

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
reform av vattenlagstiftningen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Syftet med propositionen är att se över vattenlagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet. I propositionen föreslås att det stiftas en ny vattenlag och att de ändringar som följer av detta görs i övrig lagstiftning.

Reformen syftar till att effektivisera behandlingen av vattenhushållningsärenden och att förtydliga förhållandet mellan vattenlagen och annan lagstiftning som gäller användningen av miljön.

Vattenlagens bestämmelser om rätten till allmännyttjande ska kvarstå oförändrade. Några smärre ändringar föreslås i bestämmelserna om tillståndsplikt och tillståndsprövning i anslutning till vattenhushållningsprojekt. Ändringarna syftar också till att främja projekt som gäller istandsättning av vattendrag. Enligt förslaget ska förhandstillsynen över små vattenhushållningsprojekt effektiviseras genom en utvidgad tillämpning av ett anmälningsförfarande.

Bestämmelserna om utnyttjande av vatten-

kraft kvarstår i huvudsak oförändrade. I bestämmelserna om uttag av vatten föreslås inte några betydande ändringar. Företrädesordningen för uttag av vatten föreslås dock bli ändrad så att den betonar företrädet för lokala uttagsbehov. Användningen av systemet med skyddsområden för vattentäkter föreslås bli utvidgad.

Det föreslås att bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar förenhetligas. Inga ändringar föreslås i myndighetssystemet.

Det föreslås att syneförrättning och slutsyn frångås. Förfarandena enligt vattenlagen kvarstår i övrigt i huvudsak i nuvarande form.

Det föreslås bli lättare att i efterhand se över vattenhushållningstillstånd. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om en möjlighet att bestämma att ett vattenhushållningstillstånd ska upphöra att gälla.

Lagarna föreslås träda i kraft ett halvt år efter det att de har blivit stadfästa.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	6
1 INLEDNING.....	6
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis.....	6
2.1.1 Allmänt	6
2.1.2 Vattenlagen.....	6
2.1.2.1 Bakgrund	6
2.1.2.2 Ändringar som gjorts i vattenlagen	7
2.1.2.3 Vattenlagens centrala innehåll.....	10
Vattenlagens uppbyggnad	10
Myndighetssystem	10
Systemet med allmänna förbud och tillståndsbehov	11
Grunderna för tillståndssystemet	11
Tillståndsprövning	11
Tillståndsvillkor.....	12
Tvångsåtgärder	12
Ersättningssystem	12
Förfarandet i vattenhushållningsärenden	12
Tillsyn och förvaltningstvång	13
2.1.3 Miljöskyddslagen	13
2.1.4 Lagen om vattenvårdsförvaltningen	14
2.1.5 Lagen om vattentjänster	14
2.1.6 Hälsoskyddslagen	15
2.1.7 Naturvårdslagen.....	15
2.1.8 Markanvändnings- och bygglagen	16
2.1.9 Lagen om avhjälpande av vissa miljöskador	17
2.1.10 Samernas rättigheter	17
2.2 Europeiska gemenskapens lagstiftning	17
2.3 Vattenlagstiftningen i olika länder	18
2.3.1 Sverige.....	18
2.3.2 Tyskland	19
2.3.3 Frankrike	20
2.4 Internationella fördrag.....	21
2.4.1 Östersjökonventionen	21
2.4.2 Ekonomiska kommissionen för Europas konvention om gränsöverskridande vattendrag	21
2.4.3 Bilateral avtal om gränsvattendrag	22
2.5 Bedömning av nuläget	23
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	26
3.1 Målsättning och alternativ	26
3.2 De viktigaste förslagen.....	28
Vattenlagen.....	28
Annan lagstiftning	32

4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	33
4.1	Ekonomiska konsekvenser	33
4.2	Konsekvenser för myndigheterna	33
4.3	Konsekvenser för miljön	35
4.4	Samhälleliga konsekvenser	35
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	36
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	36
	Vattenlagskommissionen	36
	Vattenlagsarbetsgruppen	38
	Slutlig utformning av lagförslagen	39
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats	39
	Remissorgan	39
	Allmänna kommentarer	41
	Detaljkommentarer	41
	Tillståndsprövningen enligt vattenlagen	42
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	42
	DETALJMOTIVERING	43
1	LAGFÖRSLAG	43
1.1	Vattenlagen	43
	1 kap. Allmänna bestämmelser	43
	2 kap. Allmänna rättigheter, skyldigheter och inskränkningar	48
	3 kap. Tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt	60
	4 kap. Uttag av vatten	82
	5 kap. Dikning	94
	6 kap. Bestående ändring av medelvattenståndet	114
	7 kap. Vattenreglering	121
	8 kap. Tillgodogörande av vattenkraft	126
	9 kap. Timmerflottning	132
	10 kap. Farleder och andra sjötrafikområden	140
	11 kap. Ansökningsförfarande	147
	12 kap. Vattenrättslig sammanslutning	159
	13 kap. Ersättningar	167
	14 kap. Tillsyn och förvaltningstvång	179
	15 kap. Sökande av ändring och verkställande av beslut	186
	16 kap. Straffbestämmelser	190
	17 kap. Fastighetsrättsliga bestämmelser	192
	18 kap. Särskilda bestämmelser	197
	19 kap. Ikraftträdande	202
1.2	Miljöskyddslagen	208
1.3	Markanvändnings- och bygglagen	212
1.4	Lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt	213
1.5	Lagen om Finlands ekonomiska zon	215
1.6	Lotsningslagen	215
1.7	Lagen om stödjande av grundtorrläggning	215
1.8	Naturvårdslagen	216
1.9	Sjötrafiklagen	216
1.10	Terrängtrafiklagen	217
1.11	Fastighetsbildningslagen	217

1.12	Lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen.....	217
1.13	Dammsäkerhetslagen	217
1.14	Lagen om fiske.....	217
1.15	Lagen om avhjälpande av vissa miljöskador.....	217
1.16	Lagen om upphävande av 2 och 3 § i lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten.....	217
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	218
3	IKRAFTTRÄDANDE	219
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	219
	Egendomsskydd.....	220
	Allmännyttjande	220
	Nyttjanderätter som ett vattenhushållningsprojekt kräver.....	220
	Ansvar för miljön	221
	Medborgarnas delaktighet	222
	Rättsskydd	223
	Hemfrid	223
	Övergångsbestämmelser.....	224
	Den straffrättsliga legalitetsprincipen.....	224
	Lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten.....	224
	LAGFÖRSLAG	228
	1. Vattenlag	228
	2. Lag om ändring av miljöskyddslagen.....	300
	3. Lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen.....	305
	4. Lag om ändring av lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt ..	306
	5. Lag om ändring av 3 och 12 § i lagen om Finlands ekonomiska zon	309
	6. Lag om ändring av 5 § i lotsningslagen.....	309
	7. Lag om ändring av lagen om stödjande av grundtorrläggning.....	310
	8. Lag om ändring av 53 och 57 a § i naturvårdslagen.....	312
	9. Lag om ändring av 4 och 19 § i sjötrafiklagen	313
	10. Lag om ändring av 4 § i terrängtrafiklagen	313
	11. Lag om ändring av fastighetsbildningslagen	314
	12. Lag om ändring av 2 och 4 § i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen	315
	13. Lag om ändring av 3 § i dammsäkerhetslagen	315
	14. Lag om ändring av lagen om fiske	316
	15. Lag om ändring av 1 och 4 § i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador ...	317
	16. Lag om upphävande av 2 och 3 § i lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten	318
	BILAGA	319
	PARALLELLTEXT	319
	2. Lag om ändring av miljöskyddslagen.....	319
	3. Lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen.....	330
	4. Lag om ändring av lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt ..	332
	5. Lag om ändring av 3 och 12 § i lagen om Finlands ekonomiska zon	338

6. Lag om ändring av 5 § i lotsningslagen.....	339
7. Lag om ändring av lagen om stödjande av grundtorrläggning	340
8. Lag om ändring av 53 och 57 a § i naturvårdslagen.....	343
9. Lag om ändring av 4 och 19 § i sjötrafiklagen	345
10. Lag om ändring av 4 § i terrängtrafiklagen	346
11. Lag om ändring av fastighetsbildningslagen	347
12. Lag om ändring av 2 och 4 § i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen	349
13. Lag om ändring av 3 § i dammsäkerhetslagen	350
14. Lag om ändring av lagen om fiske	351
15. Lag om ändring av 1 och 4 § i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador ...	352

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Vattenlagen (264/1961) trädde i kraft den 1 april 1962. Lagen har ändrats i flera omgångar genom delreformer. En del av lagen är dock alltså i ursprunglig form. Den senaste stora vattenlagsändringen företogs i samband med att miljöskyddslagen (86/2000) stiftades, när regleringen kring bekämpning av vattenförorening överfördes från vattenlagen till miljöskyddslagen. Ändringen underströk vattenlagens karaktär av en allmän vattenhushållningslag som gäller vattentillgångarna och bruket av vattenmiljön och som jämkar samman olika intressen. Till följd av de många delreformerna har vattenlagen delvis blivit splittrad och svårbegriplig. Dessutom har de förväntningar och samhälleliga värderingar samt det nationella och transnationella lagstiftningssystem som gäller vatten och användning av vattentillgångar förändrats väsentligt under den tid vattenlagen varit i kraft.

Många skäl talar alltså för att vattenlagen omarbetas. Det finns inte behov av att ändra vare sig lagens centrala principer eller dess tillämpningsområde väsentligt. Den omarbetning som behövs för att lagen ska moderniseras är dock så betydande att det är omöjligt, eller åtminstone oändamålsenligt, att genomföra den genom en delreform. Därför föreslås det i propositionen att en helt ny lag som ersätter den nuvarande vattenlagen stiftas. Totalreformen orsakas inte enbart av behoven av att ändra de materiella bestämmelserna utan också av att det är angeläget att lagstiftningen blir överskådligare.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Allmänt

Vattenlagen utgör en central uppsättning normer som strukturerar användningen av vatten och vattentillgångar och rättigheterna med avseende på den. Förutom materiella bestämmelser innehåller vattenlagen också

bestämmelser om behandling av vattenärenden. Miljöskyddslagen innehåller bestämmelser om skydd av yt- och grundvatten mot verksamhet som förorsakar förorening. I lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004) föreskrivs det om klassificering av vattnens status och om ett planeringssystem som syftar till att förbättra yt- och grundvattnens status.

Andra författningar av vikt i vattenangelägenheter är lagen om vattentjänster (119/2001), där vattentjänsterna och vattentjänstverkens verksamhet regleras, hälso- och skyddslagen (763/1994), där det föreskrivs om kvaliteten på hushålls- och badvatten, naturvårdslagen (1096/1996), som innehåller bestämmelser om skyddet av vattennaturtyper och vattenlevande arter, samt dammsäkerhetslagen (494/2009). Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) innehåller bestämmelser om avledande av torrläggningssvatten. På vissa vattenhushållningsprojekt tillämpas dessutom lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994). Lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009) kan i vissa situationer bli tillämplig även i vattenärenden.

2.1.2 Vattenlagen

2.1.2.1 Bakgrund

Finlands nuvarande vattenrättsliga system har sina rötter i medeltida svensk lagstiftning. Kännetecknande för den tidiga lagstiftningen var rättsområdets tudelning. Den lukrativa vattenrätten inbegrep alla sätt att utnyttja vattentillgångar i exploaterande syfte, medan den defensiva vattenrätten omfattade projekt för bortskaffande av skadligt vatten. I 1734 års lag ingick ett stort antal bestämmelser om nyttjande av vatten, och de vidareutvecklades i en förordning från 1868 om vattenledningar och vattenverk. I 1902 års lag om vattenrätten ingick redan ett tydligt tillståndssystem som baserade sig på allmänna förbud.

En reform av lagen om vattenrätten började beredas redan på 1910-talet. Efter förberedel-

ser inom en kommitté som hade tillsatts 1919, i olika ämbetsverk och i lagberedningen tillsattes 1928 en kommitté för översyn av lagen om vattenrätten (*Hällforskommittén*). Kommittén offentliggjorde 1939 ett förslag till en ny vattenrättslag inklusive en diger motiveringsdel (KB 1939:3). År 1951 tillsattes en ny kommitté som fick i uppdrag att granska förslaget. Kommittén, som gick under namnet *Piipponenkommittén*, offentliggjorde sitt förslag till en ny vattenlag 1958 (KB 1958:97). Förslaget avvek på många punkter väsentligt från det som Hällforskommittén hade föreslagit. En proposition som i huvudsak var förenlig med Piipponenkommitténs förslag överlämnades till riksdagen 1959 (RP 64/1959 rd).

Den nuvarande vattenlagen trädde i kraft den 1 april 1962. Samtidigt trädde vattenförordningen (282/1962) som kompletterar vattenlagen i kraft. Samtidigt med vattenlagen utfärdades lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/1961). Lagen stiftades i den ordning som föreskrevs i 67 § i riksdagsordningen. Syftet med den var bl.a. att ge ett bemyndigande att stifta vattenlagen med avseende på sådana lösnings- och nyttjanderätter som med stöd av vattenlagen beviljas för nyttjande av vatten och som riktar sig mot någon annans egendom, där upplåtandet innebar en sådan avvikelse från 6 § i regeringsformen att lagen måste stiftas i grundlagsordning.

2.1.2.2 Ändringar som gjorts i vattenlagen

Vattenlagen har ändrats i flera omgångar. En del av omarbetningarna har varit av tekniskt slag och inneburit terminologiändringar som följt av den övriga lagstiftningen.

Genom lag 453/1963 kompletterades vattenlagen med s.k. katastrofbestämmelser. Syftet med lag 605/1982 var att öka samhällets möjligheter att förhindra och reducera skador som vid exceptionella översvämningar drabbar jordbruket och dem som bor invid vattendrag. På samma gång begränsades statens ansvar för att ersätta åtgärder för förebyggande av faror.

Genom lag 606/1982 ändrades bestämmelserna i 2 kap. 26 § om s.k. arbetstillstånd. Efter ändringen är det möjligt att få tillstånd att

inleda arbeten tidigast när vattendomstolen har gett sitt beslut i det egentliga tillståndsärendet. Dessutom förtydligades och precisades bestämmelserna om förutsättningarna för beviljande av tillstånd att inleda arbeten och om de arbeten och åtgärder som kommer i fråga. För att förbättra rättsskyddet för dem som bor inom ett projekts influensområde föreskrevs det om en möjlighet att söka ändring i beslut om tillstånd att inleda arbeten. Möjligheten att söka ändring gäller emellertid inte ersättningar. Den myndighet hos vilken ändring söks kan förordna att påbörjade arbeten ska avbrytas eller begränsas. Ställningen för de skadelidande förbättrades också genom att det föreskrevs att förhandsersättningar betalas redan i samband med beslutet om tillstånd att inleda arbeten.

Genom lag 467/1987 ändrades vattenlagen på flera punkter i fråga om bl.a. vattenskydd, ersättningar och skyldigheter, användning av vatten för rekreatiönsändamål, systemet för sökande av ändring och ökad sakkunskap. För att vattenskyddet skulle bli effektivare reviderades förbudet mot ändring av vattendrag och förbudet mot förorening av vattendrag samtidigt som förutsättningarna för beviljande av tillstånd skärptes. Ett omnämnande av den fördel som användningen av vattenområden för rekreatiönsändamål innebär fogades till vissa centrala vattenlagsbestämmelser. Dessutom skärptes villkoren för beviljande av tillstånd för sänkning av sjöar. Den ersättningsrättsliga ställningen för yrkesfiskare som fiskar med stöd av allmän fiskerätt förbättrades. De grundläggande bestämmelserna om skyldighet att vårda fiskbeståndet förenhetligades. Användningen av de medel som samlats in i form av vattenskyddsavgift avgränsades till vattenskyddet, särskilt till utgifter för iståndsättningsarbete. Bestämmelserna om fiskeskyddsavgift, vattenskyddsavgift och regleringsavgift ändrades på så sätt att stegringen av kostnadsnivån beaktas.

Genom lag 467/1987 blev vattenöverdomstolen dessutom en självständig överrätt för alla vattenärenden. Samtidigt avskaffades det tudelade system för sökande av ändring som hade ingått i vattenlagen. Vattenöverdomstolen var i allmänhet den sista besvärinstansen. Dess beslut kunde endast med stöd av

besvärstillstånd överklagas hos antingen högsta förvaltningsdomstolen eller högsta domstolen. Högsta förvaltningsdomstolen behandlade besvär över ansökningsmål med anknytande ersättningsfrågor.

Samtidigt föreskrevs det ytterligare om ett förfarande där det i anslutning till behandlingen av ett ansökningsmål som gäller tillstånd är möjligt att framställa också yrkande som gäller ersättning för gamla skador. Om ett ansökningsmål har avgjorts för sig vad tillståndet beträffar och avgörandet av ersättningsfrågorna har skjutits upp till den fortsatta behandlingen av målet, kan ersättningsyrkanden beträffande gamla skador framställas också vid den senare behandlingen.

Bestämmelserna om tillståndsförfarande ändrades på så sätt att invånarna i verkningsskretsen för omfattande vattenprojekt fick bättre möjligheter att lägga fram sin åsikt om projektet vid syneförrättning och i vattendomstolen.

Genom lag 468/1987 ändrades bestämmelserna i 18 och 21 kap. i vattenlagen om kostnader för syneförrättningar så att de kostnadsposter som sökanden ska stå för avgränsades och specificerades exaktare än förr, förfarandet reviderades och rättsskyddet förbättrades särskilt med avseende på sökande som lidit förlust av förmån. Dessutom kompletterades bestämmelserna om slutsyn med avseende på betalningen av kostnader.

Genom lag 453/1988 ändrades 19 och 21 kap. i vattenlagen för att ägoregleringarna enligt lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/1988) och dikningen skulle samordnas.

Genom lag 308/1990 ändrades bestämmelserna om syneförrättning enligt vattenlagen så att vattendomstolen kan bestämma att syneförrättning i ett ansökningsmål ska äga rum endast om verkningarna av projektet omfattar ett vidsträckt område. Förfarandet vid syneförrättningar förenklades så att etapperna i samband med dem är färre än förr. Samarbetet mellan vattendomstolen och syneförrättningen ökades. Genom lagen tillkom också ett nytt förfarande där vattendomstolen i vissa särskilda situationer kan bestämma att tilläggsundersökning ska utföras i någon delfråga som inverkar på avgörandet av ansökningsmålet och har framkommit efter det att

parterna har hörts. Förfarandet benämns utredningsförfarande.

Genom lag 629/1991 ändrades vattenlagen så att villkoren för nya regleringstillstånd ska ses över med vissa intervaller. Rensningen av bäckar i samband med dikningsprojekt blev tillståndspliktig i likhet med annat vattenbyggande. Tillståndsplikten avgörs från fall till fall och grundar sig på projektets menliga verkningar. Bestämmelserna om utplacering av säkerhetsanordningar för sjöfarten såsom remmare, märken och fyrar på någon annans mark ändrades så att den som äger området inte behöver ansöka separat om ersättning. Utplacering utan ägarens vetskap är inte längre möjlig. Vissa ärenden som tidigare hade avgjorts vid statsrådets allmänna sammanträde överfördes till de berörda ministerierna. Kommunernas miljövårdsnämnder gavs rätt att yttra sig i ansökningsmål. Dessutom företogs vissa smärre ändringar i enstaka bestämmelser.

Genom lag 646/1992 ändrades vattenlagen så att det är vattendomstolen och inte Sjöfartsstyrelsen som bestämmer vad som ska vara offentliga farleder. Samtidigt förtydligades möjligheterna att få ersättning för en farled och för skada som användning av farleden förorsakar. Kommunens miljövårdsnämnds befogenheter i tillsyns- och tvångsmedelsangelägenheter utökades, och förfarandet i vissa ärenden som hör till nämnden sågs över. Bestämmelserna om handräckning ändrades till följd av att viteslagen (1113/1990) trätt i kraft. Vissa bestämmelser som varit oklara till sin ordalydelse eller bristfälliga ändrades så att de kom att överensstämma med vedertagen rättspraxis. Befogenheten i ärenden som gäller placering av vattenledningar sågs över i fall där ledningen kommer att dras genom flera kommuner. Förhållandet mellan förbudet mot grundvattensändring och förbudet mot ändring av vattendrag samt rättskraften i fråga om tillstånd att avvika från förbudet mot grundvattensändring sågs över. Bestämmelserna om vattenboken reviderades. Vissa bestämmelser om sökande av ändring hade visat sig vara otympliga i praktiken, och de förenklades. Förhållandet mellan vattenlagen och lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt förtydligades i fråga om diknings-

ärenden. Till lagen fogades bestämmelser om underrättande av icke konstituerade delägarlag för samfällda områden till den del det är fråga om ärenden som ska behandlas i miljövårdsnämnden eller dikningsförrättning.

Genom lag 87/1993 ändrades vattenlagen som ett led i anpassningen av den nationella lagstiftningen till Europeiska gemenskapernas rätt så som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Genom lagen genomfördes 13 direktiv inom vattenområdet och dessutom fyra andra miljödirektiv som delvis gäller vattenskydd. I och med ändringen infördes vattenlagen där beslut fattas från fall till fall, också de fasta begränsningar och övriga bestämmelser som anges i direktiven.

Den viktigaste av de ändringar i vattenlagen som företogs genom lag 653/1993 gäller det bemyndigande som ligger till grund för systemet med förhandsåtgärder för skydd av vatten. Genom ändringen blev det i större utsträckning än tidigare möjligt att förordningsvägen utveckla systemet med förhandsåtgärder.

Genom lag 1015/1993 ändrades vissa av vattenlagens bestämmelser om rättegångsförfarandet. Ändringen hänförde sig till reformen av rättegångsbalkens bestämmelser om rättegångsförfarandet i tvistemål i allmän underrätt.

Genom lag 553/1994 gjordes diverse ändringar i vattenlagen genom vilka bl.a. tillståndsförfarandet gjordes snabbare och enklare, kravet på samtidighet mellan tillståndet och de med tillståndet förknippade ersättningarna lindrades, bestämmelserna om de fiskeriekonomiska skyldigheterna och vissa bestämmelser om förutsättningarna för tillstånd, om den frist som anges i tillståndet och om underrättelseskyldigheten reviderades. Till lagen fogades också en möjlighet att se över vattenregleringsbestämmelser som visat sig vara oändamålsenliga också i fråga om tillstånd som beviljats före 1991. Också de bestämmelser om ränta som finns i vattenlagen reviderades i det sammanhanget.

Genom lag 471/1995 kompletterades vattenlagen med ett bemyndigande för genomförande av rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket.

Genom lag 1347/1995 ändrades bemyndigandena med anknytning till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet på så sätt att de motsvarar de krav som medlemskapet i Europeiska unionen ställer. Det gjordes lättare att efter avslutad virkesflottning rensa vattendragen från sjunkvirke som medför men. Bestämmelserna om grundvatten ändrades i viss mån. Dessutom företogs vissa ändringar som närmast var av tekniskt slag för att förenkla förfaranden eller i syfte att ändra vattenlagen så att den skulle motsvara annan lagstiftning som ändrats.

Genom lag 590/1996 ordnades förhållandet mellan förvaltningsprocesslagen, som gäller rättskipningsförfarandet i förvaltningsärenden, och vattenlagen.

Genom lag 1105/1996 fogades till vattenlagen bl.a. bestämmelser som dels skyddar vissa små vattendrag mot åtgärder som faller inom ramen för förbudet mot ändring av vattendrag, dels gör skyddet av små bäckar effektivare. Ändringarna anknöt till totalreformen av naturvårdslagen.

Genom lag 1063/1999 fogades till vattenlagen ett bemyndigande så att rådets s.k. fiskervattensdirektiv kunde genomföras.

Trots de många ändringarna förblev vattenlagens grundstruktur något så när intakt fram till totalreformen av vatten- och miljöskyddslagstiftningen, som genomfördes 2000. I och med totalreformen överfördes regleringen om bekämpning av vattenförorening genom lag 88/2000 från vattenlagen till den nya miljöskyddslagen tillsammans med andra bestämmelser om förebyggande av förorening av miljön. Regleringen av avledande av avloppsvatten och av annan förorening placerades i miljöskyddslagen, och motsvarande bestämmelser i 1 och 10 kap. i vattenlagen upphävdes. Det system med förbud och tillstånd som ingick i vattenlagen sågs över. Vattenlagen blev en allmän lag för vattenhushållningsärenden, men det finns många anknytningspunkter mellan den och den lagstiftning som gäller förorening. Beslutssystemet i vattenlagen ändrades så att beslutsfattande som rör vattenhushållningsärenden inte i alltför hög grad ska skilja sig från ärenden som gäller miljöförorenande verksamhet. Beslutsfattandet i vattenhushållningsärenden överfördes från vattendomstolarna, som

drogs in, till de nyinrättade miljötillståndsverken, som är förvaltningsmyndigheter. Procedurbestämmelserna i vattenlagen ändrades för att bli tillämpliga vid förvaltningsmyndigheter, och de harmoniserades med motsvarande bestämmelser i miljöskyddslagen. Brott mål och civilrättsliga ersättningsärenden överfördes till tingsrätten. Vattenlagens bestämmelser om sökande av ändring närmades till motsvarande bestämmelser i miljöskyddslagen. Den s.k. talerätsbegränsningen upphävdes och besvärstillståndssystemet slopades. Besvär rätten utvidgades så att ändring i miljötillståndsverkets beslut får sökas förutom av parterna och myndigheterna, av vissa sammanslutningar.

Vattenlagen ändrades också genom lag 689/2000 i samband med att lagen om samfälligheter reviderades, genom lag 121/2001 i samband med att lagen om vattentjänster stiftades, genom lag 1030/2003 i samband med att förvaltningslagen stiftades, genom lag 1062/2004 i samband med att lagen om Finlands ekonomiska zon stiftades, genom lag 1301/2004 i samband med att lagen om vattenvårdsförvaltningen stiftades och genom lag 732/2005 i samband med att förvaltningsprocesslagen sågs över.

Vattenlagens bestämmelser om förvaltningstvång reviderades genom lag 386/2009. Reformen hänför sig till det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador.

2.1.2.3 Vattenlagens centrala innehåll

Vattenlagens uppbyggnad

Vattenlagen är indelad i 22 kapitel. I 1 kap. finns allmänna bestämmelser och definitioner. I kapitlet finns dessutom bestämmelser om allmänna inskränkningar i nyttjandet av vatten och om allmännyttjande och övriga rättigheter med avseende på områden som tillhör någon annan. I 2 kap. finns allmänna bestämmelser om byggande i vattendrag. Bestämmelserna gäller alla vattenbyggnadsprojekt som avses i vattenlagen och bildar den rättsliga grunden för reglering av vattenbyggnad.

I 3—10 kap. finns särskilda bestämmelser som rör olika projekttyper. I 3 kap. föreskrivs om tillgodogörande av vattenkraft, i 4 kap. om farleder och andra områden för samfärd i vatten, i 5 kap. om virkesflottning, i 6 kap. om dikning, i 7 kap. om vattenståndsreglering, i 8 kap. om vattenreglering, i 9 kap. om avledande av vatten för användning såsom vätska och tagande av grundvatten och i 10 kap. om ledande av avloppsvatten.

Bestämmelserna om ersättning för skador orsakade av projekt som anges i vattenlagen finns i 11 kap., medan särskilda bestämmelser finns i 12 kap. och straffbestämmelser finns i 13 kap. Om förfarandet vid behandling av vattenärenden och om tillsyn föreskrivs i 14—21 kap. I 14 kap. finns allmänna bestämmelser om myndigheter och i 16 kap. föreskrivs det om handläggning av ansökningsärenden i regionförvaltningsverket. I 17 kap. föreskrivs det om ändringsökande, i 18 kap. om syneförrättning och slutsyn, och i 19 kap. om dikningsförrättning. Lagens 20 kap. upptar bestämmelser om den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. I 21 kap. finns särskilda bestämmelser om bl.a. användningen av förvaltningstvång. Övergångsbestämmelser och bestämmelser om lagens ikraftträdande finns i 22 kap.

Myndighetssystem

Efter revidering av den statliga regionförvaltningen behandlas vattenhushållningsärenden som avses i vattenlagen av regionförvaltningsverken (till 31.12.2009 miljötillståndsverken) och de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna samt dikningsförrättningar. Närings-, trafik- och miljöcentralerna (till 31.12.2009 regionala miljöcentralerna) bevakar allmänt intresse i vattenhushållningsärenden vid sidan av de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna och är allmän tillsynsmyndighet i vattenangelägenheter. Allmänna fiskeriintressen övervakas dock av de ansvarsområden inom närings-, trafik- och miljöcentralerna som handlägger fiskerifrågor (till 31.12.2009 fiskerienheterna vid arbets- och näringscentralerna).

Också olika tviste- och brott mål kan anses ingå i vattenärendena. En stor del av de vat-

tenrättsliga tvistemålen behandlas av de i vattenlagen angivna tillståndsmyndigheterna som ansökningsärenden på grund av de offentligrättsliga kopplingar som existerar. För brottmålen vidkommande är de allmänna domstolarna behöriga. Sökandet av ändring i tillståndsmyndigheternas beslut i vattenärenden har koncentrerats till Vasa förvaltningsdomstol, vars beslut kan överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Systemet med allmänna förbud och tillståndsbehov

En avsevärd del av nyttjandet av vatten, såsom färdslar i vattendrag, tagande av hushållsvatten och vissa små vattenhushållningsprojekt, omfattas av s.k. allmännyttjande, som inte kräver myndighetstillstånd. Utmärkande för dessa användningsformer är att de inte medför olägenhet för andra vattenanvändare. Gränserna för allmännyttjandet dras till en del upp genom det system med allmänna förbud som utgör grunden för den vattenrättsliga regleringen. Systemet med allmänna förbud omfattar förbud mot stängning av vattendrag (1 kap. 12–13 §), förbud mot ändring av vattendrag (1 kap. 15 §), förbud mot ändring av s.k. småvatten (1 kap. 17) § och förbud mot grundvattensändring (1 kap. 18 §). Motverkandet av förorening av vattendrag och grundvattenförekomster faller inom miljöskyddslagens tillämpningsområde. Om ett projekt har konsekvenser som är förbjudna enligt systemet med allmänna förbud, krävs det ett vattenrättsligt tillstånd för att projektet ska få genomföras. Dessutom kräver vissa typer av projekt (vattenkraftverk, byggande av olika broar och ledningar) tillstånd enligt vattenlagen, oberoende av projektens konsekvenser.

Grunderna för tillståndssystemet

Den viktigaste offentligrättsliga uppgiften med koppling till det vattenrättsliga tillståndsförfarandet är avgörandet av förutsättningarna och sättet för genomförande av projekt, dvs. sammanjämkningen av offentlig- och privaträttsliga intressen som ska beaktas i tillståndsförfarandet. Genomförandet av

vattenrättsliga projekt har ofta verkningar som omspannar ett område som är betydligt större än placeringsplatsen och samtidigt ingriper i andra rättsinnehavares intressesfärer. Vid tillståndsförfarandet ska det därför nästan utan undantag avgöras också sådana rättsförhållanden på det civilrättsliga området som projektgenomförandet ger upphov till och där parterna är dels den som ansvarar för projektet, dels enskilda rättsinnehavare. I typiska fall är det fråga om ersättningar för förluster av förmåner som projekten föranleder.

Tillståndsprövning

Den tillståndsprövning om vilken det föreskrivs i vattenlagen utgör rättsprövning. Kärnan och det centrala innehållet i tillståndsprövningen består av *regelverket om intressejämförelse* (2 kap. 6 § 2 mom.), även om vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen kan beviljas också utifrån projektets nyttiga ändamål (2 kap. 6 § 1 mom.) eller, för vissa projekts vidkommande, avsaknad av menliga påföljder (2 kap. 6 § 3 mom.). Enligt bestämmelserna om intressejämförelse krävs det för meddelande av tillstånd att nyttan av projektet är betydande i förhållande till de skador, men eller andra förluster av förmåner som projektet medför. I tillståndsprövningen ingår prövning av om det finns *ett absolut hinder för beviljande av tillstånd* (2 kap. 5 §). De rättsliga intressen som bestämmelsen tryggar åtnjuter kvalificerat rättsskydd. Även om förutsättningar för att bevilja tillstånd skulle finnas i övrigt, hindrar en kränkning av dessa rättigheter beviljandet av tillstånd.

Vid en intressejämförelse betraktas som nyttan av ett projekt enligt 2 kap. 11 § utöver de allmänna fördelar som följer av projektet också förbättring av avkastningen av ett jord- eller vattenområde eller annan egendom eller ökning av egendomens bruksvärde genom avlägsnandet av hinder eller men, som försvårar egendomens utnyttjande, samt annan förmån som omedelbart kan vinnas genom företagets förverkligande. Som skada, men och annan förlust av förmån beaktas sådana påföljder som av projektet orsakats såväl allmänt intresse som egendom som tillhör en person som inte är delaktig i projektet. Vid intressejämförelsen beaktas också sådana föl-

jder som är svåra att uppskatta i pengar. Trots diverse justeringar har intressejämförelsen förblivit oförändrad till sina centrala delar. Tillämpningspraxis för bestämmelsen har däremot förändrats väsentligt alltsedan vattenlagens tillkomst, i en riktning som betonar miljövärden och icke-pekuniära värden.

Tillståndsvillkor

Ett väsentligt inslag i tillståndsprövningen består i att tillståndsvillkor uppställs. Vattenhushållningsprojekt ska genomföras så att de olägenheter som går att undvika utan oskälig stegring av kostnaderna minimeras (2 kap. 3 §). I det fall att ett vattenhushållningsprojekt inte uppfyller detta krav när det genomförs i enlighet med ansökan, ska projektet modifieras i tillräcklig utsträckning genom villkor som fogas till tillståndsmyndighetens tillstånd.

Tillståndsvillkorens användningsområde är inte avgränsat så att bara vissa slag av verkningar förebyggs, utan tillståndsvillkor kan fastställas i syfte att trygga alla rättsliga intressen som skyddas genom vattenlagen. I typiska fall har tillståndsvillkor uppställts beträffande sättet för genomförande av projekt, vattenståndet, vattenföringsmängden, kontroll av projektens verkningar, tryggnad av samfärdseln i vattenfärleder, kompensation av olägenheter för fisket samt tidigare också krav beträffande kvaliteten på avloppsvatten som leds in i vattendrag.

Tvångsåtgärder

Genomförandet av vattenhushållningsprojekt förutsätter i många fall att sådana områden som projektgenomföraren inte äger används. Om sökanden inte genom frivilliga överenskommelser har fått behövlig nyttjanderätt till de nämnda områdena kan tillståndsmyndigheten, om de villkor som anges i lagen uppfylls, fastställa de rättigheter som sökanden behöver.

För att rätten att vidta en tvångsåtgärd ska grundas krävs det förutom ett vattenrättsligt bygglov att största delen av det område som behövs tillhör sökanden med stöd av antingen äganderätt eller bestående nyttjanderätt (2 kap. 7 § 1 mom.). Om ett projekt påkallas

av allmänt behov, kan rätten att vidta en tvångsåtgärd enligt 2 kap. 8 § grundas också i det fall att de förutsättningar om vilka det föreskrivs i 2 kap. 7 § 1 mom. saknas.

Ersättningssystem

Den som genomför ett vattenhushållningsprojekt ska ersätta skada, men och förlust av förmån som projektet föranleder. Det ersättningssystem som ingår i vattenlagen omfattar så gott som alla förluster av förmåner som lagenliga projekt förorsakar. I typiska fall har ersättning fastställts för bl.a. grundande av inlösnings- och nyttjanderätt, skada som drabbar fiskerihushållningen, värdesänkning för fastighet på grund av försvagade möjligheter till rekreationsbruk eller försumningsskada. I vattenhushållningsärenden iaktas officialprincipen vad fastställandet av ersättning beträffar. När tillståndsmyndigheten meddelar tillstånd för ett vattenhushållningsprojekt ska den samtidigt föreskriva om skador, men och andra förluster av förmåner som är kända, dvs. förutsebara, ska ersättas och till vilket belopp.

Förfarandet i vattenhushållningsärenden

Förfarandet i vattenhushållningsärenden utgör förvaltningsförfarande. Ett ärende väcks genom en ansökan som lämnas till den behöriga myndigheten. Ansökan ska innehålla den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Om ansökan är bristfällig kan myndigheten vid behov ge sökanden tillfälle att komplettera ansökan.

Handläggningsordningen för ärenden bestäms utgående från ärendets räckvidd. Småskaliga projekt kan behandlas i ett enda steg genom kungörelseförfarande. Då delges ansökan genom kungörelse, till vilken det fogas ett tillkännagivande om tillvägagångssättet vid framställande av anmärkningar och yrkanden. Kungörelsen ska hållas offentligt framlagd i regionförvaltningsverket och kommunerna i influensområdet under minst 30 dagar. Ansökan och bilagorna till den hålls framlagda på en plats som nämns i kungörelsen. Ett exemplar av kungörelsen ska sändas separat till dem vars rätt eller fördel projektet kan komma att inverka särskilt på. I

vattenfrågor förs partstalan också av myndigheter som ska bevaka allmänt intresse. Dessutom har också andra än parter möjlighet att framlägga sin åsikt om projektet för tillståndsmyndigheten. Tillståndsverket ska i samband med att beslutet ges meddela inte bara tillståndsbeslutets innehåll utan också yttra sig om de anmärkningar och yrkanden som framställts i saken.

Omfattande projekt behandlas i allmänhet i ett tvåstegsförfarande. Om det konstateras vara nödvändigt att i detalj reda ut verkningarna av ett projekt och de förluster av förmåner som det medför, och det inte är möjligt att få behövlig utredning genom kungörelseförfarande, bestäms det att ärendet ska handläggas vid en syneförrättning eller, om det är möjligt på grund av ärendets natur, vid ett utredningsförfarande som är enklare än en syneförrättning. Syftet med syneförrättningen är att höra parterna och att utifrån en teknisk granskning av planerna utarbeta ett förslag till avgörande för regionförvaltningsverket för den fortsatta behandlingen av ärendet. Efter att syneförrättningen verkställts fortgår behandlingen av ärendet i regionförvaltningsverket.

Tillsyn och förvaltningstvång

Närings-, trafik- och miljöcentralerna och de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna har tillsyn över efterlevnaden av vattenlagen. Tillsynsmyndigheterna kan vid behov inspektera anordningar och anläggningar och utföra behövliga undersökningar. Tillsynsmyndigheterna kan uppmana den som försummar sina skyldigheter att upphöra med det lagstridiga förfarandet, vid regionförvaltningsverket väcka ett förvaltningstvångsärende eller vid behov anmäla saken till polisen för förundersökning.

Ett förvaltningstvångsförfarande kan inledas förutom på anmälan av tillsynsmyndigheten också på ansökan av en enskild som blivit lidande av olägenheten. Regionförvaltningsverket kan på ansökan förbjuda den försumlige att fortsätta det lagstridiga förfarandet eller annars bestämma att det som rättsstridigt har gjorts eller försumrats ska rättas till. Ett förordnande kan förenas med vite eller med hot om att den försummade åtgärden

vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts.

2.1.3 Miljöskyddslagen

Miljöskyddslagen är den allmänna lag som gäller förebyggande av förorening av miljön, och i den föreskrivs också om vattenskydd. Miljöskyddslagen innehåller bestämmelser om bl.a. de allmänna principerna, skyldigheterna och förbuden gällande miljöskydd, systemen med förhandsövervakning av miljöskyddet samt sanering av förorenad mark och förorenat grundvatten.

De bestämmelser om bekämpande av att yt- och grundvatten förorenas som ingått i vattenlagen ingår numera i miljöskyddslagen. *Det förbud mot förorening av grundvatten* som ingår i 8 § i miljöskyddslagen motsvarar i huvudsak 1 kap. 22 § i vattenlagen sådan den lydde tidigare. Enligt bestämmelsen är det förbjudet att deponera ämnen eller energi på eller leda dem till ett sådant ställe eller behandla dem på ett sådant sätt att det kan medföra de följder som anges i paragrafen. Sådana följder är att grundvattnet på ett viktigt eller annat för vattenförsörjning lämpligt grundvattenområde kan bli hälsofarligt eller dess kvalitet annars väsentligt kan försämrats, att grundvattnet på någon annans fastighet kan bli hälsofarligt eller obrukbart för något ändamål som det kunde användas för, eller att åtgärden genom påverkan på grundvattnets kvalitet annars kan kränka allmänt eller annans enskilda intresse. Förbuden förorening av grundvatten är också åtgärder om vilka det föreskrivs särskilt genom förordning och utsläpp av farliga ämnen och föreningar i grundvattnet. Förordningen kan gälla endast åtgärder som avses i Europeiska gemenskapens direktiv i saken.

Bestämmelser som motsvarar förbudet mot förorening av vattendrag och småvatten finns i 28 § i miljöskyddslagen, en paragraf som handlar om miljötillstånd. Enligt 2 mom. behövs miljötillstånd för verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag och för avledande av avloppsvatten som kan orsaka förorening av en i 1 kap. 2 § i vattenlagen avsedd bädd eller bassäng. Tillstånd för sådana projekt kan inte beviljas bl.a. om verksamheten medför olägenhet för hälsan eller medför

annan betydande förorening av miljön eller leder till förorening av grundvatten eller till försämring av speciella naturförhållanden eller till att vattenförsörjningen eller någon annan från allmän synpunkt viktig användningsmöjlighet äventyras inom det område som påverkas av verksamheten.

Med stöd av miljöskyddslagen kan statsrådet också genom förordning utfärda bestämmelser om bl.a. utsläpp i miljön eller allmänt avlopp, begränsning av utsläpp samt övervakning av utsläppsgränserna samt om begränsning av eller förbud mot utsläpp av hälso- eller miljöfarliga ämnen i miljön eller allmänt avlopp. Kommunfullmäktige kan dessutom för verkställigheten av lagen utfärda av de lokala förhållandena påkallade miljöskyddsföreskrifter. Föreskrifterna kan gälla bl.a. åtgärder, begränsningar och konstruktioner som hindrar utsläpp eller skadeverkningar av sådana, miljöskyddsmässiga förutsättningar för placering av verksamheter utanför detaljplaneområden eller områden där det på grund av speciell risk för förorening av miljön är förbjudet att leda ut avloppsvatten i marken eller vattendrag eller i en sådan bädd som avses i 1 kap. 2 § i vattenlagen.

2.1.4 Lagen om vattenvårdsförvaltningen

Europeiska rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område har genomförts nationellt genom lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004). De allmänna målen för vattenvårdsförvaltningen är att skydda, förbättra och återställa vattnen så att ytvattens och grundvattens status inte försämras samt att deras status åtminstone är god.

Lagen om vattenvårdsförvaltningen innehåller bestämmelser om klassificeringen av vattnen enligt status, ett system för planering av vattenförvaltningen och därtill hörande myndighetsarrangemang samt miljömål i samband med planeringen av vattenförvaltningen. Systemet för planering av vattenförvaltningen kompletteras genom statsrådets förordning om vattenvårdsförvaltningen (1040/2006), statsrådets förordning om äm-

nen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006) och statsrådets förordning om vattenförvaltningsområden (1303/2004).

En förvaltningsplan ska upprättas för varje vattenförvaltningsområde. Planen och det tillhörande åtgärdsprogrammet ska verkställas med de medel som står till buds genom den övriga miljölagstiftningen. I fråga om den tillståndsprövning om vilken det föreskrivs i den nuvarande vattenlagen har förhållandet mellan lagarna ordnats så, att hänsyn ska tas till det som anges i en vattenförvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen när den nytta som ska beaktas vid den i vattenlagen angivna intressejämförelsen fastställs.

2.1.5 Lagen om vattentjänster

Lagen om vattentjänster reglerar ordnandet av vattentjänster och vattentjänstverkens verksamhet. I lagens tillämpningsområde ingår alla inrättningar som sköter samhällets vattentjänster.

Lagbestämmelserna om avgifter för vattentjänster baserar sig på principen om kostnadstäckning. Kostnader som avses i lagen är därmed också eventuella kostnader som följer av miljö- och hälsoskyddet, användningen av naturtillgångar och eventuella begränsningar av markanvändningen och som alltså bör beaktas i avgifterna. Också kostnaderna för uttag av vatten kan enligt lagen därmed bakas in i avgifterna för vattentjänster.

Själva vattenförsörjningen ingår inte i lagen om vattentjänsters tillämpningsområde utan i vattenlagens. Också vattentjänstverken som lagens tillämpningsområde omfattar behöver tillstånd enligt vattenlagen för sitt uttag av vatten. I lagen om vattentjänster föreskrivs det dock om skyldighet för vattentjänstverken och deras vattenleverantörer att kontrollera mängden av och kvaliteten på det råvatten som de använder samt vattensvinnet i verkens ledningsnät. På så sätt har de kontrollskyldigheter som följer av såväl råvatendirektivet (75/440/EEG) som ramdirektivet för vatten genomförts. Syftet med kontrollskyldigheten för råvatten är att bidra till att trygga att kvaliteten på sådant yt- och

grundvatten som är viktigt för vattenförsörjningen förblir god.

2.1.6 Hälsoskyddslagen

Hälsoskyddslagen innehåller bestämmelser om anläggningar som levererar hushållsvatten samt om hushållsvattnets kvalitet och övervakning av kvaliteten. Europeiska gemenskapens dricksvattendirektiv (80/778/EEG) har genomförts genom förordningar som utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen.

Enligt hälsoskyddslagen ska vatten som är avsett att nyttjas som hushållsvatten vara oskadligt för hälsan och också i övrigt lämpligt för det avsedda ändamålet. Vattentäkter och vattenverk ska planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller de sanitära kvalitetskraven. Regionförvaltningsverket (till 31.12.2009 länsstyrelsen) kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag i fråga om uppfyllandet av kvalitetskraven.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten övervakar kvaliteten på vatten som vattenverken levererar. Vattenverket ska göra en anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten innan verksamheten inleds eller innan ändringar som är väsentliga med avseende på vattnets kvalitet vidtas. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har rätt att meddela föreskrifter om behandlingen eller användningen av hushållsvatten, om det anses nödvändigt med hänsyn till vattnets kvalitet eller för förebyggande av sanitär olägenhet. Avloppsvatten ska ledas och renas och avlopp ska planeras, förläggas, byggas och underhållas så att sanitär olägenhet inte uppkommer.

2.1.7 Naturvårdslagen

Syftet med naturvårdslagen (1096/1996) är bl.a. att bevara naturens mångfald, vårda naturens skönhet och landskapets värde samt stödja hållbart nyttjande av naturtillgångarna och av naturmiljö. Rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar och rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter har genomförts genom lagen.

Naturvårdslagen gäller också vattennaturens mångfald. Bestämmelserna i naturvårdslagen kan omfatta också vattenområden och avse åtgärder inom vattenlagens tillämpningsområde. Till den del så sker ska naturvårdslagen och det skydd som baserar sig på den iakttas när tillståndsärenden avgörs och andra myndighetsbeslut fattas enligt vattenlagen. En uttrycklig hänvisningsbestämmelse som gäller detta finns i 1 kap. 23 c § i vattenlagen. Det bör i alla fall observeras att naturvårdslagens bestämmelser också gäller sådana vattenhushållningsprojekt som inte kräver tillstånd enligt vattenlagen.

Via hänvisningsbestämmelsen kan det bli aktuellt att vid sådant beslutsfattande som sker i enlighet med vattenlagen beakta för det första naturskyddsområden som inrättats med stöd av naturvårdslagen, dvs. naturreservat, nationalparker och övriga naturskyddsområden. Om vattenområden ingår i ett naturskyddsområde eller om en åtgärd som faller inom vattenlagens tillämpningsområde i övrigt genomförs på ett naturskyddsområde, kan tillstånd enligt vattenlagen inte beviljas för projektet i strid med de fridlysningsbestämmelser som gäller för naturskyddsområdet. Detta gäller dock inte åtgärder utanför naturskyddsområdet, eftersom fridlysningsbestämmelserna inte sträcker sig utanför skyddsområdet.

Sådana skyddsåtgärder utöver naturskyddsområden som är av betydelse med avseende på vattenlagen är framför allt bestämmelserna om skydd av naturtyper och förekomstplatser för arter. Av vikt i fråga om naturtyperna är att naturskyddslagen inte innehåller bestämmelser om det egentliga skyddet av vattennaturtyper, i stället togs bestämmelser om detta in i 1 kap. 15 a § och 17 a § i vattenlagen när naturvårdslagen stiftades. Trots detta kan också naturvårdslagens bestämmelser om skydd av naturtyper, framför allt om skyddet av sandstränder i naturtillstånd och ängar vid havsstranden, gälla åtgärder inom vattenlagens tillämpningsområde. För att skyddet av någon naturtyp ska träda i kraft krävs det ett beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen. Detsamma gäller förekomstplatserna för arter som kräver särskilt skydd, medan sådana platser där de arter som uppräknas i bilaga 4 a till habitatdirektivet för-

ökar sig och rastar är skyddade direkt med stöd av lag. Många arter som kräver särskilt skydd och arter som uppräknas i bilaga 4 a till habitatdirektivet lever i vattennatur och åtgärder som faller inom vattenlagens tillämpningsområde kan inverka på deras förekomstplatser. Då ska de också beaktas i den tillståndsprövning som sker enligt vattenlagen.

En särfråga som bottnar i naturvårdslagen inom beslutssystemet enligt vattenlagen utgör Natura 2000, ett nätverk av skyddsområden om vilket det föreskrivs i 10 kap. i naturvårdslagen. Dessa bestämmelser tillämpas självständigt på all verksamhet som bedrivs i Natura 2000-områdena eller kan ha konsekvenser som når sådana områden. Konsekvenserna av alla projekt eller planer som sannolikt försämrar naturvärdena i ett Natura 2000-område betydligt ska bedömas på lämpligt sätt. Om bedömningen visar att projektet betydligt försämrar de naturvärden för vilkas skydd området har införlivats med nätverket Natura 2000, får myndigheten inte bevilja tillstånd att genomföra projektet. Detta förbud enligt 66 § i naturvårdslagen gäller också tillståndsprövning enligt vattenlagen. Det innebär att tillstånd enligt vattenlagen inte kan beviljas för projekt som har sådana konsekvenser, om inte statsrådet har beviljat projektet undantagslov med stöd av 66 § i naturvårdslagen.

2.1.8 Markanvändnings- och bygglagen

Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) innehåller bestämmelser om områdesplanering, byggande och områdesanvändning. Lagens tillämpningsområde sträcker sig inte bara till markområden utan också till vattenområden. Vid planering av områdesanvändningen enligt lagen kan vattenområdena behandlas i den omfattning som behövs med tanke på målen för områdesplaneringen eller kraven på planernas innehåll. Lagens bestämmelser om byggande ska iakttas också i vattenområden.

De planer som anges i markanvändnings- och bygglagen har en annan betydelse än vattenlagen i regleringssystemet, och avsikten är inte att de ska åsidosätta varandra. Även om markanvändnings- och bygglagen enligt 2 §

1 mom. också täcker planering av vattenområden begränsas de planläggningsmässiga verkningarna inom vattenområden i huvudsak ändå till situationer där åtgärder inom ett vattenområde inverkar på användningen av markområden, landskapet eller naturvärden. Dessutom kan nya slag av verksamheter såsom vindkraftverk leda till att planläggningsverkningar utsträcks till vattenområden i högre grad. Planläggningen är dock av sådant slag att den inte lämpar sig i större utsträckning som egentligt planeringsinstrument för vattenanvändningen. Planerna kan visserligen användas som underlag också för tillståndsprövning enligt vattenlagen när det är fråga om var olika verksamheter ska placeras, men i planerna är det inte möjligt att förutse och på ett bindande sätt avgöra de olika verksamheternas konsekvenser och förläggningen av verksamheterna. Det är klart att det inte ens i en detaljplan är möjligt att reglera allt som ska beaktas i det tillståndssystem som ingår i vattenlagen.

När markanvändnings- och bygglagen stiftades försökte man ordna förhållandet mellan den och vattenlagen i överensstämmelse med den praxis som då rådde. Det betyder att trots att de planer och planebestämmelser som det föreskrivs om i markanvändnings- och bygglagen inte direkt binder tillståndsprövningen enligt vattenlagen, sträcker sig planernas verkningar till tillståndsprövningen. Bestämmelser om detta finns i 2 kap. 4 § i vattenlagen, enligt vilken detaljplanen samt landskaps- och generalplanens rättsverkningar ska beaktas vid tillståndsprövningen.

Det har ansetts att bestämmelsen hindrar t.ex. beviljandet av tillstånd för torrläggning eller igenfyllning av ett område som i en detaljplan har angetts som vattenområde. Likaså har det ansetts att beviljandet av tillstånd inte får innebära att ett område som i en detaljplan angetts som område för fritidsbebyggelse blir oanvändbart, t.ex. på grund av att strandlinjen förflyttas. Principen om att detaljplanens samt landskaps- och generalplanens rättsverkningar ska beaktas omfattar inte bara befintliga planer utan också planer som är under beredning. Beviljandet av tillstånd bör inte få avsevärt försvåra uppgörandet av en plan som är under arbete eller

av en plan som det har beslutats att ska utarbetas.

2.1.9 Lagen om avhjälpande av vissa miljöskador

Genom lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009) har Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador genomförts. Miljöansvarsdirektivet ålägger medlemsstaterna att utfärda bestämmelser om åtgärder för att förebygga och avhjälpa betydande skador på miljön och den biologiska mångfalden. Med miljöskada avses i direktivet betydande negativa effekter på skyddade arter och skyddade naturliga livsmiljöer samt på vatten och mark.

Lagen om avhjälpande av vissa miljöskador innehåller bestämmelser om åtgärder för avhjälpande av betydande negativa effekter på skyddade arter, skyddade naturliga livsmiljöer och vattendrag samt bestämmelser om kostnadsansvaret för åtgärderna. Syftet med hjälpåtgärderna är i första hand att återställa miljön i det tillstånd som den skulle befinna sig i om den skada som orsakade olägenheten inte hade inträffat. Om detta inte är möjligt, ska det för avhjälpande av skadan på naturresurserna vidtas andra kompletterande och kompenserande åtgärder vid behov även på andra platser än där olyckan inträffat. I regel ska den verksamhetsutövare som orsakat skadan bära kostnaderna för åtgärderna. Kostnadsansvaret kan dock jämkas under de förutsättningar som anges i lagen.

I samband med att lagen om avhjälpande av vissa miljöskador stiftades kompletterades vattenlagen med bestämmelser med stöd av vilka den som förorsakat betydande förorening av vattendrag eller någon annan betydande olägenhet i vattendrag eller grundvatten eller en naturskada kan åläggas att avhjälpa skadan.

2.1.10 Samernas rättigheter

Finland har tillträtt den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7—8/1976), och bestämmelserna i den har satts i kraft nationellt.

I artikel 27 i konventionen fastställs det att i de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter ska de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk. Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter har i sina avgöranden beträffande artikeln fäst vikt vid samernas rätt att ha sitt eget kulturliv i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp. Särskilt renskötsel, fiske och jakt har erkänts vara former för utövande av samekulturen.

Enligt 17 § 3 mom. i grundlagen har samerna såsom urfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Vidare har samerna enligt 121 § 4 mom. i grundlagen inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag.

Enligt 6 § i sametingslagen (974/1995) ska sametinget i de ärenden som hör till det företräda samerna i nationella och internationella sammanhang. Enligt 9 § i samma lag ska myndigheterna förhandla med sametinget om alla vittsyftande och viktiga åtgärder, som på ett direkt och särskilt sätt kan inverka på samernas ställning som ett urfolk. Åtgärderna kan gälla bl.a. samhällsplanering, skötsel, användning, arrendering och överlåtelse av statens mark, skyddsområden och odemarksområden, tillståndsansökningar angående inmutning av gruvmineraler samt utmålsläggning eller andra motsvarande ärenden som har inverkan på samernas språk, kultur eller deras ställning som urfolk. För att fullgöra förhandlingsplikten ska den behöriga myndigheten ge sametinget tillfälle att bli hört och förhandla om saken.

2.2 Europeiska gemenskapens lagstiftning

Europeiska gemenskapen har antagit flera rättsakter som inverkar på användning av vatten. De har innehållit bl.a. kvalitetskrav för vatten som lämpar sig för olika användningsändamål, ställt upp begränsningar för utsläpp av olika slag av avloppsvatten och förbjudit utsläppande av vissa typer av ämnen till grundvatten och mark.

Ramdirektivet för vatten ersatte eller kommer att ersätta ett stort antal tidigare direktiv som Europeiska gemenskapen antagit i fråga om användning av vatten. Direktivet innehåller bestämmelser om de kvalitetskrav som gäller vattenstatusen och om de styrmekanismer med vars hjälp man vill säkerställa att statusmålen nås.

Syftet med ramdirektivet för vatten är att skydda gemenskapens yt- och grundvatten. De primära mål som nämns i artikel 1 är att hindra ytterligare försämringar och skydda och förbättra statusen hos akvatiska ekosystem och även terrestra ekosystem och våtmarker som är direkt beroende av akvatiska ekosystem, främja en hållbar vattenanvändning och bidra till att mildra effekterna av översvämning och torka. Genom uppfyllandet av dessa primära mål är syftet också indirekt att bidra till tillräcklig tillgång på vattentillgångar av god kvalitet, skydd för territoriella och marina vatten, uppfyllande av målen för relevanta internationella överenskommelser och gradvis minskning av utsläpp av farliga ämnen.

I artikel 3 i direktivet åläggs medlemsstaterna att identifiera de enskilda avrinningsområden som ligger inom deras nationella territorium och att hänföra dem till enskilda avrinningsdistrikt, vid behov i samarbete med en annan medlemsstat eller rentav med en stat utanför gemenskapen. I Finland benämns avrinningsdistrikten vattenförvaltningsområden. Områdesindelningen ska basera sig på geografiska och hydrologiska omständigheter, men för att administrativt lämpliga enheter ska bildas kan mindre avrinningsområden kombineras med större avrinningsområden eller förenas med angränsande mindre områden för att bilda enskilda avrinningsdistrikt där detta är lämpligt. Eftersom grundvattenförekomsterna inte alltid följer gränserna för ett visst avrinningsområde ska de enligt direktivet hänföras till det närmaste eller det lämpligaste vattenförvaltningsområdet.

Avrinningsområdets karakteristika ska analyseras och konsekvenserna av mänsklig verksamhet för vattendraget ses över för varje vattenförvaltningsområde och en ekonomisk analys av vattenanvändningen utförs (artikel 5), och ett register över skyddade

områden ska upprättas (artikel 6). Dessutom ska vatten som används för uttag av dricksvatten identifieras (artikel 7) och ett program för övervakning av ytvattenstatus, grundvattenstatus och skyddade områden upprättas (artikel 8). Utifrån dessa utredningar ska varje medlemsstat för varje avrinningsdistrikt se till att ett eller flera åtgärdsprogram upprättas (artikel 11) för att uppnå miljömålen. Förutom åtgärdsplanen ska det för varje vattenförvaltningsområde upprättas en förvaltningsplan (artikel 13) som innehåller en sammanfattning av all ovan nämnd information. Inom de gränsöverskridande avrinningsområdena ska medlemsstaterna samordna åtgärderna särskilt för uppnående av miljömålen inom hela vattenförvaltningsområdet; ett sådant ska bildas oavsett statsgränserna.

2.3 Vattenlagstiftningen i olika länder

2.3.1 Sverige

I Sverige ingår regelverket kring vattenanvändning i miljöbalken (1998:808) och den kompletterande lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (1998:812). Regelverket bygger på 1983 års vattenlag (1983:291) som upphävdes i samband med att miljöbalken stiftades. Avsikten var inte att ändra dess centrala bestämmelser och principer i samband med reformen. Utgångspunkten är privat ägande av vattnen, eller egentligen *rådighet över vatten*.

I 11 kap. i miljöbalken föreskrivs bl.a. om allmänna förutsättningar för vattenverksamhet, begrepp och tillståndsplikt. De centrala bestämmelserna finns i 6–8 §. En bestämmelse som motsvarar det som i 2 kap. 6 § 2 mom. i vattenlagen föreskrivs om intressejämförelse finns i 11 kap. 6 § 1 mom. i miljöbalken. Miljöbalkens bestämmelse om intressejämförelse tillämpas på en vidsträckt grupp av ärenden. I vattenlagen finns det ingen bestämmelse som motsvarar 11 kap. 7 § i miljöbalken, där det sägs att en vattenverksamhet ska utföras så att den inte försvårar annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna eller enskilda ändamål av vikt. Miljöbalkens 11 kap. 8 § gäller beaktande av

fisket och fiskbeståndet när vattenverksamhet bedrivs. Tillståndsplikten för vattenverksamheter avgörs enligt 11 kap. 9—16 § i miljöbalken. Bestämmelserna är förhållandevis detaljerade. Tillståndsplikten för en vattenverksamhet bestäms enligt miljöbalken genom tolkning av de flexibla bestämmelserna i den. De viktigaste verksamheter som är befriade från skyldigheten att ansöka om tillstånd fastställs i 11 kap. 11 och 12 §. I 11 kap. 13 § i miljöbalken finns bestämmelser om dränering och annan markavvattnings.

I det myndighetssystem som tillämpas enligt miljöbalken ingår förvaltningsmyndigheter och domstolar. Dessutom behandlar regeringen vissa större ärenden som rör miljö-tillstånd. Regeringen meddelar dock inte tillstånd, utan efter utförd tillåtlighetsprövning återför den ärendet till den berörda myndigheten för meddelande av tillstånd och tillståndsvillkor. Regeringen är behörig också när tillståndsmyndigheten med stöd av 2 kap. 9 och 10 § i miljöbalken undantagsvis tillåter en verksamhet som kan föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse. I avvattningsärenden är också länsstyrelsen tillståndsmyndighet. Domstolar i ärenden som avgörs enligt miljöbalken är de miljödomstolar som verkar vid sex tingsrätter. Besvärinstanserna är miljööverdomstolen vid Svea hovrätt och Högsta domstolen. Besvärstillstånd (i Sverige: prövningstillstånd) krävs för att beslut som miljödomstolen och miljööverdomstolen har fattat ska få överklagas.

Lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet innehåller bestämmelser om rådighet över vatten, samfälligheter och särskilda användningsformer. I förhållande till miljöbalken är denna lag en kompletterande författning och bestämmelserna i miljöbalken gäller därför i tillämpliga delar när beslut om vattenverksamheter fattas och genomförs.

Ramdirektivet för vatten har genomförts på så sätt att landet delats upp i fem vattendistrikt. Inom varje vattendistrikt har en länsstyrelse utsetts till vattenmyndighet, och denna har tillsyn över att direktivets miljömål uppfylls och svarar för förvaltningsplanerna och åtgärdsprogrammen samt för övriga analyser och utredningar som förutsätts i direktivet.

2.3.2 Tyskland

I Tyskland är lagstiftningen om vattenanvändning uppdelad med stöd av grundlagen i lagstiftning på förbundsstatsnivå (Bund) och på delstatsnivå (Länder). Innehållsmässigt har Tyskland på bägge dessa nivåer haft en gällande vattenlagstiftning som reglerar all vattenanvändning och också gäller avloppsvatten. Grunderna för och innehållet i regleringen på förbundsstatsnivå övertogs till stor del ur den vattenlagstiftning som gällde i delstaterna i forna Tyska riket, framför allt i Preussen. Till följd av grundlagen är förbundsstatens behörighet begränsad i fråga om den detaljerade regleringen av vattenanvändningen. Förbundsstatens centrala vattenhushållningslag (Wasserhaushaltsgesetz, nedan WHG) från 1957 har trots sin omfattning därför karaktären av en ramlag som tillåter delstaterna ett stort mått av självständig författningsbehörighet. Samtliga delstater har sin egen vattenlag (Wassergesetz), som på grund av ramlagen innehåller likartade strukturer, men också divergerande lösningar beträffande regleringen av vattenanvändningen.

Vattenhushållningslagens tillämpningsområde omfattar vattendrag med strömmande vatten, grundvattnet och kustvattnen. Små vattendrag och källor regleras av delstaterna, utom när det gäller förebyggandet av föroreningar. För viktiga vattentrafikleder gäller när de utnyttjas för trafik en särskild lag på förbundsstatsnivå (Bundeswasserstraßengesetz, 1990), och jämsides med den tillämpas bestämmelser i vattenhushållningslagen i kompletterande syfte. Vattenlederna kan användas i begränsad utsträckning för andra ändamål. Vattenhushållningslagen reglerar inte substansen i ägande- eller besittningsrätten till vatten, utan i detta avseende har delstaterna rätt att upprätthålla system som delvis avviker från varandra. I vattenhushållningslagen fastställs dock inom angivna gränser i vilken utsträckning ägar nyttjande och allemansbruk, dvs. allmännyttjande, tillåts. Ägar nyttjande är utan tillstånd tillåtet för vissa användningsändamål med ringa påverkan (WHG 24 §). Också strandägare kan ha motsvarande nyttjanderätt.

Ägarförhållandet i fråga om vatten fördelas i två kategorier på delstatsnivå. I t.ex. Nordr-

hein—Westfalens vattenlag (1979) uppräknas de viktiga vattendrag som är i delstatens ägo. Övriga vattendrag som hör till en sekundär kategori omfattas av enskild äganderätt. Äganderättens innehåll är av privaträttslig karaktär i samtliga fall. Vattnen i den sekundära kategorin hör enligt mittlinjeprincipen till de fastigheter som angränsar till dem. Detsamma gäller grundvattnet beträffande äganderättens innehåll, i den utsträckning grundvattnet står till ägarens eller innehavarens förfogande. Ägare och innehavare omfattas i regel av allmänna begränsningar som följer av regleringen av vattenanvändningen, i enlighet med den princip om social egendomsbindning som följer av grundlagen. Allmäns bruket (*Gemeingebrauch*) innebär en rätt som tillkommer var och en att använda ytvatten i den utsträckning delstatslagen anvisar. Allmännyttjandet innebär i likhet med vad som är fallet enligt finsk lag att ägarens eller innehavarens makt att förbjuda vattenanvändning begränsas. Olika former av allmännyttjande är, beroende på delstatslagen, bl.a. bad, uttag av vatten, färdsel med små farkoster och vatten- eller issport. Allmännyttjandet inbegriper inte organiserad vatten trafik.

Förbundsstatens vattenhushållningslag innehåller de allmänna grunderna för vattenanvändning, särskilt i fråga om säkerheten vid vattenanvändning och verksamhetsutövarnas aktsamhetsplikt. Bestämmelsen har omarbetats för att svara mot de mål och ekologiska kriterier som ingår i ramdirektivet för vatten. Myndigheter och organ som handlägger vattenärenden finns på förbundsstats-, delstats- och kommunnivå. Miljöministeriet (Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit) ansvarar för vattenanvändningen på förbundsstatssnivå. Också andra ministerier är behöriga inom vissa sektorer, särskilt trafikministeriet, som ansvarar för vatten trafiklederna. Delstatsnivån har en central ställning när det fattas beslut i vattenfrågor. Förbundsstatens vattenhushållningslag styr i sin egenskap av ramlag lagstiftarnas och myndigheternas verksamhet. Den beslutsrätt som förbundsstatens myndigheter har sträcker sig vanligen ändå inte till själva substansen när det gäller delstaternas vattenangelägenheter.

I vattenhushållningslagen bestäms det om en metod för övervakning i förväg, ett tillstånd som kan vara av två olika slag (*Erlaubnis* och *Bewilligung*). Dessutom innehåller vattenhushållningslagen bestämmelser om vattenhushållningsplaner, dvs. ramplaner (*wasserwirtschaftlicher Rahmenplan*) och hushållningsplanen (*Bewirtschaftungsplan*) som huvudsakligen har en skyddsfunktion. Vattenskyddsområdena (*Wasserschutzgebiet*) påminner i fråga om användningssammanhanget och zonindelningen om det finländska systemet med skyddsområden. Vattenskyddsområdena inrättas i allmänhet genom författning när det allmänna intresset så kräver, i praktiken genom förordning.

2.3.3 Frankrike

Frankrikes lagstiftning om vattenanvändning har sina rötter i kodifikationer från Napoleons tid (*Code Civil* och *Code Rural*). Rättsutvecklingen har påverkats av ett vattenrättsligt system enligt vilket det allmänna har företräde. Genom kodifikationerna reglerades med avseende på vattenanvändningen framför allt äganderättens innehåll samt nyttjandet av vattenområdena och de ömsesidiga nyttjandegrundernas inbördes rangordning och skydd. En avsevärd förändring i riktning mot offentligrättslig övervakning infördes genom lagen om offentliga vatten och förebyggande av förorening från 1964. Vattenlagen stiftades 1992 (*loi sur l'eau*, den 3 januari 1992).

Vattendragen i Frankrike är administrativt indelade i två grupper: offentliga vatten (*eaux domaniales*) och icke-offentliga vatten (*eaux non domaniales*). De offentliga vattnen underställdes ursprungligen den offentliga förvaltningsmakten med utgångspunkt i det allmänna trafik- och flottningsbehovet, men med stöd av lagen från 1964 kan även vattendrag som tjänar annat bruk, t.ex. lantbruk eller rekreation, definieras som offentliga vatten. Offentliga vatten kan finnas på såväl statlig som kommunal nivå. Privatpersoner kan tilldelas rättigheter också i fråga om offentliga vatten.

De icke-offentliga vattnen indelas i strömmande och icke-strömmande vatten. De sistnämnda (bl.a. dammar och källor) ingår i re-

gel som beståndsdelar i den fastighet på vars område de ligger och är därigenom föremål för privat ägande. En fåra med strömmande vatten hör till de angränsande fastigheterna, som dock har endast nyttjanderätt till själva vattnet. Äganderätten till dessa vatten medför därför inte full bestämmanderätt, och ägarens eller innehavarens användning får inte hindra motsvarande användning av övriga berättigade parter. Grundvattenresurserna tillhör inte som sådana områdets ägare, utan ägaren ska ha en offentligrättslig grund för sitt eget nyttjande, som visserligen kan vara skyddat gentemot övriga behovande. Det är i allmänhet tillåtet att som ett slags allmännyttjande utnyttja icke-offentliga vatten för andra ändamål än trafik med motorfordon.

Lagen från 1992 förutsätter att vattenplaner upprättas per vattendistrikt. Vattenplanerna är av två slag, dels planer som gäller hela vattendistrikt (SDAGE, schéma directeur d'aménagement et de gestion des eaux), dels lokala planer (SAGE, schéma d'aménagement et de gestion des eaux). Planerna ska fastställas och kan i fråga om sina rättsverkningar jämföras med markanvändningsplaner. De ska beaktas bl.a. när tillståndsärenden behandlas. Villkoren för tillståndspliktig verksamhet beror ofta på sådana normer som meddelats på lägre nivå i enlighet med planerna och gäller t.ex. utsläpp och andra faktorer som anknyter till miljön eller vattenhushållningen. Planläggningen och vattenplaneringen samordnas genom myndighetssamarbete och utlåtanden.

Miljökonsekvensbedömningen, om vilken nationella bestämmelser meddelades 1977, har en central ställning med avseende på styrningen av olika verksamheter. En specifik markanvändningsplan (plan d'occupation des sols) kan göra bedömningen överflödig. I vattenlagen föreskrivs om tillstånds- och anmälningsplikt för olika verksamheter.

2.4 Internationella fördrag

2.4.1 Östersjökonventionen

Konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö (FördrS 2/2000) undertecknades i Helsingfors den 9 april 1992 och trädde i kraft den 17 januari 2000. Konven-

tionen ersatte den tidigare konventionen från 1974. Den nya konventionen signerades av alla de nio Östersjökuststaterna och EG-kommissionen.

Syftet med den nya konventionen är att skyddet av Östersjön ska bli effektivare. Det område som konventionen avser utsträcktes så att det inbegriper inte bara territorialhaven utan också de inre territorialvattnen ända till strandlinjen. Skyldigheten att förebygga förorening från landbaserade källor omfattar också åtgärder inom Östersjöns hela avrinningsområde.

De fördragsslutande parterna åtar sig att förhindra förorening av Östersjöområdet genom att använda bästa miljöpraxis (BEP) i fråga om alla källor och bästa tillgängliga teknik (BAT) i fråga om punktkällor. När bästa tillgängliga teknik definieras ska hänsyn tas till bl.a. andra jämförbara tekniker, arten och mängden av utsläpp som ska bekämpas samt försiktighetsprincipen. Också principen om att förorenaren betalar är grundläggande i konventionen. Konventionen innehåller också bestämmelser om miljökonsekvensbedömning (MKB) där det förutsätts att de fördragsslutande parterna samarbetar med varandra och med kommissionen, om MKB ska tillämpas till följd av krav som ställs i internationell eller nationell rätt.

De fördragsslutande parterna åtar sig dessutom att var för sig och gemensamt främja naturvården, bevara orörda miljöer och den biologiska mångfalden samt säkerställa en hållbar användning av naturresurserna inom Östersjöområdet.

2.4.2 Ekonomiska kommissionen för Europas konvention om gränsöverskridande vattendrag

Medlemsländerna i Förenta Nationernas Ekonomiska kommission för Europa (ECE) utarbetade 1992 i Helsingfors en konvention om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar (FördrS 71/1996). Konventionen har undertecknats av 22 länder i Europa och av Europeiska gemenskapen. Syftet med konventionen är att förhindra, kontrollera och minska gränsöverskridande påverkan och att säker-

ställa att gränsöverskridande vatten används på ett klokt och rimligt sätt.

Alla parter binds av bl.a. bestämmelser om förhandstillstånd för utsläpp av avloppsvatten, tillämpning av bästa tillgängliga teknik (BAT) och bästa miljöpraxis (BEP) samt miljökonsekvensbedömning. Konventionen innehåller också bestämmelser om övervakning, samarbete i fråga om forsknings- och utvecklingsprojekt samt rapportering. Utifrån konventionen har det utarbetats ett separat protokoll om vatten och hälsa samt rekommendationer om avvärjande av översvämningar.

Bestämmelserna i Ekonomiska kommissionen för Europas konvention om gränsöverskridande vattendrag har till stor del samma innehåll som bestämmelserna i 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö, och därmed har de just inte haft någon självständig betydelse i Finland. Dessutom ska bilaterala avtal mellan stater alltid tillämpas i första hand, och Finland har ingått överenskommelser om gränsvattendrag med alla sina grannar. Ekonomiska kommissionen för Europas konvention om gränsöverskridande vattendrag syftar just till att strandstaterna ska ingå bi- eller multilaterala avtal med varandra för att fastställa sina inbördes förhållanden i fråga om att förhindra, kontrollera och minska gränsöverskridande påverkan.

2.4.3 Bilaterala avtal om gränsvattendrag

I enlighet med de principer som skrivits in i flera internationella fördrag har Finland strävat efter att ingå avtal med sina grannar om principerna för användning av de gemensamma gränsvattendragen. Finland har ingått överenskommelser om gränsvattendrag med Sovjetunionen 1965 (FördrS 25/1965), med Sverige 1971 (FördrS 54/1971) och senast med Norge 1980 (FördrS 32/1981).

Enligt den gränsvattendragsöverenskommelse som Finland och Ryssland ingått ska parterna i förväg anmäla sådana åtgärder i gränsvattendragen vilkas följder strider mot ändringsförbudet enligt artikel 2 eller förbudet mot förorening enligt artikel 4. Parterna kan besluta att ett ärende ska underställas gränsvattendragskommissionen för avgöran-

de eller för givande av utlåtande. I praktiken ingår det i kommissionens normala verksamhet att ge utlåtanden till de nationella tillståndsmyndigheterna, men ärenden har inte underställts kommissionen för avgörande. Kommissionen prövar och behandlar förutom ärenden som rör undantag från ändringsförbudet och förbudet mot förorening också andra ärenden som rör användning av gränsvattendragen, antingen på basis av uppdrag som parterna har gett eller (oftast) på eget initiativ. Kommissionen har bl.a. fastställt föreskrifter om kontroll av vattenkvaliteten i gränsvattendragen, ingått ett avtal om kraftekonomiskt utnyttjande av Vuoksen (FördrS 21/1973), meddelat föreskrifter om den vattenreglering i Simpele som är nödvändig för fisket och berett överenskommelsen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen (FördrS 91/1991).

Gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige tillämpas på byggande och reglering i samt utsläpp av avloppsvatten till gränsälvarna oberoende av om åtgärdens verkningar utsträcks till den andra partens område. Överenskommelsen tillämpas på andra åtgärder i gränsälvarna bara om åtgärden i fråga kan ha verkningar i den andra staten. Dessutom innehåller överenskommelsen allmänna bestämmelser om betalning och fastställande av ersättningar, tillståndsförfarandet i den gränsälvskommission som inrättats genom överenskommelsen, tillsyn över överenskommelsen och bestraffningsmedlen. I ersättningsfrågor tillämpas lagen i den stat där förlusten, skadan eller olägenheten uppstår. I övrigt ersätter bestämmelserna i överenskommelsen motsvarande bestämmelser i finsk och svensk miljö- och vattenlagstiftning inom de gränsälvar som ingår i överenskommelsens tillämpningsområde. Vattenlagen tillämpas därmed i gränsälvarna bara som komplement till gränsälvsöverenskommelsen, och tillståndsmyndighet i vattenushållningsprojekt är inte regionförvaltningsverket utan den finsk-svenska gränsälvskommissionen. En ny gränsälvsöverenskommelse har förhandlats fram mellan Finland och Sverige. Meningen är att den ska ersätta gränsälvsöverenskommelsen från 1971. Regeringens proposition om saken behandlas som bäst i riksdagen (RP 264/2009 rd).

I överenskommelsen mellan Finland och Norge angående en finsk-norsk gränsvattendragskommission föreskrivs det att kommissionen ska göra framställningar om och ta initiativ till samt ge utlåtanden om ärenden som gäller förvaltningen av gränsvattendragen mellan Finland och Norge, övervakningen av deras status och vattenkvalitet, fiskeförhållandena, förebyggandet av förorening av vatten, byggande i gränsvattendrag och vattenreglering eller liknande ärenden. Kommissionen kan också ta initiativ i syfte att ändra överenskommelsen om gränsvattendragskommissionen eller något annat avtal mellan Finland och Norge. Finsk-norska gränsvattendragskommissionen har ingen beslutanderätt i ärenden som gäller enskilda vattendragsprojekt och ingen bestämmanderätt visavi andra parter. De nationella myndigheterna är ändå skyldiga att informera kommissionen om anhängiga tillståndsansökningar och projekt.

2.5 Bedömning av nuläget

Allmänt. Sedan vattenlagen trädde i kraft har det skett väsentliga förändringar i samhället och i användningen av vattentillgångar som lett till att bestämmelserna i vattenlagen inte kan anses vara tidsenliga till alla delar. Så motsvarar t.ex. den framskjutna ställning som timmerflottningen har i vattenlagen inte flottningens faktiska nuvarande betydelse. De bestämmelser i vattenlagen som gäller området för tillståndsplikt, tillståndsprövning och angivande av tillståndsvillkor är alltför adekvata till sina grunder. De flexibla normerna i vattenlagen har visserligen möjliggjort att det i lagens tillämpningspraxis har varit möjligt att beakta att uppfattningarna i samhället har förändrats och sådana värderingar som inte nödvändigtvis tillmättes särskilt stor betydelse på den tiden då lagen stiftades. Framför allt har miljövärdenas större vikt återspeglats också i den tillståndspraxis som följer av vattenlagen, t.ex. via tolkningen av begreppet allmänt intresse. Många ändringar som innebär att miljöaspekter beaktas och som sedermera har införts i lagen hade anammats i rättspraxis redan tidigare.

Även om smidigheten och den utveckling av tolknings- och tillämpningspraxis som den

möjliggjort har minskat behovet av lagändringar kan situationen inte anses vara tillfredsställande. Lagtillämpningen förutsätter ingående kännedom om rättspraxis och dess utveckling. Också rättssäkerheten och tillståndsavgörandenas förutsägbarhet förutsätter att gällande tolknings- och tillämpningspraxis stadfästs i lagtext.

Rättspraxis med sina mångtaliga avgöranden som träffas i olika rättsinstanser har också förtydligat och preciserat vattenlagens innehåll, men inte ens den har förmått göra lagen lättbegripligare. Svåröverskådligheten beror inte enbart på lagens särdeles breda tillämpningsområde utan också på den kasuistiska lagstiftningstekniken med sina många interna hänvisningar och på de ålderdomliga ordalydelserna. Vattenlagens läslighet och förståelighet har försvärats också av de många delreformerna som har spjälkat upp den ursprungliga laghelheten och resulterat i att lagen ställvis är oenhetlig. Den viktigaste av dessa reformer har bestått i att regelverket om avloppsfrågor och förorening av vatten överfördes från vattenlagen till miljöskyddslagen, varefter vattenlagen till sin karaktär mer uttalat än förr är en lag som reglerar genomförandet av vattenhushållningsprojekt. Efter delreformerna har vattenlagens struktur inte omarbetats, och vattenlagen som system har inte heller i något som helst skede skärskådats systematiskt som en helhet, något som måste betraktas som en uppenbar brist.

Också lagstiftningsmiljön har förändrats väsentligt sedan vattenlagen stiftades. I praktiken har hela den centrala lagstiftning som tangerar vattenlagens tillämpningsområde reviderats efter det att lagen trädde i kraft. Till de nyare lagarna hör framför allt marktäktslagen, naturvårdslagen, miljöskyddslagen, lagen om vattentjänster samt markanvändnings- och bygglagen. Dessa och många andra lagar måste beaktas också i projekt som avses i vattenlagen, och därför har stiftandet av dem oundvikligen också påverkat tillämpningen av vattenlagen. Förhållandena mellan lagarna har formellt ordnats genom behövliga hänvisningsbestämmelser, men ur saksynpunkt har förhållandet mellan vattenlagen och annan lagstiftning inte alltid övervägts grundligt vid lagstiftningsreformer. Det

innebär att förhållandet mellan vattenlagen och övriga lagar inte är tillräckligt tydligt i alla avseenden.

Också de ändringar av vattenlagen som behövs för genomförande av Europeiska gemenskapens vattenlagstiftning har företagits separat, och det har inte bedömts hur förenliga styrsystemen är med varandra. De ändringar av vattenlagstiftningen som det nationella genomförandet av Europeiska gemenskapens lagstiftning krävt har visserligen varit små.

Vattenförsörjning. Det har blivit allt viktigare på 2000-talet att hushållsvatten av god kvalitet står till buds och att vattentjänsterna fungerar. I offentligheten har man i diskussionerna om vattenförsörjningen tangerat också projekt för uttag av vatten som genomförs i ekonomiskt vinningssyfte (vattenhandel). Diskussionen har tagit fasta på några enskilda projekt. Dessa har uppfattats som orättvisa särskilt därför att tagandet av vatten inte förutsätter någon som helst koppling till ägande eller innehav av vattenområdet. Markägare har inte heller rätt till ersättning för vattenämne som tagits på deras område. Ur ett europeiskt perspektiv är vattentillgångarna i Finland och närområdena förhållandevis rikliga, och storskaliga vattenhandelsprojekt kan inte anses vara sannolika vare sig för tillfället eller inom en nära framtid. Projekt för uttag av ytvatten där syftet är ekonomisk vinning förekommer sporadiskt. Vid uttag av grundvatten är det åter fråga närmast om buteljering av vatten, något som till sin karaktär inte skiljer sig från t.ex. framställning av läskedrycker. I denna bemärkelse jämföras vattenhandel med annan näringsverksamhet. I vattenlagen är det härvid i praktiken bestämmelserna om intressejämförelse som är avgörande, eftersom bestämmelserna om företrädesordningen vid uttag av vatten blir tillämpliga bara i de sällsynta fall där olika ansökningar om tillstånd är anhängiga samtidigt. När regleringen ses över gäller det att fästa vikt vid tillgodoseendet av lokala och regionala vattenförsörjningsbehov.

Muddring. Antalet småskaliga muddringsprojekt som genomförs i syfte att förbättra förutsättningarna för rekreationsbruk har stigit på 1990- och 2000-talet. Nu för tiden ge-

nomförs projekten i typiska fall med maskinkraft. Detta har bidragit till att projekten är större än förr. I flera fall genomförs inom ett och samma område samtidigt flera småskaliga projekt, varvid de sammantagna verkningarna kan framträda lokalt under en längre tid. Sättet och tidpunkten för genomförandet är dock av stor betydelse.

Enligt 1 kap. 30 § i den nuvarande vattenlagen ska tillsynsmyndigheten och vattenområdets ägare underrättas om muddringsprojekt som inte är av ringa betydelse. Praxis beträffande tillämpning av bestämmelsen och tillståndsplikten för projekt varierar mellan olika tillsynsmyndigheter.

Dikning. Den odlade åkerarealen i Finland var år 2000 ca 2,2 miljoner hektar, enligt den lantbruksräkning som utfördes då. Av denna areal är 1,3 miljoner hektar täckdikad medan det finns öppna diken på drygt 600 000 hektar. Även om den åkerareal som behöver torrläggas har grundtorrlagts åtminstone en gång är det inte slut på dikningsbehovet. Det finns just inte några genuint nya dikningsprojekt, utan närings-, trafik- och miljöcentralerna tar emot ansökningar om dikningsförrättningar som gäller istandsättning av diken som redan grävts en eller flera gånger. Vid dessa projekt har markägoförhållandena och markanvändningsformerna ändå förändrats så mycket att de oftast måste behandlas på samma sätt som nydikningar vid dikningsförrättningarna.

Annan torrläggning. Inställningen till bestående sänkning av vattenståndet i syfte att torrlägga mark har förändrats väsentligt sedan vattenlagen stiftades. I princip kan bestående sänkning, mot bakgrund av de olika intressen som det gäller att beakta i samband med ett sådant projekt, i dag komma i fråga bara i mycket sällsynta fall. Ett tecken på att attityden skärpts är också de åtstramningar av förutsättningarna för bestående sänkning som införts i vattenlagen; dessa var en fortsättning på den utveckling som redan lagen om vattenrätten hade gett uttryck för. Det torde i praktiken inte ens ha sökts tillstånd att sänka vattenståndet varaktigt, åtminstone inte på och efter 1980-talet, utom i anslutning till motverkande av översvämning. Också den nytta som eftersträvs genom många projekt för sänkning av vattenståndet som genomförts tidigare har i flera fall uteblivit.

Höjning av vattenståndet. Höjning av vattenståndet kan hänföra sig till energihushållning, vattenförsörjning eller vilket som helst vattenhushållningsprojekt. Numera är trycket emellertid störst när det gäller att iståndsätta vattendrag. Uppskattningsvis två tredjedelar av de höjningar av vattenståndet som företagits på de senaste åren har handlat om att förbättra vattendragets tillstånd och levnadsförhållandena för fiskbeståndet. Just vid sådana projekt för höjning av vattenståndet som genomförts i restaureringssyfte har det ansetts att bestämmelserna i vattenlagen är alltför strikta. Orsaken till detta är delvis att vattenlagen inte innehåller särskilda bestämmelser om bestående höjning av vattenståndet, i stället tillämpas de allmänna bestämmelserna om vattenbyggnad på sådana projekt. Situationen är ologisk, eftersom permanent sänkning av vattenståndet är något som fortfarande regleras särskilt, även om dessa projekt inte längre har samma samhälleliga betydelse som förr.

Avsaknaden av särskilda bestämmelser och rättspraxis beträffande höjningar har försvårat genomförandet av höjningsprojekt. Av dem som genomfört projekt har det med stöd av 2 kap. 7 § 1 mom. i vattenlagen krävts bestående nyttjanderätt till minst halva det område som försätts under vatten. Det har inte ansetts vara tillräckligt att markägaren ger sitt skriftliga samtycke. I praktiken har detta försvårat genomförandet av sådana höjningsprojekt som inte kan anses påkallade av ett allmänt behov i den bemärkelse som avses i vattenlagen. I samband med vissa restaureringsprojekt har det betraktats som problematiskt också att de som drar nytta av projektet inte kan åläggas att delta i projektkostnaderna.

Utnyttjande av vattenkraft. Det har gjorts utredningar enligt vilka Finlands hela vattenkraft uppgår till 5,1 gigawatt, av vilket ca 3 gigawatt byggts ut. Potentialen av ekonomiskt utbyggbar vattenkraft har bedömts vara ca 0,9 gigawatt. Av denna vattenkraft har ca 0,6 gigawatt genom skyddslagstiftning fastställts vara utesluten med tanke på kraftverksbyggande. För närvarande riktar sig utbyggnaden av vattenkraften i typiska fall till att höja effekten i befintliga vattenkraftverk eller att bygga nya kraftverk i redan utbygg-

da älvavsnitt. Det är sällsynt att helt nya strömmande vattendrag eller delar av dem tas i bruk för kraftverksproduktion.

Vattenkraft är en förnybar energikälla och det är skäl att också i framtiden garantera möjligheterna att ta vara på den. Direktiv 2001/77/EG om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el innehåller landsvisa rekommendationer om andelen el producerad från förnybara energikällor. I Finland har man emellertid inte för avsikt att särskilt lyfta fram några enskilda energikällor utgående från direktivet.

Timmerflottning. Timmerflottningens faktiska betydelse som en form av vattenanvändning har minskat, och detsamma gäller regleringen av den. Det finns därmed ett behov av att grundligt se över regleringen. All timmerflottning som ägt rum sedan början av 1990-talet har varit buntflottning. Den arbetskraftsintensiva lösflottningen frångicks helt och hållet i Finland 1991, då virke flotades i Kemi älv för sista gången. Buntflottningen som i huvudsak bedrivs i allmänna farleder har helt andra verkningar än lösflottningen, med avseende på vilken ett stort antal älvar i Finland förr rensades och konstruktioner uppfördes. Buntflottningen kan snarare jämföras med annan vattentrafik än med den tidigare lösflottningen. Sedan lösflottningen upphört gäller de viktigaste pågående juridiska timmerflottningsfrågorna lossningsställen. I Vuoksens och Kymmene älvs vattensystem finns det 70–80 sådana, och i området finns dessutom motsvarande antal skyddshamnar för flottning. Allt som allt omfattar regleringen i 5 kap. i vattenlagen för närvarande ca 150 verksamhetsställen för flottning.

Farleder och andra sjötrafikområden. Den reglering av farleder och andra sjötrafikområden som finns i den gällande vattenlagen (där det i stället för sjötrafikområden talas om områden för samfärdsel i vatten) är inte föremål för några stora ändringsbehov. En ändring av vattenlagen och sjötrafiklagen som gäller utmärkning av enskilda farleder har länge varit aktuell vid kommunikationsministeriet. Syftet med lagändringen är att föreskriva om utmärkning av enskilda farleder på så sätt att enskilda farleder inte kan

förväxlas med offentliga. På samma gång innebär förslaget att den som håller en enskild farled får rätt att placera ut farledsmärken på någon annans vattenområde.

Bäckar i naturtillstånd. Ett enskilt problem i tillämpningspraxis för vattenlagen har varit att bäckars naturtillstånd äventyrats. Bäckar i naturtillstånd är särpräglade naturtyper och viktiga för många hotade arters fortbestånd och, mera allmänt, för den biologiska mångfalden. Särskilt i södra Finland finns det synnerligen få bäckar i naturtillstånd. Enligt utredningar som gjorts i olika sammanhang har mindre än två procent av alla bäckar förblivit helt och hållet i naturtillstånd. Bestämmelserna om små vattendrag finns enligt den lagstiftningslösning som nåddes i samband med att naturvårdslagen stiftades dels i vattenlagen, dels i skogslagen (1093/1996). Regleringen i vattenlagen handlar i första hand om bäddar, medan bäddarnas närmiljö faller inom skogslagens tillämpningsområde. De särskilda bestämmelserna om naturtyper som finns i vattenlagen gäller rännilar, medan bäckarna omfattas av vattenlagens förbud mot ändring av vattendrag.

Rättsakter som betraktar saken ur olika perspektiv beaktar inte nödvändigtvis naturtypen bäckar som en helhet på ett tillräckligt sätt. Den nuvarande regleringen har visat sig vara problematisk också i tillämpningspraxis, eftersom gränsdragningen mellan olika lagars tillämpningsområden och uppgifter fortfarande är diffus. Inte heller tillämpas vattenlagen alla gånger som sig bör i åtgärder enligt skogslagen. Också ur tillsynssynpunkt är reglering som baserar sig på två lagar problematisk, och tillsynen över att de bestämmelser som är centrala för bevarandet av bäckar är otillräcklig. Orsakerna är många, bl.a. de begränsade resurser som är tillgängliga för tillsyn och bristande kännedom om bestämmelserna i vattenlagen. Åtgärder som äventyrar bevarandet av bäckar uppfattas inte heller alltid som projekt som kräver tillstånd enligt vattenlagen.

Vattenrättsliga förfaranden. Användningsområdet för syneförrättning och slutsyn har delvis utsträckts i tillämpningspraxis för vattenlagen så att det nu är större än det ursprungliga. När vattenlagen var relativt ny kunde tillståndsansökningarna i vattenhus-

hållningsärenden vara synnerligen bristfälliga. Då började syneförrättning tillämpas som medel för vidareutveckling av tillståndsansökningarna. Förfarandet är fördelaktigt för sökanden och parterna, och den utredning som det resulterar i underlättar den egentliga tillståndsmyndighetens arbete. Problemet i sammanhanget är ändå att förrättningsmännen härvid i själva verket sköter skyldigheter som hör till sökanden. Dessutom överförs behandlingen av ärendet de facto från att lyda under tillståndsmyndighetens formella processledning till förrättningsmännen. Vidare kan syneförrättningarna ha dragit ut på tiden, så att den totala behandlingstiden för ärendet har förlängts.

Vid slutsynerna har det å sin sida i förhållandevis stor utsträckning behandlats ersättningsärenden med anknytning till genomförandet av projekt. Även om förfarandet varit fördelaktigt särskilt för dem som orsakats olägenhet, är dessa ärenden till sin karaktär självständiga ansökningsärenden som det finns ett särskilt förfarande för.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning och alternativ

Reformen syftar till att modernisera vattenlagstiftningen så att den motsvarar de förändringar som efter vattenlagens stiftande har skett inom användningen av vattentillgångar, den nationella lagstiftningen och gemenskapsrätten samt i samhället över huvud taget. Ett annat mål för reformen är att effektivisera behandlingen av vattenärenden.

De ändringar som behövs för att lagen ska bli tidsenlig är så stora att det inte är vare sig möjligt eller ändamålsenligt att företa dem genom en delreform. Förutom att bestämmelserna behöver ändras materiellt är det skäl att förtydliga regleringen och göra den förståeligare. Den kasuistiska lagstiftningstekniken bör frångås till en del och den interna hänvisningstekniken förenklas. Också vattenlagens systematik och struktur bör ses över efter de många delreformerna.

I propositionen föreslås att det stiftas en ny vattenlag som ersätter 1961 års vattenlag, som till en del alltså är i ursprunglig form.

Meningen är att den nya lagen ska bygga på de grundläggande principerna i den gällande vattenlagen. Avsikten är inte att lagens tillämpningsområde och centrala tillämpningsprinciper ska ändras utöver vad som är nödvändigt för att målen för reformen ska kunna nås.

Den främsta strukturella ändringen i den nya lagen föreslås bestå i att bestämmelserna om vattenhushållningsprojekt förenhetligas. Detta sker genom att de gemensamma bestämmelserna om vattenhushållningsprojekt sammanförs tydligare än hittills. De gemensamma bestämmelserna grundar sig på de uppdaterade vattenlagsprinciper angående vattenhushållningsprojekt som för närvarande finns i bestämmelserna om byggande och de kapitel som handlar om enskilda projekttyper.

En annan väsentlig nyhet består i att bestämmelserna om tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt görs åskådligare genom att vattenlagens struktur, som grundar sig på förbud, omarbetas så att de nuvarande allmänna förbuden tydligare än förr formuleras som gränser för när tillstånd ska krävas. Tröskeln för tillståndsplikt förblir huvudsakligen dock oförändrad.

I den nya lagen befinner sig i princip alla vattenhushållningsprojekt i samma ställning. Förutsättningarna för genomförande av ett projekt liksom tillståndsplikten och förutsättningarna för beviljande av tillstånd föreslås i sista hand bli avgjorda utgående från vilka verkningar projektet har, oavsett projektets syfte. Meningen är t.ex. att ett sådant syfte hos ett projekt som anses vara nyttigt eller nödvändigt ur allmän synpunkt ska beaktas vid intressejämförelsen som en faktor som talar för projektet. Ju större nyttan av ett projekt anses vara, desto mer vägande skäl behövs det för att vägra tillstånd. Att avvika från denna utgångspunkt på så sätt att en helhetsbetonad bedömning och prövning frångås i fråga om projekt som i sig är att betrakta som nyttiga skulle strida mot vattenlagens syfte och kunna äventyra de intressen som lagen skyddar. Det är inte möjligt att jämka samman olika sätt att använda vattenresurserna och använda vattenmiljön, om förutsättningarna för genomförande skärskådas

snävt med avseende på en enda användningsform eller projekttyp.

I förenklings syfte har det föreslagits att tillståndsförfarandet ska ersättas med ett anmälningsförfarande i vattenlagen. I praktiken skulle anmälningsförfarandet emellertid tillämpas inom ett synnerligen snävt område vid genomförandet av vattenhushållningsprojekt, bl.a. därför att intresseparterna i vattenhushållningsprojekt vanligen är flera och det inte är fråga bara om förhållandet mellan genomföraren och tillsynsmyndigheten. Anmälningsförfarandet är problematiskt också ur genomförarens synpunkt därför att det inte tillhandahåller någon liknande rätt att genomföra projektet som ett beviljat tillstånd. Enligt förslaget avgränsas därför förhandsanmälan i den nya lagen till sådant lämnande av upplysningar som tjänar registreringen av uppgifter. Lämnande av förhandsuppgift enligt detta avses i den nya lagen gälla icke tillståndspliktig muddring, upptagning av marksubstanser från botten av ett vattendrag, uttag av yt- och grundvatten och dikning. Förfarandet förenklas närmast på så sätt att bestämmelserna om förfarandet också i den nya lagen möjliggör att tillståndprocessen anpassas till ärendets art.

Tryggandet av bäckar i naturtillstånd kräver att bäckarnas naturvärden beaktas i vattenlagens tillämpningspraxis. I praktiken har genomförarna ofta inte uppfattat åtgärder som äventyrar bäckarnas naturtillstånd som vattenhushållningsprojekt som kräver tillstånd, och därför har tillstånd till projekten inte alltid sökts. Det väsentliga med avseende på vattenlagen är att regleringen kring behovet av tillstånd omspannar all verksamhet inom lagens tillämpningsområde som äventyrar bevarandet av bäckar i naturtillstånd. Eftersom bäckar ingår i vattendrag och därmed omfattas av vattenlagens förbud mot ändring av vattendrag, en princip som kvarstår i den nya lagen, är det inte nödvändigt att ändra den materiella regleringen om ändring av bäckar. För att det ska framhävas att frågan är viktig och för att bestämmelserna ska förtydligas skrivs äventyrande av bäckars naturtillstånd ändå in i bestämmelserna om tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt.

Problem som följer av att de nuvarande bestämmelserna inte följs och av att tillsynen är

bristfällig går dock inte att avhjälpa genom införandet av nya bestämmelser. Därför är det viktigt att dels öka verksamhetsutövarnas kännedom om bestämmelsernas innehåll, dels klargöra uppgiftsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna och se till att tillsynsresurserna är tillräckliga.

Enligt en förhandsbedömning förtydligar de föreslagna ändringarna bestämmelserna om tillståndsplikt i fråga om ändring av bäckar som är i naturtillstånd. Ändringarna eliminerar dock inte det mera övergripande problem som orsakas av att regleringen är uppdelad på olika lagar. Reglering som grundar sig på vattenlagen och skogslagen möjliggör inte en övergripande granskning av bäckar i naturtillstånd som en naturtyp, något som skulle vara viktigt när man fokuserar på bevarande av bäckarna. Vattenlagen reglerar nyttjandet av en naturresurs och till dess huvudsakliga uppgifter hör inte naturtypsskydd av typen objektskydd. I den lagstiftning som styr miljöanvändningen faller objektskyddet närmast under naturvårdslagstiftningen. Eftersom problemet när allt kommer omkring inte begränsas till vattenlagen och tillämpningen av den kan det inte lösas helt och hållet i samband med vattenlagsreformen. För att en hållbar lösning ska kunna nås behöver förhållandet mellan olika lagar och lagarnas uppgifter vid reglering av skyddet för naturtyper undersökas mera övergripande.

3.2 De viktigaste förslagen

Vattenlagen

Den nuvarande vattenlagen föreslås bli upphävd och ersatt med en ny vattenlag. Att den nya lagen får samma rubrik som den gällande lagen är förknippat med risk för missförstånd, särskilt under en övergångsperiod. Som rubrik betraktad är vattenlagen dock kort och koncis samt täckande. Även om vattenlagen nu för tiden i huvudsak innehåller bestämmelser om vattenhushållningsprojekt och genomförandet av dem skulle de teknisk-ekonomiska aspekter som hänför sig till genomförandet av vattenhushållningsprojekt oskäligt betonas om rubriken vattenhushållningslagen valdes. Om rubriken var lagen om

vattenanvändning skulle aspekterna kring användningen av vatten igen framhävas onödigt mycket. Därför föreslås den nya lagen få samma rubrik som den nuvarande.

Den nya lagen baserar sig på de grundläggande principer som ingår i den gällande vattenlagen, och varken lagens tillämpningsområde eller de viktigaste tillämpningsprinciperna ändras väsentligt. Också vad definitionerna beträffar bygger den nya lagen på de hävdvunna begrepp som används i den nuvarande vattenlagen; de föreslås dock bli preciserade i den utsträckning som behövs. Begreppen skiljer sig till vissa delar från de begrepp som används i lagstiftningen om vattenvårdsförvaltningen. I det regelverk som ingår i vattenlagen används begreppen dock i en särskild bemärkelse, och därför skulle ett förenhetligande av begreppsapparaten ändra regleringssystemets materiella innehåll.

Den nya vattenlagens 1—2 kap. föreslås innehålla allmänna bestämmelser om den verksamhet som faller inom lagens tillämpningsområde. Bestämmelserna gäller både tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt och sådan verksamhet som inte når upp till tillståndströskeln.

I 1 kap. ingår allmänna bestämmelser bl.a. om lagens syfte och tillämpningsområde samt om definitioner och myndigheter.

Lagens 2 kap. innehåller allmänna bestämmelser om skyldigheter, rättigheter och inskränkningar som anknyter till vatten och vattenanvändning. Förutom bestämmelser om ägande och rådighet samt tvångsåtgärder ingår i dem bl.a. bestämmelser om rätt till allmännyttjande och skydd av små vattendrag samt en allmän bestämmelse om vad som ska beaktas när vattenhushållningsprojekt genomförs.

I det föreslagna 3 kap. finns allmänna bestämmelser om tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt. Dessa avses i princip bli tillämpade på alla vattenhushållningsprojekt som lagen omfattar, vilket innebär att separata hänvisningsbestämmelser inte längre behövs i samband med de projektspecifika bestämmelserna. Kapitlet innehåller bl.a. bestämmelser om tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt, tillståndsprövning, tillståndsvillkor och översyn av dem samt beslut om att ett tillstånd upphör att gälla.

Regelverket om tillståndsplikt baserar sig på de nuvarande allmänna förbuden i vattenlagen. Kapitlet upptar en bestämmelse enligt vilken det för ett vattenhushållningsprojekt krävs tillstånd av tillståndsmyndigheten när projektet medför sådana följder som för tillfället specificeras i förbuden mot stängning och ändring av vattendrag. Denna allmänna bestämmelse om tillståndsplikt föreslås bli kompletterad med en förteckning över projekt som oberoende av sina konsekvenser alltid kräver tillstånd av tillståndsmyndigheten. Förteckningen baserar sig på de nuvarande bestämmelser i vattenlagen som gäller tillståndspliktiga projekt och finns i olika kapitel, kompletterade med vissa projekt som det har ansetts vara nödvändigt att göra tillståndspliktiga. Främst är behovet av tillstånd emellertid fortfarande kopplat till projektets konsekvenser, och den nya lagen föreslås inte innehålla någon liknande detaljerad förteckning över tillståndspliktiga projekt som den som ingår i miljöskyddslagen och i miljöskyddsförordningen.

De allmänna bestämmelser som rör alla vattenhushållningsprojekt kompletteras enligt förslaget med särskilda bestämmelser i 4–10 kap. som gäller olika projekttyper. Av dem gäller 4 kap. uttag av vatten, 5 kap. dikning, 6 kap. bestående ändring av medelvattenståndet, 7 kap. vattenreglering, 8 kap. tillgodogörande av vattenkraft, 9 kap. timmerflottning och 10 kap. farleder och andra sjötrafikområden. I de föreslagna 4–10 kap. finns bestämmelser om kompletteringar av och undantag från de allmänna bestämmelserna som behövs för respektive projekt.

I 4 kap. finns bestämmelser om vattenförsörjning. Med vattenförsörjning avses sådant uttag av vatten som enligt den gällande vattenlagens terminologi sker i syfte att använda vatten såsom vätska. Uttag av vatten avses vara ett överordnat begrepp som innefattar också ledande av vatten för andra ändamål. Med avseende på vattendragen spelar det ingen roll vilket ändamål vattnet tas för. Därför föreslås det i kapitlet inte bli hänvisat till vattenförsörjning utan till uttag av vatten, ett uttryck som beskriver verksamheten bättre. Den övergripande termen uttag av vatten inbegriper tagande av både yt- och grundvattnet.

I 4 kap. beaktas de behov som regleringen av vattenhandeln medför. Genom regleringen vill man säkerställa att varken sådant uttag av vatten som sker i kommersiellt syfte eller andra vattenöverföringsprojekt kan äventyra lokala behov av att ta vatten eller sådant uttag av vatten som tjänar ett samhälles vattentjänster. Detta grundar sig på en allmän företrädesordning som avses bli inskriven i lagen och som till skillnad från det nuvarande regelverket gäller också de framtida behoven av att ta vatten. På sista plats i företrädesordningen är uttag av vatten för att ledas eller transporteras för användning någon annanstans för något annat syfte än ett samhälles vattentjänster. I praktiken betyder detta att tillstånd för vattenöverföringsprojekt kan beviljas bara om det samtidigt säkerställs att vattnet räcker till för andra användningsbehov på den ort där uttaget sker.

Lagens 5 kap. innehåller särskilda bestämmelser om dikning. Dikning som vattenhushållningsprojekt skiljer sig i många avseenden från andra vattenhushållningsprojekt, vilket framgår också genom behovet av specialreglering. Dikning är ett projekt av utpräglad fastighetsekonomisk natur som är förknippat med reglering av markägarnas inbördes rättsförhållanden.

De nya bestämmelserna grundar sig på 6 kap. i den nuvarande vattenlagen, som preciseras för att tolkningsproblem som uppstått i samband med tillämpningen av de nuvarande bestämmelserna ska avhjälpas. Särskild vikt fästs i kapitlet vid att tydliggöra förhållandet mellan de bestämmelser i vattenlagen och markanvändnings- och bygglagen som handlar om fastighetstorrläggning och de bestämmelser i miljöskyddslagen som handlar om avloppsvatten. En del av de paragraferna i 6 kap. i den gällande vattenlagen har ändrats genom en lag (948/1997) i samband med att lagen om stödjande av grundtorrläggning (947/1997) stiftades. Till denna del har inget behov av att revidera paragraferna framkommit. Kapitlet föreslås innehålla också de bestämmelser om dikningsförrättning som finns i 19 kap. i den gällande vattenlagen. Enligt förslaget inskränks användningsområdet för förrättningarna i vissa avseenden. Också gränsdragningen mellan förrättningar och ärenden som den kommunala miljö-

vårdsmyndigheten avgör förtydligas. Bestämmelserna om ersättning av förlorade förmåner på grund av dikning ändras så, att dikningen till denna del i fortsättningen jämföras med övriga vattenhushållningsprojekt och de allmänna bestämmelserna i 13 kap. tillämpas på ersättningen av förlorade förmåner.

I 6 kap. finns bestämmelser om vattenståndsreglering, om vilken det nu föreskrivs i 7 kap. i vattenlagen, dvs. om bestående sänkning av vattenståndet, och dessutom om bestående höjning av vattenståndet. Begreppet vattenståndsreglering utgår och i kapitlet är det för klarhetens skull tal om bestående ändring av medelvattenståndet, som kan ske genom sänkning eller höjning av vattenståndet. På invallning av stränder, något som ingått i begreppet vattenståndsreglering, ska de allmänna bestämmelserna i lagen i huvudsak tillämpas i fortsättningen.

Kapitlet innehåller dels allmänna bestämmelser om ändring av vattenståndet, dels särskilda bestämmelser om enbart sänkning eller höjning av det. De särskilda bestämmelserna är nödvändiga därför att förutsättningarna för genomförande av sänkings- respektive höjningsprojekt skiljer sig åt. Skillnader mellan projekten råder dessutom i fråga om bestämmelserna om nyttjanderätt, kostnadsfördelning och sammanslutningar.

Specialreglering om sänkning av vattenståndet föreslås kvarstå i vattenlagen, även om behovet av sådan hävdvunnen sänkning som ligger i jordbrukets intresse (torrläggning) har avtagit. Behovet av sänkingsprojekt kan bli aktuellt t.ex. vid motverkande av översvämningar och eventuellt också för avvärijande av olägenheter för miljön. Behov av andra små sänkingsprojekt kan också alltför ofta förekomma.

För avhjälpande av bristande balans i regleringen om sänkning och höjning föreslås kapitlet också innehålla särskilda bestämmelser om höjningsprojekt. Dessa projekts betydelse har ökat i och med det tilltagande rekreationsbruket av vattendrag och istandsättningar som sker för att tjäna rekreationsbruket. Enligt dem kan också andra projekt än sådana som är behövliga från en allmänt sett viktig synpunkt genomföras med majoritetens samtycke utan ständig nyttjanderätt. En-

ligt bestämmelserna krävs skriftligt samtycke av fastighetsägare som företräder minst tre fjärdedelar av den markareal som försätts under vatten. Sänkings- och höjningsprojekt som behövs från allmän synpunkt föreslås också i framtiden kunna genomföras oberoende av understödet för dem. Kapitlet innehåller också en uttrycklig bestämmelse enligt vilken den som har nytta av ett projekt som syftar till att höja medelvattenståndet kan förpliktas att delta i kostnaderna för projektet. Den nuvarande lagen upptar inte någon motsvarande bestämmelse vad höjningsprojekt beträffar.

Bestämmelserna om genomförande av projekt för sänkning respektive höjning av vattenståndet avses bli förenhetligade så att en vattenrättslig sammanslutning i fortsättningen ska bildas också för genomförande av höjning av medelvattenståndet alltid när sökandena är fler än en. Syftet med detta är att säkerställa att det alltid finns någon som svarar för de långvariga skyldigheter som hänförs till tillståndet.

Lagens 7 kap. gäller vattenreglering. Vattenreglering avser fortlöpande justering av vattenståndet och den skiljer sig från sänkningar och höjningar som avser bestående ändring av vattenståndet. Det är också i fortsättningen skäl att låta bestämmelserna om vattenreglering utgöra en helhet för sig. Det är med andra ord inte ändamålsenligt att kombinera dem med bestämmelserna i 6 kap. Bland annat nyttjanderättsfrågorna anknuter i vattenlagen närmare till bestående ändring än till vattenreglering.

Förslaget innebär att begreppet vattenreglering, och därmed också kapitlets tillämpningsområde, i huvudsak förblir oförändrat. Också vattenregleringens innehåll motsvarar i sak huvudsakligen 8 kap. i den gällande vattenlagen. Den viktigaste enskilda ändringen består i att regleringsavgiften slopas.

Lagens 8 kap. föreslås innehålla bestämmelser om tillgodogörande av vattenkraft. I sak motsvarar kapitlet i stor utsträckning den gällande lagens 3 kap., eftersom några stora behov av att revidera bestämmelserna inte har förekommit. Det regelverk som vattenlagen utgör har ansetts vara tillräckligt också med avseende på direktiv 2001/77/EG om

främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el.

De bestämmelser om timmerflottning som finns i 9 kap. innebär en avsevärd revidering av den nuvarande vattenlagen. Regleringen moderniseras och skärs ned betydligt för att den ska motsvara den faktiska betydelse som timmerflottningen och regleringen av den har. På ett allmänt plan utgör frångåendet av flottningsstadgor den största förändringen. Även om en flottningsstadga formellt inte har utgjort ett tillstånd, eftersom den snarare begränsar flottarens rättigheter än skapar nya, är de nuvarande flottningsstadgorna i praktiken en samling bygglov enligt vattenlagen som hänför sig till enskilda verksamhetsställen för timmerflottning. För att bestämmelserna ska bli åskådligare och förenhetligas med bestämmelserna om övriga användningsändamål föreslås det att flottningsstadgan i den nya lagen ersätts med tillstånd som beviljas för verksamhetsställen för flottning. De nya bestämmelserna avses bli tillämpade på nya projekt, men de innebär inget ingrepp i gällande flottningsstadgor. Genom övergångsbestämmelser säkerställs att gamla flottningsstadgor som alltjämt gäller förblir i kraft. Också bestämmelserna om flottarens rättigheter och utförande av flottning moderniseras och preciseras.

Lagens 10 kap. gäller farleder och andra sjötrafikområden. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till stor del 4 kap. i den gällande vattenlagen. Den viktigaste enskilda ändringen består i att kapitlet föreslås uppta en allmän bestämmelse om reparation av skador som sedvanlig användning av en farled orsakar. I den nuvarande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse, men i praktiken har Trafikverket (till 31.12.2009 Sjöfartsverket) reparerat skador av detta slag, t.ex. strandras, frivilligt.

Förfarandebestämmelser finns i 11 kap. Behandlingen av vattenärenden utgör förvaltningsförfarande, och förvaltningslagens bestämmelser om förvaltningsförfarande tillämpas på vattenärenden. Förvaltningslagen täcker emellertid inte helt och hållet de särskilda behov som följer av behandlingen av vattenärenden, och därför föreslås det att nödvändiga kompletterande bestämmelser tas in i kapitlet.

Bestämmelserna tillämpas på alla slags vattenärenden, av vilken omfattning de än är. De har emellertid formulerats så att de möjliggör tillräcklig smidighet för att förfarandet ska kunna avpassas till omfattningen och arten av det ärende som behandlas i respektive fall.

Förfarandebestämmelsernas utgångspunkt är att det i alla situationer är tillståndsmyndigheten som leder processen. Den nya lagen föreslås inte innehålla några bestämmelser om syneförrättning. För närvarande finns sådana bestämmelser i 18 kap. i vattenlagen. På den senaste tiden har antalet ärenden i hela landet som har förordnats att handläggas vid en syneförrättning varierat mellan färre än tio och drygt tjugo årligen. Behandlingen av dessa ärenden har fördröjts av resursbrist och delvis också av jävsproblem vid närings-, trafik- och miljöcentralerna. Behandlingstidernas längd är ohållbar ur rättsskyddssynpunkt. För att behandlingstiderna ska kunna förkortas bör tillståndsärendena kunna behandlas centraliserat. Därför bör tillståndsmyndigheten alltid ansvara för behandlingen av ansökningsärenden och deras framskridande. Separata syneförrättningar är en oändamålsenlig lösning i detta avseende. Avgörandet av ärendet fördröjs obefogat redan av den orsaken att ärenden som har förordnats att handläggas vid en syneförrättning i själva verket behandlas två gånger redan i det skede som gäller tillståndsförfarandet.

Den föreslagna lagens 12 kap. innehåller allmänna bestämmelser om vattenrättsliga sammanslutningar. Bestämmelserna avses bli tillämpade på alla projekt där en sammanslutning måste bildas för genomförande av projektet. I de projektspecifika kapitlen föreskrivs det om sammanslutningar bara till den del det finns behov av att komplettera eller avvika från de allmänna bestämmelserna i 12 kap.

I 13 kap. finns bestämmelser om ersättningar. För närvarande finns de främst i 11 kap. i vattenlagen. Ersättningsbestämmelserna i 1961 års vattenlag har reviderats i olika omgångar, och ersättningsregleringen är allmänt taget tidsenlig. Inga större ändringar i sak föreslås därför i fråga om ersättningsregleringen och dess systematik. Ersättningen för förlust av förmån till följd av samfärdsel i

vattendrag föreslås dock grunda sig på det skadeståndsansvar som den som vållat en skada har och inte på strikt ansvar såsom nu.

Eftersom den reglering av ersättningar som ingår i vattenlagen behöver kunna tillämpas i en mångfald av situationer är den komplex och bestämmelserna svåröverskådliga, vilket gör det svårt att få ett grepp om regleringssystemet. Därför har ambitionen varit att formulera bestämmelserna så att de ska bli mera lättförståeliga och att gruppera dem i över-skådligare helheter.

I 14 kap. är bestämmelserna om laglighets-tillsyn samlade. Genom att dessa bestämmelser placeras i ett kapitel för sig framhävs det att regleringen skiljer sig från regleringen och styrningen av projekt. De bestämmelser om laglighetstillsyn som finns i 21 kap. i den nuvarande vattenlagen är relativt nya. Det finns därmed inte något behov av att ändra dem radikalt, men avsikten har varit att säkerställa att de kongruerar med motsvarande bestämmelser i miljöskyddslagen. Den viktigaste enskilda ändringen består i att tillsynsmyndigheterna föreslås få rätt att avbryta verksamheten för vissa projekts vidkommande. Kapitlet innehåller också en bestämmelse om rätt att anhängiggöra tillsynsärenden.

I det föreslagna 15 kap. finns bestämmelser om sökande av ändring och verkställande av beslut. Kapitlet innehåller nya bestämmelser om rättelseförfarandet som ska tillämpas när ändring söks i vissa planer som gäller fullgörande av tillståndsskyldigheten och som den statliga tillsynsmyndigheten eller fiskerimyndigheten har godkänt.

I 16 kap. föreskrivs det om straff. Kapitlet motsvarar i stor utsträckning det nuvarande 13 kap. Bestämmelserna föreslås dock bli förenklade och reviderade på det sätt som behövs för att de ska bli förenliga med den nya lagens systematik och terminologi.

De fastighetsrättsliga bestämmelserna sammanförs i 17 kap. För närvarande finns de huvudsakligen i 12 kap.

I 18 kap. sammanförs vissa bestämmelser som närmast ingår i 12 och 21 kap. i den nuvarande vattenlagen.

Övergångsbestämmelserna finns i 19 kap. De grundar sig på den utgångspunkt som antagits i den nuvarande vattenlagen och som innebär att den tidigare lagstiftningen ska till-

lämpas på gamla projekt och tillstånd. Ett stort antal undantag från denna huvudregel föreslås dock.

Annan lagstiftning

Det föreslås att 15 andra lagar ändras i samband med att den nya vattenlagen stiftas. Största delen av ändringarna är tekniska och syftet med dem är att den nuvarande regleringssituationen ska bibehållas. De viktigaste materiella ändringarna gäller miljöskyddslagen, och dessutom föreslås ändringar i sak också i förhållandet mellan vattenlagen och markanvändnings- och bygglagen.

En översyn av tillämpningsområdet för vattenlagen respektive miljöskyddslagen i ärenden som rör förorening av vattendrag föreslås, så att på sådana vattenhushållningsprojekt som kräver tillstånd för verksamheten uteslutande på grundval av de föroreningsverkningar som de ger upphov till (1 kap. 19 § i den nuvarande vattenlagen) tillämpas i fortsättningen miljöskyddslagen. Samtidigt föreslås det att bestämmelsen om bemyndigande att utfärda förordning i fråga om mudermassa överförs från vattenlagen till miljöskyddslagen. En annan ändring som är viktig i sak gäller frågåendet av den reglering om avledande av avloppsvatten som finns i 10 kap. i den nuvarande vattenlagen. I fortsättningen ska enligt förslaget vattenlagens dikningsbestämmelser tillämpas på avledandet av avloppsvatten, liksom de särskilda bestämmelser om avledande av avloppsvatten som införs i miljöskyddslagen.

Det föreslås att markanvändnings- och bygglagens respektive vattenlagens tillämpningsområde ses över så att de överlappningar som förekommer i regleringen kring torrläggning av mark och ledande av vatten elimineras. Principen är att 161 a § i markanvändnings- och bygglagen ska tillämpas när vattenledningar placeras och diken eller anordningar som behövs med tanke på vattenledningar eller diken anläggs på någon annans mark. Övriga bestämmelser i 5 kap. i vattenlagen, t.ex. de som gäller fördelning av nyttan, underhållsansvaret och tvistlösning, föreslås däremot bli tillämpade också på deltaljplaneområden.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Utgifterna som föranleds av propositionen kan täckas inom ramen för budgeterna och anslagsramarna.

Frågåendet av syneförrättning och slutsyn frigör resurser till en uppskattad omfattning av 2,5—3 årsverke. Det kan dock öka tillståndsmyndigheternas arbete vid tillståndsförfarandet, öka antalet ärenden där det besluts att förfarandet med inhämtande av särskild utredning ska tillämpas och antalet ansökningar som rör ersättningsärenden. Detta uppskattas öka de i vattenlagen angivna tillståndsmyndigheternas och tillsynsmyndigheternas uppgifter i en omfattning som motsvarar 1,5—2 årsverken.

Reformen bedöms medföra att antalet muddringsprojekt som kräver tillstånd stiger med 100—200 projekt. En del av de ärenden som gäller placering av rör och vattenledningar och som avgörs i regionförvaltningsverken ska i fortsättningen avgöras i kommunen. Dessa ändringar uppskattas öka de i vattenlagen angivna tillståndsmyndigheternas och tillsynsmyndigheternas uppgifter som helhet i en omfattning som motsvarar 1—2 årsverken.

Förslaget innebär att anmälningsförfarandet som mekanism för förhandstillsyn börjar omfatta små vattenhushållningsprojekt i högre grad. Genomgången av anmälningar väntas öka de i vattenlagen angivna tillsynsmyndigheternas uppgifter i en utsträckning som motsvarar ca 0,5—1 årsverken.

Enligt förslaget ska närings-, trafik- och miljöcentralen på basis av villkor som regionförvaltningsverket har fogat till tillståndsbesluten kunna godkänna kontrollplaner som hänför sig till vattenhushållningstillstånd. Arrangemanget bedöms inte öka närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter nämnvärt.

Det ansvarsområde inom närings-, trafik- och miljöcentralen som handlägger fiskerifrågor (fiskerimyndigheten) godkänner planerna för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och fastställer planerna för användning av fiskerihushållningsavgiften. Godkännandet av planer för fullgörande av fiskevårdsskyl-

dighet och fastställandet av planer för användning av fiskerihushållningsavgiften bedöms medföra en ökning av fiskerimyndigheternas arbetsuppgifter som motsvarar omkring 0,5 årsverken.

De bestämmelser i förslaget som innebär att uppgifter om vattenrättsliga beslut ska antecknas i datasystemet för miljövärdsinformation i större utsträckning än nu väntas öka de i vattenlagen angivna tillståndsmyndigheternas och tillsynsmyndigheternas uppgifter i en omfattning som motsvarar omkring 0,5 årsverken.

De konsekvenser som ändringarna i rättsmedelsförfarandet har på verksamheten vid Vasa förvaltningsdomstol och högsta förvaltningsdomstolen väntas vara så små att de inte påverkar domstolarnas resursbehov.

Frågåendet av syneförrättning och slutsyn ställer mera långtgående krav på de projektansvariga när det gäller ansvaret för ansökningshandlingarna och utredning av projektets konsekvenser. På motsvarande sätt ökar de projektansvarigas kostnader genom att deras anmälningsplikt vidgas. Dessutom utvidgas till en del de skadelidandes ansvar när det gäller att bevaka sina rättigheter i förhållande till vad det är för närvarande. Det är inte möjligt att uppskatta dessa kostnader i förväg.

Reformen förutsätter att vissa ändringar görs i datasystemet för miljövärdsinformation och att ett register över vattenrättsliga sammanslutningar inrättas. Reformen förutsätter också att det ordnas utbildning för de tjänstemän inom tillstånds- och tillsynsmyndigheten som handlägger vattenärenden. Dessutom bör de skriftliga och elektroniska blanketter som behövs vid behandlingen av vattenärenden ses över. Detta uppskattas föranleda engångskostnader på ca 150.000 euro.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Det myndighetssystem och den behörighetsfördelning mellan myndigheterna i fråga om vattenärenden som föreskrivs i vattenlagen föreslås i huvuddrag förbli likartade som nu. Ärenden som faller inom ramen för vattenlagen avgörs av tillståndsmyndigheten, vid dikningsförrättningar och av den kommunala miljövärdsmyndigheten. Brottmål

och vissa civilrättsliga skadeståndsärenden avgörs i likhet med nu i tingsrätten.

De uppgifter som hänför sig till laglighets-tillsynen och följer av vattenlagen föreslås alltså till de statliga tillsynsmyndigheterna och de kommunala miljövårdsmyndigheterna, vilka har parallell behörighet i dessa ärenden. Dessa myndigheter för talan i vattenärenden när det är fråga om det allmänna intresset. På motsvarande sätt har övriga statliga myndigheter rätt att föra talan inom sin egen sektor i vattenärenden.

De anmälningar som gäller verksamhet som är beroende av anmälningar föreslås bli gjorda till den statliga tillsynsmyndigheten. Med tanke på ett effektivt utnyttjande av resurserna är det skäl att den statliga tillsynsmyndigheten och den kommunala miljövårdsmyndigheten tillsammans kommer överens om hur tillsynsansvaret ska fördelas. Den omständigheten att fler slag av projekt än tidigare blir anmälningspliktiga ökar antalet ärenden som ska behandlas av myndigheterna. Detta medför ändå inte att myndigheterna behöver börja behandla nya typer av ärenden och medför inte behov av något nytt slag av sakkunskap.

Tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att avbryta uppenbart olaglig verksamhet med stöd av 14 kap. 11 § i förslaget. Denna befogenhet ger bättre möjligheter än för närvarande att snabbt ingripa i uppenbart olagliga åtgärder. Befogenheten bedöms inte öka myndigheternas uppgifter.

Att den statliga tillsynsmyndigheten fastställer kontrollplaner som hänför sig till tillstånd enligt vattenlagen väntas inte ändra den nuvarande uppgiftsfördelningen mellan tillståndsmyndigheten och den statliga tillsynsmyndigheten avsevärt, med beaktande av nuvarande praxis.

Enligt förslaget ska fiskerimyndigheterna godkänna planerna för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och fastställa planerna för användning av fiskerihushållningsavgift. Reformen medför inte någon helt ny typ av uppgift för fiskerimyndigheterna, eftersom närings-, trafik- och miljöcentralerna för närvarande godkänner planerna för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och fastställer planerna för användning av fiskerihushållningsavgift. De föreslagna bestämmelserna be-

döms inte föranleda någon markant ökning av närings-, trafik- och miljöcentralernas resursbehov.

Tillståndsplikten för sådana projekt som kräver vattenrättsligt tillstånd med stöd av 1 kap. 19 § i den nuvarande vattenlagen föreslås i fortsättningen bli bedömd i ljuset av 28 § i miljöskyddslagen, och ärenden som gäller dem avses bli behandlade på det sätt som föreskrivs i miljöskyddslagen. Också då är regionförvaltningsverket tillståndsmyndighet. Ändringen har inga konsekvenser med avseende på resurshushållningen.

Enligt 6 kap. 2 § i den nuvarande vattenlagen ska det för dikning som kan medföra sådan förorening av vattenområde som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i miljöskyddslagen till denna del sökas tillstånd hos regionförvaltningsverket. Enligt förslaget ska ett sådant ärende i fortsättningen behandlas i sin helhet av tillståndsmyndigheten. Detta ökar tillståndsmyndighetens befogenheter i dikningsärenden samtidigt som dikningsförrättningens befogenheter minskar. Ändringen medför att tillståndsmyndighetens arbetsmängd ökar och att arbetskraftsbehovet i samband med dikningsförrättningar minskar lika mycket.

Syneförrättningarna har på sin tid haft en avsevärd betydelse när det gällt att klarlägga vilka konsekvenser stora projekt har och att reda ut i detalj vilka förluster av förmåner projekten medför. I och med att kvaliteten på ansökningsärenden stigit har syneförrättningarnas betydelse för modifiering av det sätt projekten genomförs på avtagit, men syneförrättningarna har alltså varit av vikt som beredningsskede för regionförvaltningsverkets prövning av avgörandet. Genom reformen förändras läget på så sätt att den plan för genomförande av projektet som den projektansvarige utarbetar ska vara mera detaljerad än förr. Det är dock sannolikt att tillståndsmyndigheten kommer att sköta en del av den bedömning av förutsättningar för beviljande av tillstånd och av tillståndsvillkoren som ägt rum vid syneförrättningen.

Ändringarna i hörandet av parterna leder till att förfarandet vid sökande av ändring påskyndas och till att behandlingstiden förkortas. När ändring söks i tillståndsmyndighetens avgörande i ett förvaltningsstvångsärende ska parterna till skillnad från nu höras

av Vasa förvaltningsdomstol. När ändring söks i Vasa förvaltningsdomstols avgörande ska parterna höras av högsta förvaltningsdomstolen. Reformen förtydligar domstolarnas ställning inom processledningen vid överklaganden. Ändringen medför inga nämnvärda ändringar i antalet höranden som Vasa förvaltningsdomstol verkställer, medan antalet höranden som högsta förvaltningsdomstolen verkställer ökar.

4.3 Konsekvenser för miljön

Förutsättningarna för genomförande av vattenhushållningsprojekt förblir till stor del oförändrade i reformen, varför den inte väntas medföra några större ändringar jämfört med nuläget. Ett undantag till detta utgörs av andra än ringa muddringsprojekt, där tillstånd alltid ska sökas. Ändringen kan bedömas inverka positivt på vattenmiljöns tillstånd. Dessutom kan tillståndsplikten styra genomförandet av projekt så att de blir mindre omfattande.

Förhållandet mellan vattenlagen och miljöskyddslagen förändras på så sätt att miljöskyddslagens bestämmelser om uppställande av tillståndsvillkor som gäller bekämpning av förorening ska tillämpas i alla tillståndsärenden enligt vattenlagen. I vissa fall kan detta förbättra miljöskyddsnivån.

Den föreslagna skyldigheten att anmäla småskalig muddring och dikning effektiviserar den förhandstillsyn som lagen förutsätter. I och med myndighetens förhandstillsyn och rådgivningsverksamhet är det sannolikt att det sätt på vilket små vattenhushållningsprojekt genomförs utvecklas i en mer ekologisk riktning, något som i sin tur minskar olägenheterna för miljön och för intilliggande fastigheter.

Enligt förslaget kan små vattenhushållningsprojekt beviljas tillstånd om deras konsekvenser är obetydliga. Slopandet av det krav på behövlighet som hänför sig till 2 kap. 6 § 1 mom. i den nuvarande vattenlagen kan öka antalet små vattenhushållningsprojekt i någon mån. Ändringens inverkan på allmänt eller enskilt intresse är dock betydelselös, eftersom det med stöd av bestämmelsen är möjligt att bevilja tillstånd endast i fråga om obetydliga projekt.

Jämfört med den nuvarande vattenlagen ger förslaget till en del större möjligheter att ingripa i efterhand i vattenhushållningsprojekt för att reducera deras skadliga verkningar. Detta ger en möjlighet att förbättra miljöns tillstånd i enskilda fall.

Slopandet av de överlappande bestämmelserna i vattenlagen och markanvändnings- och bygglagen om dikning och om placering av anordningar och anläggningar för ledande av vatten väntas inte få konsekvenser för miljöns tillstånd.

De föreslagna bestämmelserna om ändring av medelvattenståndet underlättar delvis genomförandet av projekt för istandsättning av vattendrag och förbättring av möjligheterna till rekreationsbruk.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Reformen breddar parternas befogenheter att väcka vattenrättsliga processer och förbättrar därmed medborgarnas påverkningsmöjligheter i frågor som rör miljön. Likaså kan den omständigheten att förfarandena i samband med projekt som syftar till att förbättra förutsättningarna att använda vattendrag för rekreation föreslås bli förenklade öka medborgarnas intresse för att förbättra närmiljöns tillstånd och aktiviteten på det planet.

Reformen väntas förbättra de vattenrättsliga sammanslutningarnas verksamhetsbetingelser. Detta intensifierar de befintliga sammanslutningarnas verksamhet och ökar eventuellt antalet nya sammanslutningar som bildas.

Slopandet av syneförrättningar och slutsyner förändrar konstellationen projektansvarig-part. I fortsättningen blir de projektansvariga tvungna att ge mer detaljerade redogörelser för projektets konsekvenser för de allmänna och enskilda intressena. Detta kommer att öka de kostnader som de projektansvariga står för.

De skadelidande bör börja bevaka sina rättigheter i vattenhushållningsärenden aktivare. Det är emellertid besvärligt att i förväg bedöma hur ändringen kommer att inverka på de skadelidandes ställning. När tillståndsmyndigheten beviljar ett tillstånd eller en rättighet enligt vattenlagen ska den på tjänstens

vagnar reda ut vilka förluster av förmåner projektet medför och fastställa en ersättning för dem. Vid tillståndsförfarande åligger bevisbördan beträffande förlust av förmån den projektansvarige, enligt vedertagen rättspraxis.

I ett tillståndsbeslut som rör ett vattenhushållningsprojekt kan den projektansvarige åläggas att hos tillståndsmyndigheten inom en tid som anges i beslutet anhängiggöra en ansökan om översyn av tillståndsvillkoren eller för ersättande av de förluster av förmåner som verksamheten föranleder. I sådana situationer har ersättningsfrågorna i regel skötts på tjänstens vägnar. Parternas ställning vid detta förfarande har oftast varit mycket stark, eftersom bevisbördan i allmänhet ansetts vila på den projektansvarige. I separata ersättningsärenden har man dessutom enligt tillämpningspraxis för den nuvarande vattenlagen utan stöd av en uttrycklig bestämmelse följt officialprincipen i varierande grad och ansett att den projektansvarige i många fall är skyldig att visa de skador som uppkommit. Avsikten är inte att modifiera denna praxis i detta sammanhang.

Vid dikningsförrättningar är det nu oftast så att förrättningsmännen gör upp dikningsplanerna. Reformen överför ansvaret för uppgörandet av dikningsplaner tydligare till dem som ansvarar för dikningsprojekten.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Vattenlagskommissionen

Justitieministeriet tillsatte den 22 mars 2000, efter att ha hört jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet, en kommission som fick i uppdrag att utreda de reformbehov som hänförde sig till vattenlagen och att lägga fram behövliga ändringsförslag (JM:0191:00/06/06/2000). Justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, miljötillståndsverken, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Finlands Kommunförbund, Centralförbundet för lant- och skogsproducenter (MTK) och Finlands naturskyddsförbund var företrädare i kommis-

sionen. Kommissionens ständiga sakkunniga företrädde högsta förvaltningsdomstolen, Vasa förvaltningsdomstol, de regionala miljöcentralerna, Helsingfors universitet och Energibranschens Centralförbund FINERGY. I de tre sektioner som kommissionen inrättade var dessutom Forststyrelsen, Finlands miljöcentral, högsta domstolen, Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland och Järvi-Suomen Uittoyhdistys företrädare.

Kommissionen skulle i sitt arbete fästa särskild vikt vid det behov av att se över bestämmelserna i de olika kapitlen i vattenlagen som förändringarna i användningen av vattenresurser medfört. Det gällde dessutom att ägna uppmärksamhet åt hur principerna i den nyaste internationella vattenrätten och Europeiska gemenskapens nyaste lagstiftning och styrsystem kunde sammanjämkas med Finlands vattenlagstiftning och åt möjligheterna att förenhetliga tillståndsprövningen i fråga om vattenhushållningsprojekt. Dessutom skulle kommissionen ta upp förutsättningar för att se över gamla tillstånd som beviljats vattenhushållningsprojekt, fördelningen av kostnaderna för genomförande och underhåll av vattenhushållningsprojekt, moderniseringen av bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar, de moderniseringsbehov som har med lagens struktur och med lagstiftningstekniken att göra, behoven att justera avgifterna för behandling av vattenärenden samt ett eventuellt behov av att i övrigt se över bestämmelserna om användning av vattentillgångar till följd av samhälleliga och ekonomiska förändringar.

Under arbetets gång hörde kommissionen handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, Sjöfartsverket, vägförvaltningen och markanvändningsavdelningen vid miljöministeriet samt sakkunniga från Finlands miljöcentral, de regionala miljöcentralerna, Kemijoki Oy och Åbo universitet.

Kommissionens betänkande (Kommittébetänkande 2004:2) blev färdigt den 16 juni 2004. Kommissionen föreslog att vattenlagen skulle revideras i sin helhet och att en ny vattenlag skulle stiftas. Förslaget var uppbyggt på de grundläggande principerna i den gällande vattenlagen. Betänkandet innehöll ett förslag till reform av vattenlagen i form av en regeringsproposition. På grund av tidsbrist

utarbetade kommissionen inget utkast till vattenförordning och till ändringar i den övriga lagstiftningen. Två avvikande meningar fogades till betänkandet.

När förslaget utarbetades var den grundläggande principen att bestämmelserna om de vattenhushållningsprojekt som faller inom lagens tillämpningsområde skulle vara enhetliga. De bestämmelser som är gemensamma för alla vattenhushållningsprojekt har placerats i lagens början, i form av allmänna bestämmelser. De har utarbetats så att man beaktat de allmänna bestämmelser och principer om byggande som finns i den nuvarande vattenlagen, bestämmelser som är projektspecifika och förändringar i de samhälleliga värderingarna, den internationella vattenrättens utveckling och de skyldigheter som följer av Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Det föreslogs att de nuvarande allmänna rättigheterna att använda vatten i stor utsträckning skulle förbli likadana som hittills. Vattenlagens nuvarande straffbestämmelser, förvaltningstvångsförfarandet och sjötrafiklagens bestämmelser om allmänna skyldigheter för dem som färdas på vatten har inte visat sig vara tillräckliga för att förhindra störningar. Därför ansåg kommissionen att det var nödvändigt att precisera strafflagens hemfridsbestämmelser vid den fortsatta beredningen.

Beträffande regleringen av tillståndsplikten för vattenhushållningsprojekt föreslog kommissionen ett tydliggörande: vattenlagens förbudscentrerade struktur skulle brytas upp och de allmänna förbuden skulle omformuleras som tillståndströsklar. Bestämmelserna om tillståndsprövning, som alltså grundar sig på att för- och nackdelarna med projekt jämförs, föreslogs förbli oförändrad i stor utsträckning. Majoriteten inom kommissionen gick ändå in för att föreslå att statsrådet skulle få möjlighet att bevilja undantag från ett absolut hinder för beviljande av tillstånd i fråga om projekt som är viktiga för det allmänna intresset.

I syfte att undanröja oklarheter kring fullgörandet av fiskerihushållningsskyldigheter och verkställigheten av fiskerihushållningsavgifter föreslog kommissionen att vattenlagen skulle uppta bestämmelser om plan för fullgörande av fiskerihushållningsskyldighet

och plan för användning av fiskerihushållningsavgift. Planen för fullgörande av fiskerihushållningsskyldighet avsågs vara en detaljerad plan över genomförandet av de åtgärder som ingår i fiskerihushållningsskyldigheten. Planen för användning av fiskerihushållningsavgift skulle däremot vara en plan som arbetskrafts- och näringscentralen utarbetar och som specificerar de åtgärder som fiskerihushållningsavgiften ska användas till. Det föreslogs att förvaltningslagen skulle iakttas vid godkännandet av båda planerna, och ändring i dem skulle få sökas genom ett rättelseyrkande till miljötillståndsverket.

Den nuvarande vattenlagen innehåller inga bestämmelser om tillgodoseende av sinsemellan konkurrerande behov av uttag av vatten, i stället har frågan avgjorts vid tillståndsprövningen. Kommissionen föreslog att det i lagen skulle tas in en bestämmelse om inbördes företrädesordning för olika vattentagningsbehov, där lokala vattentagningsbehov kommer på första plats. Kommissionen föreslog också att regleringen om inrättandet av skyddsområden med anknytning till vattentagning skulle ses över så att skyddsområden under vissa förutsättningar skulle kunna inrättas oberoende av om den som söker tillstånd har föreslagit det eller inte.

Förhandstillsynen över dikningsprojekt har till vissa delar visat sig vara problematisk, eftersom det finns bristfälligheter i informationsutbytet. Därför föreslog kommissionen att sådana dikningsprojekt som inte är obetydliga ska anmälas till den regionala miljöcentralen.

Bestämmelserna om torrläggning av mark föreslogs i huvudsak förbli oförändrade. Höjning av vattenståndet, något som ofta hör samman med de tilltagande projekten för istandsättning av vattendrag, föreslogs bli underlättad. Projekt för sänkning eller höjning av vattenståndet som behövs ur allmän synpunkt skulle också i fortsättningen kunna genomföras oberoende av understödet för dem. Enligt förslaget skulle också sådana istandsättningsprojekt och andra projekt för höjning av vattenståndet som inte behövs för ett ändamål som är viktigt från allmän synpunkt kunna genomföras med majoritetens samtycke utan ständig nyttjanderätt.

Det är meningen att bestämmelserna om utnyttjande av vattenkraft i huvudsak ska förbli likadana som förr. Kommissionen föreslog emellertid att de skulle göras smidigare på så sätt att tillståndsplikten för vattenkraftsprojekt avgjort skulle grunda sig på konsekvensernas skadlighet.

Kommissionen föreslog att syneförrättningar och slutsyner skulle frångås. Syneförrättningen i form av ett förfarande som är självständigt i förhållande till tillståndsförfarandet har delvis blivit onödigt och fördröjer behandlingen av ärendet. Kommissionen ansåg det emellertid finnas behov av att möjliggöra ett förfarande som motsvarar det nuvarande utredningsförfarandet, om det medan behandlingen av ett ärende pågår visar sig finnas behov av att inhämta särskild utredning om något. Också slutsynen har blivit onödig vad dess ursprungliga ändamål beträffar, och därför föreslog kommissionen att den skulle utgå. Detta gör dock att tillsynen i efterhand framstår som viktigare än förr.

De övergångsbestämmelser som kommissionen föreslog baserar sig på en utgångspunkt som anammats också i den nuvarande vattenlagen. Enligt den ska den tidigare lagstiftningen i regel tillämpas på gamla projekt och tillstånd. Vissa bestämmelser i den nya lagen ska också gälla gamla projekt. Gamla anläggningar ska kunna åläggas kontrollskyldigheter, och tillståndsvillkor som rör vattenståndet och vattnets lopp ska kunna ses över. Också gamla oklara tillstånd ska enligt förslaget kunna ersättas med tillstånd som är förenliga med den nya lagen. I det sammanhanget ska sådana nya tillståndsvillkor om undvikande av olägenheter som projektet medför som behövs för trygghet av allmänt eller enskilt intresse kunna meddelas. En ny bestämmelse som föreslogs var att det i fråga om projekt som så att säga saknar ägare ska vara möjligt att annullera ett tillstånd eller en rättighet som beviljats tidigare, om ingen längre innehar tillståndet eller rättigheten.

Vid projekt för höjning av vattenståndet återstår i praktiken en remsa enskilt vattenområde ofta mellan delägarlagets vattenområde och den nya strandlinjen. Kommissionen ansåg detta vara en icke önskvärd trend med avseende på fiskerättigheterna, användningen och skötseln av vattenområdet och

fastighetssystemet. Den föreslog därför att det skulle föreskrivas vara obligatoriskt att i vissa situationer verkställa ägoreglering.

Kommissionen föreslog ytterligare att det vid den fortsatta beredningen skulle ägnas uppmärksamhet åt processuella frågor med anknytning till undantagslov av statsrådet som har en koppling till absolut hinder för beviljande av tillstånd, skyddet av bäckar i naturtillstånd, möjligheten att i större utsträckning än nu se över tillstånd som meddelats med stöd av tidigare lagstiftning, åtgärder för fiskeriekonomisk kompensation och de regionala miljöcentralernas samt arbets- och näringscentralernas ställning i vattenrättsliga projekt.

I samband med vattenlagen stiftades i grundlagsordning en separat fullmaktslag, dvs. lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/1961, nedan fullmaktslagen). Orsaken var att vissa nyttjande- och lösningsrätter som kan beviljas med stöd av vattenlagen ansågs innebära en avvikelse från egendoms-skyddet, som hade tryggats i 6 § i regeringsformen. På grund av fullmaktslagen var det möjligt att stifta vattenlagen i vanlig lagstiftningsordning. I kommissionens förslag var bestämmelserna om nyttjande- och lösningsrätt i huvudsak likartade som i den gällande lagen. Kommissionen ansåg att den nya vattenlagen med beaktande av fullmaktslagens bestämmelser kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Vattenlagsarbetsgruppen

Justitieministeriet tillsatte den 1 juni 2005 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att bereda ärendekategorier som enligt vattenlagskommissionen, som hade överlämnat sitt betänkande (Kommittébetänkande 2004:2) i juni 2004, hänförs sig till reformen av vattenlagen och som förutsatte fortsatt beredning.

Vattenlagsarbetsgruppen skulle bereda de ändringar av den övriga lagstiftningen som totalreformen av vattenlagen kräver, utarbeta ett utkast till vattenförordning och bereda övriga i arbetsgruppens tycke behövliga lagstiftningsändringar i fråga om de ärendekategorier som specificerades i uppdraget. Dessa

gällde förfarandet i samband med undantagslov som statsrådet beslutar om, den formella och tekniska revideringen av vattenlagens bestämmelser om ersättning, skyddet av bäckar i naturtillstånd, översyn av giltiga tillstånd och fiskevårdsskyldigheterna samt fiskerihushållningsavgifterna. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande till justitieministeriet i juni 2006 (Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2006:13). I betänkandet ingick två avvikande meningar och ett kompletterande uttalande.

Vattenlagsarbetsgruppens arbete grundade sig på vattenlagskommissionens betänkande och på det förslag till ny vattenlag som ingick i det. Arbetsgruppen skulle granska förslaget och omarbета det bara i den utsträckning uppdraget förutsatte. Arbetsgruppen tog således inte ställning desto mera till vattenlagskommissionens betänkande och utlåtandena om det. Arbetsgruppens bestämmelse- och motiveringsförslag utarbetades i form av kompletteringar till och ändringar av det utkast till regeringsproposition som ingick i kommissionens betänkande. Arbetsgruppens betänkande innehöll ett utkast till vattenförordning.

Arbetsgruppen föreslog att undantagslovsförfarandet skulle revideras så att undantagslovsärenden behandlas i statsrådet innan tillståndsärendet har avgjorts slutligt av miljö-tillståndsverket. Arbetsgruppen föreslog att bestämmelserna om skyddet av bäckar i naturtillstånd skulle ses över så att det genom en uttrycklig bestämmelse framhålls att projekt som äventyrar naturtillståndet för bäckar är tillståndspliktiga. Arbetsgruppen föreslog att bestämmelserna om ekonomisk kompensation till fiskerihushållningen skulle revideras så att fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften har en sinsemellan jämlig ställning. Regleringen av översynen av gällande vattenhushållningstillstånden föreslogs få en större omfattning än den som framställdes i vattenlagskommissionens förslag. Enligt arbetsgruppens förslag skulle det kunna bestämmas att ett tillstånd som beviljats för ett vattenhushållningsprojekt ska förfalla, om projektet har mist sin betydelse eller om det inte längre kan visas någon som ansvarar för projektet. Arbetsgruppen föreslog vissa ändringar i de ersättningsbestäm-

melser som föreslagits av vattenlagskommissionen.

För den övriga lagstiftningens del ansåg kommissionen att en revidering av vattenlagstiftningen förutsätter materiella ändringar närmast i miljöskyddslagen samt markanvändnings- och bygglagen. De ändringar som arbetsgruppen föreslog i miljöskyddslagen gällde först och främst avledande av avloppsvatten. I fråga om det strävade arbetsgruppen efter att förhållandet mellan vattenlagen och miljöskyddslagen skulle tydliggöras. Syftet med de föreslagna ändringarna i markanvändnings- och bygglagen var att göra förhållandet mellan den och vattenlagen tydligare i fråga om placeringen av samhällstekniska anordningar. För den övriga lagstiftningens del begränsade sig ändringsbehoven i huvudsak till en översyn av hänvisningsbestämmelserna.

Slutlig utformning av lagförslagen

De kommentarer som getts i yttrandena har beaktats och förslaget utformats slutligt som tjänsteuppdrag. Tjänstemän från justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har deltagit i arbetet.

Justitieministeriet har dessutom i januari 2009 ordnat ett informationsmöte där förslaget till regeringens proposition om revidering av vattenlagstiftningen presenterades. De kommentarer som getts i yttrandena och de frågor som framkommit medan den slutliga utformningen pågått har beaktats i förslaget. I det sammanhanget har olika instanser ännu getts tillfälle att framställa anmärkningar som rör propositionen.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissorgan

Justitieministeriet har bett över hundra myndigheter och sammanslutningar yttra sig om vattenlagskommissionens och vattenlagsarbetsgruppens betänkanden. Sammanlagt 83 yttranden om vattenlagskommissionens betänkande och 80 yttranden om vattenlagsarbetsgruppens betänkande inkom. Sammandrag över utlåtandena har sammanställts (Ju-

stiteministeriets utlåtanden och utredningar 2005:20 och 2006:26). Dessa står att få i elektroniskt format på justitieministeriets webbplats. Över det förslag till reform av vattenlagstiftningen som lades fram i januari 2009 lämnades ytterligare 47 anmärkningar till justitieministeriet.

Utlåtande om vattenlagskommissionens betänkande gavs av inrikesministeriet, försvarsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, högsta förvaltningsdomstolen, Vasa förvaltningsdomstol, Finlands miljöcentral, Sjöfartsverket, Vägförvaltningen, Lantmäteriverket, Havsforskningsinstitutet, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Museiverket, Skogsbrukets utvecklingscentral, miljötillståndsverken, de regionala miljöcentralerna, av arbetskrafts- och näringscentralerna Nylands, Satakuntas, Tavastlands, Birkalands, Sydöstra Finlands, Norra Savolax, Norra Karelen, Mellersta Finlands, Österbottens, Kajanalands och Lapplands arbetskrafts- och näringscentraler, Naturresursrådet, Finlands Kommunförbund, Lapplands förbund, Päijät-Häme förbund, Egentliga Finlands förbund, Kuusamo stad, Kuopio stad, Padasjoki kommun, Säkylä kommun, Pernå kommun, Helsingfors stad, Tekniska högskolan, Finlands näringsliv rf, Energibranschens Centralförbund rf, Finlands Hamnförbund rf, Vatten- och avloppsverksföreningen, Vattenföreningen i Finland rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Finlands naturskyddsförbund, Natur och Miljö rf, Centralförbundet för fiskerihushållning, Miljörättsliga Sällskapet i Finland rf, Finlands Fiskodlarförbund rf, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Suomen Veneilyliitto—Finlands Båtförbund ry, Finlands Kanotförbund rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Juristförbund, Finlands Advokatförbund rf, Miljöspecialisternas centralförbund MCF rf, Ympäristönsuojelun viranhaltijat ry, Finlands Byggnadsingenjörsförbund RIL rf, Teknikens Akademikerförbund TEK rf, Järvi-Suomen Uittöyhdistys, Pääkaupunkiseudun Vesi Oy—Huvudstadsregionens Vatten Ab, Turun Seudun Vesi Oy, Skogsindustrin rf, en skogscentral som före-

träder skogscentralerna, delegationen för norra Finland, vattenutskottet inom delegationen för norra Finland, Ådran, Bredsundsträsket jämte bigrenar dikningsbolag och Söderfjärdens torrlägningsföretag.

Utlåtande om vattenlagsarbetsgruppens betänkande gavs av försvarsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, högsta förvaltningsdomstolen, Vasa förvaltningsdomstol, Finlands miljöcentral, Sjöfartsverket, Havsforskningsinstitutet, Vägförvaltningen, Lantmäteriverket, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Museiverket, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio, miljötillståndsverken, av de regionala miljöcentralerna Nylands, Sydvästra Finlands, Tavastlands, Birkalands, Södra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelen, Mellersta Finlands, Västra Finlands och Norra Österbottens miljöcentraler, av arbetskrafts- och näringscentralerna Nylands, Tavastlands, Birkalands, Sydöstra Finlands, Södra Savolax, Mellersta Finlands, Österbottens, Kajanalands och Lapplands arbetskrafts- och näringscentraler, Sametinget, Naturresursrådet, Finlands Kommunförbund, Lapplands förbund, Päijät-Häme förbund, Egentliga Finlands förbund, Kymmenedalens förbund, Kuusamo stad, Kuopio stad, Padasjoki kommun, Säkylä kommun, Pernå kommun, Helsingfors stad, juridiska fakulteten vid Helsingfors universitet, Finlands Näringsliv EK, Finsk Energiindustri rf, Finlands Hamnförbund, Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Skogsindustrin rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Finlands naturskyddsförbund rf, Natur och Miljö rf, Centralförbundet för fiskerihushållning, Miljörättsliga Sällskapet i Finland rf, Finlands Fiskodlarförbund rf, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation, Finlands Kanotförbund rf, Suomen Latu ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Advokatförbund, Miljöspecialisternas centralförbund MCF rf, Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry, Teknikens Akademikerförbund TEK rf, Finlands Konsultbyråers Förbund SKOL rf, Järvi-Suomen Uittöyhdistys,

Pääkaupunkiseudun Vesi Oy—
Huvudstadsregionens Vatten Ab, Turun Seudun Vesi Oy, Helsingfors Vatten, Oulun Vesi, Söderfjärdens torrlägningsföretag, Yrkeshögskolan Sydväst och Ålands redarförening rf.

Allmänna kommentarer

Remissorganen har allmänt taget ställt sig positiva till kommissionens och arbetsgruppens förslag till revidering av vattenlagstiftningen. Förslagen har för det mesta ansetts vara tydligare än den nuvarande lagstiftningen tack vare den omarbetade strukturen och det enhetligare sättet att skriva lagtext på. Övergången från projekttypspecifik reglering till reglering med ett allmännare tillämpningsområde har ansetts vara en lyckad lösning. Likaså har inställningen till att överlappande regleringssystem gallrats varit positiv i allmänhet.

I vissa yttranden har det föreslagna regleringssystemet alltjämt ansetts vara detaljerat och delvis svåröverskådligt. Enligt vissa remissorgan borde systemet ha reformerats i grunden. I vissa yttranden framförs det dock att den föreslagna regleringen bör preciseras ytterligare. Vid den fortsatta beredningen har det gjorts ansträngningar att förtydliga regleringssystemet ytterligare och att ge enskilda bestämmelser en mera noggrant avgränsad formulering.

Enligt vissa yttranden tar den föreslagna vattenlagen främst fasta på att vårda vattenmiljön och förvalta vattentillgångarna, medan mindre vikt fästs vid synpunkter som är miljömässiga och främjar ekologiska vattenhushållningsprojekt. Vattenlagens grundstruktur har i den fortsatta beredningen varit densamma som i kommissionens betänkande. Syftet med vattenlagen är att jämka samman olika intressen som rör vattnets tillstånd och vattenanvändningen på ett sätt som beaktar de oaftergivliga krav som emanerar ur rättsordningen. Avsikten med vattenlagen är att skapa förutsättningar att genomföra olika projekt, utan att dock särskilt främja någon enskild form av vattenanvändning eller projektyp. Miljöskydds- och naturvårdsmässiga förhållanden samt aspekter som rör egendomsskyddet måste beaktas i alla slag av vat-

tenanvändning. Samtidigt gör vattenlagen det möjligt att genomföra olika ekologiska vattenhushållningsprojekt.

Detaljkommentarer

Flera remissorgan har ansett att bestämmelserna om bäckar i naturtillstånd är bristfälliga och föreslagit striktare bestämmelser.

De föreslagna bestämmelserna om projekt för restaurering av vattendrag har huvudsakligen ansetts vara bra, men samtidigt har remissorganen uppmärksammat tryggheten av markägarnas ställning vid projekt för höjning av medelvattenståndet. Vid den fortsatta beredningen har 17 kap., som innehåller fastighetsrättsliga bestämmelser, ändrats i flera avseenden som rör detta.

Förslagen om att precisera tillämpningsområdet för vattenlagen respektive annan lagstiftning har i huvudsak ansetts vara motiverade. I flera yttranden har det dock föreslagits att förhållandet mellan vattenlagen och annan lagstiftning, särskilt miljöskyddslagen och markanvändnings- och bygglagen, ska ordnas exaktare. Vid den fortsatta beredningen har bestämmelserna om ordnande av tillämpningsområdet för vattenlagen respektive annan lagstiftning precisats.

Vissa remissorgan har ansett att vattenlagens ersättningssystem är onödigt detaljerat och att systemet därför borde ha reviderats grundligare än vad som föreslagits. Det nuvarande ersättningssystemet har ändå i huvudsak ansetts fungera, och i vattenlagskommissionens betänkande ansågs det inte finnas behov av att revidera grunderna för det i någon större utsträckning. Vid den fortsatta beredningen har man dock strävat efter att förtydliga regelverket.

Vissa remissorgan anser att frångåendet av syneförrättning och slutsyn försvagar parternas rättsskydd. I tillämpnings- och rättspraxisen för vattenlagen har arten av och betraktelsesättet i fråga om de ärenden som behandlas vid syneförrättningar och slutsyner breddats på ett sätt som har tryggt en detaljerad behandling av ärendena och underlättat behandlingen av ärendet i tillståndsmyndigheten. Samtidigt har syneförrättningen och slutsynen i praktiken kommit att bli ett i hög grad självständigt förfarande inom det egent-

liga vattenrättsliga förfarandet. Detta har fördunklat tillståndsmyndighetens processledningsställning och till en del förlängt behandlingstiden för vattenrättsliga ärenden i onödan.

Enligt vissa yttranden bör gamla vattenrättsliga tillstånd kunna ses över i efterhand lättare och i större omfattning än vad som föreslagits. Vid den fortsatta beredningen har möjligheterna att ingripa i lagakraftvunna tillstånd gjorts större än de var i kommissionens förslag. Tillståndsavgöranden som möjliggör privaträttsliga förmåner faller inom ramen för egendomsskyddet både nationellt och övernationellt sett. Detta hindrar inte att man ingriper i tillståndsavgörandena i efterhand, men ställer materiella och processuella krav på ingripandena.

I yttrandena har uppmärksamhet också fästs vid tillsynsmyndigheternas behörighetsfördelning och vid tillräckligheten hos miljövårdsmyndigheternas resurser.

Tillståndsprövningen enligt vattenlagen

Remissorganen har dels understött, dels motsatt sig en föreslagen bestämmelse enligt vilken statsrådet kan bevilja undantag från ett absolut hinder för beviljande av tillstånd enligt vattenlagen, om projektet är av mycket stor samhällelig betydelse. I de yttranden där förslaget understöddes har det ansetts att 2 kap. 5 § i den nuvarande vattenlagen med beaktande av rättspraxis beträffande bestämmelsen kan hindra genomförandet av

projekt som behövs med avseende på samhällets helhetsintresse. I de yttranden där man tagit avstånd från förslaget har det däremot ansetts att förslaget rimmar illa med beslutsfattandet enligt vattenlagen som är beroende av rättslig prövning. I yttrandena har uppmärksamhet dessutom fästs vid problem som hänför sig till ordnande av förhållandet mellan behandlingen i statsrådet och behandlingen i tillståndsmyndigheten.

Vid den fortsatta beredningen har det skisserats upp flera alternativ för ordnande av förhållandet mellan behandlingen i statsrådet och behandlingen i tillståndsmyndigheten. Man har emellertid stannat för att det inte är skäl att ändra det nuvarande systemet, och därför har förslaget till bestämmelse att bevilja undantag slopats. Det föreslås dock att lagen ska få en bestämmelse om tillståndsmyndighetens skyldighet att begära utlåtande av statsrådet om samhälleligt viktiga vattenhushållningsprojekt.

6 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar som bäst regeringens propositioner med förslag till lag om ändring av miljöskyddslagen (RP 100/2009 rd) och med förslag till lag om ändring av lotsningslagen (RP 251/2009 rd). I propositionerna föreslås delvis samma ändringar av miljöskyddslagen och lotsningslagen som i denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Vattenlagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* I paragrafen anges de syften man vill nå med lagens materiella bestämmelser. Det är inte meningen att denna bestämmelse ska tillämpas självständigt, utan den är avsedd som anvisning för tillämpningen av de materiella bestämmelserna i vattenlagen. Syftena är likvärdiga sinsemellan.

Ett syfte med lagen är att trygga en ändamålsenlig och förnuftig användning av vattentillgångarna och vattenmiljön på så sätt att olika intressen sammanjämkas. Användningen av vattentillgångarna och vattenmiljön som allmänt syfte täcker alla användningsformer som omfattas av lagen.

Med vattentillgångar avses enligt förslaget ytvatten och grundvatten som har lagrats i marken. Med vattenmiljö avses på samma sätt som i den gällande vattenlagen den helhet som bildas av ett vattendrag och dess strandzon. Under begreppet vattenmiljö finns olika ekologiska element, men också vattenmiljöns landskapsbild med anknytande bebyggda objekt.

Användningen av vattentillgångarna ska vara samhällslikt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Det ska vara möjligt att använda tillgångarna på ett ekonomiskt lönsamt sätt, och resultatet av att de utnyttjas ska fördelas jämnt. Användningen av vattentillgångarna ska vara mångsidig och allmänt accepterad. När vattentillgångar används ska man beakta aspekter som gäller vattentillgångarnas möjligheter att förnyas, biologisk mångfald, miljökvalitet och kommande generationers behov.

Ett annat syfte med vattenlagen är att förebygga olika slag av skadliga verkningar som vattentillgångarna och användningen av vattenmiljön medför. Olägenheter kan orsakas t.ex. av översvämningar, som i och för sig också kan ha ekologiskt gynnsamma konsekvenser. Det är meningen att bestämmelsen ska täcka olägenheter som orsakas såväl all-

männa som enskilda intressen. Med skadliga verkningar avses negativa följder såväl i vattenmiljön som på landområden. Sådana olägenheter för allmänna intressen som avses i bestämmelsen kan vara t.ex. att vattennaturens funktion störs, landskapsbilden förändras på ett negativt sätt eller naturen och dess mångfald utarmas. Olägenheter för enskilda intressen kan t.ex. vara att det blir svårare att nyttja vattenmiljön eller en strandfastighet.

Vattenlagen syftar dessutom till att förbättra vattentillgångarnas och vattenmiljöns tillstånd. Med förbättring av vattenmiljöns tillstånd avses sanerings- och restaureringsprojekt som genomförs med stöd av lagen. Det är inte meningen att bestämmelsen ska förplikta myndigheterna att vidta aktiva åtgärder för att förbättra vattentillgångarna och vattenmiljön. Myndigheterna ska inte heller vara skyldiga att inleda enskilda projekt för att medborgarna eller en sammanslutning yrkar på det. Inte heller är avsikten att man från bestämmelsen ska kunna härleda en skyldighet för en projektansvarig för ett enskilt projekt att främja vattenmiljöns tillstånd mer än vad som krävs för att förebygga olägenheterna med projektet.

2 §. *Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning.* I 1 mom. föreskrivs om lagens tillämpningsområde, som i sak föreslås motsvara tillämpningspraxis i fråga om den gällande vattenlagen. Tillämpningsområdet bestäms via den definition av vattenhushållningsärenden som finns i 3 § 1 mom. 1 punkten. Vattenhushållningsärenden föreslås innefatta inte bara vattenhushållningsprojekt utan också annan användning och vård av vattentillgångar och vattenmiljön. På grund av den vida definitionen av vattenhushållningsärenden ingår alla slags projekt med anknytning till vatten och vattentillgångar i lagens tillämpningsområde. Till följd av definitionen ska bestämmelserna också omfatta projekt som genomförs på land, om projekten påverkar vattenmiljön eller vattentillgångarna eller användningen av dem.

Lagen är avsedd att vara en allmän lag om vattenhushållningsärenden, med bestämmel-

ser om förutsättningarna för att olika projekt som innefattar byggande av något slag och som påverkar vattenmiljön ska kunna genomföras. Det kan också hända att ett vattenhushållningsärende hör till tillämpningsområdet för någon annan miljörättslig författning. Normalt är det då fråga om ett projekt som omfattas av miljöskyddslagen (86/2000), lagen om vattentjänster (119/2001), dammsäkerhetslagen (494/2009), hälsoskyddslagen (763/1994) eller lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004). Behovet av tillstånd och andra myndighetsavgöranden för projektet bestäms med stöd av de författningar som ska tillämpas. Dessa författningar påverkar beslutsfattandet enligt vattenlagen på olika sätt. Nedan finns detaljerade bestämmelser om detta.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs dessutom om förhållandet mellan vattenlagen och miljöskyddslagen när det gäller vissa vattenhushållningsärenden. Enligt bestämmelsen ska miljöskyddslagen (86/2000) tillämpas på vattenhushållningsärenden som medför risk för förorening av vattendrag och som inte förutsätter tillstånd enligt denna lag. Det är fråga om projekt som avses i 1 kap. 19 § i den gällande vattenlagen. För dem krävs tillstånd av regionförvaltningsverket på grund av den risk för förorening som avses i miljöskyddslagen och som de medför, även om de inte får följder som strider mot vattenlagens förbud mot förändring. Sådana ärenden avgörs för närvarande enligt vattenlagen, men med stöd av 2 kap. 1 a § i vattenlagen dessutom med tillämpning av vissa bestämmelser i miljöskyddslagen.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om dessa projekt ses över så att projekten behandlas i den ordning som anges i miljöskyddslagen. Med beaktande av det nuvarande läget när det gäller regleringen och det faktum att det är fråga om vattenhushållningsärenden som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 1 punkten i vattenlagen, föreslås det för tydlighetens skull bli föreskrivet i paragrafen att miljöskyddslagen ska tillämpas på dessa projekt.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om det förhållande som naturvårdslagen (1096/1996), lagen om fornminnen (295/1963) och markanvändnings- och bygg-

lagen (132/1999) har till verksamhet som omfattas av vattenlagen. Dessa lagar, författningar på lägre nivå som har utfärdats med stöd av dem samt föreskrifter, bestämmelser och beslut som har meddelats med stöd av dessa ska beaktas i alla slags ärenden som följer vattenlagen. Bestämmelsen föreslås ha karaktären av hänvisningsbestämmelse, varvid det detaljerade förhållande som de författningar, föreskrifter, bestämmelser och beslut som specificeras i momentet har till vattenlagen bestäms enligt bestämmelserna om de nämnda lagarnas rättsverkningar. Regleringen föreslås gälla alla ansöknings- och tillsynsärenden och sådana åtgärder enligt vattenlagen som kan genomföras utan myndigheternas medverkan. Något vattenrättsligt tillstånd ska t.ex. inte kunna beviljas för projekt som kränker fridlysningsbestämmelserna för ett naturskyddsområde eller förbudet att ändra en skyddad naturtyp. I överensstämmelse med detta ska en verksamhetsutövare inte heller kunna inleda t.ex. en mindre muddring som avses i 2 kap. 6 § och som inte förutsätter tillstånd, om muddringen får följder som är förbjudna enligt naturvårdslagen.

I 3 mom. föreslås en uppräkningslista av andra författningar som är viktiga med tanke på vattenhushållningsärenden. De ska inte med stöd av denna hänvisning vara direkt tillämpliga när ärenden som följer vattenlagen avgörs. De påverkar dock indirekt det vattenrättsliga beslutsfattandet, och därför behöver de nämnas.

3 §. Definitioner. I paragrafen definieras de viktigaste begreppen i vattenlagen. Definitioner som är knutna till vissa enskilda projekttyper kommer dock på andra ställen i vattenlagen, såsom 5 kap. 2 § och 9 kap. 2 §. Tekniska definitioner och definitioner av ringa betydelse föreslås ingå i författningar på lägre nivå.

Definitionerna motsvarar huvudsakligen de nuvarande definitionerna i vattenlagen. Ändringar eller preciseringar har gjorts i de fall då det har framkommit problem vid tillämpningen av de gällande definitionerna. En strävan har varit att utarbeta definitionerna i en mer lättfattlig form, men utan att ändra deras innehåll i sak. Definitionerna har anpassats till definitionerna i lagen om vatten-

vårdsförvaltningen, men de sammanfaller dock inte till alla delar.

I den gällande vattenlagen finns ingen definition av *vattenhushållningsärenden*. Med vattenhushållningsärenden avses, utöver enskilda projekt, andra åtgärder i anslutning till användningen av vattentillgångar och vattenmiljön, oavsett förhandskontroll. I 9 punkten föreslås en separat definition av vattenhushållningsprojekt. Med vattenhushållningsprojekt förstås i regel verksamhet som klart går att specificera i fråga om hur den genomförs eller vilka konsekvenser den har. Användning och vård av vattentillgångar och vattenområden kan inbegripa mer allmänna eller varierande åtgärder, som inte på samma sätt uppfattas som vattenhushållningsärenden. Därför föreslås detta bli nämnt i definitionen.

Med *vattenområde* avses ett område som inte endast tillfälligt är täckt av vatten. Definitionen motsvarar definitionen i den gällande vattenlagen. Ett vattenområdes utsträckning ska enligt förslaget bestämmas på hydrologiska grunder enligt medelvattenståndet. Detta motsvarar inte nödvändigtvis vattenområdets fastighetsrättsliga utsträckning. Vattenområdet är ett av de grundläggande begreppen i vattenlagen, och många andra definitioner och vattenlagens regleringsmekanismer bygger på det. Det är därför inte möjligt att ändra definitionen utan att ändringen påverkar andra definitioner och tillämpningen av lagens materiella bestämmelser.

Begreppet *vattendrag* föreslås bli åskådliggjort genom en uppräknings av naturligt bildade och konstgjorda vattenförekomster. Som vattendrag ska alla naturligt bildade områden eller bäddar räknas som konstant har en yta av vatten, med undantag för diken, rännilar och källor. Definitionen av vattendrag blir på detta sätt rätt heltäckande, och den ska också inbegripa t.ex. dammar som har uppkommit i grustag och gruvgröpar och som hydrologiskt står i förbindelse med ett vattendrag eller med grundvatten. Enligt vattenlagens systematik utgör konstgjorda vattenområden såsom kanaler, konstgjorda sjöar och konstgjorda dammar vattendrag under samma förutsättningar som deras naturligt förekommande motsvarigheter.

En konstgjord damm är en konstgjord öppen vattenförekomst som är mindre än en konstgjord sjö och som man har åstadkommit genom grävning eller på något annat sätt. En större konstgjord damm kan ha sådana effekter på miljön och markanvändningen i området att den bör omfattas av de vattenrättsliga bestämmelserna. En konstgjord damm som har anlagts genom att en bäck eller rännil har dämmts upp eller stängts av på något annat sätt bör räknas som vattendrag. Däremot ska en ringa konstgjord damm som är fristående från vattendrag och rännilar inte räknas som vattendrag.

Begreppet vattendrag föreslås, precis som enligt den gällande vattenlagen, inte omfatta vatten som är mindre än vattendrag, dvs. så kallade *småvatten*. Hit räknas rännilar, diken och källor.

Det har ställvis visat sig vara besvärligt i praktiken att dra en gräns mellan vattendrag och småvatten. Betydelsen av att göra skillnad mellan dem hänger samman med ett förbud i 1 kap. 15 § i den gällande lagen mot ändring av vattendrag. Förbudet gäller inte småvatten. Enligt den nya lagens systematik hänger skillnaden på motsvarande sätt samman med gränsen i 3 kap. 2 § för när tillstånd behövs. Ytvattenförekomster som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen täcker både vattenområden som ska räknas som vattendrag och under vissa förutsättningar också småvatten.

Älvar och *bäckar* är rinnande vattendrag. Gränsdragningen mellan älv och bäck har visat sig vara besvärlig i den gällande lagen, i synnerhet i fråga om det kriterium i 1 kap. 5 § som gäller möjligheten till rodd. I definitionen av älv föreslås en sådan ändring att man frångår roddkriteriet och typen av bädd bestäms enbart utifrån avrinningsområdets storlek. Enligt definitionen ska ett sådant rinnande vattendrag vars avrinningsområde är minst hundra kvadratkilometer stort räknas som älv. Ett rinnande vattendrag med ett mindre avrinningsområde är en bäck. I praktiken motsvarar ett avrinningsområde på hundra kvadratkilometer i regel en vattenföring på en kubikmeter i sekunden. Ofta måste man i praktiken bestämma medelvattenföringen utifrån avrinningsområdets storlek, och därför bör definitionen kopplas till denna

egenskap. Till följd av den ändrade definitionen på älv kan en del av de vattendrag som i dag räknas som bäckar komma att räknas som älvar i fortsättningen.

En rännil är enligt förslaget en bädd som är mindre än en bäck. Det föreslås att den övre gränsen för en rännil — och samtidigt den nedre gränsen för en bäck, som ska räknas som ett vattendrag — ska bestämmas utifrån avrinningsområdets omfattning, vattnets flöde och bäddens betydelse med tanke på fiskerinäringen. Ett avrinningsområde på tio kvadratkilometer innebär i praktiken en tämligen liten vattenföring som det i regel inte finns något särskilt bruksbehov för, även om det ofta är möjligt för fisk att vandra där. Om det ständigt rinner vatten och en avsevärd mängd fisk vandrar i en bädd, är det enligt definitionen således fråga om en bäck, oavsett hur stort avrinningsområdet är. I och med att definitionen ändras blir en del av de bäddar som har räknats som rännilar bäckar, och de börjar således omfattas av bestämmelserna om vattendrag.

Definitionen av *grundvatten* föreslås stå i överensstämmelse med definitionerna i den gällande vattenlagen och i miljöskyddslagen. Definitionen är mer omfattande än den i lagen om vattenvårdsförvaltningen. Parallellt med definitionen av grundvatten använder man i lagen uttrycket grundvattenförekomst för att beskriva en sådan enhetlig förekomst av grundvatten som är föremål för uttag av grundvatten eller som lämpar sig för det. I enlighet med detta definieras grundvattenförekomst som grundvatten som lagrats som en enhetlig vattenmassa i den mättade zonen. Begreppet är snävare än begreppet grundvattenförekomst i lagen om vattenvårdsförvaltningen, vilket kan leda till begreppsförvirring. Med tanke på föremålen för och syftena med bestämmelserna är det till denna del ändå inte möjligt att använda enhetliga begrepp.

Termen *vattenhushållningsprojekt* föreslås ersätta uttrycket företag, som används i den gällande vattenlagen och som sitter illa i allmänspråket. Ett vattenhushållningsprojekt avses, med undantag för funktioner som räknas som allmännyttjande, täcka alla åtgärder på ett vatten- eller markområde som, på det sätt som närmare specificeras i lag, inverkar

på yt- eller grundvattnet eller i övrigt på vattenmiljön eller vattenhushållningen eller på användningen av ett vattenområde.

Definitionen av ett vattenhushållningsprojekt ska inte vara avgörande för om det krävs tillstånd för projektet eller inte. Däremot avses t.ex. bestämmelserna i 2 kap. 7 § om en verksamhetsutövers allmänna skyldigheter ha en direkt koppling till begreppet vattenhushållningsprojekt.

Med *projektansvarig* avses enligt förslaget en verksamhetsutövare som ansvarar för ett projekt. I regel är det fråga om en sökande eller tillståndshavare. När det gäller vattenhushållningsprojekt som inte kräver tillstånd kan också någon annan som specificeras i definitionen vara ansvarig.

I praktiken har det förekommit situationer där den som har ansvarat för planeringen, ansökan om tillstånd och det praktiska genomförandet av ett projekt har varit någon annan än den för vars räkning projektet genomförs. I dessa fall ska ansvaret i första hand vila på den för vars räkning eller till vars förmån projektet genomförs. Detta utgör dock inget hinder för att någon annan har hand om genomförandet av projektet och andra arrangemang. Med detta avser man inte heller att avgöra hur ansvaret vid eventuella förseelser ska fördelas mellan den projektansvarige och den som har ansvarat för genomförandet.

Begreppen *vattenkraft*, *vattenkraftverk*, *allmän farled*, *enskild farled* och *område som tagits i särskilt bruk* föreslås vara i överensstämmelse med motsvarande begrepp i den gällande vattenlagen.

Definitionen av *vattentjänstverk* ska enligt förslaget följa definitionen i lagen om vattentjänster. Enligt 3 § 3 punkten i lagen om vattentjänster avses med vattentjänstverk en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster. Med vattentjänster avses enligt 1 punkten i samma paragraf vattenförsörjning, dvs. ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten, samt avloppshantering, dvs. avledande och behandling av avloppsvatten, dagvatten och dräneringsvatten.

Med *muddermassa* avses enligt förslaget substanser som har avlägsnats från botten av ett vattenområde och flyttats från sin ursprungliga plats. Muddermassan kan bestå av

sten, grus, sprängsten eller vattenhaltigt slam. Den kan också innehålla föremål eller ämnen som inte förekommer naturligt i vattenmiljön.

I 2 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 1 kap. 7 a § i den gällande vattenlagen att bestämmelserna om fisk och fiske även ska tillämpas på nejonögon och kräftor och fångst av dem.

4 §. Territorialvatten och ekonomisk zon. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillämpningen av vattenlagen på havsområden. På samma sätt som i den gällande vattenlagen ska bestämmelserna om vattendrag också tillämpas på Finlands territorialvatten, vars gränser bestäms enligt lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956).

Enligt lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) omfattar Finlands ekonomiska zon det havsområde som ligger omedelbart utanför Finlands territorialvatten och som avgränsas i enlighet med Finlands överenskommelser med främmande stater och vars yttre gräns anges genom förordning av statsrådet.

5 §. Gräns för vattenområde. I paragrafen föreskrivs om grunden för hur gränsen för ett vattenområde bestäms. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 6 § i den gällande vattenlagen. Att bestämma ett vattenområdes utsträckning utifrån medelvattenståndet har vållat vissa problem i praktiken. Dessa tolkningsproblem kan dock inte lösas genom att bestämningsgrunderna ändras, för det skulle medföra nya slags problem. Därför föreslås bestämmelsen stå kvar oförändrad.

Enligt bestämmelsen räknas strandlinjen enligt medelvattenståndet som gräns för ett vattenområde mot land. Om vattenståndet eller vatten- och landområdets inbördes läge förändras eller har förändrats, ska gränsen enligt 2 mom. bestämmas utifrån vattenstånden efter förändringen. Det är inte alltid som man för bestämmandet av medelvattenståndet har tillgång till sådana observationer av vattenstånden som sträcker sig över långa tidsperioder, och då måste strandlinjen bestämmas enligt de upplysningar som finns att få vid tidpunkten i fråga. Gränsen ska med stöd av 18 kap. 18 § på ansökan bestämmas av tillståndsmyndigheten. Dessutom föreslås tillståndsmyndigheten kunna bestämma grän-

sen mellan ett vatten- och ett landområde, om den har blivit otydlig till följd av växlingar i vattenståndet som orsakats av reglering av vattendraget.

I 3 mom. föreskrivs om gränsen mellan hav och landområde, som ska bestämmas enligt 3 § i lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956).

6 §. Kungsådra. Paragrafen föreslås innehålla de bestämmelser om kungsådra som ingår i 1 kap. 12 § 1, 2 och 4 mom. och 13 § i den gällande vattenlagen. En bestämmelse som motsvarar förbudet i 1 kap. 12 § 3 mom. i den gällande vattenlagen att stänga en kungsådra föreslås ingå i förteckningen i 3 kap. 3 § över vattenhushållningsprojekt som alltid är tillståndspliktiga. Enligt det föreslagna 1 mom. finns en kungsådra, på samma sätt som enligt 1 kap. 12 § 1 mom. och 13 § i den gällande lagen, direkt med stöd av lagen i älvar och i trängre leder i vattendrag.

I 2 mom. föreskrivs om kungsådrans bredd, som föreslås motsvara det som anges i 1 kap. 12 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

Enligt 3 mom. kan tillståndsmyndigheten på ansökan fastställa kungsådrans läge och bredd. Detta blir aktuellt närmast i de fall då det råder oklarhet i tillämpningen av 1 och 2 mom. Om viktiga skäl så kräver, ska tillståndsmyndigheten också kunna bestämma något om kungsådrans bredd eller läge som avviker från 1 och 2 mom.

7 §. Myndigheter. Paragrafen innehåller inga egentliga bestämmelser om myndigheternas uppgifter, utan de anges annanstans i vattenlagen. Paragrafen föreslås inte heller innehålla några bestämmelser om myndigheternas regionala behörighet, utan den slås fast med stöd av särskilda bestämmelser.

I 1 mom. föreskrivs vilken myndighet som ska vara tillståndsmyndighet enligt vattenlagen. Den myndigheten är regionförvaltningsverket, precis som för närvarande. I momentet nämns också de andra instanser där ansökningsärenden som avses i vattenlagen avgörs, nämligen den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och dikningsförrättningar.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om allmänna tillsynsmyndigheter när det gäller vattenlagen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna föreslås fortfarande vara statli-

ga tillsynsmyndigheter, och de kommunala miljövårdsmyndigheterna föreslås vara kommunala tillsynsmyndigheter.

Enligt paragrafens 3 mom. är det ansvarsområde inom närings-, trafik- och miljöcentralen som handlägger fiskerifrågor fiskerimyndighet för ärenden enligt vattenlagen. Bestämmelsen avgör inte vilken närings-, trafik och miljöcentral som ska vara behörig i fiskerifrågor. Det bestäms med stöd av lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) och författningar på lägre nivå som har utfärdats med stöd av den.

Fiskerimyndighetens uppgifter ska omfatta tillsyn av allmänna fiskeriintressen i vattenhushållningsfrågor samt andra uppgifter enligt denna lag. Med tillsyn av allmänna fiskeriintressen avses att föra talan i frågor som gäller tryggheten av fiskbeståndet och verksamhetsförutsättningarna för fisket. Tillsynen över det allmänna fiskeriintresset begränsar inte rätten att föra talan för fiskeområden, ägare till vattenområden eller andra som orsakas olägenhet. Laglighetsövervakningen enligt vattenlagen tillkommer den i 2 mom. avsedda myndigheten också i fiskerifrågor.

2 kap. Allmänna rättigheter, skyldigheter och inskränkningar

1 §. Ägande av och rådighet över vatten. I paragrafen föreslås bestämmelser om omfattningen av ägandet och innehavet av själva vattnet i sig. I sak motsvarar bestämmelsen 1 kap. 8 § i den gällande vattenlagen.

Enligt huvudregeln kan äganderätten gälla bara sådant vatten som ägaren konkret innehar. Enligt 1 mom. ska detta gälla vattnet i brunnar och vattentäcker liksom även vattnet i källor och konstgjorda dammar. Äganderätten kan dock inte gälla annat öppet vatten eller grundvatten. Vatten är en naturresurs som är i ständigt kretslopp, och därför kan en fastighetsägares äganderätt inte omfatta en rätt till vatten som är jämförbar med ägandet av någon annan beståndsdel av en fastighet.

Ägaren av ett vatten- eller markområde föreslås endast ha en särskild sorts besittningsrätt till själva vattnet som kallas rådighet. Rådighetsrättens innehåll påverkas utöver de inskränkningar som beror på vattenlagen också av de rättigheter som andra har till

vattnet. Rådighet är en term som traditionellt har använts inom vattenrätten, och som inte kan ersättas med en term som bättre passar in i allmänspråket utan betydelsen ändras. Termen rådighet är också vedertagen inom praxis vid tillämpningen av vattenlagen, och den har inte vållat några tolkningsproblem. Däremot skulle det sannolikt uppstå tolkningsproblem om en ny term infördes.

Den gällande vattenlagens bestämmelse om ägandet av vatten följer den princip som tillämpades innan vattenlagen stiftades. Rådighet innebär i praktiken en primär nyttjanderätt som också är förknippad med en inskränkt bestämmanderätt. Rådighetens innehåll bestäms från fall till fall beroende på de olika intressen som man har i fråga om användningen av ett vattenområde och av själva vattnet. Rådigheten betyder inte att vattnet som en beståndsdel av fastigheten t.ex. separat skulle kunna vara föremål för inteckning eller överlåtelse.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs vilken rätt ägarna av ett vattenområde har till vattnet i ett fall då gränsen mellan fastigheterna delar ett område med rinnande vatten itu i strömriktningen, och vattenområdet hör till två fastigheter eller till två områden som är gemensamma för fastigheterna. Enligt bestämmelsen har vardera sidans ägare rätt att råda över en lika stor del av det vatten som rinner i bädden. I praktiken är denna bestämmelse av betydelse närmast med tanke på nyttjandet av vattenkraft. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 8 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

2 §. Vissa rättigheter och skyldigheter. I 1 mom. uttrycks den huvudregel som ingår i 1 kap. 9 § 1 mom. i den gällande vattenlagen, dvs. att rättigheter och skyldigheter enligt vattenlagen tillhör områdets ägare. På annat ställe i lagen föreskrivs om de rättigheter och skyldigheter som bestämmelsen avser. Avsikten med bestämmelsen är att visa av dessa rättigheter och skyldigheter tillhör. I 1 kap. 9 § 2 mom. i den gällande vattenlagen jämföras den som varaktigt besitter ett mark- eller vattenområde med ägaren. Den bestämmelsen är dock onödig och föreslås inte komma med i den nya vattenlagen. Avsikten är inte heller att ta med bestämmelsen i 3 mom. i samma paragraf, som syftar till att

skydda ägaren av ett område mot betydande ändringar som har gjorts under arrendetiden. Bestämmelsen behövs inte, eftersom förhållandet mellan ägare och arrendator regleras i jordlegolagen, som innehåller bestämmelser om inskränkningar i arrendatorns nyttjanderätt.

I 2 mom. föreskrivs om rätten för delägare i samfällda områden att tillgodogöra sig samfällda områden. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 10 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. I 28 a § i lagen om samfälligheter föreskrivs allmänt om nyttjanderätter för delägare i samfällda områden. Enligt paragrafen har en delägare rätt att tillgodogöra sig en samfällighet med beaktande av dess användningsändamål på sådant sätt att det inte hindrar andra delägare från att på motsvarande sätt tillgodogöra sig området. Delägarlaget kan dock bestämma om undantag från denna huvudregel genom ett beslut eller i sina stadgar.

Den bestämmelse som nu finns i 1 kap. 10 § 2 mom. i vattenlagen och gäller rätten för delägare i en fastighet eller ett område som är i gemensam ägo att nyttja grundvatten från området, har flyttats till 4 kap. 2 §.

3 §. Att röra sig i vattendrag. På samma sätt som den gällande vattenlagen föreslås den nya lagen innehålla bestämmelser om vattenrättsligt allmännyttjande. Med allmännyttjande avses den rätt som alla har att röra sig på ett vattenområde och att utan ägarens samtycke använda området på ett sätt som föreskrivs i lagen.

Det vattenrättsliga allmännyttjandet är av avsevärd betydelse i synnerhet med tanke på användningen av vattendragen för rekreation. Bestämmelserna om rätten till allmännyttjande föreslås bli samlade i kapitlets 3–6 §. Det föreslås att den gällande vattenlagens indelning av rätten till allmännyttjande enligt stor respektive liten omfattning ska frångås eftersom den inte längre motsvarar den nuvarande innebörden av rätten till allmännyttjande och inte heller annars kan anses vara åskådlig.

Utgångspunkten i lagstiftningshänseende för rättigheter som gäller allmännyttjande är att ägaren eller innehavaren av ett vattenområde eller andra vars intressen berörs inte får orsakas annan än ringa olägenhet av att rät-

tigheterna utövas. I praktiken har det förekommit fall där följderna av att man har färdats i vattendrag har varit sådana som förbjuds i 1 kap. 24 § i den gällande lagen. Att färdas i ett vattendrag ska ses som en så pass viktig form av användning av vattendraget att den ringa olägenhet som en riktig användning innebär för ägare, innehavare och andra former av nyttjande ska anses acceptabel. Om de lagfästa gränserna för allmännyttjande överskrids, går det att ingripa genom efterhandskontroll och i sista hand med straffrättsliga metoder. I paragrafen föreskrivs det om att röra sig i vattendrag, vilket i praktiken är den viktigaste formen av rätt till allmännyttjande. Paragrafen ska tillämpas på vattendrag och med stöd av hänvisningen i 3 mom. dessutom på s.k. översvänningsområden, dvs. på områden som ligger utanför de gränser för ett vattenområde som nämns i 1 kap. 5 §, när områdena är täckta av vatten.

När det gäller att röra sig i vatten i vid bemärkelse innehåller 1 kap. 6 och 24 § i den gällande vattenlagen bestämmelser om detta, och 5 kap. bestämmelser om timmerflottning. Den traditionellt omfattande rätten enligt dessa bestämmelser att färdas i vattendrag avses i huvuddrag kvarstå på samma sätt i den föreslagna paragrafen.

När man rör sig i vattendrag får det enligt förslaget i 1 mom. inte orsaka onödigt skada, olägenhet eller annan störning. Bestämmelsen ger uttryck för en princip som mer allmänt hänger samman med rätten till allmännyttjande, nämligen att det ska ske på ett sätt som vållar andra så lite olägenhet som möjligt. Detta krav gäller alla de sätt att röra sig i vattendrag som nämns i förteckningen. Man ska beakta de olägenheter som vattenmiljön, ägarna av vattenområdet och av stränderna och andra som rör sig i vattnet orsakas. Det kan t.ex. inte anses acceptabelt att ankra en båt för en längre tid i omedelbar närhet av badstranden vid ett fritidshus.

Färd i vattendrag som en form av rätt till allmännyttjande går ändå inte före de krav som följer av annan lagstiftning, utan färdens ska anpassa sig till dessa krav. Rätten till allmännyttjande inskränks i synnerhet av begränsningar som följer av lagstiftningen om naturvård och skydd av territoriell integritet.

Enligt bestämmelserna i 4 kap. i territorialövervakningslagen (755/2000) kan sådana områden som är viktiga med hänsyn till rikets säkerhet och organiseringen av territorialövervakningen genom förordning av statsrådet föreskrivas utgöra skyddsområden på vilka rätten att färdas och utöva andra aktiviteter är begränsad. Dessa begränsningar kan bl.a. gälla rätten att färdas, fiska, dyka och ankra. Skyddsområden finns särskilt i närheten av ör som utgör försvarsmaktens fort. Enligt 2 kap. i lagen om försvarsmakten (551/2007) har försvarsmakten rätt att tillfälligt använda andra fastigheter än fastigheter som stadigvarande används av försvarsmakten. Av militära orsaker eller för att skydda utomstående mot faror kan försvarsmakten begränsa obehörigas rätt att röra sig på ett område som försvarsmakten förfogar över.

Av de bestämmelser som tryggar enskilda intressen är det strafflagens bestämmelser om skydd för hemfriden som innehåller den mest betydande inskränkningen av rätten till allmännyttjande. Med stöd av bestämmelserna om skydd för hemfriden i 24 kap. i strafflagen kan den hemfridsskyddade sfären i vissa fall utsträcka sig till ett vattenområde som finns i bostadens eller fritidsbostadens omedelbara närhet och som kan jämföras med gårdsområde.

I den föreslagna 1 mom. 1 punkten föreskrivs om rätten att färdas i vattendrag. Med att färdas avses i första hand att man förflyttar sig från ett ställe till ett annat. Begreppet att färdas innefattar dock även sådana andra sätt att röra sig i vattendrag som inte inbegriper ett syfte att förflytta sig, t.ex. att åka båt i samband med fiske, vindsurfa eller ro. Det inledande styckets förbud mot att orsaka onödig olägenhet gäller också dessa sätt att färdas. Om man t.ex. åker vattenskidor eller kör fram och tillbaka med vatten- eller snöskoter i närheten av stranden till en fritidsbostad, uppfyller det således inte kravet på att undvika att orsaka onödig olägenhet.

Den som färdas i ett vattendrag ska enligt 2 punkten också ha rätt att använda vattenområdet som tillfällig ankringsplats. Hur lång tid som är tillfälligt ska bedömas från fall till fall. Tillåten ankring kan vara långvarigare på en plats som inte ligger i närheten av fast bosättning eller fritidsbosättning än ankring i

närheten av en fritidsbostad eller i närheten av konstruktioner, t.ex. en brygga eller ett stenblock, som har placerats på ett vattenområde i anslutning till bostaden. Ankring som rätt till allmännyttjande är fast förknippat med att färdas i vattendrag. Att ankra för lång tid — månader eller rentav år — har således inte mycket att göra med att färdas och kan inte anses ingå i rätten till allmännyttjande. Detta utgör inget hinder mot ankring, om den som äger vattenområdet har gett sitt samtycke.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska timmerflottning också i fortsättningen ingå i den rätt till allmännyttjande som anges i vattenlagen.

Paragrafens 1 mom. 4 punkt ska enligt förslaget innehålla den rätt att simma i någon annans vattenområde som för närvarande finns i 1 kap. 27 § i den gällande vattenlagen. Med beaktande av paragrafens inledande stycke är det inte längre nödvändigt med det nuvarande förbud som är förknippat med denna rättighet och som handlar om att obehörigen beträda någon annans mark och orsaka störning. I praktiken kan det närmast vara obehörigt att ta sig till stranden via någon annans område just på ett hemfridsskyddat område.

I 1 mom. 5 punkten föreslås en motsvarande bestämmelse som i 1 kap. 24 § 3 mom. i den gällande vattenlagen om tillfällig förflyttning av lösa föremål som är till förfång för samfärdseln eller flottningen.

Genom 2 mom. utvidgas bestämmelsens tillämpningsområde till att också gälla områden som ligger utanför gränserna för ett vattenområde, när områdena är täckta av vatten.

I övrig lagstiftning ingår flera bestämmelser som handlar om att röra sig i vattendrag. Att man färdas i vattendrag med stöd av rätten till allmännyttjande begränsar inte tillämpningen av sådana bestämmelser. För att få ordna vissa slags evenemang kan man förutsättas ha tillstånd enligt sjötrafiklagen (463/1996). Med stöd av 15 § i sjötrafiklagen är det också möjligt att införa regionala begränsningar på ett visst vattenområde, om det provas vara nödvändigt till skydd för trafiken, miljön, fisket eller någon annan näring eller för allmänt nyttjande av naturen för rekreation eller något annat allmänt intresse. Enligt 8 § i terrängtrafiklagen kan regionala

förbud och begränsningar meddelas i fråga om användningen av motordrivna fordon på ett isbelagt vattenområde. I fråga om trafik i kanaler och på allmänna vintervägar gäller det som särskilt föreskrivs om detta. Lagen om fiske (286/1982) innehåller bestämmelser om att färdas över eller förbi ett tydligt utmärkt fångstredskap utanför farled.

4 §. Uttag av vatten. I den gällande vattenlagen regleras rätten att hämta eller ta vatten i 1 kap. 27 § och 9 kap. Den föreslagna paragrafen baserar sig på rätten att hämta vatten enligt 1 kap. 27 §. I stället för uttrycket hämta föreslås det allmännare uttrycket ta, som bättre anger den verksamhet som avses. Trots den terminologiska ändringen är det inte meningen att ändra på innehållet i sak.

I kapitlet om vattenförsörjning föreskrivs om uttag av vatten i större omfattning än vad rätten till allmännyttjande medger. För tydlighetens skull nämns detta i slutet av 1 mom. Bestämmelsen har ett nära samband med i synnerhet 4 kap. 3 §, som också gäller förhållandet mellan den som tar vatten och den som äger vattenområdet. Den nämnda paragrafen, som bygger på rätten att ta vatten enligt 9 kap. 1 § i den gällande vattenlagen, har placerats i kapitlet om uttag av vatten eftersom den inte till alla delar kan jämföras med rätt till allmännyttjande. I 1 mom. anges inte när det behövs tillstånd att ta vatten, utan paragrafen avses på samma sätt som de andra bestämmelserna om allmännyttjande gälla förhållandet mellan användare och ägare. Tillståndsplikten för uttag av vatten baserar sig på 3 kap. 2 och 3 § i lagförslaget.

I 2 mom. föreslås ett krav på att rätten att ta vatten och is inte får medföra olägenheter. Bestämmelsen är avsedd att skydda inte bara den som äger vattenområdet, utan också andra vars rättigheter kan påverkas av ett uttag som avses i 1 mom.

5 §. Placering av en anläggning på annans vattenområde. Paragrafen baserar sig på 1 kap. 28 § i den gällande vattenlagen och gäller rätten till allmännyttjande. Det är strandägare som inte äger vattenområdet eller är delägare i det som med stöd av den föreslagna paragrafen ska ha rätt att placera och hålla en anläggning i vattendraget.

Bestämmelsen föreslås inte gälla ägare av eller delägare i ett vattenområde, som har rätt

att på sitt eget vattenområde placera anordningar och anläggningar för eget bruk, om inte detta förutsätter tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 § i vattenlagen. I fråga om samfälliga vattenområden begränsas delägarnas rätt att tillgodogöra sig området av den bestämmelse i 28 a § i lagen om samfälligheter (758/1989) som gäller användningen av ett område.

Grunderna för denna rätt föreslås vara desamma som tidigare. Det handlar fortfarande om möjligheten för ägaren eller innehavaren av en strand att inom vissa gränser använda ett vattenområde framför stranden för vissa ändamål. Innehavaren av servitut ska t.ex. inte jämföras med ägaren eller innehavaren av en strand. Denna princip föreslås gälla både innehavare av vägrätt som sträcker sig till stranden och innehavare av båtplatsservitut.

Paragrafen ska precis som för närvarande omfatta rätt att sätta ut en förtöjningspåle eller förtöjningsboj för båt eller bygga en brygga, ett båthus eller en annan jämförbar anläggning. Rätten begränsas av kravet att detta ska ske för eget privat behov och inte får orsaka olägenhet. Paragrafen föreslås inte innehålla några bestämmelser om det sätt som projektet ska genomföras på. De allmänna bestämmelserna i 2 kap. 7 § om hur vattenhushållningsprojekt ska genomföras gäller emellertid också sådana här projekt. Bestämmelsen ger inte rätt att placera en anläggning på ett område som har tagits i särskilt bruk, t.ex. på en badstrand eller ett hamnområde.

Bestämmelsen förutsätter i regel att fastigheten angränsar till vattenområdet. Inom rättspraxis har det dock ansetts att en landhöjningsremsa av ringa betydelse inte påverkar rätten, om inte remsan möjliggör självständig markanvändning. Det är inte meningen att ändra denna praxis genom den nya lagen.

På samma sätt som andra rättigheter till allmännyttjande avses paragrafen bara gälla förhållandet mellan den som äger vattenområdet och den som äger stranden, och den inverkar inte på om åtgärden är tillståndspliktig eller inte. Precis som det uttryckligen sägs i paragrafen ska den inte tillämpas på åtgärder som är tillståndspliktiga enligt vattenlagen. Det ska alltid avgöras i samband med tillståndet vilka nyttjanderätter som krävs för tillståndspliktiga åtgärder, och ett krav på

nyttjanderätt kan inte grunda sig på denna bestämmelse. En hänvisning till bestämmelserna om tillståndsplikt föreslås ersätta den gällande hänvisningen till allmänna förbud. Det ska också observeras att en åtgärd som avses i bestämmelsen och som enligt vattenlagen inte är tillståndspliktig kan förutsätta tillstånd enligt någon annan lag. Bestämmelsen går t.ex. inte före ett tillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen, utan behovet av tillstånd ska avgöras självständigt till denna del.

I paragrafen föreslås ingen separat bestämmelse om ersättning, utan bestämmelser om en anknytande ersättningsskyldighet ska ingå i 13 kap.

6 §. Undanröjande av olägenhet och placering av muddermassa. I paragrafen föreskrivs om förutsättningarna för att sådana smärre olägenheter med ringa konsekvenser som förhindrar användningen av ett vattendrag ska få avlägsnas och för att muddermassa ska få placeras. Bestämmelserna baserar sig på 1 kap. 30 § och 4 kap. 6 § i den gällande vattenlagen. Den gällande lagens hänvisningar till allmänna förbud föreslås bli ersatta med en hänvisning till grunderna i 3 kap. 2 och 3 § för att ett projekt ska vara tillståndspliktigt. Paragrafen behöver ingen separat bestämmelse om ersättning för skada som orsakas av en åtgärd, eftersom en sådan bestämmelse ingår i 13 kap. 1 §.

Muddringarna på strandområden framför fastigheter och, i anslutning till detta, uppläggningsen av muddermassor på vattenområden har blivit avsevärt mycket vanligare och mer omfattande. Om ett vattenområde muddras och muddermassorna läggs på hög, kan det göra vattnet grumligt och således försämra vattenkvaliteten och göra det svårare att använda området för rekreation. I regel muddrar man i grunda strand- och vattenområden som är täckta av riklig växtlighet och som är viktiga också för fisk- och fågelbeståndet och bottendjuren. En omfattande muddring eller muddring i tämligen liten skala framför flera fastigheter kan medföra bestående skada på växtligheten och de levande organismerna i området. Grunda strandzoner som är täckta av växtlighet hindrar en del eutrofierande ämnen från att sköljas ut i vattnet,

och det är viktigt också med tanke på vattenvården att de bevaras.

För att konsekvenserna av muddring ska kunna bedömas behöver vattenlagen ha en bestämmelse om allmän anmälningskyldighet i fråga om muddring. Utifrån anmälningarna kan myndigheten bedöma omständigheterna och effekterna av åtgärden och vid behov kräva att tillstånd söks. För att olägenheterna med muddringarna och med att muddermassa läggs upp på vattenområden ska kunna minskas behöver det dessutom sättas en klar gräns för hur stora åtgärder som alltid ska kräva tillstånd. I 3 kap. 3 § föreslås bestämmelser om detta.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om förutsättningarna för att få muddra ett vattenområde och lägga upp muddermassa på ett vattenområde. Enligt bestämmelsen kan åtgärden genomföras också på någon annans vattenområde. Det ska avgöras från fall till fall om muddringen kräver tillstånd eller inte. Placering av muddermassa ska inte medföra någon rätt att bestående ändra ett vattenområde till landområde. Om placeringen av muddermassa får en sådan effekt, måste ett vattenrättsligt tillstånd i regel sökas för projektet.

Vattenlagens allmänna bestämmelser om hur projekt ska genomföras (2 kap. 7 § i förslaget) ska också gälla åtgärder som avses i denna paragraf, oavsett om de är tillståndspliktiga eller inte. När projekt genomförs ska också kommunens miljöskyddsföreskrifter beaktas, om de innehåller bestämmelser som gäller projektet.

I 1 kap. 30 § 2 mom. i den gällande vattenlagen hänvisas till 4 kap. 6 §, som innehåller bestämmelser om placering av muddermassa. Enligt förslaget ska det föreskrivas om placering av muddermassa i 1 mom. Motsvarande bestämmelser som i 4 kap. 6 § föreslås bli införda i den nya lagen på så sätt att 1 mom. innehåller bestämmelser om placering av muddermassa på vattenområden och 2 mom. bestämmelser om placering av muddermassa på markområden.

Bestämmelser om eventuell tillståndsplikt i fråga om placeringen ska ingå i 3 kap. bland andra vattenhushållningsprojekt. Placeringen av muddermassa ska vara tillståndspliktig, om den har följder som avses i 3 kap. 2 §.

Enligt 3 kap. 3 § krävs det dessutom alltid tillstånd för att placera muddermassa på Finlands territorialvatten, oavsett följderna. Vid muddring som fordrar tillstånd ska rätten att placera muddermassa på någon annans vattenområde avgöras i samband med tillståndet. Om muddringen har förutsatt tillstånd av regionförvaltningsverket, kan massan inte placeras på någon annans vattenområde med stöd av det föreslagna 1 mom.

Paragrafens 2 mom. avviker från den gällande lagen genom att man alltid måste ha fått samtycke av markägaren eller ha beviljats rätt av tillståndsmyndigheten för att placera muddermassa på någon annans mark. Enligt den gällande lagen kan en obetydlig mängd utan samtycke eller utan tillstånd av tillståndsmyndigheten placeras på andra områden än odlingar eller områden som är i särskilt bruk. Tillståndsmyndigheten föreslås kunna bevilja rätt att placera muddermassa, om placeringen inte medför någon nämnvärd olägenhet för användningen av området. Ingen rätt att placera muddermassa får beviljas, om miljötillstånd ska sökas för placeringen av massan. I 28 § 2 mom. i miljöskyddslagen och i 4 § i miljöskyddsförordningen föreskrivs om behovet av miljötillstånd. Om muddringen har menliga påföljder som avses i det nämnda lagrummet, ska ärendet alltid behandlas i den ordning som anges i miljöskyddslagen.

I 3 mom. föreskrivs om anmälningsskyldighet i anslutning till en åtgärd. Ägaren av vattenområdet och den statliga tillsynsmyndigheten ska underrättas om en åtgärd som avses i 1 mom. Skyldigheten att underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om en åtgärd föreslås också gälla åtgärder som vidtas på eget vattenområde.

Bestämmelserna om anmälningsskyldighet ändras jämfört med den gällande lagen, enligt vilken åtgärder som inte är ringa ska anmälas. Gränsdragningen har medfört tillämpningsproblem, och det har inte utformats någon enhetlig praxis för tillämpningen. Muddringen har också antagit andra proportioner efter det att vattenlagen stiftades, och det har kunnat leda till att mer omfattande åtgärder än tidigare har räknats som ringa.

Anmälningsskyldigheten omfattar all muddring som är avsedd att undanröja en olägen-

het och alla åtgärder som ska ses som placering av muddermassa. Det ska dock inte räknas som sådan muddring som avses i bestämmelsen, om man flyttar på någon enskilda sten eller vidtar andra åtgärder av samma slag med obetydliga konsekvenser. Åtgärder som genomförs med grävmaskin eller andra arbetsmaskiner kräver alltid en anmälan.

Om sådan muddring eller placering av muddermassa som avses i denna paragraf genomförs på någon annans vattenområde, ska områdets ägare underrättas. Paragrafen innehåller inga närmare bestämmelser om på vilket sätt detta ska ske, så det måste alltså den som underrättas avgöra. Om en åtgärd gäller ett samfällt område, ska 26 § i lagen om samfälligheter tillämpas i fråga om meddelandet. Ett meddelande till ett konstituerat delägarlag ska delges en medlem av styrelsen eller ombudsmannen. Ett meddelande kan delges ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område i enlighet med 26 § 3 mom. i lagen om samfälligheter genom delgivning av stämning eller genom att ett meddelande delges alla kända delägare.

Enligt den gällande lagen ska antingen den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten eller närings-, trafik- och miljöcentralen underrättas enligt vad som föreskrivs genom förordning. I 85 a § i vattenförordningen föreskrivs dock att det alltid är närings-, trafik- och miljöcentralen som ska underrättas. Enligt förslaget ska den statliga tillsynsmyndigheten alltid underrättas. Bestämmelser om anmälningsskyldighet ska ingå i 2 kap. 15 §, som 3 mom. föreslås innehålla en hänvisning till.

7 §. Allmänna skyldigheter vid användning av vattentillgångar och vattenområden. I paragrafen anges allmänna principer för genomförandet av vattenhushållningsprojekt. Bestämmelsen baserar sig på 2 kap. 3 § i den gällande vattenlagen och uttrycker ett allmänt krav på att olägenheterna ska minimeras när vattenhushållningsprojekt genomförs. Bestämmelsen föreslås på samma sätt som 2 kap. 3 § i den gällande vattenlagen omfatta alla slags projekt och användningen av vattenområden. Principerna ska således beaktas vid tillståndspliktiga projekt och projekt som inte når gränsen för när tillstånd krävs, vid åtgärder som grundar sig på rätt till allmännyttjande och inom annan användning och

vård av vattenområden och vattentillgångar. I lagens materiellrättsliga bestämmelser om enskilda typer av projekt ingår dessutom bestämmelser som gäller det sätt som ett projekt ska genomföras på och som kompletterar kraven i 7 §.

Innehållsmässigt har paragrafen förenklats jämfört med 2 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. Där räknas inte längre i detalj upp vilka följder som ska undvikas, utan det hänvisas generellt till att allmänna och enskilda intressen inte bör kränkas. Avsikten med detta har inte varit att göra bestämmelsens tillämpningsområde snävare, utan bestämmelsen täcker alla de följder som nämns i 2 kap. 3 § i den gällande vattenlagen och andra kränkningar av allmänna eller enskilda intressen. Det är inte heller meningen att ändra på praxis för tillämpningen av bestämmelsen. De villkor som ska fogas till ett vattenrättsligt tillstånd kan på samma sätt som 2 kap. 3 § i den gällande vattenlagen grundas på kraven i en bestämmelse om det sätt som ett projekt ska genomföras på. För tydlighetens skull föreslås detta bli nämnt uttryckligen i 3 kap. 10 § som gäller meddelande av tillståndsvillkor.

Bestämmelsen föreslås också innehålla samma skyldighet som 2 kap. 22 a § i den gällande vattenlagen att hindra fiskar från att komma in i en inrättning som använder vatten. Detta innebär i praktiken att tillståndshavaren i detta syfte ska installera rissel eller andra ändamålsenliga anordningar i en bädd eller anordning som är avsedd för ledande av vatten i en inrättning.

8 §. Samernas rättigheter. Den gällande vattenlagen har ingen uttrycklig bestämmelse om att de rättigheter som tillkommer samerna ska beaktas vid vattenbyggnad. Bestämmelserna i 2 kap. 6 § i den gällande vattenlagen om tillståndsprövning och i 2 kap. 3 § om hur vattenhushållningsprojekt ska genomföras innebär dock ett skydd också för dessa rättigheter. På motsvarande sätt är det meningen att också den nya vattenlagens bestämmelser om tillståndsprövning och om hur projekt ska genomföras ska utgöra en viktig del av de bestämmelser som tryggar samernas rättigheter.

Ett vattenhushållningsprojekt som genomförs inom samernas hembygdsområde eller

vars verkningar kan utsträcka sig till det kan ha konsekvenser för rättigheter som tillkommer samerna som urfolk. Sådana konsekvenser måste utredas när tillstånd söks, och de måste beaktas vid tillståndsprövning enligt vattenlagen. Dessutom överförs de rättigheter som tillkommer samerna som urfolk också till beslutsfattandet enligt vattenlagen via markanvändnings- och bygglagens system för planering av områdesanvändningen på det sätt som anges i de föreslagna 1 kap. 2 § och 3 kap. 5 §. Vid behov ska bestämmelser som behövs för att förebygga skadliga verkningar fogas till tillståndet.

Dessutom föreslås det att lagen ska få en uttrycklig bestämmelse om att samernas rättigheter ska beaktas vid vattenbyggnad. Bestämmelsen föreslås gälla projekt som antingen är förlagda inom samernas hembygdsområde eller vars verkningar utsträcker sig till det. Dessa projekt ska genomföras så att de inte i mer än ringa omfattning försämrar samernas möjligheter att utöva de rättigheter att upprätthålla och utveckla sin kultur samt idka sina traditionella näringar som tillkommer dem som urfolk och som är tryggade i grundlagen.

Bestämmelsen är framför allt avsedd att styra planeringen av projekt och valet av genomförande på ett sådant sätt att projekten inte får verkningar som avses i paragrafen. Härvid bör förhållandena i området och andra projekt som ska genomföras där beaktas. I sista hand framgår betydelsen av bestämmelsen vid tillståndsprövningen i enskilda fall i form av villkor som myndigheten fogar till tillståndsbeslutet.

Det är meningen att bestämmelsen ska skydda rättigheter som tillkommer samerna som urfolk och som kan karakteriseras som kollektiva. Bestämmelsen skyddar samisk kultur på samma sätt som grundlagen. Bestämmelsen föreslås således normalt gälla vattenhushållningsprojekt som påverkar många samer. Å andra sidan kan ett projekt i vissa fall vara av betydelse för den samiska kulturen, och därmed för det föreslagna förbudet mot att försämma samernas möjligheter att utöva sina rättigheter, också när det påverkar t.ex. bara en enda samefamiljs levnadsförhållanden.

9 §. Underhåll och avlägsnande av anläggningar. I 1 mom. föreskrivs om skyldigheten för den som äger en anläggning i ett vattendrag att underhålla anläggningen. En i sak motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 31 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

Precis som enligt den gällande vattenlagen ska anläggningens ägare vara underhållsskyldig. I regel är det också ägaren som är tillståndshavare. Bestämmelsen föreslås gälla alla anläggningar för vars del försummelser med underhållet kan få följder som avses i 1 mom. Den ska således omfatta anläggningar av alla slag och storlekar, från små bryggor till stora kraftverksdammar. Bestämmelser om underhåll av dammanläggningar finns också i dammsäkerhetslagen. Det är meningen att underhållsskyldigheten ska kompletteras med en bestämmelse i 14 kap. 9 § 1 mom. om anläggningar vars ägare inte utan svårighet kan redas ut.

I 2 och 3 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 2 kap. 31 § 2 och 3 mom. i den gällande vattenlagen om avlägsnande av anläggningar som inverkar på vattenståndet eller vattnets lopp. Utgångspunkten är att en verksamhetsutövare som så önskar ska kunna avbryta ett projekt. Om det har förflutit lång tid sedan vattenhushållningsprojektet genomfördes, kan det hända att projektets influensområde har anpassat sig till den förändrade situationen. I sådana fall måste särskild vikt fästas vid konsekvenserna för vattenmiljön och för berörda parter när man bedömer möjligheten att avbryta projektet.

Enligt 2 mom. ska det fordras tillstånd av tillståndsmyndigheten för att avlägsna anläggningar som inverkar på vattenståndet eller vattnets lopp. Inget tillstånd ska beviljas om det avsevärt kränker allmänna eller enskilda intressen. Bestämmelsen utgör en precisering av förutsättningarna för tillstånd jämfört med 2 kap. 31 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Ett tillstånd att avlägsna en anläggning ska på samma sätt som bygglov förenas med villkor som är nödvändiga för att trygga ett allmänt eller enskilt intresse.

10 §. Andring av vattnets lopp i rännilar och diken. Paragrafen föreslås innehålla ett motsvarande förbud som det i 1 kap. 17 § 1 mom. i den gällande vattenlagen mot att ändra vattnets lopp i en mindre bädd till ska-

da för någon som är nedströms. Förbudet enligt 2 mom. i samma paragraf i den gällande vattenlagen ingår i bestämmelsen om tillståndspliktiga projekt i 3 kap. 2 § 3 mom. i lagförslaget.

Den föreslagna bestämmelsen gäller bäddar som är mindre än vattendrag, dvs. rännilar och diken. Den som äger en rännil, ett dike eller ett bäcken ska inte få hindra eller ändra vattnets fria lopp i bädden till skada för någon som är nedströms utan dennes samtycke. Inget samtycke behövs dock av den som är nedströms, om ägaren till bädden eller bäcken har ett bruksbehov som kräver att projektet genomförs. Om någon nedströms tar vatten ur bädden för hushållsbrukningen på sin fastighet, får de som är uppströms inte genom sin verksamhet påverka vattnets lopp på ett sätt som hindrar tillgången till vatten för hushållsbrukning på fastigheten nedströms.

Enligt terminologin i den nya lagen hänvisar man till uttag av vatten för hushållsbrukningen på en fastighet i stället för till uttag av vatten till hushållsvatten. Bestämmelsen är avsedd att skydda de rättigheter som den som är nedströms har. Om denne ger sitt samtycke till projektet, upphör förbudet att gälla. Det bör dock observeras att bestämmelsen inte ger rätt till sådant uttag av vatten som det finns bestämmelser om någon annanstans i vattenlagen. Ärenden som gäller stängning av bäddar kan också komma upp i samband med dikning. Det är inte meningen att bestämmelserna om stängning av bäddar ska gå före bestämmelserna om dikning i 5 kap.

11 §. Skydd av vissa typer av vattennatur. I samband med stiftandet av naturvårdslagen fogades bestämmelser om skydd av vissa typer av vattennatur till vattenlagen genom lag 1105/1996. Orsaken var att dessa naturtyper redan hörde till vattenlagens tillämpningsområde sedan tidigare och att det största hotet mot de här naturtyperna utgörs av projekt som omfattas av vattenlagen.

I 1 kap. 15 a och 17 a § i den gällande vattenlagen ingår förbud mot åtgärder som äventyrar det naturliga tillståndet för de naturtyper som specificeras i bestämmelserna. Tillståndsmyndigheten kan dock bevilja undantag från dessa förbud, om målen för

skyddet av naturtyperna inte äventyras. Det föreslås att bestämmelserna om skydd av vissa typer av vattennatur och bestämmelserna om undantag från dessa skyddsbestämmelser fortfarande ska hållas separat från de allmänna kriterierna för tillståndsprövning. Bestämmelserna har samlats i den föreslagna paragrafen, men i sak motsvarar de bestämmelserna i den gällande vattenlagen.

Det föreslagna 1 mom. innehåller de förbud som finns i 1 kap. 15 a § 1 mom. och 1 kap. 17 a § 1 mom. i den gällande vattenlagen. De har formulerats om, men tillämpningsområdet föreslås vara detsamma. Ett undantag utgör dock rännilar. I fråga om dem kan tillämpningsområdet förändras något i praktiken till följd av den nya definitionen i 1 kap. 3 §. Ändringen äventyrar dock inte målen för skyddet, eftersom en bädd som tidigare har räknats som en rännil i fortsättningen som bäck kommer att omfattas av bestämmelserna om allmän tillståndsplikt.

Bäckar i naturligt tillstånd är en naturtyp som är av stor betydelse när det gäller att upprätthålla den biologiska mångfalden. Av rinnande småvatten föreslås vattenlagens bestämmelse om naturtyper bara gälla rännilar, precis som enligt den gällande lagen. Det behövs en särskild bestämmelse om rännilar eftersom vattenlagens bestämmelser om vattendrag inte tillämpas på dem. Bestämmelsens tillämpningsområde ska inte breddas till att gälla bäckar, för inom ramen för vattenlagen är bäckarna vattendrag, och således omfattas de ändringar som gäller dem av den tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt som föreskrivs i 3 kap. 2 §. Detta anges tydligt i lagförslaget. I praktiken föreslås gränsen i 3 kap. 2 § för när tillstånd ska krävas i stor utsträckning vara densamma i fråga om bäckar som för behovet av tillstånd till undantag i fråga om rännilar. Med beaktande av detta gäller principerna för en bedömning av rännilars naturliga tillstånd i tillämpliga delar också tillämpningen av den föreslagna 3 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten.

Begreppet naturligt tillstånd ska förstås på samma sätt som i 1 kap. 15 a och 17 a § i den gällande vattenlagen. Det handlar först och främst om naturtyper vars väsentliga särdrag inte har förändrats till följd av någon form av bearbetning. Begreppet ska dock inte tolkas

så snävt att det bara omfattar objekt som står utanför all påverkan av mänsklig verksamhet. För det första är små förändringar som inte påverkar de väsentliga särdragen möjliga utan att det anses att det naturliga tillståndet inte går att återställa. För det andra har naturen kunnat återgå i ett naturligt tillstånd efter förändringarna som en följd av en långvarig naturlig utveckling eller restaureringsåtgärder. Däremot gäller bestämmelsen inte situationer där särdrag som är kännetecknande för en naturtyp har gått förlorade för alltid.

Det är meningen att begreppet naturligt tillstånd i vattenlagen i stor utsträckning ska motsvara det som avses med ett tillstånd som påminner om naturtillstånd i 10 § i skogslagen. Enligt 8 § i skogsförordningen (1200/1996) anses en livsmiljö nämligen befinna sig i ett tillstånd som påminner om naturtillstånd när dess med tanke på den biologiska mångfalden väsentliga särdrag har bevarats trots människans tidigare verksamhet eller när livsmiljön har behandlats i enlighet med de föreskrifter som meddelats med stöd av skogslagen. Perspektivet är dock delvis ett annat i vattenlagen, för de närmiljöer för småvatten som avses i skogslagen kan t.ex. anses vara i ett tillstånd som påminner om naturligt tillstånd även när själva bädden inte är i naturligt tillstånd på det sätt som avses i vattenlagen på grund av att vattnets kvalitet har försämrats eller strömförhållandena har förändrats.

Bestämmelsen har sin bakgrund i den gällande vattenlagens förbud mot ändring av vattendrag, och detta bör beaktas vid tolkningen av den. Bestämmelsen är t.ex. begränsad till att bara gälla själva bädden, inte användningen av dess näromgivning i vidare bemärkelse. Sådana bestämmelser finns bl.a. i skogslagen. Bestämmelsen hänvisar också till fysisk ändring och gäller inte förändring av vattenkvaliteten till följd av förorening. Verksamhet som orsakar förorening regleras i miljöskyddslagen och i fråga om dikning i den föreslagna 5 kap. 3 §. I övrigt ska äventyrande av det naturliga tillståndet bedömas i förhållande till en naturtyps väsentliga särdrag på samma sätt som vid bedömningen av naturligt tillstånd. Det kan t.ex. anses att det naturliga tillståndet i en rännil äventyras, om

bäcköringen hindras från att stiga upp till sina fortplantningsområden på grund av en åtgärd i rännen. En motsvarande effekt i en bäck kunde leda till att gränsen för när det krävs tillstånd överskrids med stöd av 3 kap. 2 §.

I 2 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 1 kap. 15 a § 2 mom. och 1 kap. 17 a § 2 mom. i den gällande vattenlagen om undantag från förbuden i 1 mom. Ett villkor ska fortfarande vara att målen för skyddet av den naturtyp som avses inte äventyras på grund av undantaget. Äventyrande av målen för skyddet ska tolkas på samma sätt som i 31 § i naturvårdslagen. I samband med tillståndsärenden ska frågan om beviljande av undantag prövas på tjänstens vägnar också i fortsättningen.

12 §. Rätt till annans område. Vattenlagens allmänna bestämmelser om rätten till tvångsåtgärder föreslås ingå i 12 och 13 §. Vattenlagens bestämmelser om tvångsåtgärder har fungerat väl, och det finns inget behov av några betydande ändringar i sak. Bestämmelserna avses gälla alla vattenhushållningsprojekt. Dessutom ska särskilda bestämmelser som är kopplade till en viss typ av projekt och som gäller tvångsåtgärder fortfarande ingå i kapitlet om dikning, bestående av ändring av medelvattenståndet, utnyttjande av vattenkraft, flottning och inrättande av farleder. I 13 kap. 1 § 2 punkten föreslås bestämmelser om ersättningsskyldighet i anslutning till tvångsåtgärder. Bestämmelser om nyttjanderätt finns också bland de fastighetsrättsliga bestämmelserna i 17 kap., i synnerhet i kapitlet 7—9 §.

Utgångspunkten för bestämmelserna om upplåtelse av nyttjanderätt är att man genom nyttjanderätten ska ingripa i någon annans skyddade rättsliga ställning så lite som möjligt. Sådan rätt kan beviljas bara till det område och i den omfattning som det är nödvändigt för att genomföra ett vattenhushållningsprojekt. Trots formuleringen i paragrafen är en nyttjanderätt beroende av rättslig prövning. Om förutsättningarna för nyttjanderätt föreligger, ska nyttjanderätt upplåtas. Bedömningen av grunderna för en nyttjanderätt har ingen koppling till yrkanden från sökanden eller någon annan, utan frågan

om nyttjanderätt ska utredas och avgöras på tjänstens vägnar.

I en förteckning i 1 mom. specificeras de ändamål som nyttjanderätt kan beviljas för. Förteckningen är uttömmande. Den motsvarar i sak de ändamål som anges i 2 kap. 7 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

I 2 mom. föreskrivs om inskränkningar i beviljandet av nyttjanderätt och om nyttjanderättens beständighet och koppling till ett visst ändamål. Syftet med en nyttjanderätt är att göra det möjligt att genomföra ett vattenhushållningsprojekt, och därför ska den användas bara för det ändamål som den har upplåtits för. Vattenhushållningstillstånd är i regel bestående, och därför är utgångspunkten att också nyttjanderätten ska vara ständig. Enligt 2 mom. ska nyttjanderätt av särskilda skäl dock kunna beviljas också för viss tid. Ett sådant särskilt skäl kan närmast vara att tillståndsvillkoren i anknytning till en nyttjanderätt gäller för viss tid. Enligt 17 kap. 7 § förblir nyttjanderätter i kraft också vid överlåtelse av den egendom som nyttjanderätterna gäller.

I regel upplåts nyttjanderätt i samband med ett tillståndsärende, och då fordras det inte någon separat ansökan för att få denna rätt. I vissa situationer går det dock att upplåta denna rätt efter tillståndsbeslutet, och då sker det på separat ansökan. Det kan bli aktuellt med en separat ansökan om nyttjanderätt t.ex. när man i efterhand ansöker om en rätt som man i samband med ansökan om tillstånd inte kunde förutse att man skulle behöva. De fallen är dock sällsynta, för enligt 3 kap. 4 § ska sökandens rätt till området utredas i samband med att tillstånd beviljas.

Ärenden som gäller upplåtelse av nyttjanderätt ska avgöras av tillståndsmyndigheten. Ersättning till följd av att sådan rätt upplåts ska fastställas i enlighet med 13 kap. Enligt 13 kap. 11 § i lagförslaget ska förlust av förmån ersättas till fullt belopp.

13 §. Förutsättningar för beviljande av rätt till annans område. I paragrafen föreslås bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av den rätt som anges i 12 §. Paragrafen baserar sig på 2 kap. 7 och 8 § i den gällande vattenlagen. I 1 mom. anges huvudregeln, som för närvarande ingår i 2 kap. 7 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Rätt till

någon annans område kan beviljas, om ett vattenhushållningstillstånd skulle kunna beviljas med stöd av 3 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten och om sökanden besitter mer än hälften av det område som behövs för ändamålet. När det gäller ett samfällt område får det område som behövs för åtgärden inte vara nämnvärt större än den del som motsvarar sökandens andel i området i fråga.

I fråga om besittningskravet ska ständigt nyttjanderätt förutsättas också i den nya lagen. Tillämpningspraxis för lagen har ansetts vara för sträng i synnerhet när det gäller vattendragets saneringsprojekt, och denna praxis har t.o.m. ansetts utgöra ett hinder för genomförandet av nödvändiga projekt. Därför föreslås det i 6 kap. 5 och 6 § en särskild bestämmelse om vikten av att ägarna till ett vattenområde och ägarna till ett område som försätts under vatten ger sitt samtycke till projekt avsedda att ändra medelvattenståndet. Enligt paragraferna ska de nyttjanderätter som krävs för höjnings- och sänkingsprojekt kunna beviljas med stöd av ett skriftligt samtycke utan någon ständigt nyttjanderätt. När man dessutom beaktar att projekt som är nödvändiga med tanke på ett allmänt behov kan genomföras utan något besittningskrav, är det inte motiverat att frångå detta krav i någon större omfattning.

I 2 mom. föreskrivs om undantag från besittningskravet i 1 mom. Bestämmelsen baserar sig på 2 kap. 7 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. De rättigheter som specificeras i momentet ska kunna beviljas även om sökanden inte sedan tidigare besitter en enda del av det område som saken gäller. Men också då måste villkoren i 3 kap. 4 § 1 mom. uppfyllas. Kännetecknande för de rättigheter som kan upplåtas med stöd av detta moment är att de är ringa.

Med stöd av denna bestämmelse kan en sökande för det första beviljas rätt att uppföra en mindre anläggning i ett vattendrag, om det kan göras utan att vattendraget avsevärt ändras. Precis som för närvarande ska en sökande också kunna beviljas rätt att tillfälligt dämna upp vatten på någon annans område, utföra rensningsarbete och räta ut eller utvidga en bädd i mindre omfattning liksom även att lägga upp jord på ett område som inte har tagits i särskilt bruk.

Kriteriet ”ringa” syftar således på den nyttjanderätt som behövs, inte på hur omfattande konsekvenserna av projektet är. Att ett vattendrag ändras avser inte i detta sammanhang sådana konsekvenser som avses i 3 kap. 2 §, utan man avser en fysisk ändring av vattenmiljön till följd av att konstruktioner placeras där. I den nya lagen föreslås ingen specificering av vad som avses med mindre anläggningar, men avsikten med detta är inte att ändra bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelsen ska också i fortsättningen kunna tillämpas när nyttjanderätt upplåts i fråga om dammar, broar, bryggor, pumpaggregat, ledningar och kablar som ska anses ringa. Också den nyttjanderätt som krävs för grunden till ett enskilt vindkraftverk, som inte fordrar något stort område, ska kunna upplåtas med stöd av denna bestämmelse.

I 3 mom. föreskrivs om upplåtelse av de nödvändiga rättigheter i fråga om ett vattenhushållningsprojekt som ett allmänt behov kräver. I dessa fall ska rättigheterna kunna upplåtas oavsett förutsättningarna i 1 och 2 mom., om förutsättningarna för beviljande av tillstånd i övrigt föreligger.

14 §. Rätt till annans anläggning. I 2 kap. 9, 10 och 32 § i den gällande vattenlagen finns bestämmelser om rätt att avlägsna, ändra eller använda någon annans anläggning.

I 1 mom. föreslås en motsvarande bestämmelse som i 2 kap. 9 § i den gällande vattenlagen om att ge någon rätt till en byggnad, inrättning eller annan anläggning som tillhör någon annan. Denna rätt kan omfatta rätten att utnyttja, ändra eller i sista hand avlägsna objektet. En sådan rätt ska kunna ges, om den inte ingår i en rätt som har beviljats med stöd av 12 eller 13 §.

Paragrafens 2 mom. föreslås få en bestämmelse som motsvarar 2 kap. 10 § i den gällande vattenlagen och som gäller rätten för ägaren av en byggnad som blir föremål för nyttjanderätt att själv se till att byggnaden avlägsnas eller ändras och att få ersättning för kostnaderna för dessa åtgärder.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 2 kap. 32 § i den gällande vattenlagen och som gäller rätten för den som har nyttjanderätt till en byggnad som ägaren vill avlägsna att lösa in byggnaden.

15 §. Anmälningsskyldighet. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om skyldigheten att anmäla vissa vattenhushållningsprojekt som inte når gränsen för när tillstånd krävs. Anmälan ska lämnas skriftligen till närings-, trafik- och miljöcentralen 30 dygn innan en åtgärd påbörjas.

Denna bestämmelse ska vara ett redskap för förhandskontroll, så att tillsynsmyndigheterna för tillsynen enligt lagen har tillräcklig information om de projekt som genomförs i området. Den anmälningsskyldighet som avses i paragrafen är bara avsedd som ett förfarande för att förmedla information. Ett egentligt anmälningsförfarande kan inte tillämpas i någon större utsträckning i vattenhushållningsärenden, bl.a. för att det i sådana ärenden sällan handlar enbart om förhållandet mellan den projektansvarige och tillsynsmyndigheten. Ett vattenhushållningsprojekt påverkar ofta flera intressegruppers skyddade intressesfär, och därför finns det i regel flera parter i vattenhushållningsärenden. I sådana situationer lämpar sig ett anmälningsförfarande dåligt för att ordna parternas inbördes rättsförhållanden.

Ett anmälningsförfarande är också problematiskt med tanke på rättsskyddet för den som genomför ett projekt, eftersom förfarandet inte innebär samma rätt att genomföra projektet som ett beviljat tillstånd. Av dessa orsaker kan ett anmälningsförfarande t.ex. inte tillämpas i stället för ett tillståndsförfarande ens i de enklaste ärenden. Avsikten är att i första hand försöka göra förfarandet effektivare genom att också den nya lagens procedurbestämmelser ska göra det möjligt att anpassa tillståndprocessen enligt ärendets art.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska i egenskap av tillsynsmyndighet enligt vattenlagen likaså känna till småskaliga projekt som omfattas av anmälningsskyldigheten. Arbetsfördelningen mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten i tillsynsärenden varierar från central till central. Det är meningen att rådande praxis ska kunna fortsätta i den mån det är möjligt.

En anmälan ska i regel inte förutsätta några åtgärder från tillsynsmyndighetens sida. Anmälan ger dock tillsynsmyndigheten en möjlighet att vidta åtgärder om den anser att ett

projekt kräver tillstånd enligt lag eller att det på något annat sätt strider mot lag. Då kan tillsynsmyndigheten ge den som har gjort anmälan anvisningar för hur åtgärden ska genomföras, men dessa anvisningar ska inte vara bindande för den som har gjort anmälan. En anmälan ska inte ge en sökande någon mer skyddad rättslig ställning än denne annars skulle ha.

Enligt 1 punkten i förteckningen i 1 mom. ska anmälningsskyldigheten gälla sådant undanröjande av olägenhet som avses i 6 § 1 mom. Detta behandlades ovan i samband med 6 §. Enligt 2 punkten ska anmälningskyldigheten också gälla all upptagning av marksubstanser från botten av ett vattendrag, om åtgärden inte förutsätter tillstånd av regionförvaltningsverket. Enligt 3 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten ska tillstånd alltid krävas för upptagning av marksubstanser från botten av ett vattenområde för annat än sedvanligt bruk till husbehov. Å andra sidan ska också upptagning för bruk till husbehov vara tillståndspliktig med stöd av 3 kap. 2 §, om upptagningen får följder som avses i paragrafen. Bestämmelser om anmälningsskyldighet i fråga om upptagning av marksubstanser finns i 12 kap. 16 § i den gällande vattenlagen och i 85 § i vattenförordningen.

Förteckningens 3 punkt gäller uttag av vatten. Bestämmelsen har samband med skyldigheten till förhandsprövning och övervakning enligt ramdirektivet för vatten. Direktivet kräver bl.a. identifiering av alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dag i genomsnitt eller betjänar mer än femtio personer, och övervakning av sådana vattenförekomster som ger mer än 100 m³ per dag i genomsnitt. Ett tillståndsförfarande bara för att fullgöra dessa skyldigheter skulle vara onödigt tungrovt. Därför föreslås det att tillståndsplikten för uttag av vatten också i den nya lagen ska bestämmas utifrån lagens egna syften. Detta förutsätter dock att man separat ser till att skyldigheterna enligt direktivet fullgörs i fråga om annat än tillståndspliktigt uttag av vatten. Via anmälningsförfarandet får myndigheterna behövliga uppgifter för att kunna fullgöra sina övervaknings-, rapporterings-

och inventeringsskyldigheter enligt direktivet.

En författning som är av betydelse med tanke på skyldigheten att anmäla uttag av vatten är social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (461/2000), som har utfärdats med stöd av hälso- skyddslagen. Kontrollskyldigheten och andra skyldigheter enligt förordningen gäller vatten som levereras för att användas som hushållsvatten till en volym omfattande minst 10 m³ per dag eller för minst 50 personers behov. Hälsovårdsmyndigheterna ska lämna närings-, trafik- och miljöcentralerna uppgifter om uttaget av vatten för den rapportering som avses i ramdirektivet för vatten.

Men social- och hälsovårdsministeriets förordning och den nya lagens 3 kap. 3 § 1 mom. 2 punkt om tillståndsplikt för uttag av vatten är inte som sådana tillräckliga för att säkerställa att övervakningsskyldigheten enligt direktivet fullgörs. Därför föreslås bestämmelserna bli kompletterade genom en 3 punkt i förteckningen, som föreskriver anmälningsskyldighet för uttag av yt- eller grundvatten på mer än 100 m³ per dygn, om inte uttaget förutsätter tillstånd av tillståndsmyndigheten. Tillstånd ska alltid krävas när vatten tas för ett vattentjänstverks behov eller när den mängd grundvatten som tas överstiger 250 m³ per dygn. Också ett mindre uttag kan vara tillståndspliktigt med stöd av 3 kap. 2 § på grund av sina konsekvenser.

I 2 mom. föreslås en precisering av vilka uppgifter en anmälan från en verksamhetsutövare ska innehålla. För att en anmälan ska kunna behandlas snabbt och korrekt måste den innehålla de uppgifter som behövs för att bedöma projektets ändamålsenlighet. Sådana uppgifter kan t.ex. gälla projektet och när, var och hur det ska genomföras samt områdets indelning i fastigheter. I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om detta genom en förordning.

I 2 mom. föreslås dessutom en särskild bestämmelse om projekt som avses i 1 mom. 1 punkten. Enligt bestämmelsen ska verksamhetsutövaren också underrätta tillsynsmyndigheten om andra projekt som den projektansvarige känner till och som pågår inom

projektets influensområde. I praktiken har det förekommit många fall där det på kort tid har utförts flera muddringar eller andra mindre projekt inom samma område. Effekterna av ett enskilt projekt är små, men de sammanlagda effekterna av flera projekt har rentav kunnat bli avsevärda.

I sådana fall vore den redigaste lösningen att sökandena tillsammans ansöker om ett vattenhushållningstillstånd som omfattar alla sökandes åtgärder. Tillsynsmyndigheten enligt vattenlagen kan ändå inte förplikta dem till något sådant utifrån en anmälan som avses i denna paragraf, utan i sådana fall ska myndigheten genom sina anvisningar försöka påverka det sätt som projektet genomförs på så att de skadliga verkningarna blir så små som möjligt.

3 kap. **Tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt**

1 §. Tillämpningsområde. I 3 kap. föreslås bestämmelser om tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt, om förutsättningar för beviljande av tillstånd, om tillståndsvillkor och justering av dem liksom även bestämmelser om när vattenhushållningstillstånd upphör att gälla. I 4—10 kap. föreskrivs om olika typer av projekt, och dessa kapitel innehåller kompletterande bestämmelser om respektive projekttyp och eventuella undantag från 3 kap.

2 §. Allmän tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt. I 2 och 3 § föreskrivs om tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt. För att tillståndsplikten ska bli tydligare har de allmänna förbuden i den gällande vattenlagen fått en klarare utformning som gränser för när tillstånd krävs. Genom att skriva om bestämmelserna om tillståndsplikt har man försökt minska den bedömning från fall till fall som har varit förknippad med fastställandet av behovet av tillstånd enligt den gällande vattenlagen. Man har dock inte ansett sig kunna följa denna princip till alla delar när det har gällt att exakt visa var gränsen går för tillstånd enligt vattenlagen och exakt ange förhållandet mellan vattenlagen och miljöskyddslagen.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar i sak förbudet mot ändring av vattendrag i

1 kap. 15 § och förbudet mot grundvattensändring i 1 kap. 18 § i den gällande vattenlagen, och till denna del föreslås inga ändringar när det gäller tillståndsplikten för projekt. Däremot föreslås en översyn av bestämmelserna om sådana vattenhushållningsprojekt som medför förorening och som det föreskrivs om i 1 kap. 19 § i den gällande vattenlagen. Med stöd av den nämnda bestämmelsen behövs det alltid tillstånd enligt vattenlagen för vattenhushållningsprojekt som på grund av en effekt som påminner om utsläpp medför sådan förorening som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i miljöskyddslagen eller risk för sådan förorening. Ingen motsvarande bestämmelse föreslås i den nya lagen. I fortsättningen ska sådana projekt behandlas i enlighet med miljöskyddslagen i egenskap av miljötillståndsärenden, om de inte med stöd av 2 eller 3 § förutsätter tillstånd enligt vattenlagen. Vid tillståndsprövningen och meddelandet av tillståndsvillkor i fråga om sådana här projekt föreslås miljöskyddslagen bli tillämpad. Ett typiskt projekt som fordrar tillstånd av denna orsak är muddring av ett område med förorenad jord.

I denna paragraf föreslås en allmän gräns för när tillstånd ska krävas för ett vattenhushållningsprojekt. Denna gräns baserar sig på konsekvenserna av projektet. Förutsättningarna för allmän tillståndsplikt för ett vattenhushållningsprojekt ska fortfarande bestå av två delar. För att tillstånd ska krävas för ett projekt förutsätts det en ändring som specificeras i det inledande stycket i 1 mom. och en sådan menlig påföljd för allmänt intresse som specificeras i förteckningen i 1 mom. eller för enskilt intresse som specificeras i 2 mom. En ändring som är avgörande med tanke på behovet av tillstånd kan påverka vattendragets läge, djup, vattenstånd, vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnet. För tillståndsplikten har det ingen betydelse om ett vattenhushållningsprojekt genomförs på ett vatten- eller landområde.

Paragrafens 1 mom. 1 punkt föreslås innehålla den bestämmelse om risk för översvämning eller allmän vattenbrist som ingår i 1 kap. 15 § 1 mom. 2 punkten i den gällande vattenlagen. Slutet av lagrummet har flyttats till den föreslagna 2 punkten, där sådana skador på naturen som ska utgöra grund för till-

ståndsplikt föreslås bli samlade. Avvikande från den gällande bestämmelsen ska tillståndsplikten i stället för skador på vattennaturen generellt gälla skador på naturen och dess funktion. Den gällande bestämmelsen föreslås också bli kompletterad med en ny bestämmelse om vattendrags och grundvattenförekomstens försämrade tillstånd.

I 3 punkten föreslås en bestämmelse om skydd av intressen som har samband med landskap, trivsel, kulturvärden och rekreatiönsändamål. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 15 § 1 mom. 3 punkten i den gällande vattenlagen, fastän konsekvenserna enligt den gällande lagen för uttaget av vatten har flyttats till 5 punkten. Bestämmelsen om fara för hälsan i 4 punkten motsvarar 1 kap. 15 § 1 mom. 5 punkten i den gällande vattenlagen.

I 5 punkten föreslås konsekvenserna för uttaget av vatten bli samlade. Bestämmelsen ska innehålla förbudet mot grundvattensändring enligt 1 kap. 18 § i den gällande vattenlagen, kompletterat med en bestämmelse om vattenförsörjning från den gällande 1 kap. 15 § 1 mom. 3 punkten. Med hushållsvatten avses vatten som är avsett för mänsklig konsumtion enligt det som föreskrivs i hälsoskyddslagen (763/1994). Bestämmelsen gäller ett allmänt vattenuttagsintresse. I 2 mom. föreskrivs om konsekvenserna för privat uttag av vatten.

Momentets 6 punkt föreslås innehålla konsekvenser för fisket från 1 kap. 15 § 1 mom. 1 punkten i den gällande vattenlagen, kompletterade med konsekvenser för fiskbeståndet. Som en avsedd skada eller olägenhet ska t.ex. spridning av djursjukdomar räknas.

Momentets 7 punkt baserar sig på bestämmelserna i 1 kap. 15 § 1 mom. 4 punkten i den gällande vattenlagen om konsekvenser för sjötrafiken och flottningen. Förbudet i 1 kap. 12—14 § i den gällande vattenlagen att stänga ett vattendrag har i den nya lagen flyttats till förteckningen i 3 § över projekt som alltid är tillståndspliktiga.

I 8 punkten föreslås ett förtydligande att tillstånd alltid behövs, om bevarandet av de naturliga förhållandena i en bäckfåra äventyras. Bestämmelsen baserar sig på ändringsförbudet i den gällande vattenlagen, och tillämpningsområdet måste därför anges från denna utgångspunkt på motsvarande sätt som

anges i samband med den föreslagna 2 kap. 11 § i fråga om rännilar i naturligt tillstånd. Bestämmelsen ska för det första bara gälla själva bädden, inte användningen av dess näromgivning i vidare bemärkelse. Sådana bestämmelser finns bl.a. i skogslagen. För det andra hänvisar bestämmelsen till fysisk ändring och gäller inte förändring av vattenkvaliteten till följd av förorening. Verksamhet som orsakar förorening regleras i miljöskyddslagen och i fråga om dikning i den föreslagna 5 kap. 3 §. Med dessa inskränkningar täcker bestämmelsen alla åtgärder som ska räknas som vattenhushållningsprojekt enligt den föreslagna definitionen i 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten. Typiska åtgärder som avses i bestämmelsen är dikning, uppdämning och rensning.

Begreppet naturligt tillstånd ska förstås på samma sätt som i 2 kap. 11 § i lagförslaget och i dess föregångare 15 a och 17 a § i den gällande vattenlagen. Således ska det som i samband med 2 kap. 11 § har framförts om naturligt tillstånd och bedömning av det, om bestämmelsens förhållande till skogslagen och om äventyrande av ett naturligt tillstånd på det sätt som tidigare har nämnts i tillämpliga delar också gälla bäckar via den nu aktuella bestämmelsen. Bestämmelsen förutsätter inte att hela bäcken är i naturligt tillstånd, utan ett behov av tillstånd uppkommer också om en åtgärd på det sätt som beskrivs påverkar en sådan del av bäcken som är i naturligt tillstånd. Dessutom kan ett vattenhushållningsprojekt fordra tillstånd utifrån andra konsekvenser som specificeras i paragrafen.

Enligt 9 punkten kan också någon annan motsvarande konsekvens för allmänt intresse medföra att tillstånd behövs. En motsvarande allmän bestämmelse finns i 1 kap. 15 § 1 mom. 6 punkten i den gällande vattenlagen.

Enligt 2 mom. ska de projekt vara tillståndspliktiga som leder till en förändring som medför olägenhet eller skada för enskilda intressen. I stället för till hushållsvatten hänvisar man i momentet generellt till tillgången till vatten, varvid också industrins vattenförsörjning omfattas av bestämmelsen. I 1 mom. 5 punkten föreskrivs däremot om vattenuttagsintressen som tjänar ett allmänt behov.

Om ett projekt inte samtidigt får följder som avses i 1 mom. och det endast är en enskild som orsakas skada eller olägenhet, ska inget tillstånd behövas om denna part ger sitt samtycke. En sådan möjlighet till överenskommelse finns i 1 kap. 15 § 4 mom. i den gällande vattenlagen. Den har visat sig fungera i praktiken och bör därför finnas kvar i oförändrad form också i den nya lagen. För att de frågor som gäller bevisning ska bli klarare föreslås det dock en sådan precisering av bestämmelsen att samtycket ska ges skriftligen. Den projektansvarige ska bevara samtycket och lämna det till tillsynsmyndigheten för kännedom. Då har tillsynsmyndigheten information om det samtycke som eliminerar behovet av tillstånd. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska dock kunna vidta tillsynsåtgärder vid behov, om ett projekt på andra grunder förutsätter tillstånd enligt vattenlagen.

Att ett samtycke lämnas in ger inte den projektansvarige någon mer skyddad ställning juridiskt sett än denne annars skulle ha. En sökande kan således inte på ett giltigt sätt åberopa tillsynsmyndighetens passivitet, om det senare trots allt visar sig att det krävs tillstånd för projektet. Samtycke av den som orsakas olägenhet eliminerar endast behovet av tillstånd enligt 2 mom., så konsekvenserna enligt 1 mom. eller bestämmelserna i 3 § kan leda till att det ändå behövs tillstånd. Paragrafen föreslås inte innehålla någon uttrycklig bestämmelse om att ett samtycke t.ex. vid en fastighetsöverlåtelse är bindande för en ny innehavare av den enskilda fördel som samtycket gäller. Det kan senare bli aktuellt för myndigheterna att undersöka beständigheten av en rätt som baserar sig på samtycke. I 17 kap. 9 § föreslås det ingå bestämmelser om tillstånd som beviljas för att säkerställa en rätt som grundar sig på överenskommelse.

Enligt 3 mom. 1 punkten behövs tillstånd enligt vattenlagen också för att ändra rännilar eller diken eller vattnets lopp i dem på ett sätt som orsakar skada på någon annans mark, om markägaren inte har gett sitt samtycke till åtgärden. I fråga om dikning ska 5 kap. tillämpas. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 17 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Bestämmelser som motsvarar dem som finns i

1 mom. i samma paragraf föreslås ingå i 2 kap. 10 § i den nya lagen.

I den föreslagna 3 mom. 2 punkten föreskrivs om immissionsbaserad tillståndsplikt för att använda en anläggning som ska uppföras i ett vattenområde. Tillstånd ska sökas också för att använda en anläggning som ska uppföras i ett vattenområde, om användningen av anläggningen stör användningen av någon annans fastighet och ägaren till fastigheten inte har gett sitt samtycke till sådan användning. Om ägaren godkänner åtgärden, förutsätter projektet inget tillstånd på grund av sina grannelagsrättsliga verkningar.

Den gällande vattenlagen har ingen motsvarande bestämmelse. Det har dock ansetts att den störning som avses i bestämmelsen kan anses utgöra en sådan ändring av vattenmiljön enligt det inledande stycket i det gällande 1 kap. 15 § 1 mom. som medför tillståndsplikt. Med denna lagändring strävar man efter att göra lagstiftningen tydligare till denna del, när det faktum att en störning orsakas i sig anges som ett kriterium för tillståndsplikt.

Immission som orsakas av att anläggningar används i samband med vattenhushållningsprojekt är i synnerhet buller, närmast på verksamhetsställen för flottning och vid bryggprojekt. I de gällande flottningsstadgorna har det därför meddelats inskränkningar av verksamheten på grund av bullret. Med stöd av 3 § ska tillstånd dock alltid krävas för verksamhetsställen för flottning.

En bestämmelse om tillståndsplikt som baserar sig på orsakade störningar behövs också av den anledningen att det kan bli aktuellt att utreda behovet av miljötillstånd för ett vattenhushållningsprojekt, om vattenlagen inte alls tar ställning till eventuell bullerförorening. Det är inte själva anläggningen och effekterna av den som ligger till grund för tillståndsplikten, utan att anläggningen används på ett sätt som orsakar störning.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om en tillståndsplikt för ändring av projekt som ska vara kopplad till samma effekter som medför tillståndsplikt när det gäller nya projekt. Dessutom ska det beaktas att en ändring kan vara tillståndspliktig, om den i sig uppfyller kännetecknen för ett projekt som enligt bestämmelserna alltid ska kräva tillstånd. En sådan

situation föreligger t.ex. när det byggs ett vattenkraftverk i en befintlig damm eller i någon annan anläggning.

Vid ändringar ska behovet av tillstånd bedömas i relation till det existerande tillståndet och villkoren enligt det. På så sätt kopplas behovet av tillstånd till konsekvenser som man inte har beaktat i tillståndet. Om de konsekvenser som har beaktats i tillståndet blir fler, är det fråga om att iaktta villkoren för tillståndet och de villkor som anges i tillståndet, inte om att ändra ett projekt. Till den del tillståndsplikten baserar sig på en kränkning av enskilda intressen, ska ett samtycke av innehavaren av dessa fördelar eliminera behovet av tillstånd också i fråga om ändringar. Med stöd av ett samtycke ska det dock inte gå att avvika från villkoren för ett tillstånd och de villkor som anges i tillståndet.

3 §. Vattenhushållningsprojekt som alltid är tillståndspliktiga. Bestämmelserna om allmän tillståndsplikt föreslås bli kompletterade i 3 § med en förteckning över projekt som oavsett följderna alltid fordrar tillstånd enligt vattenlagen. I förteckningen över projekt som alltid är tillståndspliktiga ska det också ingå projekt som leder till en stängning av en kungsådra och som för närvarande omfattas av förbudet att stänga ett vattendrag. Avsikten med de nya bestämmelserna är inte att utöka eller inskränka den grupp av projekt som för närvarande är tillståndspliktiga, utan avsikten är att göra bestämmelserna tydligare.

Förteckningen över projekt som alltid är tillståndspliktiga ska inte begränsa tillämpningsområdet för bestämmelserna om tillståndsplikt som baserar sig på konsekvenserna av ett projekt. Muddring kan t.ex. förutsätta tillstånd med stöd av 3 kap. 2 § även om mängden muddermassa är mindre än de 500 kubikmeter som nämns i 3 § 1 mom. 7 punkten.

Den föreslagna förteckningen i 1 mom. bygger på de bestämmelser om alltid tillståndspliktiga projekt som för närvarande finns i flera olika kapitel i vattenlagen. Dessutom har förteckningen kompletterats med vissa projekt som inom tillämpningspraxis för vattenlagen i regel har ansetts fordra tillstånd eller som det av andra orsaker har ansetts nödvändigt att alltid börja kräva till-

stånd för. Det är meningen att förteckningen ska vara uttömmande, och lagen föreslås inte innehålla något bemyndigande att genom förordning föreskriva om projekt som normalt kräver tillstånd.

Paragrafens 1 mom. 1 punkt baserar sig på förbudet att stänga ett vattendrag i 1 kap. 12 § 3 mom. i den gällande vattenlagen och gäller såväl bestående som tillfälliga hinder. Den utvidgning av förbudet att stänga en kungsådra som ingår i 1 kap. 13 och 14 § i den gällande vattenlagen har införts i 1 kap. 6 § 1 mom. i den nya lagen. Enligt momentet gäller det som i lagen föreskrivs om kungsådra också sådana sund eller trängre leder i ett vattendrag där det regelbundet bedrivs trafik eller där fisken vanligen vandrar. Precis som det gällande stängningsförbudet ska bestämmelsen omfatta alla slags åtgärder som leder till att samfärdseln i en farled förhindras eller försvåras på det sätt som avses i bestämmelsen. Detta kan t.ex. också bli följden av att vajrar eller anordningar placeras ovanför en farled.

I 2 punkten föreskrivs det om tillståndspliktig vattentäkt. Enligt bestämmelsen ska uttag av ytvatten fordra tillstånd oavsett följderna av uttaget, när vatten tas för ett vattentjänstverks behov eller för någon annans behov, om denna levererar vatten till ett vattentjänstverk, eller för att föras bort för användning någon annanstans. I övrigt bygger tillståndsplikten för uttag av ytvatten på 2 § och beror på konsekvenserna av uttaget. Orsaken till det är att det inte är lätt att sätta entydiga kriterier för hur mycket ytvatten man får ta, detta bl.a. för att konsekvenserna av uttaget väsentligen beror på var vattnet tas. Om man t.ex. tar vatten från en älv, kan redan en relativt liten mängd ha avsevärt mycket större konsekvenser än om man tar vatten från en sjö.

Det ska alltid krävas tillstånd för vattentäkt för ett vattentjänstverks behov, oavsett om det är yt- eller grundvatten som tas. Bakgrunden till det är aspekter som gäller samhällets vattentjänster och som hänger samman med allmänna intressen. Detta talar för att vattentäkten ska omfattas av förhandskontroll i synnerhet med tanke på de risker som är förknippade med att ytvatten används till att framställa hushållsvatten. I vattentjänster-

na ingår också att ta hand om allmännyttiga nödvändighetstjänster, och därför är det allmänna intresset i anknytning till tillsynen över dem större än vanligt. När det gäller tryggandet av ett samhälles vattentjänster är också den rättsliga ställning viktig som ett tillstånd innebär. Dessutom ska det noteras att uttaget av vatten även i övrigt kan förutsätta tillstånd på grund av de nyttjanderätter som krävs.

Tillståndsplikten föreslås likaså bli utvidgad till att gälla vatten som förs någon annanstans. Med detta avses bl.a. uttag av vatten för kommersiella syften, t.ex. för försäljning av vatten eller framställning av vatten på flaska. Således ska det alltid krävas tillstånd för uttag i anslutning till handel med vatten.

Till övriga delar ska tillståndsplikten för uttag av grundvatten enligt paragrafen vara kopplad till den mängd vatten som tas, precis som nu. Gränsen föreslås också i fortsättningen gå vid de nuvarande 250 m³ per dygn. Kravet på tillstånd ska dock stå i direkt samband med den mängd vatten som tas, och således inte som enligt den gällande lagen kopplas till vattentagets kapacitet. Å andra sidan bör det beaktas att tillstånd kan beviljas för en verksamhet också om gränsen för när tillstånd behövs inte överskrids. På grund av den skyddsfunktion som är förknippad med ett tillstånd kan det ligga i vattentagarens intresse att ansöka om tillstånd också för uttag som inte är tillståndspliktigt.

Utöver det egentliga uttaget av vatten föreslås det i 2 punkten, precis som i 9 kap. 7 § i den gällande vattenlagen, att också andra åtgärder som medför att grundvattenförekomsten minskar med minst 250 m³ grundvatten per dygn ska vara tillståndspliktiga. Också till denna del bör det beaktas att tillstånd kan krävas med stöd av 2 § även om följden är att vattnet minskar med en mindre mängd än den angivna.

I 2 kap. 15 § och i social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (461/2000) föreskrivs om en anmälningskyldighet som kompletterar bestämmelsen om uttag av såväl ytvatten som grundvatten.

Den föreslagna 3 punkten i förteckningen anger att infiltration av vatten i marken för

konstgjord grundvattenbildning eller förbättring av grundvattnets kvalitet ska vara tillståndspliktig på samma sätt som enligt 9 kap. 16 § 2 mom. i den gällande lagen.

Bestämmelsen i 4 punkten motsvarar 2 kap. 2 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

Enligt 5 punkten ska det alltid fordras tillstånd för en permanent ändring av ett markområde till vattenområde genom höjning av vattenståndet i ett vattendrag. Det är nödvändigt med tillståndsplikt för sådana åtgärder redan för att den fastighetsrättsliga situationen ska vara klar. Särskilda bestämmelser om en bestående höjning av vattenståndet föreslås ingå i 6 kap.

I den föreslagna 6 punkten anges att tillstånd alltid ska krävas för att bygga vattenkraftverk. En motsvarande bestämmelse finns i 3 kap. 2 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Via definitionen av vattenkraftverk ska bestämmelsen dock inte tillämpas på kraftverk som byggs i bäddar som är mindre än vattendrag. Tillståndsplikten för dem avgörs med stöd av 2 § 3 mom. och 2 kap. 10 § utifrån konsekvenserna.

Enligt 7 punkten ska det krävas tillstånd för muddringsprojekt där mängden massa som muddras överstiger 500 kubikmeter. Bestämmelsen gäller inte underhåll av offentliga farleder, utan tillståndsplikten för muddringar som ingår i dessa projekt avgörs med stöd av 2 § utifrån konsekvenserna. Tillståndsplikten för muddringar föreslås gälla insjö- och havsområden. Enligt den ståndpunkt som man har gått in för inom rättspraxis ska också placeringen av den muddrade massan avgöras i samband med tillstånd som gäller muddring. I det här sammanhanget är det inte meningen att ändra på denna princip, som tillämpas i praktiken.

Tillståndsplikten enligt 8 punkten för placering av muddermassa på Finlands territorialvatten har sin bakgrund i genomförandet av 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö. En motsvarande bestämmelse finns i 4 kap. 6 § i den gällande vattenlagen, och enligt den krävs det inget tillstånd om den mängd som placeras är obetydlig.

Avsikten med 9 punkten är att kräva tillstånd när marksubstanser tas upp i kommersiellt syfte. Enligt förslaget ska alla sådana

tillståndsärenden avgöras av tillståndsmyndigheten, och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska inte längre ha denna behörighet med stöd av marktäktslagen. Tillämpningsområdet för denna bestämmelse har anpassats till marktäktslagen, för annars skulle upptagning som inte når gränsen för när tillstånd krävs ändå fordra tillstånd enligt marktäktslagen. Därför ska bestämmelsen inte gälla upptagning för sedvanligt bruk till husbehov. Bestämmelsen avses motsvara 4 § 2 mom. i marktäktslagen i tillämpliga delar. Upptagning som sker till husbehov förutsätter inte tillstånd enligt vare sig marktäktslagen eller vattenlagen, om inte något annat följer av 3 kap. 2 § i vattenlagen.

Bestämmelsen i 10 punkten om tillståndsplikt för verksamhetsställen för flottning grundar sig på förslaget att den nya lagen inte längre ska innehålla bestämmelser om en flottningsstadga. Flottningen i sig ska ändå inte förutsätta tillstånd enligt lagen, eftersom den bygger på rätt till allmännyttjande enligt 2 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten. Vid flottning måste de allmänna skyldigheterna enligt 2 kap. 7 och 8 § dock beaktas. I 9 kap. i den nya lagen föreskrivs närmare om flottning och verksamhetsställen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om tillståndsplikt för ändring av projekt. Enligt förslaget behövs tillstånd också för ändring av en inrättning eller anläggning för vilken tillstånd enligt 1 mom. har beviljats och för ändring av inrättningens eller anläggningens användning, om ändringen kränker allmänna eller enskilda intressen. Eftersom de projekt som avses i paragrafen är tillståndspliktiga oavsett vilka konsekvenser de har, kan behovet av tillstånd till ändringar inte kopplas till konsekvenserna av ändringarna på samma sätt som i 2 §. Utgångspunkten är att alla ändringar som inte har beaktats i tillståndet förutsätter att tillståndet ändras. Enligt bestämmelsen krävs dock inget tillstånd för ändringar som inte medför olägenheter, dvs. som inte påverkar allmänna eller enskilda intressen. När det gäller projekt som alltid är tillståndspliktiga ska behovet av tillstånd för att ändra ett projekt således bedömas i förhållande till tillståndet och tillståndsvillkoren och till den kränkning av allmänna eller enskilda intressen som ändringen medför. I

skydds- och grunddammarna för ett vattenkraftverk som har byggts tidigare kan det t.ex. gå att placera ytterligare maskiner för att förbättra verkningsgraden, om de inte medför olägenheter. Sådana här tekniska lösningar som kan göra befintliga funktioner effektivare utan att miljökonsekvenserna förändras förutsätter inte nödvändigtvis ett nytt tillstånd. En förutsättning är också att dessa ändringar inte strider mot tillstånd eller tillståndsvillkor. I 3 kap. 23 § föreslås särskilda bestämmelser om ändring av tillståndsvillkor på ansökan av tillståndshavaren.

4 §. Allmänna förutsättningar för tillstånd. Paragrafen om allmänna förutsättningar för tillstånd avses utgöra kärnan i det vattenrättsliga beslutsfattandet. Den baserar sig på vattenlagens nuvarande bestämmelser om jämförelse av intressen och om hinder för beviljande av tillstånd. Vid tillståndsprövning enligt vattenlagen ska dessutom de allmänna bestämmelserna i 2 kap. 7 och 8 § om genomförande av vattenhushållningsprojekt, de särskilda bestämmelser som gäller enskilda projekt och de krav som med stöd av 1 kap. 2 § härrör från annan lagstiftning beaktas. Meningen är att förfarandet för handläggning av tillståndsärenden ska regleras i 11 kap. i vattenlagen. Hit hör bl.a. bestämmelsen i 11 kap. 6 § 1 mom. enligt vilken tillståndsmyndigheten ska begära utlåtande av statsrådet, om ansökan gäller ett samhälleligt viktigt projekt.

Det är fortfarande meningen att tillståndsprövning enligt vattenlagen ska utgöra beslutsfattande som är beroende av rättslig prövning. Om villkoren för att bevilja tillstånd uppfylls, ska regionförvaltningsverket bevilja tillstånd för projektet. Å andra sidan kan tillstånd inte beviljas om alla villkor inte uppfylls. En uttrycklig bestämmelse om detta föreslås i 11 kap. 17 § 2 mom.

Grunderna i 2 kap. 6 § i den gällande vattenlagen för en jämförelse av fördelar och nackdelar föreslås kvarstå oförändrade i sak. Strukturen ändras jämfört med 2 kap. 5–6 § i den gällande vattenlagen i och med att bestämmelserna skrivs i en och samma paragraf. Paragrafens 1 mom. ska innehålla villkoren från 2 kap. 6 § i den gällande vattenlagen när det gäller olägenheter som inte får orsakas och en jämförelse av intressen. Be-

stämmelserna om absoluta hinder för beviljande av tillstånd ska placeras i 2 mom.

Den nya lagen förtydligar förhållandet mellan jämförelse av intressen och absoluta hinder för beviljande av tillstånd inom tillståndsprövningen, i och med att de absoluta hindren för beviljande av tillstånd inte ska prövas förrän det i övrigt har konstaterats att förutsättningarna för att bevilja tillstånd existerar. Detta avviker från rådande vedertagen tillämpningspraxis, där man först konstaterar om det föreligger ett absolut hinder för att bevilja tillstånd och först därefter jämför förlusterna av förmån på grund av ett projekt med fördelarna. Genom ändringen vill man understryka att ett absolut hinder för att bevilja tillstånd kommer i sista hand vid tillståndsprövning.

I 1 mom. ingår motsvarande bestämmelser om villkoren för beviljande av tillstånd som i 2 kap. 6 § 1 och 2 mom. i den gällande vattenlagen. Tillstånd ska kunna beviljas för ett projekt antingen för att det är ringa eller utifrån en jämförelse av intressen. Bestämmelsen om projekt med ringa konsekvenser baserar sig på 2 kap. 6 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Enligt bestämmelsen kan tillstånd beviljas för projekt som inte nämnvärt kränker allmänna eller enskilda intressen. Den gällande lagens krav på ett nyttigt ändamål föreslås inte ingå i den nya lagen, utan till denna del blir det sökandens sak att bedöma nyttan med projektet. I övrigt ska bestämmelsens tillämpningsområde inte utvidgas utan förbli snävt och huvudsakligen gälla ringa projekt. Det avgörande för tillämpningen ska ändå inte vara projektets storlek, utan det måste också i fråga om små projekt säkerställas att kravet på att projekten inte medför olägenheter uppfylls.

I praktiken ska tillståndsprövningen också för lite mer betydande projekt basera sig på en jämförelse av intressen, vilket innebär att nyttan med ett projekt måste vara avsevärd i förhållande till de förluster som det medför för att tillstånd ska beviljas. Bestämmelsen syftar generellt på all nytta och alla förluster som ett projekt medför. I 6 och 7 § föreskrivs särskilt om bedömning av allmän respektive enskild nytta och förlust.

I 2 mom. anges så kallade absoluta hinder för beviljande av tillstånd. Motsvarande be-

stämmelser finns i 2 kap. 5 § i den gällande vattenlagen. Avsikten med bestämmelsen är att sätta en övre gräns för vilka följder av ett vattenhushållningsprojekt som kan godtas. Om den gränsen överskrids kan inget tillstånd beviljas för projektet, hur stor nyttan av det än är. Den gällande 2 kap. 5 § är avsedd att vara den bestämmelse som i sista hand skyddar de rättsobjekt som specificeras i paragrafen. Inom rättspraxis har en ansökan om tillstånd för ett vattenhushållningsprojekt avslagits endast en gång med stöd av vattenlagens absoluta hinder för beviljande av tillstånd (HFD 2002:86).

Det finns flera skäl som talar såväl för som emot vattenlagens absoluta hinder för att bevilja tillstånd. Frågan om den gällande vattenlagens absoluta hinder för att bevilja tillstånd behövs i den nya vattenlagen eller inte kan bedömas kritiskt bl.a. från den synpunkten att en rätt utförd jämförelse av intressen bör leda till samma resultat. En aspekt som talar för att absoluta hinder för beviljande av tillstånd ska ingå i den nya lagen är t.ex. att vikten av de intressen som skyddas genom den gällande 2 kap. 5 § i så fall inte behöver bedömas i en jämförelse av intressen, avvikande från nuläget. På motsvarande sätt kan det anses nödvändigt att bestämmelsen om absoluta hinder för beviljande av tillstånd ingår också i den nya vattenlagen på grund av bestämmelsens allmänpreventiva effekt, dess styrande effekt på det allmänna sättet att genomföra storprojekt på och strukturen hos tillståndsprövning enligt vattenlagen.

Inga betydande ändringar föreslås i bestämmelsen om absoluta hinder för beviljande av tillstånd, utan det är meningen att bestämmelsen också i fortsättningen ska utgöra ett ovillkorligt skydd för de rättsobjekt som specificeras i momentet. Det finns ingen orsak att sänka tillämpningströskeln från det ursprungliga, bl.a. eftersom de frågor som avses i bestämmelsen ingår i jämförelsen av intressen som en kränkning av ett allmänt intresse och redan denna väg kommer med i tillståndsprövningen.

I sak motsvarar bestämmelsen huvudsakligen den gällande vattenlagen. Enligt 2 mom. får tillstånd inte beviljas för byggande som äventyrar det allmänna hälsotillståndet eller den allmänna säkerheten, orsakar avsevärda

skadliga förändringar i omgivningens naturförhållanden eller i vattennaturen och dess funktion eller i hög grad försämrar bosättnings- eller näringsförhållandena på orten. Det är fortfarande motiverat att de intressen som skyddas genom den gällande 2 kap. 5 § ska ingå i en bestämmelse om absoluta hinder för beviljande av tillstånd, trots att t.ex. de ärenden som gäller förorening har flyttats från vattenlagen till miljöskyddslagen.

I dagens läge ska den allmänna säkerheten räknas som ett minst lika viktigt intresse. Den finns inte med i bestämmelsen i dess nuvarande form. På denna punkt föreslås ett tillägg i paragrafen. Detta har också ett samband med ramdirektivet för vatten, men bestämmelsen har ett större tillämpningsområde. Omgivningens naturförhållanden som begrepp täcker nämligen flera olika aspekter, med början från hushållning med vattenresurser, och är således mer omfattande än vattnens goda ekologiska status enligt direktivet.

I 3 mom. förutsätts det att sökanden har eller får nyttjanderätt till de områden som krävs för ett projekt eller att det läggs fram en adekvat redogörelse för hur nyttjanderätten ska ordnas. Enligt bestämmelsen kan sökanden ha nyttjanderätt när tillståndet söks, eller också beviljas den i samband med tillståndet på det sätt som föreskrivs i 2 kap. Det föreslås att tillstånd ska kunna beviljas också i de fall då sökanden ämnar ansöka om nyttjanderätt i ett myndighetsförfarande enligt någon annan lag eller med privaträttsliga avtal. Sökanden ska kunna få de rättigheter som behövs t.ex. genom en vägförrättning för en enskild väg eller ett arrendeavtal med den som äger området. Det ska inte vara något villkor för tillståndet att ett förfarande som gäller upplåtelse av denna rätt pågår vid en annan myndighet när tillståndet söks eller att villkoren i ett privaträttsligt avtal är kända när tillståndet söks. Sökanden förutsätts dock lägga fram en adekvat redogörelse för hur det är meningen att ordna rätten till områdena. Redogörelsens utformning beror på projektets natur och beskaffenheten hos de områden som behövs. Tillståndet kan då förenas med vissa villkor.

Ett projekt som är i enlighet med tillståndet ska inte kunna inledas förrän tillståndshava-

ren har fått rätt till de områden som behövs. Å andra sidan behöver tillståndets giltighetstid t.ex. inte kopplas till arrendetiden enligt ett arrendeavtal för området. En arrendetid som är kortare än tillståndsperioden ska inte inskränka på den rättsliga säkerhet som tillståndet innebär, eftersom också ett avtal som gäller tills vidare eller hela tillståndsperioden kan hävas eller sägas upp på normala avtalsrättsliga grunder under en pågående tillståndsperiod.

Med ibruktagande av ett område avses att ett mark- eller vattenområde reserveras för ett syfte som tjänar projektet. Beroende på projektets art kan ibruktagandet av ett område t.ex. leda till att områdets markanvändningsändamål ändras från landområde till vattenområde. Det är meningen att bestämmelsen ska motsvara rådande tolkning av vad som avses med ett område som tas i bruk. I överensstämmelse med detta avser man med ett område som tas i bruk t.ex. landområden som blir under vatten i projekt som syftar till att höja vattenståndet, men däremot inte vattenområden som påverkas av ett projekt.

5 §. Förhållande till markanvändningsplaneringen. I paragrafen föreslås en motsvarande bestämmelse som i 2 kap. 4 § i den gällande vattenlagen om beaktande av markanvändningsplaner i den vattenrättsliga tillståndsprövningen. Det är detaljplanen som ska ha de starkaste rättsverkningarna. Landskapsplaner och generalplaner ska likaså beaktas i den vattenrättsliga tillståndsprövningen. De ska dock inte ha någon bindande verkan på tillståndsprövningen, utan deras rättsverkningar bestäms enligt markanvändnings- och bygglagen. Detta försvagar ändå inte deras styrande verkan, för eftersom de är generella har man i dem inte nödvändigtvis med tillräcklig exakthet uppmärksammat behoven i anslutning till användningen av vatten och aspekter som är relevanta för den vattenrättsliga tillståndsprövningen.

I sista meningen i den föreslagna paragrafen föreskrivs det om det vattenrättsliga beslutsfattandet i förhållande till kommande planläggning. Enligt bestämmelsen får ett tillstånd inte i betydande grad försvåra uppgörandet av planer som är under arbete. I bestämmelsen hänvisas det inte generellt till kommande planläggning, utan man avser si-

tuationer där en plan håller på att utarbetas eller där beslut om utarbetandet av en plan redan har fattats. Det ska alltid avgöras från fall till fall vad som anses vara försvårande. En sådan situation kan föreligga t.ex. om den verksamhet som avses i ansökan avviker avsevärt från det planerade användningsändamålet för ett område.

6 §. Bedömning av allmän nytta eller förlust. Bestämmelser om innehållet i en jämförelse av intressen vid tillståndsprövning föreslås ingå i 6 §, som gäller bedömning av allmän nytta, och 7 §, som gäller bedömning av enskild nytta. Paragraferna baserar sig på 2 kap. 11 § i den gällande vattenlagen.

I det föreslagna 1 mom. lyfts den bestämmelse i gällande 2 kap. 11 § 3 mom. om avvägningen av nytta eller skada vars penningvärde det är svårt att uppskatta, fram som en central bestämmelse om bedömningen av allmän nytta eller förlust. Ändringen motsvarar tillämpningspraxis för den gällande bestämmelsen. I fortsättningen ska den nytta eller förlust som ett projekt medför i första hand bedömas från allmän synpunkt, men en bedömning enligt penningvärdet ska också vara möjlig, om nyttans eller förlustens omfattning kan mätas i pengar.

Bestämmelsen har formulerats om på samma sätt som 4 §, så att förluster generellt nämns som ett led i ett motsatspar inom jämförelsen av intressen. Med förlust avses utöver privaträttsliga skador, olägenheter och andra förluster av förmåner sådana oönskade följder för allmänna intressen som är svåra att mäta i pengar. I den nya lagen är det meningen att se över bestämmelserna så att man med förlust av förmån avser privaträttsliga skador, olägenheter och andra förluster av förmåner.

Allmänna intressen som kräver en bedömning av nytta och förluster i samband med tillstånd skrivs inte in i lagen på grund av sin mångfald. Sådana allmänna intressen är t.ex. trafikinfrastruktur, vattenförsörjning och naturvård.

Kretsen olika intressen som ska beaktas har utvidgats efter det att den nuvarande vattenlagen stiftades. Det är meningen att bestämmelsen också i fortsättningen ska anpassa sig smidigt enligt de uppfattningar om allmänt intresse som råder vid varje enskilt tillfälle. I

denna bedömning har sociala, hälsomässiga och miljömässiga aspekter samma vikt.

I 2 mom. föreskrivs att de förvaltningsplaner som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen ska beaktas vid tillståndsprövningen. Enligt bestämmelsen ska de uppgifter om vattenstatusen och vattenanvändningen som ingår i förvaltningsplanerna utnyttjas när ett projekts konsekvenser för ett allmänt intresse bedöms genom tillståndsprövning enligt 4 §. I regel handlar det om olägenheterna med ett projekt, men t.ex. inom projekt som syftar till att iståndsätta vattendrag kan uppgifterna i förvaltningsplanerna också användas till att bedöma nyttan av projektet.

7 §. Bedömning av enskild nytta eller förlust. Paragrafen innehåller bestämmelser om enskild nytta eller förlust som ska beaktas vid en jämförelse av intressen. Syftet med en jämförelse av intressen är att beakta all nytta och alla förluster som ett projekt medför så ingående som möjligt. De enskilda intressen som avses i paragrafen ska således förstås i vid bemärkelse. I sak ska bestämmelsen, på samma sätt som den gällande 2 kap. 11 §, omfatta sådan nytta och sådana förluster av privaträttslig karaktär som inte utgör allmän nytta och förlust som avses i 6 §.

I 1 mom. föreskrivs i enlighet med 2 kap. 11 § 1 mom. i den gällande vattenlagen om enskild nytta som ska beaktas. Med förbättrad användbarhet hänvisas bl.a. till bättre möjligheter att använda området eller egendomen för rekreation. Som exempel på detta kan man nämna iståndsättandet av sjöar med sommarstugebebyggelse.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om enskild förlust som ska beaktas vid bedömningen. Bestämmelsen omfattar i sak de enskilda förluster som finns förtecknade i 2 kap. 11 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. För läsbarhetens skull har momentet delats in i underpunkter.

Den föreslagna 1 punkten gäller de lösnings- och nyttjanderätter som behövs för att genomföra ett projekt. Bestämmelsen i 2 punkten motsvarar det tillägg som gjordes i vattenlagen genom ändringslag 750/1996 och som gäller avtalade ersättningar och frivilligt överlåtna områden. För dessas del ska man vid bedömningen dock inte beakta en ersättning på en och en halv gång överlåtelsens

värde, även om denna princip enligt 13 kap. 11 § 4 mom. annars ska tillämpas när beloppet av ersättningen bedöms. Frivilligt överlåtna områden ska således värderas enligt deras gängse pris, utan den höjning som avses i 13 kap. 8 § 4 mom. Det är inte meningen att ändra på nuvarande praxis till denna del, även om ingen uttrycklig bestämmelse om detta föreslås ingå i paragrafen på samma sätt som för närvarande. Enligt 3 punkten ska andra förluster som orsakas sådana som inte är delaktiga i projektet beaktas som förluster.

Kostnaderna för att genomföra ett projekt ska inte beaktas som förlust vid jämförelsen av intressen.

8 §. Tillståndets giltighetstid. Kännetecknande för vattenrättsliga tillstånd har traditionellt varit att de är bestående. Den gällande vattenlagen utgår från att tillstånden gäller tills vidare, och lagen känner inte till tillstånd som gäller för en viss tid. Möjligheterna att ingripa i tillstånd som vunnit laga kraft har varit begränsade.

De tillstånd som gäller reglering och förorening har dock utgjort undantag från det starka skyddet i fråga om tillståndens beständighet. Bestämmelserna om dessa tillstånd flyttades till miljöskyddslagen i samband med reformen av miljöskydds- och vattenlagstiftningen 2000. Vattenlagen har innehållit bestämmelser som har gjort det möjligt att ingripa i efterskott i lagakraftvunna avgöranden i fråga om tillstånd som gäller reglering och förorening.

Utifrån bestämmelserna om förorening utvecklades det vid ingången av 1980-talet inom rättspraxis också en praxis med tillstånd för viss tid. Utöver tillstånden för viss tid har det beviljats tillstånd som gäller tills vidare och där det har föreskrivits att tillståndsvillkoren ska ses över inom en viss tid. Denna praxis har senare också iakttagits i andra frågor, i synnerhet när det gäller tillstånd att ta vatten.

Möjligheten att bevilja tillstånd för viss tid är en följd av utvecklingen inom rättspraxis och bygger inte på en uttrycklig bestämmelse. Denna praxis ska anses vara ändamålsenlig, och den föreslås stå kvar i den nya lagen genom att möjligheten att bevilja tillstånd för viss tid skrivs in i 1 mom. En motsvarande

möjlighet finns bl.a. i miljöskyddslagen och hälsoskyddslagen.

Avsikten med en bestämmelse om möjligheten att bevilja tillstånd för viss tid är inte att ändra huvudregeln att tillstånd ska beviljas att gälla tills vidare. Därför ska det enligt förslaget anges i paragrafen att tillstånd ska beviljas för viss tid, om särskilda skäl kräver det. Sådana skäl kan vara att tillståndet söks för viss tid, att projektet är av visstidskaraktär eller att det inte finns förutsättningar att bevilja tillståndet tills vidare, t.ex. på grund av osäkerhet om projektets konsekvenser. I det sistnämnda fallet ska man dock beakta möjligheten att bestämma att tillståndsvillkoren i ett tillstånd som gäller tills vidare ska ses över i enlighet med den föreslagna 20 § och även beakta bestämmelserna i den föreslagna 21 § om översyn av tillståndsvillkoren i tillstånd som vunnit laga kraft.

I 2 mom. föreslås en motsvarande bestämmelse som i 2 kap. 12 § i den gällande vattenlagen om den tid inom vilken ett projekt ska inledas. Avsikten med bestämmelsen är att förhindra att man söker tillstånd i förväg för att ha om det behövs. Tillvägagångssättet ska vara att det i tillståndsbeslutet anges inom vilken tid projektet ska genomföras eller inledas. I tillstånd som gäller tills vidare ska det anges antingen inom vilken tid vattenhushållningsprojektet ska genomföras eller inom vilken tid det ska inledas. Projektets art avgör vilkendera tiden som väljs. För projekt som blir klara på en gång ska det anges inom vilken tid de ska genomföras, medan det t.ex. för projekt av kontinuerlig karaktär blir aktuellt med en bestämmelse om när de ska inledas. I överensstämmelse med den gällande lagen ska tiden för att genomföra ett projekt få vara högst tio år och den tid inom vilken projektet ska inledas högst fyra år.

I 3 mom. föreskrivs om förlängning av den tid som har angetts i tillståndsbeslutet med stöd av 2 mom. När en tidsfrist förlängs ska tillståndsmyndigheten kontrollera att tillståndsvillkoren är aktuella. En möjlighet att förlänga tiden ingår i 2 kap. 12 § 1 och 2 mom. i den gällande vattenlagen. I de gällande bestämmelserna finns dock ett tak för hur mycket tidsfristen kan förlängas. När det gäller att genomföra projekt är denna tid en tid som ska anses skälig, och när det gäller

att inleda projekt är den tre år. Också utan en uttrycklig bestämmelse har det ansetts vara klart att tilläggs tiden för att genomföra eller inleda ett projekt inte ska kunna vara längre än den egentliga tid som avses i 2 mom.

9 §. När tillstånd upphör att gälla. I 1 mom. anges huvudregeln för tillstånd som har beviljats för viss tid, dvs. att tillståndet upphör att gälla när tiden går ut. I tillståndsbeslutet går det dock att avvika från denna huvudregel och bestämma t.ex. att ett tillstånd som har beviljats för viss tid kan fortsätta att gälla genom att en ny tillståndsansökan görs i tillräckligt god tid. Då kan den verksamhet som tillståndet gäller fortsätta tills den nya ansökan har avgjorts, om tillståndsansökan har gjorts på det sätt som anges i tillståndet.

Det föreslagna 2 mom. handlar om tillstånd som gäller tills vidare. Eftersom det är meningen att dessa tillstånd ska vara permanenta, kan de upphöra att gälla bara på grund av en försummelse att genomföra projektet inom utsatt tid. Bestämmelsen begränsar inte tillståndshavarens rätt att ansöka om att tillståndet ska upphöra att gälla.

Paragrafens 3 mom. har samband med tillstånd som upphör att gälla i enlighet med 2 mom. Enligt bestämmelsen upphör de nyttjanderätter som hänger samman med ett tillstånd som gäller tills vidare att gälla när tillståndet upphör att gälla. Detsamma gäller lösningsrätt, men inte egendom som med stöd av sådan rätt redan har övergått på tillståndshavaren. Ingen motsvarande bestämmelse behövs för tillstånd som gäller för viss tid, eftersom man redan i tillståndsbeslutet beaktar den effekt som det faktum att beslutet gäller för viss tid har på nyttjanderätterna. I ett tillståndsbeslut kan det t.ex. bestämmas med stöd av 2 kap. 12 § 2 mom. att också nyttjanderätterna i anslutning till ett tillstånd för viss tid ska gälla för viss tid.

10 §. Allmänna tillståndsvillkor. Tillståndsvillkoren hänger nära samman med tillståndsprövningen. Det går inte att hålla dem isär, för med hjälp av tillståndsvillkoren kan man skapa de förutsättningar för att bevilja tillstånd som har saknats. I paragrafen anges vilka frågor tillståndsvillkor kan meddelas om.

Den föreslagna paragrafen är avsedd att vara en allmän bestämmelse om de tillståndsvillkor som ska meddelas i tillståndsbeslut. I förteckningen i tre punkter i 1 mom. anges de frågor för vilka det ska fogas villkor till alla vattenhushållningstillstånd. Som första punkt nämns sättet att genomföra projektet på. Till denna del föreslås bestämmelsen innehålla en hänvisning till 2 kap. 7 och 8 §. Härmed inför man i lagen den tolkningspraxis som har tagit form inom tillämpningen av vattenlagen, nämligen att bestämmelser om hur olägenheterna med ett projekt ska minskas har fogats till tillståndsbeslutet med stöd av den allmänna bestämmelsen i 2 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. Det föreslås uttryckligen bli sagt i paragrafen att tillståndet ska förenas med behövliga villkor om hur olägenheter ska undvikas. På motsvarande sätt som när förutsättningarna för tillstånd provas, kan man när tillståndsvillkor meddelas bli tvungen att bedöma om samernas traditionella näringar behöver tryggas och att ställa tillståndsvillkor som gäller detta.

I 2 punkten i förteckningen föreslås det ingå bestämmelser om villkor om iståndsättande av landskapet och övrigt avlägsnande av spår av arbetet och i 3 punkten bestämmelser om villkor om sådana åtgärder och anordningar som behövs för att bevara vattendragets och grundvattenförekomstens reningsförmåga. Bestämmelserna motsvarar den gällande vattenlagens 2 kap. 15 § om avlägsnande av spår av projektet och 2 kap. 23 § om bibehållande av vattendragets reningsförmåga. Utöver vattendragets reningsförmåga föreslås dock även grundvattenförekomstens reningsförmåga bli nämnd i paragrafen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om särskilda villkor för projekt som påverkar vattenståndet eller vattnets lopp. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 14 § i den gällande vattenlagen. Med tillståndsvillkoren säkerställer man att villkoren för att bevilja tillstånd blir uppfyllda, och därför ska tillståndet inte förenas med villkor som formar verksamheten mer detaljerat än detta syfte. Denna princip har iakttagits generellt i miljöfrågor, och enligt förslaget ska den sägas ut i detta moment. Den gällande bestämmelsen preciseras

genom att de tillståndsvillkor som avses ska meddelas bara vid behov.

Enligt 3 mom. ska också föreningen av vattendraget eller risken för förorening beaktas i alla tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt. En sådan situation kan föreligga t.ex. vid pumpning av dräneringsvatten eller muddring av förorenat sediment. Då ska inget separat miljötillstånd sökas på grund av den nya avgränsning som föreslås i 28 § 2 mom. 1 punkten i miljöskyddslagen. Ett vattenhushållningsprojekt som inte förutsätter tillstånd enligt vattenlagen på grund av sina effekter på vattendraget men som kan medföra risk för förorening av miljön ska behandlas i den ordning som anges i miljöskyddslagen. Detta kan vara fallet t.ex. vid en mindre muddring som innehåller förorenat sediment.

Enligt bestämmelsen ska behövliga tillståndsvillkor om förhindrande av förorening meddelas för vattenhushållningsprojekt som medför förorening, med iakttagande av miljöskyddslagens bestämmelser om meddelande av tillståndsvillkor. Tillämpningen av miljöskyddslagen ska inte kopplas till vissa slag av projekt på samma sätt som enligt 1 kap. 19 § i den gällande vattenlagen, utan bestämmelsen ska ha ett allmänt tillämpningsområde, dvs. gälla alla tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt. Förslaget innebär att de bestämmelser i miljöskyddslagen som ska tillämpas blir färre jämfört med nuläget. Miljöskyddslagens bestämmelser om tillståndsprovning och tillstånds giltighet i 41—42, 55, 57 och 58 § ska således inte längre tillämpas i ett tillståndsförfarande enligt vattenlagen.

När tillstånd söks enligt vattenlagen ska ändamålet med projektet specificeras. I regel är situationen sådan att det inte råder någon oklarhet på denna punkt. I de fall då nytta med ett projekt kan komma att utnyttjas för olika syften kan det dock vara nödvändigt att i tillståndet ange ändamålet med den rätt som tillståndet medför. Ett typiskt fall kan t.ex. handla om att rätten att ta vatten kopplas till uppfyllandet av ett samhälles behov av vattentjänster. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 4 mom. Bestämmelsens tillämpningsområde ska inte avgränsas enbart till vissa sorters projekt.

11 §. Kontrollskyldighet. Paragrafen föreslås innehålla en allmän bestämmelse om kontroll av vattenhushållningsprojekt och konsekvenserna av dem. Bestämmelsen har huvudsakligen samma innehåll som 46 § i miljöskyddslagen. Kontrollskyldigheten ska kunna fullgöras t.ex. som egenkontroll eller som samordnad recipientkontroll i samarbete mellan flera verksamhetsutövare. Den samordnade recipientkontrollen kunde bestå av sådana obligatoriska kontroller som avses i vattenlagen och miljöskyddslagen. Det är dock meningen att beslut om samordnad recipientkontroll ska fattas separat för varje verksamhetsutövare. Det kan slås fast t.ex. i tillståndsbeslutet eller kontrollplanen att kontrollskyldigheten ska fullgöras som ett led i en samordnad recipientkontroll.

Det föreslagna 1 mom. är en allmän bestämmelse om kontroll. Kontrollen av konsekvenserna ska omfatta kontroll av vattnets lopp och vattenståndet. När någon åläggs kontrollskyldighet, ska övervakningsprogrammet enligt 9 § i lagen om vattenvårdsförvaltningen och de behov av kontroll som konstateras i programmet beaktas. Detta kan gälla bl.a. de faktorer som ska kontrolleras. Skyldigheterna ska ändå inte basera sig på övervakningsprogrammet, utan de ska bestämmas utifrån vattenlagens egna utgångspunkter och det aktuella projektets miljökonsekvenser.

Enligt 1 mom. kan tillståndsmyndigheten ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera konsekvenserna av projekten. I många fall är samordnad recipientkontroll en bättre fungerande lösning än att flera tillståndshavare separat påförs kontrollskyldighet. I beslutet om samordnad recipientkontroll ska det precis som för närvarande också gå att införa kontroller av verksamheter som avses i miljöskyddslagen.

Inom rättspraxis har det rått oklarhet i huruvida kontrollskyldigheten inbegriper rätt att vidta åtgärder som kontrollen förutsätter, såsom att placera tekniska anordningar eller provfiska på någon annans område. För att bringa klarhet i frågan föreslår man en uttrycklig bestämmelse om detta i 1 mom. Enligt bestämmelsen kan en tillståndshavare i beslut om kontroll beviljas rätt att utföra kontrollåtgärder på någon annans område. För-

lust av förmån till följd av kontrollen ska ersättas på det sätt som föreskrivs i 13 kap.

Det är meningen att kontrollskyldigheten ska anges så detaljerat som möjligt i tillståndsbeslutet. I beslutet går det dock inte nödvändigtvis att ange skyldighetens innehåll i detalj, t.ex. för att omfattningen av eller föremålet för projektets konsekvenser inte går att förutse tillräckligt exakt när tillstånd beviljas. För att tillståndsbeslutet inte alltid ska behöva ändras i dessa fall när skyldighetens innehåll ska preciseras, föreslås det i 2 mom. en bestämmelse om möjligheten att slå fast detaljerna i fråga om skyldigheten att kontrollera konsekvenserna av projektet i en separat kontrollplan. I tillståndet ska tillståndshavaren kunna åläggas att lägga fram en plan för tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet. Kontrollplanen ska i regel godkännas av tillståndsmyndigheten. Denna kan dock besluta att planen ska godkännas t.ex. av den statliga tillsynsmyndigheten eller, i fråga om kontroll i anslutning till fiskerinäringen, av fiskerimyndigheten.

I 3 mom. föreskrivs om ändring av beslut som gäller samordnad recipientkontroll eller den godkända kontrollplanen. Enligt förslaget kan beslutet ändras vid behov trots att tillståndet är i kraft. Ärendet kan anhängiggöras på initiativ av den myndighet som fattat beslut om kontrollen eller på yrkande av tillståndshavaren, tillsynsmyndigheten, en myndighet som bevakar allmänt intresse, kommunen eller en part som orsakas olägenhet. Beslut om samordnad recipientkontroll ska alltid ändras, om en ny tillståndshavare har ålagts att delta i den samordnade recipientkontrollen. Enligt förslaget ska ärenden som gäller ändring av kontroll avgöras av den myndighet som har fattat beslut om kontrollen.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska det övervakningsprogram för vattnens status som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen beaktas när någon åläggs kontrollskyldighet.

12 §. Åläggande av kontrollskyldighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om behandlingen av ärenden som gäller samordnad recipientkontroll eller separata kontrollplaner. När beslut fattas ska förvaltningslagen iakttas i tillämpliga delar, om inte frågan av-

görs i samband med tillståndsärendet. I fråga om meddelande av beslut och information om beslutet ska 11 kap. 22 § i vattenlagen iakttas.

13 §. Förbindelser. I paragrafen föreslås bestämmelser om meddelande av tillståndsvillkor som är nödvändiga för att undvika olägenheter för trafiken och för att ordna förbindelser. Paragrafens 1 mom. motsvarar i sak 2 kap. 16 § i den gällande vattenlagen. I 2 mom. föreslås bestämmelser som fortfarande är nödvändiga för att trygga flottningen och som ingår i 2 kap. 18—21 § i den gällande vattenlagen. Paragrafens 3 mom. motsvarar 2 kap. 17 § i den gällande vattenlagen. En typisk situation där bestämmelsen ska tillämpas är när en sådan förbindelse till en ö eller holme som måste ske med båt eller över is bryts.

14 §. Fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift. I paragrafen samlas bestämmelser om fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift. För närvarande finns dessa bestämmelser i 2 kap. 22, 22 b och 22 c § i den gällande vattenlagen. Bestämmelserna om fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift föreslås ingå i samma paragraf eftersom det finns ett samband mellan dem och man ofta måste bedöma tillämpningen av dem samtidigt i ett tillståndsbeslut. Paragrafen föreslås bli kompletterad genom nya bestämmelser i 15 § om planer för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och planer för användning av fiskerihushållningsavgift. I den föreslagna 21 § föreskrivs om översyn av fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften. Lagen behöver inte längre någon särskild bestämmelse som den i 2 kap. 22 a § i den gällande vattenlagen om att hindra fiskar från att komma in i en inrättning som använder vatten, eftersom denna skyldighet redan följer av de krav i 2 kap. 7 § som gäller det allmänna sättet att genomföra projekt på. Tillståndsvillkor som gäller detta ska meddelas med stöd av bestämmelserna om allmänna tillståndsvillkor i 10 § i detta kapitel.

Huvudprinciperna i bestämmelserna om påförande av fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift kvarstår oförändrade i den nya lagen. Enligt 1 mom. är syftet med bestämmelsen att genom ålägganden att vidta

åtgärder och genom avgifter för detta förebygga skador och olägenheter som drabbar fiskbeståndet och allmänna eller enskilda fiskerihushållningsintressen. Dessa skyldigheter har sin bakgrund i fiskevården, men fiskevårdsskyldigheter och fiskerihushållningsavgifter minskar också de ersättningar som de projektansvariga blir tvungna att betala.

Inom tillämpningspraxis för vattenlagen har förhållandet mellan påförda fiskevårdsskyldigheter och fiskerihushållningsavgifter varierat vid olika tider. År 2002 fanns det totalt ca 700 gällande tillstånd som hade beviljats med stöd av vattenlagen eller miljöskyddslagen och där utplanteringsskyldighet eller skyldighet att betala en avgift hade meddelats. I sammanlagt 292 tillstånd ingick det en utplanteringsskyldighet till ett totalt värde av 6,9 miljoner euro på årsbasis, utan mervärdesskatt. De påförda fiskerihushållningsavgifterna var 414 och deras sammanlagda värde på årsbasis 1,7 miljoner euro, utan mervärdesskatt.

Det föreslås att bestämmelserna om fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift ska ses över på så sätt att avgiften och skyldigheten att vidta en åtgärd tydligare än för närvarande blir likvärdiga alternativ. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om detta. Enligt bestämmelsen ska skyldigheten eller avgiften eller en kombination av dem på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt kunna påföras smidigt från fall till fall enligt rådande situation eller omständigheter. Projektets art och verkningar, övriga vårdåtgärder som ska vidtas inom det område som berörs av projektets skadliga verkningar och regleringen av fisket ska beaktas på samma sätt som nu. Det är t.ex. oftast mest ändamålsenligt att påföra små skyldigheter i form av avgifter. Enligt rådande praxis har fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift från fall till fall valts som kompenseringsätt inom behandlingen av tillstånd. Det är inte meningen att göra någon markant skillnad mellan fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften, utan vid behov ska de kunna användas parallellt, som nu.

Den reglering av fisket som nämns i bestämmelsen täcker bl.a. de planer för nyttjande och vård av ett fiskeområde som avses

i lagen om fiske. Enligt 82 § i lagen om fiske ska myndigheterna beakta de allmänna riktlinjer för vården och nyttjandet av fisktillgångarna som ingår i dessa planer. I överensstämmelse med den gällande lagen innehåller momentet en avgränsning av fiskevårdsskyldighetens innehåll. Syftet med avgränsningen är att sätta kostnaderna för en åtgärd i proportion till nyttan med den.

I 3 mom. föreskrivs närmare om fiskevårdsskyldigheten. Enligt 2 kap. 22 § 1 mom. i den gällande vattenlagen kan fiskevårdsåtgärderna bestå av fiskutplantering, fiskväg eller någon annan åtgärd eller kombination av åtgärder. Inom tillämpningspraxis för bestämmelsen har utplanteringskyldigheten varit populärast, trots att andra åtgärder för att vårda fiskbeståndet — t.ex. vård av livsmiljöer och fortplantningsområden — hade varit ändamålsenligare i många fall. Detta kan inte anses vara riktigt, utan vårdåtgärderna måste vara likställda sinsemellan. En vårdåtgärd eller en kombination av vårdåtgärder måste kunna väljas från fall till fall på ett sätt som ger den största nyttan med de resurser som står till buds.

Användningen av fiskerihushållningsavgiften regleras i 4 mom. Precis som för närvarande ska avgiften kunna användas för likadana åtgärder som de som någon kan åläggas att vidta i form av en fiskevårdsskyldighet. Avgiften kan användas t.ex. för att planera och genomföra utplantering av fiskyngel eller vård- och restaureringsåtgärder för livsmiljöer. I den gällande lagen nämns planeringskostnaderna inte som ett uttryckligt användningsområde för fiskerihushållningsavgiften. Om tillståndsbeslutet inte har innehållit en bestämmelse om detta, har det varit oklart om fiskerihushållningsavgiften kan användas till att täcka en sådan kostnad eller inte. För att situationen ska bli klarare föreslås detta bli nämnt i bestämmelsen. Enligt förslaget ska också möjligheten att använda fiskerihushållningsavgiften till uppföljning av resultatet av åtgärderna nämnas i bestämmelsen. Avgiften ska dock inte kunna användas till att genomföra kontroll- eller övervakningsskyldigheten mer generellt.

Med stöd av 2 kap. 22 § 3 mom. i den gällande vattenlagen kan regionförvaltningsverket ge mottagaren föreskrifter om hur avgif-

ten ska användas. Denna möjlighet har knappast alls utnyttjats, men möjligheten att meddela föreskrifter bör kvarstå också i den nya vattenlagen. Med stöd av bestämmelsen ska det t.ex. gå att föreskriva i ett tillståndsbeslut att avgiften kan användas till kostnaderna för att planera olika åtgärder för vård av fiskbeståndet.

15 §. Plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och plan för användning av fiskerihushållningsavgift. Behovet att revidera fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften har utretts i den arbetsgrupp som tillsattes av jord- och skogsbruksministeriet med uppdrag att ge anvisningar för fullgörandet av utplanterings- och betalningskyldigheter inom fiskerinäringen. I arbetsgruppens rapport (MMM, työryhmämuistio 2003:12) uppgavs det största lagstiftningsproblemet vara att förfarandena för verkställigheten av fiskevårdsskyldigheter och fiskerihushållningsavgifter inte är reglerade.

I praktiken gör tillståndshavarna upp utställningsplaner för fullgörande av fiskevårdsskyldigheten. Fiskerimyndigheterna gör för sin del upp planer för användning av fiskerihushållningsavgiften, och med stöd av dem anvisar jord- och skogsbruksministeriet de medel som har flutit in via fiskerihushållningsavgifterna för fiskerimyndigheternas bruk. Lagen har inga bestämmelser om dessa planer, och därför har det uppstått oklarhet bl.a. om förfarandet för att godkänna och söka ändring i planerna. För att läget ska bli klarare föreslås lagen få en bestämmelse om planer för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och planer för användning av fiskerihushållningsavgift. Genom bestämmelserna befäster man rådande praxis.

Det föreslagna 1 mom. innehåller en bestämmelse om en plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet. Enligt förslaget ska den projektansvarige göra upp en plan och lämna in den till fiskerimyndigheten för godkännande. I planen ska detaljerna anges för hur fiskevårdsskyldigheten ska fullgöras, om frågan inte redan har avgjorts i tillståndsbeslutet. När utplantering ingår i fullgörandet av skyldigheten att vidta en åtgärd, ska planen för fullgörande bl.a. innehålla uppgifter om sättfiskens art, bestånd, ålder, storlek och antal liksom även om platserna och tidpunkten

för utplanteringen och om dokumenteringen av den. Även om det är obligatoriskt att göra upp en plan betyder det ändå inte att man inte skulle kunna bestämma detaljerna för genomförandet redan i tillståndsbeslutet.

I 2 mom. föreskrivs om en plan för användning av fiskerihushållningsavgift. Planen ska fastställas av den myndighet som ansvarar för användningen av avgiften, dvs. fiskerimyndigheten. Fiskerimyndigheten föreslås kunna göra upp planen själv eller överlåta det på en utomstående aktör. I en plan för användning av fiskerihushållningsavgift ska det anges i detalj vilka åtgärder som ska bekostas med avgiften. Om tillståndsbeslutet innehåller bestämmelser om hur avgiften ska användas, behöver planen bara innehålla en upplysning till denna del. Det behöver inte göras upp separata planer för varje fiskerihushållningsavgift, utan bestämmelsen gör det möjligt att göra upp en gemensam plan för användningen av fiskerihushållningsavgifter som har påförts för förebyggande av olägenheter på samma vattenområde.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om förfarandena för godkännande och fastställande av planer som avses i 1 och 2 mom. Förvaltningslagen ska tillämpas på behandlingen av ärendena, vilket innebär att den ska iakttas t.ex. när parterna hörs. Härigenom har bl.a. ägaren av vattenområdet möjlighet att påverka genomförandet när det gäller fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften. Ändring i de beslut som avses i paragrafen kan enligt 15 kap. 1 § sökas genom ett rättelseyrkande till tillståndsmyndigheten.

16 §. Tillstånd till förberedelser. I regel kan ett projekt inte inledas förrän tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft. Av olika orsaker har man dock ansett det vara nödvändigt att ett projekt enligt vattenlagen ska kunna inledas även om ett överklagande är anhängigt, om de lagfästa förutsättningarna för att genomföra projektet föreligger. Denna möjlighet kan utnyttjas t.ex. när besvären över ett tillståndsbeslut närmast gäller separata ersättningsfrågor men trots det hotar att fördröja hela projektet.

Bestämmelser om arbete som inleds i förtid föreslås ingå i 16 och 17 §. I stället för uttrycket tillstånd att inleda arbeten i den gäl-

lande vattenlagen föreslår man att uttrycket tillstånd till förberedelser ska användas i den nya lagen. Genom ändringen betonas ett sådant besluts betydelse som en lösning som tillåter att projektet börjar genomföras.

Det är meningen att tillämpningsområdet för bestämmelsen om tillstånd till förberedelser ska kvarstå i huvudsak oförändrat i den nya lagen. Ett tillstånd till förberedelser ska dock inte innebära att någon tillåts genomföra ett projekt så långt att den egentliga verksamheten skulle kunna inledas. Tillämpningsområdet har inte avgränsats, så tillstånd till förberedelser kan beviljas för projekt av alla slag och storlekar, om förutsättningarna för beviljande av tillstånd till förberedelser i övrigt föreligger. De förberedande åtgärderna kan omfatta åtgärder som är nödvändiga för genomförandet av projektet, såsom att markarbeten inleds eller konstruktioner uppförs.

Det är också värt att notera att det i projekt enligt vattenlagen går att vidta förberedande åtgärder även i övrigt, om de inte överskrider gränsen för när tillstånd krävs. I fråga om ostridiga projekt föreslås väntetiden å andra sidan bara vara så lång som besvärstiden, dvs. 30 dygn.

I ett beslut om tillstånd till förberedelser ska de åtgärder som ingår specificeras till behövliga delar. En motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 26 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Om det är meningen att utnyttja någon annans område för förberedande åtgärder, ska bestämmelser om detta ingå i tillståndet eller rättsinnehavarna ge sitt samtycke. En motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 26 § 4 mom. i den gällande vattenlagen.

En förutsättning för att tillstånd till förberedelser ska beviljas är att det finns en grundad anledning till att åtgärderna vidtas i förväg. I 2 kap. 26 § 1 mom. i den gällande vattenlagen nämns långvariga projekt, skada som orsakas om arbetena skjuts upp och ringa projekt. Dessa orsaker kommer oftast i fråga som grundade anledningar som avses i bestämmelsen, men också andra motsvarande orsaker kan komma i fråga.

I 2 mom. 1 och 2 punkten föreslås bestämmelser om att kraven på att de förberedande åtgärderna inte får medföra några avsevärda olägenheter och på att förhållandena

ska gå att återställa måste uppfyllas för att tillstånd ska beviljas. Enligt 1 punkten får åtgärderna inte tillfoga användningen av vatten eller naturen och dess funktion någon avsevärd olägenhet. Detta krav kompletteras av kravet i 2 punkten, att förhållandena måste gå att återställa. Enligt bestämmelsen får åtgärder vidtas med stöd av ett tillstånd till förberedelser bara om förhållandena kan återställas efter det att åtgärderna har vidtagits. Bestämmelsen är i överensstämmelse med 2 kap. 26 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

Enligt 1 mom. ska tillstånd till förberedelser i regel beviljas i samband med att det egentliga tillståndet avgörs. Tillståndet till förberedelser bör inte separeras från den egentliga behandlingen av ett tillstånd för ett projekt. I praktiken har det visat sig att ett separat tillståndsförfarande är förknippat med svårigheter, och för ett separat beslut krävs det i varje fall separat hörande och separat ändringssökande. Därför bör frågan om tillstånd till förberedelser avgöras i samband med det egentliga tillståndsbeslutet.

Enligt 3 mom. ska tillstånd till förberedelser dock dessutom kunna beviljas på separat ansökan som görs under besvärstidens gång eller inom 14 dagar efter besvärstidens utgång, om förutsättningarna i 1 och 2 mom. uppfylls. Bestämmelsen behövs eftersom ett behov av tillstånd till förberedelser kan uppkomma efter det att beslutet har fattats, om ändring trots allt söks i ett beslut som har ansetts vara ostridigt.

Tillsynsmyndigheterna och de som har sökt ändring i ett tillståndsbeslut ska höras om en ansökan om tillstånd till förberedelser. Ett ärende som gäller ett separat tillstånd till förberedelser ska behandlas utan dröjsmål, och förvaltningsdomstolen och de som sökt ändring ska omedelbart underrättas om att tillstånd har beviljats. De som har sökt ändring i huvudsaken föreslås kunna framställa yrkanden som gäller tillstånd till förberedelser hos förvaltningsdomstolen utan att behöva anföra särskilda besvär.

17 §. Beslut om tillstånd till förberedelser. Enligt 1 mom. ska andra än offentligrättsliga sökande i tillstånd till förberedelser förpliktas att ställa en godtagbar säkerhet, precis som för närvarande. Säkerheten är avsedd att

täcka de skador, olägenheter och kostnader som en åtgärd medför i de fall då inget egentligt tillstånd beviljas för projektet eller projektet måste genomföras i en form som avviker från ansökan.

I 2 mom. föreskrivs om betalning av ersättning och i 3 mom. om verkställighet av beslut även om de överklagas. Bestämmelserna motsvarar 2 kap. 26 § 5—6 mom. i den gällande vattenlagen.

18 §. Anmälan om slutförande. Enligt den föreslagna paragrafen är den projektansvarige skyldig att göra en anmälan till tillståndsmyndigheten och den statliga tillsynsmyndigheten om att ett projekt har slutförts. Det är den projektansvarige som är anmälningskyldig. Om ett tillstånd eller en rätt som gäller ett vattenhushållningsprojekt har överförts på någon annan, ankommer denna skyldighet på den nye projektansvarige.

Skyldigheten att göra en anmälan om slutförande ska följa direkt av lagen. För tydlighetens skull är det dock oftast skäl att foga en bestämmelse om detta till beslut om vattenhushållningsprojekt. I besluten ska det alltid specificeras vilken tillsynsmyndighet anmälan om slutförande ska lämnas till.

Anmälan om projekt som blir klara på en gång ska göras när projektet är slutfört, medan anmälan i fråga om projekt av kontinuerlig karaktär ska göras när en anläggning som hör till projektet har tagits i bruk. Den sistnämnda situationen gäller t.ex. regleringsprojekt, där en anmälan ska göras om att en damm som hör till projektet har tagits i bruk. I 2 kap. 12 § 3 mom. och 16 kap. 30 § 1 mom. i den gällande vattenlagen föreskrivs om anmälan om slutförande.

19 §. Avbrytande av projekt. I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att slutföra projekt där man ingriper i vattenståndet. Sådana projekt är t.ex. bestående ändring av medelvattenståndet enligt 6 kap. och reglering enligt 7 kap. I 7 kap. 14 § och 8 kap. 23 § i den gällande vattenlagen föreskrivs om motsvarande skyldighet. Inom andra vattenhushållningsprojekt är följderna inte lika stora om ett projekt lämnas oavslutat som inom projekt som påverkar medelvattenståndet, och därför föreslås ingen utvidgning av bestämmelsens tillämpningsområde jämfört med nuläget.

Det föreslagna 2 mom. innehåller en bestämmelse om möjligheten att tillåta att också projekt som syftar till att ändra medelvattenståndet permanent eller reglera vattendraget avbryts. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är då att allmänna eller enskilda intressen inte kränks i nämnvärd grad om projektet avbryts.

I 3 mom. föreskrivs om skyldigheten att till beslutet om att avbryta ett projekt bifoga de bestämmelser som behövs för att förhindra att skador och olägenheter uppstår och för att ålägga den projektansvarige att betala ersättning för de skador som avbrottet orsakar.

20 §. Översyn av tillståndsvillkoren inom en viss tid. Förändrade förhållanden och ökad information om miljöns tillstånd och om verksamheten liksom även andra orsaker kan leda till att tillståndet till ett vattenhushållningsprojekt måste ses över. Tillstånd kan ses över på flera olika sätt. Ett tillstånd kan t.ex. beviljas för viss tid redan från början, eventuellt förenas det med ett åläggande att anhängiggöra en ansökan om översyn av tillståndsvillkoren inom en viss tid eller också kan tillståndsvillkoren ses över om lagens kriterier för detta uppfylls.

Den nya lagens bestämmelser om översyn av tillstånd föreslås ingå i 3 kap. 20–23 §. Dessa bestämmelser behandlar olika situationer där en översyn ska göras. I 20 § föreskrivs om möjligheten att ange redan i tillståndsbeslutet att vissa tillståndsvillkor ska ses över inom en viss tid. Genom denna bestämmelse minskar behovet att bevilja ett tillstånd för viss tid, om man är osäker på konsekvenserna av ett projekt. Den föreslagna 21 § innehåller bestämmelser om myndigheternas möjligheter att ingripa i tillståndsvillkoren i de fall då tillståndet inte innehåller villkor som avses i 20 §. I 22 § föreskrivs om översyn av villkor som gäller fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift och i 23 § om översyn av tillståndsvillkor på tillsåndshavarens eget initiativ.

När det gäller översynen av tillstånd kan vattenhushållningsprojekten delas in i engångsprojekt och projekt av kontinuerlig karaktär. Kännetecknande för engångsprojekten är att det inte förekommer någon växelverkan i fråga om projektets konsekvenser för miljön och för de rättsobjekt som ska skyddas. Som

exempel på sådana här engångsprojekt kan nämnas broar, bryggor och muddring av vattenområden. Ett projekt av kontinuerlig karaktär kännetecknas för sin del av att man genom en dynamisk styrning av projektet kan reglera dess miljökonsekvenser och att förändringar i miljön bör påverka styrningen av projektet. Projekt av detta slag är t.ex. reglering och uttag av vatten.

Bestämmelserna i den nya lagen har dock fått en allmän utformning eftersom det kan vara svårt att i förväg specificera sådana här projekt i lag. Även om det i praktiken närmast är reglering och vattenförsörjning som behöver ses över, kan bestämmelserna tillämpas på alla vattenhushållningsprojekt vid behov. Bestämmelserna är avsedda att gälla bara nya tillstånd. I övergångsbestämmelserna anges det hur bestämmelserna ska tillämpas på tillstånd som har beviljats med stöd av tidigare lagstiftning.

I paragrafen föreskrivs både om möjligheten att bestämma att tillståndsvillkoren ska ses över inom en viss tid och om det förfarande som ska tillämpas vid översynen. Bestämmelsen har utformats utifrån 8 kap. 10 a § i den gällande vattenlagen på så sätt att översynsbestämmelsen i paragrafen har utvidgats till att gälla alla vattenhushållningsprojekt. Bestämmelsen ska dock inte tillämpas på alla tillståndsvillkor, utan bara på villkor som gäller vattenmiljön och dess användning. Och inte heller för deras del är avsikten att införa någon automatisk översyn, utan det är meningen att bestämmelsen ska tillämpas bara på de fall som kräver en översyn på grund av sin beskaffenhet. Detta har man beaktat genom att avgränsa tillämpningen så att ett åläggande om översyn kan meddelas bara om det är nödvändigt för att undvika att projektet medför betydande olägenheter.

När det bestäms att tillståndsvillkoren ska ses över med stöd av 1 mom., ska det specificeras i tillståndsbeslutet när tillståndshavaren senast ska föra frågan om uppdatering av villkor till regionförvaltningsverket för prövning och vilka utredningar som ska läggas fram i samband med detta. En sådan bestämmelse föreslås i 2 mom.

I 3 mom. föreskrivs vilket förfarande som ska iakttas vid behandlingen av ett ärende.

En översyn av tillståndsvillkoren kan på många sätt jämföras med en ändring av ett tillstånd, och därför ska bestämmelserna om tillståndsärenden iakttas i tillämpliga delar vid behandlingen av ett översynsärende. Detta föreslås inte bara gälla förfarandet utan också översynen av villkoren. Villkoren ska således kunna ses över under samma förutsättningar som nya villkor kan meddelas i samband med ett tillstånd. Det ska med andra ord gå att göra en översyn, om projektet enligt en bedömning vid tiden för översynen annars inte skulle uppfylla kraven enligt lag.

Det föreslagna 3 mom. innehåller också en bestämmelse om följderna av att den tid som anges i beslutet nonchaleras. En risk för att tillståndet ska upphöra att gälla i enlighet med bestämmelsen ska ses som en bättre fungerande mekanism än t.ex. ett sådant åläggande att söka tillstånd som baserar sig på tvångsmedel, och som har visat sig vara problematiskt i praktiken.

21 §. *Annan översyn av tillståndsvillkoren och meddelande av nya villkor.* Det är meningen att paragrafen ska tillämpas när genomförandet av ett projekt har skadliga verkningar som inte har förutsetts när tillståndsvillkoren meddelades. Bestämmelsen ska också tillämpas när det är nödvändigt av säkerhetsskäl. Behovet av en översyn som avses i paragrafen minskar i och med möjligheten enligt 8 § att bevilja tillstånd för viss tid och möjligheten enligt 20 § att bestämma att tillståndsvillkoren ska ses över inom en viss tid. Den föreslagna paragrafen baserar sig på 2 kap. 27 och 28 § i den gällande vattenlagen. En möjlighet till översyn av det nuvarande slaget behövs också i fortsättningen, men på grund av de nya bestämmelserna behöver den möjlighet till översyn som den aktuella paragrafen ger inte utvidgas.

Det blir aktuellt att se över tillståndsvillkoren eller att meddela nya villkor enligt 1 mom. 1 punkten i fall då ett projekts skadliga verkningar inte har kunnat förutses när tillståndsvillkoren meddelades. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om förebyggande av olägenhet i 2 kap. 27 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. I analogi med den gällande lagen ska en ansökan som avses i bestämmelsen göras inom tio år från det att en anmälan har gjorts om att projektet har

slutförts eller en anläggning tagits i bruk. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs om behov av översyn på grund av ändrade förhållanden. En bestämmelse om detta finns i 2 kap. 28 § 1 mom. i den gällande lagen. Enlig såväl 1 som 2 punkten kan villkoren i ett tillstånd ses över eller nya villkor meddelas bara om de skadliga verkningarna inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning. I 3 punkten kompletteras bestämmelsen med översyn som krävs av säkerhetsskäl. Den gällande vattenlagen har en motsvarande bestämmelse i 2 kap. 28 § 2 mom. En förutsättning för översyn av tillståndsvillkoren med stöd av 2 och 3 punkten är att översynen inte får minska nyttan av projektet i nämnvärd utsträckning. I 3 mom. finns en bestämmelse om detta. Till denna del motsvarar bestämmelserna gällande lagstiftning. I samma moment föreslås också en bestämmelse om ersättningsskyldighet i anslutning till översynen. En sådan bestämmelse finns för närvarande i 2 kap. 28 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

För en översyn som avses i paragrafen måste det göras en ansökan till tillståndsmyndigheten. Enligt 4 mom. kan ansökan göras av en part, tillsynsmyndigheten eller någon annan myndighet som bevakar ett allmänt intresse i ärendet. Ärendet ska i tillämpliga delar behandlas som en tillståndsansökan. Detta föreslås inte bara gälla förfarandet utan också översynen av villkoren och meddelandet av nya villkor. Villkoren ska kunna ses över och nya villkor meddelas under samma förutsättningar som nya villkor kan meddelas i samband med ett tillstånd. En förutsättning är då att projektet enligt en bedömning vid tiden för översynen inte annars skulle uppfylla kraven enligt lag.

22 §. *Översyn av villkor som gäller fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift.* Paragrafen föreslås innehålla de bestämmelser om översyn av fiskevårdsskyldigheter som ingår i 2 kap. 22 § 4 mom. och 22 b § i den gällande vattenlagen. I överensstämmelse med de gällande bestämmelserna ska en fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift kunna ses över med stöd av 1 mom., om förhållandena har förändrats väsentligt. En skyldighet ska dessutom kunna

ses över, om den har visat sig oändamålsenlig med tanke på fiskerinäringen.

Det föreslagna 2 mom. innehåller en bestämmelse om möjligheten att direkt med stöd av lag ta ut den årliga fiskerihushållningsavgiften justerad enligt den stegrade kostnadsnivån.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att på ansökan hänskjuta ett ärende som avses i 2 mom. och som har blivit stridigt till tillståndsmyndigheten. Ansökan kan göras av den projektansvarige eller av fiskerimyndigheten. Det föreslås vidare att en bestämmelse om återbäring av fiskerihushållningsavgift som har betalats till för högt belopp ska införas i momentet. En motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 22 b § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

23 §. Ändring av tillståndsvillkor på ansökan av tillståndshavaren. I paragrafen föreslås en motsvarande möjlighet att ändra ett tillstånd på tillståndshavarens initiativ som den som föreskrivs i 16 kap. 32 § i den gällande vattenlagen. Även om bestämmelsen i praktiken närmast har uppfattats som en procedurbestämmelse, föreslås den i den nya lagen bli placerad bland de andra bestämmelserna om översyn av tillstånd. Den gällande bestämmelsen har i praktiken tillämpats närmast i fråga om små ändringar, och det är inte meningen att ändra på denna utgångspunkt. Bestämmelsen har dock preciserats genom att en ringa kränkning av någon annans fördel inte ska utgöra något hinder för tillämpning av bestämmelsen. Vid behandlingen av ärendet ska bestämmelserna om behandling av tillståndsansökan iakttas i tillämpliga delar.

24 §. Ansökan om att ett tillstånd ska upphöra att gälla. På samma sätt som i den gällande vattenlagen föreslås utgångspunkten i fråga om tillstånds giltighetstid vara att tillstånd för vattenhushållningsprojekt är bestående, om de inte har beviljats för viss tid. Det ska gå att ingripa i ett tillstånd i efterhand, t.ex. genom att meddela nya tillståndsvillkor, bara under de förutsättningar som anges särskilt i lag. I regel räcker det också med en sådan översyn av tillståndet för att hålla det uppdaterat eller avgöra eventuella intressekonflikter som uppstår efter det att tillståndet har beviljats.

I praktiken har det dock uppkommit situationer där det vore nödvändigt att kunna ingripa också i själva giltighetstiden för ett tillstånd i syfte att trygga andra intressen i anknytning till användningen av ett vatten drag. Därför föreslås den nya vattenlagen få bestämmelser om att tillståndsmyndigheten under vissa förutsättningar kan bestämma att ett gällande vattenhushållningstillstånd ska upphöra att gälla. Att bestämma att ett tillstånd ska upphöra att gälla på initiativ av en myndighet eller någon annan utomstående utgör i regel ett djupgående intrång i tillståndshavarens rättsligt skyddade intressen, och därför måste möjligheten till detta begränsas till de situationer där vägande skäl talar för denna åtgärd. Enligt 1 mom. 1 punkten kan det bestämmas att ett tillstånd ska upphöra att gälla, om tillståndshavaren inte längre finns. Det är då fråga om ett s.k. herrelöst projekt. I praktiken förekommer det också situationer där det går att lägga fram åtminstone riktgivande bevis för att ett tillstånd har beviljats en gång i tiden och för att tillståndshavaren fortfarande finns, men där tillståndet inte längre kan spåras eller den nuvarande tillståndshavaren av andra orsaker inte med säkerhet går att ta reda på. Därför föreslås det att också sådana situationer där det inte utan svårighet kan redas ut vem som är tillståndshavare ska jämföras med de ovan nämnda herrelösa projekten. Möjligheten att bestämma att ett tillstånd ska upphöra att gälla är avsedd att komplettera den föreslagna 14 kap. 9 §, som gäller undanröjande av olägenhet eller fara som en anläggning medför, när det inte utan svårighet kan redas ut vem som är anläggningens ägare eller vem som annars har ansvaret för den. Då vore det ändamålsenligt att samtidigt kunna bestämma att det tillstånd som gäller anläggningen ska upphöra att gälla.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska man kunna ingripa i ett tillstånds giltighetstid också mot tillståndshavarens vilja. Tillståndsmyndigheten kan då bestämma att tillståndet ska upphöra att gälla med motiveringen att projektet har mist sin ursprungliga betydelse. Vid bedömningen av om ett projekt har mist sin betydelse eller inte ska utgångspunkten vara det syfte som projektet skulle ha genomförts för och med stöd av vilket tillståndet ur-

sprungligen har beviljats. Betydelsen kan inte bedömas med stöd av utomstående faktorer som är oberoende av projektet. Således kan betydelsen av ett projekt som fortfarande fyller det syfte som anges i tillståndet inte tas upp till ny bedömning t.ex. på yrkande av dem som orsakas olägenhet inom projektets influensområde och inte heller med stöd av allmänna värderingar inom vattenanvändningen, som kanske förändras med tiden. Att ett projekt genomförs i strid med tillståndsvillkoren ska inte heller ha något samband med bedömningen av projektets ursprungliga betydelse och av bevarandet av den.

Man föreslås kunna bedöma om ett projekt har mist sin betydelse bl.a. utgående från om projektet fortfarande till väsentliga delar medför den nytta som legat till grund för beviljandet av tillstånd, eller en motsvarande nytta. Bedömningen ska baseras på faktorer som kan verifieras objektivt. En orsak ska t.ex. kunna vara att en konstruktion som är nödvändig för genomförandet av projektet, såsom en damm eller vall, är så illa skadad att det ursprungliga syftet med projektet inte längre kan nås. En annan orsak kan vara att användningsändamålet för projektets nyttoområde förändras på ett sådant sätt att nyttan av projektet skulle vara avsevärt mycket mindre än vad som förutsattes när tillståndet beviljades. Då kan det också bestämmas att tillståndet ska upphöra att gälla bara för detta områdes del.

Skadade konstruktioner kan också strida mot gällande tillståndsvillkor. Då måste tillsynsmyndigheten överväga att inleda ett förvaltningsstvångsförfarande för att få anläggningarna iståndsätta. Om det handlar om ett projekt som har mist sin ursprungliga betydelse på ovan nämnda sätt, ska myndigheten dock i stället för eller som alternativ till att inleda ett förvaltningsstvångsförfarande kunna ansöka om ett beslut om att tillståndet ska upphöra att gälla och i anslutning till detta eventuellt om bestämmelser att konstruktionerna ska avlägsnas.

Det kan också ligga i tillståndshavarens intresse att det bestäms att ett tillstånd ska upphöra att gälla i sådana fall som anges ovan. Att iståndsätta konstruktionerna eller fullgöra andra skyldigheter kan bli oskäligt dyrt för tillståndshavaren t.ex. jämfört med den nytta

som denne i dag kan ha av projektet. Också därför bör ett alternativ till skyldigheten att iståndsätta konstruktionerna vara att det bestäms att tillståndet ska upphöra att gälla och konstruktionerna avlägsnas.

En tillståndshavare ska givetvis själv också kunna ansöka om att tillståndet ska upphöra att gälla. För tydlighetens skull föreslås en separat bestämmelse om detta ingå i 1 mom. 3 punkten.

Eftersom det innebär ett intrång i tillståndshavarens rättsligt skyddade intressen att bestämma att ett tillstånd ska upphöra att gälla, ska tillståndshavaren enligt 2 mom. ges tillfälle att innan tillståndet upphör att gälla iståndsätta konstruktioner eller vidta andra åtgärder genom vilka projektets ursprungliga betydelse kan återställas till väsentliga delar och tillståndet därmed fortsätta att gälla. Tillsynsmyndigheten ska genom samma beslut i första hand kunna ålägga den projektansvarige att sätta anläggningen i behövligt skick och i andra hand bestämma att tillståndet upphör att gälla och att konstruktionerna ska avlägsnas, om inte anläggningen iståndsätts inom den tid som anges i beslutet. När någon åläggs en förpliktelse ska man å andra sidan beakta att det också kan krävas tillstånd eller andra myndighetsbeslut för iståndsättandet av konstruktionerna. Så är t.ex. fallet i de situationer som avses i 5 kap. 8 § 2 mom., när ett dike kan anses ha förvandlats till en bädd i ett naturliknande tillstånd.

I 3 mom. i lagförslaget föreskrivs om rätten att anhängiggöra ansökan om att ett tillstånd ska upphöra att gälla. I de fall som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten är det en part, vissa myndigheter, en kommun inom vars område konsekvenserna av projektet uppträder och vissa sammanslutningar som ska ha rätt att anhängiggöra ansökan, precis som i fråga om förvaltningsstvångsärenden. Paragrafen föreslås innehålla en hänvisning till 14 kap. 14 §, som gäller rätten att anhängiggöra förvaltningsstvångsärenden.

I de fall som avses i 1 mom. 3 punkten ska ansökan också kunna göras av någon annan part med samtycke av tillståndshavaren. Denna möjlighet behövs om det inte föreligger någon objektiv grund enligt 1 mom. 2 punkten för att bestämma att ett tillstånd ska upphöra att gälla eller om denna grund är

svår att påvisa och tillståndshavaren å andra sidan inte har något eget intresse av att ansöka om att tillståndet ska upphöra att gälla, eftersom en sådan process med konstruktioner som eventuellt måste avlägsnas skulle kosta mer än vad det kostar att låta allt vara som det är. En annan part kan dock ha ett intresse av att tillståndet ska upphöra att gälla, och också vara beredd att stå för kostnaderna i anknytning till detta.

25 §. Beslut om att ett tillstånd upphör att gälla. I paragrafen föreskrivs det vilka bestämmelser som ska meddelas i ett beslut om att ett tillstånd upphör att gälla. Bestämmelsen ska inte gälla de situationer som avses i 9 §, där tillståndet upphör att gälla direkt med stöd av lag.

I ett beslut om att ett tillstånd upphör att gälla ska det vid behov meddelas en skyldighet att avlägsna de återstående konstruktionerna från vattendraget. En bestämmelse om detta föreslås i 1 mom. Behövliga bestämmelser om hur projektet ska genomföras ska fogas till beslutet. De bestämmelser om åtgärder vid överträdelser eller försummelser, om föreläggande av vite och hot om tvångsutförande eller avbrytande samt om kostnader för tvångsutförande som finns i 14 kap., som gäller förvaltningstvång, ska tillämpas på åläggandet att avlägsna konstruktioner.

En bestämmelse om att ett tillstånd ska upphöra att gälla och i synnerhet att de konstruktioner som hört till projektet ska avlägsnas kan medföra olägenheter för allmänna intressen och även för andras än tillståndshavarens enskilda intressen. Därför kan sökanden enligt 2 mom. i beslutet om att tillståndet upphör att gälla beviljas tillstånd att bevara konstruktioner trots att det ursprungliga tillståndet upphör att gälla. Konstruktionerna kan behövas t.ex. för att bibehålla det rådande vattenståndet. Dessutom kan konstruktionerna vara nödvändiga för en sökande som kan utnyttja dem på det sätt som vattendragets nya användningsändamål och det tillstånd som eventuellt krävs för detta förutsätter efter det att det ursprungliga tillståndet har upphört att gälla. I samband med beslutet ska det därför vara möjligt att lämna kvar konstruktionerna eller en del av dem trots att tillståndet upphör att gälla. Då kan ett nytt tillstånd som gäller konstruktionerna beviljas

och ägandet av dem överföras t.ex. på den som äger vattenområdet eller stranden. Det är i regel nödvändigt att utreda behovet av ett sådant arrangemang innan ärendet anhängiggörs. Då blir den som behöver de kvarstående konstruktionerna och ett nytt tillstånd för dem sökande i det ärende som gäller ansökan om att tillståndet ska upphöra att gälla.

Sannolikt kommer ärenden som gäller ansökan om att ett tillstånd ska upphöra att gälla oftast att anhängiggöras när det har uppkommit ett konkurrerande bruksbehov för ett vattendrag inom influensområdet för ett herrelöst projekt eller ett projekt som har mist sin ursprungliga betydelse, och rättigheterna i anslutning till det gamla tillståndet medför hinder eller olägenheter för detta bruksbehov. Då ska det enligt det föreslagna 2 mom. gå att kombinera ansökan om att det gamla tillståndet ska upphöra att gälla med kravet på tillstånd för det nya sätt som vattnen ska användas på, så att innehavet av de gamla konstruktionerna och rätten eller skyldigheten att ändra, underhålla eller avlägsna konstruktionerna överförs på den nye projektansvarige. I de fall då det inte föreligger något konkurrerande bruksbehov för vattendraget och det således inte finns någon potentiell ny ansvarig, kan ansökan om att det gamla tillståndet ska upphöra att gälla förhindras. Om det saknas konkurrerande bruksbehov finns det å andra sidan i regel inget egentligt behov av att få tillståndet att upphöra att gälla.

Bestämmelser med stöd av vilka det kan beslutas att ett tillstånd ska upphöra att gälla medför ingen skyldighet för tillsynsmyndigheten att ingripa i projekt som är herrelösa eller har mist sin ursprungliga betydelse. Om det finns en särskild orsak för myndigheten att ingripa, t.ex. ett behov av att eliminera den säkerhetsrisk eller det hinder för fisken att stiga upp i vattendraget som förfallna dammkonstruktioner innebär, ska myndigheten kunna ansöka om att tillståndet ska upphöra att gälla och ansöka om rätt att vidta nödvändiga åtgärder för att avhjälpa olägenheten. Åtgärden väntas inte ofta leda till underhållsbehov eller underhållsskyldighet i ett senare skede för myndigheten. Om det dock finns ett sådant behov, ska tillsynsmyndigheten beakta det i förväg vid bedömningen av

om man behöver ingripa i ett herrelöst projekt på myndighetens initiativ.

För att konstruktionerna ska få bevaras måste ägandet av dem övergå på sökanden. I herrelösa projekt, där tillståndshavaren och ägaren av konstruktionerna inte längre finns eller det inte utan svårighet kan redas ut vem som är ägare, kan sökanden enligt det föreslagna 2 mom. beviljas rätt att lösa in konstruktionerna utan ersättning.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i sak 3 kap. 9 § 3 mom. i lagförslaget. När det bestäms att ett tillstånd ska upphöra att gälla, ska det likaså bestämmas att också de nyttjanderätter och lösningsrätter som har beviljats för genomförandet ska upphöra att gälla. Om äganderätten däremot har övergått på tillståndshavaren, ska det inte gå att bestämma om äganderätten i beslutet om att tillståndet upphör att gälla.

4 kap. Uttag av vatten

1 §. Tillämpningsområde. Kapitlet innehåller särskilda bestämmelser om uttag av vatten. Sådana finns för närvarande huvudsakligen i 9 kap. i den gällande vattenlagen. Bestämmelserna är avsedda att komplettera vattenlagens allmänna bestämmelser, som gäller alla vattenhushållningsprojekt. Kapitlet om uttag av vatten föreslås också innehålla vissa bestämmelser som utgör undantag från de allmänna bestämmelserna i vattenlagen. Vid sidan av vattenlagen finns det bestämmelser med anknytning till uttag av vatten också i lagen om försvarsmakten (551/2007) och beredskapslagen (1081/1991). Det är inte meningen att vattenlagen ska begränsa deras tillämpningsområde.

Bestämmelserna om uttag av vatten ska tillämpas på ledande av ytvatten och uttag av grundvatten. Om en bestämmelse gäller enbart ytvatten eller grundvatten, framgår detta av bestämmelsen. Med uttag av vatten avses enligt förslaget att vatten leds och grundvatten tas för hushållsbruk och andra ändamål. När man leder vatten för att kunna utnyttja vattenkraft ska det inte räknas som uttag av vatten, utan 3 och 8 kap. ska tillämpas när vatten leds till ett vattenkraftverk för produktion av energi. Däremot ska bestämmelserna om uttag av vatten tillämpas när vatten leds

som kylvatten till energiproduktionsanläggningar.

Det föreslagna 1 mom. innehåller en definition av uttag av ytvatten. Med det avses att vatten tas från ett vattendrag eller från en rännil, ett dike eller en källa. De sistnämnda är inte vattendrag, och därför kommer bestämmelserna om uttag av vatten att omfatta också dem via definitionen. När vatten tas från en källa ska det också behandlas som uttag av ytvatten, trots att gränsdragningen mot uttaget av grundvatten inte är helt entydig på denna punkt.

Uttag av konstgjort grundvatten och konsekvenserna av det avviker inte från uttag av grundvatten som har bildats på naturlig väg, och det finns därför ingen orsak att göra skillnad mellan dem i bestämmelserna. Bestämmelserna om grundvatten föreslås vara enhetliga oavsett om det är fråga om grundvatten som har uppkommit till följd av mänsklig verksamhet (*konstgjort grundvatten*) eller grundvatten som har uppkommit på naturlig väg. För tydlighetens skull sägs det uttryckligen i 2 mom. att bestämmelserna om uttag av grundvatten ska tillämpas på uttag av konstgjort grundvatten.

Konstgjord grundvattenbildning är till karaktären ett vattenhushållningsprojekt som de allmänna bestämmelserna i vattenlagen ska tillämpas på. Tillståndsbeslutet för ett vattenverk för konstgjort grundvatten ska förenas med behövliga villkor om hur skadliga förändringar av grundvattnet ska förebyggas. I vissa fall kan det också krävas miljötillstånd enligt miljöskyddslagen för en inrättning som behövs för konstgjord grundvattenbildning.

I 3 mom. hänvisas till lagen om vattentjänster på samma sätt som i 9 kap. 3 a § i den gällande vattenlagen. Med stöd av bemyndigandet i 36 § i lagen om vattentjänster kan närmare bestämmelser om kvalitetskraven på råvatten utfärdas genom förordning av statsrådet. De gällande kraven baserar sig på statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994). Dessa krav ska beaktas när tillståndsärenden som gäller uttag av vatten avgörs.

2 §. Uttag av vatten från eget område. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmel-

ser om rätten för ägaren av ett område att ta yt- och grundvatten. I 1 mom. ingår en motsvarande bestämmelse som i 1 kap. 16 § i den gällande vattenlagen om rätten för ägaren av ett vattenområde att ta ytvatten för sedvanlig hushållsförbrukning utan tillståndsmyndighetens tillstånd. Bestämmelsen begränsar den allmänna tillståndsplikten för vattenhushållningsprojekt till den del behovet av tillstånd baserar sig på en sådan kränkning av enskilda intressen som avses i 3 kap. 2 § 2 mom. Om uttaget får följder som avses i 3 kap. 2 § 1 mom., krävs det tillstånd av tillståndsmyndigheten för uttaget. Undantaget gäller enbart tillståndsplikten för ett projekt, inte andra bestämmelser i vattenlagen. När den som äger området tar ytvatten, kan det således förutsätta en anmälan som avses i 2 kap. 15 §. Bestämmelsen befriar inte heller den som tar vatten från skyldigheten att ersätta eventuella skador eller att skaffa de nyttjanderätter som behövs för placeringen av anordningar, ledningar och anläggningar som är nödvändiga för uttaget av vatten.

Bestämmelsen i 1 kap. 16 § i den gällande vattenlagen gäller vatten som används för hem- och boskapshushållning och bevattning av köksträdgårdar. I och med strukturomvandlingen inom jordbruket har boskapsskötseln koncentrerats till allt större enheter. Denna verksamhet och dess konsekvenser motsvarar inte den verksamhet som bestämmelsen ursprungligen avsåg. Därför är det meningen att i den nya lagen använda uttrycket sedvanlig förbrukning på en fastighet. Det beskriver bättre det ursprungliga syftet med den gällande bestämmelsen, dvs. uttag för husbehov. Det vatten som tas ska användas på fastigheten, och användningen ska hänga samman med den sedvanliga förbrukningen på fastigheten, dvs. närmast med hushåll och gårdsbruk. Att förbrukningen ska vara sedvanlig hänvisar också till den mängd vatten som används och innebär således ett krav på att uttaget ska vara rimligt. På samma sätt som nu ska bestämmelsen också omfatta vattnet för bevattning av trädgården, men inte generellt bevattning av t.ex. åkrar. Bestämmelsen kan inte heller tillämpas på kommersiell verksamhet, om den inte är småskalig. Tillämpningsområdet för bestämmelsen utesluter inte heller boskapsuppföd-

ning, men i praktiken innebär kravet att verksamheten ska bedrivas på fastigheten att bestämmelsen inte kan tillämpas på produktionsenheter av större betydelse.

Om vattnet tas från ett samfällt vattenområde som avses i lagen om samfälligheter, avser man med ägare det samfälliga vattenområdets delägarlag. Rätten för delägare i ett samfällt område att utnyttja det samfälliga området bestäms enligt lagen om samfälligheter. Delägarnas rättigheter begränsas bl.a. av bestämmelserna om användningen av samfälligheter i 28 a § i lagen om samfälligheter.

I 2 mom. ingår samma bestämmelse som i andra meningen i 1 kap. 16 § i den gällande vattenlagen, men anpassad till det nya 1 mom. och kompletterad med en bestämmelse som för närvarande finns i 37 § i vattenförordningen. Möjligheten att meddela bestämmelser bör kvarstå också i den nya vattenlagen, trots att denna bestämmelse i lagen uppenbarligen aldrig har tillämpats. Enligt paragrafen kan den kommunala miljöförvaldsmyndigheten genom ett beslut begränsa användningen av vatten, om vattnet inte förslår för alla som behöver det för det ändamål som avses i 1 mom. I beslutet ska det anges om bestämmelserna gäller tills vidare eller för viss tid. Om förhållandena förändras ska också bestämmelserna i beslutet kunna ändras. Ett ärende som gäller en ändring av bestämmelserna kan anhängiggöras på ansökan av en sökande, av en part som orsakas olägenhet av bestämmelserna eller av någon annan som behöver vatten. Det ska fortfarande vara den kommunala miljöförvaldsmyndigheten som har behörighet att meddela bestämmelser. Denna myndighet är bättre lämpad än tillståndsmyndigheten att sköta sådana ärenden med nära samband till ägar- och grannlagsförhållandena inom ett vattenområde som avses i bestämmelsen. I praktiken kan den situation som avses i 2 mom. uppstå främst i små bäddar där det inte nödvändigtvis finns tillräckligt med vatten för alla som behöver.

Paragrafens 3 mom. innehåller ett undantag som gäller uttag av grundvatten. En motsvarande bestämmelse finns i 1 kap. 18 § 3 mom. i den gällande vattenlagen, men en precisering har gjorts i fråga om tillämpningsområde och användningsändamål för att

bestämmelsen ska vara i överensstämmelse med 1 mom. Således ska det som ovan har sagts om uttag av ytvatten också gälla uttag av grundvatten i tillämpliga delar. På motsvarande sätt som i fråga om uttaget av ytvatten ska undantaget bara gälla behovet av tillstånd för sådan kränkning av enskilda intressen som avses i 3 kap. 2 § 2 mom. Precis som för närvarande gör bestämmelsen det möjligt att anlägga en brunn, även om detta inte nämns uttryckligen.

I 3 mom. föreskrivs det dessutom om rätten för delägare i samägda områden att ta grundvatten. En motsvarande bestämmelse finns i 1 kap. 10 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

3 §. Uttag av ytvatten från annans vattenområde. Bestämmelser om rätten för andra än ägaren till ett område att ta vatten föreslås ingå i 3 § när det gäller ytvatten och i 4 § när det gäller grundvatten. Dessa bestämmelser gäller småskaliga yt- och grundvattenuttagsprojekt, och de ska inte tillämpas på projekt som fordrar tillstånd med stöd av 3 kap. 2 eller 3 §.

I den offentliga debatten har det framförts att samtycke från ägaren av ett område ska ställas som villkor för uttag av vatten som sker för kommersiella syften. Detta har motiverats bl.a. med att den som tar vattnet får ekonomisk nytta av att utnyttja en naturresurs, utan att betala ersättning för det. Vattnet avviker från andra beståndsdelar av en fastighet när det gäller ägarens nyttjanderätt och utsträckningen av ägarens äganderätt. Detta framgår av den gällande vattenlagens 1 kap. 8 §, som föreslås bli flyttad till 2 kap. 1 § i den nya vattenlagen med innehållet oförändrat i sak. Även om man äger ett vatten- eller markområde medför detta ingen äganderätt till själva vattnet där, utan endast rätt att råda över det. Rådighetsrätt medför bättre rätt för ägaren av ett område än för andra att utnyttja vattentillgångarna på området för vissa syften. Rådighetsrätten utesluter inte andras rätt att utnyttja samma vattentillgångar, men den begränsar andras möjligheter att använda dem, i syfte att trygga det uttag av vatten som grundar sig på rådighet. Däremot omfattas vattnet i en brunn eller i en vattentäkt av den äganderätt som tillkommer den som tar vattnet.

Dessutom blir ett krav på samtycke till uttaget från den som äger området problematiskt eftersom ytvattenområden i regel är samägda. Också på ett grundvattenområde kan det finnas flera fastigheter. Kravet på samtycke från områdets ägare kunde kringgås genom att den som tar vatten skaffar sig en andel i det samfällda området eller ett litet område av vattenområdet. Det är svårt att genomföra ett system där olika former av uttag ges olika ställning lagstiftningsvägen, annat än när det handlar om tillståndspliktigt uttag.

Av de skäl som anges ovan föreslås det inte att samtycke från den som äger området ska vara ett villkor för att få ta vatten. Ägarens rättigheter blir tryggade genom bestämmelser om tillståndsprövning och företrädesordning. Den som äger området föreslås ha rätt till ersättning för olägenheter som uttaget medför. Ingen ersättning ska betalas för det vatten som tas. Möjligheten att se över tillstånden tryggar också ägarens rättigheter i och med att villkoren för uttaget kan komma att omprövas även med tanke på ägarens rättigheter.

Paragrafens 1 mom. baserar sig på 9 kap. 1 § i den gällande vattenlagen. Den föreslagna bestämmelsen handlar om en begränsad nyttjanderätt som utgår från att uttaget av vatten inte får medföra några olägenheter. Uttaget av vatten får inte medföra olägenheter för ett uttag som sker med stöd av rådighet eller med stöd av tillståndsmyndighetens beslut. Tåktverksamheten omfattas av den allmänna bestämmelsen i 2 kap. 7 § om att projekten ska genomföras på ett sätt som vårlar så lite olägenheter som möjligt.

Bestämmelsen kan ses som en slags utvidgning av den rätt till allmännyttjande som gäller i fråga om uttag av vatten (2 kap. 4 §). Den ska inte påverka den tillståndsplikt för ett projekt som baserar sig på andra bestämmelser. Om ett projekt får följder som avses i 3 kap. 2 §, ska det ansökas om tillstånd för projektet. Uttag som avses i detta moment ska omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 2 kap. 15 §, om uttaget överskrider den tröskel för anmälan som anges i paragrafen.

Rätten att ta ytvatten föreslås bli kopplad till ägande eller innehav av fastigheten och till behovet att ta vatten för sedvanlig förbrukning på fastigheten. För att begreppsap-

paraten i vattenlagen ska bli tydligare hänvisar man i paragrafen, på samma sätt som i 2 §, till vatten som tas för sedvanlig förbrukning på fastigheten i stället för till uttag av hushållsvatten. Således kan man inte med stöd av denna bestämmelse t.ex. ta vatten som ska levereras för att användas någon annanstans. När rätten att ta vatten kopplas till en fastighets behov, lämnas projekt som syftar till uttag i större omfattning utanför bestämmelsens tillämpningsområde, och sådana projekt styrs till det egentliga vattenrättsliga tillståndsförfarandet.

Rätten att ta ytvatten medför ingen rätt att placera anordningar som behövs för uttaget på någon annans område. För att få placera sådana anordningar måste man således inhämta samtycke av den som äger området, eller också ska denna rätt basera sig på myndighetsbeslut.

Enligt 2 mom. ska regionförvaltningsverket kunna bevilja rätt att ta vatten i de fall då villkoren enligt 1 mom. inte uppfylls. En sådan situation kan föreligga t.ex. på grund av brist på vatten, ändamålet med uttaget eller sökandens person. I paragrafen föreslås inga särskilda bestämmelser om villkoren för att rätt att ta vatten ska beviljas, och därför utgör kriterierna i 1 mom. grunden för prövningen. Det centrala i bedömningen blir om vattnet räcker till eller inte. Tillståndsmyndigheten föreslås genom sitt beslut kunna sammanjämka de behov att ta vatten som hänför sig till samma vattenförekomst och också tillåta sådant uttag av vatten som medför olägenheter för andra som tar vatten. I samband med ett beslut om uttag av vatten kan tillståndsmyndigheten bevilja sökanden rätt att placera anordningar och anläggningar som behövs för uttaget på någon annans område.

4 §. Uttag av grundvatten från annans område. I paragrafen föreskrivs om rätten att ta grundvatten på någon annans område och att där placera anordningar och anläggningar som behövs för uttaget i de fall då denna rätt inte baserar sig på ägande av området eller tillstånd av regionförvaltningsverket. Bestämmelsen baserar sig på 9 kap. 4 § i den gällande vattenlagen. Den ska inte tillämpas på uttag av vatten som fordrar tillstånd av regionförvaltningsverket. Ingen rätt ska kunna beviljas, om uttaget kräver tillstånd enligt

3 kap. 2 eller 3 §. Vid avgörandet av sådana frågor som har samband med tillståndspliktigt uttag av vatten och som gäller tillåtet uttag och upplåtelse av nyttjanderätt ska de allmänna bestämmelserna i vattenlagen tillämpas.

Grundvatten ska kunna tas från någon annans område antingen med stöd av samtycke från den som äger eller innehar området eller med stöd av en rätt som regionförvaltningsverket har beviljat. Om sådan rätt beviljas, ska behövliga bestämmelser fogas till beslutet i enlighet med 6 §.

I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för att rätt att ta vatten ska beviljas. Rätt att ta grundvatten kan beviljas för den sedvanliga förbrukningen på en fastighet, för ett samhälls vattentjänster eller för ett annat allmänt behov, eller för sådan industriell eller ekonomisk verksamhet för vilken det är särskilt viktigt att få grundvatten. Ingen rätt ska kunna beviljas, om behovet kan tillfredsställas på något annat sätt. Bestämmelsen motsvarar i sak de ändamål som anges i 9 kap. 4 § 1 och 2 mom. i den gällande vattenlagen.

En förutsättning för att rätt att ta grundvatten ska beviljas är att vattnet fortfarande förslår för behoven hos områdets ägare eller innehavare, dem som är bosatta i området, företag som är belägna där och bosättning som kan väntas uppstå där samt att åtgärden inte vållar dessa oskäligen störningar eller olägenheter.

Med område avser man i detta sammanhang inte enbart det omedelbara bruksbehovet hos en registerenhet enligt fastighetsindelningen, utan med behoven hos områdets ägare eller innehavare avses i detta sammanhang behoven hos den funktionella och ekonomiska enhet som bildas av de fastigheter som denne äger. Vid bedömningen ska de nuvarande och kommande behoven hos områdets ägare och innehavare, dem som är bosatta i området och bosättning som kan väntas uppstå där beaktas. När det gäller företagens behov ska dock bara de företag som för närvarande verkar i området beaktas.

Ett större problem än hur vattnet ska förslå har ofta visat sig vara att täktverksamheten medför olägenheter för övrig markanvändning. Därför ska det enligt förslaget föreskrivas i momentet att uttaget av vatten inte får

vålla områdets rättsinnehavare oskäligen störningar eller olägenheter.

Den föreslagna paragrafen innehåller ingen motsvarande bestämmelse som den som finns i 9 kap. 4 § 2 mom. i den gällande vattenlagen och som begränsar avledandet av vatten till en plats utanför orten för att ortens egna vattentjänster ska kunna tryggas. Denna bestämmelse behövs inte, eftersom de regionala behoven att ta vatten ska beaktas när förutsättningarna för att bevilja denna rätt prövas.

Begränsningen i 9 kap. 4 § 3 mom. i den gällande vattenlagen av rätten att ta vatten ur någon annans vattentäkt föreslås kvarstå också i den nya lagen. Vattnet i en brunn eller vattentäkt tillhör den som äger brunnen eller vattentäkten. Det har således en annan ställning än vattnet i en vattenförekomst. När man tar vatten ur någon annans vattentäkt, uppkommer också hälsoskyddsfrågor, ansvarsfrågor och frågor om vattnet räcker till. Dessa frågor kan bli problematiska om också andra kan få rätt att använda vattentäkten. Därför ska enligt 3 mom. ägarens samtycke alltid fordras för att man ska få ta vatten ur någon annans brunn eller vattentäkt. Detta inskränker ändå inte på regionförvaltningsverkets rätt att bevilja tillstånd för anläggandet av en egen vattentäkt.

Försvarsmaktens tillfälliga uttag av grundvatten vid övningar ska anses vara jämförbart med verksamhet som avses i denna paragraf. Man ska kunna avtala med markägaren om uttag av grundvatten och om placering av anordningar för uttag av grundvatten. Om inget avtal träffas, ska tillståndsmyndigheten på ansökan kunna bevilja rätt att utöva sådan verksamhet.

5 §. Sammanjämkning av behoven att ta vatten. I paragrafen föreslås bestämmelser om beaktande och sammanjämkning av olika behov att ta vatten som ett led i prövningen av beslut om uttag av vatten. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att vattnet förslår för alla som behöver det.

Bestämmelserna ska tillämpas på tillståndsärenden som gäller uttag av vatten. De utgör ett komplement till prövningen av förutsättningarna för att bevilja ett tillstånd. En förutsättning för att någon ska beviljas ett tillstånd är således att villkoren enligt 3 kap.

4 § uppfylls och dessutom att behoven att ta vatten sammanjämkas. När ett tillstånd prövas i enlighet med vattenlagen, ska också andra faktorer än sammanjämningsprincipen beaktas. Andra faktorer, bl.a. konsekvenserna av ett projekt, kan leda till att resultatet av prövningen blir ett annat än det som sammanjämningsprincipen eller den kompletterande företrädesordningen enligt 2 mom. verkar förutsätta.

Den allmänna principen om att behoven att ta vatten ska sammanjämkas föreslås bli kompletterad med en bestämmelse i 2 mom. om grunderna för en inbördes företrädesordning. Bestämmelsen ska tillämpas om det inte går att sammanjämka alla behov att ta vatten ur en vattenförekomst. Bestämmelserna i 9 kap. 3 och 9 § i den gällande vattenlagen står som förebild för den nya bestämmelsen. Den har skrivits i en mer allmänt tillämplig form, så att inte bara konkurrerande ansökningar som är anhängiga ska beaktas vid bedömningen, utan också förutsebara kommande behov att ta vatten ur vattenförekomsten.

En strävan med bestämmelserna är att precisera villkoren för att tillstånd ska beviljas, så att den lokala tillgången till vatten och andra behov som är viktiga för ett samhälle kan tryggas. I regel konkretiseras bestämmelsernas innebörd genom innehållet i tillståndsvillkoren, men i extrema situationer kan tillståndet rentav förhindras helt och hållet om genomförandet av ett projekt utgör ett hinder för ett vattenuttagsprojekt som är viktigare enligt företrädesordningen.

I företrädesordningen har man beaktat den ställning som handel med vatten och projekt där vatten förs bort har genom att vatten ska kunna föras bort för att användas någon annanstans bara om vattnet också räcker till för att trygga ortens vattenbehov.

Företrädesordningen bygger på följande fyra kategorier:

- 1) Traditionell användning av vatten i närheten av uttagsplatsen. Normalt är det fråga om uttag av vatten för förbrukningen på en fastighet i enlighet med 4 kap. 2 och 3 §. De fastigheter som avses i paragrafen ska också kunna höra till ett vattentjänstverks nät. Bestämmelsen är snävt avgränsad eftersom den går före samhällets vattentjänster, som avses i 2 punkten.

2) Samhällets vattentjänster på orten. Bestämmelsen avser närmast vattentjänster enligt lagen om vattentjänster. Utöver vattentjänster för bosättningen ska samhällets vattentjänster omfatta sådan näringsverksamhet som kan jämföras med bosättning vad vattentjänsterna beträffar. Det är inte meningen att begreppet ort ska tolkas enligt kommungränser eller andra förvaltningsgränser i detta sammanhang, utan också samhällets behov av vattentjänster i de kommuner som gränsar till det ställe där vattenförekomsten finns kan höra till denna kategori.

3) Övrig användning av vatten på orten och samhällenas vattentjänster på områden utanför orten. Med övrig användning av vatten på orten avses t.ex. industrins användning av vatten. De lokala behoven att ta vatten ska i regel inte äventyras av andra orsaker än ortens behov av vattenförsörjning. Samhällenas vattentjänster är dock så viktiga att ortens övriga behov av vattenförsörjning och ett samhälles behov av vattentjänster utanför orten måste ha en likvärdig ställning. Det är meningen att regleringen inte i onödan ska äventyra sådana projekt som tjänar vattentjänsterna och som syftar till att föra bort vatten, och inte heller kommunernas gemensamma vattenförsörjning. Dessa är viktiga för att kommunerna ska kunna samarbeta i fråga om vattentjänsterna. Eventuella intressekonflikter mellan vattenförsörjningen på orten och vattenförsörjningen utanför orten ska avgöras genom prövning från fall till fall.

4) Ledande eller transport av vatten utanför orten för något annat syfte än ett samhälles vattentjänster. Detta inbegriper också kommersiell försäljning av vatten, men inte t.ex. att vatten tappas på flaska på orten för försäljning. Det hör till kategori 3. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa att projekt som syftar till att föra bort vatten inte ska äventyra ortens behov att ta vatten. I förhållanden där vattnet förslår också för lokala behov ska inga speciella gränser dock sättas för sådana projekt. De kan med andra ord genomföras, om lagens allmänna villkor för uttag av vatten uppfylls i övrigt.

Den föreslagna företrädesordningen utgör en precisering av den allmänna jämförelsen av intressen, eftersom konflikter mellan olika bruksbehov ofta också handlar om en kon-

flikt mellan olika allmänna intressen. Företrädesordningen innebär dock under inga omständigheter att förutsättningarna för tillstånd för ett projekt inte behöver granskas i enlighet med 3 kap. Företrädesordningen kan iaktas när tillståndsansökan behandlas men också när ett tillstånd ses över. Företrädesordningen är inte heller avsedd att avgöra konflikter mellan två projekt som tjänar samma bruksbehov, utan de fallen måste avgöras genom en allmän jämförelse av intressen.

6 §. Beslut om uttag av vatten. I paragrafen kompletteras det vilka bestämmelser som ska ingå i ett beslut om uttag av vatten. Enligt 3 kap. ska det fogas behövliga tillståndsvillkor till tillståndsbeslut som gäller uttag av vatten. Med stöd av hänvisningen i 6 § 2 mom. ska det likaså fogas behövliga bestämmelser till beslut som gäller ringa uttag av ytvatten enligt 3 § och ringa uttag av grundvatten enligt 4 §.

Av ett beslut som gäller uttag av vatten ska syftet med uttaget, uttagsplatsen och maximiuttaget alltid framgå. Bestämmelsen motsvarar rådande praxis. Vattnets användningsändamål och den mängd vatten som tas spelar en väsentlig roll med tanke på förutsättningarna för att ett tillstånd eller en rätt ska beviljas, och därför bör de specificeras i beslut om uttag av vatten. Av den gällande lagen framgår det endast indirekt i 9 kap. 22 § att tillståndet att ta vatten är bundet till användningsändamålet. Således måste tillståndet alltid ändras om användningsändamålet ändras. En sådan bestämmelse är motiverad bl.a. av den anledningen att användningsändamålet har kunnat påverka tillståndsprövningen via 5 §. Genom jämförelsen av intressen accentueras användningsändamålets betydelse även i övrigt inom tillståndsprövningen enligt vattenlagen. Det anges inte i bestämmelsen på vilket sätt maximiuttaget ska specificeras, utan det ska tillståndsmyndigheten kunna besluta om från fall till fall enligt det rådande läget. Det är av stor betydelse för de andra parternas rättsskydd var uttagsplatsen finns, och därför bör den alltid anges i beslutet.

I 2 mom. föreskrivs det vilka bestämmelser som normalt ska fogas till tillstånd att ta vatten. Med undantag för ringa vattenuttagsprojekt är det nödvändigt att följa upp de vat-

tenmängder som tas, så att man kan ge akt på konsekvenserna av projektet och övervaka att tillståndsvillkoren i beslutet följs.

I tillståndsbesluten för vattentjänstverkens vattentäkter kan det vara motiverat att tillåta att vattenförsörjningen i speciella situationer avviker från de tillståndsvillkor som ska iaktas under normala förhållanden, t.ex. i fråga om användningsändamålet eller de vattenmängder som tas. En åtgärd som kan tillåtas är t.ex. att det maximiuttag som anges i villkoren överskrids eller att vatten levereras till ett annat vattentjänstverk för att samhällets vattentjänster ska kunna tryggas.

I kapitlet föreskrivs det inte särskilt om översyn av tillståndsvillkoren i tillstånd att ta vatten, utan till denna del ska de allmänna bestämmelserna i 3 kap. tillämpas. Således ska också tillstånd att ta vatten och tillståndsvillkor i regel meddelas så att de gäller tills vidare. I de fall som avses i 3 kap. 8 och 20 § ska det dock vara möjligt med tillstånd som gäller för viss tid eller med översyn av tillståndsvillkoren inom en viss tid. Det kan bli aktuellt att se över tillståndsvillkoren inom en viss tid t.ex. om man när tillståndsbeslutet meddelas inte har tillräckligt mycket information om kommande vattenbehov för att kunna sammanjämka olika behov på det sätt som 5 § förutsätter. Det är dock bara i undantagsfall som tillstånd eller tillståndsvillkor som gäller vattentjänster som tjänar ett samhälles vattentjänster ska kunna vara i kraft en viss tid. Uttag av vatten för samhällets vattentjänster är en långsiktig verksamhet som fordrar dyra investeringar. Tillstånd eller tillståndsvillkor som gäller för viss tid kan äventyra vattentjänstverkens möjligheter att sköta de förpliktelser som de har enligt lagen om vattentjänster.

I 3 mom. föreslås det en ny bestämmelse om översyn av bestämmelserna i tillstånd att ta vatten. En rätt att ta vatten som grundar sig på tillstånd är av det slaget att principerna om skydd för vattenhushållningstillstånd i fråga om beständigheten inte kan tillämpas på denna rätt till alla delar. Med tanke på en vettig användning av vattentillgångarna kan det inte ses som ändamålsenligt att ett sådant tillstånd att ta vatten som har beviljats tidigare och som senare har mist sin betydelse ska kunna utgöra ett hinder för beviljande av tillstånd

att utnyttja samma vattenförekomst. I paragrafen föreslås det därför bestämmelser med stöd av vilka regionförvaltningsverket i samband med ett beslut om uttag av vatten kan se över bestämmelserna i ett annat beslut om uttag av vatten från samma vattenförekomst, om det inte längre finns något annat än ett tillfälligt behov av att ta vatten eller om behovet har minskat väsentligt. När ärendet behandlas ska 11 kap. iakttas i tillämpliga delar. I praktiken ska ärendet behandlas i samband med ett nytt ärende som gäller tillstånd att ta vatten. Ärendet anhängiggörs på yrkande av den som söker ett nytt tillstånd att ta vatten.

Den föreslagna bestämmelsen har betydelse främst i fråga om gamla tillstånd att ta vatten. I nyare tillstånd leder skyldigheten att se över tillståndsvillkoren i praktiken till att tillståndshavaren inte kan reservera en vattenförekomst för eget bruk.

7 §. Giltighetstiden för tillstånd att ta vatten. Vattenlagens allmänna bestämmelser om den tid inom vilken ett projekt ska genomföras utgör ett hinder för att tillstånd ska kunna sökas för framtida behov, dvs. för projekt som eventuellt kommer att genomföras i framtiden. I 3 kap. 8 § föreslås bestämmelser om den tid inom vilken ett projekt ska genomföras.

Bestämmelserna om den tid inom vilken ett projekt ska genomföras har medfört olika slags problem för de inrättningar som ansvarar för samhällenas vattentjänster och som ska ha beredskap för speciella situationer inom vattentjänsterna. Dessa inrättningar ska ha planer för hur vattentjänsterna kan tryggas i speciella situationer inom vattenförsörjningen. Vattentjänstverken har förberett sig på störningar på olika sätt. Vissa har avtalat med andra vattentjänstverk om leverans av vatten vid störningar. Många vattenverk har anlagt reservvattentäkter, som inte används i praktiken annat än just i speciella situationer.

Reservvattentäkternas särställning har inte beaktats i den gällande vattenlagen. I regel har vattentjänstverken gått till väga på så sätt att de har ansökt om tillstånd att anlägga en vattentäkt, och i tillståndsvillkoren har inrättningens användningsändamål som reservvattentäkt beaktats. Ett vattentjänstverk har kunnat anlägga en vattentäkt med stöd av ett

beslut, men gränsen för den mängd vatten som får tas ur vattentäkten har satts mycket lågt i tillståndsvillkoren. När man har velat ta inrättningen i bruk, har det krävts en ändring av tillståndet i fråga om uttagets storlek. Denna reglering har visat sig vara oändamålsenlig, och därför bör en särskild bestämmelse om samhällenas vattentjänster införas i lagen.

Enligt paragrafen ska tillstånd kunna beviljas för vattenuttagsprojekt som tjänar störningsfria vattentjänster för samhällena, utan att det fastställs någon sådan tidsfrist som avses i 3 kap. 8 § 2 mom. Avsikten är att man när tillstånd beviljas för anläggande av en vattentäkt och uttag av vatten ska kunna tillåta i tillståndsvillkoren att vatten tas enligt det uppskattade behovet, men att uttaget av vatten inte ska behöva inledas inom den tid som avses i 3 kap. 8 § 2 mom. Möjligheten till undantag föreslås bara gälla påbörjandet av den vattenuttagsverksamhet som tillåts i tillståndet, inte anläggandet av vattentäkten. Bestämmelsen ska inte göra det möjligt att avvika från de allmänna tillståndsvillkoren eller från bestämmelserna om tillståndsförfarandet på andra punkter än i fråga om tidsfristen. Undantaget gäller bara beredskapen inför störningar som avses i paragrafen, och i någon större omfattning än så ska bestämmelsen inte kunna tillämpas på tillstånden att ta vatten.

Ett sådant här tillstånd som beviljas för en reservvattentäkt ska inte få hindra andra från att tillgodose sina behov av samma vattenförekomst. Om tillstånd att ta vatten har beviljats men ännu inte utnyttjats, ska regionförvaltningsverket utan hinder av tillståndet kunna bevilja någon annan rätt att använda samma vattenförekomst. Redan beviljade tillstånd att ta vatten ska dock beaktas i tillståndsvillkoren som nödvändiga begränsningar av uttaget av vatten. Det ska således inte heller i fortsättningen vara möjligt att söka tillstånd med tanke på framtiden och alltså reservera en vattenförekomst för ett eventuellt kommande bruksbehov.

Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att avvika från huvudregeln i 3 kap. 8 § 2 mom. I ett tillstånd att ta vatten går det dock att skriva in en bestämmelse om tillståndets giltighetstid, om det utifrån de upp-

gifter som har lämnats i ärendet inte går att tillförlitligt bedöma om villkoren för att tillståndet ska beviljas kommer att uppfyllas kontinuerligt.

8 §. Placering av vattenledningar och anordningar. Paragrafen innehåller bestämmelser om placering av vattenledningar och anknytande anordningar på annans område. Bestämmelser om placering av ledningar och anläggningar som tjänar ledandet av vatten finns för närvarande i 9 kap. 18 § i den gällande vattenlagen och i 161 § i markanvändnings- och bygglagen. Bestämmelsen i 161 § i markanvändnings- och bygglagen kan enligt paragrafens 4 mom. tillämpas på placeringen av en vattenledning som hör till ett vattentjänstverk, trots att den nödvändiga rätten också kunde stiftas med stöd av bestämmelserna i vattenlagen. Vattenlagens bestämmelser om förutsättningarna för placering, förfarandet i ärenden som har samband med placering och behandlingen av ersättningsfrågor avviker till vissa delar från motsvarande bestämmelser i markanvändnings- och bygglagen, vilket inte kan anses vara en adekvat lösning med tanke på systematiken inom regleringssystemet.

Det föreslås att bestämmelserna ska ses över på så sätt att onödiga överlappningar åtgärdas. I sak är placeringen av vattenledningar och anknytande anordningar på annans område framför allt en fråga som hänger samman med markanvändningen på ett område. Därför bör utgångspunkten för regleringssystemet vara att denna placering avgörs i den ordning som anges i markanvändnings- och bygglagen. I den nya lagen är det meningen att avlägsna överlappande bestämmelser och föreskriva noggrannare än nu om lagarnas tillämpningsområde vid placering av ledningar. Detta ska gälla både vattenledningar i anslutning till uttag av vatten enligt 4 kap. och diken enligt 5 kap. I den nya lagen ska öppna vattenledningar behandlas som diken, och den aktuella paragrafen föreslås gälla enbart egentliga vattenledningar. Tillämpningsområdet för vattenlagen och markanvändnings- och bygglagen anges dock på olika sätt i 4 och 5 kap. För att överlappningarna ska kunna avlägsnas i fråga om markanvändnings- och bygglagen, måste motsvarande avgränsningar införas i den.

Ofta är situationen den att man vid ansökan om tillstånd att ta vatten samtidigt ansöker om rätt att på någon annans mark placera de ledningar och anordningar som behövs för att föra bort vattnet. Enligt huvudregeln ska ansökan om rätt att placera en vattenledning dock göras hos en annan myndighet, och det kan inte anses vara en ändamålsenlig lösning. I 1 mom. föreslås det därför en bestämmelse om att den tillståndsmyndighet som avses i vattenlagen ska kunna bevilja rätt att placera vattenledningar och anknytande anordningar och anläggningar, om sökanden framställer ett yrkande om detta i samband med ett ärende som gäller uttag av vatten. Bestämmelsen behövs också för att arrangemangen i anslutning till ledandet av vatten i vissa fall hänger så nära samman med det ärende som gäller själva uttaget av vatten att behandlingen av det ärende som gäller uttaget av vatten kan försvåras om behandlingen av ärendena skiljs åt.

Sådan placering av vattenledningar och anknytande anordningar som har anhängiggjorts som ett separat ärende avgörs i den ordning som anges i 161 a § i markanvändnings- och bygglagen. Dessa ärenden ska således inte längre kunna behandlas av tillståndsmyndigheten. I 2 mom. finns en bestämmelse om detta. Om en vattenledning kommer att placeras på flera kommuners område, ska man ansöka om rätt att placera ledningen hos varje kommun separat. Även om detta kan verka krångligt ur verksamhetsutövarens perspektiv, bör beslut om separat placering inte fattas långt borta från kommunen, där man inte nödvändigtvis känner till de lokala förhållandena tillräckligt väl. Å andra sidan bör det beaktas att merparten av ledningarna i praktiken placeras med stöd av avtal.

I det föreslagna 1 mom. anges också den allmänna principen att en ledning ska placeras på någon annans område på ett sådant sätt den medför så liten olägenhet som möjligt. Detta ska beaktas framför allt vid valet av placering för ledningen. I paragrafen föreslås ingen särskild bestämmelse om ersättning för förlust av förmån på grund av placeringen, för den allmänna bestämmelsen om allmän ersättningsskyldighet i 13 kap. 1 § 2 punkten täcker också de situationer som avses i denna paragraf.

Placeringen av en vattenledning begränsar rätten för ägaren eller innehavaren av området att använda sitt område. Området där vattenledningen finns får inte användas så att vattenledningen kan ta skada eller underhållet av den försvåras på ett oskäligt sätt. Bestämmelsen gäller ledningar som placeras med stöd av avtal mellan parterna eller med stöd av myndighetsbeslut. Ledningar som har placerats olovligen ska inte omfattas av det skydd som bestämmelsen ger.

Den som tar vatten och den som äger marken bör sträva efter att nå en överenskommelse om placeringen av vattenledningar och anknytande anordningar. Då behöver placeringen av ledningen inte behandlas av en myndighet. Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK) och Finlands Kommunförbund har utarbetat en mall för avtal om placering av ledningar. Problemet med ledningar som placeras med stöd av avtal är rättens beständighet, för den införs inte i fastighetsdatasystemet. Lagen föreslås inte bli utökad med en liknande bestämmelse som den i 161 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen, att ett avtal om placering av ledningar också binder fastighetens nya ägare. Det går alltid att stifta servitut för placeringen, och dessutom föreslås det i 17 kap. 9 § en bestämmelse om tillstånd som beviljas för att säkerställa en rätt som grundar sig på överenskommelse. En annan möjlighet att stärka avtalens ställning är att låta godkänna dem genom myndighetsbeslut. Om parterna vill går det att fastställa ett avtal genom myndighetsbeslut, och då beviljar myndigheten således formellt rätt att placera vattenledningar och anordningar med stöd av avtalet.

I 3 mom. utvidgas 1 mom., som gäller placering av vattenledningar, till att på samma sätt som 161 a § i markanvändnings- och bygglagen också gälla mindre anordningar och anläggningar som hör till ledningarna. Dessutom är det meningen att bestämmelsen ska göra det möjligt att placera avlopp i samma schakt som en vattenledning, eftersom frågor som gäller avledande av avloppsvatten kan behöva avgöras samtidigt med frågor om placering av vattenledningar. När man beslutar om placeringen av en vattenledning, vore det ändamålsenligt att samtidigt kunna besluta att avloppsledningen ska dras i

samma schakt. Bestämmelsen gör det också möjligt att placera andra ledningar som tjänar uttag av vatten och avledande av avloppsvatten i samma schakt som vattenledningen. På så sätt behöver man inte särskilt anhålla om ett beslut enligt markanvändnings- och bygglagen för placering av sådana här ledningar som direkt tjänar samma verksamhet, när de placeras samtidigt med vattenledningen.

9 §. Undantag från tillstånd att ta vatten. I sak motsvarar bestämmelsen 9 kap. 22 § i den gällande vattenlagen. Den har dock formulerats om med beaktande av bl.a. beredskapslagen (1080/1991). Tillämpningen av beredskapslagen är kopplad till undantagsförhållanden. Den föreslagna 9 § kan tillämpas under normala förhållanden, om t.ex. ett annat vattentjänstverks leverans av råvatten störs av någon anledning. Med vattentjänster avses i detta sammanhang också vattentjänster i glesbygden. Ett annat vägande skäl kan t.ex. vara tryggandet av livsmedelsförsörjningen.

Enligt 2 mom. ska den statliga tillsynsmyndigheten, precis som för närvarande, underrättas om avvikelser från det användningsändamål som anges i tillståndet.

10 §. Begränsning av vattenuttaget. Bestämmelsen baserar sig på den gällande vattenlagens 9 kap. 14 §, vars tillämpningsområde har utvidgats till att gälla inte bara uttag av grundvatten, utan också uttag av ytvatten. Avsikten med bestämmelsen är att trygga tillgången på vatten i de situationer då vattnet inte räcker för alla som behöver det på grund av långvarig torka eller någon annan jämförbar exceptionell orsak. I sådana situationer ska man i enlighet med principerna för företrädesordningen på samma sätt som enligt den gällande lagen säkerställa att det övriga uttaget av vatten inte äventyrar det uttag som tjänar den sedvanliga förbrukningen på en fastighet.

Den som behöver vatten ska kunna göra en ansökan till tillståndsmyndigheten om att någon annan som tar vatten ska åläggas att begränsa den vattenmängd som får tas ur vattentäkten för viss tid. Begränsningen ska framför allt gälla uttag som baserar sig på tillstånd, men bestämmelsen kan komma att tillämpas också i fråga om andra uttagsprojekt. Paragrafens tillämpningsområde före-

slås bli utvidgat jämfört med nuläget genom att det ska gå att ansöka om en begränsning också i syfte att trygga uttag för vattentjänsterna i ett samhälle. I sådana fall kan sökanden vara t.ex. ett vattentjänstverk.

I 2 mom. föreskrivs om ersättningsskyldighet i anslutning till en begränsning. Bestämmelsen motsvarar ersättningsbestämmelsen i 9 kap. 14 § i den gällande vattenlagen. Ersättningsskyldigheten föreslås gälla oskäligen förlust av förmån, och den som har ansökt om det åläggande som avses i 1 mom. ska svara för ersättningen. Tillståndsmyndigheten ska dock kunna bestämma att också andra som får avsevärd nytta av begränsningen ska delta i betalningen av ersättning, även om de inte har varit sökande. Tillståndsmyndigheten slår fast ersättningen på ansökan av den som har lidit förlust av förmån. Detta sker antingen i samband med att begränsningen meddelas eller senare.

11 §. Skyddsområde för en vattentäkt. I 9 kap. 19 och 20 § i den gällande vattenlagen föreskrivs om upprättande av skyddsområden för vattentäkter. Utvecklingen av den lagsiftning, utöver vattenlagen, som har anknytning till skyddsområden har inte helt och hållet eliminerat behovet av bestämmelser om skyddsområden, utan sådana bestämmelser behövs fortfarande i synnerhet för att skydda uttaget av grundvatten. Inga skyddsområden har inrättats till skydd för ytvattentäkter, men med beaktande av den samhälleliga betydelsen av att vattenförsörjningen tryggas bör möjligheten att inrätta skyddsområden också för att trygga uttaget av ytvatten bevaras. Inrättandet av skyddsområden till skydd för uttaget av ytvatten respektive grundvatten avviker inte så mycket från varandra att det behöver utarbetas separata bestämmelser för dem. Skyddsområden kan inrättas till skydd för uttaget av ytvatten med hjälp av en hänvisningsbestämmelse.

Under den tid som den gällande lagen har varit i kraft har möjligheten att inrätta skyddsområden knappast alls utnyttjats. Detta beror huvudsakligen på Finlands utvecklade miljöskyddslagstiftning. I flera fall har förbudet mot förorening av grundvatten, förbudet mot grundvattensändring och förbudet mot förorening av mark ansetts vara tillräckliga mekanismer i sig för att trygga vatten-

kvaliteten. En annan orsak som ofta har nämnts är att ett skyddsområde enligt 9 kap. 19 § i den gällande vattenlagen kan fastställas bara på ansökan av den som ansöker om tillstånd. I samband med tillståndsbeslutet går det visserligen att fastställa ett skyddsområde för en grundvattentäkt också utan ansökan, om det prövas vara påkallat av ett angeläget behov av hygieniska skäl eller annars för att grundvattnet ska hållas rent. I praktiken har inte heller skyddsområden för grundvattentäkter just alls inrättats under senare tid.

Man har försökt skydda grundvattnet också med olika inofficiella skyddsplaner. De har ansetts trygga grundvattenkvaliteten i tillräcklig grad, och detta har minskat behovet av att inrätta skyddsområden. När det gäller de skyddsplaner för grundvattnet som inte bygger på lag, är kriterierna för hur planerna ska göras upp och vad de ska innehålla, förfarandet för uppgörandet av planer och planernas rättsverkningar oklara. Därför har dessa planer ansetts vara problematiska i synnerhet med tanke på markägarnas rättsliga ställning.

Bestämmelserna om skydd för de områden som används till uttag av vatten behöver göras tydligare. De begränsningar som anses behövliga bör genomföras inom ramen för lagstiftning om skyddsområden. Den ger en rättslig grund för nödvändiga inskränkningar i användningen. Genom skyddsområdesbestämmelser kan man specificera de åtgärder som måste begränsas på ett skyddsområde med beaktande av förbudet mot förorening av grundvatten, förbudet mot grundvattensändring, skyddsplaner och bestämmelser i vattenlagen. Detta förfarande har också den fördelen att de ersättningsfrågor som inskränkningar i användningen eventuellt medför kan behandlas vid inrättandet av ett skyddsområde.

Det är inte meningen att inrättandet av skyddsområden ska begränsas till projekt av vissa slag. I praktiken kan det oftast bli aktuellt att inrätta skyddsområden inom projekt som tjänar samhällenas uttag av vatten och annat uttag av vatten i stor skala. Det är inte meningen att ett skyddsområde ska inrättas varje gång som ett yrkande om detta framställs till tillståndsmyndigheten, utan ett

skyddsområde ska inrättas bara i de fall då det är nödvändigt för att trygga vattenkvaliteten eller grundvattenförekomstens avkastningsförmåga. Att vattenkvaliteten tryggas innebär att en råvattenförekomst som har tagits i bruk för vattenförsörjning fortsätter att vara säker hälsomässigt sett och lämpa sig för vattenförsörjning. En vattenförekomsts avkastningsförmåga syftar på åtgärder som kan försvaga en vattenförekomsts kvantitativa avkastningsförmåga. Skyddsområdet får inte göras större än vad som med tanke på vattenuttagsprojektet är nödvändigt för att trygga vattenkvaliteten eller grundvattenförekomsten.

Enligt förslaget kan ett skyddsområde inrättas antingen samtidigt med att ett ärende som gäller uttag av vatten avgörs eller senare på särskild ansökan. När ett ärende som gäller inrättande av ett skyddsområde avgörs samtidigt med ett ärende som gäller uttag av vatten, kan avgörandet antingen ingå i beslutet om uttag av vatten eller ett separat beslut fattas om inrättandet av ett skyddsområde. För beslutets rättsverkningar spelar det ingen roll i vilken form beslutet har fattats.

Enligt 9 kap. 19 och 20 § i den gällande vattenlagen är det bara sökanden som kan göra en framställning om att ett skyddsområde ska fastställas för en ytvattentäkt. I fråga om skyddsområden för grundvattentäkter har rätten att göra en framställning inte begränsats. Det föreslås ingen begränsning av den krets som har rätt att göra en framställning om att ett skyddsområde ska inrättas, och därför kan enligt 1 mom. inte bara innehavaren av vattentakten utan också den statliga tillsynsmyndigheten och en part yrka att ett skyddsområde ska inrättas. Skyddsområdesbestämmelser som är nödvändiga med tanke på allmänna intressen måste kunna meddelas även om den som ansöker om tillstånd inte tar initiativet. Detta gäller t.ex. inskränkningar som behövs för att trygga ett samhälles vattenförsörjning. Systemets tydlighet och rättssäkerhetsaspekter talar för att också parter ska få rätt att ta initiativ.

I lagen föreslås inga särskilda bestämmelser om fördelningen av skyldigheten att utreda ärenden som gäller fastställande av skyddsområden. Utgångspunkten är att den som framställer ett yrkande ska lägga fram

en redogörelse som stöder yrkandet, i synnerhet om det ärende som gäller inrättande av ett skyddsområde behandlas separat från det ärende som gäller inrättande av en vattentäkt. Om yrkandet att inrätta ett skyddsområde framställs i samband med ett ärende som gäller uttag av vatten, ska tillståndsmyndigheten av den som tar vatten få tillgång till material som denne förfogar över och som har samband med behandlingen av vattenuttagsärendet, men som också kan vara av betydelse för avgörandet av det ärende som gäller fastställande av ett skyddsområde.

I 3 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 9 kap. 19 § 3 mom. i den gällande vattenlagen att ett beslut om att inrätta ett skyddsområde ska iakttas även om det överklagas. På detta sätt förhindrar man att någon söker ändring i syfte att skjuta upp bestämmelsernas ikraftträdande.

12 §. Skyddsområdesbestämmelser. Enligt paragrafen ska ett beslut om att inrätta ett skyddsområde innehålla nödvändiga bestämmelser om skyddsåtgärder, om andra inskränkningar i användningen av skyddsområdet och om övervakningen av att bestämmelserna iakttas. Bestämmelserna ska inte begränsa verksamhet som inte äventyrar syftet med inrättandet av ett skyddsområde. Bestämmelserna får inte heller vara strängare än vad som är nödvändigt för att nå målet. Innehållet i bestämmelserna kan således variera i fråga om olika delar av ett skyddsområde.

När skyddsområdesbestämmelser meddelas går det att beakta de eventuella skyddsplaner för grundvattnet som har gjorts upp för området. I praktiken innebär det att man genom bestämmelserna specificerar och befäster planernas inverkan på användningen av skyddsområdet. Härigenom förmedlas planernas rättsverkningar för användningen av området via skyddsområdesbestämmelserna.

Ett centralt syfte med skyddsområdesbestämmelserna är att ange markanvändningsmöjligheterna i ett skyddsområde. En viktig del av bestämmelserna består av en specificering av åtgärder som är förbjudna och begränsade i området på grund av uttaget av vatten. Det är ändamålsenligt att också sådana inskränkningar i användningen av området som baserar sig på andra bestämmelser samlas på detta ställe. Till denna del handlar

det dock om att påpeka inskränkningarna, för de egentliga rättsverkningarna bygger på andra bestämmelser.

I 1 mom. föreskrivs dessutom om ersättningsskyldighet i anslutning till skyddsområdesbestämmelser. Detta motsvarar 9 kap. 19 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Ersättningsskyldigheten föreslås inte gälla sådan förlust av förmån som orsakas av gällande lagstiftning. Enligt förslaget kan ersättningsansvar uppkomma till följd av sådan förlust av förmån som beror på inskränkningar vilka innebär längre gående begränsningar än enligt den gällande lagstiftningen. I vissa situationer kan det vara oklart om en eventuell inskränkning av verksamheten och en förlust av förmån till följd av detta beror på en lagfäst skyldighet eller på en skyddsområdesbestämmelse. Då måste avgörandet träffas från fall till fall. När det gäller t.ex. förbuden mot förorening av mark och grundvatten kan man hämta riktlinjer för en bedömning av hindret för verksamheten i rättspraxis.

Vem som har yrkat på att det ska inrättas ett skyddsområde ska inte ha någon betydelse för vem som blir ersättningsskyldig. Det föreslås vara ägaren eller innehavaren av vattentäkten som är ersättningsskyldig. Att fastställa ett skyddsområde ska ses som en del av den helhet som ett vattenuttagsprojekt utgör. Ett skyddsområde ska fastställas, om det är nödvändigt för att säkerställa verksamhetsbetingelserna. Inget skyddsområde ska fastställas om ett sådant inte krävs för att trygga verksamheten. Det är inte en fråga där den projektansvarige har prövningsrätt i den bemärkelsen att han eller hon skulle kunna besluta om det är nödvändigt eller inte att inrätta ett skyddsområde. En eventuell ersättningsskyldighet till följd av att ett skyddsområde inrättas utgör en del av kostnaderna för att genomföra projektet. Vattentjänstverken kan baka in dessa kostnader i avgifterna för vattentjänsterna.

I 2 mom. finns en bestämmelse som gäller undantag från skyddsområdesbestämmelserna och som motsvarar systemet enligt den gällande vattenlagen. Det föreslås att tillståndsmyndigheten i enskilda fall på ansökan ska få bevilja undantag från bestämmelserna. Om det dock är fråga om verksamhet som

kräver miljötillstånd, ska beslut om undantag fattas genom ett miljötillståndsbeslut. En bestämmelse om detta finns i 39 § 4 mom. i miljöskyddslagen, som det hänvisas till i momentet. Bestämmelsen motsvarar 9 kap. 19 § 4 mom. i den gällande vattenlagen. Momentet har dock gjorts tydligare för att bättre motsvara det ursprungliga syftet och 39 § 4 mom. i miljöskyddslagen. I de fall som bestämmelsen avser är det den behöriga miljötillståndsmyndigheten som ska besluta om undantag. Om den kommunala miljö-
vårdsmyndigheten är tillståndsmyndighet, ska den enligt 17 § 3 mom. i miljöskyddsförordningen be närings-, trafik- och miljöcentralen om ett utlåtande innan undantag beviljas.

Enligt 3 mom. ska bestämmelserna i 3 kap. 21 § om översyn av tillståndsvillkoren tillämpas vid översyn av skyddsområdesbestämmelser. Bestämmelserna ska således kunna ses över på grund av oförutsedda verkningar eller ändrade förhållanden eller av säkerhetsskäl.

13 §. Lösningsrätt på skyddsområde. Paragrafen baserar sig på 9 kap. 21 § i den gällande vattenlagen. Ett beslut att inrätta ett skyddsområde och skyddsområdesbestämmelser ger inte innehavaren eller ägaren av en vattentäkt rätt att använda området. För att få placera de anordningar och konstruktioner som behövs för uttaget av vatten på någon annans område måste man således skaffa sig behövlig nyttjanderätt. Den kan basera sig på ett avtal mellan parterna eller på myndighetsbeslut.

Bestämmelser om upplåtelse av nyttjanderätt finns i 2 kap. 12 och 13 § när det gäller projekt som förutsätter tillstånd, och i 4 kap. 3 och 4 § när det gäller projekt som inte når gränsen för när tillstånd krävs. Bestämmelser om placering av anordningar och anläggningar som behövs för att leda vatten finns i 4 kap. 8 § i den föreslagna vattenlagen och i 161 a § i markanvändnings- och bygglagen. Att upplåta nyttjanderätt är inte en tillräcklig eller ändamålsenlig lösning i alla situationer, utan i vissa fall bör den projektansvarige ha rätt att lösa in de områden som krävs för anordningar och anläggningar som behövs för projektet. Detta är fallet närmast i samband med ett samhälles vattenuttagsprojekt eller

ett särskilt viktigt uttagsprojekt. I fråga om projekt som fordrar tillstånd kan en sökande ges rätt att lösa in ett område som krävs för projektet med stöd av 2 kap. 12 och 13 § i vattenlagen, om ett allmänt behov kräver det. Trots sin betydelse kan vattenuttagsprojekt inte kategoriskt anses uppfylla kravet på ett allmänt behov, och därför behövs en särskild bestämmelse om inlösen. Lösningsrätt bör inte beviljas, om det går att trygga förutsättningarna för verksamheten genom att sökanden får nyttjanderätt till det område som behövs. I den allmänna bestämmelsen i 13 kap. 1 § föreslås bestämmelser om ersättnings- skyldighet i anslutning till nyttjande- och lösningsrätt.

5 kap. Dikning

1 §. Tillämpningsområde. Det är meningen att kapitlet ska tillämpas på sådan dikning som anges i paragrafen och på användning och underhåll av diken. Definitionen av dikning motsvarar definitionen i 6 kap. 1 § i den gällande vattenlagen. Med dikning avses således åtgärder som preciseras i 1 mom. och som vidtas i avsikt att torrlägga mark eller annars avleda vatten som hindrar användningen av ett område.

Åtgärder som räknas som dikning är, utöver att gräva ett nytt dike, att utvidga eller rätta ut ett dike, en rännil eller en bäck som redan finns. Dessutom ska det räknas som dikning om man rensar en rännil eller en bäck som inte omfattas av bestämmelserna i 6 kap. om projekt som syftar till en ändring av medelvattenståndet. Om rensningen av en rännil eller bäck leder till att medelvattenståndet sjunker i en sjö ovanför, ska 6 kap. tillämpas på projektet. Utvidgning av ett dike, en rännil eller en bäck omfattar såväl breddning som fördjupning. Bestämmelserna om dikning i detta kapitel ska således tillämpas på all slags utvidgning av ett befintligt dike.

Jämfört med andra vattenhushållningsprojekt är dikning och bestående sänkning av medelvattenståndet typiska fastighetsekonomiska projekt. För dikning krävs det relativt sällan ett vattenrättsligt tillstånd, och därför behandlas dikningsprojekt i regel inte i ett vattenrättsligt tillståndsförfarande. Dessutom

är normerna för dikning med sina förfaranden och villkor för genomförandet mer självständiga än andra slag av projekt i förhållande till vattenlagens allmänna bestämmelser om byggande. Å andra sidan är den gällande vattenlagens kapitel om dikning och reglering kopplade till varandra via definitionen av nyttan av torrläggning och via bologsbestämmelserna.

En utgångspunkt för bestämmelserna om dikning är fastighetsägarens rätt att vidta åtgärder för att avlägsna vatten som hindrar användningen av en fastighet. Denna utgångspunkt är så pass vedertagen att det inte behövs någon liknande bestämmelse som den i 6 kap. 4 § 1 mom. i den gällande vattenlagen om fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens rätt att inleda dikning, dvs. att avlägsna det överflödiga vatten som stör en ändamålsenlig användning av fastigheten.

Gränsdragningen mellan dikning och reglering är delvis oklar i den gällande lagen. På grund av skillnader i bestämmelserna har detta lett till problem med tillämpningen, i synnerhet med tanke på naturskyddet. Eftersom regleringen som projekttyp dessutom delvis överlappar dikningen, föreslås det att regleringen ska slopas som självständig projekttyp. Den nya lagen föreslås fortfarande ha egna kapitel om bestående ändring av medelvattenståndet och vattenreglering, men den rensning eller invallning av bäckar som tidigare har hänförts till regleringen ska i fortsättningen också kunna ingå i ett dikningsprojekt.

Bestämmelserna om dikning hänger nära samman inte bara med bestämmelserna om vattenreglering utan också med bestämmelserna om avledande av avloppsvatten i 10 kap. i den gällande vattenlagen och i miljöskyddslagen. I och med att behandlingen av avloppsvatten har blivit effektivare, har de självständiga bestämmelserna om avledande av avloppsvatten i det nuvarande 10 kap. delvis blivit onödiga. Därför föreslås det att bestämmelserna om avledande av avloppsvatten ska flyttas till miljöskyddslagen och till bestämmelserna om dikning. I 2 mom. föreslås en hänvisning som gäller detta.

2 §. Definitioner. I 1 mom. definieras centrala begrepp i dikningsbestämmelserna mer detaljerat än i den gällande vattenlagen.

Med *torrläggningsområde* avses enligt förslaget all den mark för vilken samfällad dikning medför nytta. Torrläggningsområden kallas ofta också för dikningens nyttoområden. En motsvarande definition finns i 6 kap. 13 § 3 mom. i den gällande vattenlagen.

Med *nytta av dikning* avses i överensstämmelse med 6 kap. 16 § i den gällande vattenlagen ökningen av markens bruksvärde för det ändamål som marken används för eller som den med beaktande av omständigheterna närmast kan användas för. Genom en ändring av vattenlagen 1997 ändrades definitionen av nytta så att den lämpade sig för olika förhållanden bättre än tidigare. I första hand ska nyttan bedömas utifrån det ändamål som marken faktiskt kommer att användas för efter dikningen. Om inget klart användningsändamål kan noteras på ett område efter dikningen, ska nyttan anses vara ökningen av markens bruksvärde för det ändamål som marken närmast kan användas för med beaktande av omständigheterna.

Som *nyttotagare* räknas ägaren till den mark som får nytta av dikningen. I första hand är det enskilda fastigheter som har nytta av dikning, t.ex. genom en sådan förbättrad torrläggning av området som gagnar fastighetsägaren. Med nyttotagare förstås i fortsättningen ägaren eller ägarna till en fastighet. Terminologin ändras, för i den gällande vattenlagen har man använt termen nyttotagare, som beroende på sammanhanget inte bara har kunnat betyda den fastighet som har nytta av projektet, utan också fastighetsägaren. Ändringen påverkar dock inte grunderna för det egentliga fastställandet av nytta, som ska ske särskilt för varje fastighet, i överensstämmelse med den gällande vattenlagen. Samägarna till en fastighet ska således räknas som en enda nyttotagare också i fortsättningen. På motsvarande sätt har man också inom tillämpningspraxis för den gällande vattenlagen ansett att nyttan ska granskas ur hela gårdens och inte enskilda fastigheters perspektiv när det gäller gårdar som bildar en ekonomiskt enhetlig helhet.

Med *samfällad dikning* avses dikning där torrläggningsområdet består av flera fastigheter som tillhör olika markägare. Ett dike som påverkar torrläggningen av andra fastigheter i avsevärd grad är enligt definitionen således

i princip ett samfällt dike, även om den ursprungliga dikningen i praktiken inte nödvändigtvis var samfälld. I regel ska ett dike som ligger på rån mellan fastigheter alltid anses gagna fastigheterna på båda sidor om rån, om inte något annat följer av omständigheterna. Definitionen av samfälld dikning bygger på 6 kap. 13 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

En *aktiv delägare* är enligt förslaget en nyttotagare som har yrkat på dikning eller omfattat ett sådant yrkande eller som i syfte att få ökad nytta har yrkat på en ändring av en dikningsplan.

Med *passiv delägare* avses i enlighet med 6 kap. 21 § i den gällande vattenlagen en annan nyttotagare vid dikning, som inte har yrkat på dikning eller omfattat ett sådant yrkande och inte heller har yrkat på en ändring av en dikningsplan i syfte att få ökad nytta. Passiva delägare ska vara skyldiga att delta i dikningskostnaderna på samma sätt som aktiva delägare, men i övrigt skiljer sig deras ställning till vissa delar från de aktiva delägarnas.

I paragrafen föreslås ingen definition av dike, eftersom ordets innebörd framgår av tillämpningsbestämmelsen i 1 §. Enligt den paragrafen ska alla öppna bäddar och rör som är avsedda att torrlägga mark eller annars avleda vatten som hindrar användningen av ett område räknas som diken. Med dike avses således öppna diken och täckdiken men också avlopp som är avsedda att leda dag- eller dräneringsvatten.

I 2 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 6 kap. 35 § i den gällande vattenlagen om vattentjänstverkens särställning som nyttotagare i de fall då ett vattentjänstverks avlopp kan anses utgöra ett dike som omfattas av detta kapitel. Om det i ett vattentjänstverks avlopp vars syfte är att leda dag- eller dräneringsvatten leds ut vatten från vattentjänstverkets avloppsnät, ska det område som avloppsnätet täcker behandlas som ett särskilt avsnitt av torrlägningsområdet. Till denna del är det vattentjänstverket som ska anses vara nyttotagare, och inte de ägare till enskilda fastigheter som avloppsnätet betjänar.

3 §. Tillståndsplikt för dikning. Paragrafen innehåller bestämmelser om tillståndsplikt

för dikning och för användning och underhåll av diken. Att användning och underhåll av diken nämns i paragrafen beror på att man har velat avgränsa dikningen som begrepp till anläggandet av ett nytt dike på det sätt som avses i 1 §. Avsikten med bestämmelsen har inte varit att ändra bestämmelserna om tillståndsplikt för dikning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan det behövas ett tillstånd enligt vattenlagen för genomförandet av ett dikningsprojekt på grund av att projektet förorenar ett vattendrag (1 punkten) eller ändrar det (2 punkten). Tillståndsplikten ska bestämmas enligt den skadliga verkan som anges i den bestämmelse som nämns i 1 eller 2 punkten. I 1 punkten anges samtidigt gränsen mellan tillämpningsområdet för vattenlagens bestämmelser om dikning och miljöskyddslagens normer för hur förorening ska motverkas.

Dikning kan få sådana följder för ett vattendrag som är av samma slag som de förorenande effekter som är förbjudna enligt miljöskyddslagen, och då ska miljötillstånd i regel krävas för dikningen. Sådana frågor i anslutning till dikningsärenden som gäller nyttjanderätter och skyldighet att delta är emellertid av det slaget att det inte kan anses vara ändamålsenligt att behandla dem inom ramen för miljöskyddslagen. Det ska fortfarande anses motiverat att reglera dessa projekt inom ramen för den nya vattenlagen, precis som inom den gällande. På förfarandet ska man således tillämpa vattenlagens materiella bestämmelser och procedurbestämmelser och i tillämpliga delar miljöskyddslagens materiella bestämmelser om gränsen för när tillstånd krävs och om meddelande av tillståndsvillkor.

Paragrafens 1 punkt motsvarar bestämmelsen om tillståndsplikt i 1 kap. 19 § i den gällande vattenlagen, till den del paragrafen gäller dikning. Den förorenande effekt som avses i bestämmelsen kan märkas t.ex. som ökad näringsbelastning i ett vattendrag dit det leds dräneringsvatten eller som försurning av ett vattendrag i närheten av sur sulfatjord. Däremot ska t.ex. grumling eller att sediment transporteras med dräneringsvatten i regel inte räknas som förorening.

Hänvisningen i 2 punkten till en förändring eller effekt som avses i 3 kap. 2 § motsvarar

6 kap. 2 § i den gällande vattenlagen. Hänvisningen täcker, på samma sätt som för närvarande, sådana förändringar enligt 3 kap. 2 § 1 mom. som kränker en allmän förmån och dessutom kränkningar av en enskild förmån enligt i 3 kap. 2 § 2 mom. Om innehavaren av förmånen ger sitt samtycke till ett projekt, behövs det därmed inget tillstånd. Inget tillstånd behövs heller, om dikning som utförs endast på området ovanför en bäck leder till att vattenföringen i bäcken förändras. Däremot fordras det alltid tillstånd av tillståndsmyndigheten, om vattenföringen stoppas helt och hållet eller bäcken stängs. Om dikningen har följder som avses i 2 kap. 11 §, som gäller skydd av vissa typer av vattennatur, ska man ansöka om undantag för projektet i enlighet med 2 kap. 11 § 2 mom.

4 §. Behovet av dikningsförrättning. I den föreslagna paragrafen anges det när ett dikningsärende ska behandlas vid en dikningsförrättning. När den gällande vattenlagen stiftades, ansåg man att det inte var ändamålsenligt att behandla dikningsärenden i ett tillståndsförfarande på grund av ärendenas art. Det föreskrevs ett eget förfarande för dem, där dikningsärendenas särdrag kunde beaktas smidigare än i ett ansökningsförfarande.

När vattenlagen revideras är det meningen att dikningsförrättningen ska finnas kvar i lagen som ett eget förfarande. Det föreslås att bestämmelserna om dikningsförrättning ska samlas i samma kapitel som de materiella bestämmelserna om dikning. Paragrafens bestämmelser om behovet av dikningsförrättning bygger i hög grad på 6 kap. 10 § i den gällande vattenlagen, men tillämpningsområdet för förrättningen krymper till vissa delar jämfört med nuläget.

Om ett dikningsprojekt förutsätter tillstånd av regionförvaltningsverket enligt den gällande lagen, ska projektet enligt den gällande 6 kap. 10 § alltid också behandlas vid en dikningsförrättning. Det kan inte anses vara en ändamålsenlig lösning att dela in behandlingen i två olika förfaranden, som i och för sig är exakt avgränsade. Därför föreslår man en sådan översyn av bestämmelserna att ett dikningsärende helt och hållet ska avgöras av regionförvaltningsverket, om ärendet till någon del förutsätter tillstånd av regionförvalt-

ningsverket med stöd av 3 §. Om det krävs att regionförvaltningsverket beviljar undantag med stöd av 2 kap. 11 § i lagförslaget för genomförandet av ett projekt, ska dikningsärendet inte behandlas vid regionförvaltningsverket på grund av detta. De dikningsprojekt som fordrar tillstånd av regionförvaltningsverket är så pass få att reformen inte bedöms öka arbetsbördan vid regionförvaltningsverket i någon nämnvärd grad.

Enligt 1 mom. 1 punkten behövs det en dikningsförrättning, om det ingår i dikningen att få ett översvämningsområde att försvinna eller bli mindre eller om dikningen leder till att vattnens avrinningsriktning avsevärt ändras. Till denna del motsvarar bestämmelsen 6 kap. 10 § 1 mom. 2 punkten i den gällande vattenlagen, med undantag för projekt som avser att helt och hållet torrlägga mindre sjöar. Dessa projekt har varit mycket sällsynta i praktiken, och därför föreslås det att de inte ska räknas som dikning och således inte heller ingå i kapitlets tillämpningsområde.

I den föreslagna 1 mom. 2 punkten anges det att en dikningsförrättning behövs, om dikningen kräver att en skyddsvall eller pumpstation anläggs på någon annans mark. Dessutom krävs det en dikningsförrättning enligt 1 mom. 3 punkten om ett nytt dike måste anläggas under en landsväg, järnväg, kabel, gasledning, vattenledning, värmeledning eller ett avlopp och ägaren till konstruktionen inte har gett sitt samtycke till projektet. Enligt 2 mom. gäller detta även utvidgning av en befintlig bädd. På lagnivå innebär bestämmelsen att tillämpningsområdet för dikningsförrättningar utvidgas jämfört med den gällande vattenlagen. Det handlar dock om att i lagen införa en tolkning som har godtagits inom rättspraxis, för vid meningsskiljaktigheter har det ansetts inom rättspraxis att det krävs ett beslut från en dikningsförrättning åtminstone för diken som går under allmänna kablar.

Enligt 1 mom. 4 punkten behövs det en dikningsförrättning, om ingen överenskomst kan nås om samfällad dikning och det finns minst tre nyttotagare. I regel ska ett ärende behandlas vid en dikningsförrättning om minst tre nyttotagare anmäler sig som nyttotagare, oavsett hur nyttan av dikningen

fördelas mellan dessa nyttotagare när allt kommer omkring.

Om det finns bara två oeniga nyttotagare vid en samfällad dikning, förekommer det i regel inte frågor som måste lösas genom att ärendet behandlas vid en dikningsförrättning. Sådana frågor bör lösas av den kommunala miljövårdsmyndigheten, förutsatt att det inte finns några andra orsaker enligt paragrafen att hålla en dikningsförrättning. Detta kan leda till att de kommunala miljövårdsmyndigheterna får fler dikningsärenden att behandla och att det därför t.ex. behöver ordnas tilläggsutbildning för de tjänsteinnehavare som har hand om dessa ärenden.

I 1 mom. 5 punkten föreskrivs om andra ärenden som ska behandlas vid en dikningsförrättning och som till skillnad från de andra punkterna i momentet har samband med ett dikningsprojekt som det redan tidigare har fattats beslut om. I sådana ärenden kan det vara fråga om att ändra en plan som det tidigare har fattats beslut om vid en dikningsförrättning eller om att bilda eller upplösa en dikningssammanslutning, eller också kan det gälla de rättigheter och skyldigheter som en dikningssammanslutnings medlemmar har i sammanslutningen. Till denna del motsvarar bestämmelsen 6 kap. 10 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

5 §. Den kommunala miljövårdsmyndighetens behörighet i dikningsärenden. I paragrafen föreskrivs det hur meningsskiljaktigheter i fråga om dikning ska avgöras när ärendet inte ska behandlas av tillståndsmyndigheten eller vid en dikningsförrättning med stöd av 3 eller 4 §. Enligt 1 mom. kan parterna då antingen nå en överenskommelse i frågan eller föra den till den kommunala miljövårdsmyndigheten för behandling. Den kommunala miljövårdsmyndigheten ska behandla sådana meningsskiljaktigheter som föranleds av att ett dike anläggs på någon annans mark eller genom någon annans enskilda väg, att sträckningen på ett dike ändras eller att vatten leds in i ett dike eller en bäck på någon annans mark samt meningsskiljaktigheter av andra liknande skäl. Bestämmelsen om den kommunala miljövårdsmyndighetens behörighet motsvarar 6 kap. 12 § i den gällande vattenlagen. Närmare bestämmelser om dikning på annans område föreslås i 9 §.

Enligt 2 mom. ska de allmänna bestämmelserna i 11 kap. om behandling av ansökningsärenden iakttas i tillämpliga delar vid den kommunala miljövårdsmyndighetens behandling av ärenden som gäller meningskiljaktigheter.

I 3 mom. föreskrivs det att den kommunala miljövårdsmyndigheten kan utöva förvaltningstvång enligt 14 kap. när den vid avgörandet av ärenden som avses i 1 mom. ålägger någon att vidta eventuella rättelseåtgärder. Avvikande från den gällande vattenlagen ska den kommunala miljövårdsmyndigheten ha möjlighet att förena ett förbud eller åläggande som den meddelar inte bara med hot om tvångsutförande utan också med vite. Om det när beslut fattas om en rättelseåtgärd blir nödvändigt att avgöra behovet av ett tillstånd av tillståndsmyndigheten eller iakttagandet av ett beviljat tillstånd, ska ärendet överföras till tillståndsmyndigheten för avgörande.

6 §. Anmälan om dikning. I paragrafen föreskrivs om den anmälan om dikning som ska göras till den statliga tillsynsmyndigheten. Med dikning avses alla de åtgärder som definieras som dikning i 1 §.

Tillsynen över dikning i synnerhet på skogsområden har visat sig vara bristfällig i praktiken, eftersom man inte har behövt informera tillsynsmyndigheterna om projekt och tillsynsmyndigheten således inte i förväg har kunnat bedöma behovet av tillstånd enligt vattenlagen. Det har gjorts försök att rätta till missförhållandet genom att flera närings-, trafik- och miljöcentraler har samlat in information om dikningar i regionen bl.a. med hjälp av förteckningar som bygger på anmälningar om dikning. Praxis har dock varierat på olika håll i landet, och på vissa ställen har anmälningarna om dikning riktats till de kommunala miljövårdsmyndigheterna. Ett syfte med den föreslagna bestämmelsen är att förbättra förutsättningarna för förhandskontroll och förenhetliga en varierande praxis genom att förbättra informationen till tillsynsmyndigheten.

Projektets miljökonsekvenser är utgångspunkten för bedömningen av om tillstånd behövs eller inte. För att konsekvenserna av dikningen ska kunna bedömas på behörigt sätt måste det dessutom göras en granskning per avrinningsområde där de projekt som har

planerats för samma tidsperiod kan granskas tillsammans. Om en helhetsgranskning ska vara möjlig, bör närings-, trafik- och miljöcentralerna få information om planerad dikning i god tid innan den genomförs. I syfte att kunna säkerställa en granskning av tillståndsbehov och samverkan föreslår man i 1 mom. bestämmelser om skyldigheten att göra en anmälan om annan än obetydlig dikning minst 60 dygn innan dikningen inleds. Sådan obetydlig dikning som anmälnings-skyldigheten inte ska gälla kan t.ex. vara täckdikningen av ett litet åkerskifte, dikningen av en mindre skogsremsa eller anläggandet av ett dike på egen mark, om diket behövs för att torrlägga en byggplats. Obetydlig dikning kan således bara omfatta små ytor.

Det föreslagna 1 mom. innehåller bestämmelser om det viktigaste innehållet i en anmälan. Paragrafen föreslås också innehålla ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om innehållskraven för en anmälan genom förordning av statsrådet. Utifrån anmälan ska det gå att bedöma såväl projektets konsekvenser för vattendraget som dess adekvans i förhållande till bestämmelserna i vattenlagen om nyttotagarnas inbördes förhållanden.

För en väghållare som avses i landsvägslagen går det att i vägplanen med stöd av 24 § i den nämnda lagen grunda rätt att hålla ett utloppsdike på någon annans mark eller rätt att leda avrinningsvatten till någon annans dike eller bäck. Enligt den nämnda paragrafen gäller i fråga om utloppsdiken i övrigt det som föreskrivs om dikning i vattenlagen. En bestämmelse med liknande innehåll finns i 19 § i banlagen. Bestämmelserna i landsvägslagen och banlagen om ledande av avrinningsvatten hänger samman med behovet av att torrlägga landsvägar och järnvägar, och dessa bestämmelser kan inte tillämpas på frågor i anslutning till torrläggning av områden mer generellt. När avrinningsvatten från en landsväg eller järnväg leds till ett utloppsdike, kan det medföra att vattenmängden eller vattenkvaliteten förändras och att arrangemangen för ledande av avrinnings- eller dräneringsvatten måste ses över på annat håll. Därför ska också dikningsprojekt som bygger på en vägplan eller järnvägsplan anmälas till närings-, trafik- och miljöcentralen.

Enligt 2 mom. ska den statliga tillsynsmyndigheten vid behov uppmana den som har gjort anmälan om dikningen att ansöka om tillstånd hos tillståndsmyndigheten eller om dikningsförrättning. Eftersom syftet med anmälan enbart är att säkerställa informationen och göra tillsynen effektivare, ska en anmälan inte ersätta de andra förfaranden som anges i lag. Till denna del motsvarar anmälan om dikning anmälnings-skyldigheten enligt den föreslagna 2 kap. 15 §.

7 §. Genomförande av dikning. Paragrafens 1 mom. innehåller en allmän bestämmelse om hur dikning ska genomföras. Den motsvarar 6 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. Syftet med bestämmelsen är att styra planeringen och genomförandet av dikningen på ett sådant sätt att skadorna och olägenheterna av dikningen blir så små som möjligt på miljön och för andra markägare i området.

Paragrafens 1 mom. innehåller en hänvisning till 2 kap. 7 §, som allmänt gäller sättet att genomföra vattenhushållningsprojekt på och som förpliktar den projektansvarige att genomföra projektet på ett sätt som medför så lite olägenheter som möjligt men ändå så att målet med projektet nås. Med tanke på olägenheterna för miljön innebär detta att man i synnerhet ska undvika att orsaka störningar i områden med rika naturvärden. En dikning ska heller inte genomföras på ett sätt som medför torrlägningsproblem på någon annans område. Det är meningen att bestämmelserna om hur dikning ska genomföras ska tillämpas på nydikning och upprepad dikning, och med stöd av hänvisningen i 8 § också på underhåll av diken.

I fråga om ringa skador innehåller slutet av 1 mom. ett undantag från det allmänna kravet på att dikningen inte får medföra olägenheter. Om den skada som dikningen orsakar är avsevärt mindre än de kostnader det skulle innebära att förebygga den, ska det gå att tillåta skadan. Då ska den dikande dock ersätta förlusten av förmån.

Paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om att ett våtmarksområde kan bildas i samband med dikning genom avtal mellan parterna. När parterna ingår avtalet är det meningen att de ska komma överens om alla frågor i anknytning till bildandet av våt-

marksområdet, inbegripet ersättning för förlust av förmån till följd av att området bildas.

Parterna ska kunna bilda ett våtmarksområde genom ett gemensamt avtal också utan en uttrycklig bestämmelse. Genom ändringslag 948/1997 infördes det dock en uttrycklig bestämmelse om detta i lagen för att understryka frågans betydelse. Nu föreslås det en sådan utvidgning av bestämmelsen att ett våtmarksområde ska kunna bildas inte bara i syfte att minska dikningskostnaderna eller främja miljövården, utan också med tanke på skyddet mot översvämningar. Det är motiverat att ta med skyddet mot översvämningar i bestämmelsen eftersom dikning ofta inverkar avsevärt på områdets förmåga att motstå översvämningar och ökar översvämningsrisken. Det är meningen att t.ex. förrättningsmännen vid en dikningsförrättning vid behov ska föra fram denna möjlighet och försöka få med avtalet som en del av den dikningsplan som ska fastställas. Då blir våtmarkslösningen inte beroende av ägarförhållandena på området vid respektive tillfälle.

Avsikten med 3 mom. är att göra det möjligt att under vissa förutsättningar bilda ett våtmarksområde också av ett område som tillhör ett icke konstituerat delägarlag, utan att delägarlaget först måste konstituera sig.

8 §. Underhåll och användning av diken. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om underhåll och användning av diken. De motsvarar 6 kap. 7 och 32 § i den gällande vattenlagen. Enligt 1 mom. är det nyttotagaren eller, om det finns flera nyttotagare, nyttotagarna gemensamt som har underhållsansvaret. Om det har bildats en dikningssammanslutning för att sköta de angelägenheter som följer av dikningen, är det sammanslutningen som är underhållsansvarig. I underhållsansvaret föreslås det ingå att hålla diken i ett sådant skick som deras torrlägningsfunktion kräver, utan att de medför olägenheter som kan undvikas. Det är 7 §, som gäller sättet att genomföra en dikning på, som ska utgöra måttstock. Försummelser av underhållet kan enligt 5 § föras till den kommunala miljövårdsmyndigheten för behandling. Ärenden som gäller detta ska kunna anhängiggöras av dem vars fördel eller rätt berörs av ärendet.

Långvarig försummelse av underhållet av ett dike kan ha lett till en situation där en dikad bädd har förvandlat i ett nytt, naturliknande tillstånd. En sådan förändrad bädd kan ha naturvärden som är av betydelse vid en rättslig prövning av ett ärende som gäller dikning av bädden, om det blir aktuellt att bedöma ärendet på nytt. Det underhållsansvar för ett dike som anges i 1 mom. innebär samtidigt en rätt att vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för underhållet av diket. Detta får ändå inte leda till att de naturvärden som har uppstått i en bädd till följd av att underhållsansvaret har försumrats kan förbigås med stöd av en rätt eller ett tillstånd som har beviljats tidigare. Underhållsskyldigheten för ett dike innebär således inte nödvändigtvis att ärendet inte behöver behandlas av en myndighet. För att klargöra detta föreslår man att det i 2 mom. ska föreskrivas att bestämmelserna om dikning tillämpas på underhållet och användningen av en sådan här bädd som har förvandlat i ett naturliknande tillstånd.

När det naturliga tillstånd som avses i momentet bedöms, ska diket ses som en helhet. I regel kan det bli aktuellt att bedöma det naturliga tillståndet i fråga om diken som har grävts genom att man har utnyttjat en bädd i naturligt tillstånd, dvs. en bäck eller en rännil. Eftersom förhållandena varierar går det inte att på lagnivå ta ställning t.ex. till hur länge bädden måste ha utvecklats utan några restaureringsåtgärder. Bedömningen av naturvärden måste således göras från fall till fall. Frågan om ett dikes naturliga tillstånd kan komma upp i flera olika situationer; normalt blir den aktuell i samband med ändringen av en dikningsplan eller upplösningen av en dikningssammanslutning.

I 3 mom. föreskrivs om de inskränkningar som ett dike som går genom ett rör eller ett avlopp medför för den övriga användningen av området. Marken där ett dike går genom ett rör eller där det finns ett avlopp som avses i 10 kap. i den gällande vattenlagen ska inte få användas så att diket eller avloppet kan ta skada eller underhållet av det försvåras på ett oskäligt sätt. Bestämmelsen gäller diken och avlopp som placeras med stöd av avtal mellan parterna eller med stöd av myndighetsbeslut. Bäddar och konstruktioner som har an-

lagts olovligen ska inte omfattas av det skydd som bestämmelsen ger.

9 §. Rätt till dikning på annans område. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om möjligheten att åt den dikande upplåta sådan nyttjanderätt till någon annans mark eller vattenområde som behövs för dikningen. Det går inte alltid att genomföra en dikning genom att utnyttja områden som ägs eller innehas av nyttotagarna, utan ibland måste någon annans område användas för ledande av vatten. Dessutom kan en ändamålsenlig dikning förutsätta att diket grävs på någon annans mark. Utgångspunkten i bestämmelsen är att parterna ska avtala om de nyttjanderätter som avses i denna paragraf. Om inget avtal träffas, ska myndigheten kunna ge nyttotagaren den rätt som avses i paragrafen.

I 1 mom. föreslås en förteckning över de rättigheter som kan upplåtas åt en nyttotagare. En nyttotagare ska kunna ges rätt att leda in vatten i någon annans dike, anlägga ett dike på en annans område, på någon annans område anlägga en skyddsvall eller pumpstation som krävs för dikningen eller rensa en bäck eller rännil på någon annans område. Det föreslås att den hänvisning i 6 kap. 9 § 1 mom. i den gällande vattenlagen som gäller ledande av vatten in i en bäck på någon annans område ska slopas, eftersom det inte är ändamålsenligt att bedöma vatten som leds in i ett vattendrag som en nyttjanderättsfråga.

I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för att en ovan avsedd rätt ska beviljas. För att nyttjanderätt ska kunna upplåtas, måste villkoren för att genomföra dikningsprojektet i övrigt uppfyllas. Alla dikningsprojekt måste således uppfylla de krav som anges i 2 kap. 7 och 8 § och 5 kap. 7 §. Projekt som fordrar tillstånd av tillståndsmyndigheten måste dessutom uppfylla kraven i 3 kap. 4 §.

En förutsättning för att nyttjanderätt ska upplåtas är att åtgärden behövs för en ändamålsenlig torrläggning av marken eller för att undvika att någon annans område blir vattendränkt eller orsakas annan förlust av förmån. Om nyttjanderätten innebär en rätt att leda in vatten i någon annans rördike, ska en ytterligare förutsättning vara att det inte annars är möjligt att avleda vattnet utan oskäligen kostnader. Förutsättningarna för denna rätt mot-

svarar bestämmelserna i 6 kap. 4 § och 9 § 3 mom. i den gällande vattenlagen.

I 2 mom. anges det dessutom vilken myndighet som är behörig att avgöra nyttjanderättsfrågor. I samband med ett dikningsärende ska en sådan fråga kunna avgöras av tillståndsmyndigheten eller vid en dikningsförrättning, men i andra fall är det den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten som ska avgöra ärendet.

Det föreslagna 3 mom. innehåller en bestämmelse om förhållandet mellan vattenlagens bestämmelser om placering av diken och bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen om ledande av vatten och dikning. För närvarande kan 161 § i markanvändnings- och bygglagen enligt paragrafens 4 mom. tillämpas på placeringen av en vattenledning och avlopp som hör till ett vattentjänstverk, trots att den nödvändiga rätten också kunde stiftas med stöd av bestämmelserna i vattenlagen. I 6 kap. 35 § i den gällande vattenlagen sägs det åter att 6 kap. i vattenlagen ska tillämpas i detaljplaneområden och i fråga om verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk, om inte något annat följer av lagen om vattentjänster eller av markanvändnings- och bygglagen. På detaljplaneområden och verksamhetsområden för vattentjänstverk kan således både vattenlagen och markanvändnings- och bygglagen vara tillämpliga i ärenden som gäller placering av diken, avlopp och vattenledningar.

Det föreslås att förhållandet mellan vattenlagens bestämmelser om placering av diken och bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen ska regleras på så sätt att dikets placering i regel avgörs enligt 161 a § i markanvändnings- och bygglagen på detaljplaneområden. I fråga om prövningen av förutsättningarna stöder sig bestämmelsen på markanvändnings- och bygglagens 161 §, som gäller placeringen av samhällstekniska anordningar. Bestämmelserna i 161 § i markanvändnings- och bygglagen har utarbetats med tanke på placeringen av olika slags ledningar och anknytande anordningar och konstruktioner. I regel är det fråga om ett arrangemang av liknande slag som servitut, mellan två parter. Rättsförhållandena i samband med dikning och placeringen av diken kan vara betydligt mer varierande, och dessa fall

kan inte lösas på ett tillfredsställande sätt med stöd av 161 § i markanvändnings- och bygglagen. Därför föreslås det att tillämpningen av 161 a § i markanvändnings- och bygglagen ska avgränsas på det sätt som framgår av paragrafen.

10 §. Genomförande av dikning på annans område. Paragrafen innehåller bestämmelser om hur dikning ska genomföras på någon annans område. Huvudregeln är att man ska undvika att orsaka onödiga olägenheter vid dikning. Enligt 1 mom. ska diket läggas på rån mellan fastigheterna eller i övrigt på en sådan plats att det orsakar fastighetsägaren så liten olägenhet som möjligt. Man bör undvika att anlägga diken på områden som har tagits i särskilt bruk och på täckdikade områden, där olägenheterna för fastighetsägaren är som störst.

Momentet föreslås också innehålla en bestämmelse om ett dikes utsträckning. Enligt förslaget räknas till diket på vardera sidan om bädden en dikesren med en bredd på en meter, om det inte har bestämts att den ska vara bredare eller markens beskaffenhet förutsätter en bredare dikesren. Med dikesren avses ett område som den dikande — inte den som äger markområdet — har nyttjanderätt till. Bestämmelsen gäller till denna del således inte markägarens dike, och den vägren som avses i paragrafen har inget samband med de skyddszoner som avses i lagstiftningen om jordbruksstöd. Bredden på dikesrenen ändras till en meter från att ha varit 60 centimeter enligt 6 kap. 4 § i den gällande vattenlagen. I praktiken är det nämligen sällan som det går att ange bredden på en dikesren ens med några tiotal centimeters noggrannhet.

Paragrafens 2 mom. ska enligt förslaget innehålla en bestämmelse om markägarens rätt att tillgodogöra sig den jord som tagits upp ur diket. En motsvarande bestämmelse finns i 6 kap. 5 § i den gällande vattenlagen. Om markägaren inte vill tillgodogöra sig jorden, ska den projektansvarige, precis som för närvarande, antingen placera jorden på ett sådant sätt att den inte orsakar olägenhet, eller föra bort jorden.

I 3 mom. föreslås en förtydligande bestämmelse om att ett dike som är lagligt placerat inte utan grund får täppas till eller vatt-

nets lopp i diket hindras på något annat sätt. Förbudet gäller utöver markägaren också en eventuell tredje part. I paragrafen föreskrivs dessutom om den rätt som ägaren av ett område har att på egen bekostnad ändra läget och sträckningen för ett dike som finns på denna ägares område. Motsvarande bestämmelse finns i 6 kap. 8 § i den gällande vattenlagen. En förutsättning för att denna rätt ska beviljas är att ändringen inte minskar nyttan av diket eller medför nämnvärda merkostnader för nyttotagaren. Markägaren kan i praktiken få den avsedda rätten med stöd av antingen ett avtal eller ett myndighetsbeslut, beroende på i vilket förfarande diket har anlagts på markägarens mark en gång i tiden. En situation som grundar sig på avtal kan ändras genom ett nytt avtal, men om ärendet har avgjorts genom ett myndighetsbeslut kan beslutet inte ändras genom ett avtal mellan parterna.

11 §. Beständigheten av en rätt som gäller dikning. För att få anlägga ett dike på någon annans mark eller leda in vatten i någon annans dike måste man ha behövlig nyttjanderätt. Den får man antingen genom ett avtal mellan markägaren och den dikande eller genom ett myndighetsbeslut i frågan. I dikningsärenden är det rätt vanligt med avtal mellan fastighetsägarna. På grund av oklara avtal och förändrade omständigheter är det likaså vanligt med tvister som gäller dikning. För att säkerställa en nyttjanderätts beständighet i förhållande till senare ägare till fastigheter som belastas av servitut föreslås i 1 mom. en motsvarande bestämmelse som den som finns i 12 kap. 6 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. I syfte att främja rätts-säkerheten och undvika tolkningsproblem i efterskott föreslås det dock i paragrafen att avtalet ska upprättas skriftligen, så att det kan åberopas på ett giltigt sätt i rättsförhållandena mellan nyttotagare och senare ägare till belastade fastigheter.

I 2 mom. föreslås det att skyddet i fråga om beständigheten ska utvidgas till att också gälla diken som ursprungligen har anlagts helt och hållet på markägarens egen mark men som till följd av senare förändringar i fastighetsindelningen kommer att gälla flera fastigheters områden.

I takt med att omständigheterna förändras kan det hända att lösningar som gäller dikningen inte längre fyller sina syften. På grund av dikningsärendenas natur har det ansetts vara enklare att ingripa i lösningar som gäller dikning än i vissa andra vattenhushållningstillstånd. Ett sådant skydd i fråga om beständigheten som tryggar nyttotagarens ställning utgör inget hinder för ett ingripande i tidigare beslut eller avtal som gäller dikning. I 3 mom. föreslås det en förtydligande bestämmelse om att ändringar i tidigare beslut eller i andra rättsförhållanden som gäller dikningen, dvs. i avtal som avses i 1 mom., får göras i ett myndighetsbeslut om dikningen.

12 §. Ersättning för förlust av förmån. I paragrafen föreskrivs om ersättning för förlust av förmån till följd av dikning och nyttjanderätt som beviljas för den. Avvikande från 6 kap. 6 § i den gällande vattenlagen föreslås paragrafen innehålla bestämmelser om ersättning för all slags förlust av förmån, inte bara för skada. När det gäller ersättning för förlust av förmån föreslås det att dikning i fortsättningen ska jämföras med andra vattenhushållningsprojekt och att de allmänna bestämmelserna i 13 kap. ska tillämpas på ersättning för förlust av förmån. I 1 mom. föreslås en hänvisning som gäller detta. Paragrafens 2—4 mom. föreslås få bestämmelser som kompletterar 13 kap. och som gäller ersättning för förlust av förmån till följd av dikning och användning av ett dike.

Enligt 13 kap. har markägaren rätt till ersättning för ett område som nyttjanderätt har upplåtits för eller som markägaren har varit tvungen att överlåta. Den dikande ska således vara skyldig att betala ersättning för ett område som ska användas som dike och dikesren. I 2 mom. begränsas markägarens rätt att få ersättning för sådan nyttjanderätt som upplåts på området, i de fall då någon annan har beviljats rätt att leda in vatten i en bäck på markägarens område. Det ska gå att få ersättning för det område som tas i bruk bara till den del som det har gjorts en ny fåra för bäcken eller bäckfåran har utvidgats avsevärt.

I 3 mom. föreskrivs om ersättning för kostnaderna för dikning när vatten leds in i någon annans dike eller i en bäck som någon annan har rensat. Nyttotagaren ska delta i kostna-

derna för tidigare dikningar i proportion till sin nytta av dikningarna. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 9 § i den gällande vattenlagen. Den som leder in vattnet ska vara skyldig att betala ersättning för kostnaderna för att anlägga diket i enlighet med de grunder som nedan anges för samfälld dikning. Detsamma gäller deltagande i en behövlig utvidgning och framtida underhåll av ett dike. Bestämmelsen påverkar inte den dikandes skyldighet att betala ersättning enligt 1 och 2 mom. för den nyttjanderätt som krävs för dikningen.

Det föreslagna 4 mom. innehåller separata bestämmelser om kostnadsansvaret när vatten leds in i någon annans rördike. Om ett rördike behöver utvidgas, ska den som leder in tillskottsvatten i diket ansvara för kostnaderna för detta. När det gäller ersättning för kostnaderna för att anlägga och underhålla rördiken gäller i övrigt det som föreskrivs i 2 mom.

13 §. Farleder och ledningslinjer. Paragrafen innehåller bestämmelser om olika parters anläggnings- och underhållsansvar i de fall då dikningen förutsätter att ett dike anläggs på en plats där det går en landsväg, enskild väg, järnväg, kabel eller gasledning. I 6 kap. 33 och 34 § i den gällande vattenlagen finns bestämmelser om parternas ansvar när ett dike anläggs under en landsväg, järnväg eller annan rälsbana eller enskild väg. Liknande problem kan dock uppstå också när ett dike anläggs där det finns kablar eller gasledningar, och därför föreslås tillämpningsområdet för bestämmelserna bli större till denna del.

Enligt 1 mom. ska den dikande kunna yrka att det anläggs ett dike under en allmän väg, järnväg, kabel eller gasledning, att en kabel eller gasledning flyttas eller att en bäck eller ett dike som går genom en väg utvidgas, om det är nödvändigt för dikningen. Med kabel och gasledning avses i detta sammanhang ledningar som tjänar ett allmänt behov. Placeringen av ett dike på ett område där det finns en ledning som tjänar en enskild fastighets behov ska bedömas enligt 9 §.

I 2 mom. föreskrivs det hur anläggnings- och underhållsansvaret ska fördelas mellan den projektansvarige och den som äger infrastrukturen. Den dikande ska på egen bekostnad gräva diket eller utvidga vattenfåran i anslutning till en ovan avsedd åtgärd. Den

som äger infrastrukturen ska för sin del ansvara för att broar eller trummor anläggs och underhålls och för att en kabel eller gasledning flyttas.

Det föreslagna 3 mom. innehåller en bestämmelse om undantag från det ansvar som ägaren till infrastrukturen har enligt 2 mom. Ägaren till infrastrukturen ska inte ha någon skyldighet att vidta sådana åtgärder som anges i 2 mom., om kostnaderna för dem blir oskäligt höga i jämförelse med nyttan av dikningen. I sådana fall är denna ägare dock skyldig att ersätta den förlust av förmån som följer av att en torrläggning av marken som ska anses nödvändig förhindras. Ingen ersättningskyldighet föreligger dock, om förlusten av förmån har blivit ersatt redan tidigare, t.ex. när infrastrukturen byggdes eller vid en väg- eller inlösningsförrättning.

I 4 mom. föreskrivs om ansvarsfördelningen när ett dike anläggs där det finns en enskild väg. Den som ansvarar för dikningen ska bära ansvaret för att anlägga en ny bro eller trumma eller ändra befintliga konstruktioner. Väghållaren ska svara för underhållet av bron eller trumman.

14 §. Användning av annans dike för annat än torrläggning av mark. Paragrafen innehåller bestämmelser om rätten att använda någon annans dike för att leda vatten i ett annat syfte än att torrlägga mark. Begreppet avloppsvatten i 10 kap. i den gällande vattenlagen har omfattat allt vatten som har använts som vätska och som inte längre ska användas. Bestämmelser om avledande av avloppsvatten ingår fortfarande till vissa delar i det gällande 10 kap., trots att bestämmelserna om förorening från avloppsvatten huvudsakligen har flyttats från vattenlagen till miljöskyddslagen. Det föreslås att bestämmelserna ska ses över så att miljöskyddslagen föreskriver om begreppen avloppsvatten och avlopp, och att kapitlet om dikning får behövliga bestämmelser om avledande av avloppsvatten.

Enligt 1 mom. kan den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten bevilja rätt att leda in vatten i någon annans dike också när det inte är fråga om torrläggning enligt 9 §, om det behövs för att vattnet ska kunna avledas på ett ändamålsenligt sätt och markägaren eller någon annan som har rätt att använda diket inte

ger sitt samtycke. För att avleda avloppsvatten kan det också fordras miljötillstånd enligt 28 § i miljöskyddslagen. Om ärendet har anknytning till ett miljötillståndsärende, beviljas rätten dock av den tillståndsmyndighet som avses i 31 § i miljöskyddslagen.

Craven på rening av avloppsvatten har skärpts hela tiden, och till följd av det har avloppsvattnets skadliga effekter minskat. Trots det innehåller avloppsvatten fler skadliga beståndsdelar än dräneringsvatten. Detta är orsaken till att det måste ställas längre gående krav på avloppsvatten som avleds än på dräneringsvatten som avleds. Ett allmänt villkor för rätt att leda in avloppsvatten i någon annans dike är enligt 2 mom. att detta inte orsakar oskälig olägenhet. Vad som är oskäligt ska bedömas objektivt utgående från ägaren till det område där diket finns och andra som orsakas olägenheter, såsom ägarna till de angränsande fastigheterna. Dessutom föreslås det en bestämmelse som anger att avloppsvatten inte utan ägarens samtycke får ledas i ett dike som sträcker sig genom ett område som tillhör någon annan och som tagits i särskilt bruk.

I 3 mom. föreslås det bestämmelser om hur avloppsvatten ska ledas och om ansvaret för att anlägga och underhålla ett dike. Den som leder in avloppsvatten i någon annans dike är skyldig att utföra sådana arbeten för att utvidga, iståndsätta och underhålla diket som orsakas av att annat än dräneringsvatten ska ledas in i det. Projektet ska genomföras på ett sådant sätt att ledandet av vatten inte orsakar skada eller olägenhet som kan undvikas till skäliga kostnader. Vid behov kan den myndighet som avses i 1 mom. meddela bestämmelser om hur arbetet ska utföras.

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser om de fall då åtgärderna enligt 3 mom. för att iståndsätta ett dike är till nytta också för någon annan än den som leder in vatten i en annans dike med stöd av 1 mom. Bestämmelserna om dikning ska tillämpas på en sådan nyttotagares skyldighet att delta i kostnaderna för åtgärderna och på förfarandet vid föreläggande att delta.

15 §. Uppgörande av dikningsplan. I 1 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 6 kap. 11 § i den gällande vattenlagen om skyldigheten att göra upp en dikningsplan.

Det ska alltid göras upp en dikningsplan, om ärendet ska behandlas av regionförvaltningsverket enligt 3 § eller vid en dikningsförrättning enligt 4 §. Dessutom ska det även annars göras upp en dikningsplan, om ärendets art eller omfattning kräver det. Detta kan vara fallet t.ex. vid dikning på sur sulfatjord, där avledningen av dräneringsvatten måste uppmärksammas särskilt på grund av vattnets surhet och eventuellt höga halt av metaller.

I det föreslagna 2 mom. finns bestämmelser om det viktigaste innehållet i en dikningsplan. Dikningsplanen ska innehålla uppgifter om projektet och hur det ska genomföras samt om torrlägningsdjupet, en redogörelse för nyttan av projektet och en bedömning av dess konsekvenser. Dikningsplanen är ett dokument av teknisk natur, och de krav som ställs på den bör anges i detalj i en förordning av statsrådet. Med stöd av myndigandet kan närmare bestämmelser dessutom meddelas om fastställande av torrlägningsdjupet och indelningen av torrlägningsområdet i avsnitt. En bestämmelse som gäller indelningen av torrlägningsområdet i avsnitt och som följer 6 kap. 18 § i den gällande vattenlagen kan i fortsättningen således ingå i en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den nya lagen.

Det föreslagna 2 mom. innehåller dessutom en bestämmelse om torrlägningsdjupet, som ska fastställas i dikningsplanen. När torrlägningsdjupet fastställs i dikningsplanen ska markens beskaffenhet, lutningsförhållandena och torrlägningsbehovet beaktas. Denna paragraf föreslås inte innehålla lika detaljerade bestämmelser om torrlägningsdjupet som 6 kap. 15 § i den gällande vattenlagen, men på åkerområden ska utgångspunkten för fastställande av torrlägningsdjupet också i fortsättningen vara täckdikningsdjupet.

Enligt 3 mom. ansvarar den som genomför dikningen för att det görs upp en dikningsplan. I praktiken vilar ansvaret alltså på den projektansvarige eller, vid samfällid dikning, på en nyttotagare som har ansökt om dikningsförrättning. Nivån har varierat på de dikningsplaner som sökandena har gjort upp, och förrättningsingenjörerna har varit tvungna att komplettera planer för att uppfylla lagens krav. Därför ska det enligt förslaget sägas ut i paragrafen att tillståndsmyndigheten

eller förrättningsmannen ska granska sökandens plan och göra nödvändiga ändringar i den. Bestämmelsen motsvarar 19 kap. 2 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

I 3 mom. föreskrivs det dessutom i överensstämmelse med 19 kap. 1 § 3 mom. i den gällande vattenlagen om myndighetens skyldighet att inhämta en dikningsplan på tjänstens vägnar. Tillståndsmyndigheten eller förrättningsmannen ska se till att en dikningsplan inhämtas, om beslut om dikningsplanen ska fattas vid en dikningsförrättning i enlighet med 1 mom. och sökanden eller en annan nyttotagare inte har presenterat planen för förrättningsmannen. I regel ska sökanden foga dikningsplanen som bilaga till ansökan om förrättning eller presentera den senast på förrättningssammanträdet. Om ingen dikningsplan har presenterats på förrättningssammanträdet, ska förrättningsmannen uppmana sökanden att lämna in planen inom skälig tid. Om planen inte lämnas in ska förrättningsmannen se till att en plan inhämtas. I fråga om ärenden som ska behandlas av tillståndsmyndigheten innebär detta att tillståndsmyndigheten ska uppmana sökanden att komplettera sin ansökan, om dikningsplanen saknas i den. Om sökanden inte lämnar in någon dikningsplan trots uppmaningen, ska tillståndsmyndigheten inhämta planen på tjänstens vägnar.

Relativt ofta har förrättningsmannen fått inhämta dikningsplanen. Förfarandet avviker från den utredningsskyldighet som den projektansvarige i regel har i miljöärenden, men med tanke på dikningsärendenas art och parternas sakkunskap föreslås det att denna praxis ska kvarstå. Det ska avgöras från fall till fall om myndigheten gör upp planen själv eller om en utomstående expert får i uppdrag att göra upp den. I vartdera fallet är det enligt 39 § sökanden som ska stå för kostnaderna för att göra upp planen.

16 §. Fastställande av dikningsplan. Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet för att fastställa dikningsplaner, dikningsplanernas rättsverkningar och tiden för att genomföra en dikning. Avvikande från den gällande lagen ska dikningsplanen kunna fastställas antingen vid en dikningsförrättning eller av tillståndsmyndigheten.

Det föreslagna 1 mom. innehåller en bestämmelse om de dokument som ska fastställas i ett dikningsärende. Regionförvaltningsverket eller en dikningsförrättning ska fastställa en dikningsplan och dessutom ett kostnadsförslag för projektet och en fördelningslängd över fördelningen av kostnaderna.

I 2 mom. föreskrivs det vilka bestämmelser som ska fogas till beslutet i ett ärende som avgörs vid en dikningsförrättning. Bestämmelserna föreslås gälla genomförandet av projektet, kontrollen av dess konsekvenser och tiden för genomförandet. I fråga om dikningsärenden som avgörs av tillståndsmyndigheten ska dessa bestämmelser iakttas med stöd av 3 kap.

Den fastställda dikningsplanen ger den projektansvarige rätt att inleda dikningen och att använda någon annans område för detta i enlighet med planen. I 3 mom. finns en bestämmelse om detta. Under dikningens gång kan det dock framgå att det vore ändamålsenligt att genomföra dikningen på ett sätt som avviker från planen, t.ex. för att miljöolägenheterna eller andra olägenheter ska kunna minimeras. När dikningen verkställs bör det därför gå att vid behov göra mindre avvikelser från planen utan att den ändras, om detta inte nämnvärt påverkar kostnaderna och nytan av dikningen.

17 §. Deltagande i samfällad dikning. I paragrafen föreskrivs det i överensstämmelse med 6 kap. 13 § i den gällande vattenlagen om rätten och skyldigheten för en markägare som är nyttotagare att delta i samfällad dikning. Enligt 1 mom. har nyttotagarna alltid rätt att delta i samfällad dikning och yrka att dikningen ska genomföras så att den medför största möjliga nytta också för deras mark, utan att det ursprungliga syftet med dikningen ändras eller kostnaderna ökar oskäligt.

Avsikten med bestämmelserna om samfällad dikning är att nyttotagarna jämlikt ska ansvara för kostnaderna för projektet. Enligt 2 mom. ska de som har nytta av samfällad dikning vara skyldiga att delta i dikningen på yrkande av vem som helst av de övriga nyttotagarna.

18 §. Dikningsplanen för samfällad dikning. Paragrafen innehåller bestämmelser om dikningsplanens omfattning vid samfällad dikning. Enligt 1 mom. ska dikningsplanen inte

fastställas i större omfattning än vad som är nödvändigt för att dikningen ska kunna verkställas för de aktiva delägarnas vidkommande. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 14 § i den gällande vattenlagen. Dikningsplanens omfattning bestäms således utifrån de aktiva delägarnas dikningsbehov. Indelningen i aktiva och passiva delägare vid samfällad dikning inverkar i synnerhet på delägarnas rätt att framställa yrkanden, men också på deras betalningsskyldighet.

Enligt 2 mom. kan en aktiv delägare inte längre efter slutsammanträdet vid dikningsförrättningen bli passiv delägare genom att avstå från projektet. Ett undantag utgör de situationer då alla aktiva delägare avstår från att yrka på dikning. Enligt 6 kap. 14 § i den gällande vattenlagen får man inte heller fatta beslut om dikningsplanen, om alla aktiva delägare träffar en överenskommelse om samfällad dikning utan att någon yrkar på beslut om planen. Denna bestämmelse har dock delvis stått i konflikt med den gällande 6 kap. 11 § och föreslås därför bli slopad. Det är ändå meningen att de aktiva delägarna fortfarande rätt fritt ska kunna avtala om dikningsplanens innehåll på det sätt de önskar.

19 §. Ansvar för kostnaderna. Paragrafen innehåller bestämmelser om fördelningen av diknings- och underhållskostnaderna mellan nyttotagarna. I 1 mom. föreslås en motsvarande bestämmelse som i 6 kap. 17 § i den gällande vattenlagen om vilka kostnader som ska räknas som dikningskostnader. Sådana kostnader är utgifterna för planeringen av projektet, behandlingen av ärendet och anskaffningen av medel för projektet, skötseln av dikningssammanslutningens angelägenheter tills dikningsarbetet har avslutats, ersättningen för den förlust av förmån som arbetet och dikningen medför och andra jämförbara utgifter på grund av dikningen.

I 2 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i 6 kap. 19 § i den gällande vattenlagen om de grundläggande principerna för hur kostnaderna ska fördelas mellan nyttotagarna. Samtliga nyttotagare ska vara skyldiga att delta i dikningskostnaderna i förhållande till den nytta som den samfällade dikningen medför för deras mark. I den föreslagna 21 § föreskrivs det dock separat om maximibeloppet av de kostnader som en nyttotagare

kan påföras i vissa fall. En nyttotagares skyldighet att delta i kostnaderna kan dock bara gälla de kostnader som orsakas av att marken torrläggs till det djup som avses i 15 § 2 mom. i ett torrlägningsområde eller på ett avsnitt av ett torrlägningsområde. Om nyttotagarna vill kan de också komma överens om att kostnaderna ska fördelas på något annat sätt.

Det föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om fördelningen av underhållskostnaderna mellan nyttotagarna. Av särskilda skäl kan underhållskostnaderna fördelas på ett annat sätt än de egentliga dikningskostnaderna. Ett sådan särskilt skäl kan vara att omständigheterna har förändrats eller att det senare har framkommit inexaktheter i fråga om fördelningen av nyttan. Dessutom ska en nyttotagare befrias från att delta i underhållskostnaderna, om nyttotagaren inte längre har någon som helst nytta av det samfällda diket på grund av att ett nytt dike har anlagts eller förhållandena i övrigt har förändrats.

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser om fördelningen av dikningskostnaderna i de fall då ett torrlägningsområde har indelats i avsnitt och ett visst avsnitt är beläget så att ett samfällt dike inte behöver anläggas på det för torrläggning av ett annat avsnitt. När dikningskostnaderna fördelas ska det då särskilt fastställas till vilka delar och i vilket förhållande nyttotagarna av det avsnitt där inget dike behöver anläggas ska delta i kostnaderna för hela torrlägningsområdet.

20 §. Nyttotagares solidariska ansvar. I denna paragraf föreskrivs det om fördelningen av kostnadsansvaret i de fall då en nyttotagare inte betalar sin andel av kostnaderna. Enligt 1 mom. är de övriga nyttotagarna då skyldiga att betala denna andel i förhållande till den nytta de har av dikningen.

Om andelen kan drivas in senare hos den som har försummat att betala sin andel, ska medlen fördelas mellan dem som betalade andelen, i proportion till hur mycket de har betalat av den. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 6 kap. 19 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

21 §. Kostnadernas maximibelopp. Paragrafen innehåller bestämmelser om maximibeloppet av de kostnader som en nyttotagare kan påföras i vissa fall. I sak motsvarar be-

stämmelsen 6 kap. 21—23 § i den gällande vattenlagen.

I 1 mom. föreslås det en bestämmelse om ett tak för aktiva delägars ansvar. Eftersom ett mål med samfällad dikning är att erbjuda nyttotagarna en kostnadseffektiv torrlägningslösning, kan det inte anses vara godtagbart att en enskild delägars ansvar för dikningskostnaderna kan bli större än kostnaderna för att torrlägga denna delägars område genom separat dikning.

Det föreslagna 2 mom. innehåller en bestämmelse om maximibeloppet av de kostnader som en passiv delägare kan påföras och om betalningstidens längd. En passiv delägare är skyldig att delta i dikningskostnaderna högst med ett belopp som motsvarar den nytta som dikningen medför för delägens marker. När dikningsplanen fastställs kan en passiv delägare dessutom genom ett myndighetsbeslut beviljas en betalningstid på högst tio år för sin andel av kostnaderna. Då är delägaren dock skyldig att årligen betala ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) på det obetalda beloppet.

22 §. Dikningssammanslutning. Paragrafen innehåller bestämmelser om när det ska bildas en vattenrättslig sammanslutning enligt 12 kap., dvs. en dikningssammanslutning, för samfällad dikning. Begreppet dikningssammanslutning motsvarar dikningsbolag som avses i 6 kap. 25 § i den gällande vattenlagen. Avsikten med bestämmelserna om en sammanslutning är att garantera att det finns en ansvarig för dikningen även om fastigheterna byter ägare. Medlemskapet i sammanslutningen föreslås basera sig på att man äger en fastighet som har nytta av dikningen.

Det ska bildas en sammanslutning, om nyttotagarna är minst tre och om ett eller flera av villkoren i 1 mom. uppfylls. En sammanslutning ska bildas, om det krävs tillstånd av tillståndsmyndigheten för dikningen eller om inget avtal kan nås om samfällad dikning. Bestämmelserna ändras jämfört med den gällande vattenlagen. Enligt den kan ett bolag bildas också när ett dikningsprojekt har bara två nyttotagare. Om man bildar en sammanslutning av två nyttotagare som inte kan nå en överenskommelse sinsemellan om hur dikningen ska genomföras, går det ändå inte något enklare att lösa meningsskiljaktighe-

terna mellan dem. Därför föreslås det att bildandet av en dikningssammanslutning ska avgränsas till de fall där nyttotagarna är minst tre. Enligt 3 punkten ska det dessutom också bildas en sammanslutning, om någon av nyttotagarna yrkar att en sammanslutning ska bildas och en sammanslutning ska anses nödvändig för genomförandet av dikningen, underhållet av diken eller skötseln av andra angelägenheter som beror på dikningen. Med stöd av 3 punkten kan nyttotagarna således också yrka att en sammanslutning ska bildas för underhållet i fråga om en tidigare genomförd dikning.

I 2 mom. föreskrivs det om tillsynsmyndighetens rätt att yrka att en dikningssammanslutning ska bildas. Tillsynsmyndighetens rätt att yrka att ett dikningsbolag ska bildas har varit något oklar enligt den gällande lagen, och därför föreslås det att bestämmelserna ska göras tydligare på denna punkt. Tillsynsmyndigheten ska kunna yrka att en dikningssammanslutning bildas, om en sådan är nödvändig för skötseln av angelägenheter som beror på dikningen och om förutsättningarna enligt 1 mom. för att bilda en sammanslutning uppfylls. Det kan vara nödvändigt att bilda en sammanslutning för att ansvarsförhållandena i anslutning till dikningen ska kunna klargöras eller för att sammanslutningens underhållsskyldighet och andra skyldigheter ska kunna ordnas på lämpligt sätt, eller av andra särskilda skäl.

23 §. Medlemmar i en dikningssammanslutning. Enligt lagen är dikningssammanslutningens medlemmar nyttotagarna, dvs. alla ägare till fastigheter som får nytta av dikningen. Bestämmelsen motsvarar praxis enligt den gällande vattenlagen.

I 2 mom. i lagförslaget föreskrivs det om nya medlemmar som senare ska antas i sammanslutningen. Den som senare vill leda in vatten i ett samfällt dike anlagt av en dikningssammanslutning och som kan anses få nytta av dikningen ska antas som medlem genom ett beslut av sammanslutningens stämma. Vid den stämma där en nyttotagare antas som medlem av sammanslutningen ska nyttotagarens andel av dikningskostnaderna slås fast.

Det föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om hur förändringar i fastighetsindel-

ningen på ett torrlägningsområde påverkar ansvarsförhållandena mellan nyttotagarna. Enligt förslaget blir ägaren till en ny fastighet som har bildats vid en fastighetsförrättning på torrlägningsområdet medlem i dikningssammanslutningen till den del som fastighetens område ingår i torrlägningsområdet. Den nya ägarens medlemskap i dikningssammanslutningen och ägarens andel av kostnaderna ska slås fast på sammanslutningens stämma. Bestämmelsen motsvarar vedertagen rättspraxis.

24 §. Bildande av dikningssammanslutning och sammanslutningens stadgar. Paragrafen innehåller bestämmelser om bildande av dikningssammanslutningar. Enligt förslaget ska en dikningssammanslutning bildas när ett dikningsärende behandlas vid en dikningsförrättning eller på regionförvaltningsverket, om inte medlemmarna avtalar något annat. Myndigheten ska godkänna sammanslutningens stadgar, utse de första ombudsmännen och bestämma medlemmarnas andelar av dikningskostnaderna och rösträtten, om de inte ingår i dikningsplanen.

I 12 kap. föreslås bestämmelser om de uppgifter som ska införas i registret över vattenrättsliga sammanslutningar när en dikningssammanslutning bildas. Det ska anses att en dikningssammanslutning har kommit till när den har blivit införd i registret. Redan före införandet i registret ska ombudsmännen kunna agera för sammanslutningens räkning med stöd av stadgar som baserar sig på ett avtal mellan nyttotagarna eller som har antagits vid en dikningsförrättning. Då är det först ombudsmännen som blir parter i avtalen.

25 §. Beslutsfattandet i dikningssammanslutningar. I paragrafen föreslås bestämmelser om beslutsfattandet i dikningssammanslutningar. Enligt 1 mom. har varje medlem i sammanslutningen en rösträtt som motsvarar förhållandet mellan dikningskostnaderna och den andel som medlemmen i dikningsplanen har ålagts att betala. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 26 § i den gällande vattenlagen.

Besluten vid stämman ska fattas med enkel röstmajoritet. I 2 mom. föreskrivs dock om de särskilda villkor som ställs på beslut om att ett projekt ska förfalla. Det är meningen

att ett beslut om att ett projekt ska förfalla ska kunna fattas av stämman endast om det i stämmokallelsen har meddelats att detta ärende kommer att tas upp till behandling och alla de närvarande aktiva delägarna stöder beslutet.

26 §. Upplösning av en dikningssammanslutning. För närvarande finns det otaliga dikningsbolag vars verksamhet har upphört i praktiken. Den gällande vattenlagen har inga klara bestämmelser om upplösning av dikningssammanslutningar. Därför föreslås sådana i den nya lagen.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillståndet hos diken som har använts till att leda vatten. Målet är att bäddar som har använts i dikningsprojekt ska återställas i ett naturliknande tillstånd. Det är inte praktiskt möjligt att återställa de naturliga förhållandena i konstgjorda bäddar, utan målet ska vara en sådan bädd i ett naturliknande tillstånd som det med hänsyn till omständigheterna kan anses vara vettigt att eftersträva. Om långvarig försummelse av underhållet har gjort att diken inte har nått ett sådant tillstånd, ska det innan dikningssammanslutningen upplöses slås fast vilka åtgärder som behövs för att nå målet. En åtgärd som kan komma i fråga är t.ex. att stenar som har avlägsnats vid rensningen av en bäckfåra läggs tillbaka i fåran.

Ett ärende som gäller upplösning av en dikningssammanslutning ska enligt förslaget behandlas vid en dikningsförrättning. Vid behandlingen av ärendet ska bestämmelserna i 12 kap. 19 § om upplösning av en vattenrättslig sammanslutning iakttas i tillämpliga delar. Enligt 12 kap. 19 § kommer en upplösning av en sammanslutning inte i fråga så länge som den har ansvar. Dikningssammanslutningars ansvar hänger nära samman med underhållet av diken. En dikningssammanslutnings ansvar för diken kan anses upphöra när de har övergått i ett naturliknande tillstånd. Det anses även räcka om man har vidtagit åtgärder som skapar förutsättningar för att bäddar som har använts till att leda vatten med tiden ska kunna utvecklas på detta sätt.

27 §. Avgifter som tas ut av medlemmarna. I paragrafen föreskrivs om de avgifter som ska tas ut av medlemmarna i en dikningssammanslutning. Bestämmelsen motsvarar

6 kap. 29 och 31 § i den gällande vattenlagen. Enligt 1 mom. ska skyldigheten för medlemmarna i en dikningssammanslutning att betala avgifter för att täcka dikningskostnaderna grunda sig på beslut av sammanslutningens stämma. Beslutet ska basera sig på den justerade fördelningslängd som ombudsmännen eller myndigheten gör upp.

Enligt 2 mom. ska ombudsmännen lägga fram en justerad fördelningslängd för sammanslutningens stämma att godkänna. I denna längd ska nyttotagarnas betalningsandelar specificeras med beaktande av eventuella förändringar i sättet att genomföra dikningen på. Ombudsmännen kan antingen själva göra upp den justerade längden eller överlåta det på en myndighet eller expert. Kostnadsfördelningen enligt den preliminära fördelningslängden ska rättas, om det visar sig att fördelningen av den nytta som medlemmarna får av dikningen avsevärt avviker från det som uppskattades när deras andel i sammanslutningen fastställdes. Förfarandet är detsamma om dikningssammanslutningen antar en ny medlem.

I 3 mom. föreskrivs det om skyldigheten för nya ägare som antas i en dikningssammanslutning att delta i dikningskostnaderna. Förfarandet enligt den gällande vattenlagen har kunnat leda till att ägaren till en ny fastighet som har bildats genom en fastighetsförrättning har fått vetskap om sitt delägarskap i dikningsbolaget först i samband med att avgiften enligt fördelningslängden har tagits ut. Detta kan inte anses vara godtagbart med tanke på rättssäkerheten. Enligt förslaget blir en ny delägare skyldig att delta i kostnaderna från det att delägarens delägarskap i sammanslutningen har konstaterats vid sammanslutningens stämma. Om man också beslutar om storleken på betalningsandelarna vid samma stämma, kan även en avgift som motsvarar den nya delägarens andel slås fast. För att säkerställa att informationen går fram föreslås det en uttrycklig bestämmelse om att nya fastighetsägare ska underrättas särskilt om den nämnda stämman. I det föreslagna 30 § ingår en bestämmelse om panträtt för kostnader som har förfallit till betalning före ändringen av fastighetsindelningen. En hänvisningsbestämmelse om detta föreslås i momentet.

Enligt 4 mom. får en delägares betalningsandel tas ut med stöd av den fördelningslängd som sammanslutningens stämma har godkänt och vid behov med stöd av 18 kap. 13 §, i enlighet med lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Om en medlem inte betalar sin avgift, ska de andra delägarna svara för betalningen på det sätt som anges i 20 §.

28 §. Förskottsavgifter. Enligt 1 mom. ska uttaget av förskottsavgifter grunda sig på ett beslut av sammanslutningens stämma. Fördelningen av förskottsavgifterna mellan delägarna ska i regel basera sig på den preliminära fördelningslängden, men sammanslutningens stämma kan också besluta om en annan grund för fastställandet av avgifterna. Det är bara aktiva delägare som är skyldiga att betala förskottsavgift.

I 2 mom. föreskrivs det om delägares skyldighet att betala dröjsmålsränta enligt räntelagen för förskottsavgifter som inte betalats i tid. Sammanslutningens stämma kan dock besluta om en lägre ränta.

29 §. Avgifter som tas ut av andra nyttotagare. Paragrafen innehåller bestämmelser om avgifter som tas ut av andra än medlemmar i dikningssammanslutningen. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 30 § i den gällande vattenlagen. Dikningen kan medföra också annan nytta än att torrläggningen av fastigheten förbättras. Dikningen kan t.ex. vara till nytta för användningen av en enskild fastighetsägares anordningar eller förbättra uttaget av vatten, öka vattenkraften eller möjliggöra en vägförbindelse i och med att en damm anläggs i samband med dikningen. Medlemskapet i en dikningssammanslutning bygger på den nytta man får av dikningen när det gäller torrläggningen, och därför kan andra nyttotagare inte vara medlemmar i sammanslutningen.

Med tanke på likabehandling av nyttotagarna kan det ändå inte anses vara riktigt att de som får nytta av dikningen inte ska delta i dikningskostnaderna. Därför föreslås det i paragrafen en bestämmelse om att en sådan nyttotagare kan åläggas att delta i dikningskostnaderna på yrkande av dikningssammanslutningen. Beloppet av utomstående nyttotagares avgifter ska bestämmas på samma grunder som passiva delägares avgif-

ter. En sådan nyttotagare ska enligt förslaget kunna åläggas att betala dikningssammanslutningen ett skäligt belopp som högst motsvarar värdet av nyttan.

Eftersom ärendet gäller nytta som beror på annat än torrläggningen och handlar om bedömning från fall till fall, bör beslutet om nyttotagarens skyldighet att delta i dikningskostnaderna fattas i ett myndighetsförfarande. Det naturligaste sättet att bedöma frågor av detta slag är vid en dikningsförrättning, som inleds på ansökan av dikningssammanslutningen. I fråga om uttag av en betalningsandel ska i tillämpliga delar det gälla som föreskrivs om att ta ut avgifter av delägare i sammanslutningen.

30 §. Fastighetspant. I paragrafen föreslås bestämmelser om sådan pant i en fastighet som har nytta av dikningen som är avsedd att täcka dikningskostnaderna, och om de anteckningar som ska göras om panten i lagfarts- och inteckningsregistret. Bestämmelsen motsvarar 6 kap. 31 a § i den gällande vattenlagen.

Ett villkor för fastighetspant är att betalningsandelen anmäls till inskrivningsmyndigheten för inskrivning på det sätt som anges i 20 kap. i jordabalken. I 1 mom. ingår en förteckning över de kostnader som en dikningssammanslutning kan få fastighetspant för i syfte att säkerställa betalningen. Enligt 1 mom. utgör nyttotagarens fastighet pant för den andel av kostnaderna som baserar sig på 16 §, för den andel av kostnaderna som med stöd av 29 § bestäms vid en dikningsförrättning samt för kostnadsandelar för underhåll och för övriga kostnadsandelar som uppstår efter det att dikningsförrättningen har avslutats och som beror på dikningen samt ränta på sådana andelar.

I 2 mom. föreskrivs om myndigheternas skyldighet att anmäla de kostnadsandelar som avses i 1 mom. till inskrivningsmyndigheten för införande i lagfarts- och inteckningsregistret. Om ändring söks i ett sådant avgörande, ska den myndighet som har fattat beslutet underrätta inskrivningsmyndigheten om detta. Den myndighet som har fattat beslutet ska dessutom underrätta inskrivningsmyndigheten om avgöranden som har vunnit laga kraft.

Det föreslagna 3 mom. innehåller en bestämmelse om skyldigheten för sammanslutningens ombudsmän att anmäla de betalningsandelar som sammanslutningens stämma har beslutat om till inskrivningsmyndigheten. Ombudsmännen ska också anmäla ändringar i kostnadsandelarna som har godkänts vid en senare stämma. På motsvarande sätt ska de anmäla ändringar i kostnadsandelarna som har gjorts med anledning av klander enligt 12 kap. 17 §.

31 §. Hur en dikningsförrättning inleds. I paragrafen finns motsvarande bestämmelser som i 19 kap. 1 och 2 § i den gällande vattenlagen om hur en dikningsförrättning inleds. Enligt det föreslagna 1 mom. ska förrättning sökas skriftligen hos den statliga tillsynsmyndigheten. Den statliga tillsynsmyndigheten ska förordna förrättning, om det finns förutsättningar för det enligt 4 §. Förrättningen inleds genom att förrättningsförordnandet utfärdas.

I förrättningsförordnandet ska den statliga tillsynsmyndigheten förordna en förrättningsman att hålla dikningsförrättningen. Förrättningsmannen ska vara en tjänsteman som handlar under tjänsteansvar. Det kan vara en tjänsteman vid den statliga tillsynsmyndigheten eller någon annan tjänsteman vid tillståndsmyndigheten som har tillräcklig sakkunskap. Med tanke på arten av ärenden som avgörs vid en dikningsförrättning ska förrättningsmannen vara självständig i sitt uppdrag och oberoende i förhållande till den myndighet som har utfärdat förordnandet och till sin egentliga arbetsgivare. I momentet föreslås dessutom ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren för förrättningsmän genom förordning av statsrådet.

Förrättningsingenjören föreslås i fortsättningen bli kallad förrättningsman. Med förrättningsingenjör avses en person med ingenjörsutbildning, men personer med andra utbildningar än ingenjörsutbildning har också kunnat vara förrättningsingenjörer. Förrättningsman ska i fortsättningen avse en person som har utsetts att ansvara för förrättningen, inte en god man.

Enligt 2 mom. ska förrättningsmannen i regel kalla två gode män att utföra förrättningen. Gode männen ska kallas bland de gode

män som har utsetts för att bli anlitade vid fastighetsförrättningar i de kommuner som projektet huvudsakligen har verkningar i. Den nya vattenlagen föreslås inte innehålla några särskilda behörighetsvillkor för gode männen. När gode män kallas ska man i den mån det är möjligt fästa vikt vid hur förtrogna de är med vattenhushållningsärenden.

Omfattningen av de dikningar som behandlas vid dikningsförrättningarna och arten av ärenden som behandlas kan variera stort. Mot den bakgrunden kan det inte anses motiverat att gode män alltid måste anlitas vid alla förrättningar. Därför ska det enligt förslaget anges i lagen att gode män i fortsättningen ska anlitas bara för dikningsprojekt som är omfattande eller i övrigt kräver gode mäns sakkunskap. Det är förrättningsmannen som bestämmer om gode män ska anlitas eller inte. Gode män ska dock alltid förordnas om parterna yrkar på det.

I 3 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 19 kap. 3 § i den gällande vattenlagen om behandling vid samma dikningsförrättning av dikningsärenden som gäller flera torrlägningsområden. Om flera dikningsärenden behandlas samtidigt, kan behandlingen bli effektivare och åtgärdernas konsekvenser för miljön bättre beaktas. Att ärendena behandlas samtidigt får dock inte leda till olägenheter för dem som har nytta av dikningen. En förutsättning för att ärenden ska kunna behandlas samtidigt är därför att detta inte leder till dröjsmål eller andra olägenheter.

32 §. Dikning som ska behandlas av tillståndsmyndigheten. Paragrafen innehåller en bestämmelse om förrättningsmannens skyldighet att anvisa den som ansvarar för dikningen att vid behov ansöka om tillstånd för projektet av tillståndsmyndigheten. Paragrafen motsvarar i huvudsak 19 kap. 5 § i den gällande vattenlagen. Enligt 4 § kräver alla projekt som fordrar tillstånd dock inte längre en dikningsförrättning. Därför föreslås det i 1 mom. en mer allmänt hållen hänvisning till projekt som kräver tillstånd av tillståndsmyndigheten.

I 2 mom. föreskrivs det om skyldigheten för den som ansöker om tillstånd att foga det förslag till dikningsplan som har gjorts upp vid förrättningen eller lagts fram vid den till

tillståndsansökan, om ärendet förs till tillståndsmyndigheten för avgörande.

33 §. Förrättningssammanträde. Förrättningssammanträdet är ett beslutsförfarande vid dikningsförrättning, och vid det ska alla ärenden som hör till dikningsförrättningen behandlas. Hit hör bl.a. beslut om dikningsplanen, kostnadsförslaget för projektet och fördelningen av kostnadsandelarna.

På behandlingen av dikningsärenden vid tillståndsmyndigheten tillämpas bestämmelserna om ansökningsförfarande i 11 kap. I det kapitlet finns inget motsvarande förfarande som förrättningssammanträde. Om ett ärende inte kan utredas tillräckligt med inspektion och muntlig bevisning vid sidan av ett skriftligt förfarande, ska tillståndsmyndigheten förordna att särskild utredning inhämtas i ärendet i enlighet med 11 kap. 16 §.

Lagen föreslås inte längre innehålla särskilda bestämmelser om begynnelsesammanträde. Vid en dikningsförrättning ska man vid behov kunna hålla ett förrättningssammanträde eller separata förrättnings- och slutsammanträden. Enligt 1 mom. ska det dock alltid hållas ett förrättningssammanträde vid en dikningsförrättning. Om alla ärenden som ska behandlas vid en förrättning kan behandlas vid ett enda sammanträde, finns det inget behov av ett separat slutsammanträde. Det är meningen att sammanträdet ska hållas i närheten av det område som ska dikas, så att parterna har en möjlighet att komma till sammanträdet och ge sin uppfattning i frågan. Vid behov kan sammanträdet fortsätta på olika ställen eller på olika dagar.

I 2 mom. föreskrivs det vilka parter som ska kallas till förrättningen och vilka myndigheter som ska ges tillfälle att ge ett utlåtande om dikningsprojektet. Förrättningsmannen ska kalla dem till förrättningssammanträdet vars rätt eller fördel dikningsärendet kan gälla. Förrättningsmannen ska dessutom ge den statliga tillsynsmyndigheten och fiskerimyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten tillfälle att ge ett utlåtande. Om projektets verkningar sträcker sig till flera kommuner, ska miljöförvaltningsmyndigheten i varje kommun ges tillfälle att komma med ett utlåtande.

34 §. Slutsammanträde. Paragrafen innehåller bestämmelser om ett separat slutsam-

manträde vid dikningsförrättningen. Under samma förutsättningar som enligt 19 kap. 4 och 8 § i den gällande vattenlagen ska två separata sammanträden hållas vid dikningsförrättningen.

Enligt 1 mom. ska det utöver ett förrättningssammanträde hållas ett separat slutsammanträde, om man behöver fatta beslut om en dikningsplan vid förrättningen och ansökan inte innehåller någon adekvat plan eller om det är fråga om dikning som påverkar vattenförhållandena på ett sätt som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten.

Genomförandet av dikningen kan förutsätta att tillståndsmyndigheten beviljar undantag från bestämmelserna i 2 kap. 11 § om skydd av vissa typer av vattennatur. Med tanke på de frågor som ska avgöras vid en dikningsförrättning är det ändamålsenligt om sökanden anhåller om det undantag som krävs för verksamheten innan dikningsärendet avgörs vid en dikningsförrättning. Eftersom de olika fallen avviker så mycket från varandra föreslås det dock inga bestämmelser i lag om att ett separat slutsammanträde alltid ska hållas i dessa fall.

Enligt 2 mom. ska slutsammanträdet hållas när förrättningsmännens förslag till dikningsplan är klart. På slutsammanträden tillämpas i övrigt det som föreskrivs om förrättningssammanträden i 33 §.

35 §. Tillkännagivande om sammanträde. I paragrafen föreslås motsvarande bestämmelser som i 19 kap. 7 § i den gällande vattenlagen om tillkännagivande om förrättnings- och slutsammanträdet vid en dikningsförrättning. Enligt 1 mom. ska sammanträdet kungöras offentligt minst fjorton dagar i förväg i de kommuner vars område dikningen påverkar. Dessutom ska planen inom samma tid lämnas till de myndigheter som nämns i 33 § 2 mom. och skickas till kommunerna i fråga för att hållas offentligt framlagt. Parterna ska vidare underrättas om sammanträdet vid en dikningsförrättning per brev. Brevet sänds under känd postadress.

Om ett dikningsärende också gäller ett icke konstituerat delägarlag, ska delägarlaget informeras med iakttagande av de allmänna bestämmelserna i 11 kap. Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla en hänvisningsbestämmelse om detta.

I 3 mom. föreskrivs om undantag från förfarandet enligt 1 och 2 mom. i dikningsärenden av mindre betydelse och i sådana dikningsärenden där sedvanlig delgivning inte behövs på grund av sakens natur. Då går det att tillkännage sammanträdena på andra sätt eller helt och hållet låta bli att göra ett tillkännagivande, om ärendet inte påverkar någon annans rätt eller fördel.

36 §. Beslut i dikningsärenden. När förrättningsammansammanträdet eller slutsammansammanträdet har hållits, ska det meddelas ett beslut vid dikningsförrättningen. Det föreslagna 1 mom. innehåller motsvarande bestämmelser som 19 kap. 9 § 1 mom. i den gällande vattenlagen om innehållet i beslut som ska meddelas vid dikningsförrättningar. Beslutet ska innehålla dikningsplanen, ett avgörande med anledning av anmärkningar eller yrkanden som har framställts, behövliga bestämmelser om hur dikningen ska verkställas och diket underhållas, en uppskattning av dikningskostnaderna, en beräkning av kostnadsfördelningen, bestämmelser om ersättning av skador till följd av dikningen och en beräkning av kostnaderna för dikningsförrättningen och av ersättningen för dem till staten.

Genomförandet av ett dikningsprojekt kan förutsätta att tillståndsmyndigheten beviljar undantag från skyddet av vissa typer av vattennatur med stöd av 2 kap. 11 §. Därför föreslås det i 2 mom. att inget beslut får meddelas vid en dikningsförrättning förrän tillståndsmyndigheten har avgjort frågan om beviljande av undantag.

Det föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om innehållet i beslut som tillståndsmyndigheten meddelar i dikningsärenden. Tillståndsmyndighetens beslut ska innehålla samma avgöranden som beslut vid dikningsförrättningar. Dessutom kan beslut av tillståndsmyndigheten vara förenade med undantag enligt 2 kap. 11 § och tillstånd enligt 3 kap. 2 §. I fråga om kraven på innehållet i dessa beslut och de bestämmelser som ska fogas till besluten gäller det som föreskrivs annanstans i den föreslagna lagen.

37 §. Meddelande av beslut vid en dikningsförrättning. I paragrafen föreskrivs det i överensstämmelse med 19 kap. 9 § 2 mom. i den gällande vattenlagen om tiden för meddelande av beslut vid dikningsförrättningar

och om underrättelse om beslutet. Enligt 1 mom. ska beslutet meddelas inom 30 dagar från förrättningsammansammanträdet eller slutsammansammanträdet, om inte den statliga tillsynsmyndigheten förlänger tiden av särskilda skäl. Besväransvisning ska fogas till beslutet enligt 47 § i förvaltningslagen, och beslutet ska meddelas den dag som anges i en kungörelse som sätts upp på den statliga tillsynsmyndighetens anslagstavla.

I 2 mom. föreskrivs om enskild delgivning av beslut. Parterna ska underrättas om beslutet under känd postadress. Beslutet ska lämnas till sökanden i original. En kopia av beslutet ska sändas till andra parter som begärt det och till miljöförvaltningsmyndigheterna i de berörda kommunerna, den statliga tillsynsmyndigheten och fiskerimyndigheten.

Om dikningsärendet har behandlats som ett ansökningsärende vid tillståndsmyndigheten, ska 11 kap. tillämpas på meddelande av och underrättelse om beslut.

38 §. Ägoreglering på grund av dikning. Paragrafen innehåller bestämmelser om ägoreglering på grund av dikning. Närmare bestämmelser om ägoreglering finns i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/1988). Förhållandet enligt 19 kap. 5 a § i den gällande vattenlagen mellan dikningsförrättning och ägoreglering har visat sig vara rätt krångligt i praktiken. Med stöd av bestämmelsen har samma projekt nämligen kunnat vara uppe för behandling flera gånger vid såväl dikningsförrättningar som ägoregleringsförrättningar. Det föreslås därför en översyn av förfarandet för att det ska vara enklare och motsvara den ordning för behandling av ärenden som allmänt tillämpas vid tillståndsmyndigheterna.

Enligt 5 kap. 16 § fattas beslut om dikningsplanen vid en dikningsförrättning eller i ett tillståndsförfarande. När dikningsplanen har vunnit laga kraft, ska den som fattat beslutet enligt förslaget lämna planen till lantmäteribrå. Om lantmäteribrå konstaterar att en ägoreglering kan bli nödvändig, ska den förordna om verkställande av ägoregleringsförrättning i enlighet med 4 § i den ovan nämnda lagen om ägoregleringar. Förrättningsmännen ska i enlighet med 1 och 4 § i lagen om ägoregleringar avgöra förutsättningarna för en ägoreglering.

Medan dikningsprojektet genomförs kan man redan börja bedöma behovet av en ägoreglering, förutsättningarna för en förrättning och de åtgärder som ska genomföras vid en förrättning. Det är ändå inte skäl att fatta några beslut om åtgärder för ägoreglering innan dikningsprojektet har slutförts. Det är nämligen först då som man slutligt känner till hur projektet har genomförts i detalj.

39 §. Kostnader för dikningsförrättningar. Paragrafen innehåller bestämmelser om betalning av statens kostnader för dikningsförrättningar. Den som har ansökt om dikningsförrättning ska stå för kostnaderna för den. Också i de fall då en dikningsförrättning har varit nödvändig för placeringen av en ledning under en väg eller anläggning, ska den som har ansökt om förrättning ansvara för kostnaderna.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 10 § i den gällande vattenlagen. Som kostnader för en dikningsförrättning räknas enligt 1 mom. kostnaderna för att hålla sammanträden och arvoden till gode män och biträdande personal. Dagtraktamenten och resekostnadsersättningar till förrättningsmän ska dock betalas av statsmedel.

Om sökanden har överlåtit på tillståndsmyndigheten eller dikningsförrättningen att inhämta en dikningsplan eller om den plan som sökanden eller någon annan nyttotagare lägger fram fordrar betydande kompletteringar, ska sökanden enligt 2 mom. också betala de kostnader som detta orsakat staten. Bestämmelser om grunderna för beloppet ska enligt förslaget meddelas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet i enlighet med de grunder som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Förrättningsmannen kan vid behov kräva att en förskottsavgift betalas för kostnaderna för en dikningsförrättning. Vid behandlingen av ärendet ska 18 kap. 12 § 3 mom. iakttas i tillämpliga delar.

6 kap. Bestående ändring av medelvattenståndet

1 §. Tillämpningsområde. En bestående ändring av medelvattenståndet är i förhållande till andra projektslag som avses i vattenlagen förenad med vissa regleringsmässiga

särdrag. När medelvattenståndet höjs förvandlas markområde till vattenområde och när medelvattenståndet sänks förvandlas vattenområde till markområde. I bägge fallen måste gränsen för vattenområdet fastställas så att den motsvarar vattenståndet efter ändringen.

En ändring av vattenståndet inverkar på användningen av vattenområdet och strandområdet och, beroende på det aktuella fallet, på en rätt stor grupp sakägare. En bestående ändring av medelvattenståndet kan medföra nytta både för dem som genomför projektet och för andra instanser. Vattenlagen har sedan tidigare innehållit bestämmelser om ansvaret när det gäller deltagande i vissa typer av projekt, dvs. bestämmelser om en nyttotagares skyldighet att när lagstadgade förutsättningar finns delta i de kostnader som projektet medför.

De vattenhushållningsprojekt som handlar om att bestående ändra medelvattenståndet är sådana att de inte enbart kan hänföras till de allmänna bestämmelserna i vattenlagen. Därför föreslås det att kapitlet om ändring av medelvattenståndet ska innehålla kompletterande bestämmelser om förutsättningarna för att ett projekt ska kunna genomföras.

I paragrafen definieras det att kapitlet ska tillämpas på bestående ändring av medelvattenståndet i en sjö eller en tjärn genom att medelvattenståndet sänks eller höjs. Med medelvattenstånd avses i enlighet med 1 kap. 5 § det kalkylmässiga medeltalet på lång sikt.

Som höjning av medelvattenståndet betraktas inte det att ett nytt vattenområde bildas, t.ex. att det byggs en konstgjord bassäng eller en damm eller att det anläggs en ny bädd. Bestämmelserna i detta kapitel ska däremot tillämpas när medelvattenståndet i de vattendrag som bildats på detta sätt senare ändras bestående.

Tillämpningsområdet i kapitlet kommer inte att omfatta projekt där man ingriper i vattenståndet utan att ändra medelvattenståndet och förflytta gränsen för vattenområdet. I många projekt som syftar till att förbättra förutsättningarna att använda ett visst vattendrag kan det vara aktuellt att endast ha som mål att ändra medelhög- och medellågvattenståndet. Sådana projekt ska enligt förslaget alltså inte höra till kapitlets tillämp-

ningsområde, även om de vad genomförandet och delvis också verkningarna beträffar påminner om projekt för bestående ändring av medelvattenståndet. På sådana projekt ska, såsom i dagens läge, lagens allmänna bestämmelser tillämpas, förutsatt att det inte är fråga om sådan reglering som avses i 7 kap. Vattenlagens allmänna bestämmelser ska tillämpas också på de projekt som hör till kapitlets tillämpningsområde till den del det inte föreskrivs något annat i kapitlet. Bestämmelserna om tillståndsplikt och tillståndsprövning i 3 kap. ska således också tillämpas på projekt som syftar till bestående ändring av medelvattenståndet.

Av de projektslag som avses i vattenlagen har dikning, reglering och utnyttjande av vattenkraft delvis samma slags verkningar som projekt som syftar till en ändring av medelvattenståndet. Bestämmelser om dessa projektslag enligt vattenlagen finns i skilda kapitel, vilket för tydlighetens skull nämns i 1 mom.

Enligt det föreskrivna tillämpningsområdet kommer torrläggning i form av invallningar och rensning av älvar att stå utanför tillämpningsområdet. Med tanke på vad som avses med begreppet reglering hör dessa projekt till tillämpningsområdet för 7 kap. i den gällande lagen även när medelvattenståndet inte sänks i samband med åtgärderna. I projekt av det här slaget som i allmänhet bidrar till att skydda mot översvämningar ska det också i fortsättningen vara möjligt att ålägga alla nyttotagare att delta i projektet. Därför föreskrivs det särskilt i 2 mom. om att 7, 10 och 11 § också ska tillämpas på sådan invallning av stränder och rensning av älvar där medelvattenståndet inte ändras.

2 §. Enskild nytta av sänkning eller höjning av medelvattenståndet. I paragrafen föreskrivs det om fastställandet av en enskild nytta i projekt som syftar till höjning eller sänkning. Bestämmelsen grundar sig på 6 kap. 16 § i vattenlagen som i dagens läge tillämpas vid reglering bl.a. genom hänvisningsbestämmelserna i 7 kap. 3 och 4 § och som har reviderats så att den motsvarar de nya bestämmelserna.

Med enskild nytta avses i detta sammanhang inte en enskild nytta som ska beaktas i den jämförelse av intressen som görs i an-

slutning till tillståndsprövningen, utan genom definitionen på enskild nytta formas grunden till nyttjanderätterna och en rättvis fördelning av kostnaderna. Bestämmelsen anger inte förutsättningarna för att projektet ska kunna genomföras och begränsar inte på något sätt den nytta som beaktas i intressejämförelsen.

Som enskild nytta betraktas att ett vattenområdes eller en strandfastighets bruksvärde höjs med tanke på det syfte för vilket området eller fastigheten nyttjas, eller med hänsyn till förhållandena närmast kan nyttjas. Enligt en sådan definition kan en enskild nytta tillfalla såväl ägarna till ett mark- eller vattenområde som delägarna i ett samfällt område, inberäknat delägarna i den tillandning som projektet eventuellt ger upphov till. I den bedömning av den enskilda nyttan som avses i bestämmelsen är utgångspunkten en objektiv nytta. Bestämmelsen beaktar även förändringar när det gäller ändamålet för nyttjandet av strandfastigheten eller vattenområdet, men endast i begränsad utsträckning. När nyttan bedöms ska det således beaktas hur området används vid tidpunkten för bedömningen och hur området huvudsakligen och sannolikt kommer att användas efter att ett projekt som syftar till att ändra medelvattenståndet har genomförts. Området kan, beroende på situationen, t.ex. användas för jord- och skogsbruk eller för rekreation. Osäkra förväntningar på den framtida användningen kan däremot inte beaktas vid bedömningen av nyttan.

Vattenlagens tillämpningspraxis när det gäller nyttan av dränering är synnerligen etablerad. Bedömningen av nyttan med projekt som syftar till en höjning av medelvattenståndet har utvecklats i och med att projekten blivit fler, men tillämpningspraxisen är fortfarande varierande i viss mån. Lantmäteriverket utvecklar på allmänt plan metoderna för bedömning av fastigheter, och verket har också gett ut handböcker om såväl värdet på strandtomter och prisbildningen som tomternas rekreationsvärde.

3 §. Tillståndssökande. I vattenlagen ställs det inte generellt begränsningar angående vem som kan ansöka om ett vattenhushållningstillstånd enligt lagen. I paragrafen föreslås det dock att det ska utfärdas bestämmelser om kompetensen att söka tillstånd för

projekt som syftar till en ändring av medelvattenståndet. Speciellt i fråga om projekt för höjning av medelvattenståndet kan man tänka sig att initiativtagarna till projektet är en lokal invånarförening eller en annan tillfällig sammanslutning som medlemmarna fritt kan gå ut ur om de så vill. I extremfall kan detta leda till att hela föreningen upplöses. Det är därför viktigt att säkerställa att den som söker tillstånd är en sådan instans som också i framtiden förmår svara för de åligganden som projektet medför.

Sökanden kan vara någon som har enskild nytta av projektet, dvs. i praktiken en ägare till en strandfastighet eller ett vattenområde eller en enskild delägare i ett vattenområde. I praktiken kan en fastighetsägare eller en delägare i ett vattenområde ha intresse av att vara ensam sökande och själv ta allt ansvar för projektet främst när det område som personen äger täcker en betydande del av strandområdet till sjön i fråga eller hans eller hennes andel i ett samfällt vattenområde är betydande i motsvarande grad.

Sökanden kan också vara ett delägarlag eller en sammanslutning som nyttotagarna bildat med stöd av denna lag. Paragrafen är till denna del kopplad till den i 9 och 10 § beskrivna skyldigheten att för projektet bilda en sådan vattenrättslig sammanslutning som avses i lagen alltid när det finns fler än en tillståndssökande. Genom att koppla sökandet av tillstånd till en sammanslutning enligt vattenlagen eller ett delägarlag för ett samfällt vattenområde säkerställer man att den sammanslutning som ansvarar för projektet hela tiden har en tillräcklig medlemsbas med tanke på fullgörandet av de åligganden som projektet medför. Tillståndssökandet kommer inte enbart att vara beroende av ett delägarlag, för i många fall är de strandägare som har nytta av projektet inte medlemmar i något delägarlag. Området för ett delägarlag är ofta också relativt brett och omfattar flera vattendrag. Då kan det vattendrag som är föremål för projektet vara av mindre betydelse för majoriteten i delägarlaget. Det vattenområde som ska höjas kan också höra till flera olika delägarlag. Därför kan tillståndssökanden också vara en sådan sammanslutning som avses i vattenlagen.

Sökanden kan enligt paragrafen också vara en statlig myndighet eller en kommun. I allmänhet är det enskilda aktörer som ansvarar för genomförandet av sänkings- och höjningsprojekt. Att staten är sökande begränsas till de exceptionella situationer där projektet påkallas av det allmänna intresset. Eftersom staten eller kommunen i vissa fall ändå kan ha intresse av att delta i projekten, är det inte skäl att särskilt begränsa deras rätt att söka tillstånd. De kommunala myndigheternas befogenhet att lämna ansökningar grundar sig på kommunalrättsliga författningar, och det behöver inte anges i vattenlagen. Dessutom ska det beaktas att den tillståndssökandes person inte avgör huruvida det ska betraktas att projektet är förenligt med ett allmänt behov. Ett projekt som påkallas av ett allmänt behov kan beviljas tillstånd även om sökanden inte är ett offentligt samfund.

4 §. Särskilda förutsättningar för ändring av medelvattenståndet. I paragrafen beskrivs det om särskilda förutsättningar för projekt som innebär en sänkning eller höjning av medelvattenståndet. Dessa förutsättningar kompletterar således de allmänna förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt 3 kap. Genom de särskilda förutsättningarna för beviljande av tillstånd tryggas rättigheterna för enskilda strandfastigheter och de allmänna naturskyddsintressena. De särskilda förutsättningarna gäller inte de projekt som påkallas av ett allmänt behov. I dessa projekt tas skyddet av egendom i beaktande i ersättnings- och inlösenförfarandet.

Paragrafens 1 punkt hänför sig till det samtyckesförfarande som avses i 5 § och med hjälp av vilket genomförandet av höjningsprojekt underlättas. En bestämmelse som skyddar enskilda intressen är nödvändig för att balansera tillståndsprövningen och trygga enskilda fastighetsägars rättigheter. Ett projekt som t.ex. har brett understöd kan ur en enskilds fastighetsägars synvinkel vara icke önskvärt, om dennes fastighet i stor utsträckning blir ett vattenområde på grund av att den är lågt belägen. Tillståndsprövning kan därför inte grundas enbart på en allmän jämförelse av intressen.

Även om det faktum att den som genomför ett vattenhushållningsprojekt är skyldig att betala ersättning för de olägenheter som pro-

jektet medför å sin sida styr projektet så att det genomförs på ett sätt som minimerar olägenheterna, ska principen om undvikande av olägenheter ingå också i förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Bestämmelsen utgör ett hinder för beviljandet av tillstånd, men hindret kan kringgåas med den skadelidandes samtycke. Förslagets 13 kap. 12 § innehåller vidare en bestämmelse som liknar bestämmelsen i 11 kap. 7 § i den gällande vattenlagen och som tryggar strandägares ställning. Bestämmelsen handlar om skyldigheten att lösa in en fastighet, om projektet medför avsevärd bestående olägenhet för användningen av den återstående delen. Med beaktande av detta ska den aktuella bestämmelsen inte tolkas i vidare utsträckning än vad genomförandet av grundlagens egendomsskydd förutsätter, så att projekt som innebär en höjning av medelvattenståndet inte förhindras i onödan.

Genom bestämmelsen strävar man i första hand efter att trygga bostadsbruk eller fritidsboende året runt då andra intressen beaktas i en regelrätt jämförelse av intressen.

Bakgrunden till förbudet mot att försämra särskilda naturskyddsvärden i 2 punkten är det förbud mot total torrläggning av en sjö som finns i 7 kap. 3 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Det föreslås att förbudet också ska gälla projekt som innebär en höjning av medelvattenståndet och som kan medföra att särskilda naturskyddsvärden förstörs, t.ex. när värdefull våtmark förvandlas till vattenområde. Förbudet gäller endast särskilda naturskyddsvärden. Bestämmelsen gäller inte enbart särskilda naturvärden på vattenområden, utan den täcker också särskilda naturvärden på strandområden. Det att andra naturskyddsvärden beaktas när ett projekt genomförs har sin grund i lagens allmänna bestämmelser.

5 §. Samtycke av områdets ägare. I 7 kap. 3 § 3 mom. i den gällande vattenlagen finns bestämmelser om vattenområdesägares samtycke till projekt som avser sänkning av medelvattenståndet. Enligt bestämmelsen ska, utöver att de andra villkoren uppfylls, projektet få ett skriftligt samtycke av ägarna för det vattenområde som utgör minst två tredjedelar av vattenområdet. I vattenlagen finns det i dagens läge ingen motsvarande bestämmelse för projekt som innebär en höjning av me-

delvattenståndet. Därför har man i dagsläget förutsatt att den som genomför projektet ska ha en bestående nyttjanderätt till minst hälften av det området som sätts under vatten, detta med stöd av 2 kap. 7 § 1 mom. i vattenlagen. Skriftligt samtycke har inte ansetts vara tillräckligt. Detta har gjort det svårare att genomföra sådana höjningsprojekt som man har ansett att inte påkallas av ett allmänt behov. I dessa situationer har genomförandet av projekten i praktiken krävt att den grupp som anmält sig som sökande har utvidgats så att villkoret i 2 kap. 7 § 1 mom. i vattenlagen uppfylls.

Regleringen gällande en höjning av medelvattenståndet och den därtill anknutna rättspraxisen har i olika sammanhang kritiserats för att vara onödigt snäv och för att den gör det svårare att genomföra höjningsprojekt. Detta beror delvis på att en höjning av medelvattenståndet inte i den gällande lagstiftningen har beviljats en särställning på samma sätt som en sänkning av medelvattenståndet. En höjning av medelvattenståndet kan hänföra sig till utnyttjande av vattenkraft, vattenförsörjning och vissa andra vattenhushållningsprojekt. En höjning av medelvattenståndet hänför sig oftast till ett projekt för istandsättande av ett vattendrag. Det beräknas att två tredjedelar av höjningarna av vattenståndet de senaste åren har gjorts för att förbättra ett vattendrags tillstånd och levnadsförhållandena för fiskbeståndet. De ändringar i lagstiftningen som föreslås i 2 och 3 mom. gör det möjligt att i behövlig mån genomföra projekt för höjning av medelvattenståndet i sjöar i istandsättnings syfte.

Om det arrangemang som tillämpas i projekt för sänkning av medelvattenståndet tillämpades på motsvarande sätt också på höjningar, skulle genomförandet av projekten underlättas. Projekt som enbart eller huvudsakligen tjänar enskilda intressen ska enligt förslaget genomföras i samförstånd med parterna. Genomförandet av projekt som har ett brett understöd och är av allmän betydelse ska dock inte falla på enskilda strandägares motstånd. På ovan nämnda grunder föreslås det att paragrafen ska innehålla en bestämmelse om att också andra projekt än de som innebär en ändring av medelvattenståndet och som är nödvändiga för ett viktigt syfte

från allmän synpunkt ska kunna genomföras med samtycke av en kvalificerad majoritet. Det föreslås dock att den kvalificerade majoritet som krävs ska vara relativt stor.

Särskilda bestämmelser om områdets ägares samtycke när det gäller projekt för sänkning och höjning av medelvattenståndet föreslås i 1 och 2 mom. Den aktuella andelen räknas i bägge fallen utgående från områdets areal, eftersom arealbaserad beräkning är enklare och klarare än beräkning som baserar sig på en gradering av områdets värde. I fråga om höjningsprojekt är alternativet till de samtycken som avses i 2 mom. att sökanden har äganderätt eller ständig nyttjanderätt till mer än hälften av de områden som sätts under vatten.

Den nuvarande vattenlagens 7 kap. 7 § 2 mom. om vattenstandsreglering förbigår lagen om samfälligheter och förutsätter att delägarna var för sig självständigt beslutar om deltagande i projektet. En sådan bestämmelse är inte förenlig med beslutssystemet enligt lagen om samfälligheter, och det föreslås därför att bestämmelsen ska slopas. Beslut av ett delägarlag för ett samfällt område ska fattas i den ordning som föreskrivs i 15 § 2 mom. i lagen om samfälligheter. I fråga om samägda fastigheter iakttas det som i lagen om vissa samäganderättsförhållanden (180/1958) föreskrivs om utövande av ägarernas beslutanderätt.

Paragrafens 3 mom. innehåller ett undantag från kraven i 1 och 2 mom. när det är fråga om ett i 2 kap. 2 § 3 mom. avsett projekt som påkallas av ett allmänt behov eller om syftet med projektet är viktigt från allmän synpunkt. Sådana projekt för sänkning eller höjning av medelvattenståndet kan genomföras oberoende av understöd. Undantaget gäller bara de samtycken som avses ovan, inte några andra förutsättningar för genomförande av projektet.

Uttrycket ”syfte som är viktigt från allmän synpunkt” som används i momentet är lite mer omfattande än begreppet allmänt behov. Det är inte möjligt att på ett uttömmande sätt definiera de projekt som avses i bestämmelsen eller ett allmänt syfte, utan frågan måste avgöras från fall till fall. I bestämmelsen räknas det upp exempel på vissa projekt som bestämmelsen kan tillämpas på. Till dessa räk-

nas bl.a. projekt som tjänar skyddet mot översvämningar eller samhällets vattenförsörjning, nyttjandet av vattendraget för rekreation eller naturskyddet. Med projekt som tjänar rekreation avses rekreationsbehov som är allmännare än behoven hos ägarna till enskilda fastigheter, t.ex. kommunala rekreationsbehov. Strandägarnas rekreationsintressen hör i huvudsak till tillämpningsområdet för 1 och särskilt 2 mom.

6 §. Nyttjanderätt till annans område. I paragrafen föreskrivs det om upplåtelse av nyttjanderätt i anslutning till ett projekt som syftar till höjning av medelvattenståndet. I samband med att det beviljas tillstånd för ett projekt som innebär en höjning av medelvattenståndet ska sökanden samtidigt få de nyttjanderätter som krävs för att projektet ska kunna genomföras. Nyttjanderätt ska upplåtas för de områden som sätts under vatten och som sökanden inte äger, eller som sökanden inte från tidigare har ständig nyttjanderätt till. Till dessa områden hör områden för vilkas del fastighetsägaren har gett sitt samtycke till en höjning av vattenståndet och de områden som sätts under vatten och där ägarna till områdena inte har gett sitt samtycke.

I projekt som innebär en höjning av medelvattenståndet är upplåtelsen av nyttjanderätt kopplad till det tillstånd som beviljas för projektet. Om projektet beviljas tillstånd, får den projektansvarige genom samma beslut sådan nyttjanderätt till annans område som krävs för att projektet ska kunna genomföras. Förutsättningarna för upplåtelse av nyttjanderätten ska därmed inte bedömas i ljuset av kraven i 2 kap. 12 och 13 §. Specialbestämmelsen försvagar inte den rättsliga ställningen för de fastighetsägare som är föremål för nyttjanderätten, eftersom de i 4 och 5 § nämnda förutsättningarna för beviljande av tillstånd för projekt för höjning av medelvattenståndet delvis ställer högre krav på beviljandet av nyttjanderätt än 2 kap. 12 och 13 §. På de upplåtelser av nyttjanderätt som förutsätts för att projektet ska kunna genomföras tillämpas i övrigt 2 kap. 12 och 13 §. För upplåtelse av nyttjanderätt fastställs ersättning i normal ordning.

7 §. Deltagande i kostnaderna för sänkning av medelvattenståndet. Enligt huvudregeln i den gällande vattenlagen ska den som ansö-

ker om tillståndet svara för alla kostnader för projektet. Som undantag från detta föreskrivs i 6, 7 och 8 kap. i den gällande vattenlagen om möjligheten att ålägga också andra som får nytta av projektet att delta i kostnaderna för projektet, om de lagstadgade förutsättningarna föreligger. Det föreslås att paragrafen ska innehålla bestämmelser om i vilka situationer andra än tillståndssökanden kan bli skyldiga att delta i kostnaderna för ett projekt som syftar till sänkning av medelvattenståndet.

I 7 kap. 3 § 1 mom. och i 4 och 8 § i den gällande vattenlagen föreskrivs om deltagande i kostnaderna för sänkning av medelvattenståndet. Tillstånd kan beviljas för projektet, om de som understöder regleringsprojektet företräder över hälften av den enskilda nytta som projektet medför. De som har nytta av projektet är då skyldiga att delta i kostnaderna för projektet. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen.

Med nytta avses en sådan enskild nytta som definieras i 2 §. Som nyttotagare betraktas då ägare till markområden eller tilländningar eller delägare i ett sänkningsprojekt på influensområdet. I praktiken kan det delvis vara fråga om samma personer som det krävs samtycke av i 5 § 1 mom. Eftersom paragrafens syfte avviker från 5 §, talas det i paragrafen inte om samtycke, utan om att projektet stöds, i likhet med den gällande lagen. Stödet kan framgå av att flera nyttotagare ansöker om tillstånd gemensamt eller på något annat bevisligt sätt.

I 2 mom. hänvisas det i fråga om kostnadsfördelningen och den panträtt som riktar sig till en nyttotagares fastighet till 5 kap. 19, 20 och 30 § om dikning. Om inte nyttotagarna kommer överens om annat, ska kostnaderna för projektet därmed fördelas i proportion till den nytta som var och en får.

Paragrafens 3 mom. grundar sig på 7 kap. 12 § 1 mom. i den gällande lagen, där det föreskrivs om skyldigheten att delta i kostnaderna för ett projekt i fråga om den som får en annan förmån av projektet än en sådan enskild nytta som avses i 2 §. Motsvarande bestämmelse finns också i 5 kap. 29 § om dikning. Med undantag av den gällande lagen avgränsas bestämmelsens tillämpningsområde

de när det gäller projekt för sänkning av medelvattenståndet till de fall som avses i 1 mom., där de som stöder projektet företräder över hälften av den enskilda nytta som projektet medför. I momentet förutsätts det dessutom såsom i den gällande lagen att den förmån som erhålls ska vara betydande. Det föreslås att den nya lagen inte ska innehålla sådana bestämmelser som finns i 7 kap. 12 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen, eftersom de kan klassas som obehövliga. Enligt det föreslagna momentet ska förordnande om deltagande i kostnaderna alltid utfärdas i samband med tillståndsbeslutet. Om det kan ansökas om ett sådant förordnande senare, innebär det i praktiken att projektplanen har varit bristfällig.

8 §. Deltagande i kostnaderna för höjning av medelvattenståndet. I paragrafen föreskrivs det om andra än sökandens skyldighet att i form av en engångsbetalning delta i kostnaderna för ett projekt som innebär höjning av medelvattenståndet. Den nuvarande lagen har inga bestämmelser om detta, och därför är det inte möjligt att ålägga dem som får nytta av projektet att delta i kostnaderna. Däremot har de ägare till strandfastigheter som i och med det höjda rekreativsvärdet på vattendraget fått nytta av projektet fått ersättningar för det markområde som satts under vatten.

Med stöd av bestämmelsen kan den fastighetsvärdestegring som följer på projekt för höjning av medelvattenståndet beaktas antingen genom att sökanden åläggs delta i kostnaderna för höjningen av medelvattenståndet eller genom att det ersättningsbelopp som betalas till sökanden minskas med högst det belopp som motsvarar den nytta som projektet medför för sökanden.

Nyttotagarens skyldighet att delta i kostnaderna föreslås vara av engångskaraktär och begränsad till kostnaderna för genomförande av projektet. Nyttotagaren är på så vis inte skyldig att delta på samma sätt som när det gäller dikning och projekt för sänkning av medelvattenståndet enligt 7 § 1 mom. Nyttotagaren är således inte heller skyldig att delta t.ex. i genomförandet av projektet och i fördelningen av alla de förpliktelser som ankommer på tillståndssökanden.

Förordnande om deltagande i kostnaderna för höjningsprojekt ska utfärdas i samband med tillståndsbeslutet, på motsvarande sätt som i 7 § 3 mom.

9 §. Sammanslutning som bildas för höjning av medelvattenståndet. Såsom i projekt som innebär en sänkning av medelvattenståndet är det också i projekt som innebär en höjning av medelvattenståndet viktigt att tillståndssökanden är en instans som företräder nyttotagarnas kollektiva intresse. Det innebär att förändringar i enskilda nyttotagares förhållanden inte direkt avspeglar sig i den projektansvariges verksamhet.

I 1 mom. finns bestämmelser om skyldigheten att bilda en sammanslutning enligt 12 kap. med tanke på en sådan höjning av medelvattenståndet som ska genomföras som ett gemensamt projekt. En sammanslutning ska alltid bildas när det finns fler än en tillståndssökande. Sammanslutningen ska bildas under den tid som tillståndet för projektet behandlas. Därför föreskrivs det enligt förslaget i 1 mom. att regionförvaltningsverket ska fastställa sammanslutningens stadgar med ett tillståndsbeslut. Den vattenrättsliga sammanslutningen ska alltså hålla en konstituerande stämma på det sätt som föreskrivs i 12 kap. och översända sammanslutningens stadgar till regionförvaltningsverket för fastställelse innan tillståndsbeslutet meddelas.

Den sammanslutning som bildas är enligt 12 kap. 2 § tillståndshavare i de projekt för vilkas genomförande sammanslutningen har bildats. Sammanslutningen ska enligt förslaget således svara för att projektet genomförs, att tillståndsförpliktelserna iakttas och att anläggningarna underhålls.

Med avvikelse från projekt som innebär en sänkning av medelvattenståndet kan nyttotagaren i höjningsprojekt välja om han eller hon vill bli medlem i en sådan sammanslutning som avses i paragrafen eller delta i projektets genomförandekostnader med en i tillståndsbeslutet angiven summa i enlighet med 8 §. En nyttotagare har dock enligt 2 mom. rätt att bli medlem i en sammanslutning, och nyttotagaren kan då inom ramen för tillståndsvillkoren delta i sammanslutningens beslutsfattande. Nyttotagaren förbinder sig dock samtidigt att ansvara för genomförandet av projektet. I höjningsprojekt kan även an-

dra än de som har enskild nytta enligt 2 § bli medlemmar i sammanslutningen.

En enskild nytta är i 2 § bunden till bruksvärdet på vattenområdet eller strandfastigheten, och då anses respektive ägare till fastigheten i fråga vara nyttotagare. De rättigheter och skyldigheter som hänförs till fastigheten i samband med en överlåtelse övergår i enlighet med 17 kap. 7 § på överlåtelseägaren, och i detta inbegrips även eventuella medlemskap i sådana sammanslutningar som avses i vattenlagen. När fastighetsindelningen ändras är ägaren till den nya fastigheten dock medlem i sammanslutningen bara i det fall att också området för den nya fastigheten ingår i det område som gagnas av projektet. Att det område som gagnas av projektet fördelas mellan de nya fastigheter som bildas bestämmer också fördelningen av kostnadsandelar och därmed rösträtten i sammanslutningen, om inte något annat har avtalats mellan medlemmarna i sammanslutningen.

10 §. Sammanslutning som bildas för sänkning av medelvattenståndet. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten att bilda en vattenrättslig sammanslutning med tanke på en sänkning av medelvattenståndet som ska genomföras som ett gemensamt projekt. Den gällande vattenlagens 7 kap. 9 § gör det möjligt att genomföra ett samfällt regleringsprojekt med stöd av ett skriftligt samtycke av alla nyttotagare också utan att ett regleringsbolag bildas. Regionförvaltningsverket ska fastställa ett avtal om vars innehåll det också finns rätt detaljerade bestämmelser. Eftersom bildandet av en sammanslutning inte hindrar nyttotagarna från att avtala om t.ex. kostnadsfördelningen på det sätt de vill och med tanke på kontinuiteten kan en sammanslutning betraktas som den primära lösningen, ska det alltid bildas en vattenrättslig sammanslutning enligt 12 kap. för sådan sänkning av medelvattenståndet som genomförs som ett gemensamt projekt. I 1 mom. finns en bestämmelse om detta.

Enligt 2 mom. ska de bestämmelser i 9 § som gäller en sammanslutning som bildats inom ramen för ett projekt för höjning av medelvattenståndet tillämpas på en sammanslutning som bildats med tanke på sänkning av medelvattenståndet. Stadgarna för en sammanslutning som bildats för sänkning av

medelvattenståndet ska fastställas av tillståndsmyndigheten i samband med tillståndsbeslutet, och om dessa ska meddelas till miljövarsmyndigheterna i kommunerna på influensområdet. I motsats till höjningsprojekt är nyttotagarna i en sammanslutning som bildats för sänkning av medelvattenståndet skyldiga att delta som medlemmar i sammanslutningen när det är fråga om ett sådant projekt som avses i 7 § 1 mom. och de som stödjer projektet företräder över hälften av värdet av den enskilda nytta som projektet medför. Motsvarande bestämmelse finns i 7 kap. 10 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Det föreslås att nyttotagarna i egenskap av medlemmar i sammanslutningen ska svara för genomförandet och underhållet av projektet.

11 §. Beslutsfattande i en sammanslutning som har bildats för sänkning av medelvattenståndet. Det föreslagna 1 mom. motsvarar enligt förslaget den gällande lagens 7 kap. 11 § 2 mom. enligt vilket varje medlems rösträtt motsvarar medlemmens andel i kostnaderna. I fråga om fördelningen av kostnaderna mellan nyttotagarna tillämpas bestämmelserna i 7 § 1 och 2 mom. Huvudregeln är att kostnaderna och rösträtten fördelas enligt den nytta projektet medför. Om nyttotagarna vill kan de dock också komma överens om annat.

12 §. Uttag av avgifter. I fråga om uttag av avgifter iakttas i tillämpliga delar 5 kap. 27—28 § som handlar om dikningssammanslutningar. I dessa paragrafer föreskrivs det om det förfarande som ska iakttas när avgifter tas ut och om möjligheten att ta ut förskottsavgifter.

7 kap. Vattenreglering

1 §. Tillämpningsområde. Vattenreglering är en form av projekt som kännetecknas av fortlöpande reglering av avtappningen enligt rådande vattenläge. Avsikten är att begreppet reglering och kapitlets tillämpningsområde i huvudsak ska hållas oförändrade.

Tillämpningsområdet för bestämmelserna fastställs på samma sätt som i 8 kap. 1 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Som reglering betraktas fortlöpande reglering av

vattenföringen och vattenståndet i annan än ringa utsträckning och fortlöpande avtappning av vatten från ett vattendrag eller från en del av ett vattendrag till en annan. Genom vattenregleringen strävar man efter att kontrollera vattnets avrinning och vattenståndet, vilket oftast jämnar ut förändringar i den naturliga avrinningen och vattenståndet. Bestämmelserna i 8 kap. i den gällande vattenlagen har i varierande grad tillämpats också på dammar med naturligt foder som används inom fiskodlingen och som kännetecknas av att dammens vattennivå tidvis sjunker kraftigt, till vissa delar så att dammen t.o.m. torrläggs. I och med kravet på fortlöpande reglering av vattenståndet och avtappningen av vatten ska bestämmelserna om vattenreglering inte längre tillämpas på dammar med naturligt foder.

Den uppräknings av målen för vattenreglering som finns i 8 kap. 1 § 1 mom. i den gällande vattenlagen är delvis föråldrad, och den ger inte heller uttryck för alla de olika mål som regleringsprojekten har. Det föreslås inte att en uppräknings av målen för vattenregleringen ska tas in i lagen. På grund av kravet på att vattenhushållningsprojekten ska vara nyttiga är det klart att målet för vattenregleringen ska vara godtagbart. Vattenregleringen kan hänföra sig till t.ex. utnyttjande av vattenkraft, sjötrafik, vattenförsörjning, skydd av vattenmiljön, skydd mot översvämningar, rekreationsändamål eller något annat nyttigt ändamål.

Verkningarna av ett regleringsprojekt kan delvis vara de samma som verkningarna av sådana projekt för bestående ändring av medelvattenståndet som det föreskrivs om i 6 kap. I ett tillståndsärende som gäller ett regleringsprojekt avgörs alla frågor i anslutning till projektet, och därför krävs inget tillståndsbeslut enligt 6 mom. utöver regleringstillståndet.

Rätten att söka tillstånd för vattenreglering bestäms utgående från de allmänna bestämmelserna i lagen. Det är inte nödvändigt att i den nya lagen ta med den gällande lagens bestämmelse om särskild kompetens när det gäller tillståndsansökan, eftersom de allmänna bestämmelserna i praktiken leder till samma slutresultat. Att man frångår kravet gällande mängden nytta i anslutning till rät-

ten att anhängiggöra ärenden kommer enligt förhandsuppskattningar inte att leda till en ökad mängd regleringsansökningar eller till att rätten missbrukas.

I den gällande lagen har det varit nödvändigt att särskilt föreskriva om statens kompetens när det gäller tillståndsansökan, eftersom staten inte har kunnat betraktas som en sådan nyttotagare som avses i bestämmelsen och som har rätt att anhängiggöra ett regleringsärende. Det föreslås att denna bestämmelse slopas. Statens rätt att söka tillstånd för vattenreglering bedöms utgående från de allmänna bestämmelserna om befogenheten att söka tillstånd. Regleringen ger inte nödvändigtvis staten någon direkt nytta, men staten kan få indirekt nytta t.ex. i form av skydd mot översvämningar. Om dessa intressen och det allmänna behovet kräver det, ska staten således ha rätt att söka tillstånd till reglering.

I kapitlet inkluderas inte heller den bestämmelse om konkurrerande regleringsprojekt som finns i 8 kap. 8 § i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen om projekt som är anhängiga samtidigt har i praktiken inte tillämpats och kommer sannolikt inte heller att tillämpas i framtiden. I och med att bestämmelsen dessutom är förenad med oklarheter när det gäller ändringssökandet föreslås det att den inte tas med i den nya lagen. Behandlingen av projekt som är anhängiga samtidigt och som utesluter varandra sker därmed i enlighet med lagens allmänna bestämmelser och principer.

2 §. Tillståndsvillkor som gäller reglering. Det föreslås att paragrafen ska ersätta 8 kap. 9 § i den gällande lagen som gäller stadgan om uppdämning och vattenföring. Begreppet stadga om uppdämning och vattenföring slopas och de bestämmelser som ingått i stadgan utfärdas som tillståndsvillkor.

I paragrafen föreskrivs att ett regleringstillstånd alltid ska innehålla villkor om avtappningen av vatten. Bestämmelsen föreslås komplettera bestämmelserna i 3 kap. om meddelande av allmänna tillståndsvillkor. Eftersom villkoren om avtappning utgör en central del av ett regleringstillstånd, föreslås en uttrycklig bestämmelse om detta ingå i lagen. Även villkor som gäller vattenståndet är i allmänhet nödvändiga i ett regleringstillstånd, men frågan om hur nödvändiga de är

kan med stöd av 3 kap. 10 § 2 mom. avgöras från fall till fall.

I 2 mom. föreskrivs det om ändring av villkor som gäller ikraftvarande tillstånd på grund av tillståndsvillkoren för ett nytt projekt. Det föreslås att bestämmelsen ska ersätta 8 kap. 9 § 2 mom. i den gällande lagen som gäller sammanförandet av stadgan om uppdämning och vattenföring. Syftet med bestämmelsen är att anpassa tillståndsvillkoren för olika projekt till varandra. Såsom i dagens läge kommer ersättningsskyldighet att vara förenad med den översyn som bestämmelsen avser. I bestämmelsen ska det i fråga om ersättningsskyldigheten finnas en hänvisning till den bestämmelse om ersättning som finns i 3 kap. 21 § 3 mom. Bestämmelsen motsvarar också till denna del den gällande lagen.

Enligt 8 kap. 25 § i den gällande lagen kan de olägenheter som regleringen medför för det allmänna intresset i tillståndsutslaget ersättas staten i form av en regleringsavgift. I dag kan en sådan avgift dock inte anses vara nödvändig. Regleringsavgiften togs in i lagen i ett läge då stora regleringsprojekt var förestående och projekten beräknades orsaka orten omfattande olägenheter som skulle kunna ersättas med en avgift. I praktiken är det knappast möjligt att bevilja tillstånd till ett projekt med sådana konsekvenser, och det blir därmed inte aktuellt att påföra en sådan avgift. Regleringsavgifter har påförts endast i vissa fall. Bland annat åtgärdsskyldigheterna och möjligheten att kontrollera ett tillstånd på grund av oförutsedda skador har minskat avgiftens praktiska betydelse. De olägenheter som legat bakom avgiften har också bekämpats genom frivilliga arrangemang. När man dessutom beaktar de tolkningsproblem som är förknippade med regleringsavgiften, ska man gå in för att slopa avgiften.

3 §. Användning av en anläggning. I vissa fall kan genomförandet av en reglering kräva att existerande konstruktioner och anläggningar används. Sökanden kan med stöd av 2 kap. 14 § i lagförslaget beviljas rätt att avlägsna, ändra eller utnyttja en anläggning som hör till någon annan. Bestämmelsen gäller också regleringsprojekt.

En ägare kan dock inte med stöd av 2 kap. 14 § i vattenlagen åläggas att använda en

konstruktion eller anläggning på det sätt som regleringen förutsätter, och därför föreslås det i lagen en bestämmelse som motsvarar 8 kap. 7 § 2 mom. i den gällande lagen. Med stöd av bestämmelsen kan ägaren till en anläggning som lämpar sig för reglering, t.ex. en damm, åläggas att mot ersättning använda anläggningen på det sätt som regleringen förutsätter.

I 2 mom. föreskrivs om den ersättnings-skyldighet som hänför sig till användnings-skyldigheten. Förlust av förmån på grund av rätten till tvångsåtgärder ska ersättas i normal ordning. För att förbättra den rättsliga ställningen för anläggningens ägare ska det till bestämmelsen fogas att anläggningens ägare har rätt att yrka att tillståndshavaren ska lösa in anläggningen i stället för att betala ersättning. Bestämmelsen ger inte tillståndshavaren lösningsrätt, utan inlösen förutsätter alltid ett yrkande från ägaren.

4 §. Ansökan om kungörelse. Paragrafen baserar sig på 8 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. Det föreslås att det i 1 mom. ska föreskrivas om tillståndssökandens skyldighet att genom en kungörelse meddela om projektet och erbjuda andra nyttotagare som är berättigade att delta möjlighet att delta i regleringen. En offentlig kungörelse är nödvändig för att säkerställa att alla nyttotagare får information om projektet. En kungörelse hindrar inte att nyttotagarna efter kungörelsen avtalar om hur projektet ska genomföras.

Skyldigheten att erbjuda möjlighet till deltagande ska enligt 1 mom. gälla alla andra tillståndssökande än staten. Det föreslås på så vis att staten fortfarande får ha kvar sin särställning. Detta innebär i praktiken att andra nyttotagare inte har rätt att delta i reglering som staten anhängiggör. Staten ska dock ha möjlighet att inbjuda andra nyttotagare att delta.

Det föreslås att kapitlet om reglering inte ska innehålla någon sådan definition av begreppet nytta som finns i 8 kap. 2 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. En definition är onödig, eftersom den inte på något sätt avgränsar de förmåner som ska beaktas som nytta. Med nytta avses i 1 mom. och i hela kapitlet i praktiken det samma som i den gällande lagen. Därför kan bedömningen av den nytta som en reglering medför baseras på de

allmänna bestämmelserna i 3 kap. utgående från den nytta som ska beaktas vid tillståndsprövning.

I 2 mom. föreskrivs om det centrala innehållet i och behandlingen av en ansökan om kungörelse. Ansökan ska innehålla en projektplan, uppgift om nyttotagarna i projektet, en beräkning av nyttan av projektet och hur den fördelas mellan nyttotagarna samt en kostnads kalkyl för projektet. I 11 kap. 3 § finns bestämmelser om projektplanens innehåll. De handlingar som gäller planen ska redan i detta skede vara så täckande att de med tillräcklig noggrannhet ger uttryck för vilka som är berättigade att delta, dvs. vilka som har betydande nytta av projektet. Bedömningen av nyttan av och kostnaderna för projektet och hur dessa fördelas sig intar en central plats ur nyttotagarnas synvinkel när de bedömer huruvida de vill delta i projektet.

Vid behandlingen av en ansökan om kungörelse iakttas ett förfarande som motsvarar det förfarande som regleras i 8 kap. 3 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Efter det att en ansökan har anlänt ska tillståndsmyndigheten genom en offentlig kungörelse uppmana nyttotagarna att anmäla sitt deltagande i projektet. Reglering avviker dock så pass mycket från andra vattenhushållningsprojekt att tillståndsmyndigheten ska kontrollera ansökningshandlingarna före kungörelsen. Genom kontrollen vill man säkerställa att handlingarna uppfyller de krav som ställs på dem och att projektet är av sådant slag att tillstånd sannolikt kan beviljas. Om det på basis av planen är uppenbart att det inte kan beviljas tillstånd för projektet, ska tillståndsmyndigheten förkasta ansökan. Avsikten är inte att tillståndsmyndigheten i detta skede detaljerat ska börja bedöma förutsättningarna för att projektet genomförs, utan att förfarandet inte ska inledas i fråga om bristfälliga eller klart ogrundade ansökningar. Det föreslås att ändring i avslagsbeslut ska sökas i den ordning som anges i 15 kap.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 8 kap. 3 § 3 mom. i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen gäller situationer där ansökan om kungörelse inte har gjorts i samband med tillståndsansökan, utan som en separat ansökan. I sådana fall ska tillståndsansökan göras inom ett år från kungörelsetidens utgång eller

inom loppet av en längre tid som regionförvaltningsverket fastställt särskilt. Efter att tidsfristen gått ut behövs det en ny ansökan om kungörelse för att tillståndsansökan ska kunna göras. Bestämmelsen har ingen inverkan på innehållet i eller behandlingen av själva ansökan om kungörelse.

5 §. *Delta i ett regleringsprojekt.* I 1 mom. föreskrivs om en nyttotagares rätt att delta i ett regleringsprojekt. Paragrafens 1 mom. motsvarar till sakinnehållet 8 kap. 4 § i vattenlagen. Enligt förslaget har en nyttotagare rätt att delta i ett projekt, om nyttotagaren har betydande nytta av projektet. När det gäller bedömningen av när en nytta är betydande är avsikten inte att ändra det rådande rättsläget. Nyttotagare som har liten nytta av ett projekt har inte denna rätt. Syftet med bestämmelsen är att ge de instanser som har betydande nytta av regleringen och som kan bli tvungna att svara för kostnaderna för projektet med ett ansevärt belopp möjlighet att påverka det sätt som projektet genomförs på genom att delta i projektet. Om en nyttotagare vill delta i ett projekt, ska denna meddela detta skriftligt till regionförvaltningsverket inom den tid som anges i kungörelsen.

Om en eller flera nyttotagare utöver sökanden meddelar att de deltar i genomförandet av projektet, ska det enligt 2 mom. bildas en regleringssammanslutning för projektet. Vid bildandet av sammanslutningen iakttas 12 kap. Tillståndssökanden ansvarar för de åtgärder som bildandet föranleder.

6 §. *Regleringssammanslutning.* Enligt 8 kap. 11 § i den gällande vattenlagen ska det bildas ett bolag för vattenreglering, om projektet genomförs som ett gemensamt projekt eller om någon av nyttotagarna anmäler sig som deltagande i ett företag som någon annan har anhängiggjort. I praktiken har det väldigt sällan bildats bolag för vattenreglering. I stället för sådana har man oftast strävat efter frivilliga arrangemang, såsom att bilda aktiebolag.

Det föreslås att bestämmelserna om bolag för vattenreglering i stora drag bevaras som sådana. I enlighet med terminologin i lagen används dock begreppet regleringssammanslutning i stället för bolag. På regleringssammanslutningar tillämpas de allmänna bestämmelserna i 12 kap., såsom också i fråga

om andra sammanslutningar, och dessa bestämmelser kompletteras av specialbestämmelserna i 7 kap.

Det föreslås att 1 mom. ska innehålla bestämmelser om den allmänna skyldigheten att bilda en regleringssammanslutning, eftersom bestämmelserna i 12 kap. inte ger denna skyldighet. I likhet med den gällande lagen ska skyldigheten gälla situationer där flera ansöker om tillstånd tillsammans och situationer där en nyttotagare som enligt 5 § 1 mom. är berättigad att delta i ett projekt utnyttjar denna rätt. Bestämmelsen hindrar inte att tillståndssökandena bildar t.ex. ett aktiebolag i vars namn tillståndet söka. Om alla som är villiga att delta är aktieägare i bolaget, behöver en sammanslutning inte bildas. I momentet föreskrivs det för tydlighetens skull också att sammanslutningens stadgar fastställs genom tillståndsbeslutet. På så sätt säkerställs det att den sammanslutning som ansvarar för projektet har bildats på korrekt sätt när tillståndet träder i kraft.

Enligt den föreslagna vattenlagens 11 kap. 17 § 3 mom. ska tillstånd beviljas en sammanslutning som har bildats för att genomföra ett projekt. Sammanslutningen ska enligt förslaget således svara för att projektet genomförs, att tillståndsförpliktelserna iakttas och att anläggningarna underhålls. I lagen behövs ingen sådan separat bestämmelse om sammanslutningens skyldigheter som den bestämmelse som finns i 8 kap. 12 § i den gällande vattenlagen.

7 §. *Regleringssammanslutningens medlemmar.* Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser som kompletterar bestämmelserna i 12 kap. om medlemskap i en vattenrättslig sammanslutning. Paragrafens 1 mom. motsvarar 8 kap. 13 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Medlemmar är enligt bestämmelsen alla tillståndssökande och utomstående nyttotagare som antingen i enlighet med 5 § har anmält att de deltar i projektet eller som sammanslutningen senare har antagit som medlemmar. I likhet med dagens praxis ska det i momentet uttryckligen nämnas att också en vattenrättslig sammanslutning kan vara medlem i en regleringssammanslutning när sammanslutningen är nyttotagare i regleringsprojektet, under förutsättning att re-

gionförvaltningsverket prövar att det är motiverat.

I 2 mom. föreskrivs om godkännande av nya medlemmar. I momentet finns en bestämmelse som motsvarar början av 8 kap. 20 § 1 mom. i den gällande vattenlagen och som gäller en utomstående nyttotagares rätt att ansluta sig som medlem i en regleringssammanslutning som bildats. Bestämmelsen gäller också andra nyttotagare enligt 5 § som har betydande nytta av projektet. En förutsättning för att någon ska kunna godkännas som medlem är att det finns grundad anledning till det. En sådan anledning är t.ex. en förändring i markanvändningen eller av andra förhållanden på ett område.

I 3 mom. i lagförslaget föreskrivs om den rätt en sammanslutnings medlem har att träda ut ur sammanslutningen. I den gällande lagen innehåller 8 kap. 20 § 2 mom. bestämmelser om rätten till utträde. Den nuvarande bestämmelsen är problematisk såtillvida att den i princip ger samtliga medlemmar i sammanslutningen möjlighet att träda ut. I syfte att utesluta den möjligheten fogas till momentet en bestämmelse om att det är möjligt att träda ut ur en sammanslutning endast om sammanslutningen fortfarande förmår svara för sina förpliktelser. Då ska man beakta möjligheten att ålägga en utomstående nyttotagare i sammanslutningen att för sin del svara för projektets genomförandekostnader. Den minskning i nyttan som då utgör en förutsättning ska bedömas objektivt. Nyttotagarens egen syn på saken är således inte avgörande med tanke på rätten till utträde. I fråga om rätten till utträde ska också de allmänna bestämmelserna om upplösning av en sammanslutning i 12 kap. beaktas.

Det föreslås att 12 kap. ska följas i ärenden som handlar om nya medlemmar som ansluter sig eller träder ut. Beslut om anslutning eller utträde fattas liksom i dagens läge av sammanslutningens stämma. Ändring i det beslut som stämman fattat söks i enlighet med 12 kap. 17 § hos tillståndsmyndigheten, och därför behövs ingen särskild bestämmelse om detta. I praktiken betyder det att tiden för ändringssökande förkortas från nuvarande tre månader till 60 dagar.

8 §. *Beslutsfattande i en regleringssammanslutning.* I paragrafen föreskrivs det om

beslutsfattande i en regleringssammanslutning på ett sätt som motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen. Enligt bestämmelsen ska sammanslutningens medlemmar delta i beslutsfattandet i proportion till den nytta som projektet medför. Bestämmelsen kompletterar lagförslaget 12 kap. 4 §, enligt vilken grunderna för beräkning av medlemmarnas röstetal ska nämnas i stadgarna för en sammanslutning.

9 §. *En regleringssammanslutnings medlems ansvar för regleringskostnaderna.* I likhet med den gällande vattenlagen ska ansvaret för kostnaderna bestämmas utgående från den nytta som regleringen proportionellt sett medför för var och en av medlemmarna. I likhet med hänvisningsbestämmelsen i 8 kap. 19 § i den gällande vattenlagen ska motsvarande bestämmelser om dikning tillämpas på kostnader och avgifter i anslutning till regleringen. I 5 kap. som handlar om dikning innehåller 19 § bestämmelser om utgiftsposterna i anslutning till dikningskostnaderna. Bestämmelser om uttag av avgifter och förskottsavgifter och det förfarande som iakttas i samband med detta finns i 5 kap. 27—28 §. Paragrafen innehåller ingen sådan bestämmelse om statens särställning som finns i 8 kap. 24 § i vattenlagen och som nuförtiden ska anses vara obehövlig.

10 §. *En utomstående nyttotagares ansvar för regleringskostnaderna.* Med utomstående nyttotagare avses någon som får nytta av en reglering men som inte deltar i genomförandet av projektet. Det ansvar som åligger en utomstående nyttotagare är till karaktären kostnadsansvar. Att en utomstående nyttotagare åläggs att delta i projektets kostnader förutsätter att tillståndssökanden lagt fram ett yrkande som ska skickas till tillståndsmyndigheten. Det föreslås att nyttotagaren inte ska tilldelas andra förpliktelser när det gäller deltagande i genomförandet av projektet.

Kostnadsansvaret preciseras i det tillståndsbeslut som gäller regleringen. Bestämmelsen motsvarar i sak 8 kap. 5 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Såsom i dagens läge föreslås det att förpliknelsen att delta ska gälla staten endast om projektet omedelbart medför nytta för statens egendom eller för ett statligt projekt.

Tillståndssökanden är enligt förslaget skyldig att underrätta en nyttotagare om sitt yrkande på det sätt som föreskrivs i 2 mom. Enligt bestämmelsen, som motsvarar det gällande 8 kap. 3 § 2 mom. i vattenlagen, ska nyttotagaren bevisligen underrättas om yrkandet om deltagande. Till meddelandet ska det också fogas en kopia av den kungörelse som avses i 5 §.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 8 kap. 22 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Regionförvaltningsverket kan, om en utomstående nyttotagare så kräver, ålägga den som verkställer projektet att redogöra för hur det belopp som den utomstående nyttotagaren har betalat har använts. Enligt bestämmelsen ska redogörelsen lämnas till den statliga tillsynsmyndigheten, där den ska hållas tillgänglig för den som yrkat på redogörelsen.

I lagen tas det inte in någon sådan övergångsbestämmelse om deltagande i kostnaderna som motsvarar den bestämmelse som finns i 8 kap. 26 § och som hänförde sig till ikraftträdandearrangemangen kring vattenlagen.

11 §. Bestämmande av utomstående nyttotagares kostnadsandel. I paragrafen föreskrivs det om hur den andel som avses i 10 § 1 mom. bestäms. Bestämmelsen motsvarar i sak 8 kap. 21 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Avgiftsbeloppet bestäms enligt den nytta som nyttotagaren får av projektet. Den avgift som fastställs för nyttotagaren, dvs. andelen av de totala kostnaderna, ska motsvara nyttotagarens andel i nyttan när man ser till den totala nyttan av projektet. Avgiften får dock inte vara större än den nytta nyttotagaren får.

I 2 mom. föreskrivs det om de kostnader av projektet som beaktas när kostnadsandelen bestäms. Till dessa räknas de kostnader som uppstår av att anordningar som är nödvändiga för regleringen byggs, används och underhålls och av den ersättningsskyldighet som hänför sig till projektet. Som drifts- och underhållskostnader beaktas ett tjugofaldigt belopp av de beräknade årliga kostnaderna.

Enligt förslaget ska paragrafen inte innehålla någon särskild bestämmelse om att kostnadsandelen ska justeras vid förändrade förhållanden. Justering på denna grund är möjlig med stöd av de allmänna bestämmel-

serna om översyn av tillståndsvillkoren i 3 kap.

Enligt 8 kap. 21 § 3 mom. i den gällande vattenlagen åläggs en utomstående nyttotagare att delta i kostnaderna i form av antingen en avgift i ett för allt eller en årsavgift. Det kan bestämmas att avgiften i ett för allt ska betalas i årliga rater under högst tio år. Årsavgiften utgör å sin sida fem procent av avgiften i ett för allt. I praktiken innebär alltså årsavgiften att avgiften i ett för allt betalas i tjugo rater. I 3 mom. i lagförslaget uttrycks samma sak på ett enklare sätt genom att det sägs att det kan bestämmas att en utomstående nyttotagares andel ska betalas som ett engångsbelopp eller som högst tjugo årliga belopp. Momentet ska enligt förslaget inte innehålla några villkor av det slag som finns i den gällande lagen för när engångsbeloppet eller det årliga beloppet ska användas, utan denna fråga ska till denna del prövas av tillståndsmyndigheten.

8 kap. **Tillgodogörande av vattenkraft**

1 §. Tillämpningsområde. Lagförslagets 8 kap, som grundar sig på 3 kap. i den gällande vattenlagen, innehåller särskilda bestämmelser när det gäller tillgodogörande av vattenkraft. Dessa ska tillämpas utöver lagens allmänna bestämmelser.

Enligt 1 mom. avser tillgodogörande av vattenkraft användning av vattenkraft och byggande av vattenkraftverk. Vattenkraft definieras i 1 kap. 3 § 1 mom. 11 punkten som ett numeriskt värde för den effekt som beräknas för en viss del av ett vattendrag enligt medelvattenföringen och motsvarande fallhöjd.

Byggande av vattenkraftverk och tillgodogörande av ny vattenkraft ska enligt 3 kap. 3 § alltid kräva tillstånd. Orsakerna till tillståndsplikt oberoende av konsekvenserna är i huvudsak ordnandet av frågor i anslutning till tillgodogörandet av samfällid vattenkraft och kontrollen över miljökonsekvenserna i anslutning till tillgodogörandet av vattenkraft.

Tillståndsplikten hänger samman med att ny vattenkraft tillgodogörs. Redan det att ny vattenkraft tillgodogörs i liten utsträckning

gör att det krävs tillstånd. Byggandet av ett nytt kraftverk och tillgodogörande av ny vattenkraft kan ske genom att ett existerande kraftverk byggs om eller i samband med ett vattenhushållningsprojekt som genomförs i annat syfte.

Enligt 2 mom. ska som byggande av vattenkraftverk också betraktas rensning av vattendrag, inrättande av en ny bädd för ett kraftverk och andra åtgärder som syftar till att ta i bruk vattenkraft.

2 §. Förutsättningar för beviljande av tillstånd. Bestämmelserna i paragrafen kompletterar de allmänna förutsättningarna för beviljande av tillstånd som finns i 3 kap. i vattenlagen. Enligt 1 mom. ska sökanden vid ansökan om tillstånd antingen ha rätt till den vattenkraft som ska tillgodogöras i projektet eller i samband med beviljandet av tillstånd få rätt att tillgodogöra sig vattenkraften i fråga. Bestämmelsen kompletterar det krav i 3 kap. 4 § 3 mom. som handlar om rätten att använda de områden som behövs för projektet.

I 2 mom. kompletteras bestämmelserna i 3 kap. om jämförelse av intressen genom att det fastställs vad som i bedömningen av nyttan och förlusterna med projektet ska beaktas som nytta av att vattenkraft tillgodogörs. Enligt 3 kap. 3 § 2 mom. i den gällande vattenlagen beaktas som nytta det tjugofaldiga beloppet av priset på den elektricitet som årligen i medeltal utvinns med den ibruktagna vattenkraften. Priset på den el som produceras årligen är med beaktande av utvecklingen på elmarknaden inte längre tillräckligt i bedömningen av nyttan med olika vattenkraftsprojekt. Bland annat goda regleringsmöjligheter och certifikat för förnybar energi ökar i vissa projekt märkbart den nytta som ett vattenkraftverk ger. Därför föreslås det att man i momentet ska frångå att elpriset är det enda bedömningskriteriet. I momentet anges att nyttan mer allmänt ska bedömas utgående från vattenkraftens produktionsvärde. Det värde som ska beaktas är enligt förslaget dock minst det tjugofaldiga beloppet av priset enligt den gällande lagen på den el som årligen produceras. I momentet föreskrivs det vidare om möjligheten att beakta nyttan av vattenregleringen vid kraftverket, och även annan nytta. Bestämmelsen ändrar inte tillståndsprövningen i någon märkbar grad, för

aspekterna i anslutning till nyttan av vattenreglering har beaktats redan nu.

3 §. Överlåtelse av nyttjanderätt till vattenkraft. Nyttjanderätten till vattenkraft kan överlåtas separat från den äganderätt som den baserar sig på. I paragrafen föreskrivs det om formen för överlåtelse av nyttjanderätten till vattenkraft och om inskrivning av rätten på ett sätt som motsvarar den gällande 3 kap. 6 § i vattenlagen. Vid överlåtelse iakttas förfarandet för överlåtelse av fast egendom.

4 §. Sökandes lösningsrätt. I paragrafen föreskrivs det om en sökandes rätt att lösa in ett område som behövs för ett vattenkraftverk eller för driften av ett sådant. Bestämmelsen grundar sig på den gällande 3 kap. 4 § i vattenlagen, med stöd av vilken regionförvaltningsverket kan bevilja rätt att lösa in ett område som behövs för ett vattenkraftverk eller driften av ett sådant. Bestämmelsen kompletterar de allmänna bestämmelserna i 2 kap. 12—13 § om upplåtelse av rättigheter genom särskilda behov som hänför sig till tillgodogörandet av vattenkraft. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln i 2 kap. 12 §, enligt vilken nyttjanderätt beviljas till de områden som behövs för projektet. Förutsättningarna för sådan inlösen som avses i paragrafen är de samma som för upplåtelse av nyttjanderätt enligt 2 kap. 12 och 13 §.

Byggandet av ett kraftverk och därtill ansluten inlösen kan tjäna ett allmänt eller enskilt behov. Enligt 15 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning utfärdas genom lag. Enligt 1 § i lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten, som utfärdats på det sätt som bestäms i 67 § i riksdagsordningen, kan det genom lag bestämmas att för en nyttig åtgärd som avser nyttjande av vattendrag eller vatten får mot ersättning ett jord- eller vattenområde, som hör till någon annan, med därpå befintliga anordningar och anläggningar sättas under vatten eller på annat sätt tas i erforderligt bruk eller för särskilt behov inlösas. Om utnyttjandet av vattenkraft annars uppfyller villkoren för beviljande av tillstånd, ska det betraktas som en sådan nyttig åtgärd som avses i lagen. Det ska således enligt förslaget också vara möjligt att för enskilda behov lösa in ett område med äganderätt.

Byggandet av ett kraftverk begränsar märkbart ägarens befogenhet att nyttja sitt område, eftersom byggandet i praktiken för gott utesluter alla andra former för nyttjande av området. Att genomföra en sådan begränsning genom att endast lösa ut nyttjanderätten till området kan inte anses vara en lämplig lösning med tanke på områdesägarens rättsskydd.

Med ett område som är nödvändigt för ett vattenkraftverk eller nyttjandet av kraftverket avses de områden som placeringen och användningen av kraftverket och kraftverkskonstruktionerna kräver. Det område som löses in kan inte fastställas så att det är större än vad som är nödvändigt för genomförandet av ett kraftverksprojekt.

Utvidgningen av lösningsrätter gäller endast förutsättningarna för inlösen, till andra delar iaktas de allmänna principerna för inlösen. För inlösen betalas ersättning i enlighet med 13 kap.

Den nuvarande 3 kap. 4 § i vattenlagen gör det möjligt att lösa in ett område också för en väg som leder till ett kraftverk. Enligt lagen om enskilda vägar (358/1962) kan en fastighet ges rätt att bestående nyttja en annan fastighets område för vägändamål. Med stöd av lagen om enskilda vägar kan det däremot inte ges rätt att som vägområde lösa in ett område som tillhör någon annan. Bestämmelsen i den gällande 3 kap. 4 § i vattenlagen är till denna del ett undantag från de allmänna bestämmelser som handlar om förbindelser som tjänar ett enskilt behov. Det finns inte längre behov av att upprätthålla sådana bestämmelser, och därför behöver sådana inte utfärdas. Vägrätt för ett kraftverk ska primärt upplåtas i en sådan vägförrättning som avses i lagen om enskilda vägar. Dessutom föreslås en möjlighet att i samband med tillståndet upplåta en vägrätt med stöd av de allmänna bestämmelserna om nyttjanderätt i 2 kap., när en sådan upplåtelse inte är möjlig med stöd av lagen om enskilda vägar.

5 §. *Utnyttjande av samfällad vattenkraft.* Den vattenkraft som ändamålsenligt tillgodogörs i ett vattenkraftverk tillhör ofta flera ägare. Att samfällad vattenkraft tillgodogörs förutsätter särskild reglering för att rättsförhållandena mellan dem som äger vattenkraften ska kunna ordnas. I den gällande vatten-

lagen har detta genomförts med bestämmelser om nyttjande av samfällad vattenkraft, som det också är meningen att ska tas med i den nya vattenlagen.

Enligt bestämmelserna i 3 kap. i den gällande vattenlagen ska förslagsställaren inbjuda delägare till den vattenkraft som ska tillgodogöras i ett vattenkraftverk att ta del i byggandet av vattenkraftverket, förutsatt att deras andel av vattenkraften är större än en procent. Om det finns förutsättningar för beviljande av tillstånd, beviljas sökanden rätt att ständigt nyttja den vattenkraft som hör till ägare som inte deltar i kraftverksprojektet. För den vattenkraft som tillgodogörs betalas det en ersättning till de vattenkraftsägare som inte deltar i kraftverksprojektet.

I 1 mom. föreskrivs det om vem som har rätt att ta initiativ till att samfällad vattenkraft tillgodogörs. Enligt 3 kap. 9 § 1 mom. i den gällande vattenlagen tillhör denna rätt den som har rätt till minst en femtedel av vattenkraften i den del av vattendraget som ändamålsenligt kan användas i kraftverket. Initiativet kan också tas gemensamt av sådana delägare i vattenkraften som tillsammans förfogar över minst en femtedel av den vattenkraft som ska tillgodogöras. Tillgodogörandet av vattenkraft är oberoende av fastighetsindelningen på området och av hur ägandet av vattenkraften är fördelat mellan olika fastighetsregisterenheter. Den vattenkraft som ska tillgodogöras vid ett kraftverk kan hör till olika fastighetsregisterenheter och olika byar.

I samband med ett ärende som gäller beviljande av nyttjanderätt kan det bli aktuellt att avgöra en prejudiciell fråga om vem vattenkraften tillhör. Detta kan inte avgöras vid en administrativ myndighet på ett sätt som binder parterna, utan ärendet ska avgöras i domstol. Tillståndsmyndigheten ska i en sådan situation vid behov anvisa parterna att väcka talan i ärendet vid en behörig domstol. Det ska från fall till fall avgöras om avgörandet av ärendet vid tillståndsmyndigheten ska skjutas upp fram till att frågan om äganderätt är löst eller om ett ärende som gäller beviljande av nyttjanderätt med tillhörande associerade frågor kan avgöras i detta sammanhang.

Enligt 3 kap. 9 § 4 mom. i den gällande vattenlagen ska en inbjudan om deltagande i

ett byggprojekt riktas till delägarna i det samfälliga området. Bestämmelsen utgör ett undantag från regleringen i lagen om samfälligheter, enligt vilken beslutanderätten i fråga om ett samfälligt område i första hand tillkommer samfällighetens delägarlag. En samfällighets delägarlag kan med kvalificerad majoritet enligt 15 § 2 mom. i den gällande lagen om samfälligheter besluta bl.a. om försäljning av en samfällighet, om upptagande av lån och om fastställande av avgifter som delägarna ska betala. Delägarlagets befogenhet att vidta åtgärder som påverkar ställningen för dem som är delägare i samfälligheten är rätt omfattande och den möjliggör bl.a. att nyttjanderätten till vattenkraften överläts bestående på ett sätt som är bindande för delägarna i samfälligheten.

Den gällande vattenlagens reglering om inbjudan till deltagande i fråga om varje delägare motsvarar inte med beaktande av ovan nämnda synpunkter sitt syfte. Det föreslås att denna reglering slopas och att inbjudan till deltagande i fortsättningen ska riktas till samfällighetens delägarlag, som besitter den primära beslutanderätten när det gäller deltagande i projekt. De intressen om en enskild delägare i en samfällighet har ska skyddas av de rättsskyddsmekanismer som avses i lagen om samfälligheter, dvs. rättelseyrkande och rätt att väcka talan samt den rätt som delägaren enligt 25 § i lagen om samfälligheter har att i ärendet föra talan om sin andel.

I 2 mom. föreskrivs om det förfarande som hänför sig till tillgodogörandet av samfällid vattenkraft. Till paragrafen ska det enligt förslaget fogas ett förtydligande om att initiativtagaren i första hand ska sträva efter att avtala om tillgodogörandet av vattenkraften. Förfarandet med inbjudan till deltagande ska inledas endast om avtal inte kan nås i frågan. Det är också med stöd av gällande lag möjligt att avtala om saken, så tillägget ändrar inte på det rådande rättsläget. Om avtal inte nås om tillgodogörande av samfällid vattenkraft, ska den som tagit initiativ till tillgodogörandet ge en inbjudan om deltagande till andra som har rätt att delta i projektet. Detta sker genom en offentlig kungörelse. En ansökan om kungörelsen lämnas till tillståndsmyndigheten.

Initiativtagaren ska bjuda in dem som förfogar över vattenkraft och vilkas andel utgör minst en hundradel av den vattenkraft som ska tillgodogöras att delta. Dessa har också rätt att delta i ett projekt som någon annan inleder i syfte att tillgodogöra samfällid vattenkraft. Bestämmelsen överensstämmer med 3 kap. 9 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. De som har en andel som motsvarar någon procent av den vattenkraft som ska tillgodogöras har i allmänhet inte deltagit i byggandet av ett kraftverk. De som äger bara lite vattenkraft ska dock också ha möjlighet att delta i byggandet av ett kraftverk, och därför föreslås det att gränsen för deltagande hålls oförändrad.

Enligt 3 mom. ska tillstånd att bygga ett vattenkraftverk och nyttjanderätt till vattenkraft beviljas initiativtagaren ensamt eller initiativtagaren och dem som anmält sig till förfarandet kring inbjudan till deltagande. I det senare fallet beviljas tillstånd till ett aktiebolag som bildats enligt 7 §, om parterna inte avtalar om att verksamheten ska bedrivas i form av någon annan slags sammanslutning. De som äger denna rätt ersätts för vattenkraften på det sätt som föreskrivs i 13 kap. Rätt till ersättning har de vattenkraftsägare som inte har rätt att delta i projektet och de vattenkraftsägare som trots att de är berättigade att delta inte har anmält sitt deltagande inom den tidsfrist som avses i 9 §.

6 §. Initiativ när en nyttjanderätt för viss tid upphör. Det föreslås att bestämmelsen ska gälla situationer där en vattenkraftsägare inte på skäligen villkor vill förnya ett sådant avtal som ingåtts under den nya vattenlagens tid och genom vilket ett vattenområde har arrenderats ut eller genom vilket en nyttjanderätt till vattenkraften för viss tid enligt 3 § har överlåtits.

Enligt den gällande 3 kap. 7 § har innehavaren av nyttjanderätten i en sådan situation rätt att kräva att vattenkraftsägaren, till ett pris som bestäms enligt skäligt värde, ska lösa in de byggnader, maskiner och anordningar som har uppförts för utnyttjande av rätten i fråga. Det har veterligen aldrig under den tid vattenlagen varit i kraft förordnats om någon förpliktelse till inlösen. Det lagstadgade förfarandet för situationer där vinstidsrätten till vattenkraft upphör behövs dock

fortfarande i sig. Den nuvarande inlösen skyldigheten kan dock anses vara oändamålsenlig både för vattenkraftsägaren och innehavaren av nyttjanderätten, och därför föreslås det att den slopas. I stället för kravet på inlösen föreslås det att det tas i bruk ett förfarande enligt vilket innehavaren av nyttjanderätten till vattenkraften har rätt att inbjuda vattenkraftsägaren och andra delägare i vattenkraften att delta i projektet på det sätt som föreskrivs i 8 kap.

I likhet med den nuvarande 3 kap. 7 § behövs bestämmelsen bara i de situationer då innehavaren av nyttjanderätten till vattenkraften inte själv äger någon andel i den vattenkraft som denna behöver eller när innehavarens andel understiger den lagstadgade minimigränsen, dvs. en femtedel. Om en minimiandel eller överhuvudtaget en egen andel vattenkraft ställs som en förutsättning för inbjudan till deltagande i dessa situationer, utesluter tillämpningsområdet för bestämmelsen största delen av de problematiska fall för vilka det lagstadgade förfarandet har ansetts vara nödvändigt. Innehavaren av nyttjanderätten ska därför när ett visstidsavtal går ut ha möjlighet att inleda ett förfarande kring inbjudan till deltagande och få ständig nyttjanderätt till vattenkraft som tillhör någon annan, också när innehavaren själv inte alls har andel i vattenkraften.

Den möjlighet i den gällande vattenlagen som innebär att nyttjanderätt kan beviljas till någon annans vattenkraft utgör ett undantag från vattenkraftsägarens egendomsskydd. Den bestämmelse som föreslås nu utvidgar inte området för undantagsregleringen när det gäller föremålet för nyttjanderätten och ändrar inte heller grunderna för fastställande av ersättning. Vattenkraftsägaren ska enligt förslaget inte ha inlösen skyldighet när det gäller kraftverket med tillhörande konstruktioner och anläggningar, utan i stället rätt att delta i byggandet av kraftverket. Denna ändring förenhetligar regleringen för situationer av detta slag, eftersom motsvarande rätt i fråga om arrende- och andra nyttjanderättsavtal som ingåtts före den nuvarande vattenlagen de facto redan existerar i enlighet med 3 kap. 15 och 17 § i den gällande vattenlagen. Ändringen kan förbättra vattenkraftsägarens ställning, då inlösen skyldighe-

ten i vissa fall kan bli oskälig ur inlösarens synvinkel.

7 §. Bildande av aktiebolag för utnyttjande av samfällid vattenkraft. Enligt 3 kap. 10 § i den gällande vattenlagen ska det bildas ett aktiebolag för utnyttjande av vattenkraft, om inte de som deltar i projektet kommer överens om annat. Bestämmelsen har veterligen inte tillämpats i praktiken, utan i stället för att automatiskt bilda ett aktiebolag har man med frivilliga arrangemang kommit överens om hur projektet ska genomföras. Bland de rättsliga sammanslutningarna lämpar sig aktiebolag bäst som samarbetsform inom vattenkraftsprojekt, när man tar hänsyn till projektens mångformighet. Skyldigheten att bilda aktiebolag bevaras därmed i 1 mom., även om regleringen om sådana sammanslutningar som avses i vattenlagen annars har förenhetligats.

I 2 mom. föreskrivs det om fördelningen av aktier i det bolag som bildas på motsvarande sätt som i den gällande 3 kap. 10 § i vattenlagen. Enligt bestämmelsen ska de som deltar i projektet överlåta nyttjanderätten till sin andel i vattenkraften till bolaget, och de får då det antal aktier i bolaget som motsvarar denna andel. Enligt bestämmelsen ska delägarna inte bara överlåta sin andel i vattenkraften, utan också vara skyldiga att i samma proportion teckna aktier mot den andel av aktiekapitalet som betalas i pengar.

I 3 mom. föreskrivs om skiljeförfarande i anslutning till bildandet av aktiebolag. En motsvarande bestämmelse finns i 3 kap. 13 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen är avsedd för situationer där enighet inte kan nås om avtalet om bolagsbildning eller om aktiebolagets bolagsordning.

Att ett avtal om bolagsbildning ingås och att en bolagsordning utarbetas kan karaktäriseras som privaträttsliga rättshandlingar. De som inleder rättshandlingen har rätt att besluta om dess innehåll. Det lämpar sig inte på ett naturligt sätt att ett sådant ärende avgörs i tingsrätten eller av tillståndsmyndigheten, och därför ska ärendet avgöras i skiljeförfarande. Om parterna inte når enighet om innehållet i stiftelseurkunderna för bolaget, ska den som deltar i projektet ha rätt att be tingsrätten föra meningsskiljaktigheten till skiljeförfarande. Skiljedomen ska ersätta avtalet

om bolagsbildning. Om en part inte är nöjd med det beslut som fattats genom skiljeförfarande, kan denna tillgripa de rättsmedel som omfattas av lagen om skiljeförfarande (967/1992).

8 §. Inbjudan till deltagande. Ett offentligt kungörelseförfarande kan bli tungt i fråga om små vattenkraftsprojekt där det finns många vattenkraftsägare, men där de ekonomiska intressena är små. För att vattenkraftsägares rättsliga ställning ska tryggas krävs det dock att förfarandet hålls oförändrat. Bestämmelser om ett motsvarande kungörelseförfarande i fråga om regleringsprojekt finns i 7 kap. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll den gällande 3 kap. 11 § i vattenlagen, men den har omformulerats så att den i tillämpliga delar motsvarar bestämmelserna i 7 kap.

Det föreslås att kungörelseförfarandet ska inledas med en ansökan om kungörelse som initiativtagaren sänder till tillståndsmyndigheten. De utredningar som fogas till ansökan är bl.a. en projektplan, en redogörelse för vem som äger den vattenkraft som ska tillgodogöras, en kostnadskalkyl för projektet och ett meddelande om till vilka delar projekt-kostnaderna är avsedda att finansieras av andra än initiativtagaren. Närmare bestämmelser om ansökans innehåll och de utredningar som ska bifogas utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §. Offentlig kungörelse om bygga av vattenkraftverk. I paragrafen föreskrivs det om det förfarande som tillståndsmyndigheten ska iaktta vid behandlingen av ansökningar om kungörelse. Enligt 1 mom. ska tillståndsmyndigheten genom en offentlig kungörelse uppmana dem som har rätt att delta att anmäla sitt deltagande inom en bestämd tid. I lagen föreskrivs det inte om längden på den tid som reserveras för anmälningarna, utan beslut om det ska fattas från fall till fall. I praktiken har de tider som reserverats för anmälningarna varit mellan 30 och 60 dagar långa.

Om det utgående från en utredning som bifogats till ansökan är uppenbart att det inte kan beviljas tillstånd för projektet på grund av bristande förutsättningar, ska tillståndsmyndigheten förkasta ansökan. Med stöd av bestämmelsen kan tillståndsmyndigheten i de situationer där det är tydligt att det inte finns

förutsättningar för beviljande av tillstånd avsluta behandlingen av ansökan redan i ett tidigt skede av förfarandet. Bestämmelsen gäller i synnerhet de situationer där sökanden inte uppfyller de lagstadgade krav som ställs på initiativtagaren. Regionförvaltningsverket kan inte ännu börja granska de förutsättningskrav som avses i 3 kap. 4 §, eftersom tillståndsansökan inte ännu är anhängig i detta skede. Ändring i regionförvaltningsverkets beslut om att ansökan förkastas söks på det sätt som föreskrivs i 15 kap.

I 2 mom. föreskrivs det om ansökningshandlingarnas tillgänglighet och om en särskild skyldighet att delge kungörelsen. Sökanden ska enligt förslaget delge kungörelsen inklusive en inbjudan till deltagande till dem som förfogar över vattenkraft och vilkas andel utgör minst en hundradel av den vattenkraft som ska tillgodogöras. Till delägarlaget för ett samfällt område ska kungörelsen delges på det sätt som anges i lagen om samfälligheter. Delgivandet ska ske bevisligen, t.ex. med ett rekommenderat brev.

I 3 mom. finns det bestämmelser om följdena av att den tid som fastställs för anmälan nonchaleras. Enligt förslaget ska den som är berättigad att delta i projektet mista sin rätt, om den anmälan som avses i 1 mom. inte görs i tid. Detta föreslås endast gälla rätten att delta, inte den rätt till ersättning som avses i 5 § 3 mom.

Också en sådan instans som är berättigad att bygga ett kraftverk och som meddelat att den deltar i projektet men som inte inom utsatt tid har undertecknat bolagets stiftelseurkunder går miste om sin rätt att delta i projektet. Den som är berättigad att delta mister dock inte sin rätt att delta, om denna anhängiggör ett skiljeförfarande i syfte att avgöra en meningsskiljaktighet som gäller avtalet om bolagsbildning eller aktiebolagets bolagsordning.

Förfarandet i anslutning till avgörandet av en meningsskiljaktighet skjuter upp beslutet i ett tillståndsärendet, men inte behandlingen av tillståndsärendet. Om ansökan om tillstånd att bygga ett kraftverk görs hos tillståndsmyndigheten så länge förfarandet pågår, ska tillståndsmyndigheten börja behandla ansökan. Eftersom avtalet om bolagsbildning och bolagsordningen är av betydelse med tanke

på avgörandet av ett tillståndsärende, ska tillståndsärendet inte avgöras innan tvisten gällande innehållet i avtalet om bolagsbildning eller bolagsordningen har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

10 §. Tillståndsansökan. I 1 mom. finns det bestämmelser om tidsfristen när det gäller att lämna in den tillståndsansökan som följer efter anbudsförfarandet och om följderna av att tidsfristen nonchaleras. Det föreslås att ansökan ska göras inom ett år från kungörelsetidens utgång eller inom loppet av en längre tid som tillståndsmyndigheten fastställt särskilt. En tillståndsansökan som gjorts efter att tidsfristen har gått ut kan inte längre prövas, utan initiativtagaren ska då inleda ett nytt förfarande för inbjudan till deltagande.

Enligt 2 mom. ska tillståndet sökas för den juridiska person som har bildats eller ska bildas för att utnyttja samfällid vattenkraft. Enligt antagandet i 7 § 1 mom. är denna juridiska person ett aktiebolag, om inte parterna har kommit överens om annat.

Sökanden ska i samband med att tillståndsansökan lämnas in visa att ansökan på tillbörligt sätt har delgivits de instanser som är berättigade att delta i byggandet av kraftverket. Enligt förslaget ska lagen inte inbegripa några särskilda följder på grund av att denna skyldighet nonchaleras. Att förfarandet kring delgivningen sker korrekt är trots allt en förutsättning för att tillståndsärendet ska kunna behandlas. Enligt förslaget ska ett tillståndsärende inte kunna avgöras innan tillståndsmyndigheten har fått se en utredning av att ansökan om kungörelse har delgivits på lämpligt sätt.

9 kap. **Timmerflottning**

1 §. Tillämpningsområde. Paragrafen innehåller bestämmelser om kapitlets tillämpningsområde, som föreslås täcka både flottning som bedrivs med stöd av rätten till allmännyttjande och inrättande och användning av verksamhetsställen för flottning. Det föreslås att bestämmelser om rätten för var och en att använda vattendrag ska ingå i 2 kap. 3 §. På så vis är det inte nödvändigt att beskriva om flottningens karaktär som en rätt till allmännyttjande.

För att ett verksamhetsställe för flottning ska kunna inrättas krävs det med stöd av 3 kap. 3 § 1 mom. 10 punkten alltid tillstånd. I praktiken ska bogsering av flottar utanför verksamhetsstället vara jämförbar med allmän sjötrafik. Bestämmelserna om flottningsskador och avlägsnande av sjunkvirke i 8 och 9 § i detta kapitel föreslås täcka de områden där flottning bedrivs också utanför de egentliga verksamhetsställena.

2 §. Definitioner. I paragrafen definieras de viktigaste begreppen i anslutning till den reglering som gäller flottning. Flottning har bedrivits som buntflottning och lösflottning. Med buntflottning avses flottning av virke i buntar och med lösflottning flottning av löst virke eller virke på flottar. I paragrafen definieras flottning som att virke transporteras i vatten genom att bogseras i buntar eller på flottar. Definitionen täcker således inte flottning av löst virke. I Finland slutade man år 1991 att bedriva lösflottning, en flottningsslagform som krävde mycket arbetskraft. Den buntflottning som bedrivs i dag, i huvudsak i allmänna farleder, avviker vad verkningarna beträffar mycket från den traditionella lösflottning som i praktiken tagit en hel flodbädd i anspråk. Eftersom det inte verkar finnas behov av någon reglering om lösflottning, avgränsas lagbestämmelserna redan genom definitionen på flottning så att de endast gäller buntflottning och i vissa situationer bogsering av virke på flottar.

Med verksamhetsställe för flottning avses en plats som vid flottning behövs för tippning, upplagring, sortering eller buntning av virke eller en skyddshamn. I bestämmelsen definieras i praktiken tillståndspliktens omfattning enligt 3 kap. 3 § 1 mom. 10 punkten.

Med flottare avses den som svarar för flottningen. På andra områden än områden för enskild flottning har flottaren i allmänhet varit en flottningssammanslutning. Med enskild flottning avses flottning som en enda virkesägare bedriver för egen räkning, medan samfällid flottning avser flottning som flera virkesägare bedriver för gemensam räkning.

Med flottningsskada avses sådan förlust av förmån till följd av flottning som inte har kunnat förutses och för vilken det därför inte heller har kunnat fastställas ersättning i samband med behandlingen av det tillstånds-

ärende som gäller verksamhetsstället för flottning. En flottningsskada kan uppstå antingen av flottning av virke med stöd av rätten till allmännyttjande eller av åtgärder som vidtagits på ett verksamhetsställe för flottning. Till de vanligaste flottningsskadorna hör skador som sjunkvirke orsakar på nät och motorbåtar. Flottningsskador har de senaste åren ersatts till ett belopp om sammanlagt knappt tiotusen euro per år.

3 §. Helhet av verksamhetsställen för flottning. Om man betraktar den flottningsstadga som avses i 5 kap. i den gällande vattenlagen har det formellt sett inte varit fråga om ett tillstånd, för med stadgan avgränsas flottarens rättigheter snarare än att det skapas nya. I praktiken utgör de nuvarande flottningsstadgorna dock en samling byggnadstillstånd enligt vattenlagen som hänför sig till verksamhetsställen för flottning.

Om flottningsstadgan ersätts med tillstånd för de enskilda verksamhetsställena, blir regleringen tydligare och enhetligare. För att förutsättningarna för flottning ska tryggas ska det i samband med tillståndsförfarandet säkerställas att verksamhetsställena för flottning bildar en helhet som är ändamålsenlig med tanke på flottningen. Den föreslagna ändringen kan leda till att man vid tillståndsprövningen för ett enskilt verksamhetsställe inte beaktar ställets betydelse som en del av nätverket av verksamhetsställen och med tanke på flottningsverksamheten som helhet. Därför föreslås det att paragrafen uttryckligen ska innehålla en bestämmelse om att när man i samband med tillståndsförfarandet bedömer nyttan av ett projekt, ska man också beakta verksamhetsställets betydelse som en del av nätverket av verksamhetsställen som är nödvändiga för flottningen.

Tillståndsmyndigheten har små möjligheter att bedöma ett enskilt verksamhetsställes betydelse för utförandet av flottning endast utgående från en utredning som gäller verksamhetsstället. Därför ska tillståndssökanden i den tillståndsansökan som gäller verksamhetsstället presentera nödvändiga uppgifter om verksamhetsställets ställning och betydelse i förhållande till nätverket i stort.

4 §. Ändring av användningsändamålet för ett verksamhetsställe för flottning. I paragrafen föreskrivs det om möjligheten att bredda

användningen av ett verksamhetsställe för flottning till att också gälla transport av virke med pråm. Det område till vilket det med stöd av vattenlagen har beviljats ständig nyttjanderätt kan inte utan en särskild bestämmelse börja nyttjas på ett sätt som avviker från det som bestämts i beslutet. En ändring av användningsändamålet förutsätter ett nytt myndighetsbeslut, även om det inte sker några förändringar i områdets dimensionering.

När användningsändamålet ändras är det på sätt och vis fråga om en situation där tillståndet ändras. Situationer där verksamheten helt och hållet ändrar till ett annat slag och kopplingen till flottningen blir vagare måste hållas avskilda från det att tillstånd ändras. För sådana funktioner ska det ansökas om ett alldeles nytt tillstånd, och då behöver inte 3 §, som handlar om bedömningen av nyttan, nödvändigtvis beaktas. Att användningsändamålet för ett verksamhetsställe breddas till att också gälla pråmtransporter av virke tjänar samma skogsbruksbehov som flottning. Syftet är att tillståndsmyndigheten med stöd av bestämmelsen och på ansökan av flottaren ska kunna tillåta att ett verksamhetsställe får användas för annan transport av virke vattenvägen. Det är dock inte möjligt att ändra verksamheten mer än så genom att ändra tillståndet, utan i så fall förutsätter verksamheten ett nytt tillstånd.

I behandlingen av en ansökan om ändring av användningsändamålet iaktas de allmänna bestämmelserna om behandling av ett ansökningsärende. Beroende på omständigheterna i olika fall kan ärendet behandlas på det sätt som anges i 11 kap. 10 § 3 mom.

I och med att användningsändamålet ändras kan karaktären på och miljökonsekvenserna av den verksamhet som bedrivs på verksamhetsstället förändras jämfört med tidigare. Om en plats för avtippning av virke t.ex. ändras till ett lastområde för pråmtransporter av virke med tillhörande tillfällig lagringsplats, kan det ha miljökonsekvenser som avviker från den tidigare verksamheten. Om det har skett förändringar i markanvändningen kring verksamhetsstället, måste detta beaktas i beslutet. Det föreslås därför att 2 mom. ska innehålla en uttrycklig bestämmelse om att tillståndsbeslutet om ändring av användningsändamålet ska förenas med behövliga villkor

för att skadliga verkningar som kan undvikas ska förhindras på det sätt som föreskrivs i 2 kap. 7 och 8 §.

5 §. Flottarens rättigheter. Det föreslås att de rättigheter som tillhör flottaren ska sammanställas i en paragraf. De tämligen omfattande rättigheter som flottaren har enligt 5 kap. 3—6 § i den gällande vattenlagen har till största delen blivit onödiga i och med övergången till buntflottning. Det föreslås också att man ska frånga den omfattande lösningsrätt som flottaren har med stöd av 5 kap. 13 § i den gällande vattenlagen. I och med justeringarna närmar sig regleringen om flottning den reglering som gäller andra vattenhushållningsprojekt.

I 1 mom. föreskrivs det om flottarens rätt att flytta på fångstredskap och andra lösa föremål i ett vattendrag som försvårar flottningen. De flyttade fångstredskapen och föremålen ska placeras på ett sådant ställe i vattendraget eller på stranden där de lätt kan upptäckas. Ett alternativ är att flottaren tar till vara föremålen och överlämnar dem till ägaren utan dröjsmål.

I 2 mom. föreskrivs det om flottarens rätt att tillfälligt lagra virke för flottning på isen. En förutsättning är att ägaren till vattenområdet eller en strand som har tagits i särskilt bruk har gett sitt samtycke till det. Om ägaren inte har gett sitt samtycke, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bevilja rätt till sådan lagring av virke som avses i momentet. Den permanenta lagringsplatsen för virke är ett verksamhetsställe för flottning, och ett sådant kräver tillstånd enligt 3 kap. 3 §.

Flottaren ska ersätta en förlust av förmån som orsakas av att föremål flyttas eller av andra åtgärder enligt paragrafen så som föreskrivs i 13 kap.

6 §. Användning av områden och konstruktioner. I paragrafen föreskrivs det om rätten för andra som bedriver flottning att mot en skälig ersättning använda anläggningar och anordningar som har anlagts och områden som har lösts in med tanke på flottningen. Motsvarande bestämmelser finns i 5 kap. 6 och 17 § i den gällande vattenlagen.

För att ordna flottningen på lämpligt sätt och främja användningen av flottningskonstruktioner ska de som sporadiskt flottar vir-

ke kunna utnyttja de flottningskonstruktioner och flottningsanordningar som har placerats i ett vattendrag. Den som sporadiskt flottar virke ska då inte behöva ansöka om tillstånd till ett verksamhetsställe för flottning och placera ut sådana konstruktioner och anordningar i vattendraget som behövs för flottningen, vilket i de flesta fall vore en ekonomiskt ohållbar lösning. Bestämmelsen medför samtidigt att den som äger flottningskonstruktionerna har begränsade möjligheter att påverka timmerflottningen på området.

Den som sporadiskt flottar virke ska enligt 2 mom. i detalj avtala med den som äger flottningskonstruktionerna om användningen av konstruktionerna och verksamhetsstället för flottning. Genom avtalet kan den som sporadiskt flottar virke inte få bättre rättigheter än vad tillstånds- eller rättshavaren själv har. Den som äger anläggningarna ska ha rätt att få en skälig ersättning för att anläggningarna används. Som skälig ersättning betraktas den andel av kapital- och underhållskostnaderna för anordningarna och konstruktionerna som motsvarar den sporadiska flottarens användning. I praktiken ska det i förväg avtalas om användningen av områdena och konstruktionerna och om ersättningen för detta med ägaren, dvs. i allmänhet en flottningssammanslutning.

7 §. Samfällad flottning. Regleringen om samfällad flottning motsvarar i hög grad 5 kap. 19 § i den gällande vattenlagen. Paragrafens 1 mom. ska enligt förslaget innehålla huvudregeln, dvs. att flottningen ska utföras som samfällad flottning.

Enskild flottning förutsätter tillstånd av tillståndsmyndigheten. Om förutsättningarna inte uppfylls och tillstånd inte kan beviljas, ska flottningen utföras som samfällad flottning. Bakom den specialreglering som gynnar samfällad flottning finns allmänna synpunkter på nyttjandet av vattendrag och det sätt som vattenhushållningsprojekt ska genomföras på. Det kan inte anses vara befogat att bilda flera nätverk för verksamhetsställen för flottning eller enskilda verksamhetsställen på samma vattenområde med tanke på begränsningen av verkningarna på användningen av vattnen. Den bestämmelse i 6 § som skyddar den som sporadiskt flottar virke är inte avsedd att användas för genomförande

av mer bestående flottningsbehov, utan flottningen ska i sådana situationer ordnas i samråd med olika aktörer.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller flottning som bedrivs för ekonomisk vinning. En virkesägare ska enligt 2 mom. dock alltid ha rätt att enskilt flotta virke för husbehov utan ett sådant tillstånd som avses i 1 mom. Undantagsbestämmelsen föreslås gälla sådan småskalig flottning av virke för husbehov som sker som en engångsföreteelse eller med oregebundna intervall. Det är inte möjligt att med stöd av bestämmelsen flotta större mängder virke som transporteras i ekonomiskt vinstsyfte, dvs. för försäljning.

8 §. Ersättning för flottningsskada. Enligt 1 mom. ska en flottningssammanslutning ansvara för ersättandet av flottningsskador som har orsakats av flottning som utförts på dess verksamhetsområde. På flottningssammanslutningens verksamhetsområde behöver den skadelidande inte utreda inom ramen för vems verksamhet som skadan har uppkommit, utan det ansvaret hör enligt lagen till flottningssammanslutningen. En skada som har orsakats av flottning som har utförts någon annanstans än på flottningssammanslutningens verksamhetsområde ska ersättas av flottaren.

Ett yrkande om ersättning för flottningsskada ska enligt 2 mom. framställas skriftligen till den ersättningskyldige senast under kalenderåret efter det år skadan uppstod. Bestämmelsen utgör ett undantag från bestämmelserna i lagen om preskription av skulder (728/2003), enligt vilken preskriptionstiden för skadestånd som grundar sig på något annat än ett avtalsförhållande i regel är tre år.

Parterna ska i första hand sträva efter att komma överens om hur en flottningsskada ska ersättas. Om parterna inte kan komma överens om en ersättning för flottningsskadan, kan den skadelidande anhängiggöra ärendet hos tillståndsmyndigheten som ett separat ersättningsärende enligt vad som föreskrivs i 13 kap.

När det gäller ersättning för en flottningsskada är det i grund och botten fråga om ett civilrättsligt tvistemål. En flottningsskada avviker dock inte i väsentlig grad från andra separata ersättningsärenden som har hän-

skjutits till de tillståndsmyndigheter som avses i vattenlagen. Orsaken till detta är att nämnda ärenden förutsätter specialkunskap i vattenfrågor och en fast koppling till den verksamhet som avses i vattenlagen.

9 §. Flottgods som har blivit kvar på stranden eller i vattendraget. I paragrafen föreskrivs det om tillvaratagande av virke som blivit kvar på stranden eller i vattendraget efter flottning. I 1 mom. föreskrivs det om flottarens skyldighet att efter flottningen samla upp flottgods som har blivit kvar på stranden eller i vattendraget efter flottningen och om andras rättigheter att ta till vara löst virke som blivit kvar på stranden eller i vattendraget. Det föreslås att strandens eller vattenområdets ägare eller innehavare och delägarna i ett samfällt vattenområde ska ha en sådan rätt. Flottgods som har sjunkit eller håller på att sjunka i vattendraget får tas till vara av den som har olägenhet av flottgodset.

I 2 mom. föreskrivs det om den underrättelse som ska göras om det virke som tas till vara, om överföringen av äganderätten till det virke om tas till vara och om ersättandet av de kostnader som underrättelsen orsakar. Den som tagit till vara flottgods ska underrätta flottaren om det tillvaratagna flottgods som har flottats samma kalenderår som tillvaratagandet skedde. Om det virke som tagits till vara är äldre än det, behöver en underrättelse inte göras. Med avvikelse från dagens läge föreslås det att flottaren, inte polisen, ska underrättas om att flottgods tagits till vara. Flottaren har rätt att inom tre månader efter meddelandet ta virket i sin besittning. Om flottaren beslutar att ta virket i sin besittning, ska han eller hon betala ersättning för de kostnader som eventuellt uppstått av tillvaratagandet och underrättelsen.

Enligt förslaget ska äganderätten till flottgodset i och med tillvaratagandet överföras på den som tagit vara på virket. Ett undantag från detta är det virke som flottats samma år som tillvaratagandet sker. Också den som tar till vara sådant virke får äganderätten till det, om flottaren inte inom tre månader har tagit virket i sin besittning.

I 3 mom. fastställs det för tydlighetens skull att bestämmelserna i 1 mom. om tillvaratagande av virke inte gäller virke som förvaras på en sådan plats för upplagring, sorter-

ing eller buntning av virke som anges i det tillstånd som gäller verksamhetsstället.

10 §. Avlägsnande av sjunkvirke som orsakar olägenheter. Enligt 1 mom. kan tillståndsmyndigheten ålägga en flottare eller den som senast har utfört flottning i vattendraget att rensa vattendraget från sjunkvirke som orsakar olägenheter och andra kvarblivna flottningsförmödenheter. Paragrafen motsvarar till denna del 5 kap. 99 § i den gällande vattenlagen. Bestämmelserna i 14 kap. ska iakttas i behandlingen av ärendet. Tillståndsmyndigheten kan vid behov förena åläggandet med vite eller hot om tvångsutförande.

Enligt förslaget ska det i 2 mom. dessutom i motsvarighet till den gällande lagen föreskrivas om den statliga tillsynsmyndighetens rätt att oberoende av 1 mom. avlägsna sjunkvirke och andra flottningsrester som orsakar olägenhet från ett vattendrag när flottningen har upphört och det inte finns någon fungerande flottningssammanslutning. Detta är möjligt om åtgärden inte orsakar sådana följder som avses i lagens 3 kap. 2 §. När sjunkvirke avlägsnas ska man se till att de olägenheter som avlägsnandet orsakar t.ex. i form av grumligt vatten inte blir betydande i förhållande till den nytta som åtgärderna medför. Den statliga tillsynsmyndigheten kan enligt prövning åta sig att avlägsna sjunkvirke som medför skada inom ramen för de anslag som står till förfogande.

Sjunkvirke har avlägsnats med statsmedel främst på de ställen där behovet av att avlägsna sjunkvirke har varit som störst, och då har man kommit överens om fördelandet av kostnaderna med dem som senast utfört flottning i vattendraget. I samband med rensning av vattendrag har det utöver sjunkvirke och kvarblivna flottningsförmödenheter också hittats rikligt med annat avfall. Det har därför i praktiken visat sig vara besvärligt att fördela kostnaderna rättvist enligt vem som orsakat avfallet.

Det virke som vid rensning av vattendrag upptagits på någon annans bekostnad ska enligt 5 kap. 99 § i den gällande vattenlagen säljas på offentlig auktion. I praktiken är värdet på det virke som avlägsnas ur vattendrag lågt, likaså värdet på andra konstruktioner. Därför föreslås det att 3 mom. ska innehålla

en bestämmelse om att virke som den statliga tillsynsmyndigheten låtit lyfta upp ur ett vattendrag ska övergå i statens ägo.

11 §. Flottningssammanslutningen och dess uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om bildandet av en flottningssammanslutning och om de uppgifter som hör till flottningssammanslutningen. Enligt 1 mom. ska en flottningssammanslutning bildas för bedrivande av samfällad flottning. Bakom skyldigheten att bilda en sammanslutning finns, liksom i fråga om skyldigheten att bilda andra vattenrättsliga sammanslutningar, ett krav på att det i alla situationer ska finnas en fungerande ansvarig instans som förmår svara för att verksamheten genomförs och för andra anknytande förpliktelser. Om det från tidigare finns en flottningssammanslutning på området som lovar att ansvara för den samfällda flottningen, behöver ingen flottningssammanslutning bildas. Det föreslås att de allmänna bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar i 12 kap. ska tillämpas på en flottningssammanslutning, om inte annat föreskrivs särskilt i detta kapitel.

Med samfällad flottning avses enligt definitionen i 2 § flottning som flera virkesägare bedriver för gemensam räkning. Flottningssammanslutningens huvudsakliga uppgift är att utföra samfällad flottning på det verksamhetsområde som anges i sammanslutningens stadgar, att förvalta den egendom som sammanslutningen skaffat för flottningen och att sörja för andra uppgifter och förpliktelser som ankommer på sammanslutningen enligt vattenlagen.

En flottningssammanslutning kan enligt 2 mom. också åta sig att utföra andra uppgifter med anknytning till flottningen än dem som avses i 1 mom. Uppgifter som kan komma i fråga är t.ex. förflyttning av virke till vattnet och bedrivande av enskild flottning. Sammanslutningen ska också i tjänstsyfte kunna använda egendom som anskaffats för flottningen, om sammanslutningens egentliga uppgifter inte blir lidande av det. Detta möjliggör t.ex. att de verksamhetsställen för flottning som hör till en flottningssammanslutning kan användas för sådan prämtransport av virke som avses i 4 §. Där emot är avsikten inte att en flottningssammanslutning ska kunna bedriva sådan verk-

samhet av helt annat slag som inte har någon koppling till transport av virke vattenvägen. I 2 mom. ingår därför en bestämmelse om att en sammanslutning inte får bedriva annan verksamhet.

12 §. Flottningssammanslutningens medlemmar. I paragrafen föreskrivs det om flottningssammanslutningens medlemmar och om utseende av företrädare för dessa. Medlemmar i en flottningssammanslutning är enligt 1 mom. de virkesägare vars virke flottas samfällt. Det är fråga om ständigt medlemskap som inte byts ut varje vår, såsom i dagens läge. I praktiken är det samma skogsindustri-bolag som är medlemmar i en flottningssammanslutning år efter år, även om det förekommer årlig variation i mängden virke som flottas. Därför är det inte längre motiverat att binda medlemskapet till läget varje vår. Även med tanke på flottningssammanslutningens fortlöpande verksamhet och skötseln av verksamhetsställena för flottning krävs det att sammanslutningen är bestående. Bestämmelserna i den gällande lagen tillåter t.o.m. att alla medlemmar i en flottningssammanslutning träder ut ur sammanslutningen, vilket inte kan anses motiverat.

I 2 mom. föreskrivs det att en företrädare för skogsägarna utses till flottningssammanslutningen. Företrädaren ska ha rätt att delta i sammanslutningens beslutsfattande på det sätt som föreskrivs i 14 och 15 §. Företrädaren ska dock inte vara medlem i flottningssammanslutningen och inte heller skyldig att delta i täckandet av kostnaderna för verksamheten på samma sätt som medlemmar. Valet av företrädare för skogsägarna sker på så sätt att skogscentralerna utser sin kandidat till skogsägarnas företrädare. Av de utsedda kandidaterna förordnar tillståndsmyndigheten den som myndigheten anser ha de bästa förutsättningarna att företräda skogsägarna på området. I sak motsvarar bestämmelsen 5 kap. 41 § i den gällande vattenlagen.

I 3 mom. föreskrivs det om företrädarens rätt till ersättning för uppdraget. I momentet specificeras de instanser som är skyldiga att betala ersättning och grunderna för fördelningen av ersättningen mellan dessa. Om man inte når enighet om ersättningen, kan

saken hänskjutas till tillståndsmyndigheten som ett ansökningsärendet.

13 §. Flottningssammanslutningens stadgar. I paragrafen kompletteras 4 § i kapitlet om vattenrättsliga sammanslutningar, som handlar om minimikraven på stadgarnas innehåll. I en flottningssammanslutnings stadgar ska det, utöver det som nämns i 4 § i kapitlet om sammanslutningar, också fastställas vad som är sammanslutningens verksamhetsområde, hur flottningsschefen anställs samt när och hur virkesägare ska anmäla det virke som går till flottning för dennes del. Närmare bestämmelser om flottningsschefen finns i 15 §.

14 §. Flottningssammanslutningens stämma. I paragrafen föreskrivs det om rätten att delta i behandlingen av ärenden i flottningssammanslutningens stämma och om röstetalet för skogsägarnas företrädare. Paragrafen motsvarar 5 kap. 51 § i den gällande lagen. Medlemmarna får vid flottningssammanslutningens stämma föra talan enligt 1 mom. vid behandlingen av ärenden som hänför sig till det år då det har flottats virke som de äger.

I 2 mom. föreskrivs det om den rösträtt som skogsägarnas företrädare har vid sammanslutningens stämma. Företrädaren har, förutom vid den konstituerande stämman, ett röstetal som utgör en femtedel av det sammanlagda röstetalet för de medlemmar som deltar i omröstningen. I sammanslutningens stadgar ska det, med stöd av bestämmelserna i kapitlet om sammanslutningar, bestämmas hur röstetalet ska räknas för sammanslutningens medlemmar.

15 §. Flottningssammanslutningens styrelse och flottningsschef. Enligt 1 mom. har skogsägarnas företrädare med stöd av lagen direkt en plats i flottningssammanslutningens styrelse. Bestämmelsen motsvarar 5 kap. 52 § i den gällande vattenlagen. I valet av de övriga styrelsemedlemmarna iakttas 12 kap. i förslaget.

Den som leder flottningssammanslutningens verksamhet har traditionellt sett utsetts till flottningsschef. I paragrafen föreskrivs det att flottningssammanslutningen utöver styrelsen också ska ha en flottningsschef, som i sak ska motsvara den ombudsman som avses i 12 kap. På flottningssammanslutningens styrelse och flottningsschef tillämpas de be-

stämmelser i 12 kap. som handlar om styrelse och ombudsmän.

16 §. Överlåtelse och utmätning av fast egendom. I paragrafen avgränsas överlåtelsen och utmätningen av den fasta egendom som hör till en flottningssammanslutning till den del det är fråga om egendom som erhållits med stöd av denna lag. Paragrafen motsvarar 5 kap. 64 § i den gällande vattenlagen.

Att fast egendom avträds förutsätter i allmänhet i första hand att det verksamhetsställe som finns på fastigheten i fråga avträds och att eftervården i anslutningen till detta genomförs på det sätt som tillståndsmyndigheten bestämmer. Det är endast undantagsvis tänkbart att tillåta överlåtelse av fast egendom även om det tillstånd som gäller för verksamhetsstället förblir i kraft.

I motsats till den gällande lagen föreskrivs det inte särskilt i den föreslagna paragrafen om användningen av de medel som försäljningen av egendomen ger, utan användningen av medel ska vid behov granskas av tillståndsmyndigheten i samband med ansökan om överlåtelse av fast egendom.

Det föreslås att 2 mom. ska innehålla en begränsning som gäller utmätning av en flottningssammanslutnings egendom. Enligt bestämmelsen får sådan fast egendom som avses i 1 mom. inte utmätas för verkställande av något annat än en fordran, för vilken den fasta egendomen har fastställts som säkerhet. Bakgrunden till ett skydd som är starkare än vanligt i förhållande till flottningssammanslutningens borgenärer är den möjlighet till allmännares användning som det föreskrivs om i 6 § och som hänför sig till områden, rättigheter och konstruktioner som tjänar flottningen. Bestämmelsen tryggar för sin del eftervården i anslutning till flottningen.

17 §. Fonder. I paragrafen föreskrivs det om möjligheten att för en flottningssammanslutning inrätta fonder som hålls avskilda från sammanslutningens övriga medel. Fonderna kan inrättas för de användningsändamål som specificeras i 1 mom. En sammanslutning kan, i likhet med vad som anges i den gällande lagen, ha fonder som förvaltas enligt fastställda stadgar för utjämnande av kostnaderna för anskaffning och underhåll av egendom, för betalning av pensioner, för annan omsorg om ombudsmän och arbetstaga-

re, för eftervård av flottningen och avlägsnande av sjunkvirke samt för betalning av skatter, ersättningar och andra utbetalningar som förfaller först efter flottningsårets utgång. Bestämmelsen innebär en förändring i förhållande till den gällande vattenlagens 5 kap. 68 § om fonder, så till vida att den möjliggör fondering av medel också med tanke på kostnaderna för eftervård av flottningen och avlägsnande av sjunkvirke.

För beslut som en sammanslutnings stämma fattar om inrättande av en fond ska det enligt 2 mom. ansökas om tillståndsmyndighetens fastställelse.

Paragrafens 3 mom. innehåller i likhet med den gällande lagen ett förbud mot att utmäta fondmedel för andra skulder än sådana för vars betalning fondmedlen är avsedda att användas.

18 §. Avgifter som tas ut hos flottningssammanslutningens medlemmar. I bestämmelsen anges att avgifterna ska vara rättvisa och skäliga samt stå i förhållande till den mängd av sammanslutningens tjänster som varje medlem anlitar. Sammanslutningen får inte eftersträva vinst med de avgifter den tar ut. Sammanslutningen ska dock redan i god tid förbereda sig på framtida kostnader, t.ex. med tanke på förpliktelser som uppstår av att flottningsverksamheten avvecklas och för att åstadkomma en rättvis fördelning av kostnadsansvaret mellan flottarna och undvika oskäligt stora enskilda avgifter.

En sådan detaljerad reglering om kostnaderna som finns i 5 kap. 24—32 § i den gällande vattenlagen är inte behövlig med hänseende till dagens läge. Grunderna för kostnadsfördelningen ska skrivas in i flottningssammanslutningens stadgar, som fastställs av tillståndsmyndigheten. När tillståndsmyndigheten fastställer stadgarna ska den kontrollera att stadgarna inte orsakar någon medlem skada och att grunderna för hur avgifterna fastställs uppfyller de krav som ställs i denna paragraf.

19 §. Upplösning av en flottningssammanslutning. I paragrafen föreskrivs det om de likvidatorer som utses när en flottningssammanslutning ska upplösas. Tillståndsmyndigheten ska på ansökan förordna en eller två likvidatorer att i flottningssammanslutningens styrelses ställe sköta sam-

manslutningens angelägenheter och vid behov vidta behövliga likvidationsåtgärder för att sammanslutningen ska upplösas.

Ansökan till tillståndsmyndigheten kan göras av flottningssammanslutningens verkssamma styrelse, eller av den styrelse som senast varit verksam för sammanslutningen. Ibland är det inte nödvändigt att vidta åtgärder för att upplösa en flottningssammanslutning omedelbart efter att flottningen har avslutats. Om flottningssammanslutningen inte inom fem år efter att flottningen har upphört i ett visst vattendrag eller i en del av vattendraget har vidtagit åtgärder för att upplösa sammanslutningen, kan också den statliga tillsynsmyndigheten lämna in en ansökan om detta. Även den styrelse som är verksam eller senast varit verksam för flottningssammanslutningen kan enligt förslaget framställa ansökan om att sammanslutningen ska upplösas och likvidatorer utses. Paragrafen motsvarar delvis bestämmelsen om sysslomän i 5 kap. 62 § i den gällande vattenlagen. Det föreslås dock att ordet syssloman ersätts med likvidator.

I och med övergången till tillstånd för enskilda verksamhetsställen är förfarandet enklare när ett enskilt verksamhetsställe upphör med verksamheten och förutsätter inte att likvidatorer utses. Övergången till tillstånd för enskilda verksamhetsställen innebär också att det i samband med att ett tillstånd upphävs kan beslutas om förpliktelser som rör eftervården på endast detta verksamhetsställe. Åtgärder i anslutning till eftervården för hela vattendraget blir aktuella först när flottningen upphör helt och hållet.

En förutsättning för att likvidatorer ska utses är att det har gått fem år sedan flottningen upphörde i vattendraget eller i en del av det. Det att flottningen upphör på det sätt som avses i bestämmelsen ska granskas ur ett brett perspektiv; det räcker inte att ställa som villkor för tillämpningen att det har varit en paus på fem år sedan ett enskilt verksamhetsställe användes.

Tillståndsmyndigheten kan bestämma att flottningssammanslutningens styrelse eller en eller flera likvidatorer ska sköta utredningsuppgiften. Det föreslås att likvidatorerna ska utöva den befogenhet som styrelsen har och att de ska sörja för de likvidationsåtgärder

som behövs för att sammanslutningen ska upplösas. Den beslutanderätt som tillkommer sammanslutningens stämma ska utövas av dem som nämnda år var medlemmar i sammanslutningen, om det är fråga om ett ärende som gäller flottningen ett visst år, och i annat fall utövas rätten av flottningssammanslutningens styrelse eller likvidatorer.

20 §. Likvidationsåtgärder. I paragrafen föreskrivs det om likvidationsåtgärder i anslutning till att en flottningssammanslutning upplöses. Bestämmelserna kompletterar de bestämmelser i 12 kap. som handlar om upplösning av en vattenrättslig sammanslutning. Innan en flottningssammanslutning upplöses ska sammanslutningen i likhet med andra vattenrättsliga sammanslutningar sörja för sina privat- och förvaltningsrättsliga förpliktelser, även den eftervård som nedläggningen av verksamheten orsakar. För en flottningssammanslutning är det främst fråga om att slutföra de förpliktelser som flottaren har, t.ex. att avlägsna flottningskonstruktioner och sjunkvirke, att ersätta flottningsskador och att uppfylla förpliktelser som har att göra med utplantering av fisk.

Likvidatorerna ska enligt 1 mom. realisera all sådan egendom som flottningssammanslutningen har som det inte är nödvändigt att förvara på vattenområdet med tanke på fortgående flottning. Försäljning av flottningssammanslutningens fasta egendom förutsätter tillstånd av tillståndsmyndigheten. Ett sådant ärende ska anhängiggöras hos tillståndsmyndigheten genom en ansökan, som ska innehålla ett förslag som den som ansvarar för likvidationsåtgärderna lägger fram om försäljning av flottningssammanslutningens fasta egendom. Tillståndsmyndigheten ska i beslutet bestämma vilken del av flottningssammanslutningens fasta egendom som ska säljas och vilken del som ska överföras på staten. Begränsningen när det gäller försäljningen av egendom grundar sig på 5 kap. 78 § i den gällande vattenlagen och den kan tillämpas endast i undantagsfall. I praktiken kan det vara nödvändigt att förvara egendom som tjänar flottningen endast på en liten del av ett vattenområde för att enskild flottning ska kunna bedrivas.

De medel som försäljningen av flottningssammanslutningens egendom ger ska använ-

das till att betala sammanslutningens skulder. De resterande medlen ska användas till eftervården av flottningen. Om det efter flottningen blir kvar anordningar, anläggningar eller rensningsrester som medför fara eller olägenhet med tanke på användningen av vattendraget, ska medlen användas till de åtgärder som behövs för att eliminera faran eller olägenheten.

I 5 kap. 30 § 3 mom. i den gällande vattenlagen föreskrivs det om vem som är skyldig att vidta åtgärder för att avlägsna anordningar och anläggningar som kan vara farliga eller menliga då flottningen i vattendraget upphör. Detta moment om en skyldighet när det gäller eftervård av flottning har i praktiken utgjort en av de viktigaste bestämmelserna i 5 kap. Eftervården ankommer enligt bestämmelsen i första hand på flottningssammanslutningens sysslomän och i andra hand på närings-, trafik- och miljöcentralen. I praktiken har närings-, trafik- och miljöcentralerna nästan undantagslöst svarat för förpliktelseerna i fråga om eftervård i motsats till den upphovsprincip som allmänt antagits i miljölagstiftningen. Den buntflottning som utförs på vattenfarleder i dagens läge ger dock inte längre upphov till något behov av sådana omfattande förpliktelser avseende eftervården som påminner om istandsättandet av farlederna för lösflottning. Bestämmelser om eftervården kan därmed i fortsättningen huvudsakligen utfärdas genom tillståndsmyndighetens beslut.

I många situationer kan det anses att den mest fungerande lösningen är att eftervården sköts av den statliga tillsynsmyndigheten. De medel som försäljningen av flottningssammanslutningens medel ger kan enligt 2 mom. genom tillståndsmyndighetens beslut överföras på den behöriga statliga tillsynsmyndigheten för de åtgärder i anslutning till eftervården som avses i 21 §. En förutsättning för att medlen ska kunna överföras är att den statliga tillsynsmyndigheten förbinder sig att sörja för eftervården. För att det ska vara möjligt att tydligt fastställa ansvaret för åtgärderna i anslutning till eftervården kan överföringen av medel inte ske endast genom ett avtal mellan flottningssammanslutningen och den statliga tillsynsmyndigheten, utan överföringen ska ha sin grund i tillstånds-

myndighetens beslut. Det är också av bokföringstekniska skäl och med tanke på precisionen av tidpunkten för när utredningsarbetet upphör nödvändigt att fatta ett myndighetsbeslut.

Enligt 3 mom. ska likvidatorernas uppdrag upphöra antingen när alla flottningssammanslutningens tillgångar och åligganden har utretts eller när medlen har överförts till den statliga tillsynsmyndighet som har åtagit sig att sörja för eftervården.

21 §. Eftervård. I 1 mom. finns det bestämmelser om den statliga tillsynsmyndighetens rätt att efter avslutad flottning ansöka om att de tillstånd som beviljats för verksamhetsställen för flottning ska upphöra att gälla.

I 2 mom. föreskrivs det om den statliga tillsynsmyndighetens skyldighet att vidta åtgärder som rör eftervården av flottningen. I detta syfte kan tillsynsmyndigheten föreslå att de medel som avses i 20 § 2 mom. ska överföras till myndighetens förfogande så att den ska kunna täcka de kostnader som åtgärderna medför.

Till den eftervård som avses i paragrafen hör avlägsnande och ändring av skadliga eller farliga anordningar som har anlagts för flottning samt återställande av rensningar. Bestämmelsen ändrar inte på tillståndsplikten när det gäller vattenhushållningsprojekt. Om en åtgärd har en sådan följd som avses i 3 kap. 2 §, ska det ansökas om tillstånd för åtgärden. Ett tillståndsärende kan behandlas samtidigt som ett i 1 mom. avsett ärende som handlar om att ett tillstånd ska upphöra att gälla, eller som ett separat ärende.

10 kap. **Farleder och andra sjötrafikområden**

1 §. Tillämpningsområde. Enligt 1 mom. ska bestämmelserna i kapitlet tillämpas på allmänna farleder och övriga sjötrafikområden. Det föreslås att kapitlet också ska innehålla bestämmelser om placering av säkerhetsanordningar som tjänar enskilda farleder.

Allmänna farleder är offentliga farleder och lokala allmänna farleder. Övriga farleder är enskilda farleder. Till de övriga sjötrafikområden som regleras i kapitlet hör bl.a. all-

männa och enskilda lastnings- eller ank-ringsområden eller hamnar.

Med stöd av 2 mom. föreslås det att de allmänna bestämmelserna om vattenhushåll-ningsprojekt ska tillämpas på ett ärende som rör inrättande av en farled. Bestämmelserna om beviljande av tillstånd, upplåtelse av nytt-janderätt, tillståndsbeslut och tillståndsvillkor ska tillämpas också på inrättande, byggande och underhåll av en farled, om inte något an-nat föreskrivs i 10 kap. Bestämmelsen mot-svarar 4 kap. 2 a § i den gällande vattenla-gen.

Det föreslås att de lite ålderdomliga ut-trycken iståndsättning av en farled och den som sätter i stand en farled, som används i den gällande lagen, ska ersättas med uttryck-en byggande av farled och huvudmannen för en farled. Dessa motsvarar de begrepp som används i dag.

2 §. Inrättande av allmän farled. Den före-slagna paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande vattenlagens 4 kap. 1 a § och det fö-reslagna 2 mom. motsvarar den gällande 2 §. Inrättandet av allmänna farleder avviker på många sätt från andra vattenhushållningspro-jekt. Inrättandet av en allmän farled ska inte heller i fortsättningen kräva tillstånd, utan det ska formellt sett utgöra en skild typ av ären-den. För att förtydliga karaktären på inrättan-det av en farled nämns dock tillståndsmynd-ighetens beslut i paragrafen. Förfarandet kring inrättandet av en allmän farled avviker dock inte i praktiken från behandlingen av ett tillståndsärende. I förfarandet hörs parterna på samma sätt som i behandlingen av ett till-ståndsärende. Det föreslås att det fortfarande bara är Trafikverket som ska ha rätt att ansö-ka om inrättande av en offentlig farled.

I 2 mom. föreskrivs om inrättande av loka-la allmänna farleder. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bestämma att en del av ett vattendrag som inte hör till en offentlig far-led, men som det är nödvändigt att hålla öpen för allmän fartygs- eller båttrafik, ska vara en lokal allmän farled. Till allmän båt-trafik hänförs också trafik med fritidsbåtar. Även om det i praktiken oftast är en kommun som lämnar in ansökan i dessa fall, ska rätten att anhängiggöra ett ärende inte begränsas i lagen.

I 3 mom. konstateras det för tydlighetens skull att en sådan allmän farled som avses i 1 och 2 mom. också kan inrättas i ett vatten-drag som har kungsådra.

3 §. Förutsättningar för inrättande av all-män farled. Förutsättningarna är de samma som i 4 kap. 3 § i den gällande vattenlagen när det gäller inrättande av en del av ett vat-tendrag till offentlig farled och lokal allmän farled. En förutsättning för inrättandet är att den del av vattendraget som inrättandet gäller ska uppfylla de krav som med beaktande av trafiken i vattendraget skäligen kan ställas på en allmän farled. I farledsfrågor hörs ett fler-tal strandägare och andra parter som kan ha motstridiga synpunkter på de krav som ska ställas på en farled. Med skälighet avses i pa-ragrafen i första hand skälighet när det gäller farledstekniken.

Tillståndsmyndigheten ska i sitt beslut fast-ställa farledens sträckning och lämna andra nödvändiga uppgifter om farleden. Av beslut-et ska framgå vilka väntområden och andra delar av en farled som eventuellt ingår i far-leden. Tillståndsmyndigheten kan när det fastställer sträckningen avvika från sökan-dens förslag. Det är då fråga om situationer där farleden enligt en utredning som gjorts i ärendet kan fastställas på ett sätt som är än-damålsenligare än det som sökandens förslag innebär. Tillståndsmyndigheten ska dock först ge sökanden tillfälle till bemötande.

I 2 mom. föreskrivs det om övriga eventu-ella bestämmelser som kan utfärdas i sam-band med inrättandet av en allmän farled, och detta motsvarar 4 kap. 3 § 3 mom. i den gällande lagen. I vissa situationer kan det va-ra nödvändigt att besluta om utstakandet av farleden innan man behandlar detaljerade planer om vilka åtgärder som behövs för att bygga farleden. Det föreslås att den nya vat-tenlagen ska innehålla en möjlighet till ett förfarande i två steg.

De bestämmelser som utfärdas i beslutet om inrättande av en farled är jämförbara med de tillståndsvillkor som avses i 3 kap. 10 §. I samband med inrättandet av farleden kan det meddelas sådana tillståndsvillkor som behövs för att förhindra olägenheter på grund av far-leden. Tillståndsmyndigheten har inte i övrigt befogenhet att utfärda bestämmelser om an-vändningen av en farled, t.ex. att meddela

hastighetsbegränsningar. Beslut om sådana begränsningar fattas med stöd av 15 § i sjötrafiklagen av Trafikverket när det gäller allmänna farleder och av närings-, trafik- och miljöcentralen när det gäller andra vattenområden.

I 3 mom. föreskrivs om ibruktagandet av en farled. Tillståndsmyndigheten ska i beslutet om inrättande av en lokal farled ta med nödvändiga bestämmelser om när farleden ska tas i bruk. Beslut om ibruktagandet av offentliga farleder fattas av Trafikverket, som ansvarar för att farleden underhålls och är farbar.

4 §. Ändring av beslut om allmän farled. Paragrafens 1 och 3 mom. motsvarar den gällande vattenlagens 4 kap. 3 a §, som handlar om ändring av ett lagakraftvunnet utslag eller indragande av en farled.

Utöver huvudmannen för en allmän farled kan också andra parter ha motiverat intresse att inleda ett förfarande som syftar till att ändra eller dra in en allmän farled. I lagen avgränsas inte de kretsar som har rätt att anhängiggöra ärendet, även om huvudmannen för farleden har det huvudsakliga intresset av att ändra ett beslut som gäller farleden.

Ett ärende som handlar om ändring eller indragning av en allmän farled ska avgöras av tillståndsmyndigheten. I samband med ett ärende som gäller indragning av en farled är det möjligt att framställa yrkanden beträffande allmänna och enskilda intressen t.ex. i syfte att avlägsna konstruktioner och anordningar som placerats i vattendraget med tanke på en farled.

Med anledning av en allmän farleds rättsliga ställning föreslås lagen innehålla bestämmelser om ändring eller indragning av en farled. Om huvudmannen för farleden motsätter sig en ansökan om att farleden ska ändras eller dras in, förutsätter en ändring eller indragning av farleden att det uppstår oförutsebara, skadliga följder av att farleden används eller att omständigheterna förändras väsentligt.

I egenskap av huvudmannen för offentliga farleder gör Trafikverket fortgående mindre ändringar i farledernas sträckning och omfattning för att förbättra sjösäkerheten. Ändringarna kan vara mycket små, och de har inte nödvändigtvis någon inverkan på vare

sig allmänna eller enskilda intressen. Det kan t.ex. vara fråga om att flytta ett enskilt randmärke eller en farledskant några meter när det gäller en farled långt borta för att undvika kontakt med störande föremål.

En farled skiljer sig i många hänseenden från andra vattenrättsliga projektslag. Att en farled ändras i liten grad kan inte anses vara en sak som ska behandlas som ett ärende som gäller ändring av ett lagakraftvunnet tillstånd hos tillståndsmyndigheten, om ändringen inte inverkar på allmänna eller enskilda intressen. Därför föreslås det att 2 mom. ska innehålla bestämmelser om den rätt som huvudmannen för en offentlig farled har att utan hinder av ett lagakraftvunnet beslut ändra en farleds sträckning eller omfattning i mindre grad.

En farleds sträckning eller omfattning ska kunna ändras i syfte att upprätthålla sjösäkerheten eller av någon annan viktig orsak. Största delen av ändringarna av en farleds sträckning och omfattning hänför sig uttryckligen till förbättrandet av sjösäkerheten, men en ändring kan också grunda sig på något annat. Ändringar som görs på denna grund kan endast vara små, och de får inte ha någon skadlig effekt på vare sig allmänna eller enskilda intressen. Om ändringarna har sådana verkningar, ska de behandlas som ett ärende som gäller ändring av ett tillstånd som vunnit laga kraft.

Den statliga tillsynsmyndigheten ska informeras om ändringen, och myndigheten ska därefter registrera ändringen i datasystemet för miljövarldsinformation. Ändringarna är då allmänt kända. Den statliga tillsynsmyndigheten underrättas samtidigt om ändringen och kan då vid behov bedöma huruvida det är fråga om en ändring av ett lagakraftvunnet beslut, dvs. en sådan situation som avses i 1 mom.

I 3 mom. föreskrivs det om Trafikverkets rätt att tillfälligt ändra en offentlig farled, om det är nödvändigt för att upprätthålla sjösäkerheten eller av någon annan viktig orsak. Ändringen av den offentliga farleden sker i den ordning som anges i 1 mom. Behandlingen av ärendet vid tillståndsmyndigheten kan dock dröja flera månader, men sjösäkerheten eller en annan grundad anledning kan förutsätta att farleden iordningställs t.o.m. mycket snabbt på ett sätt som avviker från

beslutet. I en sådan situation ska Trafikverket efter sitt beslut inleda det förfarande som avses i 1 mom. för att ändra det beslut som gäller farleden.

Den temporära ändring som har sin grund i Trafikverkets beslut kan gälla tills det ärende som rör ändring av farleden har behandlats genom ett beslut som vunnit laga kraft i den ordning som nämns i 1 mom. och farleden har tagits i bruk. Det är dock inte nödvändigt att ta med en uttrycklig bestämmelse om detta i lagen. I paragrafen ska det inte heller särskilt föreskrivas om skyldigheten att underätta tillståndsmyndigheten om en sådan tillfällig ändring som avses i 3 mom.

5 §. Placering av säkerhetsanordningar. I paragrafen föreskrivs det om att huvudmannen för en allmän farled har rätt att placera säkerhetsanordningar för sjöfarten i ett vattendrag eller på dess strand. Bestämmelsen baserar sig på 4 kap. 5 § i den gällande vattenlagen.

Det föreslagna 1 mom. innehåller en bestämmelse om placering av säkerhetsanordningar som har obetydliga verkningar. Något tillståndsförfarande eller samtycke av ägaren behövs inte, om det är fråga om sådana säkerhetsanordningar på ett vattenområde som till sina verkningar är obetydliga eller obetydliga hjälpanordningar på ett mark- eller vattenområde. Också dessa små säkerhets- eller hjälpanordningar ska enligt förslaget placeras så att de inte orsakar områdets ägare eller någon annan rättsinnehavare nämnvärd olägenhet.

Det föreslås att 2 mom. ska innehålla bestämmelser om placeringen av andra säkerhets- och hjälpanordningar än sådana små anordningar som avses i 1 mom. Placeringen kan grunda sig på ett avtal med ägaren till mark- eller vattenområdet eller ett tillstånd av tillståndsmyndigheten, om det inte kan nås överenskommen om placeringen. På ett område som tagits i särskilt bruk får tillstånd till placering av anordningar inte beviljas utan tvingande behov.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om placeringen av sådana säkerhetsanordningar utanför en allmän farled som behövs för att märka ut grund eller skär eller av annan motsvarande orsak. Bestämmelsen motsvarar 4 kap. 5 a § i den gällande vattenlagen. En-

dast Trafikverket har rätt att placera ut sådana säkerhetsanordningar som avses i detta moment. På placeringen tillämpas i övrigt 1 mom., om det är fråga om säkerhetsanordningar som till sina verkningar är ringa, eller 2 mom., om det är fråga om mer framträdande säkerhetsanordningar.

Enligt 4 mom. ska också speciallagstiftning om säkerhetsanordningar för sjöfarten iakttas vid uppförandet av säkerhetsanordningar. För närvarande föreskrivs om säkerhetsanordningar i förordningen om utmärkning av farlederna (846/1979) och i bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av förordningen.

6 §. Säkerhetsanordningar i en enskild farled. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om placering av säkerhetsanordningar för sjötrafik i en enskild farled. Utmärkningen av farleden innebär inte att det för utmärkaren upplåts bättre rätt till det vattenområde som finns i farleden i förhållande till andra former av vattenanvändning. Vad som gäller i fråga om att färdas i enskilda farleder grundar sig på 2 kap. 3 §, som handlar om att röra sig i vattendrag.

Den som använder en enskild farled kan med stöd av bestämmelsen placera små säkerhetsanordningar för sjötrafiken också på annans vattenområde. Säkerhetsanordningar får inte placeras i vattendrag i högre utsträckning än vad som är nödvändigt med tanke på sjösäkerheten. Bland de små säkerhetsanordningar för sjötrafiken som avses i bestämmelsen kommer främst lätta flytmärken i fråga. Bestämmelser om de säkerhetsanordningar som kan användas vid utmärkning utfärdas separat.

Utmärkningen får inte orsaka nämnvärd olägenhet för den som äger vattenområdet eller för användningen av vattenområdet i övrigt. Placering av märken på platser som kan bidra till olägenheter ska undvikas. Vattenområdets ägare ska underrättas om placeringen av säkerhetsanordningar på förhand. På så sätt strävar man efter att vattenområdets ägare ska kunna meddela sin uppfattning om den olägenhet märkena medför redan innan de placeras ut.

På grund av säkerhetsanordningarnas ringhet och sättet att placera ut dem antas placeringen av anordningarna i vattendrag inte or-

saka någon sådan begränsning av nyttjanderätten för vilken vattenområdets ägare borde få ersättning. Placeringen av säkerhetsanordningar begränsar inte heller på annat sätt användningen av vattenområdet och kränker inte någons rättsliga ställning så att det skulle ge upphov till olägenheter som ska ersättas. Om det trots allt uppstår olägenheter som måste ersättas, föreslås det att 13 kap. ska tillämpas på ersättandet.

Syftet med bestämmelsen är att tjäna sjösäkerheten när det gäller sjötrafik i mindre skala. Om det är många som använder farleden eller utmärkningen av farleden orsakar större olägenheter, är det ändamålsenligt att inrätta farleden som en lokal allmän farled.

När man färdas på enskilda farleder sker det på eget ansvar i enlighet med den allmänna princip som gäller när man färdas i vattendrag. Den som märker ut en enskild farled är således inte ansvarig för den skada som felaktig utmärkning har orsakat, t.ex. grundstötning. Om sjömärket har lossnat och det t.ex. råkar skada en båt, svarar den som placerat ut sjömärket för skadan i enlighet med 13 kap. 3 §. Eftersom utmärkningen av en farled tjänar enskild användning, är det inte nödvändigt att i lagen ta in någon bestämmelse om ansvaret när det gäller att underhålla märkena.

7 §. Rätt till annans vattenområde i vissa fall. I paragrafen föreskrivs det om rätten till annans vattenområde för ett lastnings- eller ankringsområde eller en hamn. Bestämmelsen motsvarar 4 kap. 7 § i den gällande vattenlagen.

Den föreslagna vattenlagens 2 kap. 12 och 13 § möjliggör upplåtelse av nyttjanderätt i samband med ett tillståndsärende eller för ändamål som specificeras i en särskild paragraf. Upplåtelse av nyttjanderätt är kopplad till ett konkret vattenhushållningsprojekt, vilket det inte är fråga om i det här fallet. Bestämmelserna i denna paragraf tjänar indirekt den möjlighet att röra sig i vattendrag som grundar sig på rätten till allmännyttjande av vattendrag. Att röra sig i vatten och tillfälligt ankra är allmännyttjande av vattendrag, men det är inte annan slags ankring. I den föreslagna paragrafen avviker man också från de förutsättningar som i 2 kap. 13 § har ställts

när det gäller beviljandet av nyttjanderätt till den del det gäller besittning av området.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om nyttjanderätt eller rätt att lösa in ett vattenområde som beviljas för ett allmänt lastnings- eller ankringsområde eller en allmän hamn i anslutning till en farled. Möjligheten att bevilja lösningsrätt till ett vattenområde innebär en avvikelse från de allmänna bestämmelserna i 2 kap. Ett allmänt lastnings- eller ankringsområde eller en allmän hamn i anslutning till en farled har dock ansetts vara sådana områden som påkallas av ett allmänt behov och som det ska vara möjligt att lösa in.

I 2 mom. föreskrivs det om nyttjanderätt som beviljas för en enskild ankrings- eller lastningsplats eller en enskild hamn. Med avvikelse från 1 mom. innehåller bestämmelsen ingen möjlighet till inlösen. En sådan enskild ankrings- eller lastningsplats som avses i bestämmelsen ska finnas i anslutning till en farled. Endast en strandägare kan ansöka om nyttjanderätt för en enskild hamn. En förutsättning för beviljandet av nyttjanderätt är att det är fråga om trafik som ska anses vara viktig. I övrigt är förutsättningarna för beviljade av nyttjanderätt enligt 2 mom. de samma som i fråga om förutsättningarna enligt 3 kap. 4 § för beviljande av tillstånd till ett vattenhushållningsprojekt. Det är därmed i allmänhet bestämmelserna om jämförelse av intressen som ska tillämpas.

8 §. Vissa rättigheter som är nödvändiga med tanke på försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets åligganden. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som i 4 kap. 7 a § i den gällande vattenlagen om försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets rätt att för sina tjänsteåligganden placera ut säkerhetsanordningar och andra anordningar och att få använda det område de behöver. Bestämmelsen följer regleringen om säkerhetsanordningar som kan placeras ut i en allmän farled.

Placeringen av andra än små anordningar kräver antingen samtycke av områdets ägare eller tillstånd av tillståndsmyndigheten, i samband med vilket också eventuella ersättningar fastställs. En i 1 mom. avsedd rätt att placera ut en anordning för fastgöring berättigar inte till långvarigare fastgöring av far-

tyg än den tillfälliga ankring som avses i 2 kap. 3 §. Överenskommelser om långvarigare ankring eller fastgöring ska nås med områdets ägare eller så ska en lösnings- eller nyttjanderätt skaffas på det sätt som föreskrivs i 2 mom.

Fullgörandet av försvarsmaktens eller gränsbevakningsväsendets tjänsteåligganden kan i vissa situationer förutsätta rätt att lösa in eller mot ersättning använda ett område som behövs för ett lastnings- eller ankringsområde eller en hamn. Bestämmelsen i kapitlets 7 § 1 mom. om inlösen och nyttjanderätt förutsätter att lastnings- och ankringsområdena och hamnarna är allmänna, vilket hänvisar till att de är i allmän användning. Försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets lastnings- och ankringsområden och hamnar är dock inte i allmän användning. Därför är specialbestämmelsen i 2 mom. fortfarande nödvändig.

Skötseln av försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets uppgifter kan förutsätta att inte alla uppgifter om de ärenden som avses i denna paragraf är offentliga. Därför föreslås det att det i 3 mom. tas in en bestämmelse om att sökanden ska lämna tillståndsmyndigheten tillräcklig utredning om behovet av de anordningar eller rättigheter som det ansöks om för målet i fråga.

9 §. Ersättning för förlust av förmån. I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om ersättning för förlust av förmån som orsakas av åtgärder enligt detta kapitel. I 1 mom. anges en huvudregel när det gäller ersättning för en förlust av förmån. Enligt denna ska ersättning betalas för en förlust av förmån som orsakas av åtgärder som med stöd av bestämmelserna i detta kapitel vidtas på annans mark eller vattenområde eller av en rätt att använda eller lösa in ett område som tillhör någon annan. En motsvarande bestämmelse ingår i 4 kap. 8 § i den gällande vattenlagen, men de undantag som anges i paragrafen har gjort det problematiskt att tillämpa bestämmelsen i praktiken.

Bestämmelser om att röra sig i vatten och ersättning av olägenheter som uppstår på grund av detta finns både i vattenlagen och i sjötrafiklagen. Vid regionförvaltningsverken har det i praktiken varit svårt att bedöma vilka ersättningsanspråk som borde undersökas

i samband med att en farled inrättas. Det har ansetts vara problematiskt att bara de skador som orsakats fisket eller vissa anordningar eller anläggningar omfattas av regleringen i vattenlagen och att det inte t.ex. fastställts några ersättningar för betydande nötning på stränder i samband med att en farled inrättas. Till denna del kan farledshållningen jämföras med väglagstiftningen, där det klart anges att väghållaren bär ansvaret för skador som allmänna vägar orsakar. Farleder skiljer sig dock från vägar i det avseendet att farleder inte i vanligt bruk, och om hastighetsbegränsningarna i trafiken hålls, nödvändigtvis orsakar några olägenheter överhuvudtaget. Det är allmänt taget tillåtet att röra sig i vatten också utanför farlederna, och all sjötrafik är därför inte en följd av att farleder inrättats. I vissa situationer kan dock också normal användning av en farled orsaka skador. I praktiken har Trafikverket reparerat sådana skador frivilligt, t.ex. strandras. Det föreslås att reparationen av eller ersättningsansvaret för sådana skador som orsakas av normal användning nu också ska skrivas in i lagen. Enligt 2 mom. är huvudmannen för en farled skyldig att reparera eller ersätta en skada som orsakas av att ett vattenområde inrättats som farled eller av sedvanlig användning av en farled, om det inte ska anses skäligt att skadan ska tålas. Den skyldighet att tåla störning som ingår i förslaget är i likhet med 4 § i lagen om ersättning för miljöskador kopplad till det att skadan skäligen ska tålas. I beslutet om att inrätta en farled ska det redan finnas bestämmelser om reparation eller ersättning av skador som kan värderas på förhand.

Med tanke på ansvaret för huvudmannen för en farled kan det som föreskrivs i 2 mom. i praktiken bli ett problem när det gäller att på förhand bedöma om skada kan uppstå redan av normal användning av farleden eller endast vid fortkörning. Därför ska tillståndsmyndigheten också kunna bestämma att bestämmelserna om reparation eller ersättning separat ska ses över vid en tidpunkt som anges i beslutet eller att sökanden inom utsatt tid ska inleda ett ansökningsärende för fastställande av ersättningen, om en sådan förlust av förmån som värderats på förhand inte uppstår. Tillståndsmyndigheten kan på så vis specificera eventuella problemavsnitt längs

med farleden och vid behov genom sitt beslut ålägga sökanden att lägga fram ny information om de skador som farleden orsakat inom loppet av några år efter att farleden tagits i bruk.

Även om den skadelidandes ställning fastställs på det sätt som anges ovan, ska den skadelidande också ha rätt att i enlighet med 13 kap. 8 § särskilt ansöka om ersättning av den som ansvarar för farleden. En sådan bestämmelse föreslås i 3 mom.

10 §. Avgift för användning av farled. I paragrafen föreskrivs det om avgifter som tas ut för användning av en farled i ett vattendrag på ett sätt som motsvarar 4 kap. 9 § i den gällande vattenlagen. Huvudregeln är enligt 1 mom. fortfarande att ingen avgift får tas ut för användning av en farled. Tillståndsmyndigheten eller kommunikationsministeriet kan dock under de förutsättningar som anges i momentet bevilja huvudmannen för en farled rätt att ta ut en avgift. Huvudmannen för en enskild farled ska ansöka om denna rätt hos tillståndsmyndigheten, och huvudmannen för en lokal allmän farled ansöker om rätten hos kommunikationsministeriet. En förutsättning för att avgift ska kunna tas ut är att kostnaderna för byggandet av farleden har varit påfallande stora. Sådana avgifter som avses i momentet har i praktiken veterligen aldrig tagits ut, även om 4 kap. 9 § i den gällande vattenlagen ger denna möjlighet. Det är ofta en kommun som ansvarar för en lokal farled, och kommunen kan få statligt stöd för underhållet. Därför har det inte varit nödvändigt att ta ut avgifter.

I 2 mom. föreskrivs det särskilt om den rätt som tillkommer en ägare av en sluss eller en annan anordning som hör till en farled att ta ut en skälig avgift för tjänster i samband med att anordningen används. Eftersom det kan uppstå meningsskiljaktigheter mellan anordningens ägare och den som använder farleden om bedömningen av vad som är en skälig avgift, får ägaren eller någon annan part ansöka om att avgiftens storlek och avgiftsgrunderna ska fastställas av tillståndsmyndigheten.

Paragrafens 3 mom. innehåller en hänvisningsbestämmelse till lagen om farledsavgift (1122/2005). Hänvisningsbestämmelsen möjliggör att det, trots huvudregeln i 1 mom. om

avgiftsfri användning av farleder, utfärdas särskilda bestämmelser om de avgifter som tas ut för användningen av allmänna kanaler och hamnar samt om farledsavgifter. Det är inte ändamålsenligt att koppla lagen om farledsavgift till vattenlagens bestämmelser om farleder, eftersom farledsavgifter med stöd av den endast tas in för farleder som används för handelssjöfart. Dessa farleder utgör ca 4 200 km, dvs. ungefär en fjärdedel av Finlands alla offentliga farleder.

11 §. Statens inlösenkyldighet. I paragrafen föreskrivs det om statens inlösenkyldighet när en enskild farled eller en lokal allmän farled ändras till en offentlig farled. Bestämmelsen motsvarar 4 kap. 10 § i den gällande vattenlagen.

Ändringen av en lokal allmän farled till en offentlig farled kan med stöd av 4 § ske på Trafikverkets initiativ, även om den som ansvarar för farleden motsätter sig det. Ändringen av en enskild farled till en offentlig farled kan för sin del grunda sig på en ansökan som Trafikverket gjort med stöd av 2 § om inrättande av en offentlig farled.

I samband med att en enskild farled eller en lokal allmän farled ändras till en offentlig farled ska staten lösa in de anordningar som hör till farleden och som behövs för användningen av farleden.

När ersättningen för inlösen fastställs ska man beakta de avgifter som huvudmannen för en farled med stöd av 10 § eventuellt tar ut för användningen av farleden samt de stöd som har beviljats för byggande eller förbättrande av farleden. Det ska alltid vid behov bestämmas om ersättningen för inlösen i samband med ett beslut enligt 2 eller 4 §.

12 §. Underhållsskyldighet. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om skyldigheten att underhålla en farled och anordningarna i den. En bestämmelse om detta finns i 4 kap. 11 § i den gällande vattenlagen. I paragrafen hänvisas det i fråga om underhållsskyldighetens innehåll till den bestämmelse i 2 kap. 9 § som handlar om den allmänna skyldigheten att underhålla en anläggning i ett vattendrag.

Farleden och de anordningar som uppförts i den ska hållas i sådant skick att de inte orsakar fara eller har skadliga följder som kränker ett allmänt eller enskilt intresse. Under-

hållsskyldigheten ligger hos den som med stöd av beslutet om inrättande av farleden har rätt att bygga eller förbättra farleden. Underhållsskyldigheten kan därmed inte genom avtal överföras på någon annan, utan skyldigheten grundar sig på ett beslut av regionförvaltningsverket.

11 kap. Ansökningsförfarande

1 §. Tillämpningsområde. Kapitlets bestämmelser om ansökningsförfarandet föreslås gälla behandling av alla ansökningsärenden enligt vattenlagen hos regionförvaltningsverket. Bestämmelserna i 11 kap. i vattenlagen ska i tillämpliga delar iakttas i behandlingen av sådana förvaltningstvångsärenden som avses i 14 kap. I behandlingen av ansökningsärenden iakttas utöver 11 kap. också förvaltningslagen (434/2003). Om vattenlagen innehåller en bestämmelse som avviker från eller kompletterar förvaltningslagen, ska den bestämmelsen iakttas i stället för förvaltningslagen. Bestämmelserna i kapitlet är i fråga om s.k. blandade projekt samordnade med motsvarande bestämmelser i miljöskyddslagen.

2 §. Anhängiggörande av ett ansökningsärende. I 19 § i förvaltningslagen finns det bestämmelser om hur ett förvaltningsärende inleds. Det föreslås att ett ansökningsärende enligt vattenlagen, med undantag av ett förvaltningstvångsärende, ska anhängiggöras genom en skriftlig ansökan. Ansökan ska göras till tillståndsmyndigheten. Bestämmelsen begränsar inte tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Ett ärende kan således även anhängiggöras på ett giltigt sätt genom att ansökan skickas till myndigheten på elektronisk väg.

Tidpunkten för när ett ärende anhängiggörs bestäms i enlighet med 20 § i förvaltningslagen. I 21 § i förvaltningslagen finns bestämmelser om överföring av en handling som har tillställts fel myndighet. I vissa situationer kan det på grund av otydliga fakta vara oklart till vilken myndighet enligt vattenlagen ett ärende hör. Det går dock inte att göra situationen klarare genom att utfärda mer detaljerade bestämmelser i ärendet än de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen.

Enligt 20 § i förvaltningslagen kan ett ärende inledas också genom en bristfällig ansökan. Detta orsakar dock inga nämnvärda processuella problem, eftersom sökanden med stöd av 11 kap. 5 § i vattenlagen har rätt att komplettera sin ansökan. Ärendets behandlingstid räknas dock från den tidpunkt ärendet anhängiggjordes, och därför förlänger den tid som används till att komplettera ansökan den formella behandlingstiden för ansökan. Detta faktum och strävan efter att förbättra ansökningarnas kvalitet stöder regeln om att ansökan ska hålla en viss nivå för att ärendet ska kunna anhängiggöras. Det är dock svårt att mer generellt definiera den nivå som krävs och det skulle förmodligen också ge upphov till svåra tolkningsproblem.

I paragrafen inkluderas inte den bestämmelse som finns i 16 kap. 1 § 3 mom. i den gällande vattenlagen och som anger att ansökningshandlingarna ska inlämnas i tre exemplar, utan den bestämmelsen tas med på förordningsnivå.

3 §. Innehållet i tillståndsansökan. Paragrafen om kraven på tillståndsansökans innehåll baserar sig på 16 kap. 1 § i den gällande vattenlagen och 42 § i vattenförordningen. Den projektansvariges tillståndsansökan och den utredning som bifogats till den utgör grunden för den rättsliga bedömningen av ansökan och ordnandet av parternas inbördes rättsförhållanden, och därför måste bestämmelser om kraven på tillståndsansökans innehåll utfärdas genom lag. Det föreslås att enskilda sakkomplex som det i dagens läge föreskrivs om i förordningen ska lyftas upp på lagnivå. Detta gäller t.ex. 42 § i den gällande vattenförordningen, som efter en omformulering inkluderas i paragrafens 1 mom. Momentet föreslås också innehålla det krav som finns i 42 § 2 mom. i vattenförordningen och som rör beräkningen av projektets skadliga verkningar.

I tillståndsansökan ska projektets syfte och genomförandesätt specificeras och en med tanke på jämförelsen av intressen nödvändig utredning om projektets inverkan på allmänna intressen, enskilda intressen och miljön läggas fram. Ansökan ska också innehålla en beräkning av den nytta och de förluster av förmåner som projektet medför. Om projektet är förlagt till samernas hembygdsområde

eller dess verkningar sträcker sig dit, kan det vara nödvändigt att även lämna en redogörelse för projektets inverkan på möjligheterna att idka samernas traditionella näringar.

Det hur täckande ansökningshandlingarna är kan ha betydande inverkan på hur lång behandlingstiden är, eftersom en komplettering av en ansökan kan förlänga behandlingstiden med flera månader. Ett av målen med revideringen av vattenlagstiftningen är att snabba upp behandlingen av ansökningsärenden. Detta får dock inte leda till att nivån på utredningarna om projekten sjunker, att parternas rättsskydd försvagas eller att tillståndsförfarandet blir summariskt. De ändringar som syftar till att förenkla ordningen för behandlingen av vattenärenden, av vilka slopandet av syneförrättning är den mest betydande, framhäver verksamhetsidkarens ansvar för att ansökningshandlingarna är korrekta och utredningarna tillräckliga. För att säkerställa att tillståndsförfarandet är snabbt är det viktigt att ansökningshandlingarna är noggrant uppgjorda. Då blir det inte ett så stort behov av att komplettera ansökan eller införskaffa en särskild utredning, som det föreskrivs om i 16 §.

Det föreslås att det i lagen inte längre ska tas ställning till hur uppgifterna läggs fram. Uppgifterna kan därmed tas med antingen i själva tillståndsansökan eller göras upp som en separat plan, allt enligt hur det presentationstekniskt sett är ändamålsenligast. Det kan i vissa fall vara ändamålsenligt att göra upp ansökningsplanen som ett separat dokument. Exempelvis i omfattande projekt kan man genom ett sådant förfarande åtminstone delvis undvika att det redogörs för uppgifterna om projektet i tillståndsbeslutet, förutsatt att ansökningshandlingarna är så tydliga att det kan hänvisas till dem i tillståndsbeslutet. Den föreslagna ändringen hindrar inte att man också i fortsättningen tillämpar en praxis som fungerar i dagens läge, där antecknandet av enskilda ärenden i tillståndsbesluten har ersatts med ett system där ansökningsplanen inkluderas i tillståndsvillkoren och där det hänvisas till de uppgifter som presenteras i ansökningsplanen. Detta får trots allt inte göra det svårare att klarlägga beslutets innehåll, och därför är det oftast

skäl att i tillståndsbeslutet anteckna de centrala villkoren för verksamheten.

I 2 mom. föreskrivs det om när sådana utredningar enligt andra lagar som bedömningsförfarandena förutsätter ska tas med i tillståndsansökan. Till dessa utredningar hör en sådan konsekvensbeskrivning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994), och till denna del motsvarar bestämmelsen 16 kap. 1 a § i den gällande vattenlagen, samt en bedömning enligt 65 § i naturvårdslagen av de områden som hör till nätverket Natura 2000. Målet är att den information som är viktig med tanke på avgörandet av ansökan finns hos tillståndsmyndigheten redan när ansökan ges för kännedom. Därför ska den konsekvensbeskrivning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och det utlåtande som kontaktmyndigheten gett om beskrivningen om möjligt ges till tillståndsmyndigheten på samma gång som de andra ansökningshandlingarna. Eftersom hörande enligt 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning kan ske samtidigt, ska handlingarna finnas hos tillståndsmyndigheten senast innan tillståndsbeslut om projektet fattas.

Bestämmelsen i 1 mom. anger vad en tillståndsansökan ska innehålla. För att tillståndsförfarandet ska ske korrekt och behandlingen vara snabb krävs det att det material som lämnas till tillståndsmyndigheten i form av handlingar är tillräckligt för att ärendet ska kunna avgöras. Med tanke på detta mål ska det vara möjligt att utfärda mer detaljerade bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan. Sådana detaljerade bestämmelser är i hög grad av teknisk natur, och därför ska de inte tas in på lagnivå. Det föreslås därför att 3 mom. ska innehålla ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan och de uppgifter som ska fogas till ansökan.

4 §. Kompetensen hos den som upprättar ansökan. En bestämmelse om de kompetenskrav som ställs på den som upprättar ansökan tas in i lagen från förordningsnivå. I dagens läge innehåller 43 § i vattenförordningen bestämmelser om kompetensen. Det föreslås att man i en ny paragraf, som gäller alla ansök-

ningar, ska redogöra för kompetenskraven på allmän nivå. Vilken kompetens som krävs beror på projektets natur, verkningar och omfattning. Av den som utarbetar en ansökningsplan för ett omfattande projekt kan det krävas sakkunskap t.ex. inom områdena för vattenbyggnadsteknik, hydrologi, fiskerinäring eller biovetenskaper. Behovet av specialkunskande ska alltid bedömas från fall till fall.

Det föreslås att 2 mom. ska innehålla ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om de kompetenskrav som avses i 1 mom.

5 §. Komplettering av ansökan. Den första fasen i behandlingen av ansökan hos en myndighet är en kontroll av att ansökan fyller de krav som ställs på den i lagen och förordningen. Denna kontroll av ansökan har en stor betydelse för hur snabbt ärendet kommer att behandlas. Det är trots allt inte nödvändigt att ta in någon uttrycklig bestämmelse i lagen som gäller skyldighet att göra en kontroll, eftersom det redan hör till god förvaltnings sed att kontrollera en ansökan.

I paragrafen föreskrivs däremot om en situation där det utgående från en kontroll upptäcks att ansökningshandlingarna är bristfälliga. Sökanden ska enligt 1 mom. ges tillfälle att komplettera ansökan inom utsatt tid. Om så inte sker kan ärendet lämnas utan prövning. Bestämmelsen motsvarar 16 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. I den föreslagna paragrafen hänvisas det dock för tydlighetens skull till ansökan i sin helhet, inte bara till de utredningar som fogats till ansökan, såsom i 16 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. Det föreslås att bestämmelsen inte bara ska gälla ansökningshandlingarna, utan också andra utredningar som krävs för att ärendet ska kunna avgöras. Med stöd av bestämmelsen kan det förutsättas att sökanden lämnar in en utredning t.ex. om sådana verkningar som eventuellt konstateras först under behandlings gång och som inte har beaktats i ansökningshandlingarna.

I begäran om komplettering av ansökan ska det i enlighet med 22 § i förvaltningslagen specificeras till vilken del ansökan ska kompletteras. Målet ska också vara att anhållandena om komplettering i den mån det är möjligt ska presenteras på en gång först efter att ansökan har kontrollerats.

Enligt huvudregeln i 1 mom. ska det finnas ett hot om att ärendet inte behandlas, ifall sökanden inte kompletterar ansökan eller lämnar in en tilläggsutredning. Denna regel är tillämplig på vanliga situationer där det ligger i sökandens intresse att fortsätta förfarandet och få ett avgörande i ärendet. I de situationer där sökanden inte har något eget intresse av att ärendet avgörs är det inte tillräckligt med ett hot om att ansökan lämnas utan prövning. Det kan t.ex. vara fråga om en sådan situation där sökanden med stöd av ett villkor i anslutning till ett tillstånd är skyldig att inom utsatt tid anhängiggöra en ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över. För sådana situationer finns det i det föreslagna 2 mom. en bestämmelse, enligt vilken sökanden kan åläggas att komplettera ansökan eller komma in med en tilläggsutredning, för annars görs detta på sökandens bekostnad.

Bestämmelsen kan tillämpas när avgörandet av ärendet är av betydelse för det allmänna intresset eller när ett annat vägande skäl förutsätter ett exceptionellt tillvägagångssätt. Bakgrunden till den förstnämnda situationen är den bestämmelse i 16 kap. 20 § i den gällande vattenlagen som handlar om de utredningar som är nödvändiga med hänsyn till ett allmänt intresse. För finskans del anses begreppet "julkinen etu" i den gällande vattenlagen vara otydligt, och därför föreslås det att det i den nya lagen ska ersättas med "yleinen etu". I den svenska texten bibehålls uttrycket allmänt intresse. Det föreslås samtidigt att bestämmelsens tillämpningsområde ska utvidgas så att det också täcker sådana utredningar som i sig själva inte påkallas av ett allmänt intresse, om avgörandet av ärendet är av betydelse för det allmänna intresset. I den föreslagna paragrafen inkluderas dock inte den sista meningen i 16 kap. 20 § i den gällande vattenlagen, som handlar om att en part kan åläggas att förete en utredning. Den bestämmelsen har veterligen aldrig tillämpats.

Ett sådant vägande skäl som avses i bestämmelsen kan t.ex. vara en situation där sökanden genom förvaltningsstvängsmedel har ålagts att ansöka om tillstånd. I en sådan situation har sökanden själv nödvändigtvis inte intresse av att fortsätta processen, och

därför kan det hända att ett förfarande enligt 1 mom. inte fungerar.

6 §. Utlåtanden. Paragrafen innehåller bestämmelser om begäran om utlåtanden. Bestämmelserna har samordnats med 36 § i miljöskyddslagen, och avsikten med dem är inte att ändra det nuvarande förfarandet när det gäller begäran om utlåtande.

I paragrafen specificeras inte tidpunkten för när utlåtanden ska begäras. Tillståndsmyndigheten ska från fall till fall besluta i vilket skede av ärendets behandling som nödvändiga utlåtanden ska begäras. Utgångspunkten är att utlåtanden ska begäras först när ansökan har kompletterats. För att detta ska framhåvas föreslås det att det i paragrafen uttryckligen ska nämnas att utlåtande ska begäras om ansökan. Detta undanröjer dock inte det faktum att myndigheternas synpunkter kan behövas redan i den kompletteringsfas som avses i 5 § t.ex. i fråga om det till ansökan måste fogas en sådan utredning som avses i 3 § 2 mom. Ett sådant omnämnande som finns i 16 kap. 1 a § 2 mom. i den gällande vattenlagen ska däremot inte tas in i lagen, eftersom den allmänna bestämmelsen i paragrafens 1 mom. också gäller sådana situationer. Begäran om utlåtande ska i den mån det är möjligt specificeras så att det av begäran framgår vilken fråga myndigheten ska ta ställning till.

Paragrafens 1 mom. gäller alla slags ansökningsärenden. Tillståndsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska alltid be om utlåtande av statens tillsynsmyndighet. Utlåtanden ska vidare begäras av sådana myndigheter som bevakar det allmänna intresset och vars synpunkt behövs med tanke på avgörandet av ärendet. De myndigheter som bevakar det allmänna intresset är, beroende på ärendets art, t.ex. den statliga tillsynsmyndigheten, i övrigt än som laglighetsövervakare, den myndighet som ansvarar för fiskerifrågor, Forststyrelsen, vägverket, Trafikverket, Museiverket eller andra statliga myndigheter som i det ärende som ansökan gäller bevakar det allmänna intresset inom sitt behörighetsområde eller som sköter eller övervakar det område, den anläggning eller den anordning som ärendet gäller. På motsvarande sätt ska försvarsmakten alltid om-

bes lämna ett utlåtande i frågan, när det inrättas en allmän farled på finskt havsområde.

Ett fiskeområde är inte en sådan myndighet som avses i detta moment. Med hänsyn till fiskeområdets uppgifter och sakkunskap kan det dock med stöd av paragrafens 4 mom. vara befogat att be ett fiskeområde om ett utlåtande.

I paragrafens 1 mom. föreslås det dessutom bestämmelser om när utlåtande om vattenhushållningsprojekt ska inhämtas av statsrådet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att statsrådet har möjlighet att yttra sig om den allmänna samhällseliga betydelsen hos ett för samhället viktigt vattenhushållningsprojekt som är föremål för tillståndsprövning. Tillståndssökaren kan föreslå att utlåtande begärs av statsrådet.

Ett projekts samhällseliga betydelse ska bedömas från fall till fall. Allmänt taget kan det anses att samhällseligt viktiga projekt är projekt som är av betydelse för det allmänna, t.ex. projekt för att ordna transportförbindelser, trygga vattenförsörjningen eller energiförsörjningen eller projekt som har kopplingar till skyddet av den ursprungliga naturen.

Utlåtande behöver dock inte inhämtas för alla projekt som är av vikt för samhället. Ett tilläggsvillkor är att projektet ska ha nationell betydelse och att det kan ha betydande eller omfattande skadliga konsekvenser. Något utlåtande av statsrådet ska sålunda inte begäras om projektet endast är av lokal eller regional betydelse eller om man gör bedömningen att de skadliga konsekvenserna är antingen mindre än betydande eller lokala. Tillståndsmyndigheten ska bedöma om statsrådets utlåtande behövs i fråga om ett projekt som myndigheten handlägger. Om förutsättningarna för ett utlåtande uppfylls, ska tillståndsmyndigheten begära ett utlåtande av statsrådet i samband med att utlåtanden inhämtas hos de övriga remissinstanserna.

Den föreslagna regleringen gäller endast frågan när utlåtande ska inhämtas hos statsrådet. Statsrådet bedömer självständigt om det ska yttra sig och vilka delar av projektet som det kommer att lämna utlåtande om. Med hänsyn till statsrådets uppgifter och syftet med den föreslagna regleringen är det sannolikt att man i utlåtandet främst kommer att ta ställning till projektets samhällseliga be-

tydelse. Tillståndsmyndigheten ska beakta statsrådets utlåtande när det prövar frågan om tillstånd. Utlåtandena är inte bindande för tillståndsmyndigheten.

Enligt 12 § 2 mom. i lagen om statsrådet (175/2003) avgörs ärenden av samhällspolitisk betydelse vid statsrådets allmänna sammanträde. Eftersom det med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska begäras utlåtande av statsrådet endast i fråga om vattenhushållningsprojekt av samhällelig betydelse, bör frågan om utlåtande behandlas och avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde. Enligt reglementet för statsrådet (262/2003) bestäms det ministerium som har ansvaret för beredningen och föredragningen av ärendet i enlighet med ministeriernas förvaltningsområden.

I 2 mom. föreskrivs det som ett komplement till 1 mom. om de utlåtanden som ska begäras om ansökningsärenden som tillståndsmyndigheten behandlar. Tillståndsmyndigheten ska utöver de utlåtanden som avses i 1 mom. begära utlåtande av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, som är tillsynsmyndighet enligt lagen. Utlåtande ska också begäras av kommunerna på lokaliseringsområdet och vid behov också av kommunerna på influensområdet.

Det föreslås att 3 mom. ska innehålla en bestämmelse om att utlåtande ska begäras av sametinget i fråga om de projekt som antingen är förlagda till samernas hembygdsområde eller vars verkningar sträcker sig dit. En förutsättning är att projektet kan ha verkningar för de rättigheter som avses i 2 kap. 8 § och som tillhör samerna som urfolk. Sametinget kan med stöd av detta föra talan när det gäller sådana verkningar som gäller de rättigheter som tillhör samerna som urfolk. Avsikten är inte att sametinget ska föra en enskild parts talan. Bestämmelsen har inga konsekvenser för den skyldighet som myndigheterna enligt lagen om sametinget har att förhandla med sametinget.

Enligt 4 mom. ska tillståndsmyndigheten eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten som tillståndsmyndigheter kunna be om andra nödvändiga utlåtanden och inhämta andra utredningar som är nödvändiga med tanke på avgörandet av ärendet. Det tas för tydlighetens skull in en bestämmelse om detta i la-

gen, även om denna rätt redan existerar med stöd av 31 § i förvaltningslagen. Bestämmelsen inverkar inte på sökandens primära skyldighet att förete en utredning som är nödvändig för att ärendet ska kunna avgöras.

Tillståndsmyndigheten kan med stöd av 4 mom. t.ex. be en lantmäteribyrå om ett utlåtande i en situation som gäller inlösen av fast egendom. Det blir aktuellt att begära utlåtande främst i situationer där inlösen eller upplåtelsen av nyttjanderätt riktar sig till en sådan speciell del av egendomen vars värde inte problemfritt kan utredas endast med tillståndsmyndighetens sakkunskap. I lantmäteribyråns utlåtande kan det inte heller i detta fall tas ställning till själva ersättningsbeloppet utan endast till grunderna för värderingen, dvs. främst vilka faktorer som inverkar på värdet.

7 §. Anmärkningar och åsikter. I 1 mom. föreskrivs det om hörande av en part i enlighet med 37 § 1 mom. i miljöskyddslagen. Begreppet part är i viss mån mer omfattande än motsvarande begrepp i 11 § i förvaltningslagen. En part är den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet kan gälla. Orsaken till skillnaden mellan begreppen är att i vattenhushållningsfrågor fastställs parten genom en osäker projektplan och en bedömning gällande framtiden, medan det i frågor enligt förvaltningslagen i allmänhet under beredningsskedet finns en klarare koppling till det ärendet som behandlas. Med tanke på parternas rättsskydd är det viktigt att någons roll som part inte fastställs enbart på basis av det influensområde som sökanden presenterar.

Till parterna räknas bl.a. ägarna till det vattenområde och den strand som finns på projektets influensområde, delägarlagen för och enskilda delägare i samfälliga områden på det sätt som föreskrivs i lagen om samfälligheter, innehavare av rätten till uttag av vatten, andra tillståndshavare och vattenrättsliga sammanlutningar. Också fiskeområden kan föra en parts talan utgående från konsekvenserna för fiskerinäringen. En del av ett fiskeområdes uppgifter är dock myndighetsuppgifter, vilket innebär att området i vissa fall också kan föra en myndighets talan med stöd av 9 §.

I lagen ska det inte längre uttryckligen nämnas något om parternas rätt att framställa

yrkanden med anledning av ansökan, såsom i 16 kap. 6 § i den gällande vattenlagen. Detta begränsar inte parternas rätt att framställa yrkanden, eftersom denna möjlighet redan ingår i rätten att framställa anmärkningar.

Det föreslås att det för anmärkningarna ska fastställas en tidsfrist som meddelas i samband med att det ges information om ansökan. Ärendet kan avgöras, även om det inte inkommit några anmärkningar. Det att någon försummat chansen att komma med anmärkningar leder å sin sida inte heller till t.ex. förordad talan i ändringssökningsskedet.

I 2 mom. föreskrivs det om andra än parter rätt att uttrycka sin åsikt i frågan. Bestämmelsen motsvarar i sak 16 kap. 7 a § i den gällande vattenlagen, som dock har ändrats så att den överensstämmer med 37 § 2 mom. i miljöskyddslagen. Ändringen är nödvändig för att bestämmelsen ska bli tydligare och för att säkerställa att rätten att framföra åsikter i fråga om blandade projekt ska överensstämma i de båda lagarna. Åsikter kan t.ex. framföras av boendeföreningar, andra frivilligorganisationer eller alla invånare i kommunen, även om dessa inte är parter.

I paragrafen anges inte i vilket skede av förfarandet som hörandet och delgivning om det ska ske. Syftet är att möjliggöra tillräcklig flexibilitet för att hörande ska kunna ordnas enligt ärendets natur och i ett lämpligt skede med tanke på syftet med hörandet, utan att flexibiliteten i behandlingen äventyras. Trots flexibiliteten är syftet med bestämmelserna att det i behandlingen av ett vattenärende vanligtvis ska hållas endast ett hörande och en delgivning.

8 §. Sökandens förklaring. Paragrafen innehåller bestämmelser om sökandens och andra parter rätt att svara på de utlåtanden och anmärkningar som inkommit och åsikter som framförts om ansökan. Paragrafen motsvarar 16 kap. 11 § i den gällande vattenlagen. Den har dock formulerats om så att den motsvarar de begrepp som används i 6 och 7 §. Begreppen förklaring och att bemöta en förklaring är vedertagna inom praxis vid tillämpningen, och därför behöver dessa inte ändras.

9 §. Myndigheternas rätt att föra talan. I ansökningsärenden har inte bara de parter som specificeras i 7 § 1 mom. rätt till talan,

utan också vissa myndigheter. En myndighets rätt till talan i ansökningsärenden anges i den gällande vattenlagens 16 kap. 28 § genom en hänvisning till den definition i 8 § i samma kapitel som gäller de myndigheter som ska få meddelande om ansökan. Det föreslås att regleringen ska förtydligas genom att de myndigheter som har rätt att föra talan i ärendet anges i paragrafen.

Enligt paragrafen kan en parts talan föras av statliga myndigheter som inom sina ansvarsområden bevakar det allmänna intresset och av de kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna på projektets influensområde. Projektets influensområde definieras brett som det område till vilket verkningarna kan komma att utsträcka sig. Bestämmelsen om talan kan inte avgränsas snävt, om man beaktar att det i synnerhet i början av projektet kan vara svårt att bedöma hur omfattande verkningarna kommer att bli. De statliga myndigheter som avses i bestämmelsen är de myndigheter som nämns i motiveringen till 6 §.

Det föreslås att paragrafen inte ska inbegripa den bestämmelse i 16 kap. 28 a § i den gällande vattenlagen som rör miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets befogenhet att ge närings-, trafik- och miljöcentralerna anvisningar om bevakningen av det allmänna intresset.

10 §. Information om ansökan. I paragrafen föreskrivs om en skyldighet att informera om en ansökan. Bestämmelsen har utarbetats med grund i 16 kap. 7 § i den gällande vattenlagen med beaktande av motsvarande bestämmelser i miljöskyddslagen och förvaltningslagen. Att det ges information om att ansökan har anhängiggjorts innebär inte att det inte längre finns någon skyldighet att särskilt informera vissa parter enligt det som föreskrivs i 11 §.

Utöver den formbundna information som ges på basis av bestämmelserna är det önskvärt att det också i vidare skala informeras om anhängiga ärenden. En tillståndsmyndighet eller en projektansvarig kan t.ex. publicera relevant material på allmänt datanät till den del sådant finns tillgängligt i elektronisk form.

Det föreslås att 1 mom. ska innehålla en huvudregel, enligt vilken det precis som i dagens läge ska ges information om en ansökan

genom en kungörelse på tillståndsmyndighetens anslagstavla och på de berörda kommunernas anslagstavlur. Närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll utfärdas genom förordning. Den förordning som utfärdas om detta ska i tillämpliga delar stämma överens med 16 § i miljöskyddsförordningen (169/2000), som handlar om ansökan om miljötillstånd.

I 2 mom. föreskrivs om på vilket sätt kungörelsen ska vara framlagd till påseende. Bestämmelsen motsvarar 16 kap. 7 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Det är fortfarande nödvändigt att hålla kvar en sådan möjlighet till förlängning av tidsfristen som avses i bestämmelsen, när man beaktar att projekten kan vara verkligt omfattande.

Enligt 16 kap. 7 § 2 mom. i den gällande vattenlagen kan regionförvaltningsverket publicera en annons i en tidning. Enligt det föreslagna 3 mom. ska en annons om offentliggörande av kungörelsen, i likhet med 38 § i miljöskyddslagen, publiceras i en tidning med allmän spridning på orten, om inte ärendet är av ringa betydelse eller det annars är uppenbart onödigt att publicera informationen. Det räcker att det i tidningen meddelas information om att kungörelsen finns till påseende liksom i behövlig utsträckning även uppgifter som beskriver ansökan. Kungörelsen behöver däremot inte i sin helhet publiceras i tidningen.

Syftet med bestämmelsen är att effektivisera överföringen av information om ett anhängiggjort projekt till parterna och till andra som påverkas av projektet. Det är aktuellt att publicera en annons i en tidning i synnerhet när projektets verkningar sträcker sig över ett vitt område eller när de är sådana att det är svårt att avgränsa vilka som hör till parterna och vilka som hör till andra instanser. Avsikten är inte att information om kungörelsen utan undantag ska publiceras i fråga om alla projekt som överstiger tillståndströskeln.

Paragrafens 4 mom. innehåller specialbestämmelser om projekt som genomförs i Finlands ekonomiska zon. En kungörelse om projektet ska offentliggöras i de kommuner vid vars område projektet genomförs. En annons om offentliggörandet av kungörelsen ska enligt förslaget dessutom publiceras i den officiella tidningen.

I det föreslagna 5 mom. föreskrivs det om undantag till den formbundna information om en ansökan som avses i 1 mom. och 11 §. Det omformulerade momentet motsvarar 16 kap. 9 § i den gällande vattenlagen. I de situationer som avses i momentet kan information om ansökan lämnas också på annat sätt än genom en kungörelse. Om ärendet i ansökan endast påverkar sökandens egna rättigheter eller fördelar, krävs ingen delgivning.

11 §. Särskild informering. I paragrafen, som grundar sig på 16 kap. 8 § i den gällande vattenlagen, föreskrivs det om särskild delgivning av en kungörelse om ansökan. Delgivning enligt 1 mom. ska ske som vanlig delgivning i enlighet med 59 § i förvaltningslagen. Det är inte nödvändigt att separat delge information om kungörelsen till alla parter, utan endast till dem som ärendet särskilt berör. Det avgörande är att rikta verkningarna av verksamheten till rättigheter som tillkommer parterna. Det är fråga om en sådan situation t.ex. när genomförandet av projektet förutsätter upplåtelse av nyttjanderätt till en parts område eller när ett projekt kan medföra förlust av förmån som ersätts.

I fråga om övriga parter gäller den delgivning som avses i 10 §. Tillståndsmyndigheten kan dock besluta att informationen ska delges också andra instanser. I paragrafen finns ingen separat bestämmelse om särskilt lämnande av information till de myndigheter som enligt 9 § har rätt att föra en parts talan i ärendet. En bestämmelse av det slag som finns i vattenlagen i dagens läge är onödig, eftersom dessa myndigheter i vilket fall som helst ombes ge ett utlåtande om ansökan. Myndigheterna i fråga ska trots allt hållas ajour med ärendets olika behandlingsfaser, vilket innebär att information om kungörelsen också ska lämnas till dessa myndigheter.

I 2 mom. föreskrivs om delgivning av information till ett icke konstituerat delägarlag för en samfällighet. Enligt förslaget ska information om en ansökan utan hinder av 26 § i lagen om samfälligheter kunna delges ett icke konstituerat delägarlag för en samfällighet genom offentlig kungörelse på kommunens anslagstavla på det sätt som föreskrivs särskilt.

Enligt 16 kap. 8 § 3 mom. i den gällande vattenlagen ska informationen om ansökan lämnas på det sätt som anges i 26 § i lagen samfälligheter, om ansökan gäller delägarnas rätt annat än i ringa utsträckning. Det föreslås att bestämmelserna preciseras så att det i lagen tas in en specialbestämmelse som gäller sådana situationer och som förbigår 26 § 3 mom. i lagen om samfälligheter. Om ansökan gäller delägarnas rättigheter annat än i ringa utsträckning, ska en annons om offentliggörandet av kungörelsen publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom verksamhetens influensområde. Det ska däremot inte längre publiceras någon annons om kungörelsen i officiella tidningen. När man beaktar vilken typ av situation det gäller kan annonsering i officiella tidningen inte anses vara någon särskilt effektiv kanal för förmedling av information om en anhängiggjord ansökan.

Det föreslås att tillståndsmyndigheten fortfarande från fall till fall ska pröva bedömningen av när det är fråga om ringa utsträckning. Det ska alltid informeras om en tillståndsansökan i tidningen, om projektet förutsätter upplåtelse av nyttjanderätt till en samfällighet. Tillståndsmyndigheten kan också annars offentliggöra information om kungörelsen från fall till fall, t.ex. när vatten blivit grumligt på grund av ett projekt och detta kan påverka fisket på ett samfällt vattenområde.

Genom hänvisningsbestämmelsen i 38 § 4 mom. i miljöskyddslagen tillämpas bestämmelsen också på delgivning av en ansökan enligt miljöskyddslagen.

12 §. Gemensam behandling av tillståndsansökningar. I paragrafen föreskrivs det i samstämmighet med 39 § i miljöskyddslagen om gemensam behandling av tillstånd enligt miljöskyddslagen och vattenlagen när projektet orsakar förorening av vatten. Bestämmelsen motsvarar i sak 1 kap. 21 § och 16 kap. 2 § i den gällande vattenlagen. Bestämmelserna om gemensam behandling ska överensstämma i så hög grad som möjligt. I vattenlagen behövs dock inga bestämmelser som motsvarar dem som finns i 39 § 3 och 4 mom. i miljöskyddslagen.

13 §. Gemensam handläggning. Vattenhushållningsprojekt är i regel självständiga i

förhållande till andra projekt, och därför ska ansökningar som gäller dessa handläggas separat. Ett enskilt projekt kan dock vara knutet till ett annat projekt på ett sätt som gör att ett beslut som gäller det ena projektet har omedelbar inverkan på förutsättningarna för att andra projekt beviljas tillstånd. Projekten kan dock också vara likadana och vara belägna på samma område, så att deras verkningar inte kan särskiljas. I det sistnämnda fallet kan nämnas det att det i en liten vik pågår flera samtidiga muddringar som kräver tillstånd. I dessa fall kan tillståndsmyndigheten bestämma att ärendena ska handläggas gemensamt, om de villkor som anges i lagen uppfylls.

Paragrafen grundar sig på 16 kap. 12 § i den gällande vattenlagen och innehåller 1 mom. ur nämnda paragraf. Det föreslås dock att bestämmelsen ska preciseras så att den ger tillämparen större prövningsrätt än i dagens läge. Bedömningen av vad som är oskäligt ska inte längre begränsas enbart till sökandenas intressen, utan frågan ska bedömas på ett mer övergripande plan.

Det föreslås att den nya lagen inte ska innehålla en sådan bestämmelse som finns i 16 kap. 12 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen är svårtolkad, och det finns inga uppgifter om hur den har tillämpats. När det uppstår konflikter mellan två eller flera projekt strävar man efter att lösa dem inom ramen för tillståndsförfarandet, och därför behövs det inga särskilda bestämmelser i frågan. Detta innebär i praktiken att när det gäller ansökningar om projekt som är anhängiga samtidigt och som utesluter varandra kommer den ena ansökan att förkastas och den andra att godkännas, ifall de övriga villkoren uppfylls. Andra projekt som är anhängiga samtidigt påverkar tillståndsprövningen bl.a. genom jämförelsen av intressen.

14 §. Inspektion. I 39 § i förvaltningslagen finns bestämmelser om inspektion som en förvaltningsmyndighet förrättar. Målet med en inspektion är att reda ut ärendet detaljerat och sanningsenligt. Avsikten är att få klarhet i sådana fakta som det inte alltid är möjligt att utreda i en sedvanlig skriftlig behandling av ett förvaltningsärende. Syftet med 39 § i förvaltningslagen är att säkerställa ett korrekt

genomförande av inspektionen. Bestämmelsen ger dock inte en myndighet allmän befogenhet att förrätta inspektion, utan förrättandet av inspektion ska grunda sig på en uttrycklig bestämmelse.

Enligt den föreslagna paragrafen ska också en enskild medlem vid tillståndsmyndigheten kunna förrätta inspektion. Det föreslås att 39 § i förvaltningslagen ska iaktas vid inspektionen. Den inspektionsberättelse som enligt 39 § 2 mom. i förvaltningslagen ska avfattas och som motsvarar ett sådant protokoll som avses i 16 kap. 13 § 1 mom. i den gällande vattenlagen ska enligt paragrafen fogas till handlingarna. I samband med inspektionen är det också möjligt att inhämta en muntlig utredning. Vid en inspektion kan inte en muntlig bevisning enligt 15 § tas emot, eftersom en sådan alltid förutsätter den sammansättning som har rätt att avgöra ärendet.

Med beaktande av 38 § i förvaltningslagen behöver det inte utfärdas särskilda bestämmelser om syn i vattenlagen.

15 §. Muntlig bevisning. Förvaltningslagens 40 § innehåller allmänna bestämmelser om mottagande av muntlig bevisning, och därför är det inte nödvändigt att i lagen ta in en bestämmelse som motsvarar den som finns i 16 kap. 13 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Det föreslås dock att det i 1 mom. ska föreskrivas att muntlig bevisning kan tas emot i samband med en sådan syn som avses i 38 § i förvaltningslagen.

Förvaltningslagens 40 § 1 mom., som handlar om muntlig bevisning, motsvarar i hög grad 16 kap. 13 § 2 mom. i den gällande vattenlagen, så några särskilda bestämmelser behövs inte till denna del. Skyldigheten att ge parterna tillfälle att vara närvarande vid hörande utgör dock ett undantag. Enligt 40 § 1 mom. i förvaltningslagen ska tillfälle ges alla parter som omedelbart berörs av beslutet i ärendet. Det kan finnas väldigt många parter i vattenhushållningsprojekt, men utlåtandet av det vittne som hörs kan vara begränsat till att gälla endast en part eller vissa parter. Därför är det motiverat att koppla rätten att närvara till innehållet under hörandet, inte till verkningarna av beslutet såsom i 40 § i förvaltningslagen. I 2 mom. i förslaget finns en specialbestämmelse som avser detta.

16 §. Inhämtande av särskild utredning. I 16 kap. 11 a—c § i den gällande vattenlagen finns bestämmelser om ett särskilt utredningsförfarande. Syftet med förfarandet är att inhämta sådan information som behövs för att ärendet ska kunna avgöras och som inte annars kan fås utan svårighet.

Att tillståndsmyndigheten har fått ökad sakkunskap och att kvaliteten på ansökningarna har ökat har samtidigt minskat behovet av att tillämpa utredningsförfarandet. Trots det uppstår det fortfarande situationer där det är ändamålsenligast att inhämta den information som krävs för avgörandet av ärendet genom ett myndighetsstyrt förfarande som delvis är fristående från det egentliga tillståndsförfarandet. Förfarandet för inhämtande av särskild utredning ska bevaras också i den nya vattenlagen. Detta stöds också av att synförfarandet utesluts och att det inte är möjligt att genom syn eller genom en inspektion enligt 14 § utreda frågorna lika detaljerat och i samma utsträckning som genom ett utredningsförfarande.

Också i den nya lagen är förfarandet avsett för situationer där man inte annars får en tillräcklig utredning för någon delfråga. Också i sådana fall ska en utredning kunna inhämtas så flexibelt som möjligt. Termen utredningsförfarande har ersatts med begreppet inhämtande av särskild utredning. I 1 mom. inkluderas också en uttrycklig bestämmelse om hörande av parter i samband med förfarandet.

Utredningsförfarandet har i praktiken utnyttjats nästan uteslutande till att utreda frågor i anslutning till fastställandet av ersättningar. Detta beror troligen delvis på att officialprincipen har stor betydelse i behandlingen av ersättningsfrågor, och sökandens bedömning av de förluster av förmåner som projektet orsakar och framställning om ersättning för dem bildar ofta utgångspunkten för bedömningen i samband med ersättningsfrågor.

Enligt 16 kap. 11 a § 2 mom. i den gällande vattenlagen ansvarar en tjänsteman inom miljöförvaltningen för inhämtandet av utredningen. Förhållandet mellan utredningsförfarandet och tillståndsförfarandet är i ljuset av dagens lagstiftning oklart avseende i vilken mån tillståndsmyndigheten eller den statliga tillsynsmyndigheten kan styra utredningsför-

farandet med sina bestämmelser. Det föreslås därför att regleringen ska preciseras så att tillståndsmyndigheten har klarare befogenhet än i dag att styra utredningsförfarandet. Om den som gör utredningen inte är anställd hos tillståndsmyndigheten ska han eller hon förordnas till föredragande i bisyssla för uppdraget. Den som gör utredningen lyder då under bestämmelserna om arbetsledningen för regionförvaltningsverkets ledning. Den som gör utredningen kan inte vara den som föredrar tillståndsärendet. Om personen är tjänsteman vid den statliga tillsynsmyndigheten, förutsätter det faktum att han eller hon verkar som föredragande i bisyssla vid tillståndsmyndigheten samtycke av den statliga tillsynsmyndigheten.

Med beaktande av de tidsfrister som det föreslås att ska fastställas för utredningsförfarandet kan tidsplaneringen och arbetstakten i vissa situationer bli relativt intensiva. I sådana situationer kan det med tanke på ett effektivt utnyttjande av resurserna vara vettigt att den person som utsetts som utredare utför detta uppdrag som huvudsyssla.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om förfarandets längd när det gäller att inhämta en särskild utredning. Utredningsarbetet ska utföras utan dröjsmål och utredningen skickas till regionförvaltningsverket så snabbt som det är möjligt med beaktande av ärendets art och omfattning. Utredningsarbetet får dock inte under några omständigheter dröja längre än tre månader. Även om denna tidsfrist kan anses vara rätt kort i fråga om omfattande projekt, är det motiverat att hålla fast vid den när man beaktar att förfarandet är avsett för behandling av ett ärende som kan specificeras särskilt, inte som ett allmänt förfarande för beredning av behandlingen av ärendet. De utredningsförfaranden som har förordnats med stöd av den gällande vattenlagen har i allmänhet kunnat drivas igenom inom en skälig tid. Det ska också beaktas att ett förfarande enligt 1 mom. blir aktuellt först efter att en kungörelse om ansökan har delgivits, vilket också begränsar dess användningsområde.

På motsvarande sätt som i fråga om andra vattenrättsliga förfaranden kan det också för inhämtandet av en särskild utredning finnas behov av att precisera förfarandet genom bestämmelser på lägre nivå. Det föreslås att

3 mom. ska innehålla ett bemyndigande om detta.

17 §. Beslutsprövning. Den föreslagna paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om grunderna för beslutsprövning. Det materiella innehållet i prövningen, t.ex. förutsättningarna för beviljande av tillstånd i tillståndsärenden, ska dock inte grunda sig på denna paragraf, utan på andra bestämmelser i lagen. Det föreslås att 1 mom. ska innehålla en allmän bestämmelse om tillståndsmyndighetens skyldighet att utreda de utlåtanden och anmärkningar som framställts i ärendet samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd i ett tillståndsärende. En motsvarande bestämmelse finns i 41 § 2 mom. i miljöskyddslagen.

I paragrafens 2 mom., som handlar om tillståndsärenden, finns en sådan allmän bestämmelse om förutsättningarna för beviljande av tillstånd som liknar den som finns i 41 § 1 mom. i miljöskyddslagen. Enligt bestämmelsen ska tillstånd beviljas, om de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges någon annanstans i lagen eller i de förordningar som utfärdats med stöd av lagen uppfylls. Bestämmelser om de förutsättningar för beviljande av tillstånd som avses i vattenlagen finns i 3 kap. 4 § och i 4—10 kap., som handlar om projektyper. Utöver dessa ska också de allmänna förpliktelserna och begränsningarna i 2 kap. beaktas i tillståndsprövningen. I paragrafen ska det enligt förslaget inte ingå någon särskild bestämmelse som gäller beaktandet av förpliktelser som annan lagstiftning orsakar, utan dessa överförs till tillståndsprövningen genom de hänvisningsbestämmelser som finns i vattenlagen.

Bestämmelsen betonar den rättsliga prövningen i tillståndsprövningen. Om villkoren för att bevilja tillstånd uppfylls, ska regionförvaltningsverket bevilja tillstånd för projektet. I tillståndsprövningen kan myndigheten inte beakta andra än de lagstadgade intressena. Å andra sidan kan tillstånd inte heller beviljas om alla villkor inte uppfylls.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs om vem som ska beviljas tillståndet eller rättigheten. Huvudregeln är att tillståndet eller rättigheten beviljas sökanden. En vattenrättslig sammanslutning kan bildas för de vattenhushåll-

ningsprojekt som anges i lagen så att de som drar nytta av projektet bildar en sammanslutning som ansvarar för genomförandet av projektet. I dessa fall ska tillståndet eller rättigheten inte beviljas sökanden utan den vattenrättsliga sammanslutningen.

18 §. Avgörande av en viss del av ett ärende. I paragrafen finns det, på motsvarande sätt som i 16 kap. 24 § i den gällande vattenlagen, bestämmelser om ett s.k. tvåstegsförfarande. Förfarandet har sin utgångspunkt i ett behov av att försnabba avgörandet i huvudsaken i olika projekt. Det har oftast varit fråga om att avgörandet av ersättningsfrågor har försinkat avgörandet i huvudsaken. Även om tvåstegsförfarandet knappast alls har använts på 2000-talet, är det motiverat att bibehålla denna möjlighet i lagstiftningen.

En ansökan som gäller ett vattenhushållningsprojekt ska i princip avgöras på en gång till alla delar. Ett ansökningsärende ska avgöras genom ett tvåstegsförfarande enligt nuvarande sätt bara om det finns tillräckliga grunder för det. Det ligger i regel i sökandens intresse att ett tvåstegsförfarande tillämpas, eftersom det gör det möjligt att snabbare inleda verksamheten. Under den tid vattenlagen har varit i kraft har det bestämts att ansökningsärendena ska följa tvåstegsförfarandet mestadels på grund av att sökanden har föreslagit det. Tillämpandet av tvåstegsförfarandet ska dock inte vara kopplat till att sökanden krävt detta, utan regionförvaltningsverket ska såsom i dag kunna fatta beslut i ärendet på tjänstens vägnar.

Tillämpningsområdet för förfarandet ska inte begränsas till vissa slag av projekt eller situationer. Det är dock inte tänkbart att ett projekt med stöd av bestämmelsen ska kunna spjälkas upp i små bitar som är ändamålsenliga för en viss instans, utan utgångspunkten är att den rättsliga bedömningen av projektet ska göras som en helhet. I vanliga fall är det en del av ett projekt som kommer i fråga så att sökanden enligt eget val kan ansöka om tillstånd för denna del av projektet separat. Det kan t.ex. uppstå en sådan situation vid byggande av farleder i anslutning till ett hamnprojekt eller vid byggande av en överföringslinje i anslutning till ett projekt för uttag av vatten.

Att ett ärende avgörs delvis och separat förutsätter särskilda orsaker. Syftet med tröskeln är att framhäva att förfarandet är sekundärt och att det, om det tillämpas, ska förutsätta omständigheter som avviker från det sedvanliga. Bedömningen av huruvida särskilda orsaker föreligger ska dock prövas från fall till fall. När ett ärende avgörs inom en helhet av ärenden ska de ersättningsfrågor som hänför sig till ärendet avgöras samtidigt i enlighet med officialprincipen.

Paragrafens 2 mom. handlar om utredning av och ersättning för de förluster av förmåner som projektet orsakar. Om detta orsakar oskälig fördröjning av behandlingen av ärendet t.ex. på grund av inhämtandet av en behövlig utredning eller det stora antalet parter, kan ersättningsfrågorna särskiljas från beviljandet av tillstånd så att det betraktas som ett separat ärende, som omedelbart ska fortsätta behandlas hos myndigheten. Detta gäller dock inte frågor som gäller ersättningar för inlösen av egendom eller upplåtelse av nyttjanderätt. Dessa ska alltid avgöras i samband med beviljandet av tillstånd.

Det föreslagna 3 mom. gäller situationer där man vid det avgörande som gäller tillståndet inte med den precision som fastställandet av ersättning kräver kan bedöma om projektet orsakar förluster av förmåner som ska ersättas eller inte. Också i dessa fall ska myndigheten ha en sådan ungefärlig uppfattning om förlustens art och om ersättningsbeloppet som jämförelsen av intressen kräver. Myndigheten ska då i sitt beslut bestämma en tidpunkt för när den projektansvarige ska ha anhängiggjort en ansökan för att ersättning ska kunna slås fast. Bestämmelsen hindrar dock inte den skadelidande att anhängiggöra frågan om fastställande av ersättning som ett separat ersättningsärende.

19 §. Ändring av tidigare beslut. I paragrafen föreskrivs det om tillståndsmyndighetens befogenhet att ändra ett beslut som meddelats i det första skedet av ett tvåstegsförfarande. I 1 mom. föreskrivs det om tillståndsmyndighetens befogenhet att göra de ändringar i ett tidigare beslut som behöver göras på grund av ett nytt beslut. I tvåstegsförfarandets andra skede kan det framgå att ett genomförande av projektet på ett sätt som avviker en aning från det tidigare beslutet kan inverka på

mängden skadliga miljöförändringar som uppstår eller på ersättningsnivån. I sådana situationer ska tillståndsmyndigheten ha befogenhet att ändra ett tidigare beslut till den del det är nödvändigt för att avlägsna motstridiga eller annars uppenbart oändamålsenliga villkor. Tillståndsmyndigheten kan dock inte i det andra skedet av förfarandet påverka kärninnehållet i det beslut som meddelades i det första skedet och ändra det på ett sätt som orsakar sökanden en olägenhet som kan anses oskälig. Bestämmelsens tillämpningsområde begränsas inte såsom i 2 mom. till vissa situationer och villkor.

Förutsättningarna för ändring av den specialbestämmelse i 2 mom. som handlar om fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften är lindrigare än för den allmänna bestämmelsen i 1 mom. Det föreslås att bestämmelsen ska gälla situationer där ansökan har avgjorts i det första skedet till övriga delar än när det gäller ersättningar. Skyldigheterna som gäller fiskerihushållningen avviker från andra tillståndsskyldigheter till den grad att de villkor som gäller dem lättare ska kunna ändras. Med stöd av de allmänna bestämmelserna i 3 kap. kan man också lättare ingripa i de tillståndsvillkor som gäller fiskerihushållningen än i andra tillståndsvillkor.

20 §. Säkerhet. Den bestämmelse om att ställa en säkerhet som motsvarar 16 kap. 24 § 3 mom. i den gällande vattenlagen hänför sig till det tvåstegsförfarande som avses i 18 §. Andra sökande än staten, en kommun eller en samkommun ska ställa säkerhet. I paragrafen specificeras inte vilken typ av säkerhet som ska ställas, utan tillståndstagaren får själv föreslå en säkerhet som ska godkännas. Säkerheten kan vara av annat slag än den bankgaranti som nämns i den gällande lagen. Tillståndsmyndigheten ska dock alltid fatta beslut om godkännande av säkerhetens art och tillräckliga omfång. I fråga om ställande av säkerhet iakttas i tillämpliga delar 3 kap. 16 §, som handlar om tillstånd till förberedelser.

I 2 mom. föreskrivs det på ett sätt som motsvarar 16 kap. 24 § 3 mom. i den gällande vattenlagen om hur en säkerhet ställs och om regionförvaltningsverkets uppgifter i

frågor som gäller ställande, justering, förvaltning och realisering av säkerheten.

I 3 mom. föreskrivs om förutsättningarna för att en säkerhet ska frigges.

21 §. Beslutets innehåll. Allmänna bestämmelser om förvaltningsbeslutets innehåll och motivering av beslutet finns i 44 och 45 § i förvaltningslagen. I den föreslagna paragrafen utfärdas bestämmelser som kompletterar kraven på beslutets innehåll. I 1 mom. förutsätts det att ett beslut ska förenas med behövliga tillståndsvillkor. Bestämmelser om dessa finns i 3 kap. 10—14 §. I tillståndet ska det också utfärdas andra bestämmelser om genomförandet av projektet.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 16 kap. 23 § i den gällande vattenlagen, som till nödvändiga delar har samordnats med 52 § 2 mom. i miljöskyddslagen. Momentets första mening, som handlar om ansökan i allmänna drag, täcker också den bestämmelse i 16 kap. 23 § 2 mom. i den gällande vattenlagen som handlar om innehållet i en viss plan.

Tillståndsmyndigheten ska enligt 13 kap. 1 § i ett beslut om beviljande av tillstånd eller beviljande av rätt bestämma om ersättning för förlust av förmån på tjänstens vägnar. I det föreslagna 2 mom. finns en informativ hänvisningsbestämmelse till de bestämmelser i 13 kap. som handlar om fastställande av ersättning.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 16 kap. 23 a § i den gällande vattenlagen. Enligt nämnda bestämmelse ska det av tillståndsbeslutet framgå hur förvaltningsplanen när det gäller vattenvård har beaktats. Utöver bestämmelsen om förvaltningsplanen innehåller momentet också en motsvarande bestämmelse om beaktande av den bedömning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

22 §. Meddelande av beslut och information om beslutet. Paragrafen baserar sig på den gällande vattenlagens 16 kap. 25 §, som har ändrats med hänsyn till 53 och 54 § i miljöskyddslagen. Bestämmelsen om förvaltningstvångsärenden i 16 kap. 25 § 3 mom. i vattenlagen har flyttats till 14 kap.

Paragrafens 1 mom. motsvarar den första meningen i 16 kap. 25 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. I överensstämmelse med 53 § 1 mom. i miljöskyddslagen används i

stället för parterna uttrycket de som har rätt att överklaga.

I 2 mom. finns bestämmelser om att beslutet skickas till sökanden. En kopia av beslutet ska dessutom skickas till dem som särskilt har begärt att få beslutet, till tillsynsmyndigheterna och till de myndigheter som bevakar det allmänna intresset i ärendet. Bestämmelsen motsvarar den andra meningen i 16 kap. 25 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

I 3 mom. finns en bestämmelse som motsvarar 16 kap. 25 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Det föreslås att regionförvaltningsverket ska skicka en kopia av beslutet till berörda kommuner för att där hållas framlagd till påseende, och verket ska också genom en offentlig kungörelse i dessa kommuner meddela att beslutet har lagts fram till påseende. En kopia av kungörelsen ska dessutom separat skickas till de myndigheter som avses i 9 §, till de parter som avses i 11 § och till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet.

Det föreslås att det till 4 mom. ska fogas en bestämmelse om information om beslutet i en tidning. Bestämmelsen motsvarar 54 § 2 mom. i miljöskyddslagen. De räcker med att det i annonsen nämns att beslutet har meddelats, vad dess centrala innehåll är och var beslutet finns till påseende.

23 §. Ersättning för intressebevakningskostnader. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar 16 kap. 27 § 1 mom. i den gällande vattenlagen och överensstämmer med den huvudregel beträffande förvaltningsärenden som finns i 64 § i förvaltningslagen. Enligt 64 § i förvaltningslagen svarar envar för sina kostnader i ett förvaltningsärende. I 2 och 3 mom. föreskrivs om undantag från huvudregeln.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om en parts rätt att få ersättning för sina kostnader, om kostnaderna har varit nödvändiga för att påvisa en förlust av förmån som denne orsakats, eller om det annars finns särskilda skäl att ersätta dem. Bestämmelsen baserar sig på 16 kap. 27 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Det föreslås dock att momentets gällande bestämmelse om en invändning som saknar fog och om annan osaklig fördröjning ska slopas. Bestämmelsen är svårtydd och onödig, eftersom till-

ståndsmyndigheten under behandlingens gång kan förhindra osaklig fördröjning genom processtyrning.

I 3 mom. föreskrivs det om den skadelidandes rätt att få ersättning av den som har orsakat skadan för de kostnader som den skadelidande orsakats i situationer där denna har tvingats inleda t.ex. ett förfarande enligt 3 kap. 21 § för översyn av tillståndsvillkoren eller ett förfarande enligt 13 kap. 8 § för fastställande av ersättningsskyldigheten. Momentet innehåller också bestämmelser om avgörande av frågor som gäller fastställande av arvode enligt rättshjälpslagen (257/2002).

24 §. Behandling av ärenden vid den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Paragrafen innehåller bestämmelser om de bestämmelser i 11 kap. som ska tillämpas på behandlingen av ett vattenärende vid en kommunal miljöförvaltningsmyndighet. I regel ska en kommunal miljöförvaltningsmyndighet iakttä samma förfaringsformer som tillståndsmyndigheten. En del av bestämmelserna gäller dock endast ärenden som avgörs av tillståndsmyndigheten, och dessa bestämmelsers tillämpningsområde omfattar därför inte ärenden som faller inom den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens behörighet. Till dessa bestämmelser hör gemensam behandling av tillståndsansökningar (12 §), muntlig bevisning (15 §), inhämtande av särskild utredning (16 §), avgörande av en ansökan i två steg med därtill hörande möjlighet att ändra tidigare beslut (18—19 §) samt ställande av säkerhet (20 §).

12 kap. Vattenrättslig sammanslutning

1 §. Vattenrättslig sammanslutning. I dagens läge finns bestämmelser om vattenrättsliga sammanslutningar i vattenlagen och vattenförordningen. Regionförvaltningsverket eller en dikningsförrättning har dessutom i sitt beslut och i de stadgar som fastställts för sammanslutningen kunnat utfärda föreskrifter om delvis samma ärenden, och dessa föreskrifter har varit bindande för sammanslutningen. Onödiga överlappningar ska slopas så blir regleringen lättare.

Det föreslås att bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar ska samlas i ett kapitel. Samtidigt elimineras onödiga skillnader mellan olika former av sammanslutningar. Enligt förslaget ska sammanslutningar enligt vattenlagen kallas vattenrättsliga sammanslutningar. Det föreslås att man frångår begreppen förening och bolag, eftersom de på ett vilseledande sätt refererar till sammanslutningar enligt föreningslagen (503/1989) och aktiebolagslagen (624/2006).

I paragrafen föreskrivs det allmänt om möjligheten att bilda en vattenrättslig sammanslutning för gemensamt genomförande av de projekt som avses i vattenlagen. I den gällande lagen finns bestämmelser om möjligheten eller skyldigheten att bilda en särskild vattenrättslig sammanslutning i flera olika kapitel om projekt. Till dessa hör bestämmelserna om flottningsföreningar (5 kap. 20 §), dikningsbolag (6 kap. 25 §), bolag för vattenståndsreglering (7 kap. 10 §), bolag för vattenreglering (8 kap. 11 §) och avloppsbolag (10 kap. 16 §).

I 1 mom. föreslås en förteckning över de vattenhushållningsprojekt för vilka det kan bildas en sammanslutning. I paragrafen begränsas dock inte möjligheten att bilda en sammanslutning enbart för sådana projekt som avses i 5—7 kap. och 9 kap., såsom i den gällande lagen. En sammanslutning kan bildas också för istandsättande av ett vattendrag, vilket hör till lagens tillämpningsområde, eller för andra motsvarande ändamål. I fortsättningen kan antalet projekt för istandsättande av vatten öka. Projekt av detta slag genomförs i allmänhet av parter som utgör en större krets än en enskild nyttotagare. Istandsättande av vattendrag är inte en särskild lagstadgad projekttyp, utan det är fråga om ett blandat vattenhushållningsprojekt. Istandsättningsprojektet kan innebära t.ex. muddringar, rensningar eller höjande av vattenståndet i en sjö. För projekt av detta slag kan det alltså i fortsättningen bildas en vattenrättslig sammanslutning på initiativ av dem som får nytta av projektet.

Kapitlen om projekt ska fortfarande innehålla specialbestämmelser om vattenrättsliga sammanslutningar, och dessa ska iakttas utöver 12 kap. Paragrafens 2 mom. föreslås innehålla en bestämmelse om detta. Bestäm-

melser om exempelvis skyldigheten att bilda en vattenrättslig sammanslutning föreslås i vattenlagens kapitel om projekt. En bestämmelse som förpliktar till att bilda en sammanslutning föreslås i kapitlen om dikning (5 kap. 22 §), ändring av medelvattenståndet (6 kap. 9—10 §), vattenreglering (7 kap. 6 §) och timmerflottning (9 kap. 11 §). För vattenkraftsprojekt ska det också i fortsättningen bildas bolag enligt aktiebolagslagen (8 kap. 7 §). När det gäller tillgodogörande av vattenkraft avviker verksamhetens art, vattenkraftsprojektens omfattning och till dem bundna ekonomiska intressen, som i allmänhet är mer betydande än andra projekt, från andra vattenhushållningsprojekt i den mån att det fortfarande är en motiverad lösning att ordna verksamheten inom ramen för ett aktiebolag.

Initiativet till bildande av en vattenrättslig sammanslutning kan enligt 3 mom. tas av vem som helst som kan bli medlem i sammanslutningen. Vattenhushållningsprojektet är till karaktären sådana att alla potentiella medlemmar i den sammanslutning som bildas för att genomföra ett projekt ska ha rätt att anhängiggöra bildandet av sammanslutningen.

2 §. Medlemskap i sammanslutningen och medlemsförteckning. I paragrafen föreskrivs det om medlemmarna i en vattenrättslig sammanslutning. Förutsättningarna för medlemskap ska bedömas objektivt. Enligt 1 mom. är medlemmar i en sammanslutning ägarna av de fastigheter som drar nytta av ett gemensamt projekt, användarna av konstruktioner som hör till projektet och andra nyttagare.

På motsvarande sätt finns det inte längre förutsättningar för medlemskap, om projektet enligt en objektiv bedömning inte längre medför någon nytta för medlemmen. En medlem kan inte själv besluta om utträde ur sammanslutningen, utan det att medlemskapet avslutas är uttryckligen kopplat till att nyttan upphör. Beslut om påbörjande och avslutande av medlemskap fattas av sammanslutningens stämma.

I de kapitel som handlar om projekt föreskrivs det på ett kompletterande sätt om andra instansers rätt eller skyldighet att delta som medlemmar i en vattenrättslig sam-

manslutning. Eftersom dessa bestämmelser är bundna till projekttypen och till specialbestämmelserna om projekt, ska de placeras i anslutning till de kapitel som handlar om projekt. Bestämmelserna ingår i de kapitel som handlar om dikning, ändring av medelvattenståndet, vattenreglering och flottning.

I 2 mom. föreskrivs om den förteckning som ska föras över medlemmarna i en vattenrättslig sammanslutning. Förteckningen utgör ett personregister, och därför ska lagen innehålla bestämmelser om registerföraren och de uppgifter som ska föras in i registret. Det föreslås att den instans som ansvarar för sammanslutningens verksamhet i praktiken ska svara för uppgörandet av medlemsförteckningen och behandlingen av uppgifterna i den. Denna instans är antingen styrelsen eller ombudsmannen, beroende på sammanslutningens förvaltningsmodell. Ordlandet av sammanslutningens verksamhet förutsätter att medlemmarnas identifierings- och kontaktuppgifter antecknas i förteckningen. När det gäller behandlingen av personuppgifter och utlämnandet av uppgifter föreslås det att lagen inte ska innehålla några självständiga bestämmelser, utan att personuppgiftslagen (523/1999) ska tillämpas till denna del. Det föreslås att uppgifterna om en medlem ska förvaras fem år efter det att medlemskapet avslutades i händelse av att det uppkommer skyldigheter för medlemmen efter det att medlemskapet avslutades.

3 §. Konstituerande stämma. Paragrafen innehåller bestämmelser om en sammanslutnings konstituerande stämma, om kallelse till stämman och om det röstningsförfarande som tillämpas vid stämman. I den gällande vattenlagen föreskrivs om den konstituerande stämman i 5 kap. 45 § när det gäller flottningssammanslutningar och i 7 kap. 10 § när det gäller bolag för vattenståndsreglering.

I 1 mom. anges det att initiativtagaren inför bildandet av en vattenrättslig sammanslutning ska sammankalla alla kända nyttotagare och andra potentiella medlemmar till stämman. Vid stämman antas det stadgar för sammanslutningen och väljs en eller flera ombudsmän eller en styrelse. Vid den konstituerande stämman verkställs omröstning efter huvudtalet till skillnad från omröstningen vid sammanslutningens andra stämmor.

Vid den konstituerande stämman ska man behandla alla ärenden som är nödvändiga för att sammanslutningen ska kunna bildas. Om alla ärenden inte hinner behandlas vid en stämma, ska stämman fortsätta senare. Förfarandet vid informerandet om den konstituerande stämman är förhållandevis tungt, och därför föreslås det att det i lagen tas in en specialbestämmelse om en fortsatt stämma.

Enligt 2 mom. ska information om den konstituerande stämman kungöras i minst en tidning med allmän spridning på orten samt skriftligen i ett kallelsebrev som sänds till alla kända medlemmar minst 14 dagar före stämman. Till delägarlaget för ett samfällt område ska kallelsen levereras på det sätt som anges i 26 § i lagen om samfälligheter. En kallelse kan delges ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område i enlighet med 26 § 3 mom. i lagen om samfälligheter genom delgivning av stämning eller genom att ett kallelsebrev sänds till alla kända delägare.

Bestämmelserna om informationen om en stämma är till skillnad från bestämmelserna i den gällande lagen enhetliga för alla sammanslutningar. Förfarandet motsvarar det förfarande som tillämpas vid förrättnings-sammanträdet vid en dikningsförrättning.

4 §. Stadgar. I paragrafen föreskrivs det om minimikravet på innehållet i en sammanslutnings stadgar. I alla vattenrättsliga sammanslutningar ska benämningen stadgar användas för dokumentet i fråga. Stadgarnas innehåll är till stor del gemensamt för alla sammanslutningar. Kapitlen om projekt innehåller bestämmelser om de tilläggskrav som i fråga om de olika projekttyperna ställs på en sammanslutning stadgar. En sådan bestämmelse föreslås t.ex. ingå i kapitlet om timmerflottning.

Av stadgarna ska framgå sammanslutningens namn, den kommun som fungerar som hemort och sammanslutningens ändamål. Ändamålet med sammanslutningen kan vara att genomföra ett sådant vattenhushållningsprojekt som avses i 1 § 1 mom. I annat fall är det inte fråga om en vattenrättslig sammanslutning enligt denna lag.

I sammanslutningens stadgar ska det nämnas vem som har rätt att teckna sammanslutningens namn, hur bokföringen och revisio-

nen har ordnats och hur sammanslutningens stämma sammankallas. Det föreslås inga bestämmelser om hur meddelanden gällande sammanslutningen ska skickas. Bestämmelser om sådana meddelanden ska ingå i sammanslutningens stadgar.

I en sammanslutnings stadgar ska det dessutom alltid nämnas bl.a. hur många ombudsmän eller styrelsemedlemmar det väljs för sammanslutningen, hur medlemmarnas röstetal ska beräknas vid sammanslutningens stämma och hur projektets kostnader ska fördelas mellan medlemmarna. I fråga om vissa projekt utfärdas bindande bestämmelser i kapitlet om projekt, men till andra delar kan det föreskrivas om beslutsfattandet och kostnadsfördelningen i stadgarna. I likhet med den gällande vattenlagen är den grundläggande principen också i fortsättningen att de kostnadsandelar och den rösträtt som tillkommer sammanslutningens medlemmar ska grunda sig på den relativa nytta de får av projektet. Medlemmarna kan dock avtala om dessa frågor också på annat sätt. Mer detaljerade bestämmelser om finansiering av verksamheten och uttag av olika avgifter hos medlemmarna i anslutning till det ska för vissa projekts del utfärdas redan i lagen. Sådana specialbestämmelser finns bl.a. när det gäller förskottsavgifter och fastighetspanter i kapitlet om dikning.

5 §. Fastställande av stadgarna. I och med att regleringen förenhetligas kommer vissa vattenrättsliga sammanslutningars rättsliga handlingsförmåga att utvidgas jämfört med den gällande regleringen. Detta förutsätter noggrannare föregripande kontroll av hur sammanslutningarna ordnar sin verksamhet för att medlemmarnas och de tredje instansernas rättsskydd ska säkerställas.

Det föreslås att det i 1 mom. ska föreskrivas att en sammanslutning ska söka fastställelse hos tillståndsmyndigheten för sina stadgar. Ett liknande förfarande tillämpas i lagen om samfälligheter, där stadgarna för ett konstituerat delägarlag för ett samfällt område ska underställas närings-, trafik- och miljöcentralen för fastställelse.

Genom detta förfarande säkerställs det att sammanslutningens stadgar uppfyller de krav som ställs på dem i lagstiftningen. Vid bedömningen av stadgarnas korrekthet ska till-

ståndsmyndigheten i synnerhet fästa vikt vid sammanslutningens ändamål och vid vad som i stadgarna bestäms om medlemmarnas rösträtt vid sammanslutningens stämma och om kostnadsfördelningen mellan medlemmarna.

Tillståndsmyndigheten ska fastställa stadgarna, om de överensstämmer med lag och inte medför skada för någon medlem. Stadgarna ska inte fastställas, om de inte uppfyller de krav som ställs på dem i lagen. Tillståndsmyndigheten kan enligt förslaget dock göra sådana mindre ändringar i stadgarna som krävs för att stadgarna ska kunna fastställas. Avsikten är inte att tillståndsmyndigheten ska börja göra fundamentala ändringar i stadgarna med stöd av det bemyndigande att justera stadgarna som finns i 1 mom. I dessa situationer ska ett interimistiskt beslut fattas och sammanslutningen beredas möjlighet att komplettera sin ansökan, dvs. lämna in justerade stadgar.

Stadgarna ska inte heller fastställas, om tillstånd för projektet inte beviljas, eftersom enligt 12 kap. 1 § kan en vattenrättslig sammanslutning endast bildas för genomförandet av ett vattenrättsligt projekt. När det gäller dessa situationer föreslås det inte att lagen ska innehålla några särskilda bestämmelser på grund av situationernas mångfald. De ömsesidiga rättsförhållandena mellan medlemmarna i en vattenrättslig sammanslutning som ska bildas och eventuella förpliktelser i förhållande till tredje instanser ska avgöras med stöd av de allmänna civilrättsliga bestämmelserna.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska sammanslutningens angelägenheter skötas enligt de antagna stadgarna redan innan stadgarna fastställs. På motsvarande sätt ska de fastställda stadgarna följas även om fastställelsebeslutet inte har vunnit laga kraft.

Enligt 3 mom. ska en ändring av stadgarna ske i samma ordning som antagandet av stadgarna. Sammanslutningens beslut om att ändra stadgarna ska genom ansökan sändas till tillståndsmyndigheten för fastställelse, och tillståndsmyndigheten ska kontrollera att ändringen är lagenlig.

6 §. Register över vattenrättsliga sammanslutningar. Eftersom de vattenrättsliga sammanslutningarna är juridiska personer,

ska uppgifter om sammanslutningarna föras in i ett register, som upprätthålls av en myndighet. Vattenrättsliga sammanslutningar och de uppgifter som antecknas om dem i registret avviker från andra privaträttsliga sammanslutningar i den grad att det inte kan anses vara en ändamålsenlig lösning att lagra uppgifterna i register som rör andra privaträttsliga sammanslutningar. Därför föreslås det att man upprättar ett nytt register över vattenrättsliga sammanslutningar, där de vattenrättsliga sammanslutningarna införs.

Det föreslås att registret över vattenrättsliga sammanslutningar ska utgöra en del av datasystemet för miljövärdsinformation. Eftersom miljöministeriet är registeransvarigt för datasystemet ska miljöministeriet också ansvara för registret över vattenrättsliga sammanslutningar. Tillstånds- och tillsynsmyndigheterna ska svara för att anteckningar görs i registret.

I 2 mom. föreskrivs om registrets innehåll. Till innehållet hör uppgifter om sammanslutningens syfte och namn, uppgifter om när sammanslutningen bildades och uppgifter om sammanslutningens stadgar, styrelse och ombudsmän. I registret antecknas också uppgifter om upplösning av sammanslutningen.

Uppgifterna om en vattenrättslig sammanslutning ska förvaras varaktigt. Det är däremot inte nödvändigt att förvara personuppgifter i anslutning till en vattenrättslig sammanslutning efter att sammanslutningen har upplösts. I 3 mom. finns en bestämmelse om detta. Personuppgifter om en sammanslutning ska dock förvaras ytterligare en bestämd tid i händelse av att uppgifterna ännu skulle behövas. Därför ska dessa uppgifter gallras bort fem år efter att sammanslutningen har upplösts.

Paragrafens 4 mom. innehåller ett bemyndigande med stöd av vilket statsrådet genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i registret.

7 §. Registreringens rättsverkningar. En vattenrättslig sammanslutning föreslås få rättslig handlingsbehörighet genom registrering. En sådan handlingsbehörighet har inte en sammanslutning som hållit sin konstituerande stämma och vars stadgar har antagits, men där stadgarna inte har fastställts och

sammanslutningen inte har förts in i registret över vattenrättsliga sammanslutningar.

En registrerad vattenrättslig sammanslutning ska enligt förslaget kära och svara i ärenden som gäller det gemensamma projektet. Sammanslutningen kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser i sitt namn i syfte att sköta de uppgifter som sammanslutningen har enligt lagen. Sammanslutningens uppgifter binds i regel till de skyldigheter som sammanslutningen har enligt vattenlagen i överensstämmelse med förfarandet när det gäller delägarlagen för samfällda områden.

Uppgifterna definieras inte i detalj i kapitlet om sammanslutningar, eftersom uppgifterna för sammanslutningar som bildas för olika projekt skiljer sig märkbart från varandra i fråga om verksamhetens omfattning och tidslängd.

8 §. Registrering av en sammanslutning. En vattenrättslig sammanslutning bildas vanligen samtidigt som ett projekt beviljas tillstånd. Den myndighet som beviljat tillståndet ansvarar för registreringen i registret över vattenrättsliga sammanslutningar. En dikningsförrättning är dock inte en myndighet, utan ett förfarande som leds av en förrättningsman. De uppgifter som har att göra med införande i registret lämpar sig därmed inte naturligt för en dikningsförrättning, och därför ska dessa uppgifter hänvisas till den statliga tillsynsmyndighet som har bestämt att dikesförrättning ska hållas.

9 §. Införande av uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten att skicka uppgifter om en vattenrättslig sammanslutning och om införande av ändringar i registret. Enligt 1 mom. ska en vattenrättslig sammanslutning underrätta den statliga tillsynsmyndigheten, om de uppgifter om sammanslutningen som har förts in i registret ändras. Med tanke på registreringens rättsverkningar är det viktigt att registeruppgifterna är aktuella. Den statliga tillsynsmyndigheten ska se till att ändrade uppgifter förs in i registret. Inom sammanslutningen är det enligt 13 § bolagets styrelse eller ombudsmän som är skyldiga att anmäla ändringar i uppgifterna.

I 2 mom. föreskrivs det om ändring av uppgifter om en vattenrättslig sammanslutning i registret i samband med ändringar till

följd av ändringssökande. Vasa förvaltningsdomstol och högsta förvaltningsdomstolen ska skicka en kopia av beslut de fattat i vattenhushållningsärenden till tillsynsmyndigheten, som i sin tur ska göra behövliga ändringar i de uppgifter som finns i registret.

10 §. Rätt att få upplysningar. Till följd av registrets syfte och rättsverkningar ska medborgare, sammanslutningar och myndigheter ha rätt att få uppgifter ur registret över vattenrättsliga sammanslutningar. Det föreslås att lagen inte ska innehålla bestämmelser om utlämnandet av uppgifter, utan till denna del följs lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

I 2 mom. föreskrivs det om den rätt som de i vattenlagen avsedda tillstånds- och tillsynsmyndigheterna har att avgiftsfritt få tillgång till de uppgifter som behövs för skötseln av uppgifter enligt vattenlagen.

11 §. Sammanslutningens stämma. Enligt den gällande vattenlagen fattas beslut vid ett dikningsbolags stämma (6 kap. 26 §) och beslut vid stämman för ett bolag för vattenståndsreglering (7 kap. 11 §) med enkel röstövertikt. Det föreslås att regleringen utvidgas i paragrafens 1 mom. så att den gäller alla vattenrättsliga sammanslutningar.

Enligt 2 mom. ska sammanslutningens ordinarie stämma hållas på de tider som bestäms i stadgarna. Om det inte har sammankallats till stämma inom utsatt tid, ska varje medlem ha rätt att yrka att en sådan ska hållas.

Sammanslutningens medlemmar tryggas dessutom av den bestämmelse i 3 mom. där det anges att sammanslutningen ska hålla extra stämma om medlemmar som tillsammans företräder en tiondel av det totala röstetalet skriftligen kräver det. Bestämmelsen begränsar inte den rätt sammanslutningens styrelse eller ombudsman har att sammankalla en extra stämma för behandling av ett ärende som ankommer på stämman.

Det kan i praktiken uppstå situationer där sammanslutningen inte har en fungerande styrelse eller ombudsman, även om skötseln av sammanslutningens ärenden skulle kräva det. Med tanke på sådana situationer föreslås det att 4 mom. ska innehålla en bestämmelse som berättigar en medlem i sammanslutningen eller den i vattenlagen avsedda tillsyns-

myndigheten att kalla till stämma för att tillätta en styrelse eller en ombudsman för sammanslutningen.

12 §. Ärenden som ska avgöras vid sammanslutningens stämma. Paragrafen innehåller bestämmelser om de ärenden som ingår i en sammanslutnings stämmas beslutanderätt. Bestämmelser om de ärenden som ska behandlas vid en flottningsförenings stämma finns i 5 kap. 50 § i den gällande vattenlagen. Det föreslås att bestämmelserna om detta utvidgas till att också gälla andra vattenrättsliga sammanslutningar och det föreslås vidare att mängden ärenden som ska behandlas vid en sammanslutnings stämma ska utvidgas.

Vid sammanslutningens stämma ska det fattas beslut om ärenden som är viktiga med tanke på sammanslutningens verksamhet och enskilda medlemmars ansvar och rättigheter. De ärenden som räknas upp i 1 mom. och som anses vara betydande ska inte genom en bestämmelse i sammanslutningens stadgar överföras på styrelsen eller ombudsmännen för att avgöras av dem.

På grund av att sammanslutningarna är olika kan det trots allt i vissa situationer vara befogat att styrelsen kan fatta beslut om överlåtelse, byte och inteckning av sammanslutningens egendom. Bestämmelser om möjligheten att överföra befogenheterna för detta på sammanslutningens styrelse eller ombudsman finns i 2 mom. Det ärende som gäller överföring av befogenheter ska dock avgöras redan när sammanslutningens stadgar fastställs, och då kommer avgörandets ändamålsenlighet att prövas i samband med fastställelsen av stadgarna.

13 §. Styrelse och ombudsmän. I paragrafen sammanförs de bestämmelser om styrelse och ombudsmän som finns i 5 kap. 53—55 §, 6 kap. 28 § och 8 kap. 18 § i den gällande lagen.

I 1 mom. föreskrivs det att sammanslutningen ska antingen ha en styrelse eller en eller flera ombudsmän. Sammanslutningar som har bildats för stora eller ekonomiskt betydande projekt, t.ex. flottnings eller vattenreglering, ska ha en styrelse. Den som är omyndig eller försatt i konkurs får inte vara styrelsemedlem eller ombudsman. Bestämmelsen motsvarar de krav som ställs på sty-

relsemedlemmar i förenings- och bolagslagstiftningen.

I 2 mom. föreskrivs det om de allmänna uppgifter som sammanslutningens styrelse och ombudsmän ska sköta. På styrelsen och ombudsmännen ankommer de uppgifter som inte enligt lag och sammanslutningens stadgar hör till de uppgifter som sammanslutningens stämma ska besluta om. Sammanslutningens styrelse och ombudsmän ansvarar för att sammanslutningens förvaltning och verksamhet har ordnats på lämpligt sätt. De har till uppgift att bereda de ärenden som ska tas upp för avgörande vid sammanslutningens stämma och sörja för att sammanslutningens beslut verkställs. Sammanslutningens styrelse och ombudsmän ska sköta sina uppgifter med omsorg och jämlikt beakta de intressen sammanslutningens medlemmar har.

Styrelsen och ombudsmännen ska enligt 3 mom. föra sammanslutningens talan i domstol och företräda sammanslutningen i övrigt. En stämning eller något annat tillkännagivande anses ha kommit till sammanslutningens kännedom när tillkännagivandet i laga ordning delgetts någon av sammanslutningens styrelsemedlemmar eller någon av ombudsmännen.

14 §. Styrelsens beslutförhet och beslutsfattande. Paragrafen motsvarar 5 kap. 57 § i den gällande vattenlagen. Om inte något annat bestäms i sammanslutningens stadgar, är styrelsen enligt 1 mom. beslutför då mer än hälften av sammanslutningens styrelsemedlemmar är närvarande.

Som styrelsens beslut gäller enligt 2 mom. den mening som majoriteten har omfattat. I stadgarna kan det enligt förslaget dock bestämmas att ett beslut ska fattas med kvalificerad majoritet eller enhälligt. Dessa krav kan avgränsas till att gälla vissa typer av ärenden. Om rösterna faller lika föreslås det att den mening som ordföranden biträder ska gälla. När det är fråga om val och rösterna faller lika, avgörs valet genom lottning.

15 §. Bokföring. Bestämmelserna i bokföringslagen gäller dem som är skyldiga att föra bok över affärs- eller yrkesverksamhet. För att medlemmarna ska kunna ha kontroll över sina ekonomiska rättigheter i sammanslutningen ska också en sådan sam-

manslutning som inte är skyldig att föra bok enligt bokföringslagen förvara uppgifter om sina inkomster och utgifter och om sin penningtrafik. I 1 mom. föreskrivs det om ordnande och sparande av bokföringsmaterialet. Bokföringsmaterialet ska enligt förslaget ordnas så att sambandet mellan verifikationerna och bokföringen kan fastställas utan problem. Bokföringsmaterialet ska sparas i minst sex år.

Bestämmelserna i bokföringslagen (1336/1997) gäller var och en som driver rörelse eller utövar yrke. För tydlighetens skull föreslås det att 2 mom. ska innehålla en uttrycklig hänvisning till bokföringslagen. De vattenrättsliga sammanslutningar som är bokföringsskyldiga med stöd av bokföringslagen ska ordna bokföring i enlighet med bestämmelserna i bokföringslagen.

Bestämmelser om en medlems rätt att få ta del av bokföringsmaterialet finns i 3 mom. Det föreslås att regleringen ska ordnas på det sätt som föreskrivs i 32 b—c § i lagen om samfälligheter. En medlem ska ha rätt att ta del av bokföringsmaterialet och få kopior av det. Det föreslås att sammanslutningen ska ha rätt att ta ut ersättning av medlemmen för de skäligen kostnader som kopieringen och befordran av handlingarna har orsakat.

16 §. Skadeståndsskyldighet. Enligt 1 mom. ska sammanslutningens styrelsemedlemmar, ombudsmän och revisorer vara skyldiga att ersätta skador som de uppsåtligen eller av oaktsamhet i sin verksamhet har orsakat sammanslutningen. Detsamma gäller om skadan uppsåtligen eller av oaktsamhet har orsakats en medlem i sammanslutningen genom brott mot lag eller sammanslutningens stadgar.

Det föreslås att 2 och 6 kap. i skadeståndslagen (412/1974) ska iakttas i fråga om jämkning av skadestånd samt fördelning av skadeståndsansvaret mellan två eller flera skadeståndsskyldiga.

Talan angående ersättning av skada som orsakats sammanslutningen eller en medlem i sammanslutningen ska väckas vid tingsrätten, eftersom det är fråga om ett sådant civilrättsligt ärende som kan avgöras utan tillståndsmyndighetens sakkunskap.

17 §. Klanderbara beslut. Paragrafen innehåller bestämmelser om klandrande av beslut

som sammanslutningens stämman, styrelse eller ombudsmän har fattat. Enligt förslaget kan en medlem klandra ett beslut utgående från att beslutet inte har tillkommit i laga ordning, att det strider mot lag eller mot sammanslutningens stadgar eller att det kränker medlemmens rättigheter.

I samband med 2000 års revidering av miljöskydds- och vattenlagstiftningen lät man fortsättningsvis regionförvaltningsverket ha hand om ändringssökande som gäller en sammanslutnings beslut. De beslut som är föremål för ändringssökandet är nära kopplade till genomförandet av vattenhushållningsprojekt. Behandlingen av ärendet kan förutsätta vattenrättslig specialsakskunskap. Sådan kunskap har den myndighet som avgör tillstånd-ärenden enligt vattenlagen. Dessutom kan de ekonomiska intressen som är föremål för ändringssökandet vara förhållandevis små, och därför kan det inte anses vara motiverat att ärendet behandlas i allmän domstol.

Ärendet ska enligt förslaget anhängiggöras genom en ansökan hos tillståndsmyndigheten inom 60 dagar efter att beslut fattades. Bestämmelsen motsvarar 5 kap. 76 § i den gällande vattenlagen. Rättelseyrkandeförfarandet kan i vissa fall eliminera behovet av att klandra ett beslut. Förfarandet får inte leda till att möjligheten att klandra beslutet hindras på grund av den tid som går åt för att behandla rättelseyrkandet. Enligt 2 mom. ska det därför bli möjligt att klandra ett beslut inom 30 dagar från dagen för delfäendet av beslutet om rättelseyrkande, oberoende av den i samma moment angivna fristen på 60 dagar.

I 3 mom. föreskrivs det om tillståndsmyndighetens möjlighet att tillåta att beslutet verkställs innan ett i 1 mom. avsett ärende har avgjorts slutligt. Det ska dock föreligga särskilda skäl till detta, och verkställandet får inte göra det gagnlöst att söka ändring. Ett i bestämmelsen avsett särskilt skäl kan t.ex. vara att ändringssökande är uppenbart grundlöst eller chikanaktigt.

18 §. Rättelseyrkande. Att gå in för att klandra ett beslut av en sammanslutning i situationer där det är uppenbart att beslutet är felaktigt kan vara ett onödigt tungt tillvägagångssätt. Därför föreslås det att det i vattenlagen, i likhet med lagen om samfæl-

ligheter, tas in bestämmelser om ett rättelseyrkandeförfarande som föregår ett egentligt ändringssökande. Att ett rättelseyrkande framställs är dock inte en förutsättning för att beslutet ska kunna klandras.

Enligt 1 mom. kan ett rättelseyrkande framställas om ett beslut som fattats av sammanslutningens stämman, styrelse eller ombudsman. En medlem i sammanslutningen kan yrka på rättelse av beslutet i sammanslutningens stämman på den grund att beslutet inte har tillkommit i laga ordning, att det strider mot lag eller mot sammanslutningens stadgar eller att det kränker medlemmens rättigheter.

Rättelseförfarandet ska vara ett snabbt och förmånligt sätt att vid behov åstadkomma ändring i ett beslut som sammanslutningen redan fattat. Enligt 2 mom. ska rättelseyrkande framställas inom 21 dagar från det att beslutet fattades. Med tanke på parternas rättsskydd är det å sin sida nödvändigt att rättelseyrkandet avgörs så snabbt som möjligt. Sammanslutningens styrelse eller ombudsman ska därför inom 30 dagar från det att rättelseyrkandet framställdes sammankalla sammanslutningens stämman för att behandla rättelseyrkandet eller inom samma tid besluta att rättelseyrkandet inte förs till sammanslutningens stämman för behandling. Styrelsen eller en ombudsman har också rätt att själv inom samma tid avgöra ett rättelseyrkande som gäller ett beslut som styrelsen eller ombudsmannen fattat.

19 §. Upplösning av sammanslutningen. I den gällande vattenlagens 5 kap. 62 och 78 § finns det bestämmelser om avvecklande av en flottningsförenings verksamhet. Det finns inga bestämmelser om upplösning av andra sammanslutningar. Detta har ansetts vara en brist, för det har varit oklart om man med stöd av den gällande lagen i något läge har kunnat anse att t.ex. ett dikningsbolag har upplösts. Därför föreslås det att det tas in lagbestämmelser om upplösning av sammanslutningar.

Ett av syftena med bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar är att säkerställa att det också i långvariga projekt alltid finns en instans som ansvarar för projektet. Därför föreskrivs det i 1 mom. att en sammanslutning inte kan upplösas om den har

skyldigheter eller ansvar som har sin grund i ett tillstånd enligt vattenlagen. I regel kan den som ansvarar för ett vattenhushållningsprojekt avstå från att genomföra projektet. Denna möjlighet begränsas dock i 3 kap. 19 § i fråga om projekt som innebär en ändring eller reglering av medelvattenståndet på grund av de allmänna intressen som är kopplade till dessa projekttyper. Bestämmelser om avbrytande av dessa projekt finns i 3 kap. 19 §.

Sammanslutningens styrelse eller ombudsmän ska enligt 2 mom. vidta de likvidationsåtgärder som upplösningen föranleder, om inte sammanslutningen har utsett en eller flera andra likvidatorer för uppdraget. En sammanslutning som har fattat beslut om att upplösa sig ska enligt förslaget få fortsätta med ekonomisk verksamhet endast i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver.

Den som ansvarar för likvidationsåtgärderna ska enligt 3 mom. vidta åtgärder för att reda ut sammanslutningens skyldigheter och ansvar och se till att de sköts. Om sammanslutningens alla borgenärer inte är kända, ska sammanslutningen låta utfärda en offentlig stämning på de okända borgenärerna. Om sammanslutningens tillgångar är större än skulderna och om inte något annat följer av rättsförhållandena mellan medlemmarna i sammanslutningen, föreslås det att överskottet ska fördelas mellan medlemmarna i förhållande till röstetalen.

Genom myndighetsåtgärder säkerställs att förutsättningar för upplösning av sammanslutningen finns. Enligt 4 mom. ska den som ansvarar för likvidationsåtgärderna eller, om en sådan saknas, en medlem i sammanslutningen underrätta regionförvaltningsverket om att sammanslutningen har upplösts. Detta meddelande ska ges inom 45 dagar efter det att sammanslutningens skulder har betalats och andra skyldigheter har avklarats i enlighet med 3 mom. Till meddelandet ska fogas en slutrapport av vilken det framgår de ansvar och skyldigheter som gäller sammanslutningen och hur dessa ska skötas. Tillståndsmyndigheten ska granska meddelandet. Om ett sådant hinder som det föreskrivs om i 1 mom. inte föreligger och om likvidationsåtgärder har vidtagits på det sätt

som föreskrivs i 3 mom., ska sammanslutningen konstateras vara upplöst och detta registreras i datasystemet för miljövarsinformation.

13 kap. Ersättningar

1 §. Lagligen orsakad förlust av förmån. I den gällande vattenlagen delas förluster av förmåner in i skador, men och andra förluster av förmåner. Indelningen saknar i regel betydelse med tanke på ersättningen för förlusten av förmånen, fastställandet eller deponeringen av ersättningen eller skyldigheten att betala ränta. Dikningsprojekt utgör dock ett undantag, eftersom ersättning i fråga om dem ska betalas endast för förluster av förmåner av typen skada.

Med tanke på grunderna för ersättningssystemet och parternas rättsskydd kan en mera omfattande skyldighet att tåla olägenheter när det gäller en enskilda projekttyp ifrågasättas i dagens samhälle. Inom rättspraxis har det ansetts att ersättningar kan fastställas också för vissa förluster av förmåner av typen men. Ett enhetligare ersättningssystem är motiverat också med tanke på att den nämnda begränsningen av ersättningsskyldigheten inte gäller dikning som orsakar förorening eller dikning i samband med en vattenstandsreglering.

Det föreslås att indelningen slopas och att kategorierna skada, men och annan förlust av förmån ersätts med begreppet förlust av förmån, som täcker alla de nämnda olika typerna av förluster. När det gäller dikning innebär detta att ersättningsskyldigheten utvidgas, eftersom inte bara skador som orsakas av dikning utan också men och andra förluster av förmåner ska ersättas.

I paragrafen föreskrivs om ersättning för förluster av förmåner till följd av åtgärder som vidtagits med stöd av tillstånd eller rätten till allmännyttjande. I praktiken är dessa de vanligaste situationerna då ersättning ska fastställas. Det är fråga om s.k. lagligen orsakade skador, dvs. om negativa följder som den projektansvarige eller verksamhetsutövaren har haft rätt att orsaka. Bestämmelsen motsvarar i sak 11 kap. 1 § 1—3 mom. i den gällande vattenlagen.

Ansvar för betalningen av ersättning ligger på den projektansvarige. Ersättnings-skyldigheten grundar sig normalt på ett tillstånd som beviljats av en myndighet (1 punkten) och som ger den projektansvarige rätt att genomföra ett visst vattenhushållningsprojekt. Momentets 2 punkt gäller ersättning för förluster av förmåner när rätt till tvångsåtgärder beviljas. I regel beviljas rätt till tvångsåtgärder i anslutning till ett vattenhushållningsärende, men ett ärende som gäller tvångsåtgärder kan också behandlas som ett separat ärende.

I vissa situationer kan det vara oklart om genomförandet av ett projekt kräver ett vattenrättsligt tillstånd. Om tillstånd för ett projekt av ovan nämnd orsak inte har sökts före genomförandet av projektet utan först i efterhand, är det motiverat att ersättningsfrågorna till följd av projektet behandlas på samma sätt i samband med tillståndet som om tillståndet hade sökts före genomförandet av projektet. Bestämmelser om detta finns i 3 punkten.

Enligt 4 punkten ska med stöd av bestämmelserna i vattenlagen fastställas ersättningar för förluster av förmåner till följd av projekt för vilka tillstånd inte behövs, dikningar, inrättande av farled, anvisande som sjötrafikområde och förhindrande av skador som orsakas av is. Med stöd av 4 punkten fastställs också ersättningar för förluster av förmåner till följd av flottning som avses i 9 kap. 5 § och flottningsskada som avses i 9 kap. 8 §.

2 §. Solidariskt ansvar. Ansvar för betalningen av ersättning ligger på den projektansvarige, dvs. i tillståndsärenden normalt tillsåndshavaren. I paragrafen föreskrivs om fördelningen av ersättningsansvaret på flera projektansvariga. Paragrafen gäller sådana situationer då flera olika aktörer tillsammans genomför ett enskilt projekt.

Om det finns flera projektansvariga utgör de en enda aktör i förhållande till dem som förlorar förmåner. Denna aktör ansvarar för genomförandet av projektet och för de ersättningar som fastställs. En situation där solidariskt ansvar tillämpas ska inte förväxlas med en situation där ansvaret för projektet ligger på en vattenrättslig sammanslutning som bildats för projektet. En vattenrättslig sam-

manslutning utgör utåt en enda projektansvarig. Bestämmelser om fördelningen av ansvaret inom en sammanslutning finns i 12 kap. i vattenlagen.

Enligt 1 mom. är de projektansvariga solidariskt skyldiga att betala den ersättning som avses i detta kapitel. Om någon av de solidariskt ansvariga har betalat mera ersättning än sin andel av ersättningen, har denne rätt att av de övriga ersättningsskyldiga kräva deras andelar.

Paragrafens 2 mom. innehåller en utvidgning av bestämmelsen om solidariskt ansvar och regressrätt i 1 mom. Om någon av de solidariskt ansvariga uppenbarligen är insolvent eller om dennes vistelseort är okänd, ansvarar de övriga ersättningsskyldiga för dennes andel. Om den som har betalat mera än sin egen andel kräver att någon annan betalar sin andel och betalningen inte sker inom en månad efter det att kravet framställdes, ansvarar de övriga ersättningsskyldiga solidariskt för denna andel.

När ett ersättningsärende avgörs ska det specificeras vem eller vilka som är ersättningsskyldiga. Om flera ansökningar avgörs genom ett och samma beslut, ska de olika projektens andel av respektive förlust av förmån naturligtvis specificeras när frågan om ersättningsskyldighet avgörs.

I paragrafen föreskrivs inte om grunderna för fördelningen av ansvaret mellan de projektansvariga, utan dessa fastställs enligt allmänna civilrättsliga bestämmelser.

3 §. Förlust av förmån i vissa särskilda fall. De förluster av förmåner som avses i 1 mom. ska ersättas på samma sätt som lagligen orsakade förluster av förmåner, även om de orsakats av funktionsstörningar hos anläggningarna och anordningarna.

Agaren till och innehavaren av en anordning eller en anläggning svarar solidariskt för ersättningen för förlusten av förmånen oberoende av vållande. Utgångspunkten är att anordningens ägare ansvarar för att anordningen fungerar på behörigt sätt och för att förluster av förmåner till följd av funktionsstörningar ersätts. Om anordningen eller anläggningen dock har överlåtits i någon annans faktiska besittning och övervakning, ska också innehavaren ansvara för att anordningen fungerar på behörigt sätt. Det är inte nöd-

vändigt att i vattenlagen föreskriva om hur ansvaret i sista hand fördelas mellan ägaren och innehavaren.

Ansvaret omfattar inte sådana händelser som anordningens eller anläggningens ägare eller innehavare inte kan påverka. Anordningens ägare eller innehavare ansvarar inte för sådana förluster av förmåner som har orsakats t.ex. av oförutserbart kraftiga regn eller svåra översvämningar eller av utomstående skadegörelse. I dessa fall är det avgörande om det är fråga om en sådan exceptionell yttre faktor som ägaren eller innehavaren inte har behövt ha beredskap för med beaktande av projektets art och omständigheterna. Den som genomför ett vattenhushållningsprojekt måste t.ex. ha beredskap för exceptionella naturförhållanden eller olyckor som kan orsakas med en viss sannolikhet, samt ordna med skydd för anordningarna och anläggningarna mot skadegörelse.

Ägaren till eller innehavaren av en anordning eller anläggning ska svara för ersättningen för en förlust av förmån som omedelbart drabbar egendom och som beror på en funktionsstörning, oberoende av vållande. En indirekt skada på egendom ersätts dock endast i sådana fall då anordningens eller anläggningens ägare eller innehavare har förfarit uppsåtligt eller oaktsamt.

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i den sista meningen i 2 kap. 27 § 2 mom. i den gällande vattenlagen om ersättning för oförutsebara förluster av förmåner. Ett lagakraftvunnet beslut hindrar inte prövningen av ett yrkande som gäller ersättning för förlust av förmån som orsakats av att en anläggning har rastat eller av någon annan liknande händelse. Med tanke på prövningen av ett ersättningsyrkande spelar det heller ingen roll när det projekt som orsakat förlusten av förmånen har genomförts.

Paragrafens 4 mom. innehåller en avgränsning av vattenlagens och miljöskadelagens tillämpningsområde. Om det är fråga om en skada som avses i miljöskadelagen ska nämnda lag tillämpas på ersättningen för den.

4 §. Förlust av förmån till följd av samfärd i vattendrag. Enligt 1 kap. 25 § i den gällande vattenlagen ska sådan skada som orsakats genom samfärd i ett vattendrag ersättas av fartygets ägare oberoende av våll-

lande vid fartygets manövrering eller skötsel. Fartygsägarens strikta ansvar gäller sådana skador som verksamheten direkt orsakar. Om verksamheten har orsakat indirekt skada är fartygsägaren ansvarig om skadan orsakats genom uppsåtligt förfarande.

Bestämmelserna om fartygsägarens ansvar beaktar inte den utveckling som skett i fråga om ansvarsregleringen inom sjöfarten eller ansvarsregleringens koppling till den internationella konventionsutvecklingen. Redarens ansvar enligt 7 kap. i sjölagen grundar sig i huvudsak på vållande, även om vissa skador som fartyg orsakar omfattas av den reglering som grundar sig på strikt ansvar.

Skador enligt 1 kap. 25 § i den gällande vattenlagen, t.ex. kollision med en säkerhetsanordning för sjöfarten eller med en anläggning i ett vattendrag, är typexempel på sådana skador där bedömningen av ansvarsgrunden inte kan antas vara förenad med betydande osäkerhetsfaktorer eller svåra bevisfrågor. Att ersättningsansvaret grundar sig på ett vanligt vållandeansvar kan därför inte anses försämra den skadelidandes ställning avsevärt.

Paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse om sjölagens och vattenlagens tillämpningsområde i ersättningsrättsliga frågor. Om inte något annat följer av sjölagen tillämpas denna bestämmelse på ersättning för förlust av förmån till följd av samfärd i ett vattendrag.

Fartygets ägare ansvarar för ersättningar för förlust av förmån till följd av samfärd i ett vattendrag, om skadan har orsakats av uppsåtligt eller oaktsamt förfarande. Vållandet kan synas t.ex. i form av ett fel i styrningen av fartyget eller en försummelse av skyldigheten att sörja för fartygets sjövärdighet.

Det föreslås att vållande ska bli en allmän ansvarsgrund som ska gälla fartyg av alla typer och storlekar. Det kan inte anses ändamålsenligt att ansvarsgrunden varierar beroende på fartygets användningsändamål. Dessutom kan det i vissa fall uppstå problem vid bedömningen av användningsändamålet.

Vid fastställandet av ersättningen ska bestämmelserna i 13 kap. i vattenlagen iakttas. Till den del det är fråga om verksamhet som omfattas av sjölagens tillämpningsområde

ska man vid fastställandet av ersättningen beakta det som särskilt föreskrivs om begränsning av redarens ansvar och sjöpanträtt i sjölagen.

Ansvarsbestämmelsen gäller all slags samfärdsl i alla vattendrag. Med tanke på förlusten av förmånen spelar det ingen roll hur skadan uppkommit. Det är fråga om ersättning för en sådan förlust av förmån som har orsakats av en viss aktör. Med tanke på ersättningen saknar det i sig betydelse om förlusten av förmånen är en följd av en eller flera händelser. Eftersom den som orsakat förlusten av förmånen inte svarar för skada som orsakats av någon annan, kan det bli problematiskt att specificera andelarna då förlusten av förmånen har orsakats under en längre tidsperiod. Bestämmelserna om ersättning för förlust för förmån till följd av samfärdsl i vattendrag kan i vissa situationer överlappa bestämmelserna om ersättning för förlust av förmån till följd av användningen av en farled. I sådana fall då förlusten av förmånen har orsakats av samfärdsl i en farled och det inte är möjligt att påvisa vem som egentligen orsakat skadan, kan farledshållaren med stöd av 1 § vara ansvarig för det som hänt.

I fråga om ersättningen för förluster av förmåner till följd av samfärdsl i vattendrag särskiljs två specialfall som det föreskrivs om i 2 mom. Den som färdas i ett vattendrag är inte skyldig att ersätta skador om orsakas ett föremål som olagligen lagts ut i en kungsådra eller allmän farled. Den som utan tillstånd har lagt ut ett föremål på området i fråga har alltså inte rätt att få ersättning för sin förlust av förmån.

Bestämmelserna om ersättning för skador på fiskeredskap ändras inte. Om ett fångstredskap i eller utanför en farled skadas till följd av samfärdsl, ska förlusten av förmånen ersättas endast om den orsakas uppsåtligt eller av grov oaktsamhet.

När ersättningen fastställs ska man enligt 3 mom. beakta på vilket sätt den som lider förlust av förmån har bidragit till dess uppkomst. Om förlusten av förmånen t.ex. har blivit större på grund av bristfälligt skick hos egendomen eller bristfällig skötsel av den än om egendomen hade varit i behörigt skick, ska någon ersättning inte fastställas till den del förlusten av förmånen kan anses ha orsa-

kats av en försummelse som den som lidit förlusten av förmånen kunde ha påverkat.

5 §. Förlust av förmån som orsakats genom lagstridig åtgärd. I paragrafen föreskrivs om den lagstiftning som ska tillämpas på ersättning för personskador till följd av en åtgärd enligt vattenlagen och förluster av förmåner till följd av lagstridig verksamhet. På ersättningen för dessa tillämpas skadeståndslagen (412/1974). Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 1 § 4 mom. och 3 a § i den gällande vattenlagen. Om det är fråga om en skada som avses i miljöskadelagen tillämpas dock bestämmelserna i nämnda lag. När tillståndsmyndigheten behandlar ett ärende kan den bli tvungen att i samma ärende tillämpa inte bara vattenlagen utan också dessa lagar vid fastställandet av ersättningen.

6 §. Myndigheter och domstolar som behandlar ersättningsärenden. Enligt den allmänna bestämmelsen i 1 mom. ska ärenden enligt vattenlagen behandlas av tillståndsmyndigheten, om inte ärendet på grund av en specialbestämmelse ska avgöras av en annan myndighet eller domstol.

I 2 mom. föreskrivs om de ersättningsärenden som faller inom dikningsförrättningens och den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens behörighet. I enlighet med principen om samtidighet ska det vid dikningsförrättningar fastställas ersättningar för sådana förluster av förmåner som är berättigade med stöd av det beslut som meddelats vid dikningsförrättningen. På motsvarande sätt ska den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens behörighet i ersättningsärenden vara kopplad till de vattenhushållningsärenden som den ska behandla. Dessutom ska den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten behandla sådana ersättningsärenden i anslutning till dikning som enligt 5 kap. 3 eller 4 § inte ska behandlas vid en dikningsförrättning eller av tillståndsmyndigheten.

I 3 mom. föreskrivs om de ärenden som ska behandlas vid tingsrätten. Tingsrättens sakliga behörighet motsvarar bestämmelserna i 11 kap. 2 § 3 mom., 3 a § och 14 kap. 1—2 § i den gällande vattenlagen. Tingsrätten ska med vissa undantag behandla ärenden som gäller ersättning för personskador, skador till följd av en funktionsstörning hos en anläggning eller anordning, skador till följd

av samfärdsel i vattendrag och skador som orsakats i strid med lag.

7 §. Ersättningar i samband med ansökningsärenden. Paragrafen innehåller bestämmelser om fastställande av ersättningar i samband med ansökningsärenden. När ett tillstånd eller en nyttjanderätt beviljas ska tillståndsmyndigheten i regel på tjänstens vägnar bestämma att förluster av förmåner till följd av verksamheten ska ersättas. Ett undantag från detta är möjligheten i 11 kap. 18 § att avgöra en ansökan endast delvis. Med stöd av paragrafen kan ersättningsfrågorna behandlas separat från avgörandet i sak, men också i dessa fall fastställs ersättningarna på tjänstens vägnar.

Med stöd av 2 mom. kan tillståndsmyndigheten i samband med ett tillståndsärende behandla yrkanden som gäller ersättningar för förluster av förmåner som den verksamhet som ansökan gäller har orsakat innan ärendet avgörs, dvs. s.k. gamla skador. Samtidigt är det också möjligt att behandla yrkanden som gäller ersättning för förluster av förmåner som orsakats av de åtgärder som avses i 1 § 3 punkten. Förluster av förmåner som avses i detta moment kan ersättas antingen i samband med tillståndsärendet eller i form av ett separat ansökningsärende.

Behörighetsfördelningen mellan tillståndsmyndigheten och tingsrätten när det gäller ersättning för förluster av förmåner som avses i 5 § och som orsakats genom en lagstridig åtgärd fastställs i sak på basis av 2 mom. Om tillstånd senare beviljas för en åtgärd genom vilken en förlust av förmån lagstridigt har orsakats, kan yrkandet på ersättning för förlusten av förmånen prövas i samband med beviljandet av tillstånd eller i form av ett separat ersättningsärende.

Den som lidit förlust av förmån ska i samband med tillståndsärendet lägga fram ett yrkande på att förluster av förmåner som avses i 2 mom. ersätts. Om tillståndsmyndigheten t.ex. anser att behandlingen av ersättningsyrkandet i samband med tillståndsärendet orsakar dröjsmål eller annars är oändamålsenlig, kan den med stöd av 3 mom. utan prövning avvisa det yrkande som gjorts i samband med tillståndsärendet. I dessa fall ska ersättning yrkas hos tillståndsmyndigheten genom en separat ansökan. Ett sådant förfarande strider

dock mot den vattenrättsliga principen om samtidighet och man ska förhålla sig återhållsamt till det.

I ett avgörande som gäller separat behandling av ett ersättningsyrkande är det fråga om ett processuellt avgörande som inte försvagar den rättsliga ställningen för den som orsakar eller lider förlust av förmån. Därför föreslås att bestämmelsen i den gällande vattenlagen om att ändring i detta avgörande inte får sökas genom besvär ska tas in också i den nya vattenlagen.

8 §. Separata ersättningsärenden. Ersättningarna för förluster av förmåner till följd av vattenhushållningsprojekt fastställs i regel i enlighet med 7 § i samband med behandlingen av tillståndsärendet. I detta skede är det dock inte nödvändigtvis möjligt att förutse alla förluster av förmåner som projektet orsakar. I sådana situationer (oförutsedda skador) kan den som lidit en sådan förlust av förmån som enligt lagen ska ersättas enligt 1 mom. oberoende av ett tidigare lagakraftvunnet avgörande göra en separat ansökan om att förlusten av förmånen ska ersättas. Denna rätt gäller dock endast sådana förluster av förmåner i fråga om vilka ersättningsyrkandet inte har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. Med undantag för diktningförrättningar söks ersättningen hos samma myndighet som har beviljat tillstånd till projektet. Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 8 § 3 mom. i den gällande vattenlagen.

Paragrafens 2 mom. innehåller en förteckning över de yrkanden som ska behandlas som separata ersättningsärenden hos tillståndsmyndigheten. Förteckningens 1 punkt gäller sådana situationer då den förlust av förmån som ska ersättas orsakas av en åtgärd för vilken tillstånd eller nyttjanderätt enligt vattenlagen inte krävs. Normalt är det fråga om förluster av förmåner till följd av nyttjandet av de rättigheter som avses i 2 kap. 5 och 6 §. Enligt 2 punkten ska tillståndsmyndigheten avgöra yrkanden som gäller förluster av förmåner till följd av en funktionsstörning hos en anordning eller anläggning, om ersättningsyrkandena inte behandlas av tingsrätten. Tingsrättens behörighet i ärendet avgörs enligt 6 och 7 §. Momentets 3 punkt gäller sådana situationer som avses i 7 §

2 mom. Ersättning för förluster av förmåner som avses i detta moment ska yrkas hos tillståndsmyndigheten genom en separat ansökan.

Vid behandlingen av separata ersättningsärenden har det varit oklart i vilken mån officialprincipen ska tillämpas på avgörandet av ersättningsfrågor och hur bevisskyldigheten i fråga om orsakade skador och orsakssambandet mellan skadan och verksamheten fördelas mellan den som lidit förlust av förmån och den projektansvarige. Situationen är så tillvida problematisk att omfattningen på parternas bevisskyldighet i alla situationer inte klart kan förutses på förhand. Tillämpningen av officialprincipen i separata ersättningsärenden ska därför alltid bedömas från fall till fall med beaktande av arten av och omfattningen på projektet och de orsakade förlusterna av förmånerna samt kretsen av skadelidande.

Av flera orsaker är det svårt att uttömma de reglerade parternas skyldigheter. De separata ersättningsärendena bildar inte en klar enhetlig ärendegrupp, utan ersättningssituationerna och partsförhållandena kan vara av mycket olika slag. I ett ersättningsärende kan det i de enklaste fallen vara fråga om ett helt tydligt civilrättsligt tvistemål mellan två parter. Officialprincipen lämpar sig dåligt för behandlingen av ett sådant ärende. I ett omfattande vattenhushållningsprojekt kan det finnas tiotals eller rentav hundratals parter som lidit skada. En del av dem kan vara icke konstituerade delägarlag i fråga om vilka det inte går att peka ut en tydlig skadelidande eller part som för talan. På sådana ärenden lämpar sig de principer som iaktas i ett civilrättsligt tvistemål dåligt.

Arten av förlusten av förmånen spelar också en viss roll. Förluster av förmåner som gäller en enskild fastighet kan i regel verifieras objektivt av en utomstående, till skillnad från skador som har en mera avlägsen koppling till fastigheten. I omfattande projekt kan skadorna dessutom vara av mycket liknande slag. Som ett typiskt exempel kan nämnas vattendränkningsskador eller ras av strandterrasser som orsakas av ett omfattande regleringsprojekt och som är större än väntat. Situationen kan dessutom försvåras av att det är möjligt att påverka skadornas storlek ge-

nom ändringar av det sätt på vilket projektet genomförs.

Paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse om sökande av ersättning för förluster av förmåner i anslutning till dikning. Ersättningar för sådana förluster av förmåner avgörs enligt 6 § 2 mom. av den kommunala miljövårdsmyndigheten till vilken också ansökan om ersättning lämnas.

Ett ärende som gäller ersättning för en förlust av förmån som avses i 1 mom. ska enligt 4 mom. inledas inom tio år från det att anmälan om slutförande gjordes eller byggnadsarbetet slutfördes. Tidsfristen ska dock inte gälla förluster av förmåner som har orsakats av att anläggningen har rasat eller av någon annan oförutsedd orsak.

9 §. Förluster av förmåner som ska ersättas. I 1 mom. föreskrivs uttömmande om de förluster av förmåner som ska ersättas enligt vattenlagen. Förluster av förmåner som inte ingår i förteckningen ska ersättas endast till den del detta uttryckligen föreskrivs i de övriga kapitlen. I de övriga kapitlen har också de förluster av förmåner som nämns i förteckningen ställvis preciserats och ersättningen av vissa förluster av förmåner begränsats. Dessa specialbestämmelser åsidosätter bestämmelserna i 1 mom.

Förteckningen i 1 mom. motsvarar förteckningen i 11 kap. 3 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Under den tid vattenlagen har varit i kraft har ersättningspraxisen hunnit bli etablerad. Därför görs det inte några ändringar i de förluster av förmåner som ska ersättas, utan den etablerade ersättningspraxisen kvarstår oförändrad.

Fastställandet av ersättning enligt vattenlagen förutsätter att förlusten av förmånen är kopplad till en fysisk förändring i vattendragets tillstånd eller i fastigheten. För sådana ekonomiska förluster av förmåner som inte har någon koppling till en sakskada har inte några ersättningar fastställts enligt vattenlagen. Den koppling som krävs har visserligen kunnat vara mycket avlägsen. Ett undantag från kravet på att förlusten av förmånen ska vara fysisk är ersättningar för förluster av förmåner av typen immissioner. Dessutom har det i vissa situationer bestämts att ersättning ska betalas för förändringar i landskapet. I dessa situationer har det från fall till

fall bedömts om fastighetsägaren ska anses ha haft en skyddad rättslig ställning mot förändringar i landskapet. I dessa fall har man t.ex. kunnat fästa uppmärksamhet vid fastighetens avstånd från förändringen i landskapet, användningen av markområdet i fråga och andra förhållanden i området, innehållet i planen enligt markanvändnings- och bygglagen samt andra villkor som gäller ändringen av markanvändningen. Dessutom har man kunnat beakta hur kraftig, direkt och oförutsedd förändringen är.

Den fysiska kopplingen kan å andra sidan finnas via delägarskap i ett samfällt vattenområde. Vattenlagen innehåller inte några bestämmelser om ersättningar för skador som orsakas allmänna vattenområden annat än i fråga om yrkesfiske, och när regleringsavgiften slopas innehåller lagen inte heller någon annan mekanism för kompensering av ett allmänt intresse. I praktiken kan det dock närmast bli fråga om skador orsakade av förorening och på dessa tillämpas miljöskadelagen i stället för vattenlagen.

2 mom. föreskrivs i överensstämmelse med 11 kap. 3 § 2 mom. i den gällande vattenlagen att bestämmelserna i miljöskadelagen ska tillämpas på ersättningar för förluster av förmåner i vissa situationer. Enligt 12 § i miljöskadelagen ska det som lagen bestämmer om ersättningsskyldigheten och grunderna för bestämmande av ersättning tillämpas. Om ersättning enligt vattenlagen ska fastställas för en sådan förlust av förmån som också är en miljöskada som avses i miljöskadelagen, ska ersättningen fastställas enligt bestämmelserna i miljöskadelagen. Ett undantag från detta är sådana skador av typen föroreningar som orsakats av ett vattenhushållningsprojekt och där ersättningen grundar sig på den uttömmande förteckningen i 1 mom.

I 3 mom. finns en bestämmelse som grundar sig på 9 kap. 11 § 2 mom. i den gällande vattenlagen och som gäller ersättningsskyldigheten i anslutning till uttag av vatten. Den nuvarande specialbestämmelsen gäller endast uttag av grundvatten. Detta innebär dock inte att ersättning betalas för uttag av ytvatten. Därför föreslås att bestämmelsen ändras så att det faktum att vatten inte ersätts allmänt ska gälla uttag av vatten, varvid bestämmel-

sen entydigt omfattar uttag av både ytvatten och grundvatten.

Enligt bestämmelsen ska områdets ägare inte ha rätt till ersättning för vatten som tas på området. Bestämmelsen gäller allt vatten som omfattas av rådighetsrätten. Vattnet i en vattencistern eller brunn är dock undantaget, eftersom det enligt 2 kap. 1 § 1 mom. tillhör ägaren.

Som förlust av förmån som ska ersättas ska dock betraktas sådan försämrad tillgång till vatten som föranleds av uttag av vatten och drabbar ägaren eller den som med stöd av annan särskild rätt nyttjar grundvattnet, om försämringen inte ska anses vara ringa. Eftersom ersättningen fastställs från fall till fall är det inte möjligt att på lagnivå närmare fastställa tröskeln för ersättning, utan detta blir en fråga som avgörs inom lagens tillämpningspraxis.

Som en förlust av förmån till följd av försämrad tillgång till vatten kan t.ex. betraktas hindrande eller försvårande av verksamheten på en fastighet eller försvårande av de faktiska möjligheterna att nyttja en fastighet. När det gäller ersättning för förlust av förmån till följd av försämrade nyttjandemöjligheter måste det dock krävas obestridliga bevis på att verksamheten i fråga skulle ha inletts även om möjligheterna för vattenuttagsprojektet inte hade försämrats. Från fall till fall ska också sådana situationer bedömas där markägaren t.ex. på grund av en förändring i omständigheterna ändrar markanvändningen på sitt område i en riktning som innebär att vattentillgångarna nyttjas i större omfattning.

10 §. Hinder för eller försämring av allmän rätt att nyttja vattendrag. Paragrafen innehåller bestämmelser om ersättning för förluster av förmåner när allmän rätt att nyttja vattendrag inom vattenhushållningsprojekt hindras eller försämrats. Enligt 11 kap. 4 § i den gällande vattenlagen ersätts i regel inte sådana förluster av förmåner, och regleringen föreslås inte bli ändrad till denna del.

Ett undantag är dock det s.k. kvalificerade allmännyttjandet enligt 9 § 1 mom. 6 punkten och delvis 7 punkten. För att göra regleringen tydligare tas en uttrycklig hänvisning till dessa bestämmelser in i paragrafen. Detta är nödvändigt bl.a. eftersom det knappast alls finns någon rättspraxis om ersättning för för-

luster av förmåner som orsakas allmännyttjandet.

11 §. Ersättningens belopp. I paragrafen föreslås en motsvarande bestämmelse som i den gällande vattenlagen om de belopp som ska betalas i ersättning för förluster av förmåner. För förluster av förmåner till följd av ett vattenhushållningsprojekt ska full ersättning betalas, om inte förlusten av förmånen med stöd av en specialbestämmelse ska ersättas till en och en halv gång värdet. När ersättning för överlåtelse av fast egendom eller del av sådan egendom eller för upplåtande av nyttjanderätt till fast egendom fastställs ska lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) tillämpas, dock med beaktande av den föreslagna paragrafens 4 mom. och 12 §.

Paragrafens 2 och 3 mom. gäller situationer där projektet medför inte bara förlust av förmån utan även nytta för den som lider förlust av förmån. Regleringen om ersättning utgår från att den som lider förlust av förmån ska ha en oförändrad ekonomisk ställning, och därför ska den nytta som projektet medför beaktas när ersättningen fastställs. Detta gäller dock inte sådan nytta som medför en skyldighet att ta del i kostnaderna för projektet. Bestämmelserna motsvarar 11 kap. 5 § 2 och 3 mom. i den gällande vattenlagen.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om ersättning till en och en halv gång värdet. Ersättning till en och en halv gång värdet är ett undantag inom ersättningsregelringen i anslutning till inlösen och rätt till tvångsåtgärder. Principen har dock länge ingått i vattenlagstiftningen och den har ett etablerat tillämpningsområde. Principen har ursprungligen hänfört sig till ersättningen för vattenkraft som tas i drift, men senare har principen utvidgats till att gälla andra tvångsåtgärder som specificeras i momentet.

Tillämpningsområdet för ersättningen till en och en halv gång värdet kvarstår oförändrat, och därför gäller principen alltså endast de egendomsposter som förtecknas i momentet. Också avgränsningen som ingår i den sista meningen i momentet överensstämmer i fråga om tillämpningsområdet med den gällande lagen. Med vattenledningar avses både rörledningar och öppna bäddar.

12 §. Inlösen skyldighet. I paragrafen föreskrivs om den projektansvariges inlösen skyldighet i sådana situationer då den skadelidandes ekonomiska ställning inte kan upprätthållas genom en ersättning för förlusten av förmånen. Inlösen ska yrkas hos samma myndighet som enligt kapitlets bestämmelser är behörig att avgöra ersättningsärendet.

Enligt 1 mom. gäller inlösen skyldigheten sådana situationer där ett projekt i enlighet med tillståndsbeslutet orsakar fastigheten betydande olägenhet eller där restfastigheten orsakas motsvarande olägenhet till följd av inlösen. Upplåtelsen av nyttjanderätt och genomförandet av projektet kan innebära en så omfattande begränsning av möjligheten att nyttja egendomen att ägaren inte längre kan nyttja det område som är föremål för nyttjanderätten på ett ändamålsenligt sätt. På motsvarande sätt kan det område som blir kvar efter inlösen t.ex. bli oändamålsenligt litet eller få en oändamålsenlig form med tanke på den nuvarande användningen eller annan eventuell användning. I sådana situationer har ägaren på samma sätt som i 11 kap. 7 § i den gällande vattenlagen rätt att kräva inlösen av nyttjanderätten eller av det område som orsakas olägenhet på grund av nyttjanderätten.

I den gällande lagen har skyldigheten kopplats till fastigheten och det område som hör till den. I paragrafen ska det göras en mera exakt hänvisning till fastigheten, det samfälliga området eller delar av dem. Detta motsvarar bestämmelsens tolkningspraxis. I enlighet med 2 § i fastighetsbildningslagen och tolkningen inom rättspraxis betraktas också särskilda förmåner och servitut som en del av en fastighet.

Bestämmelsen om skyldigheten att lösa in en restfastighet preciseras så att denna skyldighet inte alltid leder till att hela registerenhets området löses in. Skyldigheten enligt bestämmelsen gäller endast den del av registerenheten som drabbas av den olägenhet som avses i momentet. Inlösen skyldighetens omfattning måste avgöras från fall till fall. I sådana situationer där den återstående fastigheten inte kan utnyttjas på ett förnuftigt sätt ska inlösen gälla hela registerenheten.

I 2 mom. föreskrivs om en inlösen skyldighet som motsvarar 11 kap. 7 § 2 mom. i de

gällande vattenlagen och som gäller en förlust av förmån som avses i 9 § 1 mom. 3 och 5 punkten. En rätt som avses i momentet förutsätter att det med tanke på den som lider förlust av förmån inte kan anses rimligt att enbart betala ersättning.

Paragrafens 3 mom. gäller storleken på ersättningen för den egendom som löses in. Enligt bestämmelsen ska ersättningen liksom för närvarande uppgå till en och en halv gång värdet, om inlösen gäller egendom i fråga om vilken en förlust av förmån ska ersättas till en och en halv gång värdet enligt 11 § 4 mom.

13 §. Överenskommelse om ersättning. Enligt 11 kap. 9 § i den gällande vattenlagen kan parterna komma överens om ersättningen. Bestämmelsen har fungerat på behörigt sätt och möjligheten i fråga ska kvarstå också i den nya vattenlagen. Om den egendom som förlusten av förmånen gäller är säkerhet för en fordran till förmån för en tredje part, förutsätter en överenskommelse om ersättningen samtycke av inteckningshavaren. Också bestämmelser om detta ska ingå i paragrafen precis som för närvarande.

Bestämmelsen om överenskommelsen om ersättning kompletteras med ett krav på att avtalet ska vara skriftligt. Därigenom försöker man förhindra bevisssvårigheter vid eventuella meningsskiljaktigheter. Det ställs inga formkrav på inteckningshavarens samtycke, men i de flesta fall är det alltså motiverat att samtycket ges skriftligen för att undvika bevisssvårigheter vid eventuella meningsskiljaktigheter.

14 §. Förebyggande eller minskning av förlust av förmån genom särskilda åtgärder. I paragrafen föreskrivs om den ersättningskyldiges skyldighet att i stället för att betala ersättning vidta de åtgärder som behövs för att förebygga och minska en förlust av förmån. Bestämmelsen hänför sig till de allmänna bestämmelserna i 2 kap. 7 § som gäller det sätt på vilket vattenhushållningsprojekt ska genomföras och som förutsätter att ett projekt ska genomföras på det sätt som har minst skadliga verkningar. Genomförandet av projekt på det sätt som orsakar minst olägenhet styr också bestämmelserna om fastställande av tillståndsvillkoren, eftersom också dessa utgår från att olägenheter till följd av projektet ska undvikas samt från att

förebyggande åtgärder har företrädde framom ersättningar i pengar.

I sak motsvarar paragrafen 11 kap. 13 § i den gällande vattenlagen, dock med moderniserad språkdräkt. I paragrafen preciseras inte vilka åtgärder den avser, utan utgångspunkten är att alla sådana åtgärder kan komma i fråga genom vilka projektets skadeverkningar kan förebyggas eller minskas. På samma sätt som i den gällande lagen kan t.ex. byggande av anordningar som skyddar egendomen vara en sådan åtgärd.

Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter inte någon ansökan av den som lider förlust av förmån, utan den behöriga myndigheten ska i samband med behandlingen av ett ersättningsärende på tjänstens vägnar bedöma tillämpningen av bestämmelsen. De som lidit skada kan naturligtvis framställa yrkanden krav på att verksamhetsutövaren ska åläggas att vidta förebyggande åtgärder. För att en åtgärd ska kunna åläggas krävs liksom för närvarande att kostnaderna för de förebyggande åtgärderna inte får vara oskäligt högre än de ersättningar som skulle betalas för förlusten av förmånen utan åtgärder.

15 §. Säkerställande av tillgången till vatten. Bestämmelsen kompletterar den ersättningsskyldiges skyldighet enligt 14 § att vidta behövliga åtgärder för att förebygga och minska skadeverkningarna av ett projekt. Paragrafen innehåller inte några sådana villkor enligt 14 § som gäller kostnaderna för åtgärderna och skäligheten. Den ersättningsskyldige ska åläggas att vidta behövliga arrangemang för att trygga tillgången till vatten, om den som är berättigad till ersättning kräver detta. Åläggandet kan dock förenas endast med ett sådant beslut som gäller ett tillståndspliktigt vattenhushållningsprojekt som förhindrar eller avsevärt försvårar uttaget av vatten.

Paragrafens 1 mom. grundar sig på början av 11 kap. 12 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Den gällande bestämmelsens förteckning över ersättande åtgärder ska dock inte tas in i momentet, utan i momentet ska det allmänt hänvisas till åtgärder som behövs för att säkerställa tillgången till vatten. Liksom för närvarande kan t.ex. anslutningen av en fastighet till vattentjänstverkets nät, byggande av en ny brunn eller fördjupande av en

befintlig brunn, förlängning av vattenledning eller byggande av en vattentäkt komma i fråga som sådana åtgärder. När en åtgärd övervägs ska man beakta de bestämmelser i lagen om vattentjänster som gäller vattentjänsternas mål och ordnandet av dem. Enligt dessa är en anslutning till vattentjänstverkets vattenledning det primära sättet att ordna tillgången till vatten alltid när detta skäligen är möjligt. Som en åtgärd som avses i momentet kan alltså t.ex. byggande av en anslutningsledning för att ansluta en fastighet utanför vattentjänstverkets verksamhetsområde till verkets vattenledningsnät komma i fråga.

I 2 mom. föreskrivs i överensstämmelse med andra meningen i 11 kap. 12 § 1 mom. i de gällande vattenlagen om underhållet av anordningar och anläggningar som uppförts på den ersättningsskyldiges bekostnad. Enligt momentet ska underhållsskyldigheten enligt huvudregeln alltså ligga på den som har rätt till ersättning. Tillståndsmyndigheten kan dock också bestämma att den ersättningskyldige är skyldig att sköta underhållet om detta är motiverat med beaktande av förhållandena.

I 3 mom. föreskrivs om sådana situationer där uttaget av vatten äventyras till följd av att en vattentäkt anläggs eller nyttjas. I dessa situationer är det möjligt att man i stället för att vidta de ersättande åtgärderna enligt 1 mom. ordnar tillgången till vatten på så sätt att den som har rätt till ersättning kan få behövt vatten från vattentäkten. På motsvarande sätt som i 11 kap. 12 § 2 mom. i den gällande vattenlagen förutsätter detta att rätten att få vatten inte medför oskäligen kostnader för vattentäktens ägare eller äventyrar täktens användningsändamål. Rätten att få vatten gäller endast en vattenmängd som motsvarar den förbrukning som den ersättningsberättigade tidigare hade och den ska vara i kraft så länge täkten används. Den som har rätt att få vatten ska också vara skyldig att betala ett sådant vederlag för vattnet som står i relation till vattentäktens driftskostnader. Den ersättningsskyldige svarar å andra sidan för anläggandet och underhållet av den vattenledning som behövs.

I 4 mom. föreskrivs att den som har rätt till ersättning är skyldig att delta i kostnaderna för de åtgärder som avses i momentet när

nyttan av åtgärden är större än förlusten av förmånen. Bestämmelsen motsvarar i sak 11 kap. 12 § 3 mom. i den gällande vattenlagen och syftet med den är att hindra att den som har rätt till ersättning får ogrundad nytta av åtgärden. I momentet föreskrivs därför att den som har rätt till ersättning och som drar nytta av åtgärden kan åläggas att enligt vad som är skäligt bidra till kostnaderna med högst en andel som motsvarar nyttan. Bestämmelsen ska liksom för närvarande gälla inte bara kostnaderna för vidtagandet av åtgärderna utan också t.ex. kostnaderna för underhåll av anordningarna och anläggningarna.

I 11 kap. 11 § i den gällande vattenlagen föreskrivs om rätten att i stället för ersättning få elektricitet mot överlåtelse av nyttjanderätten till vattenkraft. En sådan möjlighet har den som äger vattenkraft och den som tar i bruk vattenkraft också utan uttryckliga bestämmelser i lag. Den som börjar nyttja vattenkraft ska betala den ersättning som enligt grunderna i vattenlagen fastställs för vattenkraft som tas i drift. Bestämmelsen ökar inte den ersättning som ska betalas till den som överlåter vattenkraft, utan det är fråga om att en del av ersättningen betalas in natura, dvs. i form av elenergi. Bestämmelsen ger inte heller den som överlåter vattenkraft strikt rätt att få elenergi i stället för penningersättning. För att det ska vara möjligt att distribuera elenergi krävs att användningen av vattenkraften för det planerade ändamålet inte särskilt försvåras. Bestämmelsen har haft relativt ringa praktisk betydelse. Bestämmelsen föreslås bli slopad.

16 §. Betalning av ersättning. Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om fastställandet av ersättning. Enligt 1 mom. ska det i ett beslut om ersättningsskyldighet alltid anges när och hur ersättningen ska betalas. Om parterna har kommit överens om ersättningen ska detta nämnas i beslutet. I regel ska den ersättning som en myndighet fastställer betalas i ett för allt. Det kan anges att en ersättning ska betalas periodiskt endast om det finns särskilda skäl för det. På samma sätt som i 11 kap. 10 § i den gällande vattenlagen är det möjligt att som säkerhet för betalningen av en ersättning som ska betalas periodiskt på yrkande av ersättningstagaren förena

beslutet med en bestämmelse om ställande av säkerhet.

Enligt 2 mom. ska det i beslutet bestämmas när den projektansvarige får vidta åtgärder som medför ersättningsskyldighet. Syftet med bestämmelsen är att skydda ersättnings-tagarnas rättigheter. Detta ska inte förväxlas med de bestämmelser som gäller det sätt på vilket projektet ska genomföras och som meddelas i enlighet med 3 kap. 10 §. Med beslut avses inte bara egentliga tillstånd och andra bemyndigande beslut utan också andra rättigheter till tvångsåtgärder som beviljas separat från dem.

Enligt 3 mom. ska ersättningen i ett för allt liksom för närvarande betalas eller deponeras hos regionförvaltningsverket vid en tidpunkt som tillståndsmyndigheten bestämmer och senast ett år efter att beslutet har vunnit laga kraft. I vissa fall ska det bestämmas att ersättningen ska betalas redan tidigare. Särskilda bestämmelser gäller i sådana situationer där åtgärderna enligt lag kan vidtas redan innan tillståndsbeslutet vunnit laga kraft och innan ersättningarna betalats. Till dessa åtgärder hör åtgärder som grundar sig på det tillstånd till förberedelser som avses i 3 kap. 17 § eller det tvåstegsförfarande som avses i 11 kap. 18 §. Med stöd av momentet kan parterna också avtala om att åtgärden vidtas innan ersättningen betalas eller deponeras. Det ska anges att ersättningen ska betalas inom 30 dagar från det att beslutet om ersättning meddelats i situationer enligt 1 § 3 punkten och i fall som avses i 1 kap. 18 § 2 mom., om den verksamhet som avses i tillståndet har påbörjats.

I 4 mom. föreskrivs om den tidpunkt för betalning av ersättning som ska tillämpas i separata ersättningsärenden. Enligt bestämmelserna ska ersättningen betalas inom 30 dagar från det att beslutet om ersättning har vunnit laga kraft. Om det dock bestäms att ersättningen ska betalas periodiskt, tillämpas den nämnda tidsfristen på 30 dagar endast på de betalningsposter som hänför sig till tiden före ersättningsbeslutet.

17 §. Ränta som ska betalas på ersättning. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten att betala ränta på ersättningarna. Avsikten är att den som lider förlust av förmån ska kompenseras om betalningen av ersättningarna för-

dröjs. Skyldigheten enligt vattenlagen att betala ränta på ersättningarna för tiden före förfallodagen gäller sådana situationer där den förlust av förmån som medför ersättnings-skyldighet har orsakats eller får orsakas innan ersättningen betalas. Den mångfald av ersättningssituationer som uppkommer enligt vattenlagen gör det motiverat att allttjämt i sin helhet hålla kvar bestämmelserna om skyldigheten att betala ränta i vattenlagen, även om det t.ex. i inlösningslagen finns bestämmelser om inlösarens skyldighet att betala ränta på obetald inlösningsersättning räknat från den dag då området tagits i besittning. I fråga om den ränta som ska betalas på ersättningen efter förfallodagen finns det knappast alls någon skillnad mellan vattenrättsliga ersättningar och andra civilrättsliga ersättningar, och därför är det i fråga om dröjsmålsrätten i stor utsträckning möjligt att stödja sig på bestämmelserna i räntelagen.

Paragrafens 1 mom. gäller separata ersättningsärenden. Enligt bestämmelsen ska sex procents årlig ränta betalas på ersättningar som avses i 8 § 1 och 2 mom. antingen från och med den dag då ersättningsyrkandet framställdes eller handläggningen av ersättningsfrågan annars blev anhängig till och med förfallodagen. Med framställande av ett ersättningsyrkande avses det att yrkandet framställs hos myndigheten enligt det förfarande som anges i vattenlagen, t.ex. i samband med behandlingen av tillståndsärendet eller genom en separat ersättningsansökan. Andra yrkanden som eventuellt tidigare framställts hos den som genomför projektet har inte samma rättsverkningar. Om ersättningsyrkanden har framställts vid flera tidpunkter tillämpas den räntebetalningstidpunkt som är fördelaktigast för ersättningstagaren.

I 2 mom. anges när skyldigheten att betala ränta börjar i sådana situationer då det enligt ett beslut i ett vattenhushållningsärende är tillåtet att vidta en åtgärd som föranleder ersättningsskyldighet innan ersättningen betalas eller då tillstånd för ett vattenhushållningsprojekt söks först i efterhand eftersom det antagits att projektet inte förutsätter något tillstånd enligt vattenlagen. I dessa fall börjar skyldigheten att betala ränta vid den tidpunkt då den åtgärd som föranleder ersätt-

ningsskyldigheten har vidtagits. I fråga om sådana tillståndspliktiga projekt för vilka det inte har ansökts om tillstånd eftersom de på förhand inte antagits medföra sådana konsekvenser som innebär att ett tillstånd behövs, fastställs den tidpunkt när skyldigheten att betala ränta börjar alltså på olika sätt beroende på om ersättningsyrkandet framställs i ett separat ersättningsförfarande eller i efterhand i tillståndsförfarandet. Bestämmelsen överensstämmer med 11 kap. 14 a § 3 mom. i den gällande vattenlagen.

I 3 mom. föreskrivs om skyldigheten att betala ränta på ersättningar som ska betalas periodiskt. I fråga om dessa ersättningar tillämpas 1 och 2 mom. endast på de betalningsposter som hänför sig till tiden före ersättningsbeslutet.

I 4 mom. föreskrivs om den projektansvariges skyldighet att betala dröjsmålsränta enligt räntelagen för tiden efter förfallodagen. Dröjsmålsräntan fastställs på tjänstens vägnar både när det gäller ersättningar i ett för allt och periodiska ersättningar. Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 14 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

18 §. Återbetalning av ersättning. Paragrafen om återbetalning av ersättning motsvarar 11 kap. 14 b § i den gällande vattenlagen. När ersättning återbetalas är det fråga om ett slags återbetalning av en grundlös förmån. Det kan t.ex. hända att ett projekt av någon orsak inte genomförts, även om de ersättningar som fastställts på förhand redan har betalats. Den projektansvarige har i sådana fall med stöd av bestämmelsen rätt att genom en ansökan som riktas till tillståndsmyndigheten yrka på återbetalning av ersättningen.

Huvudregel ska vara att ersättningen återbetalas på ansökan. Tillståndsmyndigheten eller besvärdomstolen kan dock med hänsyn till storleken på den ersättning som har betalats utan grund eller till ett för stort belopp och med hänsyn till omständigheterna bestämma att ersättningen inte behöver återbetalas. Som sådana omständigheter som avses i bestämmelsen betraktas t.ex. skälighetssynpunkter. Ersättningstagaren kan t.ex. i god tro ha använt ersättningen och då kan en återbetalning medföra oskäliga svårigheter.

19 §. Ersättning som ska betalas för intecknad egendom. I paragrafen samlas be-

stämmelserna om betalning av ersättning när ersättningsskyldigheten avser intecknad egendom. Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar 11 kap. 15 § i den gällande vattenlagen och 3 mom. motsvarar 11 kap. 16 §. Huvudregeln ska alltså vara att den ersättning som ska betalas för intecknad egendom för att skydda panträttens innehavare ska deponeras hos regionförvaltningsverket. En bestämmelse om detta föreslås i 1 mom. Innehavaren av panträtt har lika rätt till det deponerade ersättningsbeloppet som denne hade till den pantsatta egendomen.

I 2 mom. föreskrivs om undantag från huvudregeln i 1 mom. Rättsskyddet för innehavaren av panträtt förutsätter inte i samtliga fall att ersättningen deponeras. En sådan situation kan t.ex. uppkomma då den förlust av förmån som ska ersättas är så ringa att den inte nämnvärt minskar värdet på säkerheten. Ett undantag från huvudregeln i 1 mom. kan också göras om panthavaren genom samtycke frivilligt godtar en eventuell försvagning av sin ställning.

I 3 mom. föreskrivs om situationer där den förlust av förmån som projektet föranleder avser intecknad egendom, men projektet kommer en annan fastighet som tillhör samma ägare eller andra självständiga projekt till godo. Ersättningen för förlusten av förmånen ska i dessa fall deponeras på det sätt som avses i 1 mom., om inte något annat följer av 2 mom.

20 §. Ersättning som en förmån som hör till egendomen. Paragrafen motsvarar 11 kap. 18 § i den gällande vattenlagen och i den föreskrivs om sambandet mellan en enskild fastighet och den ersättning som ska betalas periodiskt. Enligt bestämmelsen ska en sådan ersättning alltså vara en oskiljaktig del av den egendom som orsakas den förlust av förmån som ska ersättas.

21 §. Nedsättning av arrendeavgift. Paragrafen motsvarar 11 kap. 19 § i den gällande vattenlagen och i den föreskrivs om arrendators rätt att få nedsättning av arrendeavgiften som kompensation för förlorad besittning eller förlorad rätt att nyttja en del av området på grund av en åtgärd enligt vattenlagen. Bestämmelsen preciseras så att det framgår av den att dess tillämpningsområde också omfattar andra arrendatorer än sådana som avses

i jordlegolagen. Möjligheten att nedsätta arrendet ska också gälla hyrestagare enligt hyreslagstiftningen. För tydlighetens skull fogas också en bestämmelse om behörig myndighet till paragrafen. Enligt bestämmelsen ska ett ärende behandlas vid tingsrätten.

22 §. Upphävande av ersättningsskyldighet. Paragrafen motsvarar 11 kap. 21 § 2 mom. i den gällande vattenlagen och i den föreskrivs om tillståndshavarens rätt att ansöka om att ersättningsskyldigheten upphävs om han eller hon avstår från att genomföra projektet. Bestämmelsen gäller sådana situationer där ersättningsskyldigheten har uppkommit redan innan verksamheten inleddes. I sådana fall är det inte motiverat att en lagligen fastställd ersättningsskyldighet förblir i kraft, eftersom det inte heller uppstår någon sådan förlust av förmån som ligger till grund för ersättningen.

14 kap. Tillsyn och förvaltningstvång

1 §. Tillsynsmyndigheter. Med laglighets-tillsyn avses tillsyn över vattenlagen samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Laglighets-tillsynen omfattar också tillsynen över tillstånd och över att tillståndsvillkoren iakttas. Tillsynsbefogenheterna enligt vattenlagen inverkar inte på tillsynsbefogenheterna enligt någon annan lagstiftning. I förhållande till tillsynen enligt vattenlagen har dammsäkerhetsmyndigheten självständig behörighet i frågor som gäller dammars säkerhet och närings-, trafik- och miljöcentralen i fiskeriekonomiska frågor.

Tillsynsmyndigheter enligt vattenlagen är liksom för närvarande närings-, trafik- och miljöcentralen, som är statlig tillsynsmyndighet, och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Myndigheterna ska ha parallell och av varandra oberoende behörighet i ärenden som gäller laglighets-tillsyn. Kommunernas och närings-, trafik- och miljöcentralernas resurser och regionala tillsynsbehov varierar i sådan utsträckning att en fördelning av behörigheten mellan tillsynsmyndigheterna på lagnivå inte kan anses ändamålsenlig. De kommunala miljöförvaltningsmyndigheterna och närings-, trafik- och miljöcentralerna har ofta

sinsemellan kommit överens om förfarandena vid tillsynen och fördelningen av uppgifterna. Bestämmelsen gör detta möjligt också i fortsättningen.

På ministerienivå ligger ansvaret för styrningen av tillsynen på miljöministeriet. Miljöministeriet är inte den tillsynsmyndighet som avses i lagen, utan ministeriet ansvarar för den allmänna styrningen av tillsynen och ordnandet av den. Miljöministeriet har för skötseln av de uppgifter som ankommer på det allmänna befogenheter att inom sitt ansvarsområde meddela allmänna anvisningar och rekommendationer i syfte att styra praxisen vid tillämpningen av bestämmelserna. Befogenheterna gör det dock inte möjligt att meddela normer som är bindande för myndigheterna.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken det genom förordning av miljöministeriet kan utfärdas bestämmelser om förfarandena i samband med tillsynen och ordnandet av tillsynen. Bestämmelsen motsvarar i sak 21 kap. 1 § i den gällande vattenlagen, med stöd av vilken miljöministeriet kan meddela allmänna anvisningar om laglighets-tillsynen över vattenlagen. Även om bemyndigandet inte har utnyttjats ska möjligheten kvarstå. Med beaktande av bestämmelserna i grundlagen och innehållet i tillsynsanvisningarna och deras förpliktande verkan kan tillsynsanvisningarna inte meddelas i form av anvisningar, utan de ska meddelas i form av bestämmelser på förordningsnivå.

2 §. Myndighetsåtgärder vid lagstridiga förfaranden. En lagstridighet kan ta sig uttryck i en verksamhet som strider mot eller en försummelse av bestämmelserna i en lag, en norm på lägre nivå eller ett myndighetsbeslut. När de villkor som anges i paragrafen är uppfyllda ska myndigheten vara skyldig att vidta de åtgärder som avses i bestämmelsen. Åtgärderna har inte någon inbördes företrädesordning och de begränsar inte tillämpningen av andra åtgärder. Myndigheten kan enligt prövning från fall till fall avgöra vilka åtgärder det är skäl att vidta.

Åtgärderna motsvarar åtgärderna i 21 kap. 2 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Till dessa åtgärder hör en uppmaning att upphöra med det förfarandet som bryter mot villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller för-

ordnanden, väckande av ett förvaltnings-tvångsärende och anmälan till polisen för inledande av förundersökning. Tillsynsmyndigheten har dessutom i tillsynsärenden möjlighet att med stöd av 10 § vidta omedelbara åtgärder för att undanröja olägenheter eller faror till följd av verksamheten samt att med stöd av 11 § avbryta vissa typer av lagstridig verksamhet.

Jämfört med den gällande lagen har bestämmelsen om anmälan till polisen inte längre kvar villkoret om att anmälan inte behövs när allmänt intresse inte kräver att åtal väcks. Med beaktande av problemen i anslutning till gränsdragningen mellan allmänt och enskilt intresse kan det inte anses motiverat att begränsa tillsynsmyndighetens anmälningsskyldighet till gärningar som kränker allmänt intresse. Det är dock inte meningen att polisen ska underrättas om alla sådana mindre forseelser eller försummelser i fråga om vilka det med tanke på påföljdssystemets preventiva funktion inte krävs någon straffrättslig bedömning. Därför föreslås att anmälan inte ska behöva göras om gärningen är ringa, eftersom tolkningen då kan antas vara entydigare än en gränsdragning mellan allmänt och enskilt intresse. Bedömningen av när en gärning är ringa ska göras inom rättspraxis.

3 §. Rätt att få upplysningar och göra inspektioner. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndighetens rätt att få upplysningar och göra inspektioner i tillsynssyfte. Paragrafen grundar sig på den gällande vattenlagens 21 kap. 2 § 2 mom., som har ändrats i enlighet med 83 § i miljöskyddslagen. I sak innebär detta ingen stor förändring jämfört med det rådande rättsläget.

I 1 och 2 mom. specificeras vem som har rätt att få upplysningar och göra inspektioner. Förutom tillsynsmyndigheterna har också de tjänstemän och tjänsteinnehavare som de förordnat denna rätt.

I 1 mom. specificeras myndighetens befogenheter när det gäller rätten att få upplysningar och göra inspektioner. Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) av en annan myndighet få de upplysningar som den behöver för skötseln

av sin tillsynsuppgift. På grund av situationernas mångfald är det inte möjligt att på lagnivå uttömmande specificera vilka register och myndigheter som omfattas av tillsynsmyndighetens rätt att få upplysningar. Tillsynsmyndigheten ska också ha rätt att av projektansvariga få de upplysningar som den behöver för att kunna sköta sina uppgifter. Rätten att färdas på annans område ger tillsynsmyndigheten rätt att röra sig även på sådana områden som inte omfattas av allmansrätten. Rätten att röra sig på den plats där verksamhet bedrivs är ofta begränsad och därför ska det i momentet föreskrivas om tillsynsmyndighetens rätt att röra sig där. För att tillsynsmyndigheten ska kunna kontrollera en verksamhets konsekvenser ska den ha rätt att göra inspektioner och undersökningar, utföra behövliga mätningar och ta prover.

I 2 mom. föreskrivs om den rätt att få upplysningar och göra inspektioner som personer som står i arbets- eller uppdragsförhållande till tillsynsmyndigheten har. Den praktiska skötseln av tillsynsuppgifterna innefattar sådana uppgifter som inte inbegriper utövande av offentlig makt, och den som sköter dessa uppgifter behöver inte nödvändigtvis stå i ett offentligrättsligt tjänsteförhållande till tillsynsmyndigheten. Det kan vara ändamålsenligt att personer som står i arbets- eller uppdragsförhållande till tillsynsmyndigheten anförtros den praktiska skötseln av dessa uppgifter. Dessa personer ska ha de befogenheter som skötseln av uppgifterna förutsätter och som det föreskrivs om i detta moment. Detta införs genom en hänvisningsbestämmelse till det föregående momentet. Bestämmelsen ska dock inte omfatta enstaka arbetsuppgifter som är förenade med utövning av offentlig makt.

Den begränsning som gäller hemfriden motsvarar 83 § 3 mom. i miljöskyddslagen. Rätten att få upplysningar och göra inspektioner enligt 1 mom. ska inte i alla fall sträcka sig till hemfridsskyddade utrymmen. I fråga om dessa utrymmen förutsätts dessutom att åtgärderna är nödvändiga för att skydda liv, hälsa, egendom, säkerhet eller miljön. Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att få tillträde också till utrymmen som omfattas av hemfriden, om tillsynsmyndigheten har grundad anledning att misstänka att det före-

kommit brott mot vattenlagen eller mot villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden som meddelats med stöd av den.

4 §. Åtgärder vid överträdelser eller försummelser. I paragrafen föreskrivs om de administrativa förpliktelser som den myndighet som beslutar om förvaltningstvång kan ålägga en part som handlat i strid med lagen. I sak motsvarar bestämmelsen om dessa förpliktelser 21 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. De förbud och ålägganden som avses i 1 mom. ska utgöra huvudförpliktelser i samband med förvaltningstvång, och de kan med stöd av 8 § förenas med vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande. På grund av hänvisningsbestämmelsen i 84 § 3 mom. i miljöskyddslagen tillämpas bestämmelsen också i s.k. blandade projekt.

Bestämmelserna om anhängiggörande av ett förvaltningstvångsärende ändras så att ett förvaltningstvångsärende inte längre kan anhängiggöras genom en anmälan av en myndighet. I fortsättningen ska också ärenden som en myndighet tagit initiativ till anhängiggöras genom ansökan.

Inom rättspraxis har det ansetts att tvångsmedel enligt vattenlagen också kan tillgripas gentemot sådana fastighetsägare som inte själva har vidtagit den lagstridiga åtgärden. För att göra saken tydligare ska en uttrycklig bestämmelse om detta tas in i 2 mom. I regel är det fråga om sådana situationer där fastigheten har övergått till en ny ägare. Med tanke på rättssystemets trovärdighet är det inte acceptabelt att fastighetens nya ägare kan få en bättre rätt till ett vattenhushållningsprojekt än sin föregångare.

I lagen intas inte någon möjlighet enligt 21 kap. 3 § 1 mom. i den gällande vattenlagen att ge parterna rätt att själva vidta den rättelseåtgärd som behövs. Enligt 8 § kan endast tillsynsmyndigheten få en sådan rätt. Ett hot om tvångsutförande som föreläggs en enskild kan ifrågasättas bl.a. med tanke på rättsskyddet för den som är föremål för åtgärden och därför ska det slopas.

5 §. Förfarandet i förvaltningstvångsärenden. I 1 mom. föreslås bestämmelser om hörande av parter och myndigheter. Innan ett förbud eller åläggande meddelas ska den som förvaltningstvånget gäller ges tillfälle att bli

hörd. Från fall till fall ska också andra parter och myndigheter ges tillfälle att framföra sin åsikt med anledning av ansökan, om avgörandet i ärendet kan påverka deras intressen eller de intressen över vilka de utövar tillsyn.

I 2 mom. föreskrivs om de bestämmelser som ska iakttas vid behandlingen av förvaltningstvångsärenden. Vid behandlingen ska i tillämpliga delar iakttas de bestämmelser som iakttas vid behandlingen av ansökningsärenden. I momentet föreskrivs också om delgivning av ett beslut som gäller förvaltningstvång. Beslutet ska delges som bevislig delgivning enligt 60 § i förvaltningslagen. Bestämmelsen motsvarar 16 kap. 25 § 3 mom. i den gällande vattenlagen.

Bestämmelser om verkställbarheten av beslut som gäller förvaltningstvång ska ingå i 15 kap. 8 §.

Bestämmelser om den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens möjlighet att utöva förvaltningstvång i dikningsärenden finns i 5 kap. 5 § 3 mom.

I 3 mom. föreskrivs om ersättning för parternas kostnader. I ärendet iakttas förvaltningsprocesslagen i tillämpliga delar.

6 §. Avhjälpan av naturskador. Bestämmelsen motsvarar 21 kap. 3 c § i den gällande vattenlagen. Genom paragrafen har förpliktelserna enligt miljöansvarsdirektivet genomförts i fråga om verksamheter inom tillämpningsområdet för vattenlagen. Paragrafen ska gälla skador på vatten till den del det inte handlar om föroreningsskador som regleras i miljöskyddslagen. Dessutom ska paragrafen gälla naturskador enligt 5 a § i naturvårdslagen, vilka kan uppkomma i samband med skador på vatten eller som självständiga skador. Bestämmelser om naturskador finns i naturvårdslagen, men när det gäller verksamheter inom tillämpningsområdet för vattenlagen är det ändamålsenligt att hjälpåtgärder som gäller naturskador vidtas vid ett förfarande enligt vattenlagen.

Den föreslagna bestämmelsen ska gälla situationer där en sådan åtgärd i anslutning till uppdämning eller uttag av vatten som strider mot bestämmelser eller föreskrifter eller en försummelse av skyldigheterna i anslutning till ett uppdämnings- eller vattenuttagsprojekt förorsakar eller innebär ett överhängande hot om en betydande negativ förändring i vatten-

drag eller grundvatten eller en naturskada som avses i naturvårdslagen.

I 1 mom. bestäms om åläggande att förebygga ett överhängande hot om en betydande negativ förändring i vattendrag, grundvattnet eller naturen eller att begränsa den så att den blir så obetydligt som möjligt eller att avhjälpa en olägenhet eller skada som redan uppkommit.

I 2 mom. föreskrivs om ansvar som gäller naturskador som förorsakats av oaksamhet. I momentet bestäms om åläggande att förebygga och avhjälpa naturskador som avses i 5 a § i naturvårdslagen. Ett åläggande om att avhjälpa naturskador som förorsakats genom en åtgärd i anslutning till uttag och uppdämning ska meddelas utan villkoret att ett fel har begåtts. Om en naturskada har förorsakats i samband med något annat projekt inom tillämpningsområdet för vattenlagen än i samband med uppdämning eller uttag av vatten, ska för ett åläggande förutom en lagöverträdelse också förutsättas att den projektansvariga har handlat uppsåtligt eller av oaksamhet.

Vid behandlingen av ett ärende som gäller avhjälpande av skador som avses i paragrafen ska förfarandet enligt 5 § iakttas. I samband med förvaltningstvångsärenden ska tillståndsmyndigheten således i praktiken också utreda om en åtgärd i strid med eller en försummelse av bestämmelserna i vattenlagen har orsakat en betydande negativ förändring i vattendrag eller grundvatten eller en naturskada eller om det handlar om ett överhängande hot om en sådan olägenhet eller skada. Om det är fråga om detta, ska tillståndsmyndigheten utöver övriga eventuella ålägganden enligt 4 § också ålägga den som orsakat olägenheten att vidta behövliga åtgärder för att förebygga negativa effekter eller begränsa dem och vid behov avhjälpa olägenheten. Bestämmelser om hjälpåtgärder finns i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador. När ett åläggande meddelas ska förfarandet i 5 § iakttas.

På samma sätt som för förvaltningstvång i övrigt gäller att ålägganden att vidta åtgärder för att förebygga, begränsa och avhjälpa skador kan bli aktuella endast i situationer där någon har brutit mot vattenlagen, med andra ord antingen när det inte har sökts något så-

dant tillstånd för verksamheten som förutsätts i vattenlagen eller när någon har handlat i strid med tillståndet. Skador som avses i miljöansvarsdirektivet kan i praktiken inte förorsakas genom någon sådan åtgärd inom vattenlagens tillämpningsområde som enligt lagen inte är tillståndspliktig. Tillstånd enligt lagen ska inte heller kunna beviljas för verksamhet som kan orsaka skador som avses i direktivet.

I praktiken förfaller förvaltningstvångsförfarandet enligt vattenlagen ofta i det skedet då lagöverträdelsen har undanröjts. Om en betydande negativ förändring eller en naturskada som avses i paragrafen har uppkommit, ska tillståndsmyndigheten alltid meddela ett åläggande om hjälpåtgärder. Det är således inte tillräckligt att den som orsakat skadan beviljas tillstånd efter det att följderna redan har uppdagats.

Skador i vatten enligt miljöansvarsdirektivet har definierats genom att det hänvisas till vattnens ekologiska, kemiska och kvantitativa status så som de definieras i ramdirektivet för vatten. I 3 mom. sammankopplas därför bedömningen av skadans betydelse med sådana omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt vad som har angetts i den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen. En motsvarande hänvisning finns för närvarande i 3 kap. 6 §, som gäller jämförelse av intressen. Klassificeringssystemet för vattnens status ska kunna nyttiggöras vid bedömningen av olägenhetens betydelse på motsvarande sätt som vid bedömningen av betydande förorening enligt miljöskyddslagen.

Genom förordning av statsrådet ska närmare bestämmelser kunna utfärdas om bedömningen av hur betydande en negativ förändring är och om omständigheter som ska beaktas vid bedömningen.

7 §. Underrättande av naturskador. Bestämmelsen motsvarar 21 kap. 3 d § i den gällande vattenlagen. Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten att underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om olägenheter och skador enligt 6 § och överhängande hot om sådana. Paragrafen innehåller också bestämmelser om skyldighet att i händelse av skador vidta åtgärder för att förebygga nega-

tiva effekter eller begränsa de negativa effekterna så att de blir så små som möjligt. Den som orsakar olägenheter eller skador bör ges möjlighet att självständigt vidta åtgärder för att förebygga skador och begränsa dem. Om inga åtgärder har vidtagits, ska tillståndsmyndigheten kunna ålägga åtgärder med stöd av 6 §.

8 §. Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande. I överensstämmelse med miljöskyddslagen ska ett förbud eller åläggande som avses i 4 § alltid förenas med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande. Syftet med bestämmelsen är bl.a. att säkerställa att det inte uppstår oklarhet om att förbudet eller åläggandet har karaktären av ett förvaltningstvångsärende. I undantagsfall, när detta är onödigt på grund av att det inte råder något tvivel om att förbudet eller åläggandet iakttas, behöver något hot dock inte föreläggas.

Huvudregeln inom förvaltningsförandet och i vattenlagen är att de projektansvariga själva ska ges tillfälle att rätta till den lagstridiga situation de orsakat. I vissa situationer är detta förfarande dock inte meningsfullt. Om de projektansvariga t.ex. på grund av bristfälligt kunnande inte har faktiska möjligheter att uppfylla sina förpliktelser, kan det vara effektivare och procedurmässigt enklare att ge tillsynsmyndigheten rätt att vidta den åtgärd som behövs.

På ett ärende som gäller vite eller hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande tillämpas viteslagen (1113/1990) som komplement. De kostnader som orsakas av åtgärder som vidtagits i syfte att rätta till en lagstridig situation har offentligrättslig grund och är i detta hänseende jämförbara med skatter och offentligrättsliga avgifter. När närings-, trafik- och miljöcentralen ges rätt till tvångsutförande betalas kostnaderna i förskott av statens medel. Om rätten till tvångsutförande ges till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten betalas kostnaderna av kommunens medel. Kostnaderna drivs in i efterskott i den ordning som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

I paragrafen ska det inte finnas något separat omnämnande om sådan rätt till tvångsutförande som beviljas en enskild, eftersom det

inte längre ska gå att bevilja någon sådan rätt. Om en enskild har blivit tvungen att inom eget område vidta åtgärder för att undanröja konsekvenser som uppkommit till följd av en lagstridig gärning, ska yrkandet på ersättning för kostnaderna behandlas som ett tvistemål vid tingsätten.

9 §. Anläggningar utan ägare. Det har visat sig att de lagenliga förvaltnings tvångsmedlen inte fungerar i situationer där underhållsskyldigheten i ett vattenhushållningsprojekt har försummats och när man inte vet eller utan svårighet kan ta reda på vem som ansvarar för projektet. Det förfarande i 21 kap. 3 a § i den gällande vattenlagen som gäller dessa situationer föreslås bli intaget också i den nya lagen.

Det föreslagna förandet skiljer sig från det lagenliga förvaltnings tvångsförandet på så sätt att tillsynsmyndigheten omedelbart kan ges rätt att vidta de åtgärder som behövs för att undanröja olägenheten eller faran. Vid behandlingen av ärendet tillämpas bestämmelserna om ansökningsförandet. Beslutet ska kunna verkställas även om det överklagas.

10 §. Tillsynsmyndighetens omedelbara åtgärder. Huvudregeln är att en lagstridig situation ska rättas till genom egentligt förvaltnings tvångsförande. I vissa situationer kan det för undvikande av en hotande fara dock krävas ett snabbare förfarande eller t.o.m. ett omedelbart ingripande i verksamheten för att förebygga skadeverkningar. Med stöd av bestämmelsen kan tillsynsmyndigheten innan ett förvaltnings tvångsärende väcks vidta behövliga åtgärder för att förebygga olägenhet eller fara för säkerhet, hälsa, något annat viktigt allmänt intresse eller för annans egendom. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 21 kap. 3 b § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Till skillnad från den gällande lagen ska bestämmelsen dock också gälla den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten.

De åtgärder som avses i bestämmelsen specificeras inte, utan dessa är beroende av åtgärdens eller försummelsens art. En sådan åtgärd kan t.ex. vara att ett uppdämningsarbete som medför risk för farlig översvämning avbryts eller att skadlig avtappning till följd av att en damm rämnat stoppas med temporära konstruktioner. Vilken tillsynsmyndighet

som vidtar åtgärderna beror också på den åtgärd som behövs eller försummelsens art. Även om myndigheternas befogenheter överlappar varandra hör skyldigheten att vidta åtgärder i synnerhet i mera omfattande projekt på ett naturligare sätt till den statliga tillsynsmyndigheten.

I den gällande regleringen förblir det oklart hur rättsligt bestående en åtgärd som vidtagits med stöd av bestämmelsen är. Därför föreslås att den tillsynsmyndighet som vidtagit omedelbara åtgärder efter åtgärden utan dröjsmål ska inleda ett sådant ärende om föreläggande av lagenligt förvaltningstvång som avses i 4 § 1 mom., om inte detta är onödigt.

Det avgörande som avses i paragrafen är till sin natur en kombination av en myndighets faktiska förvaltningsåtgärder och direkt förvaltnings tvång. Den projektansvariges rättsskydd förutsätter att ändring också kan sökas i detta avgörande. Avgörandet i ärendet ska trots sin faktiska art alltså vara ett beslut som kan överklagas.

Ett avgörande som tillsynsmyndigheten meddelar med stöd av denna bestämmelse ansluter sig i många fall till ett förvaltnings tvångsärende som anhängiggörs vid tillståndsmyndigheten. En sammanföring av detta ändringssökande med ändringssökandet i ett förvaltnings tvångsärende skulle dock vara problematisk, om omfattningen på föremålet för det indirekta förvaltnings tvånget avviker från föremålet för det direkta förvaltnings tvånget. För att förfarandet ska fungera ska följden av användningen av direkt förvaltnings tvång alltid vara ett indirekt förvaltnings tvångsförfarande. Om det inte längre i sak finns något behov av ett indirekt förvaltnings tvång, kan det inte anses motiverat att ett förvaltnings tvångsförfarande anhängiggörs enbart för att ge rättsskydd. I situationer där ansökan om förvaltnings tvång inte lämnas till tillståndsmyndigheten kan ändring i beslutet dessutom inte sökas genom ordinära rättsmedel.

11 §. Avbrytande av verksamhet. På samma sätt som i den gällande vattenlagen ska föreläggande av förvaltnings tvång enligt 4 § ankomma på tillståndsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska inte själv ha möjlighet att förelägga förvaltnings tvång. När man bl.a.

beaktar hur invecklade förvaltnings tvångsärendena är i mera omfattande ärenden och vikten av att tillsynsmyndigheten bibehåller sin opartiskhet i tillsynsärenden som har karaktären av tvister, är det motiverat att tillståndsmyndigheten alljämt ska fatta beslut om förvaltnings tvång.

När det gäller små vattenbyggnadsprojekt har det i praktiken förekommit sådana situationer där tillsynsmyndigheten för att kunna utföra en effektiv tillsyn omedelbart måste kunna ingripa i uppdagade lagstridigheter. Förvaltnings tvång är ett långsamt och tungrott förfarande i sådana situationer. Villkoren för tillämpningen av 10 §, som gäller tillsynsmyndighetens omedelbara åtgärder, är att betydande skadeverkningar avvärjs, vilket begränsar tillämpningsområdet för den nämnda bestämmelsen till projekt som orsakar allvarliga skador.

I lagen föreslås det en bestämmelse om att tillsynsmyndigheten enligt vattenlagen ska ha möjlighet att avbryta ett klart lagstridigt småskaligt vattenbyggnadsprojekt som inte kräver tillstånd. Behörigheten begränsas till att gälla verksamhet som enligt 2 kap. 15 § ska anmälas till närings-, trafik- och miljöcentralen innan verksamheten inleds.

Behovet av att avbryta verksamheten kan uppstå mycket snabbt, och ärendet hinner nödvändigtvis inte avgöras i myndigheten. Den som utför det praktiska tillsynsarbetet måste alltså ha befogenhet att avbryta verksamheten. I 2 mom. föreslås att tillsynsmyndigheten ska kunna ge befogenheten enligt 1 mom. till en tjänsteman eller tjänsteinnehavare i dess tjänst. I lagen avgörs inte det sätt på vilket befogenheten delegeras. När det gäller kommunerna kan detta ske genom en instruktion eller ett nämnde beslut om saken och när det gäller den statliga tillsynsmyndigheten t.ex. genom beslut av direktören.

Avbrytandet av verksamheten ska vara en temporär åtgärd som normalt ska kunna omfatta några dagar eller högst några veckor. Syftet med bestämmelsen är att avbryta verksamhet som leder eller redan har lett till en lagstridig situation. När det har beslutats att verksamheten ska avbrytas ska tillsynsmyndigheten utan dröjsmål anhängiggöra det egentliga förvaltnings tvångsärendet genom en ansökan hos tillståndsmyndigheten. An-

sökan om förvaltningstvång enligt 4 § kan också göras av en annan tillsynsmyndighet eller av den som enligt 13 § har rätt att anhängiggöra ärenden. I dessa fall behövs nödvändigtvis inte längre någon ansökan av den tillsynsmyndighet som avbrutit verksamheten.

På motsvarande sätt som i fråga om tillsynsmyndighetens omedelbara åtgärder enligt 10 § för att avvärja fara ska också ett avgörande som avses i denna paragraf till sin natur vara en kombination av myndighetens faktiska förvaltningsåtgärder och direkt förvaltnings tvång. I avgörandet är det alltså fråga om ett beslut som kan överklagas.

12 §. Handräckning. Enligt paragrafen ska polisen, tullmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet inom sina behörighetsområden vara skyldiga att ge handräckning åt myndigheter enligt vattenlagen för att säkerställa efterlevnaden av denna lag och villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud och förordnanden som har meddelats med stöd av den.

Detaljerade bestämmelser om villkoren för handräckning finns i de bestämmelser som gäller polisen, tullverket och gränsbevakningsväsendet. Dessa bestämmelser ska också gälla handräckning i vattenärenden.

Enligt 40 § 2 mom. i polislagen (493/1995) förutsätts det för handräckning att den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning eller att en privatperson hindras i sina rättigheter och att polisbefogenheter måste anlitas för att dessa rättigheter ska kunna utövas. Enligt 77 § 2 mom. i gränsbevakningslagen (578/2005) förutsätts det för handräckning att handräckningen inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som ankommer på gränsbevakningsväsendet. Tullagen (1466/1994) innehåller inte några uttryckliga bestämmelser om handräckning. På motsvarande sätt som i fråga om gränsbevakningsväsendet ska handräckningen inte anses få äventyra utförandet av andra viktiga uppgifter som ankommer på tullverket.

13 §. Åtgärder med anledning av anmälan om slutförande. I paragrafen föreskrivs om närings-, trafik- och miljöcentralens åtgärder med anledning av en anmälan om slutförande som avses i 3 kap. 18 §. I 1 mom. föreskrivs om offentliggörandet av en anmälan om slut-

förande i sådana fall då det är inte är fråga om ett ringa projekt. Bestämmelsen sammanhänger med sloandet av förfarandet med slutsyn, och syftet med den är att säkerställa att det kommer till allmän kännedom att ett projekt slutförts. Detta är nödvändigt bl.a. på grund av att den tioåriga tidsfrist för översynen av tillståndsvillkoren som avses i 3 kap. 18 § 2 mom. börjar löpa efter anmälan om slutförande. Information om att ett projekt slutförts behövs också för att parterna ska kunna bedöma behovet av att söka ersättningar med stöd av 13 kap. 8 §.

Tillsynsmyndighetens skyldigheter och rättigheter vid tillsynen över genomförandet av ett projekt ska inte vara kopplade till anmälan om slutförande. Tillsynen enligt lagen ska omfatta genomförandet av projektet både före och efter anmälan. I anslutning till sloandet av slutsynen förskrivs det i 2 mom. dock för tydlighetens skull att tillsynsmyndigheten vid behov kan vidta tillbudsstående åtgärder för att reda ut om projektet har genomförts enligt tillståndsvillkoren. Dessa åtgärder omfattar bl.a. en inspektion enligt 39 § i förvaltningslagen.

14 §. Rätt att inleda ärenden. I paragrafen tas det in en sådan bestämmelse om rätten att inleda ärenden som motsvarar 21 kap. 3 e § i den gällande vattenlagen. Ett tillsynsärende enligt vattenlagen kan väckas av de parter som specificeras i paragrafen, om tillsynsmyndigheten inte har inlett ett förfarande som avses i 4 och 6 §.

Rätt att inleda ärenden ska tillkomma parterna, dvs. dem vars intresse eller rätt berörs av ärendet. Denna rätt ska också tillkomma vissa registrerade föreningar och stiftelser som enligt 15 kap. också har rätt att söka ändring. Här avses sådana föreningar och stiftelser som enligt sina stadgar ska främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön. I fråga om dessa föreningar och stiftelser förutsätts dessutom att projektets miljökonsekvenser uppträder inom det stadgeenliga verksamhetsområdet.

Rätten att inleda ärenden ska dessutom tillkomma den kommun där projektet är placerad samt de kommuner inom vilkas område projektets konsekvenser uppträder. Kommunens rätt att föra talan utövas av kommunstyrelsen, om inte kommunen beslutar något an-

nat. Dessutom ska de myndigheter som bevakar allmänt intresse ha en egen rätt att inleda ärenden till den del ärendet gäller myndigheternas ansvarsområde.

Vid inledandet och behandlingen av ett ärende ska i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller ansökningsförfarandet och bestämmelserna i förvaltningslagen iakttas.

15 kap. **Sökande av ändring och verkställande av beslut**

1 §. Sökande av ändring. Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om sökande av ändring i beslut som fattats med stöd av vattenlagen. Enligt 1 mom. ska ändring i beslut som tillståndsmyndigheten, den statliga tillsynsmyndigheten och den kommunala miljövårdsmyndigheten har meddelat och i beslut som har meddelats vid en dikningsförrättning sökas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol. Vid ändringssökandet iakttas bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen, med de undantag som specificeras i detta kapitel. Bestämmelserna om sökande av ändring och det förfarande som iakttas därvid motsvarar den gällande vattenlagen. Bestämmelsen i den gällande vattenlagen om att ansökan om sökande av ändring ska lämnas in i två exemplar föreslås bli flyttad till en förordning.

I 2 mom. föreskrivs om tillställande av de handlingar som gäller sökande av ändring. I vattenärenden iakttas ett förfarande som innebär att besvärsskriften ska skickas till tillståndsmyndigheten i stället för till fullföljdsdomstolen. Detta förfarande avviker från huvudregeln i förvaltningsprocesslagen. Arrangemanget har också lett till missuppfattningar. Det kan dock alltjämt anses motiverat eftersom det främjar ett snabbt förfarande och tillgodoser parternas rättsskydd. Besvärshandlingarna måste i vilket fall som helst tillställas den myndighet som har fattat beslut för inhämtande av bemötande. Detta ökar posttrafiken och förlänger den tid som går åt till inhämtandet av ett bemötande och vidare den totala tiden för behandlingen av besvaren. Med tanke på parternas rättsskydd är det viktigt att handlingarna finns så nära parterna som möjligt så att de kan bekanta sig med dem.

Den myndighet som har avgjort ett ärende har den bästa kunskapen om detaljerna i ärendet, t.ex. om motparterna. Vid tillståndsmyndigheterna har det extra arbete som arrangementet medfört inte upplevts som ett problem. Däremot har arrangementet ansetts något främmande i kommunerna. Ärenden som avses i vattenlagen behandlas dock i ringa utsträckning i kommunerna om man jämför med ärenden som avses i miljöskyddslagen.

I samband med beredningen har det också föreslagits att bestämmelserna om sökande av ändring ska ändras så att Vasa förvaltningsdomstol hör parterna då besvär anförts över ett beslut som fattats av en myndighet. Ändringen har motiverats med att den ökar domstolsväsendets trovärdighet och förbättrar parternas rättsskydd. Den föreslagna ändringen leder dock ofrånkomligen till en ökad arbetsmängd vid Vasa förvaltningsdomstol och till längre tider för behandlingen av besvaren. På ovan nämnda grunder föreslås att det rådande rättsläget ska kvarstå.

Det som sägs ovan ska dock inte gälla beslut som har meddelats vid en dikningsförrättning eller i ett förvaltningstvångsärende. Besvärsskrifter som gäller dessa beslut ska tillställas Vasa förvaltningsdomstol. På grund av dikningsförrättningens natur är det inte möjligt att höra parterna och myndigheterna på samma sätt som när ändring söks i beslut som fattats av regionförvaltningsverket och den kommunala miljövårdsmyndigheten. Därför föreslås att regleringen ska ordnas på samma sätt som för närvarande.

En aspekt som i fråga om förvaltningstvångsärenden talar för att besvärsskriften ska tillställas Vasa förvaltningsdomstol direkt är att antalet parter i dessa ärenden normalt är mindre än i tillståndsärenden och att behandlingen av ärendet inte går snabbare av att tillståndsmyndigheten hör parterna. Ett förvaltningstvångsärende kan dessutom vara förenat med ett förordnande om verkställighet av ett beslut som snabbt måste avgöras.

I 3 mom. föreskrivs om sökande av ändring i separata beslut om godkännande av en kontrollplan, en plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och en plan för användning av fiskerihushållningsavgift. Ändring i dessa beslut samt i avgifter för behandling av dem

söks genom ett rättelseyrkande som framställs hos regionförvaltningsverket. Tidsfristen för sökande av ändring börjar löpa när beslutet har meddelats och den ska stämma överens med 46 § 6 mom. i miljöskyddslagen. Besvär över tillståndsmyndighetens beslut ska alltså kunna anföras hos Vasa förvaltningsdomstol. Bestämmelsen motsvarar det nuvarande förfarande som gäller kontrollplaner och som fogades till vattenlagen i samband med att lagen om vattenvårdsförvaltningen stiftades.

2 §. Besvärsrätt. Paragrafen om besvärsrätt motsvarar 17 kap. 1 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Sådana parter som avses i 1 punkten kan vara inte bara fysiska personer utan också bl.a. privaträttsliga samfund och delägarlag för samfälliga områden. Inom vattenrätten har praxis varit att det utgående från intresse fastställs vem som är part, och därför behöver detta inte fastställas i vattenlagen.

Organisationernas rätt att anföras besvär enligt 2 punkten preciseras så att besvärsrätten begränsas enligt organisationens stadgeenliga verksamhetsområde. Bestämmelser om besvärsrätten för kommuner inom det område som påverkas av projektet finns i 3 punkten och bestämmelser om besvärsrätten för tillsynsmyndigheter enligt vattenlagen i 4 punkten. I 5 punkten föreskrivs om besvärsrätten för andra myndigheter som bevakar allmänt intresse. En sådan myndighet är t.ex. fiskerimyndigheten. I lagen är det alltså inte nödvändigt att ta in någon sådan separat bestämmelse som finns i 17 kap. 4 § 1 mom. i den gällande vattenlagen och som gäller dessa parter rätt att söka ändring i ett beslut som meddelats vid en dikningsförrättning. När det gäller besvärsrätten ska även fiskeområdena jämföras med dessa myndigheter.

Med stöd av 6 punkten ska också sametinget ha rätt att söka ändring i ett beslut, om ett vattenhushållningsprojekt är förlagt till samernas hembygdsområde eller dess verkningar stöter sig dit och projektet kan ha verkningar för de rättigheter som tillkommer samerna som urfolk. Sametingets besvärsrätt grundar sig på att projektet har eller påstås ha verkningar för de rättigheter som avses i 2 kap. 8 § och som tillkommer samerna som urfolk. Normalt är det då fråga om vattenhushållningsprojekt som påverkar många

samer. Däremot kan sametinget inte genom besvär söka ändring endast i syfte att övervaka enskilda parter intressen eller rättigheter.

3 §. Hörande med anledning av besvär. I paragrafen föreskrivs om offentliggörande av besvär över beslut som fattats enligt vattenlagen, om hörande av parterna och myndigheterna och om det förfarande som ska iaktas vid hörandet. Bestämmelsen ska på samma sätt som 17 kap. 2 § i den gällande vattenlagen överensstämma med 98 § 2 mom. i miljöskyddslagen.

I 1 mom. föreskrivs om myndighetens skyldighet att offentliggöra besvär över beslut genom att kungöra dem på sin anslagstavla samt på de berörda kommunernas anslagstavlor. Kungörelsetiden ska vara minst 14 dagar och under denna tid ska besvärshandlingarna hållas framlagda i kommunerna i fråga.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hörande av parter och myndigheter med anledning av besvaren. Den som ansöker om tillstånd, de parter som saken särskilt berör samt de myndigheter som bevakar allmänt intresse ska ges möjlighet att avge bemötande med anledning av besvaren. Hörandet av parterna är ett av de centrala elementen i en rättvis rättegång och om hörandet är bristfälligt kan det leda till att beslutet upphävs vid ändringssökande. Hörandet av parterna ska därför inte utföras i onödigt begränsad omfattning.

Det behöver dock inte ges tillfälle att avge bemötande, om detta är uppenbart onödigt. Detta kan komma i fråga närmast i sådana situationer där ansökan helt klart ska lämnas utan prövning eller om de krav som ställs i besvaren är klart ogrundade. När man bereder en myndighet som övervakar allmänt intresse tillfälle att avge bemötande ska man fästa uppmärksamhet vid om ärendet och de krav som ställs i besvaren gäller ett allmänt intresse som myndigheten ska övervaka. Vid behandlingen av ärendet iaktas förvaltningsprocesslagen i tillämpliga delar.

I 2 mom. bestäms också att sametinget ska ges möjlighet att avge ett bemötande. Villkoret är då att vattenhushållningsprojektet är förlagt till samernas hembygdsområde eller att dess verkningar sträcker sig dit och att projektet kan ha verkningar för de rättigheter

som tillkommer samerna som urfolk. Det är fråga om liknande situationer som de som avses i 11 kap. 6 § 3 mom. och 2 § 6 punkten i detta kapitel.

I 4 mom. föreskrivs om skyldigheten att sända handlingarna till fullföljdsdomstolen. Den myndighet som har fattat beslutet ska utan dröjsmål lämna Vasa förvaltningsdomstol besvärshandlingarna, bemötandena och övriga beslutshandlingar samt vid behov sitt utlåtande i ärendet. Handlingarna ska dock tillställas senast inom 30 dagar från utgången av den tid som satts ut för avgivande av bemötande. Den myndighet som avgjort ärendet ska inte automatiskt foga sitt utlåtande till handlingarna, utan detta ska ske endast i de fall där detta anses nödvändigt för avgörandet av ärendet.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om hörande av parter och myndigheter när ett beslut som meddelats i ett förvaltningstvångs-ärende eller vid en dikningsförrättning överklagas. Eftersom det föreslås att besvär över beslut som meddelats vid en dikningsförrättning och i ett förvaltningstvångsärende ska lämnas in direkt till Vasa förvaltningsdomstol, ska förvaltningsdomstolen se till att parterna och myndigheterna hörs. Vasa förvaltningsdomstol, som är fullföljdsdomstol i ärendet, ska beställa de handlingar som behövs för behandlingen av ärendet och ge parterna och myndigheterna möjlighet att avge bemötande i enlighet med det som föreskrivs i 2 mom. Vasa förvaltningsdomstol ska dessutom offentliggöra besvär genom att under minst 14 dagar kungöra dem på de berörda kommunernas anslagstavlor.

4 §. Förfarandet i fullföljdsdomstolen. I 1 mom. föreskrivs om fullföljdsdomstolens möjlighet att ge den tillståndsmyndighet som avgjort ärendet tillfälle att ge ett utlåtande om besvären. Tillståndsmyndigheten har med stöd av 15 kap. 3 § möjlighet att på eget initiativ ge ett utlåtande om besvären över sitt beslut. Bestämmelsen i 1 mom. ska tillämpas i sådana situationer då ett utlåtande inte har getts av tillståndsmyndigheten på eget initiativ, men fullföljdsdomstolen anser att ett utlåtande av tillståndsmyndigheten behövs för avgörandet av ärendet.

I 2 mom. föreskrivs om Vasa förvaltningsdomstols möjlighet att förrätta syn eller in-

spektion på platsen. För att ett ärende ska kunna avgöras är det ofta nödvändigt att fullföljdsdomstolen genom egna observationer kan verifiera de uppgifter som ges i besvärshandlingarna och som gäller projektet och området. Bestämmelsen motsvarar 17 kap. 13 § i den gällande vattenlagen. Fullföljdsdomstolen beslutar att en inspektion ska förrättas, men själva inspektionen kan göras av någon som hör till den sammansättning som avgör ärendet eller av den som föredrar ärendet. Om inspektionen förrättas av någon annan än en person som hör till den sammansättning som avgör ärendet är det inte möjligt att ta emot bevisning vid inspektionen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som gäller dikningsförrättningar och som motsvarar 17 kap. 5 § i den gällande vattenlagen. Enligt bestämmelsen är det inte möjligt att i fråga om besvär som gäller en dikningsförrättning ålägga dem som hållit dikningsförrättningen att ersätta en parts rättegångskostnader.

5 §. Meddelande av beslut. I 1 mom. föreskrivs om offentlig delgivning av ett beslut som gäller ett vattenärende. Vasa förvaltningsdomstols beslut i ett tillståndsärende ska ges efter anslag. Parterna anses ha fått del av beslutet när det gavs. För att säkerställa informationsgången ska ett meddelande om förvaltningsdomstolens beslut dessutom utan dröjsmål anslås på anslagstavlan i den kommun där projektet är placerat och på anslagstavlorna i kommunerna inom projektets influensområde. Avsikten är att bestämmelserna i 1 mom. ska vara uttömmande och att bestämmelserna i 62 § i förvaltningslagen inte ska tillämpas till någon del.

I 2 mom. föreskrivs om enskild delgivning av ett beslut. Vasa förvaltningsdomstol ska ge ändringssökanden sitt beslut i ett vattenärende. En kopia av beslutet ska sändas till de parter som har begärt det. I ett tillståndsärende ska en kopia av beslutet också alltid sändas till den projektansvarige, även om denna inte har anfört besvär eller har bett om beslutet. Bestämmelserna motsvarar gällande bestämmelser och vedertagen rättspraxis. Ett beslut i ett vattenhushållningsärende behövs också i flera myndigheter för att de ska kunna sköta sina myndighetsuppgifter. Det kan finnas flera sådana myndigheter och kretsen

av dem kan variera beroende på ärendets karaktär. Därför föreslås att momentet ska innehålla ett sådant bemyndigande att utfärda förordning med stöd av vilket statsrådet kan meddela bestämmelser om hur kopior lämnas till myndigheterna.

Ett beslut i ett förvaltningstvångsärende kan innehålla ett avgörande som är förpliktande för en part. Ur partens synvinkel skulle det dock vara tydligast om förfarandet för delgivning av ett beslut i ett förvaltningstvångsärende är enhetligt, oberoende av avgörandets innehåll. Därför föreslås i 3 mom. att beslut i ett förvaltningstvångsärende enligt vattenlagen oberoende av avgörandets innehåll ska delges som bevislig delgivning på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen.

6 §. Sökande av ändring i Vasa förvaltningsdomstols beslut. Det föreslås att sökandet av ändring i Vasa förvaltningsdomstols beslut hos högsta förvaltningsdomstolen ska ordnas på samma sätt som för närvarande. Till skillnad från nuvarande förfarande är det dock högsta förvaltningsdomstolen och inte Vasa förvaltningsdomstol som i fortsättningen ska ansvara för hörandet av parterna och inhämtandet av utlåtanden. Det har förekommit kritik mot det nuvarande förfarandet för sökande av ändring i vattenlagen, i synnerhet när det gäller domstolens oberoende och domstolens självständiga processledning. I och med reformen avhjälpas dessa missförhållanden.

Rätten att anföra besvär över Vasa förvaltningsdomstols beslut fastställs i enlighet med förslaget till 15 kap. 2 §.

I 2 mom. föreskrivs om besvär över beslut som meddelats av förvaltningsdomstolen och som gäller tillstånd till förberedelser eller verkställighetsförbud. Besvär över dessa beslut får endast anföras i samband med huvudsaken.

I 3 mom. föreskrivs om undantag från tillämpningen av bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen. Högsta förvaltningsdomstolen kan i likhet med Vasa förvaltningsdomstol bli tvungen att förrätta en syn eller inspektion i ärendet. Specialbehoven i anslutning till meddelandet av vattenrättsliga beslut gäller inte bara Vasa förvaltningsdomstol utan också högsta förvaltningsdomstolen. Specialbestämmelsen om rättegångs-

kostnaderna i dikningsärenden behövs likaså i högsta förvaltningsdomstolen. De specialbestämmelser i 4 § och 5 § 2 och 3 mom. som gäller Vasa förvaltningsdomstol ska med stöd av en hänvisningsbestämmelse tillämpas också i högsta förvaltningsdomstolen.

7 §. Verkställighet av beslut som inte har vunnit laga kraft. I paragrafen föreskrivs om verkställigheten av ett beslut även om det överklagats. I regel är det inte möjligt att verkställa ett beslut innan beslutet har vunnit laga kraft. Verkställighet av ett beslut även om det överklagats ska inte förväxlas med det förtida inledande av arbetena, som det föreskrivs om i bestämmelsen om tillstånd till förberedelser i 3 kap. 16 §.

De bestämmelser som gäller verkställande av beslut trots att ändring har sökts och som finns i 31 § 2 i förvaltningsprocesslagen lämpar sig inte för vattenärenden, och därför ska tillämpningsområdet för bestämmelserna begränsas till denna del. Begränsningen gäller inte bara tillstånd eller rätt utan också beslut som gäller förvaltningstvång och kontrollplaner. På grund av det begränsade tillämpningsområdet för bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen ska särskilda bestämmelser om verkställighet av beslut som inte har vunnit laga kraft tas in i vattenlagen. I sak motsvarar bestämmelserna 17 kap. 12 § i den gällande vattenlagen.

I 2 mom. föreskrivs om möjligheten för Vasa förvaltningsdomstol att förordna att ett beslut ska verkställas trots att besvär anförts. Det kan förordnas att beslutet ska verkställas endast delvis eller vid en viss tidpunkt. Endast den som ansvarar för projektet ska kunna framställa en begäran om verkställighet hos Vasa förvaltningsdomstol, eftersom andra aktörer inte kan anses ha rättsligt intresse av att kräva att ett beslut som gäller ett tillståndsärende eller en rätt verkställs.

Ett villkor är att de krav som ställs i lagen är uppfyllda. Sökanden måste kunna motivera varför verksamheten inleds. En orsak kan t.ex. vara att projektet är nödvändigt med tanke på tidtabellen för genomförandet av ett annat projekt eller en tidtabell som bestämmelserna i tillståndsbeslutet förutsätter, men inte enbart sökandens brådska. Om verkställigheten tillåts får detta inte leda till att ändringssökande blir lönlöst. Därför ska verk-

ställighet av ett beslut inte tillåtas i fråga om sådana åtgärder i tillståndet som kan ha oåterkalleliga följder i miljöförhållandena. Följden kan t.ex. vara att en sällsynt naturförkomst förstörs eller omfattande och skadliga konsekvenser för vattenmiljön.

Sökanden ska dessutom ställa en godtagbar säkerhet för täckandet av de förluster av förmåner och kostnader som kan uppstå om beslutet upphävs eller tillståndsvillkoren ändras. Säkerheten kan t.ex. vara en bankdeposition eller någon annan säkerhet som lätt kan realiseras. Det är inte meningsfullt att meddela detaljerade bestämmelser om säkerhetens belopp och art, utan beslut om dessa fattas från fall till fall. Säkerheten ställs hos regionförvaltningsverket. Kravet på ställande av säkerhet gäller inte staten och dess inrättningar och inte heller kommuner och samkommuner.

I samband med fortsatt ändringssökande kan det av särskilda skäl uppstå situationer där verkställigheten av ett beslut inte ska inledas eller verkställigheten ska avbrytas. Med tanke på dessa situationer intas i 3 mom. en bestämmelse med stöd av vilken högsta förvaltningsdomstolen kan besluta att förordnandet om verkställighet ska upphöra att gälla. Bestämmelsen motsvarar också till denna del den gällande vattenlagen.

8 §. Verktällighet av beslut som gäller förvaltningstvång. Tillsynen över att vattenlagen iakttas kan i vissa situationer kräva att ett beslut om förvaltningstvång verkställs omedelbart trots att ändring söks. Enligt 1 mom. kan tillståndsmyndigheten i samband med ett beslut om förvaltningstvång förordna att beslutet ska verkställas trots att ändring har sökts. Bestämmelsen motsvarar i sak 21 kap. 3 § 3 mom. i den gällande vattenlagen. Ett villkor är att ärendet är brådskande eller att andra särskilda skäl förutsätter detta. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att projektet utgör ett hot mot hälsa, säkerhet, naturvärden eller andra allmänna och enskilda intressen.

Vasa förvaltningsdomstol och högsta förvaltningsdomstolen ska ha möjlighet att fatta motsvarande beslut i samband med sökande av ändring och likaså att upphäva tillståndsmyndighetens förordnande om verkställighet. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

9 §. Verktällighet av beslut som gäller kontroll. För att det ska vara möjligt att följa konsekvenserna av ett projekt är det nödvändigt att ett yrkande på rättelse eller en ansökan om ändring som gäller kontrollskyldigheten inte påverkar den projektansvariges skyldighet att kontrollera konsekvenserna av sin verksamhet eller delta i kontrollen av konsekvenserna. Om tillståndsmyndigheten har ålagt den projektansvarige att förelägga en kontrollplan för godkännande av en annan myndighet, kan denna myndighet i samband med beslutet att godkänna kontrollplanen bestämma att beslutet ska iakttas trots att rättelse har yrkats eller ändring sökts.

Det ska bestämmas att kontrollplanen ska iakttas trots att ändring sökts, om tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft och därmed kan verkställas, om den projektansvarige har beviljats rätt att inleda arbetena i förtid eller om besvärsinstansen har förordnat att beslutet kan verkställas trots att ändring sökts.

I 2 mom. föreskrivs, precis som i 8 § 2 mom., om fullföljdsdomstolens behörighet att bestämma om verkställigheten av ett beslut.

16 kap. Straffbestämmelser

1 §. Miljöbrott och allmänfarliga brott. I paragrafen hänvisas, precis som i 13 kap. 1 § i den gällande vattenlagen, till 48 kap. 1—4 § i strafflagen som innehåller alla straffbestämmelser som innefattar hot om fängelsestraff vid gärningar som strider mot vattenlagen.

I 2 mom. hänvisas i fråga om sabotage, grovt sabotage, vållande av allmän fara eller grovt vållande av allmän fara genom åstadkommande av översvämning till de bestämmelser om allmänfarliga brott som finns i 34 kap. 1, 3, 7 och 8 § i strafflagen.

2 §. Tillståndsförseelse enligt vattenlagen. I paragrafen samlas de gärningsbeskrivningar i 13 kap. 2—7 § i den gällande vattenlagen som hänför sig till verksamhet som är tillståndspliktig enligt denna lag. I samband med reformen ändras gärningsbeskrivningarna till vissa delar. Ändringarna syftar dock inte till att utvidga området för straffbarhet.

I 1—4 punkten ingår de förseelser som avses i 13 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. I 1 och 3 punkten ingår de åtgärder som enligt förslaget kräver ett tillstånd eller undantag av tillståndsmyndigheten. Till dessa hör t.ex. de projekt som avses i 2 kap. 11 §, 3 kap. 2 och 3 § och 5 kap. 3 §. Enligt 2 punkten är det straffbart att genomföra ett projekt i strid med tillståndet eller att på annat sätt försumma tillståndsvillkoren.

Några sådana självständiga gärningsbeskrivningar som finns i 13 kap. 3 § 3 och 4 punkten i den gällande vattenlagen ska inte längre tas in i lagen, eftersom en situation som avses i 3 punkten kan jämföras med ett projekt som genomförs utan tillstånd och en situation som avses i 4 punkten med ett projekt som genomförs i strid med tillståndsvillkoren.

I 5, 6 och 7 punkten ingår de överträdelser av underhållsbestämmelserna som avses i 13 kap. 4 § i den gällande vattenlagen och som hänför sig till tillståndspliktiga projekt. Gränserna för när verksamheten är tillåten fastställs på basis av respektive bestämmelser i vattenlagen. Bedömningen av bestämmelsens innehåll med tanke på uppkomsten av straffrättsligt ansvar är en accentuerad prövning in casu, i synnerhet när det gäller försummelser av underhållsansvaret.

Enligt 8 punkten är det straffbart att påbörja ett projekt som förutsätter ett beslut som meddelats vid en dikningsförrättning utan något sådant beslut eller att genomföra ett projekt i strid med ett beslut som meddelats vid en dikningsförrättning.

3 §. Brott mot vattenlagen. I paragrafen föreslås bestämmelser om brott mot vattenlagen i anslutning till annan än tillståndspliktig verksamhet. I paragrafen samlas de straffbestämmelser som finns i 13 kap. 2, 5, 6 och 7 § i den gällande vattenlagen och de straffbestämmelser som finns i 13 kap. 4 § och som gäller brott mot underhållsbestämmelserna, till den del de inte ingår i förslaget till 2 §.

Enligt 1 punkten är det straffbart att i strid med 2 kap. 10 § hindra vattnets fria lopp i en rännil eller ett dike så att gärningen kränker ett enskilt intresse mer än i ringa mån.

I 2 punkten föreskrivs om gärningar som strider mot 4 kap. 3 och 4 §. Enligt 3 punkten

är det straffbart att hindra utövandet av rättigheter som direkt grundar sig på vattenlagen eller som beviljats med stöd av den.

Paragrafens 4 punkt gäller brott mot bestämmelserna om timmerflottning. Det är straffbart att bryta mot bestämmelserna om flottarens rättigheter enligt 9 kap. 5 eller 6 § eller mot bestämmelserna i flottningsstadgan. Enligt förslaget ska det inte längre vara möjligt att fastställa nya flottningsstadgar, men det finns alltså ett stort antal flottningsstadgar som är i kraft. Antalet gärningar som för närvarande betraktas som flottningsförseelser minskar avsevärt till följd av de ändringar som föreslås i bestämmelserna om flottning. Också för verksamhetsställen för flottning ska det i fortsättningen krävas tillstånd av tillståndsmyndigheten, och lagstridiga åtgärder i anslutning till verksamhetsställena ska alltså i allmänhet omfattas av tillståndsförseelserna i 2 §.

I 5 punkten föreskrivs om straff för åtgärder som vidtas i strid med ett beslut som den kommunala miljövårdsmyndigheten meddelat med stöd av 4 kap. 2 § eller 5 kap. 5 eller 9 §. Beslut som den kommunala miljövårdsmyndigheten meddelat med stöd av dessa bestämmelser är inte tillståndsavgöranden, och därför kan de straffbestämmelser som gäller tillståndspliktig verksamhet inte tillämpas på dem.

I 6 punkten föreskrivs om straff vid verksamhet som överskrider gränserna för rätten till allmännyttjande. I sak motsvarar bestämmelsen 13 kap. 5 § i den gällande vattenlagen. Gränserna för när en verksamhet är tillåten bestäms alltså på basis av bestämmelserna om samfärdsel i vattendrag i 2 kap. 3 §, uttag av vatten i 2 kap. 4 §, placering av en anläggning i 2 kap. 5 § och undanröjande av olägenhet och placering av muddermassa i 2 kap. 6 §.

Enligt 7 punkten är det straffbart att försumma den anmälningsskyldighet som avses i 2 kap. 15 § och 5 kap. 6 §. Som försummelse av anmälningsskyldigheten ska betraktas närmast en total försummelse av att göra en anmälan. Bristfälligheter i uppgifterna i anmälan kan i regel inte betraktas som en försummelse av anmälningsskyldigheten, förutsatt att det inte är fråga om verkligen betydande bristfälligheter.

4 §. Åtalsrätt. I paragrafen föreslås bestämmelser om omfattningen på åklagarens åtalsrätt. Bestämmelsen motsvarar 13 kap. 9 § i den gällande vattenlagen. Allmänna åklagaren får väcka åtal för en i 2 och 3 § avsedd gärning genom vilken endast ett enskilt intresse har kränkts bara om målsäganden anmäler gärningen till åtal.

5 §. Den statliga tillsynsmyndighetens rätt att föra talan. Den statliga tillsynsmyndigheten har rätt att föra målsägandens talan i sådana brottmål som gäller vattenlagen där ett allmänt intresse har kränkts. Bestämmelsen motsvarar 14 kap. 3 § i den gällande vattenlagen.

17 kap. Fastighetsrättsliga bestämmelser

1 §. Anmälan om inlösen. I 17 kap. samlas de fastighetsrättsliga bestämmelser i vattenlagen som har större betydelse än en enskild projekttyp. I sak motsvarar bestämmelserna de fastighetsrättsliga bestämmelser i den gällande vattenlagen som i huvudsak ingår i lagens 12 kap.

Enligt 1 mom. ska ett beslut genom vilket det har beviljats rätt eller förelagts skyldighet att lösa in en fastighet eller något annat område som specificeras i momentet av tillståndsmyndigheten utan dröjsmål efter meddelandet av beslutet anmälas till inskrivningsmyndighet för anteckning i lagfarts- och inteckningsregistret. Som ett sådant annat område kan betraktas ett outbrutet område av en fastighet, ett samfällt område eller ett outbrutet område av ett sådant område eller ett biområde som besitts med vägrätt enligt 2 § 2 mom. i fastighetsregisterlagen (392/1985). Trots att landsvägslagen (503/2005) trätt i kraft besitts sistnämnda områden alltjämt med stöd av vägrätt när de inte omedelbart gränsar till ett vägområde. I sak motsvarar bestämmelsen 12 kap. 2 § 1 och 3 mom. i den gällande vattenlagen.

I 2 mom. föreskrivs det om tillståndsmyndighetens skyldighet att underrätta inskrivningsmyndigheten om att ett inlösenbeslut har vunnit laga kraft och ersättningen har betalats eller att mottagaren av det inlösta området har fullgjort sin ersättningsskyldighet.

På basis av anmälan antecknar inskrivningsmyndigheten att inlösen avslutats.

Mottagaren ger tillståndsmyndigheten informationen om att ersättningen för inlösen har betalats. I detta syfte ska mottagaren av den inlösta egendomen för regionförvaltningsverket förete en sådan utredning över betalningen av ersättning som avses i momentet. I lagen föreslås inte någon uttrycklig bestämmelse om sökandens skyldighet att förete utredningen i fråga, eftersom det uttryckligen ligger i hans eller hennes intresse att utredningen företes och inlösen avslutas. Regionförvaltningsverket kan vid behov också förena beslutet om inlösen med ett åläggande om att sökanden ska förete tillståndsmyndigheten nämnda utredning. Paragrafens 2 mom. motsvarar 12 kap. 2 § 1 och 3 mom. i den gällande vattenlagen. I paragrafen föreslås inte någon sådan bestämmelse som finns i 12 kap. 1 § 2 mom. i den gällande vattenlagen och som gäller befogenheterna att meddela närings-, trafik- och miljöcentralen ett förordnande. Denna bestämmelse har veterligen inte tillämpats.

2 §. Övergång av äganderätten. Enligt 1 mom. övergår äganderätten till ett område som lösts in till mottagaren när en anteckning om avslutad inlösen har gjorts i lagfarts- och inteckningsregistret. Inskrivningsmyndigheten gör anteckningen om att äganderätten övergått på basis av den anmälan som avses i 1 § 2 mom. Bestämmelsen motsvarar 12 kap. 2 § 2 och 3 mom. i den gällande vattenlagen.

I 2 mom. föreskrivs om inskrivningsmyndighetens skyldighet att underrätta fastighetsregisterföraren om att anteckningen om avslutad inlösen och övergången av äganderätten har gjorts. På basis av anmälan ger fastighetsregisterföraren det inlösta outbrutna området en beteckning samt gör den anteckning i fastighetsregistret som avses i 8 § i fastighetsregisterförordningen (970/1996).

3 §. Fastighetsbildning i fråga om ett inlöst område. Fastighetsbildning behövs då inlösen endast gäller en del av en fastighet eller en annan enhet som antecknats i registret. Ett område som lösts in med stöd av vattenlagen bildas till fastighet i den ordning som anges i fastighetsbildningslagstiftningen. Paragrafens 1 mom. innehåller en hänvisning om detta till fastighetsbildningslagen.

Enligt 2 mom. inleds förrättningen utan särskild ansökan när underrättelsen enligt 2 § 2 mom. har inkommit. Förfarandet motsvarar förfarandet för anhängiggörande av en styckning i 22 § 2 mom. i fastighetsbildningslagen.

4 §. Panträtt och andra rättigheter. Paragrafen motsvarar i sak 12 kap. 3 § i den gällande vattenlagen. Enligt 1 mom. blir en fastighet eller ett annat objekt som har lösts in med stöd av vattenlagen fri från belastande panträtt när inskrivningsmyndigheten gör en anteckning om avslutad inlösen i lagfarts- och inteckningsregistret. I samband med att inskrivningsmyndigheten gör anteckningen om avslutad inlösen ska den göra behövliga anteckningar om vilka objekt inteckningarna gäller och från vilka de avlyfts.

I 2 mom. anges hur inlösen inverkar på en annan rättighet som avser en fastighet eller en annan registerenhet som är föremål för inlösen än en fastighetspanträtt som avses i 1 mom. Med en annan rättighet avses särskilda rättigheter som avses i 2 § 2 mom. i inlösningslagen samt andra rättigheter som avser en fastighet. Om rättigheten i fråga inte kan bibehållas på grund av inlösen eller om utnyttjandet av rättigheten avsevärt försvåras ska tillståndsmyndigheten på sökandens yrkande föreskriva att rättigheten ska lösas in. Det ska föreskrivas att rättigheten ska sluta gälla vid den tidpunkt då beslutet om inlösen vunnit laga kraft och ersättningen för förlusten av rättigheten betalats eller på behörigt sätt deponerats hos regionförvaltningsverket.

5 §. Införande av uppgifter i fastighetsdatasystemet. I paragrafen föreslås bestämmelser om de anteckningar om beslut enligt vattenlagen som ska göras i fastighetsdatasystemet. I sak motsvarar innehållet i paragrafen huvudsakligen 21 kap. 8 § i den gällande vattenlagen.

I 1 och 2 mom. förtecknas de rättigheter och nyttjandebegränsningar som ingår i beslut enligt vattenlagen och som tillståndsmyndigheten ska göra en anteckning om i fastighetsdatasystemet. Den föreslagna bestämmelsen står i överensstämmelse med 4 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och avslutande informationstjänster (453/2002).

De rättigheter och nyttjandebegränsningar som antecknas i fastighetsdatasystemet ska

grundas sig på ett myndighetsbeslut, men till skillnad från den gällande lagstiftningen ska det med stöd av 2 mom. 2 punkten vara möjligt att i systemet anteckna också en sådan rätt att sätta annans område varaktigt under vatten som grundar sig på ett inbördes avtal mellan parterna. Genom bestämmelsen säkerställs att inte bara en rätt som beviljats av tillståndsmyndigheten utan också en avtalsbaserad rätt att sätta annans område varaktigt under vatten blir antecknade. På detta sätt förtydligas fastighetsdatasystemet i fråga om mark- och vattenområdets gräns. Bestämmelsen har också sin bakgrund i att det sedan fastighetsbildningslagen trädde i kraft inte är möjligt att upplåta en uppdämningsrätt som ett ständigt servitut.

Enligt 3 mom. ska en anteckning också göras om ett lagakraftvunnet beslut genom vilket en i 1—2 mom. avsedd nyttjanderätt eller begränsning av nyttjandet har ändrats. Bestämmelsen säkerställer att fastighetsdatasystemet är uppdaterat.

I 4 mom. begränsas skyldigheten att göra anteckningar. Rättigheter eller begränsningar som ska anses vara ringa ska inte antecknas i fastighetsdatasystemet. När denna bedömning görs ska man beakta rättighetens eller begränsningens faktiska omfattning. Det spelar ingen roll hur stor del av fastigheten som rättigheten eller begränsningen proportionellt avser. Tröskeln för när en rättighet eller begränsning ska anses vara så ringa att den inte behöver antecknas ska gälla inte bara myndighetsbeslut utan också rättigheter och begränsningar som grundar sig på ett inbördes avtal mellan parterna.

I 5 mom. föreskrivs att beslut som meddelats av den kommunala miljövårdsmyndigheten och beslut som meddelats vid en dikningsförrättning ska antecknas i fastighetsdatasystemet. Ärenden som avgörs av den kommunala miljövårdsmyndigheten och vid en dikningsförrättning kan innehålla rättigheter som kan jämföras med rättigheterna i 1 mom. 1 punkten. Därför ska det vara möjligt att anteckna också sådana beslut i fastighetsdatasystemet. Den statliga tillsynsmyndighet som beslutat att en dikningsförrättning ska hållas ser till att det beslut som meddelats vid dikningsförrättningen antecknas.

6 §. Fastighetsförrättning. I paragrafen föreskrivs om sådana situationer där det inte är möjligt att göra en anteckning i fastighetsdatasystemet eftersom uppgifterna i systemet är bristfälliga eller motstridiga. Enligt 1 mom. ska fastighetsregisterföraren i sådana fall på ansökan av tillståndsmyndigheten förordna att fastighetsförrättning ska verkställas för att utreda de omständigheter som anteckningen förutsätter. På förrättningen ska bestämmelserna om fastighetsbestämning i fastighetsbildningslagen tillämpas.

Enligt 2 mom. betalas kostnaderna för förrättningen av den som beviljats den rätt som ska antecknas i fastighetsregistret eller på vars ansökan nyttjandet av fastigheten har begränsats. Om fastighetsförrättningen behövs för en utredning som är viktig från allmän synpunkt, verkställs förrättningen dock på statens bekostnad.

7 §. Rättigheter och skyldigheter vid ägarbyten. I paragrafen anges hur de fastighets- och projektspecifika rättigheter som beviljas och de skyldigheter som föreläggs med stöd av vattenlagen överförs när en fastighet byter ägare.

I 1 mom. föreskrivs att om en fastighet, till vars förmån det har beviljats ett tillstånd eller en rättighet eller för vars räkning det har deltagits i en åtgärd som har medfört nytta, övergår till någon annan, övergår till denne även de rättigheter och skyldigheter som är förenade med fastigheten och som följer av vattenhushållningsprojektet. Till dessa delar blir fastighetens nya ägare ansvarig part. Detta gäller även projekt. Paragrafens 1 mom. motsvarar i sak 12 kap. 5 § i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen formuleras dock om så att den motsvarar begreppen i den nya lagen.

I 2 mom. anges hur bestående en rättighet som beviljats med stöd av vattenlagen är i sådana fall då en fastighet byter ägare. Bestämmelsen gäller sådana situationer där den fastighet som är föremål för en nyttjanderätt som beviljats med stöd av vattenlagen övergår till en ny ägare. Med tanke på tillämpningen av bestämmelsen spelar det ingen roll om ägarbytet baserar sig på en frivillig överlåtelse eller tvångsverkställighet. Bestämmelsen ska gälla alla slags rättigheter som beviljats med stöd av vattenlagen oberoende av

om de framgår av fastighetsdatasystemet eller om de baserar sig på ett myndighetsbeslut eller ett inbördes avtal mellan parterna. Ett byte av ägare till en fastighet som belagts med servitut inverkar inte på hur bestående en rätt som beviljats med stöd av vattenlagen är. En sådan rätt är alltså i kraft även om fastigheten byter ägare. Bestämmelsen motsvarar 12 kap. 6 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

I 3 mom. ingår bestämmelser om skyldigheten att underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om att ett vattenrättsligt tillstånd eller en vattenrättslig rätt överförs till någon annan. Anmälan ska göras i fråga om ett tillstånd eller en rätt till vattenreglering eller uttag av vatten samt sådana tillstånd som innehåller en fiskevårdsskyldighet. I dessa beslut ingår normalt skyldigheter för den projektansvarige och därför ska tillsynsmyndigheten veta vem som är ansvarig för projektet. Anmälan ska göras av den som tar emot överföringen.

8 §. Beviljande av nyttjanderätt. För att ett vattenhushållningsprojekt ska kunna genomföras krävs det att sökanden har tillräcklig nyttjanderätt till det område som behövs för projektet. Denna rätt kan beviljas med stöd av vattenlagen, men sökanden kan också skaffa den på annat sätt. I paragrafen föreskrivs om sådana situationer där den rätt som tillståndet enligt vattenlagen baserar sig på och som skaffats på annat sätt än med stöd av vattenlagen senare förfaller.

Paragrafen 1 mom. gäller sådana situationer där en rätt till ett område som behövs med tanke på tillståndet går förlorad. I sådana situationer kan tillståndsmyndigheten på ansökan och mot ersättning bevilja den som genomför projektet en sådan nyttjanderätt till området i fråga som avses i 2 kap. 12 och 13 § i vattenlagen. Ett villkor för att nyttjanderätten ska kunna beviljas är att sökanden har beviljats tillstånd att genomföra vattenhushållningsprojektet i fråga och att nyttjanderätten anses nödvändig med beaktande av projektets art och betydelse. Bestämmelsen motsvarar 12 kap. 6 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

I 2 mom. föreslås en sådan bestämmelse om vattenkraftsprojekt som motsvarar 12 kap. 6 § 3 mom. i den gällande vattenla-

gen. Om en rätt till vattenkraft som har tagits i bruk för ett kraftverk har gått förlorad såsom nämns i 1 mom. 2 punkten, kan regionförvaltningsverket på ansökan bevilja kraftverkets ägare en sådan ständig nyttjanderätt till vattenkraften som avses i 8 kap. 5 §. I momentet ska det också finnas en bestämmelse som motsvarar 3 kap. 14 § 1 mom. i den gällande vattenlagen och enligt vilken ett tillstånd att bygga kraftverk förblir gällande trots att rätten till vattenkraften eller till ett område går förlorad.

I 3 mom. föreskrivs om den ersättningskyldighet som hänför sig till beviljandet av en nyttjanderätt.

9 §. Säkerställande av en rätt som grundar sig på överenskommelse. Den rätt att använda någon annans område som krävs för att ett vattenhushållningsprojekt ska kunna genomföras kan grunda sig på en överenskommelse mellan parterna. Rätten att använda ett område kan dock senare bli föremål för tvister om fastigheten byter ägare.

Med tanke på dessa situationer föreslås i 1 mom. en bestämmelse enligt vilken den som genomför ett projekt på ansökan kan beviljas tillstånd och i anslutning därtill en nyttjanderätt till skydd för projektet. Vid behandlingen av ärendet ska respektive bestämmelser i vattenlagen iakttas. I sak motsvarar bestämmelsen 12 kap. 7 § i den gällande vattenlagen.

För klarläggande av tillämpningsområdet för den rätt som avses i 1 mom. intas i 2 mom. en hänvisningsbestämmelse till de bestämmelser i fastighetsbildningslagen som gäller stiftande av servitut.

10 §. Byggnad eller inrättning på annans mark. Genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt kan i vissa situationer förutsätta att en nyttjanderätt upplåts också för en byggnad eller inrättning eller i sista hand att byggnaden eller inrättningen löses in. Med en inrättning avses här sådana olika typer av rättigheter att använda en fastighet som kan överlåtas utan att ägaren hörs. På motsvarande sätt kan byggnadens eller inrättningens ägare delta i genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt eller dra nytta av ett sådant. I sak motsvarar paragrafen 12 kap. 15 § i den gällande vattenlagen. För tydlighetens skull fogas dock orden i tillämpliga delar till para-

grafen eftersom alla bestämmelser som gäller fastigheter inte kan tillämpas på byggnader och inrättningar som avses i paragrafen.

11 §. Ägoreglering. I 1 mom. föreslås bestämmelser om anhängiggörande av en fastighetsförrättning som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt. Motsvarande bestämmelse om dikning finns i 5 kap. 38 §. Bestämmelser om anhängiggörande av en ägoregleringsförrättning finns i 21 kap. 8 a § i den gällande vattenlagen. Såsom det konstateras i anslutning till 5 kap. 38 § har det med stöd av de gällande bestämmelserna kunnat gå så att flera ägoregleringsförrättningar har hållits på grund av samma projekt. Därför föreslås att bestämmelsen ändras så att ägoregleringsförrättningar inleds först när tillståndsmyndighetens tillståndsbeslut har vunnit laga kraft.

I 1 mom. föreskrivs om tillståndsmyndighetens skyldighet att lämna sådana lagakraftvunna beslut till lantmäteribyrån som kan medföra ett behov av en ägoreglering. Tillståndsbeslutet ska lämnas om en nyttjanderätt som avses i 6 kap. 6 § beviljas genom beslutet eller om genomförandet av det projekt som tillståndet avser innebär att ägorna splittras eller blir mindre, att förbindelser avbryts eller försvåras eller att någon annan motsvarande olägenhet orsakas enligt vad som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt. Bestämmelser om förordnande om ägoregleringsförrättning finns i 4 § i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt. Enligt paragrafen ska lantmäteribyrån förordna om verkställande av ägoregleringsförrättning på basis av tillståndsmyndighetens beslut.

Om ärendet gäller ett behov av ägoreglering på grund av en bestående höjning av vattenståndet ska enligt 2 mom. en ägoregleringsförrättning alltid verkställas. I andra fall är verkställandet av förrättningen med stöd av 4 § 3 mom. i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt beroende av om någon av parterna yrkar att förrättningen ska verkställas.

I 2 mom. föreskrivs alltså om obligatorisk ägoreglering i sådana situationer där ett vattenområde varaktigt sätts under vatten till följd av en höjning av vattenståndet i enlighet med 6 kap. I regel inverkar höjningen och

den nyttjanderätt enligt 6 kap. 6 § som vid behov beviljas för den inte på ägandet av fastigheten eller fastighetsgränserna. Detta innebär att ägandet av ett vattenområde differentieras i alla sådana fall då vattenområdets ägare inte äger alla landområden som sätts under vatten. I regel är vattenområdena samfällda vattenområden som hör till de lägenheter som bildar en vattenrättslig by, medan de strandområden som gränsar till dem i regel antingen är fastigheternas privata ägor eller samfällda tillandningsområden. Samfällda vattenområden har dock fördelats i ringa omfattning, och därför kan också vattenområdet vara fastighetens privata område.

I de flesta fall lämnar det i praktiken ett smalt bandformat vattenområde mellan delägarlagets vattenområde och den nya strandlinjen. Detta område tillhör en annan registerenhet och ägs av någon annan än det övriga vattenområdet. Också bredden på området varierar längs med stranden. Situationen skulle vara problematisk med tanke på fiskerättigheterna, användningen och vården av vattenområdet, fastighetsindelningen och fastighetssystemets tydlighet och tillförlitlighet. Detta skulle leda till oklarheter också i fråga om mottagarna av olika ersättningar som ska betalas till vattenområdet och den fastighets-specifika fördelningen av olika nyttjanderätter som gäller vattenområdet, t.ex. servitut som gäller en båtplats eller brygga.

För att undvika problem och oklarheter ska områden som sätts under vatten till följd av en höjning av vattenståndet sammanslås med vattenområdet, om de villkor som anges i lagen är uppfyllda. Ett villkor är att det område som sätts under vatten hör till en annan fastighet än allmänt område eller till ett annat samfällt område än samfällt skog. Dessutom ska detta område gränsa till ett samfällt vattenområde som är en annan registerenhet.

Enligt 3 mom. ska sammanslagningen göras i en ägoreglering enligt lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt. Vid förrättningen iakttas också bestämmelserna i fastighetsbildningslagen om fogande av ett område till ett samfällt område eller om sammanslagning av samfällda områden, beroende på om det området som fogas till är fastighetens privata område eller ett samfällt område. Sammanslagningen baserar sig di-

rekt på lag och den förutsätter inte något samtycke av delägarlaget eller ägaren till det område som sätts under vatten.

I praktiken innebär förslaget att ägaren till det område som sätts under vatten antingen blir en ny delägare i delägarlaget eller att hans eller hennes andel ökar beroende på hans eller hennes tidigare andel i det samfällda vattenområdet. Andelen fastställs på basis av det värde som området har som vattenområde. I de flesta fallen har det område som sätts under vatten ett lägre värde som vattenområde än som markområde. Enligt förslaget ska den som genomför projektet enligt 13 kap. ersätta ägaren för denna skillnad i samband med tillståndsförfarandet och den behöver därför inte beaktas i sammanslagningsskedet. Å andra sidan ska man när ersättningarna fastställs beakta att ägaren via ägoregleringen kommer att få en andel i det vattenområde som bildas. Detta ska beaktas som en faktor som minskar ersättningen med stöd av 13 kap. 11 § 2 mom.

Enligt 150 a § i fastighetsbildningslagen kan ett allmänt område inte ha andel i samfällda områden eller i särskilda förmåner. Därför kan ett allmänt område som sätts under vatten inte sammanslås med ett angränsande vattenområde. En sådan del av ett allmänt område som blir ett vattenområde ska alltså vara en del av det allmänna området i fråga. I praktiken blir dessa situationer aktuella mycket sällan. Också i sådana sällsynta fall då ett vattenområde som angränsar till ett område som sätts under vatten är en fastighets privata område fogas området inte till det angränsande vattenområdet utan det område som sätts under vatten förblir i den tidigare ägarens ägo och en del av den tidigare registerenheten.

På motsvarande sätt som i fråga om en ägoreglering i anslutning till dikning ska även ägoregleringar som avses i denna paragraf omfattas av bestämmelsen i 19 § i ovan nämnda lag om ägoregleringar. Enligt bestämmelsen får en ägoregleringsförrättning avslutas först när projektet färdigställts.

Ansvar för förrättningskostnaderna till följd av en ägoregleringsförrättning ska fastställas enligt 20 § i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt.

18 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. *Uppgifter som ska antecknas i datasystemet för miljövårdsinformation.* För närvarande antecknas uppgifter om beslut enligt vattenlagen i ett vattenbeslutsregister som förs vid varje regionförvaltningsverk. Bestämmelser om detta register finns i 12 kap. 11 § i den gällande vattenlagen och i vattenförordningen. I fortsättningen ska uppgifter om beslut enligt vattenlagen inte längre antecknas i ett separat register utan i det datasystem för miljövårdsinformation som avses i 27 § i miljöskyddslagen. I praktiken kommer besluten enligt vattenlagen även i fortsättningen att bilda en egen helhet i datasystemet för miljövårdsinformation. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter i en handling som finns i datasystemet för miljövårdsinformation finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

I 1 mom. anges vilka beslut som det alltid ska antecknas uppgifter om i datasystemet för miljövårdsinformation. I likhet med beslut som antecknas i det nuvarande vattenbeslutsregistret ska beslut som meddelats av tillståndsmyndigheten, Vasa förvaltningsdomstol och högsta förvaltningsdomstolen vara sådana beslut. I 12 kap. föreskrivs om registret över vattenrättsliga sammanslutningar och om de uppgifter som ska antecknas i det.

I 2 mom. anges vilka beslut som det kan antecknas uppgifter om i datasystemet. Bestämmelsen utvidgar möjligheten att anteckna uppgifter jämfört med nuläget. I datasystemet är det möjligt att anteckna uppgifter om beslut som den kommunala miljövårdsmyndigheten meddelat, anmälningar till tillsynsmyndigheterna, beslut som har meddelats vid dikningsförrättningar och avgöranden som meddelats med stöd av den tidigare lagen.

I 3 mom. föreskrivs om anteckning av uppgifter om parterna i datasystemet. Enligt bestämmelsen kan sådana identifierings- och kontaktuppgifter som behövs för skötseln av uppgifterna enligt lagen antecknas i datasystemet. De uppgifter som antecknas i datasystemet innehåller inte några känsliga uppgifter. På behandlingen och utlämnandet av personuppgifter i datasystemet för miljö-

vårdsinformation tillämpas bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). En person som fått uppgifter om sig registrerade i datasystemet för miljövårdsinformation ska ha rätt att kontrollera dessa uppgifter på det sätt som föreskrivs i personuppgiftslagen.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande med stöd av vilket statsrådet kan utfärda närmare bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i datasystemet.

2 §. *Införande av uppgifter.* I paragrafen anges vilken myndighet som ansvarar för anteckningen av uppgifter om beslut enligt vattenlagen. Enligt 1 mom. görs anteckningen av den myndighet som avgjort ärendet, dvs. antingen tillståndsmyndigheten, den statliga tillsynsmyndigheten eller den kommunala miljövårdsmyndigheten. Om ärendet har avgjorts vid en dikningsförrättning, görs anteckningen av den statliga tillsynsmyndighet som förordnat att en dikningsförrättning ska hållas.

Trafikverket är med stöd av 10 kap. 4 § 2 mom. skyldigt att underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om förändringar i en farleds läge eller dimension. I 2 mom. föreskrivs om den statliga tillsynsmyndighetens skyldighet att göra en anteckning om detta i datasystemet för miljövårdsinformation.

I 3 mom. föreskrivs om anteckning av uppgifter som ändrats till följd av ändringsökande. Anteckningen ska göras av den myndighet vars beslut sökandet av ändring gäller.

3 §. *En myndighets rätt att få uppgifter avgiftsfritt.* I paragrafen föreskrivs om tillståndsmyndighetens, den statliga tillsynsmyndighetens och den kommunala miljövårdsmyndighetens rätt att få uppgifter ur datasystemet för miljövårdsinformation. För att kunna sköta sina uppgifter enligt vattenlagen ska dessa myndigheter ha rätt att avgiftsfritt få uppgifter. Rätten ska också omfatta sådana uppgifter som inte är offentliga.

4 §. *Åtgärder för avvärjande av fara.* Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om åtgärder för avvärjande av fara vid exceptionella förhållanden. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i sak 12 kap. 19 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen ska

dock kompletteras så att fara för säkerhet tas med bland grunderna för vidtagande av åtgärder. Bestämmelsen ändras så att tillståndsmyndigheten inte har prövningsrätt i fråga om meddelandet av ålägganden, om villkoren i paragrafen är uppfyllda. I paragrafen slopas den bestämmelse som finns i den gällande lagen och enligt vilken närings-, trafik- och miljöcentralen ska begära att jord- och skogsbruksministeriet ger sitt samtycke till ansökan. Även om förfarandet med samtycke i praktiken har fungerat på ett smidigt sätt och inte har fördröjt vidtagandet av åtgärder för avvärjande av fara är det inte längre nödvändigt att hålla kvar det.

Om exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhållanden som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa eller stor skada för enskilda eller allmänna intressen, ska regionförvaltningsverket ålägga närings-, trafik- och miljöcentralen eller den projektansvarige att vidta nödvändiga temporära åtgärder för att avvärja faran eller begränsa skadorna. Åläggandet ska gälla den projektansvarige till den del det är fråga om ett ärende som omfattas av den projektansvariges tillstånd. Ett sådant åläggande kan t.ex. vara en vattenföring som avviker från regleringsbestämmelserna. Till den del avvärjandet av fara förutsätter åtgärder som inte ingår i tillståndet, t.ex. byggande av skyddsvallar, ska dessa skyldigheter ankomma på den statliga tillsynsmyndigheten. Åläggandet kan meddelas oberoende av vad som föreskrivs i vattenlagen eller bestäms i tillstånd eller andra beslut som meddelats med stöd av den.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om åtgärder som behövs för att hindra negativa följder av exceptionella omständigheter vid enskilda vattenhushållningsprojekt. Om torka, översvämning, ras, isbildning eller någon annan exceptionell omständighet så kräver, kan tillståndsmyndigheten bevilja den projektansvarige rätt att vidta behövliga åtgärder för att hindra negativa följder. Paragrafens 2 mom. motsvarar 12 kap. 19 § 3 mom. i den gällande vattenlagen. Även torka ska fogas till bestämmelsen som ett villkor för tillämpning av den. I mera brådskande situationer än

de som avses i paragrafen kan motsvarande åtgärder vidtas med stöd av räddningslagstiftningen.

Enligt 3 mom. kan en ansökan om meddelande av ett åläggande som avses i 1 mom. göras av närings-, trafik- och miljöcentralen. I situationer som avses i 2 mom. ska rätten att anhängiggöra ett ärende däremot inte vara begränsad. I praktiken anhängiggörs ärendet sannolikt av den projektansvarige.

Situationer som avses i både 1 och 2 mom. kan kräva brådskande åtgärder för att hindra negativa följder. I 3 mom. föreslås därför en bestämmelse om att en ansökan som avses i 1 och 2 mom. kan behandlas utan att bestämmelserna om behandling av ansökningsärenden i 11 kap. iakttas, om ärendets brådskande natur eller andra vägande omständigheter så kräver. På motsvarande sätt får ett sådant beslut som avses i 1 och 2 mom. verkställas även om det överklagas. Bestämmelserna om den särskilda ordningen för behandlingen av ett ärende och om beslutets verkställbarhet motsvarar 12 kap. 19 § 4 och 5 mom. i den gällande vattenlagen.

5 §. Förhindrande av skada som orsakas av is. Paragrafen motsvarar 12 kap. 17 § i den gällande vattenlagen. Med stöd av paragrafen har myndigheterna och de projektansvariga rätt att spränga is och vidta andra temporära åtgärder som är nödvändiga i syfte att förhindra skador som orsakas av isbildning eller is.

I 2 mom. ingår bestämmelser om det sätt på vilket sprängningsarbetet ska genomföras och om anmälan om sådant arbete. Vid sprängning ska nödvändig försiktighet iakttas och aspekterna i momentet beaktas. Vid sprängningen ska dessutom det som föreskrivs om den någon annanstans iakttas. Polisen och den statliga tillsynsmyndigheten ska underrättas om sprängningen innan den genomförs.

6 §. Förlust av förmån till följd av åtgärder för avvärjande av fara och förhindrande av skada. I paragrafen föreskrivs om ersättningsskyldigheten i anslutning till de åtgärder för avvärjande av fara och förhindrande av skada som avses i 4 och 5 §.

Paragrafens 1 mom. motsvarar 12 kap. 19 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Bestäm-

melsen ska endast gälla sådana åtgärder för avvärjande av fara som avses i 4 § 1 mom.

I 2 mom. intas den ersättningsbestämmelse som ingår i 12 kap. 19 § 3 mom. i den gällande vattenlagen samt som en ny bestämmelse en ersättningsskyldighet i anslutning till 5 §. För närvarande ingår inte någon sådan ersättningsskyldighet i vattenlagen, men förlusten av förmånen kan delvis bli ersatt med stöd av annan lagstiftning. Enligt 4 § 2 mom., som gäller åtgärder för avvärjande av fara, ska den projektansvarige vara den som är skyldig att agera. Eftersom det är fråga om en skada som delvis orsakats av verksamheten, ska ansvaret för ersättningen för förlusterna av förmånerna ligga på den projektansvarige.

Orsaken till en fara som avses i 5 § kan inte på samma sätt som i 4 § 2 mom. hänföras till en viss verksamhet. På motsvarande sätt kan skyldigheten att agera gälla flera aktörer. Därför ska den aktör som vidtagit åtgärder ansvara för betalningen av ersättning.

7 §. Undersökningstillstånd. I paragrafen föreslås bestämmelser om det undersökningsstillstånd som det för närvarande föreskrivs om i 1 kap. 31 § i den gällande vattenlagen. Avsikten med bestämmelsen är att göra det möjligt att göra de undersökningar på någon annans område som behövs för att klarlägga möjligheterna att genomföra ett projekt enligt vattenlagen i sådana fall då det inte går att nå en överenskommelse om detta med ägaren. I första hand ska man alltså försöka nå en överenskommelse, även om detta inte särskilt nämns i paragrafen. En ansökan om undersökningstillstånd ska göras först när någon överenskommelse inte kan nås.

Undersökningstillstånd söks för närvarande hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Detta har dock ansetts vara ett problem i synnerhet vid behandlingen av undersökningstillstånd som gäller vattenförsörjning. Den statliga tillståndsmyndigheten passar bättre som tillståndsmyndighet än kommunen när det är fråga om verksamhet som omspannar flera kommuner. Eftersom antalet tillståndsmyndigheter minskar, blir tillståndspraxisen sannolikt enhetligare. I ärenden av mindre betydelse kan den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten alltså vara en lämplig tillståndsmyndighet, men modellen med en

enda tillståndsmyndighet är tydligare. I paragrafen föreslås därför att ärenden som gäller undersökningstillstånd i sin helhet ska överföras från den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten till den statliga tillsynsmyndigheten.

I sak ändras regelringen om undersökningstillstånd inte till övriga delar, även om formuleringen i paragrafen ses över. Den undersökningsverksamhet som avses i 1 mom. kan alltså ha en mycket varierande omfattning och art. Ett undersökningstillstånd eliminerar inte behovet av ett tillstånd enligt 3 kap. i vattenlagen, om projektets konsekvenser innebär att ett tillstånd behövs. I dessa fall behövs ett tillstånd enligt 3 kap. i vattenlagen också för undersökningsverksamhet.

I 1 mom. föreslås ett bemyndigande med stöd av vilket statsrådet kan utfärda närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan och de utredningar som ska fogas till ansökan.

Paragrafens 2 mom. innehåller en allmän bestämmelse om att onödiga olägenheter ska undvikas i anslutning till undersökningsverksamheten. Innan åtgärder vidtas på någon annans område ska områdets ägare också underrättas om åtgärderna. Endast i undantagsfall kan åtgärderna vidtas utan förhandsanmälan. Ägaren till eller innehavaren av det område som är föremål för ansökan om undersökningstillstånd ska höras med anledning av ansökan. Undersökningstillstånd ska beviljas för viss tid och i tillståndet ska ingå behövliga villkor för att undvika olägenheter.

I samband med undersökningstillståndet ska i enlighet med den princip om samtidighet som iakttas i ersättningsärenden fastställas behövliga ersättningar med tillämpning av de allmänna ersättningsbestämmelserna i vattenlagen. Också i fråga om eventuella förluster av förmåner som uppkommer senare ska det vara möjligt att söka ersättning på vanligt sätt med stöd av 13 kap. 8 §. I första hand ska man dock försöka komma överens om ersättningarna med områdets ägare.

I 4 mom. föreskrivs om verkställighet av ett beslut om undersökningstillstånd även om det överklagats på motsvarande sätt som i fråga om tillståndet till förberedelser i 3 kap. 16 §.

8 §. Meningsskiljaktigheter som ska avgöras av tillståndsmyndigheten. Paragrafen gäl-

ler behörighetsfördelningen mellan tillståndsmyndigheten och tingsrätten och den motsvarar 14 kap. 2 § 2 mom. i den gällande vattenlagen. Bestämmelsen i 1 mom. i samma paragraf om behandlingen av ersättningar ska ingå i 13 kap. 6 §. I jämförelse med den gällande bestämmelsen ska formuleringen i paragrafen ses över bl.a. så att det oklara begreppet tvistemål ersätts med meningsskiljaktighet.

Tillståndsmyndigheten ska ha behörighet att avgöra de ärenden som specificeras i 1 mom. Dessa ärenden är sådana till sin natur att de normalt är förenade med allmänna intressen, t.ex. miljöskydd eller fiske. Det kan inte anses ändamålsenligt att sådana frågor avgörs i en allmän domstol och därför ska ett sådant ärende som anhängiggjorts vid tingsrätten enligt 2 mom. överföras till tillståndsmyndigheten för avgörande.

Till den del ärendet omfattar ärenden som kan betraktas som civilrättsliga tvistemål och därmed som ärenden som hör till de allmänna domstolarnas behörighet ska dessa frågor avgöras vid tingsrätten. Tingsrätten ska dock inte avgöra en ersättningsfråga innan det ärende som har överförts till tillståndsmyndigheten för avgörande har vunnit laga kraft. Bestämmelser om tingsrättens och tillståndsmyndighetens behörighet i ersättningsärenden finns i 13 kap. 6 §.

9 §. Meningsskiljaktigheter som gäller nyttjande- eller äganderätt. Paragrafen innehåller specialbestämmelser om sådana situationer där en meningsskiljaktighet om nyttjande- eller äganderätten inte kan avgöras såsom en prejudiciell fråga i samband med behandlingen av ett tillståndsärende. I den gällande vattenlagen gäller motsvarande bestämmelse endast meningsskiljaktigheter om rätten till vattenkraft.

En oklarhet om nyttjande- eller äganderätten kan dock bli aktuell också i andra vattenhushållningsprojekt när det gäller frågan om nyttjanderätt, och därför ska bestämmelsens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta alla meningsskiljaktigheter som gäller nyttjande- eller äganderätt. I praktiken blir bestämmelsens tillämpningsområde mycket begränsat.

Tillståndsmyndigheten ska genom sitt beslut anvisa parterna i fråga att inom utsatt tid

väcka talan vid tingsrätten eller, om ärendet med stöd av 281 § i fastighetsbildningslagen ska avgöras vid en fastighetsförrättning, yrka denna förrättning.

Den betydelse meningsskiljaktigheter har med tanke på avgörandet av ett vattenhushållningsprojekt kan variera mycket. Tillståndsmyndigheten ska pröva om behandlingen av ärendet kan fortsätta eller om behandlingen av ärendet borde skjutas upp tills meningsskiljaktigheten i ärendet har avgjorts.

10 §. Utlåtande av tillståndsmyndigheten. Paragrafen motsvarar 14 kap. 4 § i den gällande vattenlagen. I praktiken har bestämmelsen sällan tillämpats. Bestämmelsen behövs dock fortfarande och därför föreslås att den ska kvarstå i lagen.

11 §. Verkställighet av beslut i vissa fall. Paragrafen motsvarar 21 kap. 6 § i den gällande vattenlagen. Enligt bestämmelsen är ett beslut i ett vattenhushållningsärende som har vunnit laga kraft verkställbart på samma sätt som en lagakraftvunnen dom när det gäller avgöranden som inverkar på privaträttsliga rättsförhållanden.

12 §. Avgifter för behandlingen av ett ärende. Paragrafen grundar sig på 21 kap. 9 och 12 § i den gällande vattenlagen. Paragrafens 1 mom. gäller den avgift som tas ut för ett beslut och det motsvarar 12 kap. 9 § 1 mom. i den gällande vattenlagen. Hänvisningsbestämmelsen till avgifter som tas ut av domstolarna i 2 mom. i samma paragraf är onödig och därför ska den inte tas in i den föreslagna paragrafen. I 5 kap. 39 § föreskrivs om kostnaderna för en dikningsförrättning.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om uttag av avgifter. Enligt 2 mom. fastställs avgiften enligt lagen om grunderna för avgifter till staten och med stöd av den utfärdad förordning av statsrådet samt förordning av miljöministeriet.

Paragrafens 3 mom. om en förskottsavgift motsvarar 21 kap. 12 § 1 och 2 mom. i den gällande vattenlagen. En förskottsavgift kan påföras för att säkerställa betalningen enligt 1 mom. I momentet finns inte några närmare bestämmelser om villkoren för åläggande av en förskottsavgift. Utgångspunkten ska vara att behandlingen av ärendet inte ska fortsätta förrän förskottsavgiften har betalats. Om avgiften ändå inte betalas kan den drivas in på

det sätt som anges i 13 §. På motsvarande sätt kan det bestämmas att en förskottsavgift för kostnaderna för en dikningsförrättning ska betalas med stöd av 5 kap. 39 § 3 mom. med iakttagande av vad som bestäms i detta moment.

I 4 mom. finns bestämmelser om möjligheten för en myndighet som tillståndsmyndigheten förordnar att fastställa en avgift för separat avgjorda ärenden som gäller godkännande av en kontrollplan enligt 3 kap. 11 § eller en plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet eller en plan för användning av fiskerihushållningsavgift enligt 15 §. Avgifterna fastställs enligt grunderna i 1 mom.

13 §. Indrivning av vissa avgifter. De kostnader som avses i 21 kap. 7 § i den gällande vattenlagen är på basis av en fördelningslängd eller någon annan uträkning direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivning av dessa finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

I regleringen har det inte skett några sådana förändringar som innebär att det skulle vara ändamålsenligt att inskränka kretsen av avgöranden som är direkt utsökbara. Grunden för fiskerihushållningsavgiften och förskottsavgiften är klart offentligrättslig. Dikning och bestående ändring av medelvattenståndet är ofta, i synnerhet i mera omfattande projekt, förenade med klart allmänna intressen som gäller det sätt på vilket projektet genomförs och skötseln av projektet. För att säkerställa dessa måste behövliga medel på ett smidigt sätt kunna drivas in av dem som är skyldiga att delta.

I 1 mom. föreslås därför att följande avgifter ska vara direkt utsökbara: fiskerihushållningsavgifter som avses i 3 kap. 14 § 1 mom., avgifter som med stöd av 5 kap. 27 § tas ut av medlemmarna i en dikningssammanslutning, avgifter som med stöd av 6 kap. 12 § tas ut av medlemmarna i en sammanslutning som bildats för bestående ändring av medelvattenståndet samt förskottsavgifter som avses i 5 kap. 39 § 3 mom. och i 12 § 3 mom. i detta kapitel. Däremot är inte avgifter som gäller dikningssammanslutningens utomstående nyttotagare direkt utsökbara.

Enligt 2 mom. iakttas lagen om verkställighet av skatter och avgifter vid indrivning

en av avgifter. Det är dock möjligt att anföra grundbesvär över debiteringen. Eftersom en prövning av besvären kan förutsätta kunskaper om vattenlagstiftningen ska besvären styras till Vasa förvaltningsdomstol för avgörande.

14 §. Lämnan­de av uppgifter som berör havsskyddet. Paragrafen motsvarar 21 kap. 15 § 1 och 2 mom. i den gällande vattenlagen. Paragrafens 1 mom. ändras dock till en hänvisningsbestämmelse till 13 § 1 mom. i havsskyddslagen. Tillämpningsområdet för 2 mom. utvidgas så att det omfattar både territorialvattnen och Finlands ekonomiska zon.

15 §. Åtgärder enligt fiskevattendirektivet. I 1 kap. 21 b § i den gällande vattenlagen finns en bestämmelse om genomförandet av rådets direktiv 78/659/EEG om kvaliteten på sådant sötvatten som behöver skyddas eller förbättras för att upprätthålla fiskbestånden. Med stöd av bestämmelsen har statsrådets beslut om kvaliteten på sådant sötvatten som behöver skyddas eller förbättras för att trygga fiskbeståndens levnadsförhållanden (1172/1999) och miljöministeriets beslut om val av insjövatten till fiskevatten och om undersökning av dessa vatten (117/2000) utfärdats.

I 1 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet att genom förordning föreskriva om de frågor som genomförandet av nämnda direktiv förutsätter. Genom förordning kan det föreskrivas om grunderna för valet av vatten till fiskevatten, kraven på vattenkvalitet i fiskevatten och övervakningen av kvaliteten samt de åtgärdsprogram som ska utarbetas för att förbättra vattnens tillstånd.

I 2 mom. föreskrivs om myndighetsuppgifterna i samband med genomförandet. Enligt förslaget väljer miljöministeriet vilka områden som ska betraktas som fiskevatten, bestämmer vilka analysmetoder som ska användas vid övervakningen och beslutar när övervakningen ska upphöra. Miljöförvaltningen ansvarar för ordnandet av övervakningen och utarbetandet av åtgärdsprogrammen. De föreslagna bestämmelserna överensstämmer med bestämmelserna i statsrådets beslut (1172/1999) och miljöministeriets beslut (117/2000).

Den nya vattenlagen ska inte innehålla någon sådan bestämmelse om godkännande av

planer och program för vattenförsörjning som finns i 12 kap. 20 § i den gällande vattenlagen, eftersom lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004) innehåller bestämmelser om utarbetandet av olika planhandlingar. Statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994) förblir alltså i kraft.

16 §. Gränsvattendrag. I paragrafen föreskrivs det om tillämpningen av vattenlagen på vattendrag och vatten vid rikets gräns på ett sätt som motsvarar 21 kap. 13 § i den gällande vattenlagen. Enligt 1 mom. tillämpas lagen också på gränsvattendrag, om inte något annat följer av gränsvattendragsoverenskommelser som är bindande för Finland.

I 2 mom. föreskrivs att projektets konsekvenser ska beaktas på samma sätt oberoende av om de framkommer i Finland eller i någon annan stat. Skyldigheten att beakta konsekvenserna på samma sätt grundar sig på bestämmelserna inom den internationella vattenrätten och i synnerhet på UNECE:s (För-enta Nationernas ekonomiska kommission för Europa) gränsvattendragsoverenskommelse. Motsvarande bestämmelse finns också i 110 § i miljöskyddslagen.

17 §. Utbyte av information mellan myndigheterna. Enligt paragrafen ska den statliga tillsynsmyndigheten när den får en anmälan som avses i 2 kap. 15 § underrätta den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten inom vars område åtgärden vidtas eller till vars område åtgärdens verkningar sträcker sig.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten har i regel bättre lokalkännedom om regionala förhållanden än den statliga tillsynsmyndigheten och bättre möjligheter att ingripa i synnerhet i negativa miljökonsekvenser som orsakas av små projekt. Med tanke på skötseln av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten tillsynsuppgifter är det viktigt att nämnda myndighet får information om sådana vattenhushållningsprojekt som genomförs inom deras verksamhetsområde eller vars konsekvenser sträcker sig till deras verksamhetsområde.

Genom bestämmelsen avgörs inte i vilken form eller i vilket skede informationen ska ges till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Informationen kan t.ex. ges i skriftlig el-

ler elektronisk form. Det överensstämmer med principerna för god förvaltning om informationen ges till kommunen så tidigt att kommunen vid behov har faktiska möjligheter att reagera på genomförandet av åtgärden.

18 §. Fastställande av gränserna för ett vattenområde. I paragrafen föreskrivs om tillståndsmyndighetens behörighet att fastställa vattenområdets gräns mot land. Om den gräns mot land som avses i 1 kap. 5 § är svår att fastställa för ett vattenområde till följd av sådana växlingar i vattenståndet som orsakats av reglering av vattendraget, kan tillståndsmyndigheten med stöd av 1 mom. i sitt tillståndsbeslut eller på särskild ansökan vid behov bestämma var gränsen ska anses löpa. Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om de omständigheter som ska beaktas vid fastställandet av gränsen.

19 kap. Ikraftträdande

1 §. Ikraftträdande. Reformen förutsätter att flera författningar på lägre nivå än lag ses över. I datasystemen måste ändringar göras enligt den nya lagstiftningen. Anvisningar och blanketter som gäller vattenlagen måste ses över så att de motsvarar den nya vattenlagen. Myndigheterna måste få utbildning om den nya lagstiftningen. Detta innebär att tiden mellan antagandet av lagen och dess ikraftträdande ska vara tillräckligt lång så att nämnda åtgärder hinner vidtas.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett bemyndigande att vidta de åtgärder som verkställigheten förutsätter innan lagen träder i kraft.

2 §. Tidigare författningar. I 1 mom. föreslås att den gällande vattenlagen (264/1961) ska upphävas. Enligt 2 mom. förblir förordningar som utfärdats med stöd av den vattenlag som upphävs samt beslut som meddelats av statsrådet och miljöministeriet i kraft tills de upphävs separat eller ersätts med nya bestämmelser. Sådana bestämmelser i vattenförordningen (282/1962) som enligt grundlagen ska ingå i lag har tagits in i den föreslagna nya vattenlagen. Bemyndiganden att utfärda nya förordningar ingår delvis i den nya vattenlagen och delvis i annan lagstiftning,

t.ex. miljöskyddslagen eller sjötrafiklagen (463/1996).

Paragrafens 3 mom. ska innehålla en hänvisningsbestämmelse som innebär att en allmän hänvisning till annan lagstiftning i den vattenlag (264/1961) som upphävs avser en hänvisning till den nya vattenlagen när denna lag har trätt i kraft.

3 §. Anhängiga ärenden. Enligt 1 mom. ska på ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

I 2 mom. föreskrivs om den lag som ska tillämpas på ärenden som återsänds till tillståndsmyndigheten för ny behandling. Om en fullföljdsdomstol upphäver ett beslut på vilket bestämmelser i den gällande vattenlagen ska tillämpas och återförvisar ärendet att i sin helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras enligt bestämmelserna i den nya vattenlagen. Om beslutet upphävs endast till en ringa del och återförvisas till myndigheten för ny behandling tillämpas de bestämmelser som gällde när den lag som avses i 1 § trädde i kraft.

4 §. Tillämpning av äldre bestämmelser. I 1 och 2 mom. föreskrivs om tillämpningen av bestämmelser som gällde före lagens ikraftträdande på redan genomförda projekt samt på projekt som ska genomföras och som har beviljats tillstånd. Bestämmelserna motsvarar i sak 22 kap. 2 § 1 mom. i den gällande vattenlagen.

Huvudregeln ska vara att äldre bestämmelser och föreskrifter ska tillämpas på projekt som påbörjats före lagens ikraftträdande och projekt som grundar sig på ett tillstånd som har beviljats före lagens ikraftträdande. Med äldre bestämmelser och föreskrifter avses inte bara 1961 års vattenlag utan också alla bestämmelser därförinnan och med stöd av dem meddelade beslut och i dem ingående föreskrifter. Lagstiftningen vid den tidpunkt då projektet genomfördes eller åtgärden vidtogs ska alltså tillämpas samt eventuellt senare bestämmelser till den del de undantagsvis kan ha retroaktiva verkningar. Också ikraftträdelsebestämmelserna i tidigare lagar ska tillämpas på motsvarande sätt.

Det som sägs ovan gäller också övergångsbestämmelserna i den tidigare lagen. För tyd-

lighetens skull ska de bestämmelser som motsvarar övergångsbestämmelserna i den gällande vattenlagen intas i 19 kap. Detta innebär att alla bestämmelser som behövs för översyn av tillstånd som beviljats på basis av lagstiftning som varit i kraft vid olika tidpunkter finns i 19 kap.

Paragrafens 1 mom. gäller projekt och åtgärder som lagligen påbörjats före denna lags ikraftträdande. Enligt 1 mom. tillämpas äldre bestämmelser om inte något annat följer av bestämmelserna i 19 kap. En sådan bestämmelse är t.ex. 5 §, enligt vilken bestämmelserna i den nya lagen ska tillämpas på översynen av tillståndsvillkoren i ett tillstånd som beviljats enligt en tidigare lag.

Paragrafens 2 mom. gäller projekt och åtgärder som har beviljats tillstånd före lagens ikraftträdande. Ikraftträdandet av den nya lagen ska inte inverka på tillståndets eller rättighetens giltighet. På en åtgärd som grundar sig på ett tidigare beviljat tillstånd tillämpas det beviljade tillståndet och i andra hand äldre bestämmelser på motsvarande sätt som i fråga om åtgärder enligt 1 mom.

Paragrafens 3 mom. jämför också andra slags myndighetsbeslut som meddelats tidigare med de situationer som avses i 2 mom.

5 §. Översyn av tillståndsvillkoren. I 1 mom. föreskrivs om översynen av tillståndsvillkoren i sådana situationer då tillståndet för ett genomfört vattenhushållningsprojekt ska ses över på basis av en förpliktelse i tillståndet att göra detta. Förutsättningarna för en översyn av tillståndsvillkoren bedöms i ljuset av bestämmelserna i 3 kap. 21 § 1 mom. Vid översynen av tillståndsvillkoren ska man beakta de allmänna bestämmelserna som gäller genomförande av ett vattenhushållningsprojekt och de särskilda bestämmelser som gäller projekttypen i fråga till den del de är nödvändiga med tanke på översynen av tillståndsvillkoren. Avsikten är inte att man i samband med översynen av tillståndsvillkoren ska börja ompröva villkoren för beviljande av tillstånd. På översynen av villkoren tillämpas dessutom de bestämmelser i 19 kap. som gäller projekttypen i fråga. Dessutom ska man beakta de villkor som ingår i det tillståndsbeslut som ses över.

Översynen av tillståndsvillkoren inbegriper också en möjlighet att fastställa nya till-

ståndsvillkor. Vid behandlingen av ett ärende som avses i detta och i 2 mom. iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna om ansökningsförfarandet i 11 kap.

Med stöd av 2 mom. är det möjligt att se över tillståndsvillkoren för ett sådant vattenhushållningsprojekt för vilket tillstånd har beviljats innan den nya vattenlagen trädde i kraft. Förfarandet ska också omfatta andra projekt som genomförts när den tidigare lagstiftningen var gällande och som har krävt ett myndighetsbeslut som kan jämföras med tillstånd. Vid översynen av tillståndsvillkoren tillämpas också i dessa fall bestämmelserna i 3 kap. 21 §. En ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över kan göras av de parter som anges i 3 kap. 21 § 4 mom.

Översynen ska grunda sig på de oförutsedda skador, ändrade förhållanden och säkerhetsaspekter som ett projekt orsakar enligt 3 kap. 21 §. En ansökan om översyn som grundar sig på oförutsedda skador ska dock enligt den nämnda bestämmelsen göras inom tio år från det att en anmälan om att projektet har slutförts har gjorts. Till skillnad från 2 kap. 28 § i den gällande vattenlagen görs i bestämmelsen inte någon skillnad mellan tillstånd som beviljats med stöd av den gällande vattenlagen och äldre lagstiftning. Bestämmelsen innebär att det är möjligt att göra en ny översyn inte bara i fråga om de projekt som avses i 2 kap. 29 § i den gällande vattenlagen utan också i fråga om projekt som baserar sig på lagstiftning som gällde före den gällande vattenlagen. En bestämmelse som motsvarar 2 kap. 29 § i den gällande vattenlagen ingår i 19 kap. 12 § i förslaget.

Om översynen av villkoren eller meddelandet av nya villkor minskar den nytta som projektet medför och projektet inte kan genomföras på något annat sätt som motsvarar dess syfte, har den projektansvarige med stöd av 3 mom. rätt till ersättning. Det att projektet genomförs på något annat sätt som motsvarar dess syfte innebär inte att den projektansvarige blir skyldig att i sin helhet genomföra projektet på ett sätt som avviker från det tidigare. Den projektansvarige ska dock inte ha rätt till ersättning om nyttan av projektet kan uppnås med små ändringar av projektet. Om detta inte är möjligt har den projektansvarige rätt att få ersättning för en

större än ringa förlust. Alternativt har den projektansvarige rätt att kräva att vattenhushållningsprojektet löses in.

Den som ansökt om att tillståndsvillkoren ska ses över är ersättningsskyldig. Om de positiva effekterna av en ändring av projektet endast hänför sig till privata intressen, ska de som drar nytta av projektet svara för ersättningen för de förluster av förmåner som orsakas tillståndshavaren. Om det däremot framför allt är fråga om att minska skadeverkningar som hänför sig till allmänna intressen, ska den statliga tillsynsmyndigheten ansöka om att tillståndsvillkoren ses över och svara för ersättningen för de förluster av förmåner som orsakas tillståndshavaren.

6 §. Tillsyn och förvaltningstvång. Bestämmelserna om tillsyn och förvaltningstvång i 14 kap. i den nya vattenlagen ska också tillämpas på projekt eller åtgärder som det har beviljats tillstånd för eller rätt till eller som har påbörjats före lagens ikraftträdande, trots att den äldre gällande lagstiftningen i övrigt tillämpas på dem.

7 §. Vattenreglering. I paragrafen föreskrivs om översynen av tillståndsvillkoren i ett regleringstillstånd som beviljats före lagens ikraftträdande och om meddelande av nya villkor på motsvarande sätt som i 8 kap. 10 b § i den gällande vattenlagen. Möjligheterna att ingripa i ett lagenligt regleringstillstånd utvidgades genom en ändring av vattenlagen 1994 (553/1994) via ett särskilt utredningsförfarande i 8 kap. 10 b §.

I praktiken har de utvecklingsprojekt inom vattenregleringen som grundar sig på bestämmelsen redan genomförts eller är aktuella i alla mer betydelsefulla reglerade vattendrag, och i framtiden finns det inte längre behov av utvecklingsprojekt i samma utsträckning som tidigare. Genom bestämmelsen blir det dock alltså möjligt att utveckla gamla regleringsprojekt på samma villkor som enligt 8 kap. 10 b § i den gällande lagen.

I 1 mom. föreskrivs om den statliga tillsynsmyndighetens skyldighet att vid behov inleda det utredningsförfarande som anges i paragrafen i samarbete med andra parter. Bestämmelserna i 8 kap. 10 b § i den gällande vattenlagen gäller endast beslut på vilka lagens 8 kap. 10 a § inte tillämpas. Motsvarande avgränsning görs i 1 mom. genom en be-

gränsning av bestämmelsens tillämpningsområde så att den gäller beslut som fattats före vattenlagens ikraftträdande samt beslut enligt den gällande vattenlagen till del de har fattats innan 8 kap. 10 a § trädde i kraft.

I 2 mom. föreskrivs om den ansökan som på basis av utredningen ska göras hos tillståndsmyndigheten i syfte att se över tillståndsvillkoren eller fastställa nya villkor för vattenregleringen. Ansökan kan endast göras av den statliga tillsynsmyndigheten, fiskerimyndigheten eller kommunen. Ansökan kan lämnas till tillståndsmyndigheten när den utredning som avses i 1 mom. blivit klar. Möjligheten att ändra villkoren kan alltså komma i fråga först när möjligheterna att minska skadeverkningarna har klarlagts i utredningen och det konstaterats att det med andra metoder inte är möjligt att minska skadeverkningarna i tillräcklig omfattning.

I 3 mom. föreskrivs om villkoren för översynen av regleringstillståndet och om tillståndsmyndighetens rätt att ålägga tillståndshavaren att lämna behövlig tilläggsutredning.

I 4 mom. föreskrivs om ersättning för förluster av förmåner till följd av översynen. För förluster av förmåner som kan betraktas som ringa ska ingen ersättning betalas. Det är i första hand den som ansökt om att tillståndsvillkoren ska ses över som är ersättningskyldig. Om översynen har allmän betydelse ska det bestämmas att ersättningarna ska betalas av statens medel.

8 §. Tillståndsvillkor som inverkar på vattenståndet eller vattnets lopp. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av de bestämmelser i 7 § som gäller översyn av tillstånd och utredningsförfarandet också på andra tillståndsvillkor som gäller vattenstånd och vattnets lopp än sådana som ingår i regleringstillstånden. Bestämmelsen motsvarar i sak 2 kap. 14 § 3 mom. i den gällande vattenlagen.

9 §. Kontrollskyldighet. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av bestämmelsen om kontrollskyldighet i 3 kap. 11 § på projekt som grundar sig på ett tillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av denna lag. Behovet av att ålägga en kontrollskyldighet enligt den nya lagen när det gäller gamla projekt kan i första hand uppstå i samband med

genomförandet av ramdirektivet för vatten. Lagen om vattenvårdsförvaltningen ålägger parterna att utarbeta övervakningsprogram inom vattenförvaltningsområdena. Genomförandet av övervakningsprogrammen kan förutsätta att nya ändamålsenligare kontrollskyldigheter fastställs för projekt som genomförts enligt tillstånd som baserar sig på den tidigare lagstiftningen. Den statliga tillsynsmyndigheten kan hos tillståndsmyndigheten anhängiggöra ett ärende som gäller fastställandet av nya kontrollskyldigheter.

10 §. Fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av bestämmelserna om ändring av fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften i 3 kap. 22 § också på tillståndsvillkor som meddelats före ikraftträdandet av denna lag. Paragrafen motsvarar 2 kap. 22 c § i den gällande vattenlagen. Hänvisningen i 1 mom. till 3 kap. 22 § innebär att det är tillståndsmyndigheten som fattar beslut om en översyn av ett tidigare tillståndsbeslut som gäller fiskevårdsskyldigheten och fiskerihushållningsavgiften. I ett senare skede kan fiskerimyndigheten med stöd av 3 kap. 15 § ändra den plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och den plan för användning av fiskerihushållningsavgift som grundar sig på regionförvaltningsverkets beslut.

I 2 mom. föreskrivs om villkoren för ändringar på samma sätt som i 2 kap. 22 c § i den gällande vattenlagen.

11 §. Farleder. Paragrafens 1 mom. innehåller en övergångsbestämmelse som motsvarar 4 kap. 3 a § i den gällande vattenlagen och enligt vilken bestämmelserna om ändring av ett beslut om en allmän farled i tillämpliga delar ska tillämpas också på beslut om en farled som meddelats före ikraftträdandet av lagen.

Paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse som motsvarar 3 mom. i övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av vattenlagen 646/1992. Genom bestämmelsen förblir sådana beslut gällande som Sjöfartsverket meddelat före ikraftträdandet av nämnda lag och genom vilka offentliga farleder har inrättats.

12 §. Tidigare byggda anläggningar. I paragrafen föreskrivs, på motsvarande sätt som

i 2 kap. 29 § i den gällande vattenlagen, om möjligheten att yrka ändringar i anläggningar som uppförts i ett vattendrag på basis av ett tillstånd som beviljats innan 1961 års vattenlag trädde i kraft.

13 §. Vattenrättsliga sammanslutningar. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av de allmänna bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar i 12 kap. och specialbestämmelserna i kapitlen om projekt på sammanslutningar som bildats före lagens ikraftträdande. Till dessa gamla sammanslutningar hör bl.a. alla flottningsföreningar, dikningsbolag, bolag för vattenståndsreglering och bolag för vattenreglering.

I 2 mom. föreskrivs om förhållandet mellan gamla vattenrättsliga sammanslutningars stadgar och bestämmelserna i den föreslagna lagen. Om stadgarna innehåller bestämmelser som strider mot den nya lagen, ska bestämmelserna i lagen tillämpas i deras ställe.

De lagstridiga bestämmelserna ska ändras så att de motsvarar den nya lagstiftningen och ändringen ska på ansökan fastställas av tillståndsmyndigheten i enlighet med 12 kap. 5 §, samtidigt som stadgarna även i övrigt ändras. Det sätts inte ut någon tidsfrist för ändringen av de lagstridiga stadgarna. Ikraftträdandet av lagen förutsätter alltså inte att gamla vattenrättsliga sammanslutningar vidtar några åtgärder.

De föreslagna ändringarna i sak i bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar är så få att det endast i några få fall antas finnas ett behov av att ändra stadgarna. Därför kan det inte anses nödvändigt att alla gamla vattenrättsliga sammanslutningars stadgar ändras i sin helhet efter en viss tid. Vattenrättsliga sammanslutningar som inrättats medan den tidigare lagstiftningen var i kraft ska antecknas i det register över vattenrättsliga sammanslutningar som avses i 12 kap. 6 § samtidigt som ansökan om att tillståndsmyndigheten ska fastställa stadgeändringarna görs.

14 §. Avledande av avloppsvatten. I paragrafen föreskrivs om den lagstiftning som ska tillämpas på en sådan bädd eller anläggning för avledande av avloppsvatten som har tagits i bruk före ikraftträdandet av den nya vattenlagen. På dessa bäddar ska det som fö-

reskrivs i 103 c § i miljöskyddslagen tillämpas.

15 §. Sökande av nytt tillstånd. Enligt 1 mom. kan den som beviljats tillstånd med stöd av den tidigare lagstiftningen ansöka om att tillståndet ändras i enlighet med den nya lagen. Syftet med bestämmelsen är att för sin del uppmuntra en frivillig övergång till tillstånd enligt den nya lagen. Detta minskar oklarheterna i anslutning till tillstånd som beviljats med stöd av bestämmelser som varit i kraft vid olika tidpunkter eller i anslutning till projekt som i övrigt genomförts lagligen. Bestämmelsen motsvarar 22 kap. 2 § 2 mom. i den gällande vattenlagen.

Ett tillstånd enligt den nya lagen kan också sökas för ett projekt som enligt den tidigare lagstiftningen lagligen genomförts utan tillstånd. I vissa fall kan den vara fördelaktigt för sökanden att på eget initiativ ansöka om ett tillstånd enligt den nya lagen, eftersom bestämmelserna i den nya lagen enligt 2 mom. då ska tillämpas. Enligt den föreslagna bestämmelsen får villkoren i det nya tillståndet inte nämnvärt minska nyttan av projektet eller medföra kostnader som är oskäligen i förhållande till nyttan av projektet. Avgränsningen står i överensstämmelse med den begränsning som ingår i bestämmelsen om meddelande av förtydligande föreskrifter i 16 §.

16 §. Förtydligande av tidigare beslut. I paragrafen föreskrivs om förtydligande av ett beslut som meddelats före lagens ikraftträdande och som i något hänseende är oklart genom ett beslut enligt den nya lagen. Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse i 2 kap. 30 § 2 mom. i den gällande vattenlagen som gäller möjligheten att meddela förtydligande föreskrifter. I syfte att förtydliga ett gammalt beslut är det med stöd av 1 mom. möjligt att meddela ett nytt beslut eller ersätta ett beslut helt och hållet. Ett villkor för att förfarandet ska kunna tillämpas är att det råder oklarhet om tillståndets eller rättighetens innehavare eller om dess innehåll. I praktiken har det i synnerhet i fråga om beslut som meddelats före den gällande vattenlagen förekommit oklarheter och tolkningssvårigheter, eftersom besluten tidigare inte var så detaljerade och exakta som rättskyddet numera anses kräva.

I 2 mom. föreskrivs om innehållet i det beslut som meddelas med stöd av 1 mom. Ett tillstånd som beviljats för ett vattenhushållningsprojekt omfattas av egendoms-skyddet enligt 15 § i grundlagen och detta begränsar möjligheterna att ingripa i kärninnehållet i ett gammalt beslut. Genom ett nytt beslut kvarstår det tillstånd eller den rätt som grundar sig på ett tidigare beslut. I ett beslut enligt den nya lagen ska enligt det som föreskrivs om tillståndsvillkoren i 3 kap. 10—14 § i syfte att säkerställa allmänna eller enskilda intressen meddelas behövliga villkor för att undvika olägenheter. Dessa villkor kan grunda sig direkt på ett tidigare beslut eller vara mera exakta till någon del. Sådana preciserande villkor kan också vara mindre ändringar av teknisk natur i villkor som blivit oändamålsenliga till följd av förändringar i omständigheterna. Villkoren får dock inte nämnvärt minska den nytta som nyttjandet av rättigheten medför, och de får inte leda till kostnader som är oskäligen i förhållande till nyttan av projektet.

I 3 mom. anges vem som har rätt att anhängiggöra det förfarande som avses i paragrafen. Ansökan hos tillståndsmyndigheten kan göras av ovan avsedda rättshavare, den som äger ett område som omedelbart är föremål för projektet eller innehavaren av någon annan rättighet som hänför sig till området i egenskap av privata intressenter. Oklarheter om innehållet i ett tidigare beslut kan också vara en central fråga med tanke på tillsynen över vattenlagen, och därför ska också tillsynsmyndigheten ha möjlighet att anhängiggöra ett ärende. En sådan situation kan t.ex. uppkomma då en försummelse av underhållet av en konstruktion i ett vattendrag leder till allmän fara eller olägenhet, men det är oklart vem som är skyldig att underhålla konstruktionerna. Tillståndsmyndigheten kan också på eget initiativ ta upp ett ärende som avses i 1 mom. till behandling, om det är nödvändigt att eliminera en oklarhet i beslutet för att ett annat anhängigt ärende ska kunna avgöras.

Paragrafens 4 mom. utvidgar bestämmelsens tillämpningsområde till sådana projekt som enligt den tidigare lagstiftningen har kunnat genomföras utan tillstånd. Också rättsläget för sådana projekt kan vara oklart

och därför ska de omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde.

17 §. Bestämmande av att ett tillstånd eller en rättighet som beviljats tidigare ska upphöra att gälla. Enligt paragrafen kan det beslutas att ett tillstånd eller en rättighet som beviljats med stöd av den tidigare lagstiftningen ska upphöra att gälla i enlighet med 3 kap. 24 och 25 § på samma grunder som ett tillstånd enligt den nya lagen. Bestämmelsen ska gälla avgöranden genom vilka alla typer av tillstånd och rättigheter beviljas, t.ex. flottningsstadgar.

18 §. Nyttjanderätt till vattenkraft. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 3 kap. 15 § i den gällande vattenlagen, dock språkligt ändrad. Till skillnad från 3 kap. 15 § ska bestämmelsen också gälla avtal om nyttjanderätt som ingåtts för viss tid under den tid den gällande vattenlagen var i kraft.

Bestämmelserna i 3 kap. 7 § i den gällande vattenlagen gäller situationer där den som äger vattenkraft inte på villkor som kan anses skäligen vill förnya ett sådant avtal som slutits efter det att vattenlagen trätt i kraft, genom vilket ett vattenområde har arrenderats ut eller genom vilket nyttjanderätt på viss tid har upplåtits enligt 3 kap. 6 § i den gällande vattenlagen. Vattenkraftsägaren kan i sådana fall åläggas att, till ett pris som bestäms enligt skäligt värde, lösa in de byggnader, maskiner och anordningar som har uppförts för utnyttjande av rätten i fråga. Såsom konstateras i samband med 8 kap. 6 § är inlöSENSskyldigheten dock oändamålsenlig för både vattenkraftsägaren och innehavaren av nyttjanderätten. Därför föreslås det att den ska slopas också i fråga om överenskommelser som ingåtts när den gällande vattenlagen varit i kraft.

En inbjudan till deltagande förutsätter inte att initiativtagaren har en egen minimiandel av vattenkraften. Den minimiandel av vattenkraften som nämns i momentet ska överensstämma med den nya lagen, även om det är fråga om en övergångsbestämmelse. Detta har dock inte någon betydelse i sak.

Enligt 2 mom. ska ansökan om kungörelse göras innan den för viss tid beviljade rätten upphört, när minst fyra femtedelar av tidsfristen har gått till ända. Initiativtagaren och de som har rätt att delta i projektet och vill

göra det kan beviljas nytt tillstånd och ständigt nyttjanderätt till vattenkraft som tillhör andra. Vid behandlingen av ärendet iakttas det som föreskrivs i 8 kap. 2, 5 och 7 §.

19 §. Nyttjande av vattenkraft som tillhör någon annan. Bestämmelsen motsvarar 3 kap. 17 § i den gällande vattenlagen, dock språkligt ändrad.

Den bestämmelse i 3 kap. 16 § i den gällande vattenlagen som gäller en ändring av interimstillstånd att bygga kraftverk till ett slutligt tillstånd har tappat sin betydelse, och någon motsvarande övergångsbestämmelse behövs inte längre.

20 §. Vattenbeslutsregister. Enligt 12 kap. 11 § i den gällande vattenlagen ska tillståndsmyndigheten föra ett vattenbeslutsregister, i vilket det ska antecknas i lagrummet specificerade uppgifter om beslut som fattats med stöd av vattenlagen. Dessa uppgifter är nödvändiga vid tillämpningen av den nya vattenlagen och därför ska vattenbeslutsregistret införlivas i datasystemet för miljövrårdsinformation. På behandlingen av uppgifter som antecknats i vattenbeslutsregistret tillämpas de bestämmelser som gäller datasystemet för miljövrårdsinformation.

1.2 Miljöskyddslagen

3 §. Definitioner. I 1 mom. 6 punkten hänvisas det till den definition av begreppet vattendrag som ingår i den föreslagna vattenlagen och till paragrafen om territorialvatten och den ekonomiska zonen på motsvarande sätt som till gällande lag.

Enligt förslaget fogas till definitionerna en ny 9 punkt där begreppet avloppsvatten definieras. Bestämmelsen motsvarar till sitt syfte 10 kap. 1 § i den gällande vattenlagen. Den gällande definitionens ordalydelse moderniseras, och varken begravnings- eller uppslagsplatser nämns i den föreslagna definitionen. I bestämmelsen görs det ingen åtskillnad mellan vatten och annan vätska eftersom det i praktiken alltid är fråga om ämnen som medföljer eller löst sig i vatten eller energi som bundits i vatten. Ett annat flytande ämne som är rent kan närmast anses vara avfall som avses i avfallslagen. Med avloppsvatten avses enligt förslaget vatten som inte längre

används, t.ex. kylvatten och vätska som annars tagits ur bruk. Med avloppsvatten avses också t.ex. dagvatten som avleds från uppslagsplatser och t.ex. vatten som avleds från gruvområden, torvmossar, flygplatser, hamnområden och begravningsplatser. Som avloppsvatten betraktas däremot inte enligt förslaget normalt dagvatten från allmänna vägtrafikområden eller från sådana parkeringsområden som är i allmänt bruk, liksom inte heller täckdikesvatten från åkrar eller annat dräneringsvatten. Enligt definitionen bör det vara fråga om avsiktligt avledande av vatten. Syftet med det avledande som avses i bestämmelsen kan också vara torrläggning av området. Det förutsätts dock alltid att avloppsvattnet kan orsaka förorening av miljön. Då bör vattnet innehålla ämnen som orsakar förorening såsom näringsämnen, syreförbrukande ämnen, skadliga ämnen eller suspenderat material.

14 §. Mark, muddring och muddermassa. Bemyndigandena om deponering av muddermassa föreslås basera sig på 4 kap. 6 § i gällande vattenlag. De bestämmelser om tillståndsplikt som ingår i den nämnda paragrafen flyttas till 3 kap. 2 och 3 § i den nya vattenlagen. Bestämmelserna i 4 kap. 6 § 2 och 3 mom. i den gällande vattenlagen avses i sin tur bli flyttade till 2 kap. 6 § i den nya vattenlagen. Det tvåstegsbemyndigande som finns i 4 kap. 6 § i den nuvarande vattenlagen är i någon mån oklart eftersom bemyndigandena delvis gäller en och samma sak. För tydlighetens skull föreslås enbart statsrådet bli bemyndigat att utfärda förordning. Ingen förordning av miljöministeriet har utfärdats med stöd av bemyndigandet. Miljöministeriet avses svara för beredningen av en förordning av statsrådet.

Paragrafrubriken kompletteras så att också muddring och muddermassa nämns i den. Lösningen motsvarar bättre också innehållet i 2 mom. Det föreslagna 2 mom. utsträcks att gälla inte bara bottensediment utan också muddermassa. Dessutom föreslås statsrådet kunna utfärda bestämmelser om deponering av muddermassa och förutsättningarna för detta. Bestämmelsen motsvarar gällande lydelse i 4 kap. 6 § 1 mom. i vattenlagen. Den föreslagna vattenlagen innehåller inget motsvarande bemyndigande. Denna förordning

som kan utfärdas med stöd av miljöskyddslagen kan dock i praktiken vara till hjälp vid tolkningen av muddringsärenden som är förenliga med vattenlagen.

19 §. Kommunala miljöskyddsföreskrifter. I 2 mom. 4 punkten hänvisas det till den bestämmelse i den föreslagna vattenlagen som handlar om rännilar och andra små bäddar och bassänger på motsvarande sätt som till den gällande vattenlagen.

27 §. Datasystemet för miljövårdsinformation. Paragrafen föreslås bli kompletterad med ett nytt 4 mom., enligt vilket det i 18 kap. 1 § i vattenlagen bestäms om beslut enligt vattenlagen som ska antecknas i datasystemet för miljövårdsinformation.

28 §. Allmän tillståndsplikt. Enligt 2 mom. 1 punkten ska tillstånd sökas för verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag. Om verksamheten samtidigt ändå är tillståndspliktig enligt vattenlagen ska miljötillstånd inte sökas för den.

Den föreslagna bestämmelsen avviker från gällande lag, där det hänvisas till projekt som särskilt nämns i vattenlagen. Enligt gällande lag ska tillstånd enligt vattenlagen sökas för projekt som avses i 1 kap. 19 § i vattenlagen när projekten kan orsaka förorening av vattendrag. Då behöver dock tillstånd enligt miljöskyddslagen inte sökas. På projekten tillämpas numera enligt 2 kap. 1 a § i vattenlagen utöver vattenlagen också miljöskyddslagen. I fortsättningen bör alltså ett miljötillstånd sökas för ett sådant projekt.

I 5 kap. 3 § i den föreslagna vattenlagen kvarstår en särskild grund för tillståndsplikt i fråga om dikning. För dikning ska enligt det nämnda lagrummet krävas tillstånd enligt vattenlagen också om åtgärden kan leda till förorening av vattendrag. Inte heller då ska alltså tillstånd enligt miljöskyddslagen sökas för dikning.

I 2 mom. 2 punkten hänvisas det till dike och till den föreslagna vattenlagens bestämmelse om vad som är en rännil på motsvarande sätt som till den gällande vattenlagen.

31 §. Behörig tillståndsmyndighet. Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att det i den ingår en hänvisning till bestämmelserna om tillståndsplikt i 3 kap. i den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen. Dessutom hänvisas det i

paragrafen också till de föreslagna 48 och 49 §.

38 §. Information om tillståndsansökan. I 3 mom. hänvisas det till 11 kap. 11 § i den föreslagna vattenlagen. Den nuvarande hänvisningen görs till den gällande vattenlagen.

39 §. Gemensam behandling av tillstånd för en och samma verksamhet. I 1 mom. hänvisas det till 4 kap. i den föreslagna vattenlagen, som gäller uttag av vatten. Den nuvarande hänvisningen görs till den gällande vattenlagen.

44 §. Fiskerihushållningsvillkor. Paragrafen avses innehålla en hänvisning till den föreslagna vattenlagen. Den nuvarande hänvisningen görs till den gällande vattenlagen.

46 §. Kontrollvillkor. Enligt förslaget preciseras 3 mom. i den nuvarande bestämmelsen. Praxis har varit att en verksamhetsutövare kan delta i övervakningen inom området för att fullgöra sin kontrollskyldighet. Ett beslut om samordnad recipientkontroll föreslås kunna innehålla godkännande av kontrollskyldigheter som ingår såväl i miljöskyddslagen som i vattenlagen.

Det föreslås att 4 mom. preciseras så att en plan för samordnad recipientkontroll ska ändras, om en ny verksamhetsutövare har ålagts att delta i den samordnade recipientkontrollen.

Det föreslås att 5 mom. ändras så att en separat kontrollplan ska godkännas med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om behandling av miljötillstånd. Då ska information om ärendet ges enligt 38 § och hörandet ske enligt 36 och 37 §.

Enligt förslaget ändras 6 mom. på så sätt att första meningen upptar en hänvisning till den dag då beslutet har meddelats, inte till anslagsdagen. Till momentet fogas en ny bestämmelse om rättelseyrkande i fråga om beslut om samordnad recipientkontroll. Kontrollplaner för samordnad recipientkontroll avgörs i praktiken genom ett enda beslut eftersom det är fråga om en helhet. Det är härvid ändamålsenligt att alla verksamhetsutövare framställer rättelseyrkande hos en och samma myndighet. Enligt bestämmelsen ska rättelseyrkande alltid framställas hos regionförvaltningsverket, om beslutet om delegering av kontrollen av de verksamheter som ingår i samordnad recipientkontroll har base-

rat sig på tillstånd av regionförvaltningsverket i fråga om en eller flera av verksamheter-na.

48 §. Rätt att leda in avloppsvatten på annans område. Paragrafen ersätter delvis den detaljerade och svåröverskådliga helheten av bestämmelser i gällande 48 § och i 10 kap. i vattenlagen. De gällande bestämmelserna är till stor del föråldrade, eftersom den allmänna reningen av avloppsvatten har blivit effektivare. Enligt förslaget ska det inte längre föreskrivas om att bädden ska betraktas som avlopp. Paragrafen gäller inte egentlig prövning av miljöhänsyn utan det är fråga om att delvis bevilja en rätt eller nyttjanderätt i likhet med servitutsrätt enligt fastighetsbildningslagstiftningen.

Paragrafen ska endast gälla miljötillståndspliktig verksamhet. Det är i detta fall fråga om verksamhet som är sådan att det avloppsvatten som avleds till följd av den kan förorsaka förorening av vattendrag, rännilar eller diken eller verksamhet som annars kräver tillstånd. Paragrafen föreslås bli tillämpad på t.ex. avledande av dagvatten från servicestationer, även om tillstånd för avledande av avloppsvatten då inte ska sökas särskilt.

Enligt 1 mom. är det i miljötillståndet möjligt att bevilja rätt att leda in avloppsvatten i ett dike på någon annans område, även om samtycke till detta inte har getts. Enligt bestämmelsen kan rätten beviljas också i fråga om ett dike för vars del nyttjanderätt har beviljats enligt 2 mom.

Beviljandet av denna rätt förutsätter att avledandet av avloppsvatten inte medför oskäligen olägenhet för markägarna och andra dikare eller andra som avleder avloppsvatten. Som oskäligen olägenhet kan betraktas t.ex. att avloppsvatten som är dåligt ur hygiensynpunkt avleds i ett öppet dike som löper i närheten av en byggnad som används som bostad eller för semesterboende. Avloppsvatten ska härvid avledas i ett avloppsrör som avses i 2 mom. Bestämmelsen motsvarar till denna del gällande lydelse i 10 kap. 7 § 2 mom. i vattenlagen. När tillståndsvillkoret meddelas gäller det att beakta de olika fastigheterna invid diket och bedöma att en förorening inte medför oskäligen olägenhet för dem.

Avledandet av avloppsvatten bör också vara motiverat i fastighetsekonomisk bemärkelse. Det bör vara rationellt i tekniskt och ekonomiskt avseende att genomföra det på det sätt som föreslagits. Bestämmelsen motsvarar närmast 10 kap. 6 § 1 mom. i gällande vattenlag.

Enligt 2 mom. beviljas nyttjanderätt till skillnad från den rätt som avses i 1 mom. Erhållande av nyttjanderätt kan behövas därför att markägaren inte har samtyckt till att en fastighet som är i hans eller hennes ägo används. Nyttjanderätten föreslås bli upplåten för anläggande av avloppsrör på någon annans mark. Om det för avledandet av avloppsvatten finns behov av att anlägga dike på någon annans mark eller ombilda ett öppet dike till täckdike, bör nyttjanderätt upplåtas också för detta ändamål. Nyttjanderätt upplåts däremot inte, om avloppsvatten avleds från egen mark till en bädd längs vilken vattnet rinner in på någon annans mark. Kriterierna för upplåtande av nyttjanderätt motsvarar kriterierna enligt 1 mom.

I 3 mom. avses det bli föreskrivet om anläggande av dike eller rör för avledande av avloppsvatten under sådana trafikleder eller konstruktioner som specificeras i paragrafen. Det är fråga om en bestämmelse som motsvarar 5 kap. 13 § i vattenlagen och som handlar om avledande av avloppsvatten; den kan i praktiken vara sammanlänkad med dikningsärenden.

Om frågan om avledande av avloppsvatten i ett dike eller rör under infrastruktur som specificeras i detta moment ansluter sig till ett miljötillståndsärende, bör ärendet avgöras i anslutning till miljötillståndet genom att nödvändiga villkor som rör detta fogas till beslutet. Ansvarsfördelningen mellan verksamhetsutövaren och den som äger kommunikationslederna eller konstruktionerna i samband med anläggande och underhåll av ett dike eller rör fastställs så som det bestäms i 5 kap. 13 § i den nya vattenlagen.

Anläggandet av diken eller rör kan emellertid vara förknippat med frågor som inte kan avgöras i samband med miljötillståndet. I en sådan situation bör regionförvaltningsverket på tjänstens vägnar hänskjuta ärendet till avgörande vid en dikningsförrättning eller till

den kommunala miljöförvaldsmyndigheten så som bestäms i 5 kap. 4 och 5 § i vattenlagen.

49 §. Villkor om avloppsrör. Till paragrafen och dess rubrik föreslås tekniska ändringar. I den nya lagen ersätts begreppet utloppsledning med begreppet avloppsrör, och dessutom ändras de hänvisningar i paragrafen som görs till olika bestämmelser i vattenlagen så att de gäller motsvarande lagrum i den nya vattenlagen.

I sak motsvarar paragrafen 49 § i den gällande miljöskyddslagen. Anläggandet av avloppsrör ska därmed bedömas med avseende på hindrande av förorening så som det bestäms i 6 och 42 § i miljöskyddslagen. Utöver detta bör anläggandet av avloppsrör bedömas som byggande i vattendrag, varvid de allmänna bestämmelser om byggande i vattendrag som finns i 3 kap. i vattenlagen ska tillämpas och eventuella frågor som ansluter sig till upplåtande av nyttjanderätt ska beaktas.

58 §. Ändring av tillstånd. Till 1 mom. fogas en ny 3 a punkt. Enligt den föreslagna 3 a punkten kan tillståndet ändras också om det senare konstateras att grunderna för ett tillståndsvillkor inte är korrekta. Exempelvis kan ett gränsvärde ha fastställts utgående från ett antagande som inte är riktigt eller så är villkorets ikraftträdande oändamålsenligt. Det är fråga närmast om teknisk justering av villkor så att de överensstämmer med den faktiska situationen. Att ett villkor ändras får inte betyda att verksamheten ändras väsentligt. Bestämmelser om detta finns i 28 § 3 mom. Särskilda bestämmelser om förlängning av en tidsfrist i situationer som är oberoende av verksamhetsutövaren finns dessutom i 105 §.

Det föreslås att 2 mom. ändras så, att det i hänvisas till den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen.

66 §. Tillämpliga bestämmelser. Enligt förslaget ändras 2 mom. så att det i det hänvisas till den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen.

69 §. Ställande av säkerhet i ersättningsärenden. Paragrafen föreslås bli ändrad så att det i den hänvisas till den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen.

74 §. Behandling av ersättningsärenden hos tillståndsmyndigheterna. Enligt förslaget ändras 2 och 3 mom. så att det i dem hänvisas till den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen.

84 §. Åtgärder vid överträdelser eller försummelser. Det föreslås att 3 mom. ändras så att det i det hänvisas till den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen.

103 §. Allmän skyldighet att rena avloppsvatten. Enligt förslaget ändras 2 mom. så att det i det hänvisas till den föreslagna vattenlagen på liknande sätt som till den gällande vattenlagen.

103 c §. Avledning av avloppsvatten på annans område. Paragrafen gäller avledning av avloppsvatten från tillståndspliktig verksamhet och avloppsvatten som avleds i enlighet med t.ex. 103 §. I praktiken är de särskilda bestämmelserna om underhållsskyldighet av betydelse bara när mängden avloppsvatten är stor och kan medföra t.ex. uppslamning av ett dike eller en rännil. Avloppsvatten får enligt förslaget inte ledas in i röravlopp på annans område utan avloppsägarens samtycke.

I 1 mom. föreskrivs det om allmän underhållsskyldighet och skyldighet att förebygga olägenhet. Bestämmelsen motsvarar till stor del 10 kap. 6 § 2 mom. och 9 § i den gällande vattenlagen.

Den som avleder avloppsvatten ska enligt förslaget delta i underhållet i den utsträckning som motsvarar det underhållsbehov avledandet medför. Om avloppsvatten leds in i ett dike på annans område på så sätt att en betydande del av dikesvattnet är avloppsvatten, svarar den som avleder avloppsvatten vid behov ensam för dikesunderhållet.

Genom 2 mom. ersätts bestämmelserna om samfällt avlopp i 10 kap. i den gällande vattenlagen. Enligt momentet ska de som drar nytta av ett dike som används för avledning av avloppsvatten delta i underhållet av diket med sin andel. Om det blivit nödvändigt att rörlägga diket eller att annars vidta särskilda åtgärder i det som hänför sig till avledandet av avloppsvatten, kan någon som drar ringa nytta inte heller då åläggas att delta i kostnaderna. På fördelningen av skyldigheter tillämpas enligt förslaget i övrigt de bestämmelser i vattenlagen som rör dikning. Vid

behov ska en dikningssammanslutning bildas i enlighet med 5 kap. i vattenlagen.

Enligt 3 mom. ska villkor om den andel i underhållet som åligger den som avleder avloppsvatten och närmare villkor om skyldigheten att delta i dikesunderhållet fastställas i miljötillståndet. Om sådana villkor inte finns eller om avledandet av avloppsvatten inte grundar sig på ett miljötillstånd ska den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten besluta om saken. De bestämmelser i vattenlagen som rör dikning föreslås bli tillämpade på villkoren.

Enligt 4 mom. är rätten att avleda avloppsvatten varaktig. Avledandet av avloppsvatten får inte hindras eller försvåras på grund av byggande eller någon annan åtgärd. Om det har kommits överens om anläggandet av dike eller avloppsrör för avledande av avloppsvatten, åtnjuter ett arrangemang av detta slag ett varaktighetsskydd som är förenligt med vad som i 5 kap. 10 § i vattenlagen föreskrivs om diken. På avledandet av avloppsvatten ska också i övrigt tillämpas vad som i 5 kap. 10 § i vattenlagen föreskrivs om diken. Det innebär t.ex. att markägaren får flytta ett dike som används för avledande av avloppsvatten på motsvarande sätt som ett dike som är avsett för avledande av dräneringsvatten. Vid behov ska beslut om en sådan sak fattas av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten i enlighet med bestämmelserna om dikning.

Lagens ikraftträdandebestämmelse innehåller ett bemyndigande att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen kräver innan lagen träder i kraft.

1.3 Markanvändnings- och bygglagen

161 §. *Placeringen av samhällstekniska anordningar.* Det föreslås att 4 mom. upphävs och att bestämmelserna om vattenledning och avlopp som hör till ett vattentjänstverk överförs till den nya 161 a §.

161 a §. *Avledning av vatten och dikning.* Enligt förslaget samlas i bestämmelsen de bestämmelser i markanvändnings- och bygglagen som anknyter till avledande av vatten och dikning. Till 1 mom. överförs i reviderad form de bestämmelser som nu finns i 161 § 4 mom. I samband med vattenhushållnings-

tillstånd för uttag av vatten är det möjligt att samtidigt bevilja sökanden rätt att placera de ledningar och konstruktioner som krävs för projektet. I övrigt tillämpas på placeringen av ledningar och anordningar bestämmelserna i 161 a § i markanvändnings- och bygglagen om förutsättningar för att placera ledningar, den bindande verkan som en överenskomelse om saken har och fastighetsägarens rätt att få ersättning.

Avsikten med ändringen är att förtydliga vattenlagens respektive markanvändnings- och bygglagens tillämpningsområde när det är fråga om placeringen av ledningar och anordningar som behövs för avledande av vatten. Parterna kan alltså komma överens om hur ledningarna och anordningarna ska placeras. I överensstämmelse med 161 § är den myndighet som är behörig i fråga om placeringen av vattenledningar och därtill anknyttande anordningar eller konstruktioner kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

I 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget om anläggande av diken samt konstruktioner och anordningar som krävs för dikningen på annans område. Syftet med reformen är att eliminera överlappande reglering om detta som finns i markanvändnings- och bygglagen samt vattenlagen.

Förutsättningarna för anläggandet av diken eller placeringen av konstruktioner och anordningar som krävs för dikningen bedöms så som det föreskrivs i 161 §. En förutsättning för anläggandet eller placeringen är för det första att dikningen inte på något annat sätt kan arrangeras tillfredsställande och till skäliga kostnader. Meningen är också att dikningen inte får genomföras så, att den försvårar planläggningen av ett område eller genomförandet av en plan eller på annat sätt orsakar onödiga olägenheter för den belastade fastigheten. Markanvändnings- och bygglagens bestämmelser om anläggande av dike och placering av anordningar som betjänar dikning avses begränsa endast tillämpningen av 5 kap. 9 § i vattenlagen. Övriga bestämmelser i 5 kap. i vattenlagen, t.ex. bestämmelserna om nyttofördelning, underhållsansvar och tvistlösning, avses däremot bli tillämpade också på detaljplaneområden och vattentjänstverkens verksamhetsområden.

Det föreslås att den behöriga myndigheten i frågor som rör anläggande av diken och placering av därtill hörande konstruktioner eller anordningar ska fastställas av kommunen. Denna myndighet kan till exempel vara den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, som enligt den gällande och den föreslagna nya vattenlagen är behörig kommunal myndighet i dikningsärenden som är förenliga med vattenlagen, och därför besitter specialsakkunskap i behandlingen av vattenärenden. Den behöriga myndigheten kan också utgöras av kommunens byggnadstillsynsmyndighet, som i enlighet med 161 § i markanvändnings- och bygglagen beslutar om placering av samhällstekniska anordningar.

Avsikten är att 2 mom., som gäller anläggande av ett dike eller en skyddsvall som krävs för dikningen, ska tillämpas på detaljplaneområden med de avgränsningar som anges i 3 mom. I situationer enligt 3 mom. är det inte fråga om sådana typiska fall av anläggande av diken för avledning av vatten på detaljplaneområden som skulle kunna jämföras med placering av samhällstekniska anordningar enligt 161 § i markanvändnings- och bygglagen.

Vid behandlingen av ärenden tillämpas det förfarande som fastställs i 161 § i markanvändnings- och bygglagen. Om parterna inte kommer överens om ersättningen, avgörs ärendet så som föreskrivs i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). En inlösningsförrättning kan anhängiggöras av den berättigade eller belastade fastighetens ägare eller innehavare. Ansvar för inlösningsförrättningens kostnader fastställs i enlighet med 11 kap. och 98 § 3 mom. i nämnda lag.

1.4 Lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt

Förslaget innebär att lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt ändras och kompletteras på det sätt som behövs med anledning av att en ny vattenlag stiftas. Ändringarna är i huvudsak tekniska. Lagen föreslås bli kompletterad med bestämmelser om ägoreglering som behövs på grund av sådan höjning av medelvattenstånd

det som avses i 6 kap. i den föreslagna vattenlagen och om vilken det bestäms i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen. Dessutom föreslås ändringar som behövs för att de bestämmelser i denna lag som rör ägoregleringsåtgärder ska överensstämma med fastighetsbildningslagen.

1 §. Det föreslås att den hänvisning till vattenlagen som finns i 1 mom. ändras så att hänvisningen görs till den nya vattenlagen.

Enligt jordabalken jämföras den som äger ett outbrutet område med en fastighetsägare. För att lagtillämpningen ska bli överskådligare föreslås det i 2 mom. bli föreskrivet att outbrutna områden jämföras med fastigheter vid ägoreglering och att ägarna till outbrutna områden jämföras med fastighetsägare.

2 §. Enligt 17 kap. 11 § 2 mom. i den föreslagna vattenlagen ska ett område som varaktigt försätts under vatten på grund av ett projekt för höjning av medelvattenståndet fogas till den registerenhet som vattenområdet hör till, om vattenområdet utgör fastigheternas samfälliga område och det markområde som försätts under vatten fastighetens enskilda område eller samfällt område. Ägaren till det område som försätts under vatten tilldelas en sådan andel i den registerenhet som inbegriper vattenområdet som motsvarar områdets värde i egenskap av vattenområde. Fogandet av området och tilldelandet av andel sker vid en ägoregleringsförrättning som är förenlig med denna lag. Det föreslås dessutom att en ny 2 a punkt som gäller verkställande av sådana ägoregleringar fogas till 1 mom.

På grund av de föreslagna 14 § 1 och 2 mom. samt 19 § föreslås det att bestämmelsen i det nuvarande 2 mom. om ägoreglering på ett område där dikning ska verkställas utgår såsom obehövlig.

3 §. Det föreslås att 1 mom. förtydligas så, att fastighetsbildningslagens bestämmelser om nyskifte tillämpas på ägoregleringsförrättningar bara vad bestämmelserna om förfarande beträffar. Ägoregleringar enligt denna lag kan skilja sig åt kraftigt till sitt innehåll och sin omfattning. Därför föreslås det att förrättningsingenjören och sakägarna ska ha rätt att pröva när det är nödvändigt att anlita gode män vid förrättningen.

Förslaget innebär att bestämmelserna i 2 mom. revideras så att de relevanta bestäm-

melserna i fastighetsbildningslagen respektive lagen om enskilda vägar tillämpas på var och en av åtgärderna i 2 § 1 mom., om inte något annat föreskrivs i denna lag.

4 §. Enligt förslaget fogas till 1 mom. en bestämmelse om att också den som genomför ett projekt som är förenligt med vattenlagen och till följd av vilket en ägoreglering har blivit nödvändig kan ansöka om ägoregleringsförrättning.

Hänvisningarna i 2 mom. har ersatts med hänvisningar till relevanta paragrafer i den föreslagna vattenlagen. Till 3 mom. har det fogats en uttrycklig bestämmelse om att det med anledning av en åtgärd som innebär höjning av medelvattenståndet alltid i fall som avses i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen ska vidtas en ägoreglering i enlighet med denna lag.

5 och 12 §. Det föreslås att 5 § ändras så, att en ägoreglering som verkställs med anledning av ett vattenhushållningsprojekt kan verkställas i sådana fall där ett men som nämns i 1 § och följer av vattenhushållningsprojektet kan minskas väsentligt genom ägoregleringen. Dessutom görs tekniska ändringar av paragraferna.

10 §. Vissa ägoregleringsåtgärder som avses i 2 § 1 mom. kräver enligt fastighetsbildningslagen avtal mellan eller samtycke av fastighetens ägare. Bland annat förutsätts i fastighetsbildningslagen avtal när ett område överförs till ett samfällt område i utbyte mot en andel. Regleringsåtgärder enligt denna lag bör emellertid kunna vidtas, även om fastighetsägarna inte når en överenskommelse om det, om förutsättningar för vidtagande av åtgärden finns i övrigt. För att bestämmelsen ska förtydligas föreslås det bli fogat till paragrafen att vidtagandet av regleringsåtgärden inte förutsätter ett avtal.

14 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet vid ägoreglering i samband med dikning. Det föreslås att bestämmelserna revideras så att förfarandet lämpar sig för behandling av dikningsärenden enligt den föreslagna vattenlagen.

16 §. Det föreslås att en teknisk ändring görs i 2 mom. Ändringen grundar sig på att befogenhetsfördelningen mellan dikningsförrättningen och regionförvaltningsverket ändras.

17 §. I 2 och 3 mom. föreskrivs det om det förfarande som ska tillämpas beträffande deponering av den ersättning som vid förrättningen bestämts tillfalla ägaren och betalningen av ersättning. Det föreslås att 2 mom. ändras till en hänvisning till det som i 199—206 § i fastighetsbildningslagen föreskrivs om ersättningar, varvid 3 mom. kan upphävas såsom obehövligt. Ändringen förenhetligar de bestämmelser i sak och de procedurbestämmelser som finns i denna lag och fastighetsbildningslagen om ersättningar.

18 §. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att begreppsapparaten i den motsvarar begreppen i fastighetsbildningslagen.

19 §. För att förfarandet ska förtydligas föreslås det att en bestämmelse om samordningen mellan genomförandet av vattenhushållningsprojekt och ägoregleringsförrättningar tas in i lagen som 19 § i stället för den 19 § som upphävts tidigare. Enligt förslaget får en ägoregleringsförrättning avslutas först efter det att ett projekt har slutförts. Härvid är det möjligt att vid ägoregleringen beakta alla omständigheter som följer av projektet och som inverkar på de ägoregleringsåtgärder som ska vidtas.

20 §. Den projektansvariga svarar för förrättningskostnaderna för ägoregleringar. Enligt förslaget fogas till 1 mom. en bestämmelse som handlar om på vilka grunder förrättningskostnaderna för ägoregleringar som verkställs på grund av dikning och sådan höjning av medelvattenståndet som avses i 6 kap. i vattenlagen ska fördelas mellan sakägarna.

Förslaget innebär att förrättningskostnaderna behandlas på samma sätt som övriga direkta projektkostnader; de fördelas alltså mellan projektgenomföraren och nyttotagarna i enlighet med bestämmelserna i vattenlagen.

I 2 mom. föreslås en begreppsändring som inte ändrar rättsläget.

23 §. Paragrafen föreslås bli upphävd såsom obehövlig, eftersom fastighetsbildningslagens bestämmelser om nyskifte ska tillämpas på förfarandet i samband med slutåtgärderna vid ägoreglering, enligt det föreslagna 3 § 1 mom.

24 §. Ägoregleringar enligt denna lag kan vara synnerligen divergerande till sitt inne-

håll och sin omfattning. Förrättningsingenjören bör ha mer prövningsrätt än för närvarande i fråga om ändamålsenligheten med en ägoregleringsförrättning där parterna får överklaga beslut medan förrättningen pågår, vilket innebär att förrättningen stegvis vinner laga kraft. Alternativet är en s.k. allt i ett förrättning för att försnabba förfarandet. Då har parterna möjlighet att i ett och samma sammanhang söka ändring i samtliga materiella beslut när förrättningen har slutförts. Det föreslås att 2 mom. kompletteras i överensstämmelse med detta.

1.5 Lagen om Finlands ekonomiska zon

3 §. *Lagstiftning som skall tillämpas på miljöskydd och vattenbyggande.* Paragrafen innehåller bestämmelser om den lagstiftning som ska tillämpas på miljöskydd och vattenbyggande i den ekonomiska zonen. Enligt förslaget ska bestämmelserna i vattenlagen tillämpas på vattenbyggande alldeles som nu. En teknisk ändring föreslås bli gjord i paragrafen.

12 §. *Tillståndsförseelse enligt vattenlagen i den ekonomiska zonen.* Hänvisningen till den lagstiftning som ska tillämpas på tillståndsförseelser i den ekonomiska zonen föreslås bli preciserad så att det hänvisas till 16 kap. 2 § i den nya vattenlagen. Som sådan tillståndsförseelse betraktas att projekt genomförs utan tillstånd eller i strid med tillståndet eller att iakttagandet av tillståndsvillkoren försummas i övrigt, att slutförandet av ett tillståndspliktigt projekt försummas på ett sätt som kan medföra olägenhet eller fara för någon annan eller någon annans egendom, att en skyldighet enligt lag eller tillstånd att underhålla en konstruktion som hänför sig till ett vattendragsprojekt försummas och att en skyldighet enligt lag eller tillstånd att underhålla en farled försummas.

1.6 Lotsningslagen

5 §. *Skyldighet att anlita lots.* Tillämpningsområdet för bestämmelsen om skyldighet att anlita lots är delvis kopplat till begreppet allmän farled, som används i vattenlagen. En teknisk ändring som gäller detta fö-

reslås i den hänvisningsbestämmelse som finns i 1 mom.

1.7 Lagen om stödjande av grundtorrläggning

1 §. *Tillämpningsområde.* I 2 mom. finns bestämmelser om hurdana projekt som kan beviljas stöd. Av de projekttyper som anges i vattenlagen är förutom de egentliga dikningsprojekten också projekt som syftar till bestående ändring av medelvattenståndet och vattendragsreglering sådana att de kan resultera i torrläggningsnytta. Stöd kan enligt förslaget beviljas antingen till vattenrättsliga sammanslutningar som bildats för ändamålet eller till fastighetsägare. Med avseende på beviljandet av stöd spelar det därmed ingen roll om en sammanslutning har bildats för ändamålet eller om fastighetsägarna är projektansvariga.

3 §. *Definitioner.* Enligt 5 punkten genomförs grundtorrläggningsprojekt som erhåller stöd i egenskap av statsarbete för dikningsbolag. När vattenlagen revideras ersätts dikningsbolagen av dikningssammanslutningar, och därför föreslås en ändring av motsvarande slag i 5 punkten.

I 7 punkten finns en hänvisning till definitionen av begreppet dikesren, som ingår i vattenlagen. Hänvisningen föreslås bli ändrad så att den görs till motsvarande definition i 5 kap. 10 § 1 mom. i den nya vattenlagen.

4 §. *Kostnader som finansieras.* I paragrafen föreskrivs det om vilka kostnadsposter stödet omfattar. Enligt den nuvarande 3 punkten kan stöd beviljas för de kostnader som åsamkas sökanden på grund av syne- och dikningsförrättning. Vid vattenlagsreformen frångås syneförrättningar, och därför bör denna utgå ur förteckningen över kostnadsposter som stöd kan beviljas för. Eftersom en del av de frågor som tas upp vid en syneförrättning ändå kan komma att bli föremål för ett förfarande där särskild utredning inhämtas, bör detta omnämnas bland de kostnadsposter för vilka stöd kan beviljas.

7 §. *Ekonomiska förutsättningar.* I 1 mom. finns bestämmelser om de ekonomiska förutsättningarna för beviljande av stöd. Enligt den nuvarande bestämmelsen ska som nytta beaktas, utöver sådan torrläggningsnytta som avses i vattenlagen, den direkta och indirekta

nytta som projektet medför i synnerhet för miljön och samhällsstrukturen. Begreppet torrlägningsnytta ingår inte längre i den nya vattenlagen. Det föreslås bli ersatt med begreppet nytta av dikning, vilket motsvarar 6 kap. 16 § i den gällande vattenlagen och 5 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten i den föreslagna vattenlagen.

10 §. Ändring av beslut om stöd. Enligt den föreslagna vattenlagen ska dikningssammanslutningar bildas som sammanslutningar av nyttotagare vid dikning. Det föreslås därför att omnämmandet av dikningsbolag med kompetens att söka ändring i stödbeslut ska ersättas med omnämmandet av dikningssammanslutningar.

Det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i paragrafen föreslås bli ändrat på ett sätt som beaktar grundlagens krav. Behörigheten att utfärda bestämmelser på lägre nivå ska enligt förslaget ankomma på statsrådet, som genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om tidpunkten för anhängiggörande av ansökan.

11 §. Överlåtelse av statsarbete. Enligt den nuvarande paragrafen överläts statsarbeten till dikningsbolag. Paragrafen föreslås bli ändrad så att statsarbeten i fortsättningen överläts till dikningssammanslutningar.

Det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i paragrafen föreslås bli ändrat på ett sätt som beaktar grundlagens krav. Behörigheten att utfärda bestämmelser på lägre nivå ska enligt förslaget ankomma på statsrådet, som genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om informationen om överlåtelsesammanträdet och behandlingen av ärenden vid överlåtelsesammanträdet.

12 §. Underhåll av projekt. Paragrafen innehåller bestämmelser om de projektansvarigas skyldighet att ha hand om underhållet av projekt. Dikningsbolagen, som enligt den nuvarande lagen är ansvarsskyldiga, föreslås bli ersatta med dikningssammanslutningar i överensstämmelse med begreppsapparaten i den nya vattenlagen.

14 §. Ansvar för statliga lån. I paragrafen finns bestämmelser om grunderna för fördelningen av ansvar mellan nyttotagare i fråga om statliga lån. I den nuvarande bestämmelsen sägs det att ansvaret fördelas enligt 6 kap. 29 § 2 och 3 mom. och 30 § 1 mom. i

vattenlagen. Ansvarsfördelningen föreslås grunda sig på en justerad beräkning av kostnadsfördelningen. En delägare i sammanslutningen som är missnöjd med beräkningen kan enligt förslaget söka ändring i den genom klander som anhängiggörs vid en dikningsförrättning. Likaså kan någon annan nyttotagare som inte är bolagsman i dikningsbolaget åläggas att på grundval av 6 kap. 30 § i vattenlagen ta del i kostnaderna för dikningen. Avsikten är att regleringen ska vidmakthållas till denna del och att hänvisningsbestämmelserna ses över så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den nya vattenlagen.

17 §. Anmälan till inskrivningsmyndighet. I 4 mom. finns bestämmelser om hur anmälan inverkar på det pantansvar för fastigheter enligt 6 kap. 31 a § i den nuvarande vattenlagen som de som är nyttotagare vid dikning har. I den nya vattenlagen finns de bestämmelser som i sak motsvarar dem i 5 kap. 30 §, och därför bör bestämmelsen revideras så att den överensstämmer med den föreslagna ändringen.

1.8 Naturvårdslagen

53 §. Statens ersättningsskyldighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om statens skyldighet att betala ersättning för men med anledning av ett beslut som fattats enligt 66 § 1 mom. i naturvårdslagen. Ersättningsskyldighet föreligger dock inte, om olägenheten uppstår genom att ett tillstånd som avses i vattenlagen avslås. Till bestämmelsen föreslås en teknisk ändring till följd av vattenlagsreformen.

57 a §. Förebyggande och avhjälpande av naturskador. Till bestämmelsen föreslås en teknisk ändring till följd av vattenlagsreformen.

1.9 Sjötrafiklagen

4 §. Rätt att färdas på vattenområden. En teknisk ändring som följer av att en ny vattenlag stiftas föreslås. Bestämmelser om rätten att färdas på vattenområden avses ingå i 2 kap. 3 § i den föreslagna vattenlagen. Rätten att färdas på vattenområden kan enligt förslaget dock begränsas så som bestäms i

sjötrafiklagen. I sak motsvarar bestämmelsen den nuvarande bestämmelsen.

19 §. Utmärkning av förbud och begränsningar. En teknisk ändring som följer av att vattenlagen stiftas föreslås i 3 mom. Vid placeringen av märken som utvisar förbud och begränsningar ska det enligt förslaget iakttas vad som i 10 kap. 5 § i vattenlagen bestäms om rätt för den som är huvudman för en allmän farled att i vattendraget eller på dess strand placera ut säkerhetsanordningar för sjöfarten. I sak motsvarar bestämmelsen 4 kap. 5 § i den nuvarande vattenlagen.

1.10 Terrängtrafiklagen

4 §. Rätt att färdas i terrängen. Det nuvarande 3 mom. innehåller en hänvisning till 1 kap. 24 § i den nuvarande vattenlagen där det föreskrivs om färdande på isbelagda vattenområden. En teknisk ändring som följer av att en ny vattenlag stiftas föreslås. Bestämmelsen motsvarar i sak den gällande bestämmelsen. I bestämmelsen stryks de informativa hänvisningarna till förfarandena i fråga om ägarens eller innehavarens samtycke.

1.11 Fastighetsbildningslagen

75, 157, 158 och 282 §. I 75 § föreskrivs det om fattande av beslut om dikning vid fastighetsförrättningar. I 157 § 2 mom. föreskrivs det om samtycke av ägaren som förutsättning för stiftande av servitut. I 158 § 2 mom. finns bestämmelser om skyldigheten för de fastighetsägare som är berättigade att utnyttja ett servitut att delta och om grunderna för fördelning av kostnadsansvaret. Lagens 282 § innehåller en bestämmelse om bildandet av en dikningssammanslutning i samband med en förrättning. Till bestämmelserna föreslås tekniska ändringar till följd av vattenlagsreformen.

1.12 Lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen

2 och 4 §. I 2 § föreskrivs det om ersättande av skador som förorsakas på finskt territorium till följd av verkställigheten av överenskommelsen. Bestämmelser om tillkännagivande av avtappningar som avviker från det normala finns i 4 §. Tekniska ändringar av paragraferna som följer av vattenlagsreformen föreslås.

1.13 Dammsäkerhetslagen

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. Hänvisningen till den gällande vattenlagen och dess bestämmelser om byggande ändras till en hänvisning till den nya vattenlagen.

1.14 Lagen om fiske

5 och 24 §. Tekniska ändringar som följer av att en ny vattenlag stiftas föreslås i de hänvisningsbestämmelser som ingår i paragraferna.

26 §. Det föreslås att bestämmelsens ordalydelse ändras så att de ändringar som görs i vattenlagen beaktas. I den nya vattenlagen införs inte någon bestämmelse motsvarande den som ingår i 2 kap. 22 a § i den gällande vattenlagen om skyldigheten att installera anordningar som begränsar fiskens gång i inrättningar som använder vatten. Avsikten är att denna skyldighet ska härledas ur den allmänna bestämmelsen i 2 kap. 7 § i vattenlagen, som förutsätter att vattenhushållningsprojekt ska genomföras på ett sätt som orsakar minsta möjliga skada.

1.15 Lagen om avhjälpande av vissa miljöskador

1 §. Tillämpningsområde. Hänvisningen i 1 mom. 3 punkten ändras så att den gäller motsvarande bestämmelse i den nya vattenlagen.

4 §. Definitioner. Hänvisningarna i 1 punkten underpunkt b ändras så att de gäller motsvarande bestämmelser i den nya vattenlagen.

1.16 Lagen om upphävande av 2 och 3 § i lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten

Det föreslås att 2 och 3 § upphävs såsom obehövliga. Lagens 2 § har i tiderna tillkommit för att trygga förutsättningarna för virkesflottning. Enligt den har ägaren av en anläggning som utförts före vattenlagens ikraftträdande genom en lag som stiftats i vanlig lagstiftningsordning kunnat åläggas att utföra en för virkesflottning behövlig ny transportanordning eller anläggning för virke och att ta del i byggnads- och underhållskostnaderna för en sådan anordning eller anläggning. Bestämmelsen har inte längre någon praktisk betydelse.

I 3 § 1 mom. föreskrivs det om påförande av regleringsavgift och i 3 § 2 mom. om påförande av vattenskyddsavgift. Enligt det förstnämnda lagrummet ska regleringsavgift betalas när tillstånd har beviljats för ett nytt och betydande regleringsprojekt. Sådana projekt har emellertid inte genomförts sedan 1970-talet. Regleringsavgift har inte påförts i samband med att villkoren i gamla regleringstillstånd setts över. Vattenlagens bestämmelser om vattenskyddsavgift har upphävts genom lag 88/2000 i samband med totalreformen av miljöskyddslagstiftningen. Bestämmelserna i 3 § i den lag som avses här har därför inte längre någon praktisk betydelse.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Vattenlagen innehåller de centrala bestämmelserna om vattenärenden. Det är dock nödvändigt att precisera bestämmelserna i vattenlagen med bestämmelser på lägre nivå. Dessa bestämmelser gäller i huvudsak innehållet i de handlingar som ska företas i förfarandena enligt vattenlagen och innehållet i de planer och utredningar som ska fogas till handlingarna.

I 2 kap. 15 § i vattenlagen föreskrivs det om den projektansvariges skyldighet att göra en anmälan till myndigheten om sådana projekt för vilka det inte behövs något tillstånd. I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om hur anmälan ska göras och vilka uppgifter som ska ges till myndigheten

i samband med anmälningsförfarandet. Ett motsvarande bemyndigande finns i bestämmelsen om anmälan om dikningsförrättning i 5 kap. 6 § 1 mom.

I 5 kap. 15 § i vattenlagen finns bestämmelser om uppgörandet av en dikningsplan. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om dikningsplanens innehåll, fastställandet av torrlägningsdjupet och indelningen av torrlägningsområdet i avsnitt. I 5 kap. 31 § i vattenlagen anges hur en dikningsförrättning inleds. I 1 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren för förrättningsmännen.

I 11 kap. 3 § i vattenlagen finns bestämmelser om det centrala innehållet i en tillståndsansökan. I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan och de uppgifter som ska fogas till ansökan. De uppgifter som ska fogas till ansökan varierar enligt typ. Med stöd av 11 kap. 10 § 1 mom. i vattenlagen är det möjligt att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll.

I 11 kap. 4 § i vattenlagen föreskrivs om de krav som ställs på kompetensen hos den som upprättar ansökan. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om den sakkunskap som fordras av den som utarbetar en ansökningsplan. I 11 kap. 16 § i vattenlagen föreskrivs om inhämtande av särskild utredning. I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om det förfarande som ska iaktas när en särskild utredning inhämtas.

I 15 kap. 5 § i vattenlagen anges hur beslut av Vasa förvaltningsdomstol meddelas och hur de lämnas till myndigheterna. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om hur kopior lämnas till myndigheterna.

Bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i datasystemet för miljövärdsinformation finns i 18 kap. 1 § i vattenlagen. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i datasystemet. Med stöd av 4 mom. i den fö-

reslagna paragrafen kan närmare bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i datasystemet utfärdas genom förordning av statsrådet. På motsvarande sätt är det med stöd av 12 kap. 6 § 4 mom. i vattenlagen möjligt att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i registret över vattenrättsliga sammanslutningar.

Vattenlagens 18 kap. 15 § innehåller ett bemyndigande som behövs för att genomföra gemenskapslagstiftningen. För genomförande av rådets direktiv 78/659/EEG om kvaliteten på sådant sötvatten som behöver skyddas eller förbättras för att upprätthålla fiskbestånden kan det genom förordning av statsrådet föreskrivas om grunderna för valet av vatten till fiskevatten, kraven på vattenkvalitet i fiskevatten och övervakning av kvaliteten samt de åtgärdsprogram som ska utarbetas för att förbättra vattnets tillstånd.

I 18 kap. 12 § i vattenlagen föreskrivs om de avgifter som ska tas ut för behandlingen av ett ärende. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet och miljöministeriet att genom förordning utfärda bestämmelser om den avgift som tas ut för behandlingen av ett ärende i regionförvaltningsverket. Avgiften ska fastställas med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Grunderna för fastställande av den avgift som en kommun tar ut ska överensstämma med lagen om grunderna för avgifter till staten. Närmare bestämmelser om grunderna för avgiften ska ingå i en taxa som kommunen godkänner.

Miljöministeriet kan med stöd av 14 kap. 1 § 2 mom. i vattenlagen utfärda närmare bestämmelser om förfarandena i samband med tillsynen över efterlevnaden av lagen och ordnandet av tillsynen. Dessa bestämmelser ska bl.a. gälla tillhandahållandet av uppgifter om vattenhushållningsprojekt mellan statliga myndigheter och kommunerna.

I 5 kap. 39 § i vattenlagen föreskrivs om kostnaderna för en dikningsförrättning. Enligt 2 mom. kan kostnaderna för inhämtande eller komplettering av en dikningsplan tas ut av sökanden. Med stöd av det föreslagna bemyndigandet kan jord- och skogsbruksministeriet genom förordning meddela bestämmelser om beloppet i enlighet med de grun-

der som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten.

3 Ikraftträdande

Reformen innebär att de materiella bestämmelserna i vattenlagen och det förfarande som iakttas i vattenärenden ändras. De föreslagna nya bestämmelserna ska kompletteras med bestämmelser på förordningsnivå. Reformen leder till att behörighetsfördelningen mellan myndigheterna i vattenärenden delvis ändras.

I datasystemen måste ändringar göras enligt den nya lagstiftningen. Anvisningar och blanketter som gäller vattenlagen måste ses över så att de motsvarar den nya vattenlagen. Myndigheterna måste få utbildning om den nya lagstiftningen. Därför föreslås att lagarna ska träda i kraft ett halvt år efter det att de har blivit stadfästa.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att en ny vattenlag stiftas. De materiella bestämmelserna och procedurbestämmelserna i den föreslagna lagen motsvarar till stor del bestämmelserna i den gällande vattenlagen. Vattenlagen stiftades 1961 och sedan dess har många ändringar gjorts i den. Det har inte gjorts någon helhetsbedömning av om bestämmelserna i vattenlagen är förenliga med bestämmelserna i grundlagen, utan endast enstaka frågor och lagändringar har bedömts. Därför måste bestämmelserna i vattenlagen bedömas som en helhet och vissa bestämmelser separat utifrån de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen.

Vattenlagen är en central författning som styr användningen av vatten och vattentillgångar. Syftet med lagen är att sammanjämka olika samhälliga och enskilda intressen som hänför sig till nyttjandet av yt- och grundvatten och användningen av vattenområden. I egenskap av allmän lag har vattenlagen samband med flera av de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen. De grundläggande fri- och rättigheter som närmast hör samman med vattenlagen är egendomsskyddet i 15 § i grundlagen, ansvaret för miljön i 20 § i grundlagen och rätts-

skyddet i 21 § i grundlagen. Med tanke på grundlagen är rätten till allmännyttjande och olika nyttjande- och inlösenrättigheter som grundar sig på myndighetsbeslut ett centralt sakkomplex i vattenlagen.

Egendomsskydd

Enligt bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Enligt 2 mom. ska bestämmelser om expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning utfärdas genom lag. Såsom framgår ovan i fråga om de nyttjanderätter som krävs för ett vattenhushållningsprojekt, kan genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt kräva att en nyttjanderätt till någon annans egendom upplåts eller t.o.m. att någon annans egendom löses in.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis (GrUB 25/1994 rd, s. 4—5) ställt följande villkor för en inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna: inskränkningarna ska bygga på bestämmelser på lagnivå, inskränkningarna ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade, grunderna för inskränkningarna ska vara acceptabla med tanke på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna, inskränkningarna ska vara dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl, det kan inte föreskrivas genom vanlig lag om en inskränkning av kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet, inskränkningarna ska vara nödvändiga för att uppnå ett acceptabelt syfte, inskränkningarna får inte gå längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av ett samhälleligt intresse som ligger bakom inskränkningarna i relation till det rättsgoda som ska inskränkas, inskränkningarna i grundläggande fri- och rättigheter kräver ett adekvat rättsskydd, inskränkningarna får inte stå i strid med Finlands internationella förpliktelser vad gäller de mänskliga rättigheterna.

Allmännyttjande

Vattenlagens 2 kap. innehåller bestämmelser om allmännyttjande av vattendrag. Allmännyttjande innebär att ägaren till och in-

nehavaren av ett vattenområde är skyldig att tillåta att området utan ersättning nyttjas på det sätt som specificeras i bestämmelsen. Utmärkande för rätten till allmännyttjande är att man försöker begränsa de skadeverkningar som utövandet av rätten medför så att de är så små som möjligt i förhållande till allmänna och enskilda intressen.

Rätten att färdas i vattendrag (2 kap. 3 § i förslaget), att ta ut vatten för personligt behov (2 kap. 4 § i förslaget) och att undanröja olägenheter vid nyttjandet av ett vattendrag (2 kap. 6 § i förslaget) tillkommer alla. De mål som ligger till grund för rätten till allmännyttjande kan anses acceptabla i det finska samhällssystemet och de står i överensstämmelse med systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna. Utmärkande för dessa nyttjanderätter att utövandet av dem inte i praktiken begränsar möjligheterna för områdets ägare eller innehavare att utnyttja området. Den som utövar en rätt till allmännyttjande får inte utöva sin rätt på ett sätt som är störande för fastighetsägarna och andra som utövar denna rätt. Om nyttjanderätten mera ingående begränsar möjligheterna för områdets ägare eller innehavare att utnyttja fastigheten, har den krets som har nyttjanderätt begränsats. Exempelvis rätten att på någon annans vattenområde placera en anläggning som främjar nyttjandet av en fastighet (2 kap. 5 § i förslaget) tillkommer endast den som äger eller innehar stranden.

Rätten till allmännyttjande grundar sig direkt på lag. Rättens innehåll kan alltså inte fastställas på förhand på samma sätt som en rätt som grundar sig på tillstånd, och detta begränsar parternas rättsskyddsmedel. Vattenlagen innehåller dock rättsskyddsmedel också i händelse av missbruk av rätten till allmännyttjande. Det är möjligt att ingripa i missbruk med hjälp av administrativa tvångsmedel eller i sista hand via det straffrättsliga påföljdssystemet.

Nyttjanderätter som ett vattenhushållningsprojekt kräver

Genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt kan kräva en nyttjanderätt till någon annans egendom. Det kan t.ex. vara fråga om att någon annans markområde försätts under

vatten i anslutning till en höjning av medelvattenståndet, att en anläggning som ägs av någon annan används eller löses in eller att en anläggning placeras på någon annans område. Åtminstone i en del av dessa situationer är det i statsförfattningsrättsligt hänseende fråga om inlösen. Inom vattenrätten har beviljandet av tillstånd traditionellt varit förenat med en fråga om sökandens rätt till behövliga områden i sådana fall då projektet inte är placerat på ett område som helt ägs av sökanden. Därför har vattenlagstiftningen innehållit bestämmelser om att sökanden har kunnat beviljas den rätt som genomförandet av projektet förutsätter, förutsatt att villkoren enligt bestämmelserna är uppfyllda. Dessa rättigheter kan delas in i tre grupper beroende på hur nödvändigt projektet är och hur genomgripande begränsningen av den nyttjanderätt som omfattas av egendomsskyddet är.

Vattenhushållningsprojekt som påkallas av ett allmänt behov avviker inte från kravet på allmänt behov enligt inlösningslagen. Bestämmelser om detta kravs statsförfattningsrättsliga grund finns i 15 § 2 mom. i grundlagen. En betydande del av vattenhushållningsprojekten tjänar direkt ett enskilt behov. Detta innebär att nyttan av att ett projekt genomförs i huvudsak kommer enskilda till godo. Dessa projekt är sådana till sin natur att de inte kan anses vara påkallade av ett allmänt behov. Som exempel kan nämnas utfyllande av ett vattenområde i syfte att öka fastighetens markareal eller placering av en anläggning som tjänar nyttjandet av en fastighet på någon annans område. Antalsmässigt är största delen av vattenhushållningsprojekten små projekt som kräver få nyttjanderätter. Också i dessa projekt behöver den projektansvarige dock en nyttjanderätt för genomförandet av projektet. Begränsningen av ägarens äganderätt på grund av nyttjanderätten kan dock vara försvinnande liten.

I fråga om de två sistnämnda grupperna stöder sig den rättsliga grunden i den gällande och föreslagna nya vattenlagen på 1961 års lag om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (nedan fullmaktslagen). Fullmaktslagen stiftades i grundlagsordning. Enligt 1 § i fullmaktslagen kan genom lag bestämmas att för nyttigt åt-

gärd som avser nyttjande av vattendrag eller vatten får

1) mot ersättning jord- eller vattenområde jämte anordningar och anläggningar som tillhör någon annan sättas under vatten eller på annat sätt tas i bruk eller för särskilt behov inlösas,

2) anordning eller anläggning som tillhör någon annan och som utgör hinder för ovan avsedd åtgärd flyttas eller avlägsnas,

3) i kraftverk varaktigt tas i användning vattenkraft som tillhör någon annan utan att denne bereds möjlighet att ta del i företaget, om dennes andel av inrättningens vattenkraft är mindre än en hundradel, samt

4) för förebyggande av vattnets förorening användningen av område omkring yt- eller grundvattentäkt inskränkas.

I fullmaktslagen har det inte uttryckligen tagits ställning till tidpunkten för fastställande av ersättning eller ersättnings storlek. Inom vattenlagstiftningen har kraven på egendomsskydd och medborgarnas rättsskydd dock ansetts förutsätta att ersättningsfrågorna i anslutning till upplåtandet av nyttjanderätter ska avgöras på tjänstens vägnar samtidigt som nyttjanderätten upplåts. När det gäller storleken på ersättningen har utgångspunkten varit en princip om full ersättning. I fråga om vissa förluster av förmåner har ersättningen fastställts till en och en halv gång värdet. I samband med reformen kommer inte dessa principer att ändras.

Ansvar för miljön

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. I rättslitteraturen har man ansett att paragrafens 1 mom. har karaktären av en deklaration och att den får sitt innehåll genom den materiella lagstiftningen.

Syftet med vattenlagen är att sammanjämka användningen av vattentillgångarna och vattenmiljön så att den är samhällselig, ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Regleringen syftar också till att förbättra vattentillgångarnas och vattenmiljöns tillstånd. Bestämmelserna i 2 kap. 7 § om hur vattenhushållningsprojekt ska genomföras, de allmänna bestämmelserna i 3 kap. om tillståndsprövning

och fastställande av tillståndsvillkor samt de bestämmelser om enskilda projekt som kompletterar dessa bildar de centrala bestämmelserna till skydd för miljön. Tillämpningen av dessa bestämmelser är inte beroende av om en part eller myndighet åberopar dem, utan tillståndsprövningen ska göras på tjänstens vägnar. Enligt 11 kap. 6 § i vattenlagen ska ett utlåtande i ett ansökningsärende begäras av den statliga tillsynsmyndigheten som bevakar allmänna intressen i vattenärenden.

Vattenlagen innehåller också direkta naturskyddsbestämmelser. Enligt vattenlagens bestämmelser om skydd av vissa naturtyper (2 kap. 11 § i förslaget) är det förbjudet att äventyra att flador eller glon på högst tio hektar eller källor eller, någon annanstans än i landskapet Lappland, gölar eller sjöar på högst en hektar eller rännilar bevaras i naturtillstånd. Tillståndsmyndigheten kan i enskilda fall på ansökan bevilja undantag från detta förbud, om målen för skyddet av naturtypen i fråga inte avsevärt äventyras.

Bestämmelser med motsvarande innehåll finns i 1 kap. 15 a och 17 a § i den gällande vattenlagen. Bestämmelserna togs in i vattenlagen i anslutning till totalreformen av naturskydds- och skogslagstiftningen. I lagberedningshandlingarna (RP 79/1996 rd) motiverades de naturtypsbestämmelser som gäller småvatten i synnerhet med aspekter som syftar till att bevara naturens mångfald och den biologiska produktionsförmågan. De bestämmelser i 1 kap. 15 a § i den gällande vattenlagen som gäller flador och glon hade sin bakgrund i de förpliktelser som följde av gemenskapens naturvårdslagstiftning och konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö. De bestämmelser i 1 kap. 17 a § i vattenlagen som gäller en effektivisering av skyddet av rännilar hade sin bakgrund i de nationella målen för skydd av naturens mångfald. I sitt utlåtande (GrUU 21/1996 rd) fäste grundlagsutskottet inte någon uppmärksamhet vid vattenlagens bestämmelser om skydd av naturtyperna.

Skyddet av den ursprungliga naturen och tryggheten av naturens mångfald kan betraktas som sådana samhälleliga behov som gör den föreslagna regleringen berättigad. Avgränsningen av bestämmelsen om skyddet av naturtyper kan likaså anses uppfylla kraven

på att regleringen ska vara exakt och noga avgränsad. Flador och glon har tydliga drag och utgående från rättspraxis har det inte funnits några nämnvärda problem i förhållande till den regionala dimensionen för skyddet av dem. När det gäller källor, gölar, sjöar och rännilar har det vid bedömningen av deras naturliga tillstånd i praktiken förekommit oklarheter i någon mån. I och med kartläggningen av naturtyperna och ökad information har dock problemen minskat. Möjligheten till undantag säkerställer att regleringen inte begränsar användningen av naturtyperna i större utsträckning än vad tryggheten av målen för skyddet förutsätter. De objekt som ska skyddas som naturtyper är ofta så små att de skadeverkningar som skyddet medför kan undvikas genom en ändring av det sätt på vilket projektet genomförs. Innehållet i naturtypsregleringen ska i fråga om ett enskilt objekt bedömas i samband med den ansökan som gäller objektet i fråga. En part kan låta fullföljdsdomstolen bedöma om beslutet om ansökan är lagenligt.

Medborgarnas delaktighet

Enligt 20 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Rätten till allmännyttjande grundar sig direkt på bestämmelserna i lag. De är inte förenade med något förhandsförfarande där innehållet i rätten avgörs och där medborgarna kan framföra sin åsikt om ändamålsenligheten i verksamheten. Det är däremot möjligt att ingripa i en otillbörlig utövning av rätten till allmännyttjande med förvaltningsstväng och i sista hand via det straffrättsliga påföljdssystemet.

Med tanke på medborgarnas delaktighet och rättsskyddet utgör de vattenhushållningsprojekt som omfattas av förhandstillsynen en mer betydande grupp av ärenden än rätten till allmännyttjande. Vattenhushållningsprojekten kan inverka på medborgarnas rättsliga ställning på olika sätt. Därför måste det säkerställas att medborgarna kan delta i förfarandet för beslutsfattande enligt vattenlagen och låta en oberoende domstol pröva om ett beslut är lagenligt.

Tillståndsförfarandet är medborgarnas viktigaste mekanism för deltagande. Förslaget till ny vattenlag innehåller detaljerade bestämmelser om hur information ska ges om en anhängig ansökan (11 kap. 10 §), ett beslut i ett ärende (11 kap. 22 §) och besvär över ett beslut (15 kap. 3 §). Genom bestämmelserna säkerställs medborgarnas möjligheter att få information om ett anhängigt ärende, avgörandet i ärendet och besvär över det.

Ansökningshandlingar som inkommit till en myndighet enligt vattenlagen är offentliga, om inte något annat följer av lagstiftningen om handlingars offentlighet. Medborgarna har alltså möjlighet att få se projekthandlingarna. Enligt de bestämmelser i 11 kap. 7 § i förslaget som gäller hörande av parterna ska tillståndsmyndigheten innan den avgör ett ärende se till att de vilkas rätt, fördel eller skyldighet ärendet kan beröra (parterna) ges tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av ärendet. Andra än parterna ska innan ärendet avgörs ges tillfälle att framföra sin åsikt.

Rättsskydd

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Största delen av de avgöranden som meddelats enligt vattenlagen och som påverkar en enskilds rättigheter är till sin natur förvaltningsbeslut som meddelats i ett tillståndsförfarande eller något annat förfarande. Ändring i dessa kan sökas antingen genom besvär eller genom sökande av rättelse på det sätt som föreskrivs i 15 kap. i vattenlagen. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid godkännandet av en plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och fastställandet av en plan för användning av fiskerihushållningsavgift samt om sökande av ändring i beslut som gäller dessa. Reformen ökar medborgarnas rättsskydd i dessa ärenden.

Bestämmelser om rätten att söka ändring i beslut enligt vattenlagen finns i 15 kap. 2 § i vattenlagen. Det är en part som har rätt att söka ändring, dvs. den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet kan gälla. Inom den rättspraxis som gäller frågan om vem som är part enligt vattenlagen har bestämmelsen tillämpats på ett sätt som understryker medborgarnas rättsskydd, och också en relativt avlägsen koppling till ärendet har ansetts ge partsställning i processen. Ändring i beslut som meddelats med stöd av vattenlagen får också sökas av en registrerad förening eller stiftelse vars syfte är att främja miljöskydd, hälso- skydd eller naturvård eller trivselsn i boendemiljön och inom vars stadgeenliga verksamhetsområde miljökonsekvenserna i fråga uppträder. Besvärsmätt i vattenärenden har dessutom den kommun där verksamheten är placerad eller en annan kommun inom vars område verksamhetens miljökonsekvenser uppträder samt de myndigheter som specificeras i lagrummet.

Med stöd av 14 kap. 10 § i vattenlagen kan tillsynsmyndigheterna enligt vattenlagen vid lagöverträdelser vidta omedelbara åtgärder för att hindra en olägenhet eller fara. Fullföljdsdomstolen kan pröva om dessa åtgärder är lagenliga. Detta gäller också tillsynsmyndighetens rätt att avbryta verksamheten enligt 14 kap. 11 § i vattenlagen.

De som drar nytta av vissa vattenhushållningsprojekt kan åläggas att betala avgifter som till en del är direkt utsökbara med stöd av 18 kap. 13 § i vattenlagen. Det är dock möjligt att anföra grundbesvär över debiteringen av dessa avgifter.

Hemfrid

Meningen är att bestämmelserna om inspektioner och om tillgången på de uppgifter som tillsynsmyndigheterna behöver och som övervakningen av vattenlagen kräver ska ingå i 14 kap. 3 § i vattenlagen. Förteckningen över befogenheterna är avsedd att vara uttömmande. Tillsynen ska skötas av tillsynsmyndigheten eller av en tjänsteman, tjänsteinnehavare eller någon annan person som myndigheten har förordnat. Tillsynsuppgifter som omfattar utövning av offentlig makt får dock inte handhas av kategorin andra perso-

ner. Det ska bli möjligt att utsträcka tillsynen till att även gälla byggnader och platser som omfattas av hemfriden. Ett villkor i dessa fall är att åtgärden är nödvändig för att skydda liv, hälsa, egendom, säkerhet eller miljö eller att tillsynsmyndigheten har grundad anledning att misstänka överträdelser av bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av denna lag. Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Den i grundlagen skyddade hemfriden omfattar i princip alla slag av lokaler som används för stadigvarande boende (GrUU 16/2004 rd, s 5/II). Skrivningen av det föreslagna 14 kap. 3 § 3 mom., som ger rätt att vidta åtgärder i byggnader och på platser som omfattas av hemfriden, ska anses uppfylla de krav som avses i 10 § 3 mom. i grundlagen.

Övergångsbestämmelser

De övergångsbestämmelser som gäller redan befintlig verksamhet har betydelse i synnerhet med tanke på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen, men också med tanke på miljöansvaret enligt 20 § i grundlagen. Grundlagens 15 § 1 mom. ger skydd för lagliga rättsförhållanden och deras fortbestånd, genom vilket man försöker ge skydd för rättssubjektens grundade förväntningar i ekonomiska frågor (GrUU 21/2004 rd, GrUU 25/2005 rd och GrUU 31/2006 rd). Detta hindrar dock inte ett retroaktivt ingrepp i sådana förhållanden (GrUU 13/2003, GrUU 25/2005 rd och GrUU 31/2006 rd). Enligt grundlagsutskottets praxis omfattar skyddet för grundade förväntningar rätten att lita på att lagstiftningen om väsentliga rättigheter och skyldigheter med tanke på verksamheten är bestående och att det inte är möjligt att lagstifta om sådana frågor på ett sätt som i oskälig grad urholkar avtalsparternas rättsliga ställning (GrUU 31/2006 rd, GrUU 107/2005 rd och GrUU 4/2008 rd).

Grundlagsutskottet har gjort en bedömning av den reglering som gör intrång i egendomsskyddet utifrån de allmänna förutsättningarna för begränsningar i de grundlägg-

gande fri- och rättigheterna, i synnerhet acceptans och proportionalitet som gäller regleringen (GrUU 63/2002 rd och GrUU 1/2003 rd). Grunderna för en ändring ska framgå av lagen och grunderna ska vara tillräckligt noggrant avgränsade.

Övergångsbestämmelserna om genomförda projekt har i huvudsak tagits in i 19 kap. i den föreslagna vattenlagen. Med bestämmelserna har man försökt hitta en jämvikt mellan allmänna och enskilda intressen, förväntningarna på miljöns tillstånd och verksamhetsutövarens grundade förväntningar. I synnerhet de bestämmelser som vid tillämpningen antas ha betydande ekonomiska konsekvenser har man försökt utforma så att de begränsar ingreppen i verksamhetsutövarens rättsliga ställning i så lite utsträckning som det är möjligt med tanke på det önskade förhållandet. Om de inskränkningar som sätts ut för verksamheten visar sig vara oskäliga finns det en möjlighet att bestämma att den som lidit skada till följd av inskränkningarna ska få ersättning.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen

De straffrättsliga bestämmelserna finns i 16 kap. i vattenlagen. Man har försökt skriva kännetecknen för straffbara gärningar så att det av formuleringen i bestämmelsen framgår om en verksamhet eller försummelse är straffbar (GrUU 26/2002 rd, GrUU 26/2004 rd, GrUU 7/2005 rd och GrUU 17/2006 rd).

Lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten

Med stöd av bestämmelserna i den gällande vattenlagen kan den som genomför ett vattenhushållningsprojekt beviljas sådan rätt till annans egendom som behövs för att projektet ska kunna genomföras. Den gällande vattenlagen stiftades i vanligt lagstiftningsordning. Vanlig lagstiftningsordning var möjligt på grund av den fullmaktslag som stiftades i grundlagsordning. Denna fullmaktslag är till sin natur en s.k. undantagslag, och bestämmelser om stiftandet av sådana lagar finns för närvarande i 73 § i grundlagen. I regeringspropositionen (RP 64/1959 rd) motiverades

stiftandet av fullmaktslagen med att effekterna av åtgärder för att möjliggöra nyttjandet av vattendrag och trygga tillgången till vatten kan sträcka sig längre än till det område som den som vidtar åtgärden bestämmer över eller så kan de förutsätta sådana rättigheter som den som vidtar åtgärden inte får med frivilliga arrangemang. Eftersom vissa sådana åtgärder innebär ett ingrepp i skyddet för egendom enligt 6 § i den då gällande regeringsformen föreslogs att det genom en särskild lag som stiftas i grundlagsordning tillåts att behövliga bestämmelser till denna del kan utfärdas genom en vanlig lag. Fullmaktslagen behandlades inte i grundlagsutskottet. Det samma gäller också vattenlagen. Vattenlagens förhållande till grundlagen har inte i något skede utretts på ett täckande sätt.

Enligt 1 § i fullmaktslagen kan genom lag bestämmas att för nyttig åtgärd som avser nyttjande av vattendrag eller vatten får mot ersättning

1) jord- eller vattenområde jämte anordningar och anläggningar som tillhör någon annan sättas under vatten eller på annat sätt tas i bruk eller för särskilt behov inlösas,

2) anordning eller anläggning som tillhör någon annan och som utgör hinder för ovan avsedd åtgärd flyttas eller avlägsnas,

3) i kraftverk varaktigt tas i användning vattenkraft som tillhör någon annan utan att denne bereds möjlighet att ta del i företaget, om dennes andel av inrättningens vattenkraft är mindre än en hundradel, samt

4) för förebyggande av vattnets förorening användningen av område omkring yt- eller grundvattentäkt inskränkas.

Enligt 2 § i fullmaktslagen får genom lag ägare av en anläggning, som före vattenlagens ikraftträdande utförts med ändring av kungsådra, vid övergång i vattendraget till nytt sätt för virkesflottning åläggas att utföra därför behövlig ny transportanordning eller anläggning för virke samt att ta del i byggnads- och underhållskostnaderna för dylik anordning eller anläggning högst med beloppet av den nytta han erhållit genom övergången till det nya flottningssättet.

Enligt 3 § i fullmaktslagen får genom lag den, för vilken vattenreglering medför nytta, åläggas att under vissa villkor till staten erlägga en årlig avgift, motsvarande högst en

hundradel av den rena nytta som regleringen årligen medför för honom, för att på de områden som åsamkats skada användas för ändamål som främjar allmänt intresse. Den som beviljas rätt att avvika från föreskrifter angående bibehållande av vattendrags renlighet, kan likaså genom lag åläggas att för ändamål som avser skyddande av vattnen till staten erlägga en årlig avgift motsvarande högst två hundradelar av det beräknade årliga beloppet av den förmån som på grund av avvikelsen från sagda föreskrifter tillfaller honom.

Fullmakterna i 1 § i fullmaktslagen gäller de nyttjanderätter som omfattas av tillämpningsområdet för 15 § 1 mom. i grundlagen och den expropriation som omfattas av 15 § 2 mom. i grundlagen. Det är helt klart fråga om expropriation när det gäller fullmakten enligt 1 § 1 punkten att för särskilt behov lösa in ett jord- eller vattenområde som tillhör någon annan. I statsförfattningsrättsligt hänseende kan också vissa nyttjandebegränsningar som omfattas av bestämmelsen, t.ex. försättande av ett jordområde eller en anläggning under vatten, jämsställas med expropriation. När det gäller sådan expropriation är behovet av en fullmaktslag förenad med frågeställningen om huruvida bestämmelserna om inlösen i vattenlagen eller de bestämmelser om begränsningar som kan jämsställas med inlösen uppfyller de krav på allmänt behov och full ersättning som finns i 15 § 2 mom. i grundlagen.

Kravet på ett allmänt behov avgränsar möjligheten att använda expropriation på så sätt att expropriation inte får tillgripas för att uppfylla enskilda behov. De allmänna förutsättningarna för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna föranleder dock också till denna del ett tilläggskrav på att också ett allmänt behov ska vara godtagbart med tanke på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna. Kravet på ett allmänt behov förutsätter dock inte att inlösen sker till förmån för ett offentligt samfund, utan också ett enskilt rättssubjekt kan gagnas vid inlösen, om inlösen i övrigt kan anses tjäna ett allmänt behov.

Det är inte möjligt att exakt definiera ett allmänt behov. Inom lagstiftningspraxis har som allmänna behov betraktats t.ex. sådana behov som hänför sig till tillgången på mark

för samhälls- och bostadsbyggande, tryggheten av underhållet av och funktionen hos system för energiproduktion och överföring, främjandet av friluftaktiviteter samt skyddandet av naturen, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och rinnande vattendrag.

Ett allmänt behov i statsförfattningsrättsligt hänseende motsvarar inte nödvändigtvis den innebörd som begreppet allmänt behov har enligt vattenlagen. Därför sammanfaller gränsdragningen mellan allmänna och enskilda behov i den betydelse som avses i 15 § 2 mom. i grundlagen inte nödvändigtvis med skillnaden mellan allmänna och enskilda behov i vattenlagen. Enbart ett enskilt ekonomiskt intresse är dock inte tillräckligt för att uppfylla kravet på allmänt behov i det hänseende som avses i 15 § 2 mom. i grundlagen.

Till del är det i fullmaktslagen fråga om nyttjandebegränsningar som gäller egendom som omfattas av tillämpningsområdet för generalklausulen om egendomsskydd i 15 § 1 mom. i grundlagen eller om motsvarande åtgärder. Dessa är sådana att begränsningar som gäller dem kan meddelas genom en vanlig lag utan hinder av bestämmelsen om egendomsskydd i grundlagen. Det är fråga om en normal nyttjandebegränsning som gäller egendom och som påförts för att genomföra ett intresse som kan hänföras till de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om miljö och som inte kräver en särskild fullmaktslag. Också privata intressen kan åtminstone i vissa situationer vara sådana intressen som är påkallade av ett vägande samhälleligt behov och som kan uppfylla kraven på att grunden för begränsningen ska vara acceptabel.

Enligt 73 § i grundlagen är det alltså möjligt att stifta undantagslagar. Möjligheten att stifta undantagslagar ska dock vara begränsad till vissa undantag. Enligt grundlagsutskottet ska man förhålla sig reserverat till användningen av undantagslagsförfarandet. Man bör försöka undvika att stifta nya, rent nationella lagar som innebär undantag från grundlagen. Undantagslagsförfarandet ska tillgripas endast i ytterst exceptionella fall och av tvingande skäl. Om undantagslagar i framtiden kommer att användas i nationella sammanhang, bör enligt utskottet undantagen

från grundlagen ges en begränsad giltighetstid (GrUB 10/1998 rd).

Under den tid som den nya grundlagen har varit i kraft har det stiftats tre undantagslagar som inte har haft någon koppling till Finlands internationella förpliktelser. Dessa lagar är lagen om ändring av beredskapslagen (696/2003), lagen om tillsynsavgift till Finansinspektionen (604/2003) och lagen om ändring av 14 § lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff (1471/2001). När grundlagsutskottet har godkänt att ett förfarande med undantagslag används har utskottet dock i allmänhet förutsatt att undantagslagen är temporär och att det under lagens giltighetstid överlämnas en ny proposition som överensstämmer med grundlagen (se t.ex. GrUU 61/2002 rd, GrUU 66/2002 rd, GrUU 67/2002 rd ja GrUU 54/2005 rd).

När grundlagen stiftades förutsatte grundlagsutskottet att regeringen ska utreda hur nödvändiga de undantagslagar som stiftats innan den nya grundlagen träder i kraft är och vilket deras förhållande till bestämmelserna i den nya grundlagen är. Enligt utskottet ska regeringen vidta behövliga åtgärder för att regleringen också i dessa avseenden ska uppfylla den nya grundlagens krav (GrUB 10/1998 rd, s. 23). I den utredning som gjorts för uppföljningsarbetsgruppen för grundlagen har den nu granskade fullmaktslagen nämnts som en gällande undantagslag som strider mot grundlagen. I synpunkterna på lagen i fråga i den utredning som gjordes för uppföljningsgruppen beaktas visserligen inte nödvändigtvis lagens karaktär av fullmaktslag i tillräcklig utsträckning (Utredningar om grundlagsreformen, Justitieministeriet, arbetsgruppsbetänkande 2002:8).

Det faktum att en sådan permanent lag som vattenlagen grundar sig på en fullmaktslag som getts i form av en undantagslag motsvarar inte optimalt kraven enligt principen om undvikande av undantagslagar. Med beaktande av denna princip kan det enligt grundlagsutskottets nuvarande tolkningspraxis åtminstone anses olämpligt att stifta en helt ny fullmaktslag i form av en undantagslag för ett behov av permanent karaktär liksom att stifta hela den nya vattenlagen i form av en undantagslag.

Ur statsförfattningsrättslig synvinkel skulle den bästa lösningen vara att utforma bestämmelserna i vattenlagen så att lagen inte kränker det egendomsskydd som garanteras i 15 § i grundlagen. Detta torde dock inte vara möjligt i fråga om sådana inlösningar och nyttjandebegränsningar som uppfyller kriterierna för expropriation enligt grundlagen, men som inte kan anses vara nödvändiga med tanke på ett allmänt behov. Det enda alternativet är alltså, om man vill hålla kvar möjligheten till lösnings- och nyttjanderätter och trygga förutsättningarna för genomförandet av vattenhushållningsprojekt i nuvarande omfattning, att stifta den föreslagna vattenlagen utifrån den gällande fullmaktslagen från 1961 till den del förslaget står i materiell konflikt med grundlagen.

Grundlagsutskottet omfattade i anslutning till reformen av byggnadslagstiftningen 1998 den uppfattningen att skyldigheten att gratis överlåta en allmän väg och ett gatuområde till kommunen utan hinder av 12 § 2 mom. i regeringsformen kunde grunda sig på den lag från 1958 om överlåtande av område för genomförande av stadsplan som stiftats i grundlagsordning. Grundlagsutskottet ansåg att det i statsförfattningsrättsligt hänseende är viktigt att grundlagens bestämmelse

om inlösen i grundlagsreformen till ordalydelsen är fullständigt identisk med tidigare 6 § 3 mom. i regeringsformen, som fullmaktslagen från 1958 bör anses utgöra ett undantag från. Revisionen av de grundläggande fri- och rättigheterna 1995 har sålunda inte i detta avseende i väsentlig grad ändrat på den rättsliga situationen (se GrUU 38/1998 rd). Fullmaktslagens förhållande till 15 § i grundlagen liknar till väsentliga delar detta. Därför torde det inte föreligga något hinder för att bedömningen av förhållandet mellan den föreslagna nya vattenlagen och 15 i grundlagen görs utgående från 1961 års fullmaktslag. Behovet av att hålla kvar fullmaktslagen gäller dock endast lagens 1 § och därför föreslås att 2 och 3 § upphävs.

Med stöd av vad som anförts ovan kan förslaget till ny vattenlag och de övriga lagar som ingår i propositionen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de statsförfattningsrättsliga synpunkter som hänför sig till propositionen anser regeringen det dock vara önskvärt att ett utlåtande om propositionen begärs av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Vattenlag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

- 1) främja, ordna och samordna användningen av vattentillgångarna och vattenmiljön så att användningen är samhälleligt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar,
- 2) förebygga och minska olägenheter som orsakas av vatten eller av bruk av vattenmiljön, och att
- 3) förbättra vattentillgångarnas och vattenmiljöns tillstånd.

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

Denna lag tillämpas på vattenhushållningsärenden. På vattenhushållningsärenden som medför risk för förorening av vattendrag och som inte förutsätter tillstånd enligt denna lag ska miljöskyddslagen (86/2000) tillämpas.

När denna lag tillämpas och i övrigt vid förfarandet enligt denna lag, ska naturvårdslagen (1096/1996), lagen om fornminnen (295/1963) och markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och det som föreskrivs eller bestäms med stöd av dem iakttas.

Bestämmelser om förebyggande av förorening av miljön finns i miljöskyddslagen, be-

stämmelser om vattentjänster i lagen om vattentjänster (119/2001), bestämmelser om dammsäkerhet i dammsäkerhetslagen (494/2009), bestämmelser om förebyggande av sanitära olägenheter i hälsoskyddslagen (763/1994) och bestämmelser om vattenvårdsförvaltningen i lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004).

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *vattenhushållningsärende* genomförande av vattenhushållningsprojekt och annan användning och vård av vattentillgångar och vattenmiljön,
- 2) *vattenområde* ett område som inte endast tillfälligt är täckt av vatten och som avgränsas så som avses i 5 §,
- 3) *vattendrag* sjöar, tjärnar, älvar, bäckar och andra naturliga vattenområden samt konstgjorda sjöar, kanaler och andra motsvarande konstgjorda vattenområden, dock inte rännilar, diken och källor,
- 4) *älv* ett rinnande vattendrag vars avrinningsområde är minst hundra kvadratkilometer stort,
- 5) *bäck* ett rinnande vattendrag som är mindre än en älv,
- 6) *rännil* en bädd som är mindre än en bäck, vars avrinningsområde är mindre än tio kvadratkilometer stort och där det inte ständigt rinner vatten och fisk inte kan vandra i nämndvärd omfattning,
- 7) *grundvatten* vatten som finns i mark- eller berggrund,

8) *grundvattenförekomst* grundvatten som lagrats som en enhetlig vattenmassa i den mättade zonen,

9) *vattenhushållningsprojekt* ett projekt där det på ett vatten- eller markområde genomförs en åtgärd eller används en anläggning på ett sätt som kan inverka på yt- eller grundvattnet, vattenmiljön eller vattenhushållningen eller på användningen av ett vattenområde,

10) *projektansvarig* sökanden, tillståndshavaren eller någon annan som i ett vattenhushållningsprojekt ansvarar för förberedelserna, genomförandet, driften eller underhållet eller för utövandet av verksamheten,

11) *vattenkraft* den effekt som beräknas för en viss del av ett vattendrag enligt medelvattenföringen och motsvarande fallhöjd,

12) *vattenkraftverk* en inrättning som har byggts för utnyttjandet av vattenkraften i ett vattendrag, och de anläggningar som hör till inrättningen,

13) *allmän farled* en sådan farled i ett vattendrag som i enlighet med det som har bestämts med stöd av denna lag är en offentlig farled eller allmän lokal farled,

14) *enskild farled* en annan än i 14 punkten och 6 § avsedd farled i ett vattendrag,

15) *område som tagits i särskilt bruk* en tomt, byggplats, trädgård, upplagsplats eller badstrand, ett hamnområde eller något annat motsvarande mark- eller vattenområde,

16) *vattentjänstverk* en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster och som avses i lagen om vattentjänster, och med

17) *muddermassa* marksubstanser och slam som avlägsnats från botten av ett vattenområde.

Det som i denna lag föreskrivs om fisk och fiske gäller även nejonögon och kräftor och fångst av dem.

4 §

Territorialvatten och ekonomisk zon

Det som i denna lag föreskrivs om vattendrag ska också tillämpas på Finlands territorialvatten och ekonomiska zon.

5 §

Gräns för vattenområde

Vid tillämpningen av denna lag betraktas strandlinjen enligt medelvattenståndet som gräns för ett vattenområde mot land.

Om vattenståndet eller vatten- och landområdets inbördes läge förändras eller har förändrats, bestäms gränsen för vattenområdet enligt vattenstånden efter förändringen.

Gränsen mellan hav och landområde utgörs av den gräns för Finlands territorialvatten mot landsidan som avses i 3 § i lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956).

6 §

Kungsådra

På det djupaste stället i en älv finns en ådra för vattnets fria lopp, samfärdsel, timmerflottning och fiskens vandring (*kungsådra*). Det som i denna lag föreskrivs om kungsådra gäller också sådana sund eller trängre leder i ett vattendrag där det regelbundet bedrivs trafik eller där fisken vanligen vandrar.

Kungsådran är en tredjedel av älvens bredd vid medelvattenstånd. Om trafik eller flottning bedrivs regelbundet i vattendraget, är kungsådran dock minst sju meter bred.

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan fastställa kungsådrans bredd och läge. Om viktiga skäl så kräver, kan det beslutas att kungsådran ska vara bredare eller smalare eller att den ska vara belägen någon annanstans än vad som anges i 1 och 2 mom.

7 §

Myndigheter

Regionförvaltningsverket är den tillståndsmyndighet som avses i denna lag. I 5 kap. föreskrivs om den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens och dikningsförrättningens behörighet i dikningsärenden.

Närings-, trafik- och miljöcentralen (*statlig tillsynsmyndighet*) och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är de tillsynsmyndigheter som avses i denna lag.

I denna lag avses med fiskerimyndighet det ansvarsområde inom närings-, trafik- och miljöcentralen som handlägger fiskerifrågor.

2 kap.

Allmänna rättigheter, skyldigheter och inskränkningar

1 §

Ägande av och rådighet över vatten

Vattnet i en vattencistern, brunn eller annan vattentäkt ägs av den som äger cisternen, brunnen eller vattentäkten. Vattnet i en källa eller konstgjord damm ägs av den som äger grunden. Över annat öppet vatten och grundvatten råder den som vatten- eller markområdet tillhör, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag och om inte annat följer av någon annans rätt.

När en älv eller bäck till lika stora delar hör till två skilda fastigheter eller till två områden som är gemensamma för flera fastigheter, har vardera sidans ägare rätt att råda över en lika stor andel av det rinnande vattnet.

2 §

Vissa rättigheter och skyldigheter

De rättigheter och skyldigheter enligt denna lag som är förknippade med ett vatten- eller markområde tillhör ägaren till området, om inte något annat föreskrivs nedan eller särskilt.

Bestämmelser om rätten för delägare i ett samfällt område att tillgodogöra sig det samfälliga området finns i lagen om samfälligheter (758/1989).

3 §

Att röra sig i vattendrag

Om inte något annat föreskrivs i lag, har var och en rätt att utan att orsaka onödig skada, olägenhet eller störning

1) färdas i vattendrag och på is över vattendrag,

2) tillfälligt ankra i vattendrag,

3) flotta virke i vattendrag,

4) simma i vattendrag, och

5) tillfälligt flytta sådana fångstredskap och andra lösa föremål i en kungsådra eller allmän farled som är till förfång för samfärdseln eller timmerflottningen och sådana lösa föremål utanför farleden som orsakar oskäligt förfång för samfärdseln eller hindrar timmerflottning.

Det som i 1 mom. föreskrivs om vattendrag gäller också ett område som ligger utanför de gränser för ett vattenområde som avses i 1 kap. 5 §, när området är täckt av vatten.

4 §

Uttag av vatten

Var och en har rätt att annat än varaktigt ta vatten och is för personligt behov ur ett vattendrag eller från ett område som ligger utanför de gränser för ett vattenområde som avses i 1 kap. 5 §, när området är täckt av vatten. Var och en har också rätt att sporadiskt i liten omfattning ta vatten eller is ur en rännil eller källa som tillhör någon annan och som inte varaktigt används av ägaren eller med ägarens tillstånd av någon annan person. I 4 kap. föreskrivs om annat uttag av vatten.

Vatten eller is får inte tas med stöd av 1 mom. så att områdets ägare eller andra rättsinnehavare orsakas olägenhet eller annan än ringa störning.

5 §

Placering av en anläggning på annans vattenområde

Ägaren till eller innehavaren av en strand har rätt att för sitt eget privata behov framför stranden i vattendraget sätta ut en förtöjningspåle eller förtöjningsboj för båt eller bygga en brygga, ett båthus eller någon annan med dessa jämförbar anläggning som sträcker sig över ett vattenområde som strandens ägare eller innehavare inte är ägare till eller delägare i. Denna rätt förutsätter att byggandet eller användningen av anläggningen inte kräver tillstånd enligt 3 kap. 2 el-

ler 3 § och att det kan ske utan att orsaka ägaren av vattenområdet skada eller avsevärd olägenhet. En sådan rätt finns dock inte på ett vattenområde som har tagits i särskilt bruk.

6 §

Undanröjande av olägenhet och placering av muddermassa

Om uppslamning, ett grund eller en annan jämförbar olägenhet vid nyttjandet av ett vattendrag är till förfång för någon, får denne utan samtycke av den som äger vattenområdet vidta åtgärder som behövs för att undanröja olägenheten och som är avsedda att förbättra vattendragets tillstånd och möjligheterna att nyttja det. Denna rätt förutsätter att åtgärderna inte kräver tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 § och att arbetet inte medför avsevärd olägenhet för ägaren eller sådan förorening av vattenområdet som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i miljöskyddslagen. Det samma gäller placering av muddermassa på någon annans vattenområde.

Placering av muddermassa på någon annans markområde förutsätter markägarens samtycke. Tillståndsmyndigheten kan emellertid bevilja rätt att placera muddermassa, om placeringen inte medför nämnvärd olägenhet för användningen av området och om miljötillstånd som avses i miljöskyddslagen inte behöver sökas för placeringen.

Minst 30 dygn innan en åtgärd som avses i 1 mom. genomförs ska ägaren till vattenområdet underrättas om åtgärden och om det sätt som arbetet kommer att utföras på. Ett meddelande kan delges ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område i ett förfarande som anges i 26 § 3 mom. i lagen om samfälligheter eller genom att ett meddelande delges alla kända delägare. Den statliga tillsynsmyndigheten ska också underrättas om åtgärden i enlighet med 15 §.

7 §

Allmänna skyldigheter vid användning av vattentillgångar och vattenområden

Vattenhushållningsprojekt ska genomföras och vattentillgångar och vattenområden i öv-

rigt användas så att allmänna eller enskilda intressen inte kränks på ett sätt som kan undvikas, om syftet med projektet eller användningen kan nås utan oskäligen ökning av kostnaderna i förhållande till de totala kostnaderna för projektet och till den skada som orsakas.

8 §

Samernas rättigheter

Ett vattenhushållningsprojekt som genomförs inom samernas hembygdsområde eller vars verkningar utsträcker sig till det får inte i mer än ringa omfattning försämra samernas möjligheter att som urfolk utöva sina rättigheter att upprätthålla och utveckla sin kultur samt idka sina traditionella näringar.

9 §

Underhåll och avlägsnande av anläggningar

Den som äger en anläggning i ett vattendrag ska hålla anläggningen i ett sådant skick att den inte medför fara eller har skadliga eller menliga påföljder som kränker allmänna eller enskilda intressen.

Anläggningar som inverkar på vattenståndet eller vattnets lopp får inte avlägsnas utan tillstånd av tillståndsmyndigheten. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att allmänna eller enskilda intressen inte kränks i nämnvärd grad om anläggningen avlägsnas.

Ett beslut om att avlägsna en anläggning ska förenas med villkor som är nödvändiga för att trygga allmänna eller enskilda intressen. Sådan förlust av förmån som beror på att anläggningen avlägsnas ska ersättas. Den som inte har tagit del i kostnaderna för projektet har dock inte rätt till ersättning för förlust av förmån till följd av att anläggningen avlägsnas.

10 §

Ändring av vattnets lopp i rännilar och diken

Den som äger en rännil, ett dike eller ett bäcken får inte ändra vattnets fria lopp i bädden till skada för någon som är nedströms

utan dennes samtycke. Inget samtycke behövs om ägaren till bädden eller bäckenet har ett bruksbehov som kräver att projektet genomförs. Om någon nedströms tar vatten ur bädden för hushållsbrukningen på sin fastighet, får de som är uppströms dock inte använda vattnet för sitt bruksbehov i sådan omfattning att detta hindrar tillgången till vatten för hushållsbrukning på fastigheten nedströms. I 5 kap. föreskrivs om dikning och åtgärder som har samband med dikning.

11 §

Skydd av vissa typer av vattennatur

Det är förbjudet att äventyra de naturliga förhållandena i flador eller glon på högst tio hektar eller källor eller, någon annanstans än i landskapet Lappland, tjärnar eller sjöar på högst en hektar eller rännilar.

Tillståndsmyndigheten kan i enskilda fall på ansökan bevilja undantag från förbudet i 1 mom., om målen för skyddet av de typer av vattennatur som nämns i momentet inte avsevärt äventyras. Om ett projekt för vilket tillstånd enligt denna lag har sökts har sådana följder som avses i 1 mom., ska frågan om beviljande av undantag prövas på tjänstens vägnar i samband med tillståndsärendet. I fråga om undantag gäller i tillämpliga delar det som föreskrivs om tillstånd som tillståndsmyndigheten beviljat.

12 §

Rätt till annans område

En projektansvarig kan beviljas rätt till ett område som tillhör någon annan och till byggnaderna eller andra anläggningar på området, om genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt innebär att området behövs

1) för en anordning, byggnad eller annan anläggning och för användning och underhåll av den,

2) som grund för ett nytt vattenområde som avses i 1 kap. 5 § 2 mom. eller som grund för en ny bädd,

3) för uppläggning av jord som avlägsnas, eller

4) för en anordning eller anläggning som behövs för att skydda ett allmänt eller enskilt intresse och för användning och underhåll av den.

Rätten till annans område beviljas som en ständig rätt, eller av särskilda skäl för viss tid. Området får användas bara för det ändamål som denna rätt har beviljats för.

Ärenden som gäller beviljande av rätt till annans område avgörs av tillståndsmyndigheten i samband med tillståndsärendet eller på särskild ansökan. Förlust av förmån till följd av att rätt till annans område beviljas ska ersättas på det sätt som föreskrivs i 13 kap.

13 §

Förutsättningar för beviljande av rätt till annans område

En sådan rätt till annans område eller anläggning som avses i 12 § kan beviljas, om den förutsättning som anges i 3 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten för ett vattenhushållningsprojekt är uppfylld och om sökanden besitter mer än hälften av det område som behövs med stöd av äganderätt eller ständig nyttjanderätt. Om området tillhör sökanden och andra gemensamt, kan rätten till någon annans område beviljas endast om det område som behövs för åtgärden inte är nämnvärt större än det område som motsvarar sökandens andel i det samfälliga området.

Om den förutsättning som nämns i 3 kap. 4 § 1 mom. 1 punkten är uppfylld, kan sökanden oberoende av det som föreskrivs i 1 mom. beviljas rätt att

1) uppföra en mindre anläggning på annans område eller ett samfälligt område i ett vattendrag utan att avsevärt ändra vattendraget,

2) tillfälligt dämma upp vatten på annans område,

3) utföra rensningsarbete på annans område,

4) räta ut eller utvidga en bädd i mindre omfattning, eller

5) lägga upp jord som ska avlägsnas på annans mark- eller vattenområde, dock inte på ett område som har tagits i särskilt bruk.

Om ett allmänt behov kräver att vattenhushållningsprojektet genomförs och om för-

utsättningarna för att bevilja tillstånd föreligger, kan sökanden oberoende av det som föreskrivs i 1 och 2 mom. vid behov beviljas rätt till ett område som tillhör någon annan eller rätt att lösa in området.

14 §

Rätt till annans anläggning

Om genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt hindras av en byggnad, inrättning eller annan anläggning som tillhör någon annan och avlägsnandet av den inte ingår i en rätt som har beviljats med stöd av 12 och 13 §, kan tillståndsmyndigheten under de förutsättningar som anges i 3 kap. 4 § bevilja sökanden rätt att avlägsna, ändra eller utnyttja anläggningen.

I ett beslut genom vilket sökanden får rätt att avlägsna eller ändra en anläggning som tillhör någon annan ska anläggningens ägare, om denne så yrkar, ges möjlighet att själv inom en viss tid avlägsna eller ändra anläggningen. Sökanden ska då ersätta de skäligen kostnader som åtgärden orsakar ägaren av anläggningen.

Om ägaren vill avlägsna en anläggning som någon annan har beviljats tillstånd att använda och som användaren fortfarande behöver, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bevilja användaren rätt att lösa in anläggningen. Lösenbeloppet ska fastställas enligt anläggningens dåvarande värde, med beaktande av det som eventuellt redan har betalats till ägaren för anläggningskostnaderna och av den olägenhet som eventuellt orsakas av att anläggningen kommer att finnas kvar på någon annans område.

15 §

Anmälningsskyldighet

Senast 30 dygn innan en åtgärd påbörjas ska den projektansvarige göra en skriftlig anmälan till den statliga tillsynsmyndigheten om

- 1) en åtgärd som avses i 6 § 1 mom.,

- 2) upptagning av marksubstanser från botten av ett vattendrag, om åtgärden inte förutsätter tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 §, och

- 3) uttag av ytvatten eller grundvatten, när den mängd som tas överstiger 100 m³ per dygn och tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 § inte krävs för uttaget.

Anmälan ska innehålla uppgifter om projektet, om hur det ska genomföras och om dess miljökonsekvenser. Om anmälan gäller verksamhet som avses i 6 § 1 mom., ska den dessutom innehålla uppgifter om andra motsvarande projekt som planeras inom projektets influensområde och som den projektansvarige känner till.

Närmare bestämmelser om hur anmälan ska göras och vilka uppgifter som ska ingå i den kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Tillståndspliktiga vattenhushållningsprojekt

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på alla vattenhushållningsprojekt, om inte något annat föreskrivs särskilt.

2 §

Allmän tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt

För ett vattenhushållningsprojekt krävs tillstånd av tillståndsmyndigheten, om projektet kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd, vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd, och förändringen

- 1) medför risk för översvämning eller allmän vattenbrist,

2) medför en skadlig förändring av naturen och dess funktion eller försämrar tillståndet i ett vattendrag eller en grundvattenförekomst,

3) avsevärt minskar naturskönheten, trivselen eller kulturvärdena i omgivningen, eller vattendragets lämplighet för rekreativ användning,

4) medför fara för hälsan,

5) leder till att en viktig eller annan för vattenförsörjningen lämplig grundvattenförekomst blir väsentligt mindre riklig än tidigare eller att möjligheterna att utnyttja den annars försämrats eller på något annat sätt orsakar skada eller olägenhet för uttag av vatten eller för användningen av vatten som hushållsvatten,

6) orsakar skada eller olägenhet för fisket eller fiskbeståndet,

7) orsakar skada eller olägenhet för sjötrafiken eller timmerflottningen,

8) äventyrar bevarandet av de naturliga förhållandena i en bäckfåra, eller

9) på något annat jämförbart sätt kränker ett allmänt intresse.

Ett vattenhushållningsprojekt kräver också tillstånd av tillståndsmyndigheten, om en ändring som avses i 1 mom. orsakar förlust av förmån för någon annans vattenområde, fiske, vattentillgång, mark, fastighet eller övriga egendom. Inget tillstånd behövs dock om förlusten av förmån endast avser en enskild förmån och innehavaren av den skriftligen har samtyckt till projektet.

Tillstånd av tillståndsmyndigheten behövs också för

1) att ändra rännilar eller diken eller vattenets lopp i dem på ett sätt som orsakar skada på någon annans mark, om markägaren inte har gett sitt samtycke till sådana ändringar och det inte är fråga om dikning som avses i 5 kap.,

2) att använda en anläggning som ska uppföras i ett vattenområde, om användningen av anläggningen stör användningen av någon annans fastighet och ägaren till fastigheten inte har gett sitt samtycke till sådan användning.

Tillstånd behövs också för ändring av ett vattenhushållningsprojekt för vilket tillstånd har beviljats, om ändringen kränker allmänna eller enskilda intressen på ett sätt som avses i 1—3 mom.

3 §

Vattenhushållningsprojekt som alltid är tillståndspliktiga

Oavsett de följder som avses i 2 § krävs det alltid tillstånd av tillståndsmyndigheten för följande vattenhushållningsprojekt:

1) stängning eller inskränkning av en kungsådra eller utplacering av en anordning eller något annat hinder som försvårar användningen av en farled,

2) uttag av vatten för ett vattentjänstverks behov eller för någon annans behov, om denna levererar vatten till ett vattentjänstverk, eller för att föras bort för användningen någon annanstans, samt annat uttag av grundvatten när den mängd som tas överstiger 250 m³ per dygn, liksom även andra åtgärder som medför att grundvattenförekomsten annat än tillfälligt minskar med minst 250 m³ grundvatten per dygn,

3) infiltration av vatten i marken för konstgjord grundvattenbildning eller förbättring av grundvattnets kvalitet,

4) uppförande av en bro eller transportanordning över en allmän farled eller kungsådra och anläggande av en tunnel eller vatten-, avlopps- eller kraftledning eller någon annan ledning under en sådan led,

5) permanent ändring av ett markområde till vattenområde genom höjning av vattenståndet i ett vattendrag,

6) byggande av vattenkraftverk,

7) muddring av ett vattenområde när mängden muddermassa överstiger 500 m³, om det inte är fråga om underhåll av en offentlig farled,

8) placering av muddermassa på Finlands territorialvatten i bortskaffningssyfte, om mängden inte är så liten att den saknar betydelse,

9) upptagning av marksubstanser från botten av ett vattenområde för annat än sedvanligt bruk till husbehov,

10) inrättande av ett varaktigt verksamhetsställe för flottning.

Tillstånd behövs också för ändring av en inrättning eller anläggning för vilken tillstånd enligt 1 mom. har beviljats och för ändring av inrättningens eller anläggningens använd-

ning, om ändringen kränker allmänna eller enskilda intressen.

4 §

Allmänna förutsättningar för tillstånd

Tillstånd ska beviljas för ett vattenhushållningsprojekt, om projektet

1) inte nämnvärt kränker allmänna eller enskilda intressen, eller

2) medför nytta som med hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse som är avsevärd i förhållande till de förluster som det medför för allmänna eller enskilda intressen.

Tillstånd får dock inte beviljas, om vattenhushållningsprojektet äventyrar det allmänna hälsotillståndet eller den allmänna säkerheten, orsakar avsevärda skadliga förändringar i omgivningens naturförhållanden eller i vattennaturen och dess funktion eller i hög grad försämrar bosättnings- eller näringsförhållandena på orten.

Sökanden ska ha rätt till de områden som krävs för projektet. Om sökanden inte äger ett område och inte heller besitter det med stöd av en ständig nyttjanderätt, är en förutsättning för tillstånd att sökanden i enlighet med 2 kap. beviljas rätt att använda området eller lägger fram en tillförlitlig redogörelse för hur rätten till området ska ordnas.

5 §

Förhållande till markanvändningsplaneringen

När tillståndsärenden avgörs ska detaljplanen beaktas. Dessutom ska markanvändnings- och bygglagens bestämmelser om landskapsplaners och generalplaners rättsverkningar beaktas.

När ett tillståndsärende avgörs ska man se till att tillståndet inte i någon betydande grad försvårar uppgörandet av planer.

6 §

Bedömning av allmän nytta eller förlust

När förutsättningarna för beviljande av tillstånd prövas, ska den nytta eller förlust som

vattenhushållningsprojektet medför med hänsyn till allmänna intressen bedömas från allmän synpunkt. Om nyttans eller förlustens omfattning kan mätas i pengar, kan penningvärdet användas vid bedömningen.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till de omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen.

7 §

Bedömning av enskild nytta eller förlust

När förutsättningarna för beviljande av tillstånd för ett vattenhushållningsprojekt prövas, beaktas den ökning av egendomens bruksvärde som följer av att mark- eller vattenområdets eller annan egendoms avkastning eller användbarhet förbättras som enskild nytta av projektet. Detsamma gäller andra förmåner som omedelbart kan vinnas genom att projektet förverkligas.

Som enskild förlust på grund av projektet beaktas

1) de nyttjande- eller lösningsrätter som beviljas sökanden,

2) kostnaderna för sådana skador och nyttjanderätter som sökanden särskilt har avtalat om med den som saken gäller för att kunna genomföra projektet, samt anskaffningskostnaderna för sådana områden som frivilligt har överlåtits till sökanden av motsvarande anledning, och

3) andra förluster som orsakas sådana som inte är delaktiga i projektet och i denna lag avsedda passiva delägare vid dikning.

8 §

Tillstånds giltighetstid

Ett tillstånd beviljas tills vidare eller av särskilda skäl för viss tid.

I ett tillstånd som gäller tills vidare ska det anges inom vilken tid vattenhushållningsprojektet ska genomföras eller inledas. Tiden för att genomföra projektet får vara högst tio år och tiden inom vilket det ska inledas högst fyra år.

Av skärskilda skäl får tillståndsmyndigheten förlänga den tid som föreskrivs i 2 mom. om ansökan görs före utgången av den tiden. I förlängningsbeslutet kan tillståndsvillkoren ses över eller kompletteras.

9 §

När tillstånd upphör att gälla

Ett tillstånd som har beviljats för viss tid upphör att gälla när tiden går ut, om inte något annat föreskrivs i tillståndsbeslutet.

Ett tillstånd som gäller tills vidare upphör att gälla, om de åtgärder som förutsatts i tillståndsbeslutet till väsentliga delar inte har genomförts eller inletts inom den tid som anges i tillståndsbeslutet eller inom den förlängda tid som avses i 8 § 3 mom.

De nyttjanderätter till någon annans egendom som har beviljats i ett tillståndsbeslut upphör att gälla när ett tillstånd som gäller tills vidare upphör att gälla. Detsamma gäller inlösen, om inte äganderätten redan har övergått på tillståndshavaren.

10 §

Allmänna tillståndsvillkor

Ett tillståndsbeslut ska förenas med behövliga villkor om

1) undvikande i enlighet med 2 kap. 7 och 8 § av olägenheter som orsakas av projektet eller av dess genomförande,

2) iståndsättande av landskapet och avlägsnande av spåren av arbetet i övrigt, samt

3) sådana åtgärder och anordningar som behövs för att bevara förhållandena i vattendraget och grundvattenförekomsten.

Om projektet påverkar vattenståndet eller vattnets lopp i vattendraget, ska tillståndsbeslutet dessutom vid behov innehålla villkor som gäller vattnets maximi- eller miniminivå och regleringen av vattenföringen.

Om ett projekt som är tillståndspliktigt enligt denna lag medför sådan förorening av vattenområde som avses i 3 § i miljöskyddslagen eller risk för sådan förorening, ska också miljöskyddslagens bestämmelser om med-

delande av tillståndsvillkor tillämpas när tillståndsvillkoren meddelas.

När tillstånd beviljas kan utövandet av den rätt som tillståndet ger begränsas till ett visst ändamål.

11 §

Kontrollskyldighet

I tillståndet ska den projektansvarige vid behov åläggas att kontrollera hur projektet genomförs och vilka konsekvenser det har. Tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet kan ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera konsekvenserna av sina verksamheter (*samordnad recipientkontroll*) eller för kontrollen av verksamheten godkänna deltagande i övervakningen inom området. Den samordnade recipientkontrollen kan även gälla kontroll som grundar sig på miljöskyddslagen och denna lag. I beslut om kontroll kan en tillståndshavare beviljas rätt att utföra kontrollåtgärder på någon annans område. Förlust av förmån till följd av kontrollen ska ersättas på det sätt som föreskrivs i 13 kap.

I tillståndet kan tillståndshavaren åläggas att för godkännande förelägga tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet en kontrollplan för en närmare organisering av den kontroll som avses i 1 mom. i så god tid att kontrollen kan inledas samtidigt som verksamheten inleds eller vid någon annan tidpunkt som är ändamålsenlig med tanke på konsekvenserna av verksamheten.

Den myndighet som fattat ett beslut om samordnad recipientkontroll eller om godkännande av kontrollplanen kan vid behov ändra beslutet trots att tillståndet är i kraft. Ärendet kan inledas på initiativ av nämnda myndighet eller på yrkande av tillståndshavaren, tillsynsmyndigheten, en myndighet som bevakar allmänt intresse, kommunen eller en part som orsakas olägenhet. Beslut om samordnad recipientkontroll ska alltid ändras, om en ny tillståndshavare har ålagts att delta i den samordnade recipientkontrollen.

Det som har ansetts vara nödvändigt för övervakningen enligt det övervakningsprogram för vattnens status som avses i lagen

om vattenvårdsförvaltningen ska beaktas när någon åläggs kontrollskyldighet. Uppgifterna från kontrollen av projektet kan utnyttjas vid övervakningen och utarbetandet av förvaltningsplanen enligt lagen om vattenvårdsförvaltningen.

12 §

Åläggande av kontrollskyldighet

Beslut om samordnad recipientkontroll och beslut om godkännande av kontrollplanen samt beslut om ändring av sådana beslut ska fattas med iakttagande i tillämpliga delar av förvaltningslagen (434/2003), om inte beslutet fattas i samband med att tillståndet beviljas eller ändras. Beslutet meddelas efter anslag och information om beslutet ska ges i enlighet med vad som föreskrivs i 11 kap. 22 § om meddelande av och information om beslut.

13 §

Förbindelser

Om ett projekt inverkar på en kungsådra eller allmän farled, ska det i tillståndsbeslutet anges att projektet ska genomföras på så sätt att trafik fortfarande kan idkas i vattendraget utan nämnvärd olägenhet.

Om projektet genomförs i ett vattendrag som är av betydelse för flottningen, ska den projektansvarige i tillståndsbeslutet åläggas att inrätta anordningar eller anläggningar som behövs för att säkerställa att virket kan framföras, och att skydda projektanläggningarna för flottningsskador.

Om projektet leder till att en förbindelse som tjänar allmänt eller enskilt bruk avbryts eller avsevärt försämras i ett vattenområde eller på dess is eller strand, ska den projektansvarige i tillståndsbeslutet åläggas att bygga en väg, betala kostnaderna för byggandet av en väg eller vidta andra åtgärder för att ordna en förbindelse som uppfyller skäliga krav för dem som behöver förbindelsen.

14 §

Fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift

Om ett vattenhushållningsprojekt orsakar skada på fiskbeståndet eller fisket, ska den projektansvarige i tillståndsbeslutet åläggas att vidta åtgärder för att förebygga eller minska skadan (*fiskevårdsskyldighet*) eller att betala fiskerimyndigheten en avgift som motsvarar de skäliga kostnaderna för dessa åtgärder (*fiskerihushållningsavgift*).

När fiskevårdsskyldighet eller en fiskerihushållningsavgift eller en kombination av dem påförs, ska projektets art och verkningar, övriga vårdåtgärder som ska vidtas inom det område som berörs av projektets skadliga verkningar och regleringen av fisket beaktas. De åtgärder som ingår i fiskevårdsskyldigheten får inte medföra sådana kostnader för den projektansvarige som är oskäligen i förhållande till den nytta som kan vinnas genom dem.

Fiskevårdsskyldigheten kan bestå av en fiskväg, en restaureringsåtgärd som avser fiskerinäringen, fiskutplantering eller någon annan vårdåtgärd som avser fiskerinäringen, eller en kombination av dessa åtgärder. Vid behov kan fiskevårdsskyldigheten inbegripa kontroll av resultaten av åtgärderna inom det vattenområde som berörs av projektets skadliga verkningar.

Fiskerihushållningsavgiften ska användas till planering och genomförande av åtgärder enligt 1 mom. och till uppföljning av resultatet av dem inom det vattenområde där projektet har skadliga verkningar. Tillståndsmyndigheten kan meddela fiskerimyndigheten föreskrifter om hur avgiften ska användas.

15 §

Plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och plan för användning av fiskerihushållningsavgift

Den projektansvarige ska göra upp en detaljerad plan för hur den fiskevårdsskyldighet som anges i tillståndet ska fullgöras (*plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet*). Fiske-

rimyndigheten ska godkänna planen. Ingen plan behöver dock göras upp, om fiskevårdsskyldigheten är ringa och dess innehåll anges i detalj i tillståndet.

Fiskerimyndigheten ska fastställa en plan som specificerar de åtgärder som ska bekostas med fiskerihushållningsavgiften (*plan för användning av fiskerihushållningsavgift*). Om flera fiskerihushållningsavgifter har påförts för förebyggande av olägenheter på samma vattenområde, kan det göras upp en gemensam plan för användningen av avgifterna.

Beslut om godkännande av en plan för fullgörande av fiskevårdsskyldighet och fastställande av en plan för användning av fiskerihushållningsavgift ska fattas i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen. Beslutet meddelas efter anslag. Beslutet kan ändras på tjänstens vägnar eller på yrkande av den projektansvarige, tillsynsmyndigheten, en myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet, kommunen eller en part som orsakas olägenhet.

16 §

Tillstånd till förberedelser

Av grundad anledning kan tillståndsmyndigheten i sitt tillståndsbeslut ge sökanden rätt att redan innan beslutet vunnit laga kraft vidta förberedande åtgärder för genomförande av projektet (*tillstånd till förberedelser*). Åtgärderna ska till behövliga delar specificeras i tillståndsbeslutet. Någon annans område får utnyttjas för ovan avsedda åtgärder endast om en sådan rätt fastställs i tillståndet eller om rättsinnehavarna i övrigt samtycker till det.

Tillstånd till förberedelser kan beviljas, om

1) de förberedande åtgärderna kan vidtas utan att den övriga användningen av vattnen eller naturen och dess funktion tillfogas någon avsevärd olägenhet, och om

2) förhållandena efter det att åtgärderna har vidtagits till väsentliga delar kan återställas i den händelse att tillståndsbeslutet upphävs eller tillståndsvillkoren ändras.

Tillstånd till förberedelser kan under samma förutsättningar beviljas på separat ansökan som görs under besvärstidens gång eller

inom 14 dagar efter besvärstidens utgång. Tillsynsmyndigheterna och de som sökt ändring i ett tillståndsbeslut ska höras om ansökan. Därefter ska beslut fattas utan dröjsmål. Förvaltningsdomstolen och de som sökt ändring ska omedelbart underrättas om att tillstånd till förberedelser har beviljats. Den som har anfört besvär över ett beslut som fattats i huvudsaken får hos förvaltningsdomstolen yrka på upphävande eller ändring av ett avgörande som gäller tillstånd till förberedelser utan att behöva anföra särskilda besvär över det.

17 §

Beslut om tillstånd till förberedelser

I ett beslut om tillstånd till förberedelser ska andra sökande än staten eller en kommun eller samkommun förpliktas att ställa en godtagbar säkerhet innan åtgärder vidtas, om inte detta är uppenbart onödigt. Säkerheten ska täcka ersättningen för de skador, olägenheter och kostnader som kan uppstå om beslutet upphävs eller tillståndsvillkoren ändras. När säkerheter frigges ska 11 kap. 20 § tillämpas.

Tillståndsmyndigheten ska besluta om de ersättningar som har fastställts i tillståndsbeslutet eller en del av dem ska betalas innan de åtgärder som tillståndet till förberedelser avser inleds. Ersättningen får lyftas mot godtagbar säkerhet. Ett beslut av tillståndsmyndigheten som avses i detta moment får inte överklagas.

Beslut som gäller tillstånd till förberedelser får verkställas även om de överklagas. Fullföljdsdomstolen kan förordna att arbetena ska avbrytas eller begränsas. Besvär som gäller tillstånd till förberedelser ska behandlas i brådskande ordning.

18 §

Anmälan om slutförande

Den projektansvarige ska göra en anmälan till tillståndsmyndigheten och den statliga tillsynsmyndigheten om att ett vattenhushållningsprojekt har slutförts eller att en an-

läggning som hör till projektet har tagits i bruk (*anmälan om slutförande*).

19 §

Avbrytande av projekt

Ett projekt som syftar till att ändra medelvattenståndet eller reglera ett vattendrag ska slutföras, om åtgärder har vidtagits för att genomföra av projektet.

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja tillstånd att avbryta ett projekt som avses i 1 mom. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att allmänna eller enskilda intressen inte kränks i nämnvärd grad om projektet avbryts.

I beslutet om att avbryta ett projekt ska den projektansvarige åläggas att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att skador och olägenheter uppstår till följd av att projektet avbryts och att betala ersättning för de skador som avbrottet orsakar.

20 §

Översyn av tillståndsvillkoren inom en viss tid

I ett beslut om ett tillstånd som gäller tills vidare kan det anges att de tillståndsvillkor som gäller vattenmiljön och dess användning i ett projekt ska ses över inom en viss tid, om detta är nödvändigt för att undvika att projektet medför betydande olägenheter.

I tillståndsbeslutet ska det i ett sådant fall anges när tillståndshavaren senast ska föra frågan om uppdatering av specificerade tillståndsvillkor till tillståndsmyndigheten för prövning och vilka utredningar som ska läggas fram i samband med detta.

Tillståndsmyndigheten ska behandla ärendet i tillämpliga delar som en tillståndsansökan. Om tillståndshavaren inte har gjort ansökan inom utsatt tid, kan tillståndsmyndigheten på ansökan av den statliga tillsynsmyndigheten eller av någon som lider skada eller olägenhet bestämma att tillståndet ska upphöra att gälla, och i samband med detta meddela behövliga bestämmelser.

21 §

Annan översyn av tillståndsvillkoren och meddelande av nya villkor

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan se över tillståndsvillkoren och meddela nya villkor, om

1) genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren har skadliga verkningar som inte har förutsetts när tillståndsvillkoren meddelades och som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning,

2) genomförandet av projektet i enlighet med tillståndsvillkoren till följd av ändrade förhållanden har skadliga verkningar som inte annars kan minskas i tillräcklig utsträckning, eller

3) det krävs av säkerhetsskäl.

Om inte något annat bestäms i tillståndsbeslutet, ska en ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas med stöd av 1 mom. 1 punkten göras inom tio år från det att en anmälan om slutförande enligt 18 § har gjorts.

Översynen av tillståndsvillkoren eller meddelandet av nya villkor med stöd av 1 mom. 2 eller 3 punkten får inte i någon nämnvärd utsträckning minska nyttan av projektet. Sökanden ska åläggas att med iakttagande i tillämpliga delar av 13 kap. ersätta annan än ringa förlust av förmån som översynen eller de nya villkoren medför.

En ansökan om att tillståndsvillkoren ska ses över eller nya villkor meddelas kan göras av en innehavare av en enskild förmån som drabbas av skadliga verkningar, kommunen, tillsynsmyndigheten eller den myndighet som bevakar ett allmänt intresse i ärendet. Tillståndsmyndigheten ska behandla ärendet i tillämpliga delar som en tillståndsansökan.

22 §

Översyn av villkor som gäller fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan ändra villkor som gäller fiskevårdsskyldighet eller en fiskerihushållningsavgift, om förhållandena har förändrats väsentligt. En skyldighet som har visat sig oändamålsenlig med

tanke på fiskerinäringen kan dessutom ses över, om resultatet med tanke på denna näring kan förbättras utan att kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten avsevärt ökar.

Om någon har påförts en årlig fiskerihushållningsavgift och den kostnadsnivå som avgiften baserades på har förändrats, ska fiskerimyndigheten ta ut avgiften justerad enligt den stegrade kostnadsnivån. Justeringen görs i hela tiotal procent och i övrigt enligt de grunder som tillståndsmyndigheten anger.

Vid oenighet om justeringen av avgiften kan ärendet på ansökan hänskjutas till tillståndsmyndigheten. Fiskerimyndigheten ska utan dröjsmål återbära den del av fiskerihushållningsavgiften som överstiger den avgift som senare har påförts genom beslut av tillståndsmyndigheten.

23 §

Ändring av tillståndsvillkor på ansökan av tillståndshavaren

Om det vid genomförandet av ett vattenhushållningsprojekt visar sig ändamålsenligt att ändra tillståndsvillkoren, kan tillståndsmyndigheten ändra villkoren på ansökan av tillståndshavaren. Detta förutsätter att ändringen är av ringa betydelse och inte nämnvärt kränker någon annans rätt eller fördel. Tillståndsmyndigheten ska behandla ärendet i tillämpliga delar som en tillståndsansökan.

24 §

Ansökan om att ett tillstånd ska upphöra att gälla

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan besluta att ett tillstånd ska upphöra att gälla, om

- 1) tillståndshavaren inte längre finns eller om det inte utan svårighet kan redas ut vem som är tillståndshavare,
- 2) projektet har mist sin ursprungliga betydelse, eller
- 3) tillståndshavaren begär det.

I de fall som avses i 1 mom. 2 punkten ska tillståndshavaren, om denne så yrkar, ges tillfälle att iståndsätta de konstruktioner som ingår i projektet eller att vidta någon annan åtgärd genom vilken den nytta av projektet

som legat till grund för beviljandet av tillståndet kan återställas till väsentliga delar. Tillståndshavaren ska åläggas att vidta åtgärden inom skäligen tid vid påföljd att tillståndet annars upphör att gälla och de förpliktelser som ålagts med stöd av 25 § träder i kraft.

I de fall som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten tillämpas i fråga om rätten att inleda ansökan det som föreskrivs i 14 kap. 14 §. Med samtycke av tillståndshavaren kan sökanden i de fall som avses i 1 mom. 3 punkten också vara någon annan part.

25 §

Beslut om att ett tillstånd upphör att gälla

I ett beslut om att ett tillstånd upphör att gälla ska det meddelas behövliga bestämmelser om avlägsnande av konstruktioner som ingår i det projekt som avses i tillståndet, med beaktande av det som föreskrivs i 2 kap. 9 § 2 och 3 mom. samt 24 § 2 mom. i detta kapitel. På förelägganden om avlägsnande av konstruktioner tillämpas dessutom 14 kap. 4, 5 och 8 §.

I de fall som avses i 24 § 1 mom. 1 punkten kan sökanden i beslutet beviljas tillstånd att bevara en konstruktion eller rätt att lösa in en konstruktion utan ersättning. Motsvarande tillstånd att bevara en konstruktion kan beviljas också i de fall som avses i 1 mom. 2 punkten, om den som äger konstruktionen har överlåtit den till sökanden.

I ett beslut om att ett tillstånd upphör att gälla ska det anges att nyttjanderätter till någon annans egendom också upphör att gälla. Detsamma gäller inlösen, om inte äganderätten redan har övergått på tillståndshavaren.

4 kap.

Uttag av vatten

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på uttag av ytvatten och grundvatten. Med uttag av ytvatten avses i detta kapitel att vatten tas från ett vatten-

drag eller från en rännil, ett dike eller en källa.

I fråga om uttag av konstgjort grundvatten tillämpas det som i detta kapitel föreskrivs om uttag av grundvatten. När ytvatten leds in i marken för konstgjord grundvattenbildning, ska dessutom 8 och 28 § i miljöskyddslagen beaktas.

När vatten tas ur ett vattendrag för ett samhälles behov, tillämpas dessutom det som föreskrivs i lagen om vattentjänster och med stöd av den.

2 §

Uttag av vatten från eget område

Utan hinder av 3 kap. 2 § 2 mom. får ägaren till eller innehavaren av ett vattenområde utan tillståndsmyndighetens tillstånd ta ytvatten för sedvanlig förbrukning på sin fastighet.

Om vattnet i ett vattendrag inte förslår för alla som behöver det för det ändamål som avses i 1 mom., kan den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten på ansökan genom ett beslut begränsa uttaget av vatten från vattenområdet med beaktande av behoven hos dem som använder vattnet. I beslutet ska det anges om bestämmelserna gäller tills vidare eller för viss tid. Bestämmelserna kan ändras genom ett nytt beslut om förhållandena förändras.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller också rätten för områdets ägare eller innehavare att ta grundvatten. Den som är delägare i en fastighet eller ett område som är i gemensam ägo har rätt att med de begränsningar som föreskrivs i denna lag ta grundvatten från detta område på ett sätt som inte medför olägenheter eller störningar för andra delägare eller hindrar dem från att på motsvarande sätt använda grundvatten från området.

3 §

Uttag av ytvatten från annans vattenområde

Ägaren till eller innehavaren av en fastighet får ta ytvatten från annans vattenområde för sedvanlig förbrukning på sin fastighet, förutsatt att uttaget inte får följder som avses i 3 kap. 2 §. Uttaget får inte medföra olägen-

heter för dem som tar vatten från samma vattenområde med stöd av tillstånd från tillståndsmyndigheten eller ägande till eller innehav av vattenområdet. För att få placera anordningar på någon annans område måste man ha tillstånd av områdets ägare eller innehavare.

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja rätt till annat uttag av ytvatten än det som avses i 1 mom. och rätt att placera anordningar som behövs för detta ändamål på annans område.

4 §

Uttag av grundvatten från annans område

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja rätt att ta grundvatten på annans område och placera där anordningar som behövs för detta ändamål, om uttaget inte kräver tillstånd enligt 3 kap. 2 eller 3 §.

Rätt att ta grundvatten kan beviljas för förbrukningen på en fastighet, ordnandet av ett samhälles vattentjänster eller ett annat allmänt behov, eller för sådan industriell eller ekonomisk verksamhet för vilken det är särskilt viktigt att få grundvatten. En förutsättning för att rätt att ta grundvatten ska beviljas är att vattnet fortfarande förslår för behoven hos områdets ägare eller innehavare, dem som är bosatta i området, företag som är belägna där och bosättning som kan väntas uppstå där samt att åtgärden inte vållar dessa oskäligen störningar eller olägenheter.

Rätt att ta vatten ur annans brunn eller vattentäkt kan beviljas endast med ägarens samtycke.

5 §

Sammanjämkning av behoven att ta vatten

När tillståndsärenden som gäller uttag av vatten avgörs, ska behoven av att ta vatten ur en vattenförekomst sammanjämkas.

Om vattnet inte förslår för alla behov, ska följande inbördes företrädesordning tillämpas:

1) uttag av vatten för sedvanlig förbrukning på en fastighet i närheten av uttagsplatsen,

2) uttag av vatten för samhällets vattentjänster på orten,

3) uttag av vatten för industriellt bruk på orten eller i övrigt för användning på orten och uttag av vatten för samhällets vattentjänster utanför orten,

4) uttag av vatten för att ledas eller transporteras för användning någon annanstans för något annat syfte än ett samhälles vattentjänster.

6 §

Beslut om uttag av vatten

Av ett beslut som gäller uttag av vatten ska syftet med uttaget, uttagsplatsen och maxiuttaget framgå.

Utöver bestämmelserna om tillståndsvillkor i 3 kap. ska det i beslutet meddelas behövliga bestämmelser om placeringen av vattenledningen eller vattentäkten, uppföljningen av de vattenmängder som tas och de åtgärder som är tillåtna för att trygga vattentjänsterna i speciella situationer inom vattenförsörjningen.

Om behovet av att ta vatten har upphört annat än tillfälligt eller om behovet har minskat väsentligt och någon annan behöver beviljas rätt till samma vattenförekomst för att ta vatten, kan tillståndsmyndigheten se över bestämmelserna i beslutet om uttag av vatten. Ärendet ska behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av det som i 11 kap. föreskrivs om ansökningsförfarandet.

7 §

Giltighetstiden för tillstånd att ta vatten

I syfte att säkerställa att ett samhälles vattentjänster inte störs kan ett tillstånd att ta vatten helt eller delvis beviljas utan att det fastställs en i 3 kap. 8 § 2 mom. avsedd tidfrist inom vilken uttagsverksamheten måste påbörjas.

8 §

Placering av vattenledningar och anordningar

I ett beslut som gäller uttag av vatten kan någon beviljas rätt att placera en vattenledning på annans område, om ledningen tjänar uttaget. En vattenledning ska placeras på någon annans område på ett sådant sätt att den medför så liten olägenhet som möjligt. Området där vattenledningen finns får inte användas så att vattenledningen kan ta skada eller underhållet av den försvåras på ett oskäligt sätt.

När det gäller att placera vattenledningar i andra fall än vid beslut om uttag av vatten, ska det som föreskrivs i 161 a § i markanvändnings- och bygglagen om placeringen av samhällstekniska anordningar tillämpas.

Det som i denna paragraf föreskrivs om vattenledningar gäller också mindre anordningar och anläggningar som hör till ledningarna samt sådana avlopp och andra ledningar för uttag av vatten eller avledande av avloppsvatten som placeras i samma schakt som vattenledningen samtidigt med den.

9 §

Undantag från tillstånd att ta vatten

Den som har tillstånd att ta vatten får i speciella situationer inom vattenförsörjningen utan tillstånd av tillståndsmyndigheten tillfälligt leverera vatten också för sådant bruk som inte avses i tillståndet att ta vatten, om detta är nödvändigt för att säkerställa att ett samhälles vattentjänster kan fungera störningsfritt eller av något annat jämförbart vägande skäl.

Den statliga tillsynsmyndigheten ska underrättas om åtgärder som avses i 1 mom.

10 §

Begränsning av vattenuttaget

Om långvarig torka eller någon annan jämförbar orsak leder till en avsevärd minskning av tillgången på vatten, kan tillståndsmyndigheten på ansökan ålägga ägaren till en vattentäkt att begränsa den vattenmängd som får tas ur den för viss tid för att trygga tillgången till vatten för sedvanlig förbrukning på en fastighet eller vattentjänsterna i ett samhälle.

Om begränsningen orsakar ägaren till vattentäkten eller tillståndshavaren oskäligen förlust av förmån, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bestämma att förlusten ska ersättas av den som har ansökt om begränsningen och av andra som får avsevärd nytta av den.

11 §

Skyddsområde för en vattentäkt

Tillståndsmyndigheten kan i ett beslut om uttag av vatten eller separat förordna att ett område kring en grundvattentäkt ska vara skyddsområde. Ett skyddsområde kan fastställas, om det är nödvändigt att begränsa användningen av området för att trygga vattenkvaliteten eller grundvattenförekomstens avkastningsförmåga. Skyddsområdet får inte göras större än nödvändigt. Yrkandet eller ansökan om att ett skyddsområde ska fastställas kan göras av den projektansvarige, av tillsynsmyndigheten eller av en part.

Under de förutsättningar som anges i 1 mom. kan det också förordnas att ett område kring en ytvattentäkt ska vara skyddsområde.

Ett beslut om att inrätta ett skyddsområde ska iakttas även om det överklagas.

12 §

Skyddsområdesbestämmelser

I ett beslut om att inrätta ett skyddsområde ska det meddelas sådana bestämmelser om skyddsåtgärder, andra inskränkningar i an-

vändningen av skyddsområdet och övervakningen av att bestämmelserna iakttas som är nödvändiga för att trygga uttaget av vatten (*skyddsområdesbestämmelser*). Bestämmelserna får inte vara strängare än nödvändigt. Vattentäktens ägare eller innehavare ska ersätta den förlust av förmån som bestämmelserna orsakar någon annan.

Tillståndsmyndigheten kan bevilja undantag från skyddsområdesbestämmelserna i enskilda fall på ansökan. I 39 § 4 mom. i miljöskyddslagen föreskrivs om beviljande av undantag i samband med miljötillståndsärenden.

Det som i 3 kap. 21 § föreskrivs om över syn av tillståndsvillkoren gäller i tillämpliga delar skyddsområdesbestämmelser.

13 §

Lösningsrätt på skyddsområde

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan ge ägaren till eller innehavaren av en vattentäkt rätt att lösa in ett område på ett skyddsområde, om det behövs för anordningar eller anläggningar som tjänar uttaget av vatten.

5 kap.

Dikning

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på dikning samt på användning och underhåll av diken. Med dikning avses att någon i avsikt att torrlägga mark eller annars avleda vatten som hindrar användningen av ett område genom att

- 1) anlägga ett dike,
- 2) utvidga eller räta ut ett dike, en rännil eller en bäck, eller
- 3) rensa en rännil eller en bäck som inte omfattas av 6 kap.

Detta kapitel tillämpas också på avledande av avloppsvatten i enlighet med miljöskyddslagen.

2 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

1) *torrlägningsområde* marker för vilka samfällad dikning medför nytta,

2) *nytta av dikning* ökningen av markens bruksvärde för det ändamål som marken används för eller som den med beaktande av omständigheterna närmast kan användas för,

3) *nyttotagare* ägaren eller ägarna till en fastighet som får nytta av dikningen,

4) *samfällad dikning* dikning där torrlägningsområdet består av fastigheter som tillhör olika markägare,

5) *aktiv delägare* en nyttotagare som har yrkat på dikning eller omfattat ett sådant yrkande eller som i syfte att få ökad nytta har yrkat på en ändring av en dikningsplan, och med

6) *passiv delägare* en nyttotagare som inte är aktiv delägare.

Om det i ett vattentjänstverks avlopp vars syfte är att leda dag- eller dräneringsvatten leds ut vatten från vattentjänstverkets avloppsnät, ska det område som avloppsnätet täcker eller en del av det behandlas som ett särskilt avsnitt av torrlägningsområdet. Vattentjänstverket anses då vara nyttotagare.

3 §

Tillståndsplikt för dikning

För dikning samt på användning och underhåll av dike krävs tillstånd enligt denna lag av tillståndsmyndigheten, om dikningen, användningen eller underhållet kan leda till

1) förorening enligt 3 § 1 mom. 1 punkten i miljöskyddslagen på ett vattenområde, eller

2) följder som avses i 3 kap. 2 §, med undantag för ändrad vattenföring i en bäck på grund av dikning som utförs endast på området ovanför bäcken.

4 §

Behovet av dikningsförrättning

Ett dikningsärende som enligt 3 § inte förutsätter tillstånd av tillståndsmyndigheten ska behandlas vid en dikningsförrättning, om

1) dikningen leder till att ett översvämningssområde försvinner eller minskas eller till att vattnens avrinningsriktning avsevärt ändras,

2) dikningen kräver att en skyddsvall eller pumpstation anläggs på någon annans mark,

3) diket måste anläggas under en landsväg, järnväg, kabel, gasledning, vattenledning, värmeledning eller ett avlopp och väghållaren eller banhållaren eller ägaren till kabeln, gasledningen, vattenledningen, värmeledningen eller avloppet inte har gett sitt samtycke till åtgärden,

4) ingen överenskommelse kan nås om samfällad dikning och det finns minst tre nyttotagare, eller om

5) det är fråga om att ändra en plan som det tidigare har fattats beslut om vid en dikningsförrättning eller om att bilda eller upplösa en dikningssammanslutning eller om det gäller medlemmarnas rättigheter och skyldigheter i sammanslutningen.

Det som i 1 mom. 3 punkten föreskrivs om att anlägga ett nytt dike gäller också utvidgning av en befintlig bädd.

5 §

Den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens behörighet i dikningsärenden

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten behandlar sådana meningsskiljaktigheter i fråga om dikning som inte ska behandlas av tillståndsmyndigheten med stöd av 3 § eller vid en dikningsförrättning med stöd av 4 § och som föranleds av

1) anläggandet av ett dike på någon annans mark eller genom någon annans enskilda väg,

2) en ändring av sträckningen på ett dike,

3) ledandet av vatten till ett dike eller en bäck på någon annans mark, eller av

4) något annat motsvarande skäl.

På behandlingen av ärenden som gäller meningsskiljaktigheter tillämpas i tillämpliga delar det som i 11 kap. föreskrivs om ansökningsförfarandet.

Om någon vid dikning eller användningen av ett dike har handlat i strid med bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem, eller om underhållet av ett dike försummas, kan den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten vidta åtgärder som anges i 14 kap. Om det när ett förbud eller åläggande meddelas blir nödvändigt att avgöra behovet av ett tillstånd av tillståndsmyndigheten eller iakttagandet av ett tillstånd, är det dock tillståndsmyndigheten som ska meddela förbudet eller åläggandet. Framgår det under behandlingen av ett ärende att det gäller ett projekt som kräver tillstånd eller iakttagandet av ett tillstånd, ska ärendet överföras till tillståndsmyndigheten för avgörande.

6 §

Anmälan om dikning

Den projektansvarige ska göra en skriftlig anmälan till den statliga tillsynsmyndigheten om annan än obetydlig dikning minst 60 dygn innan dikningen inleds. Anmälan ska innehålla uppgifter om den projektansvarige och en beskrivning av projektet och dess miljökonsekvenser samt av projektets influensområde. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den statliga tillsynsmyndigheten ska vid behov uppmana den projektansvarige att ansöka om tillstånd enligt 3 § hos tillståndsmyndigheten eller om dikningsförrättning enligt 4 §.

7 §

Genomförande av dikning

Vid dikning ska 2 kap. 7 och 8 § iakttagas. Dikningen ska dessutom genomföras så att inte någon annans område blir vattendränkt eller orsakas annan förlust av förmån. Om den förlust av förmån som orsakas genom att marken blir vattendränkt eller av andra orsa-

ker dock är avsevärt mindre än de kostnader det skulle innebära för den projektansvarige att förebygga en sådan påföljd, får den projektansvarige ersätta förlusten av förmån med pengar.

Parterna kan avtala om att bilda eller utvidga ett våtmarksområde som minskar dikningskostnaderna eller främjar miljövärden eller skyddet mot översvämningar samt om eventuell ersättning för förlust av förmån till följd av dessa åtgärder.

Av ett område som tillhör en samfällighets icke konstituerade delägarlag eller av en del av ett sådant område kan det genom beslut vid en dikningsförrättning bildas ett våtmarksområde eller en del av ett sådant område, om åtgärden inte orsakar nämnvärd olägenhet med tanke på användningen av området.

8 §

Underhåll och användning av diken

Nyttotagaren eller nyttotagarna ska underhålla ett dike på det sätt som föreskrivs i 7 §. Om det har bildats en dikningssammanslutning för att sköta de angelägenheter som följer av dikningen, ska sammanslutningen se till att diket underhålls.

Om ett dike i sin helhet kan anses ha förvandlats till en bädd i ett naturliknande tillstånd, ska det som i detta kapitel föreskrivs om dikning tillämpas på underhållet och användningen av diket, oberoende av det som föreskrivs i 1 mom.

Marken där ett dike går genom ett rör eller där det finns ett avlopp som avses i 10 kap. 2 § i vattenlagen (264/1961) får inte användas så att diket eller avloppet kan ta skada eller underhållet av det försvåras på ett oskäligt sätt.

9 §

Rätt till dikning på annans område

Om avtal inte träffas mellan nyttotagaren och ägaren till ett område som behövs för genomföra dikningen, kan nyttotagaren ges rätt att

- 1) leda in vatten i annans dike,

2) på annans mark anlägga ett dike eller en skyddsvall eller pumpstation som krävs för dikningen, eller att

3) rensa en bäck eller rännil på någon annans mark.

En rätt som avses i 1 mom. kan beviljas, om den behövs för en ändamålsenlig torrläggning av marken eller för förebyggande av en påföljd som avses i 7 § 1 mom. Rätt att leda in vatten i annans rördike kan beviljas endast om det inte annars är möjligt att avleda vattnet utan oskäligen kostnader. Den kommunala miljövårdsmyndigheten beslutar om huruvida denna rätt ska beviljas, om dikningen inte kräver tillstånd av tillståndsmyndigheten eller beslut vid en dikningsförrättning.

I ärenden som gäller beviljande av sådan rätt som avses i 1 mom. 2 punkten på detaljplaneområden tillämpas 161 a § i markanvändnings- och bygglagen, om inte

1) ärendet gäller ett stranddetaljplaneområde som avses i 10 kap. i markanvändnings- och bygglagen,

2) dikningen tjänar torrläggning av jord- och skogsbruksområden som finns anvisade i detaljplanen,

3) dikningen till största delen sker utanför detaljplaneområdet,

4) dikningen medför olägenheter eller behov av avledande av vatten för en fastighet som ägs av tredje man, eller

5) dikningen kräver tillstånd av tillståndsmyndigheten eller beslut vid en dikningsförrättning.

10 §

Genomförande av dikning på annans område

Ett dike som anläggs på annans område ska läggas på rån mellan fastigheterna eller i övrigt på en sådan plats att det orsakar fastighetsägaren så liten olägenhet som möjligt. Ett öppet dike som inte anläggs på rån får inte anläggas på någon annans område som tagits i särskilt bruk, om inte ägaren till området samtycker till detta, och inte heller på någon annans täckdikade område, om det inte är nödvändigt. Till diket räknas på vardera sidan om bädden en dikesren med en bredd på en meter, om det inte har bestämts att den ska

vara bredare eller markens beskaffenhet förutsätter en bredare dikesren.

Markägaren har rätt att tillgodogöra sig den jord som tagits upp ur diket. Om markägaren inte vill använda jorden, ska den projektansvarige antingen placera jorden vid sidan av diket eller någon annanstans där den inte orsakar olägenhet för markägaren och inte hindrar vatten från att rinna in i diket eller medför att dikesslätten rasar, eller så ska den projektansvarige föra bort jorden.

Ett dike som tjänar torrläggningen av annans fastighet får inte utan grund täppas till eller vattnets lopp i diket hindras. När ett dike har anlagts på annans område, kan ägaren till området beviljas rätt att ändra dikets läge och sträckning på egen bekostnad, om ändringen inte minskar nyttan av diket eller medför nämnvärda merkostnader för nyttotagaren.

11 §

Beständigheten av en rätt som gäller dikning

En sådan rätt att anlägga ett dike på annans mark och att leda in vatten i annans dike som grundar sig på ett skriftligt avtal mellan parterna eller på ett beslut som avses i 9 § gäller oberoende av senare förändringar i äganderätten till fastigheterna.

Om ett dike som tidigare har funnits på endast en fastighetsområde till följd av en ändring i fastighetsindelningen kommer att ligga på flera fastigheters områden och inget annat har överenskommit eller bestämts, anses diket blivit anlagt på annans mark med stöd av avtal. På ett sådant dike tillämpas det som föreskrivs i 1 mom.

I ett nytt beslut om dikning får det med stöd av bestämmelserna i detta kapitel göras ändringar i tidigare beslut eller i övrigt i rättsförhållanden som gäller dikningen.

12 §

Ersättning för förlust av förmån

En förlust av förmån till följd av dikning eller till följd av en rätt som avses i 9 § ska ersättas i enlighet med 13 kap.

Om vatten leds in i en bäck på annans område, har markägaren rätt att få ersättning endast för det område som tagits i bruk för en ny bäckfåra eller för en avsevärd utvidgning av bäckfåran.

Den som leder in vatten i annans dike eller i en bäck som någon annan har rensat, är skyldig att betala ersättning för kostnaderna för att anlägga diket eller rensa bäcken. Den som leder in vatten i annans dike är också skyldig att delta i en behövlig utvidgning och behövligt underhåll av diket. Ersättningen ska fastställas med beaktande av bestämmelserna om samfällid dikning i detta kapitel.

Om ett rördike behöver utvidgas för att vatten ska ledas in i diket med stöd av en rätt som avses i 9 §, ska utvidgningen och eventuellt tilläggsarbete utföras av den som leder in vatten i diket.

13 §

Farleder och ledningslinjer

Om det för dikning är nödvändigt att anlägga ett nytt dike under en landsväg, järnväg, kabel eller gasledning, att flytta en kabel eller gasledning eller att utvidga en bäck eller ett dike som går genom en väg, har den projektansvarige rätt att yrka att åtgärden ska utföras på ett sådant sätt att marken ovanför vägen, järnvägen, kabeln eller gasledningen kan torrläggas till det djup som har fastställts i enlighet med 15 § 2 mom.

Den projektansvarige ska på egen bekostnad anlägga diket eller utvidga bädden i enlighet med 1 mom. Vaghållaren eller banhållaren eller ägaren till en kabel eller gasledning ska dock på egen bekostnad anlägga och underhålla broar och trummor och grunderna för dem eller flytta kabeln eller gasledningen.

Om de kostnader som avses i 2 mom. blir oskäligt höga i jämförelse med nyttan av dikningen, är vaghållaren eller banhållaren eller ägaren till kabeln eller gasledningen inte skyldig att anlägga bron eller trumman eller flytta kabeln eller gasledningen. Denne ska dock ersätta den förlust av förmån som följer av att en torrläggning av marken som ska anses nödvändig förhindras. Ingen ersättning ska dock betalas för en förlust av förmån som har blivit ersatt redan tidigare.

Om det för dikning enligt detta kapitel är nödvändigt att anlägga ett nytt dike under en enskild väg eller att utvidga en bäck eller ett dike som går genom en sådan väg, och en ny bro eller trumma därför behöver anläggas eller en befintlig bro eller trumma behöver ändras, ska arbetet på den projektansvariges bekostnad utföras på ett sådant sätt att bron eller trumman efter det att arbetet slutförts är i ett skick som är minst likvärdigt med det tidigare. Vaghållaren svarar för underhållet av bron eller trumman.

14 §

Användning av annans dike för annat än torrläggning av mark

Om avtal inte träffas om saken, kan den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten bevilja rätt att leda vatten i annans dike också när det inte är fråga om att avleda vatten som hindrar användningen av ett område. Om saken har anknytning till ett miljötillståndsärende, beviljas denna rätt dock av den myndighet som avses i 31 § i miljöskyddslagen.

Rätt att leda in vatten i annans dike kan beviljas, om detta inte orsakar oskälig olägenhet. Rätt att leda in vatten i ett dike som sträcker sig genom ett område som tillhör någon annan och som tagits i särskilt bruk får dock inte beviljas.

Den som beviljas rätt att leda in vatten i annans dike är skyldig att utföra sådana arbeten för att utvidga, istandsätta och underhålla diket som orsakas av att vatten ska ledas in i det och att se till att åtgärden inte orsakar skada eller olägenhet som kan undvikas till skäliga kostnader. Ett beslut som avses i 1 mom. kan vid behov förenas med behövliga villkor om hur arbetet ska utföras.

Om en åtgärd som avses i 3 mom. är till nytta för någon annan, tillämpas i fråga om dennes skyldighet att delta i kostnaderna för åtgärderna och i fråga om förfarandet vid föreläggande att delta i kostnaderna det som föreskrivs om dikning. Om nyttan av att leda in vatten i diket har ökat på grund av förändringar i ledande av vatten, kan fördelningen av underhållsansvaret mellan nyttotagarna ses över så att den motsvarar den förändrade situationen.

15 §

Uppgörande av dikningsplan

Om dikningen kräver tillstånd av tillståndsmyndigheten eller beslut vid en dikningsförrättning eller om ärendets art eller omfattning i övrigt kräver det ska det göras upp en dikningsplan.

Dikningsplanen ska innehålla uppgifter om projektet och hur det ska genomföras samt om torrlägningsdjupet, en redogörelse för nyttan av projektet och en bedömning av dess konsekvenser. När torrlägningsdjupet fastställs ska markens beskaffenhet, lutningsförhållandena och torrlägningsbehovet beaktas. Närmare bestämmelser om dikningsplanens innehåll, fastställande av torrlägningsdjupet och indelningen av torrlägningsområdet i avsnitt kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Sökanden eller någon annan nyttotagare ansvarar för att det görs upp en dikningsplan. Innan dikningsplanen fastställs ska tillståndsmyndigheten eller förrättningsmannen göra de ändringar i och tillägg till planen som behövs enligt denna lag. Om det enligt 1 mom. ska göras upp en dikningsplan och ingen plan har presenterats för förrättningsmannen, ska förrättningsmannen eller tillståndsmyndigheten se till att en dikningsplan inhämtas.

16 §

Fastställande av dikningsplan

I ett tillståndsbeslut eller det beslut som fattas vid en dikningsförrättning ska det fastställas en dikningsplan, ett anknytande kostnadsförslag och en fördelningslängd över fördelningen av kostnaderna.

När en dikningsplan fastställs vid en dikningsförrättning, ska det beslutet förenas med behövliga villkor om genomförande av projektet och om kontrollen av dess konsekvenser, med iakttagande i tillämpliga delar av 3 kap. 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. Det som i 3 kap. 8 § 2 och 3 mom. föreskrivs om tiden för att genomföra ett projekt och om förlängning av den tiden gäller i tillämpliga

delar också dikningsplaner som ska fastställas vid en dikningsförrättning.

Dikning får verkställas enligt en fastställd dikningsplan. När dikningen verkställs får det vid behov göras mindre avvikelser från den fastställda dikningsplanen utan att planen ändras, om detta inte nämnvärt påverkar kostnaderna och nyttan av dikningen.

17 §

Deltagande i samfälld dikning

Samtliga nyttotagare har rätt att delta i samfälld dikning. Varje nyttotagare har rätt att yrka att dikningen ska genomföras så att den medför största möjliga nytta också för dennes mark, utan att det ursprungliga syftet med dikningen ändras eller kostnaderna ökar oskäligt.

På yrkande av en nyttotagare är de övriga nyttotagarna skyldiga att delta i samfälld dikning.

18 §

Dikningsplanen för samfälld dikning

En dikningsplan för samfälld dikning ska fastställas i den omfattning som är nödvändig för att dikningen ska kunna verkställas för de aktiva delägarnas vidkommande.

Efter slutsammanträdet vid dikningsförrättningen har de aktiva delägarna inte rätt att avstå från projektet. Dikningsplanen får dock inte fastställas, om alla aktiva delägare avstår från att yrka på dikning.

19 §

Ansvar för kostnaderna

Som dikningskostnader betraktas de kostnader som orsakas av

- 1) planeringen av projektet, behandlingen av ärendet och anskaffningen av medel,
- 2) skötseln av dikningssammanslutningens angelägenheter medan projektet genomförs,

3) genomförandet av projektet och ersättningen för den förlust av förmån som projektet leder till, och av

4) andra jämförbara utgifter i samband med projektet.

Om inte något annat föreskrivs nedan, ska nyttotagarna i förhållande till den nytta som de får av den samfällda dikningen svara för dikningskostnader som orsakas av att marken torrläggs till det djup som avses i 15 § 2 mom. i ett torrlägningsområde eller på ett avsnitt av ett torrlägningsområde eller av att vatten leds i något annat syfte. Nyttotagarna kan komma överens om att kostnaderna ska fördelas på något annat sätt än det som föreskrivs i detta kapitel.

Nyttotagarna ska svara för underhållskostnaderna i enlighet med 2 mom., om inte särskilda skäl kräver en annan fördelning av kostnaderna. Den som inte längre har nytta av ett samfällt dike på grund av att ett nytt dike har anlagts eller förhållandena i övrigt har förändrats, ska befrias från att delta i underhållskostnaderna. Om nyttan av att leda in vattnet i diket har ökat på grund av förändringar i ledandet av vattnet, kan fördelningen av underhållsansvaret mellan nyttotagarna ses över så att den motsvarar den förändrade situationen.

Om ett torrlägningsområde har indelats i avsnitt och ett visst avsnitt är beläget så att ett samfällt dike inte behöver anläggas på det för att torrlägga ett annat avsnitt, ska det vid fördelningen av dikningskostnaderna fastställas till vilka delar och i vilket förhållande nyttotagarna av det avsnitt där något dike inte behöver anläggas ska svara för de kostnader som hänför sig till torrlägningsområdet.

20 §

Nyttotagares solidariska ansvar

Om en nyttotagare inte betalar sin andel av dikningskostnaderna, är de övriga nyttotagarna skyldiga att betala denna andel. Den ska delas mellan nyttotagarna i samma förhållande som dikningskostnaderna.

Om andelen kan drivas in senare hos den som har försummat att betala sin andel, ska

medlen fördelas enligt samma grunder mellan dem som har betalat andelen.

21 §

Kostnadernas maximibelopp

En aktiv delägare svarar för kostnaderna för samfällad dikning högst till det belopp som det skulle kosta att torrlägga denna delägars område separat. Om det vid fördelningen av kostnaderna mellan nyttotagarna visar sig att någons andel blir större än beloppet i fråga, ska denna nyttotagares andel begränsas till detta belopp.

En passiv delägare är skyldig att delta i dikningskostnaderna högst med ett belopp som motsvarar den nytta som den samfällda dikningen medför för delägens område. I ett beslut om dikning kan en passiv delägare ges rätt att betala sin andel inom en tid av högst tio år. Delägaren är då skyldig att årligen betala ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) på det obetalda beloppet.

22 §

Dikningssammanslutning

För samfällad dikning ska det bildas en dikningssammanslutning, om nyttotagarna är minst tre och

1) det krävs tillstånd av tillståndsmyndigheten för dikningen,

2) inget avtal kan nås om samfällad dikning, eller om

3) någon av nyttotagarna yrkar att en sammanslutning ska bildas och en sammanslutning ska anses nödvändig för genomförandet av dikningen, underhållet av dikena eller skötseln av andra angelägenheter som beror på dikningen.

En sammanslutning kan under de förutsättningar som anges i 1 mom. bildas också på yrkande av tillsynsmyndigheten, om nyttotagarna inte har vidtagit åtgärder för att bilda en sammanslutning och en sådan fortfarande ska anses nödvändig för skötseln av angelägenheter som beror på dikningen.

23 §

Medlemmar i en dikningssammanslutning

Medlemmar i en dikningssammanslutning är dess nyttotagare.

Den som senare vill leda in vatten i ett samfällt dike av en dikningssammanslutning anlagt och som kan anses få nytta av dikningen ska antas som medlem genom ett beslut av sammanslutningens stämma. Stämman ska fastställa nyttotagarens andel av dikningskostnaderna.

Om fastighetsindelningen ändras på torrlägningsområdet för samfällad dikning, blir ägaren till en ny fastighet medlem i dikningssammanslutningen till den del som fastighetens område ingår i torrlägningsområdet.

24 §

Bildande av dikningssammanslutning och sammanslutningens stadgar

En dikningssammanslutning ska bildas när ett dikningsärende behandlas av tillståndsmyndigheten eller vid en dikningsförrättning, om inte nyttotagarna avtalar något annat om bildandet. Den myndighet som avgör dikningsärendet ska fastställa sammanslutningens stadgar, medlemmarnas rösträtt och deras andelar av dikningskostnaderna samt utse de första ombudsmännen.

25 §

Beslutsfattandet i dikningssammanslutningar

I en dikningssammanslutning har varje medlem en rösträtt som motsvarar förhållandet mellan dikningskostnaderna och den andel som medlemmen i dikningsplanen har ålagts att betala.

Ett beslut om att ett projekt ska förfalla kan fattas av stämman endast om det i stämмокallelsen har meddelats att detta ärende kommer att tas upp till behandling och alla de närvarande aktiva delägarna stöder beslutet.

26 §

Upplösning av en dikningssammanslutning

Om dikningssammanslutningen upplöses, ska diken med hänsyn till förhållandena återställas i ett naturliknande tillstånd.

Ett ärende som gäller upplösning av en dikningssammanslutning ska behandlas vid en dikningsförrättning. Vid behandlingen av ärendet ska bestämmelserna i 12 kap. 19 § om upplösning av en sammanslutning iakttas i tillämpliga delar.

27 §

Avgifter som tas ut av medlemmarna

Medlemmarna i en dikningssammanslutning är skyldiga att betala avgifter för att täcka dikningskostnaderna enligt det som sammanslutningens stämma beslutar.

När dikningen har verkställts, ska ombudsmännen lägga fram en justerad beräkning av kostnadsfördelningen för sammanslutningens stämma att godkänna. Om det med stöd av den justerade beräkningen visar sig att fördelningen av den nytta som medlemmarna får av dikningen avsevärt avviker från det som uppskattades när deras andel i sammanslutningen fastställdes, ska kostnadsfördelningen rättas på motsvarande sätt. Förfarandet är detsamma om dikningssammanslutningen antar en ny delägare.

En sådan ägare till en ny fastighet som avses i 23 § 3 mom. är skyldig att delta i dikningskostnaderna efter det att ägarens delägarskap har konstaterats vid sammanslutningens stämma. Nya fastighetsägare ska särskilt underrättas om att stämma kommer att hållas. När det gäller panträtt för kostnader som har förfallit till betalning före ändringen av fastighetsindelningen ska dock 30 § iakttas.

Avgifterna får tas ut med stöd av den fördelningslängd som sammanslutningens stämma har godkänt. Om en medlem inte betalar sin avgift, ska bestämmelserna i 20 § iakttas.

28 §

Förskottsavgifter

Dikningssammanslutningens stämma kan besluta att ta ut förskottsavgifter av sina medlemmar. Passiva delägare kan dock inte åläggas att betala förskottsavgifter.

Vid dröjsmål med betalningen av en förskottsavgift är delägaren skyldig att betala dröjsmålsränta enligt 4 § i räntelagen på det belopp som inte betalats i tid, om inte sammanslutningens stämma beslutar om en lägre ränta.

29 §

Avgifter som tas ut av andra nyttotagare

Om en genomförd dikning medför sådan avsevärd nytta för någon annan än en medlem i dikningssammanslutningen som beror på annat att förhållandena på fastigheten har förbättrats till följd av torrläggningen, är nyttotagaren skyldig att delta i dikningskostnaderna med ett belopp som högst motsvarar värdet av nyttan.

Beslutet att ålägga en sådan nyttotagare som avses i 1 mom. att delta i dikningskostnaderna ska fattas vid en dikningsförrättning på ansökan av dikningssammanslutningen. I fråga om uttag av en betalningsandel gäller i tillämpliga delar det som i detta kapitel föreskrivs om att ta ut avgifter av delägare i sammanslutningen.

30 §

Fastighetspant

Nyttotagarens fastighet utgör pant i enlighet med i 20 kap. i jordabalken (540/1995) för

1) nyttotagarens andel av kostnaderna enligt fastställd dikningsplan eller enligt ett beslut av sammanslutningens stämma,

2) den andel av kostnaderna som nyttotagaren med stöd av 29 § ålagts att betala och nyttotagarens andel av underhållskostnaderna,

3) övriga kostnadsandelar som uppstår för nyttotagaren efter det att behandlingen av

dikningsärendet har avslutats och som beror på dikningen samt

4) ränta på kostnadsandelar som avses i 1—3 punkten.

När ett beslut om ett dikningsärende har meddelats, ska tillståndsmyndigheten anmäla de betalningsandelar som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten och räntan på dem till inskrivningsmyndigheten för införande i lagfarts- och inteckningsregistret. Om ändring söks i ett beslut som gäller en betalningsandel, ska tillståndsmyndigheten utan dröjsmål underrätta inskrivningsmyndigheten om detta. Tillståndsmyndigheten ska också underrätta inskrivningsmyndigheten om ett avgörande i ärendet, sedan avgörandet har vunnit laga kraft. Det som i denna paragraf föreskrivs om tillståndsmyndigheten ska tillämpas på den statliga tillsynsmyndigheten, om ärendet har avgjorts vid en dikningsförrättning.

Sammanslutningens ombudsmän ska utan dröjsmål anmäla de betalningsandelar som sammanslutningens stämma har beslutat om och räntan på dem samt de kostnadsandelar som till följd av dikningen har uppstått efter det att dikningsplanen fastställdes och räntan på dem till inskrivningsmyndigheten för införande i lagfarts- och inteckningsregistret. Sammanslutningens ombudsmän ska dessutom anmäla ändringar i kostnadsandelarna, om fördelningen av kostnaderna har justerats eller rättats med stöd av 27 § 2 mom. av sammanslutningens stämma eller ändrats med anledning av klander som anförts med stöd av 12 kap. 17 §.

31 §

Hur en dikningsförrättning inleds

Dikningsförrättning ska sökas skriftligen hos den statliga tillsynsmyndigheten. Den statliga tillsynsmyndigheten ska förordna någon som tjänstgör inom miljöförvaltningen och handlar under tjänsteansvar samt har tillräcklig sakkunskap att hålla dikningsförrättningen (*förrättningsman*). Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren för förrättningsmän kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Förrättningsmannen ska till gode män vid förrättningen kalla två av de gode män som har utsetts för att anlitas vid fastighetsförrättningar i den eller de kommuner som projektet i huvudsak har verkningar i. Dikningsförrättningen kan verkställas utan gode män, om det på grund av ärendets natur är uppenbart onödigt att anlita gode män och ingen av parterna yrkar att gode män ska anlitas.

Dikningsärenden som gäller flera torrläggingsområden kan behandlas vid samma dikningsförrättning, om ärendena kan behandlas samtidigt utan att detta leder till dröjsmål eller andra olägenheter.

32 §

Dikning som ska behandlas av tillståndsmyndigheten

Om en förrättningsman märker att dikningen eller en åtgärd som ska vidtas i samband med den kräver tillstånd av tillståndsmyndigheten, ska förrättningsmannen uppmana den som har ansökt om förrättning att ansöka om tillståndet.

Det förslag till dikningsplan som har gjorts upp vid förrättningen eller lagts fram vid den ska fogas till tillståndsansökan.

33 §

Förrättningssammanträde

Vid en dikningsförrättning ska det hållas ett förrättningssammanträde. Vid detta sammanträde behandlas alla ärenden som hör till dikningsförrättningen.

Förrättningsmannen ska kalla dem till förrättningssammanträdet vars rätt eller fördel dikningsärendet kan gälla. Förrättningsmannen ska ge den statliga tillsynsmyndigheten, fiskerimyndigheten och den kommunala miljövårdsmyndigheten tillfälle att ge ett utlåtande om dikningsprojektet.

34 §

Slutsammanträde

Vid en dikningsförrättning ska det utöver förrättningssammanträdet hållas ett separat

slutsammanträde, om en dikningsplan ska antas vid dikningsförrättningen och ansökan om förrättning inte innehåller en behövlig plan eller om det är fråga om dikning som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten.

Slutsammanträdet ska hållas när förrättningsmannens och gode männens förslag till dikningsplan är klart. På slutsammanträde tillämpas övrigt det som föreskrivs om förrättningssammanträden.

35 §

Tillkännagivande om sammanträde

Förrättningssammanträdet och slutsammanträdet vid en dikningsförrättning ska kungöras offentligt minst fjorton dagar före sammanträdet i de kommuner vars område dikningen påverkar. Inom samma tid ska dikningsplanen lämnas till de myndigheter som nämns i 33 § 2 mom. och skickas till kommunerna i fråga för att hålla offentligt framlagt. De markägare som dikningen gäller ska vidare underrättas om förrättningssammanträdet och slutsammanträdet per brev. Brevet sänds under känd postadress. Om dikningen gäller en sådan bäck på någon annans mark där det finns ett kraftverk eller någon annan anläggning, ska ett brev också sändas till kraftverkets eller anläggningens ägare.

Om dikningen gäller ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område, ska delägarlaget underrättas om förrättningssammanträdet och slutsammanträdet med iakttagande i tillämpliga delar av 11 kap. 11 § 2 mom.

I dikningsärenden av ringa betydelse och i sådana dikningsärenden där delgivning enligt 1 mom. inte behövs på grund av sakens natur, kan förrättningssammanträde och slutsammanträde tillkännages på annat sätt. I ärenden som inte påverkar någon annans än sökandens rätt eller fördel, behövs inget tillkännagivande.

36 §

Beslut i dikningsärenden

När förrättningsammansammanträdet eller slutsammanträdet har hållits, ska det vid dikningsförrättningen meddelas ett beslut. Beslutet ska innehålla

- 1) den dikningsplan som har behandlats vid förrättningen,
- 2) ett avgörande med anledning av anmärkningar eller yrkanden som har framställts,
- 3) bestämmelser om hur dikningen ska verkställas och diket underhållas,
- 4) en uppskattning av dikningskostnaderna,
- 5) en fördelning av utgifterna,
- 6) bestämmelser om ersättning för förlust av förmån till följd av dikningen, och
- 7) en beräkning av kostnaderna för dikningsförrättningen och av ersättningen för dem till staten.

Om det för dikningen krävs ett undantag som avses i 2 kap. 11 § 2 mom., får inget beslut meddelas vid en dikningsförrättning för rån tillståndsmyndigheten har avgjort frågan om beviljande av undantag.

På beslut som tillståndsmyndigheten meddelar i dikningsärenden ska bestämmelserna i 1 mom. om innehållet i beslut vid dikningsförrättningar tillämpas.

37 §

Meddelande av beslut vid en dikningsförrättning

Beslutet vid en dikningsförrättning ska meddelas inom 30 dagar från förrättningsammansammanträdet eller slutsammanträdet, om inte den statliga tillsynsmyndigheten förlänger tiden av särskilda skäl. Beslutet meddelas den dag som anges i en kungörelse som sätts upp på den statliga tillsynsmyndighetens anslagstavla, och det anses ha kommit till parternas kännedom den dagen.

De som saken gäller ska dessutom underättas om beslutet under känd postadress. Beslutet ska lämnas till sökanden och en kopia av beslutet till andra parter som begärt det.

En kopia av beslutet ska också sändas till miljöförvaltningsmyndigheterna i de berörda kommunerna, den statliga tillsynsmyndigheten och fiskerimyndigheten.

38 §

Ägoreglering på grund av dikning

Om en ägoreglering som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/1988) behöver göras på grund av dikning, ska den som fattat beslutet i dikningsärendet lämna dikningsplanen till lantmäteribyrån, när beslutet om planen har vunnit laga kraft.

39 §

Kostnader för dikningsförrättningar

Kostnaderna för en dikningsförrättning ska betalas av sökanden. Som kostnader för en dikningsförrättning räknas kostnaderna för att hålla sammanträden och arvoden till gode män och biträdande personal. Dagtraktamenten och resekostnadsersättningar till förrättningsmän betalas av statsmedel.

Om tillståndsmyndigheten eller förrättningsmannen vid dikningsförrättningen inhämtar en dikningsplan eller om den plan som sökanden eller någon annan nyttotagare lägger fram fordrar betydande kompletteringar, ska sökanden betala de kostnader som dessa orsakat staten. Bestämmelser om beloppet meddelas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet i enlighet med de grunder som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Sökanden kan åläggas att betala en förskottsavgift för kostnaderna för en dikningsförrättning. Vid behandlingen av ärendet ska 18 kap. 12 § 3 mom. iakttas i tillämpliga delar.

6 kap.

Bestående ändring av medelvattenståndet

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på bestående ändring av medelvattenståndet i en sjö eller en tjärn genom att medelvattenståndet sänks (*sänkning av medelvattenståndet*) eller höjs (*höjning av medelvattenståndet*). I 5 kap. föreskrivs det om torrläggning av mark genom dikning, i 7 kap. om vattenreglering och i 8 kap. om ändring av medelvattenståndet för utnyttjande av vattenkraft.

Bestämmelserna i 7, 10 och 11 § i detta kapitel tillämpas även på invallning av stränder och rensning av älvar, även om medelvattenståndet inte ändras i samband med invallning eller rensning.

2 §

Enskild nytta av sänkning eller höjning av medelvattenståndet

Som enskild nytta av att medelvattenståndet sänks eller höjs betraktas i detta kapitel att ett vattenområdes eller en strandfastighets bruksvärde stiger med tanke på det syfte för vilket området eller fastigheten nyttjas, eller med hänsyn till förhållandena närmast kan nyttjas.

3 §

Tillståndssökande

Tillstånd till sänkning eller höjning av medelvattenståndet kan sökas av

- 1) en fastighetsägare som har sådan enskild nytta av projektet som avses i 2 §,
- 2) en sammanslutning som nyttotagarna har bildat med stöd av denna lag,
- 3) ett samfällt vattenområdes delägare eller delägarlag,
- 4) en statlig myndighet, eller
- 5) en kommun.

4 §

Särskilda förutsättningar för ändring av medelvattenståndet

Om det inte är fråga om ett projekt som påkallas av ett allmänt behov, får tillstånd inte beviljas för sådana projekt för höjning eller sänkning av medelvattenståndet som leder till

- 1) sådan väsentlig försämring av möjligheterna att nyttja en strandfastighet som orsakar oskäligen olägenhet eller skada för områdets ägare eller innehavare, om inte ägaren eller innehavaren har samtyckt till projektet, eller
- 2) avsevärd försämring av ett särskilt naturskyddsvärde.

5 §

Samtycke av områdets ägare

Om avsikten med ett projekt är att sänka medelvattenståndet i en sjö eller en tjärn, kan tillstånd beviljas om ägarna till det vattenområde eller delägarlagen för de samfälliga vattenområdena som utgör minst tre fjärdedelar av vattendragets yta lämnar sitt skriftliga samtycke till sänkningen.

Om avsikten med projektet är att höja medelvattenståndet i en sjö eller en tjärn, kan tillstånd beviljas om ägarna till de fastigheter eller delägarlagen för de samfälliga områdena som utgör minst tre fjärdedelar av den markareal som sätts under vatten lämnar sitt skriftliga samtycke till höjningen. Tillstånd kan också beviljas, om sökanden med stöd av äganderätt eller ständig nyttjanderätt förfogar över mer än hälften av det område som sätts under vatten.

Samtycke av områdets ägare krävs dock inte, om ändringen av medelvattenståndet påkallas av ett allmänt behov eller ett annat syfte som är viktigt från allmän synpunkt, såsom samhällets vattenförsörjning, skydd mot översvämningar, utnyttjande av vattendraget för rekreation eller naturskydd.

6 §

Nyttjanderätt till annans område

Den som ansvarar för ett projekt får genom tillståndsmyndighetens beslut att tillåta höjning av medelvattenståndet sådan nyttjanderätt som projektet kräver till det markområde som sätts under vatten. I fråga om beviljande av rätt till annans område gäller i övrigt 2 kap. 12 och 13 §.

7 §

Deltagande i kostnaderna för sänkning av medelvattenståndet

Om de som stödjer ett projekt som syftar till att sänka medelvattenståndet får en nytta som motsvarar mera än hälften av värdet av den enskilda nytta som projektet medför, ska var och en som har nytta av projektet delta i kostnaderna för projektet.

Vid fördelningen av kostnaderna mellan nyttotagarna iakttas i tillämpliga delar det som föreskrivs om dikning i 5 kap. 19 och 20 §. I fråga om panträtt för kostnaderna gäller på motsvarande sätt 5 kap. 30 §.

Om sänkningen av medelvattenståndet i ett fall som avses i 1 mom. förutom enskild nytta även medför annan betydande förmån, kan tillståndsmyndigheten i samband med att den beviljar tillstånd på ansökan ålägga den som får en sådan förmån att delta i kostnaderna för projektet. Det belopp förmånstagaren ska svara för ska vara skäligt och utgöra högst det belopp som motsvarar den förmån som tillkommer förmånstagaren.

8 §

Deltagande i kostnaderna för höjning av medelvattenståndet

Tillsynsmyndigheten kan i sitt tillståndsbeslut på ansökan ålägga den som har enskild nytta av ett projekt som syftar till att höja medelvattenståndet att delta i kostnaderna för genomförande av projektet. Det belopp som nyttotagaren åläggs att betala ska motsvara nyttotagarens andel av den totala nyttan av projektet. Beloppet får dock inte överstiga

den enskilda nytta som nyttotagaren har av projektet.

9 §

Sammanslutning som bildas för höjning av medelvattenståndet

Om tillstånd till höjning medelvattenståndet söks av flera än en person, ska det bildas en sammanslutning i enlighet med 12 kap. för att genomföra höjningen. Tillståndsmyndigheten ska fastställa sammanslutningens stadgar med ett tillståndsbeslut på det sätt som föreskrivs i 12 kap. 5 §.

Alla som har nytta av projektet kan bli medlemmar i sammanslutningen. Om fastighetsindelningen ändras, är ägaren till den nya fastigheten medlem i sammanslutningen till den del fastighetens område hör till det område som gagnas av projektet.

10 §

Sammanslutning som bildas för sänkning av medelvattenståndet

Om tillstånd till sänkning av medelvattenståndet söks av flera än en person, ska det bildas en sammanslutning i enlighet med 12 kap. för att genomföra sänkningen.

I fråga om sammanslutningen gäller det som i 9 § föreskrivs om en sammanslutning som bildas för höjning av medelvattenståndet. Alla som har enskild nytta av projektet är dock skyldiga att som medlemmar höra till sammanslutningen, om de som stödjer projektet får en nytta som motsvarar mera än hälften av värdet av den enskilda nytta som projektet medför.

11 §

Beslutsfattande i en sammanslutning som har bildats för sänkning av medelvattenståndet

I en sammanslutning som har bildats för sänkning av medelvattenståndet har varje medlem sådan rösträtt som motsvarar förhållandet mellan den andel som medlemmen har ålagts att betala i projektplanen och de totala kostnaderna för projektet.

12 §

Uttag av avgifter

På uttag av avgifter hos sammanslutningens medlemmar ska tillämpas det som föreskrivs om dikningssammanslutningar i 5 kap. 27 och 28 §.

7 kap.

Vattenreglering

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas vid fortlöpande reglering av vattenföringen och vattenståndet i annan än ringa utsträckning och vid fortlöpande avtappning av vatten från ett vattendrag till ett annat eller från en del av ett vattendrag till en annan (*vattenreglering*).

2 §

Tillståndsvillkor som gäller reglering

Utöver det som föreskrivs i 3 kap. 10—14 § ska det i ett beslut som gäller tillstånd till vattenreglering meddelas villkor om avtappningen.

Om villkor som avses i 1 mom. eller 3 kap. 10 § 2 mom. har meddelats för projekt som tidigare har genomförts i det vattendrag eller den del av det vattendrag som regleringen gäller, kan dessa ändras. I fråga om ersättning gäller på motsvarande sätt 3 kap. 21 § 3 mom.

3 §

Användning av en anläggning

I ett tillstånd som gäller vattenreglering kan ägaren till en anläggning som lämpar sig för reglering åläggas att använda anläggningen på det sätt som regleringen förutsätter.

En förlust av förmån som beror på att anläggningen används ska ersättas. På yrkande av anläggningens ägare kan tillståndssökan-

den åläggas att lösa in anläggningen i stället för att betala ersättning.

4 §

Ansökan om kungörelse

Om en reglering uppenbart medför nytta även för andra, ska den som ansöker om tillstånd till regleringen genom att ansöka om kungörelse hos tillståndsmyndigheten inbjuda övriga nyttotagare att delta i regleringen. Om tillståndssökanden är en statlig myndighet, behöver det inte göras någon ansökan om kungörelse.

Till ansökan om kungörelse ska det fogas en projektplan, uppgift om nyttotagarna och hur stor nytta de beräknas få samt en kostnadskalkyl för projektet.

Tillståndsmyndigheten ska genom en offentlig kungörelse uppmåna nyttotagarna att anmäla sitt deltagande i projektet till tillståndsmyndigheten. Ansökan om kungörelse ska dock förkastas, om det på basis av den plan som har fogats till ansökan är uppenbart att tillstånd inte kan beviljas för ett projekt som motsvarar planen.

Om ansökan om kungörelse har gjorts vid ett annat tillfälle än i samband med en tillståndsansökan, ska en ansökan om tillstånd för projektet göras inom ett år från kungörelsetidens utgång, förutsatt att tillståndsmyndigheten inte har förlängt tiden på ansökan.

5 §

Deltagande i ett regleringsprojekt

Den som har betydande nytta av ett regleringsprojekt som någon annan har startat har rätt att delta i regleringsprojektet. Nyttotagaren ska göra en skriftlig anmälan till tillståndsmyndigheten inom den tid som anges i kungörelsen.

Om en nyttotagare som enligt 1 mom. har rätt att delta i projektet har meddelat sin avsikt att delta i dess genomförande, ska tillståndsmyndigheten, efter att vattenregleringsärendet har inletts, anvisa sökanden att vidta sådana åtgärder som avses i 12 kap. för att bilda en regleringssammanslutning.

6 §

Regleringssammanslutning

Om tillstånd till ett regleringsprojektet söks av flera än en sökande eller om en nyttotagare i enlighet med 5 § 1 mom. meddelar sin avsikt att delta i ett projekt som har startats av någon annan, ska det bildas en regleringssammanslutning för projektet. Sammanslutningen ska bildas på det sätt som föreskrivs i 12 kap. Tillståndsmyndigheten fastställer sammanslutningens stadgar genom tillståndsbeslutet i enlighet med 12 kap. 5 §.

7 §

Regleringssammanslutningens medlemmar

Medlemmar i regleringssammanslutningen är tillståndssökandena, de som i enlighet med 5 § har anmält att de deltar i regleringen och de nyttotagare som sammanslutningen senare har antagit som medlemmar. Även en dikningssammanslutning eller en annan vattenrättslig sammanslutning kan vara medlem i en regleringssammanslutning, om tillståndsmyndigheten prövar att det är ändamålsenligt.

En nyttotagare har rätt att ansluta sig till en regleringssammanslutning som redan bildats, om det finns grundad anledning till att anta nyttotagaren som medlem.

En medlem i en regleringssammanslutning har rätt att träda ut ur sammanslutningen, om den nytta som medlemmen får är avsevärt mindre vad medlemmen beräknades få när sammanslutningen bildades och om sammanslutningen trots utträdet förmår svara för sina förpliktelser.

8 §

Beslutsfattande i en regleringssammanslutning

En medlems andel och rösträtt i regleringssammanslutningen bestäms i proportion till den nytta som regleringen medför medlemmen.

9 §

En regleringssammanslutnings medlems ansvar för regleringskostnaderna

Regleringssammanslutnings medlemmars ansvar för de kostnader som regleringen ger upphov till bestäms i proportion till den nytta som regleringen medför för var och en av dem.

I fråga om regleringskostnader och de avgifter som medlemmarna ska betala gäller på motsvarande sätt det som föreskrivs om dikning i 5 kap. 19, 27 och 28 §.

10 §

En utomstående nyttotagares ansvar för regleringskostnaderna

Tillståndsmyndigheten kan i sitt tillståndsbeslut på ansökan ålägga en nyttotagare som inte vill delta i ett regleringsprojekt att delta i kostnaderna för projektet. Staten betraktas inte som nyttotagare, om inte regleringen medför omedelbar nytta för statens egendom eller för ett statligt regleringsprojekt.

Efter att en i 4 § avsedd kungörelse har utfärdats, ska tillståndssökanden bevisligen tillstålla nyttotagarna sitt yrkande om att de ska åläggas att delta i kostnaderna samt en kopia av kungörelsen.

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan ålägga den projektansvarige att lämna en redogörelse för hur det belopp som avses i 1 mom. har använts. Redogörelsen ska lämnas till den statliga tillsynsmyndigheten, där den ska hållas tillgänglig för den som har yrkat utredning.

11 §

Bestämmande av utomstående nyttotagares kostnadsandel

En utomstående nyttotagares kostnadsandel ska bestämmas så att den står i skälig proportion till nyttotagarens andel av den totala nyttan av projektet. Kostnadsandelen får dock inte överstiga den nytta som nyttotagaren får av projektet.

När kostnadsandelen bestäms ska följande kostnader beaktas:

- 1) kostnaderna för nödvändiga arbeten, anordningar och anläggningar för regleringen,
- 2) kostnaderna för ersättning för förlust av förmåner, och
- 3) ett tjugofaldigt belopp av de beräknade årliga utgifterna för underhåll av anordningar och anläggningar och för genomförande av regleringen.

Det kan bestämmas att en utomstående nytotagares andel ska betalas som ett engångsbelopp eller som högst tjugo årliga, lika stora belopp.

8 kap.

Tillgodogörande av vattenkraft

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på utnyttjande av vattenkraft och byggande av vattenkraftverk.

Som byggande av vattenkraftverk betraktas också rensning av vattendrag och inrättande av en ny bädd för ett kraftverk samt andra åtgärder som syftar till att tillgodogöra vattenkraft.

2 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd

För att tillstånd till byggande av vattenkraftverk ska beviljas förutsätts, utöver det som föreskrivs i 3 kap. 4 §, att

- 1) sökanden i egenskap av ägare eller i egenskap av innehavare av nyttjanderätten har rätt till den vattenkraft som ska tillgodogöras i projektet, eller
- 2) sökanden i samband med beviljandet av tillstånd får rätt att tillgodogöra sig vattenkraften i fråga.

När nytta och förlust bedöms enligt 3 kap. 6 och 7 § beaktas vattenkraftens produktionsvärde som nytta av att vattenkraft tillgodogöras. Värdet ska åtminstone vara det tjugofaldiga beloppet av priset på den årliga genomsnittliga produktionen av elektricitet. När produktionsvärdet fastställs kan hänsyn

dessutom tas till nytta av vattenreglering vid kraftverket och annan nytta som kan specificeras.

3 §

Överlåtelse av nyttjanderätt till vattenkraft

Rätten att utnyttja den vattenkraft eller en del av den vattenkraft som kan utvinnas från ett bestämt vattenområde (*nyttjanderätt till vattenkraft*) kan överlåtas till någon annan för viss tid eller varaktigt. För att överlåtelseavtalet ska ha de verkningar som avses i denna lag måste det göras skriftligt med iakttagande av det som i jordabalken (540/1995) föreskrivs om formen för överlåtelse av fast egendom.

Den nyttjanderätt till vattenkraften på en fastighet som för viss tid eller varaktigt har överlåtits till någon annan kan inskrivas i enlighet 14 kap. i jordabalken.

4 §

Sökandes lösningsrätt

Utöver det som föreskrivs i 2 kap. 12 och 13 § om beviljande av rätt till annans område, kan en sökande under samma förutsättningar beviljas rätt att lösa in ett område som tillhör någon annan för ett vattenkraftverk eller för driften av ett sådant.

5 §

Utnyttjande av samfälld vattenkraft

Initiativ till att bygga ett kraftverk för att tillgodogöra av vattenkraft kan tas av den som på grund av äganderätt, överlåtelse av andel i vattenområde eller ständig nyttjanderätt förfogar över minst en femtedel av sådan vattenkraft i en del av ett vattendrag som på ändamålsenligt sätt kan utnyttjas i samma kraftverk. Initiativet kan också tas gemensamt av delägare som förfogar över minst en femtedel av den vattenkraft som ska tillgodogöras.

Om avtal inte kan nås om tillgodogörande av vattenkraften, ska initiativtagaren på det sätt som föreskrivs i 8 § inbjuda dem som

förfogar över minst en hundraedel av den vattenkraft som ska tillgodogöras att delta i projektet.

Initiativtagaren samt de som har rätt och vilja att delta i projektet kan beviljas tillstånd att bygga kraftverket och i samband med att en varaktig rätt att mot ersättning nyttja de andelar som tillhör andra delägare i vattenkraften, om det annars finns förutsättningar att bevilja tillståndet.

6 §

Initiativ när en nyttjanderätt för viss tid upphör

Om en vattenkraftsägare inte på tidigare villkor eller på nya villkor som kan anses skäligen vill förnya ett avtal där ett vattenområde har arrenderats ut för tillgodogörande av vattenkraft eller den nyttjanderätt till vattenkraften som avses i 3 § har överlåtits för viss tid, har innehavaren av arrende- eller nyttjanderätten rätt att inbjuda den som äger vattenkraften och andra delägare i vattenkraften att delta i projektet på det sätt som föreskrivs i detta kapitel. Innehavaren av arrende- eller nyttjanderätten har denna rätt också när dennes andel i vattenkraften understiger en femtedel.

7 §

Bildande av aktiebolag för utnyttjande av samfällid vattenkraft

För utnyttjande av samfällid vattenkraft enligt 5 § ska det bildas ett aktiebolag, om inte annat avtalas.

De som deltar i projektet ska överlåta nyttjanderätten till sina andelar i vattenkraften till bolaget mot aktier. Varje delägare i den samfällida vattenkraften ska få aktier i ett förhållande som motsvarar förhållandet mellan delägarens vattenkraftsandel och den sammanlagda vattenkraft som tillhör dem som har del i bolaget. I samma förhållande ska den som har del i bolaget också teckna aktier mot den andel av aktiekapitalet som betalas i pengar.

Om oenighet uppstår om aktiebolagets bolagsavtal eller upprättandet av bolagsord-

ningen, har den som deltar i projektet rätt att hos tingsrätten anhänga om att två skiljemän och en ordförande för dem ska utses för att med iakttagande av i tillämpliga delar av det som föreskrivs i lagen om skiljeförfarande (967/1992) avgöra meningsskiljaktigheten.

8 §

Inbjudan till deltagande

Genom att lämna in en ansökan om kungörelse till tillståndsmyndigheten ska initiativtagaren inbjuda andra som enligt 5 § har rätt att delta i byggandet av kraftverket denna möjlighet.

Till ansökan om kungörelse ska det fogas en projektplan, en redogörelse där det framgår vem som förfogar över den vattenkraft som ska tillgodogöras samt en kostnads-kalkyl för projektet med uppgifter om vilken del av kostnaderna som är avsedd att finansieras av dem som deltar i projektet.

9 §

Offentlig kungörelse om byggande av vattenkraftverk

Genom en offentlig kungörelse ska tillståndsmyndigheten uppmäna dem som har rätt att delta i projektet att senast den dag som anges i kungörelsen skriftligen anmäla sitt deltagande i projektet till tillståndsmyndigheten samt att förete en behövlig utredning om rätten att delta. Ansökan om kungörelse ska dock forkastas, om det enligt den utredning som fogats till ansökan är uppenbart att tillstånd inte kan beviljas för projektet.

Under kungörelsetiden ska handlingarna hållas framlagda i tillståndsmyndighetens tjänsterum eller på något annat ställe som anges i kungörelsen så att de som har rätt att delta i projektet har tillgång till dem. Efter att kungörelsen har utfärdats ska initiativtagaren dessutom utan dröjsmål och bevisligen skicka en kopia av kungörelsen till övriga delägare i den vattenkraft som ska tillgodogöras, om delägarnas andel utgör minst en hundraedel av vattenkraften.

Delägare i vattenkraften som inte inom utsatt tid gör anmälan enligt 1 mom. går miste om sin rätt att delta i projektet. Detsamma gäller delägare som har anmält sitt deltagande inom utsatt tid men som inte inom 60 dagar efter en bevisligen mottagen uppmaning har undertecknat bolagsavtalet med bifogad bolagsordning eller inte lägger fram en anhållan enligt 7 § 3 mom.

10 §

Tillståndsansökan

Tillstånd till projektet ska sökas inom ett år fram utgången av den tid som har angetts i den kungörelse som avses i 9 §. I annat fall ska initiativet anses ha förfallit. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan förlänga tidsfristen.

Om det inte har avtalats om annat, ska tillståndsansökan göras i det aktiebolags namn som ska bildas i enlighet med 7 §. I samband med tillståndsansökan ska det lämnas utredning som visar att en inbjudan till deltagande har delgetts i enlighet med 9 §.

9 kap.

Timmerflottning

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på flottning som bedrivs med stöd av den rätt för alla att använda vattendrag som regleras i 2 kap. 3 § samt på verksamhetsställen som behövs för flottningen.

2 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

- 1) *flottning* att virke transporteras i vatten genom att bogseras av buntar eller på flottar,
- 2) *verksamhetsställe för flottning* en plats som vid flottning behövs för tippning, upplagring, sortering eller buntning av virke, eller en skyddshamn,

3) *flottare* den som svarar för att flottningen utförs,

4) *enskild flottning* flottning som en virkesägare bedriver för egen räkning,

5) *samfällad flottning* flottning som flera virkesägare bedriver för gemensam räkning, och

6) *flottningsskada* sådan förlust av förmån som till följd av flottning har uppstått på ett verksamhetsställe för flottning eller någon annanstans och som inte har kunnat förutses vid avgörandet av tillståndsärendet om verksamhetsstället för flottning.

3 §

Helhet av verksamhetsställen för flottning

När ett ärende som gäller tillstånd för ett verksamhetsställe för flottning avgörs ska verksamhetsställets betydelse som en del av den helhet verksamhetsställena för flottning bildar beaktas som en sådan nytta som avses i 3 kap. 6 § 1 mom.

4 §

Ändring av användningsändamålet för ett verksamhetsställe för flottning

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan av flottaren tillåta att ett verksamhetsställe för flottning även används för annan transport av virke vattenvägen.

Beslutet om tillstånd för verksamhetsstället ska förenas med behövliga villkor om undvikande i enlighet med 2 kap. 7 och 8 § av olägenheter som användning enligt 1 mom. orsakar.

5 §

Flottarens rättigheter

En flottare har rätt att flytta på fångstredskap och andra lösa föremål som finns i ett vattendrag, om de försvårar flottningen. Fångstredskapen och föremålen ska placeras på ett sådant ställe i vattendraget eller på stranden där de lätt kan upptäckas. De kan också tas till vara för att överlämnas till ägaren.

En flottare får tillfälligt lagra virke för flottning på isen, om ägaren till vattenområdet eller en strand som har tagits i särskilt bruk har gett sitt samtycke till det. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan tillåta åtgärder som avses i detta moment.

En förlust av förmån till följd av åtgärder som avses i denna paragraf ska ersättas så som föreskrivs i 13 kap.

6 §

Användning av områden och konstruktioner

Var och en som bedriver flottning i ett vattendrag har rätt att använda

1) ett område för vilket det med stöd av denna lag har beviljats nyttjanderätt för flottning,

2) de konstruktioner som det har bestämts att ska anläggas på området för flottningen,

3) anordningar som anlagts på området för att virke ska kunna tippas i eller lyftas upp ur vattnet.

Användaren ska avtala om användningen i detalj med den som äger konstruktionerna och anordningarna. Användaren ska också som ersättning till ägaren betala en sådan andel av de årliga kapital- och underhållskostnaderna som motsvarar användningen och som kan anses skälig.

7 §

Samfällad flottning

Flottning för virkesägares gemensamma räkning ska utföras som samfällad flottning. Tillståndsmyndigheten kan dock på ansökan tillåta enskild flottning på ett bestämt område, om enskild flottning med hänsyn till kostnaderna för transport av det virke som ska flottas i vattendraget är förmånligare än samfällad flottning och flottning av virket som enskild flottning inte orsakar olägenhet för ordnandet av flottningen i allmänhet eller för annan användning av vattendraget.

En virkesägare har alltid rätt att enskilt flotta virke för husbehov.

8 §

Ersättning för flottningsskada

En flottningssammanslutning ska ersätta flottningsskador som har orsakats av flottning som utförts på dess verksamhetsområde. Flottningsskador som har orsakats av flottning som har utförts någon annanstans än på flottningssammanslutningens verksamhetsområde ska ersättas av flottaren.

Ett yrkande om ersättning för flottningsskada ska framställas skriftligen till den ersättningsskyldige senast under kalenderåret efter det år då skadan uppstod. Om parterna inte kan komma överens om en ersättning för flottningsskadan, får ärendet inledas hos tillståndsmyndigheten som ett separat ersättningsärende.

9 §

Flottgods som har blivit kvar på stranden eller i vattendraget

Efter flottningen ska flottaren samla upp flottgods som har blivit kvar på stranden eller i vattendraget. Flottgods som i samband med flottningen har blivit kvar på stranden eller i vattendraget får tas till vara av strandens eller vattenområdets ägare eller innehavare eller delägaren till ett samfällt vattenområde. Flottgods som har sjunkit eller håller på att sjunka i vattendraget får tas till vara av den som har olägenhet av flottgodset.

Den som har tagit till vara flottgods som har flottats samma kalenderår ska inom en månad efter tillvaratagandet underrätta flottaren om detta. Om det inte är nödvändigt att underrätta flottaren om att flottgods har tagits till vara eller om flottaren inte inom tre månader efter meddelandet har tagit virket i sin besittning, får den som har tagit virket till vara behålla det. Om flottaren tar virket i sin besittning, ska flottaren ersätta den som har tagit virket till vara för kostnaderna för tillvaratagandet och underrättelsen.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte virke som förvaras på en sådan plats för upplagring, sortering eller buntning av virke som anges i tillstånd för verksamhetsstället för flottning.

10 §

Avlägsnande av sjunkvirke som orsakar olägenheter

Tillståndsmyndigheten kan ålägga en flottare att rensa vattendraget från virke som blivit kvar efter flottningen och som sjunkit eller håller på att sjunka eller från flottningsförnödenheter, om virket eller förnödenheterna orsakar olägenhet vid användningen av vattendraget. Om flottaren inte längre finns, kan föreläggandet riktas till den som senast har bedrivit flottning i vattendraget. Den statliga tillsynsmyndigheten eller någon annan som har olägenhet av förhållandena kan ansöka om att flottaren ska åläggas att rensa vattendraget. Vid behandlingen av ärendet ska 14 kap. iakttas i tillämpliga delar.

Om flottningen har upphört och det inte längre finns någon fungerande flottningssammanslutning, kan den statliga tillsynsmyndigheten oberoende av 1 mom. rensa vattendraget från sjunkvirke som orsakar fara eller olägenhet och från andra flottningsrester, förutsatt att åtgärden inte ger upphov till sådana förändringar eller har sådana följder som avses i 3 kap. 2 §.

Om den statliga tillsynsmyndigheten har rensat vattendraget med stöd av 1 eller 2 mom., övergår det virke som lyfts upp ur vattendraget i statens ägo.

11 §

Flottningssammanslutningen och dess uppgifter

För bedrivande av samfällad flottning ska det bildas en flottningssammanslutning i enlighet med 12 kap., om det inte sedan tidigare finns en fungerande flottningssammanslutning på området. Flottningssammanslutningens uppgift är att bedriva samfällad flottning på det verksamhetsområde som anges i sammanslutningens stadgar, att förvalta sammanslutningens egendom och att utföra de uppgifter som ankommer på sammanslutningen enligt denna lag.

En flottningssammanslutning kan även åta sig att sköta andra uppgifter som hör samman med flottningen. Sammanslutningen får i för-

tjänstsyfte använda egendom som anskaffats för flottningen, om sammanslutningens egentliga uppgifter inte blir lidande av det. Sammanslutningen får inte bedriva annan verksamhet.

12 §

Flottningssammanslutningens medlemmar

Medlemmar i en flottningssammanslutning är de virkesägare vars virke flottas samfällt.

Skogsägarna har rätt att utse en gemensam företrädare till flottningssammanslutningen. Flottningssammanslutningen ska be de skogscentraler vars verksamhetsområde det virke kommer från som sammanslutningen flottar att utse sin kandidat till företrädare för skogsägarna. Bland de kandidater som skogscentralerna utsett till företrädare för skogsägarna ska tillståndsmyndigheten förordna den som bäst företräder skogsägarna på området.

Den som företräder skogsägarna i flottningssammanslutningen har rätt att få skäligen ersättning för sitt uppdrag av den skogscentral som utsett honom eller henne som kandidat. Om flottgodset härstammar från flera skogscentralers verksamhetsområden, ska skogscentralerna betala ersättning enligt hur det område från vilket flottgodset kommer fördelar sig på skogscentralernas verksamhetsområden. Om det uppkommer meningskiljaktigheter om ersättningens storlek eller om fördelningen av ersättningen mellan skogscentralerna, kan ärende inledas hos tillståndsmyndigheten på det sätt som föreskrivs i 11 kap.

13 §

Flottningssammanslutningens stadgar

Utöver det som föreskrivs i 12 kap. 4 § ska det i en flottningssammanslutnings stadgar också anges

- 1) vilket sammanslutningens verksamhetsområde är,
- 2) hur flottningsschefen anställs, och
- 3) när och hur virkesägarna ska anmäla det virke som ska flottas.

14 §

Flottningssammanslutningens stämma

När ärenden som gäller ett bestämt års flottning behandlas av flottningssammanslutningens stämma, får de medlemmar i flottningssammanslutningen delta som det året har anmält virke till flottning eller vars virke det året har flottats av flottningssammanslutningen, samt skogsägarnas företrädare.

Vid flottningssammanslutningens stämma, med undantag av dess konstituerande stämma, har skogsägarnas företrädare ett röstetal som utgör en femtedel av det sammanlagda röstetalet för de medlemmar som deltar i omröstningen.

15 §

Flottningssammanslutningens styrelse och flottningsschef

Flottningssammanslutningen ska ha en styrelse som består av de medlemmar som sammanslutningens stämma har valt samt skogsägarnas företrädare. I fråga om förordnande av skogsägarnas företrädare och företrädarens arvode gäller i tillämpliga delar 12 §. Flottningssammanslutningen ska dessutom ha en flottningsschef. I fråga om styrelsen och flottningsschefen gäller det som i 12 kap. 13 § föreskrivs om styrelse och ombudsmän.

16 §

Överlåtelse och utmätning av fast egendom

En flottningssammanslutning får överlåta eller som säkerhet för en skuld inteckna fast egendom som tillhör den, om tillståndsmyndigheten på ansökan har gett tillstånd till det. Ansökan ska förkastas, om det är nödvändigt att flottningssammanslutningen fortsätter att inneha egendomen med tanke på fortsatt flottning.

Den fasta egendom som nämns i 1 mom. och till egendomen hörande anordningar och anläggningar får inte utmätas för något annat än en fordran som är intecknad i fastigheten i fråga.

17 §

Fonder

En flottningssammanslutning kan ha fonder som förvaltas enligt fastställda stadgar separat från sammanslutningens övriga medel och som används för utjämnande av kostnaderna för anskaffning och underhåll av egendom, för betalning av pensioner, för annan omsorg om ombudsmän och arbetstagare, för eftervård av flottningen och avlägsnande av sjunkvirke samt för betalning av skatter, ersättningar och andra utbetalningar som förfaller efter flottningsårets utgång.

Flottningssammanslutningen ska ansöka om tillståndsmyndighetens fastställelse av stämmans beslut om att inrätta en fond och om att anta stadgar för fonden. Tillståndsmyndigheten får göra sådana ändringar i stadgarna som är nödvändiga för att sammanslutningens medlemmars fördel ska tryggas.

Fondmedel får utmätas endast för sådana skulder för vars betalning fondmedlen enligt stadgarna ska användas.

18 §

Avgifter som tas ut hos flottningssammanslutningens medlemmar

Flottningssammanslutningen täcker de årliga kostnaderna för samfällad flottning med avgifter som sammanslutningen tar ut hos sina medlemmar. Avgifterna ska vara rättvisa och skäliga samt stå i förhållande till den mängd av sammanslutningens tjänster som varje medlem anlitar.

19 §

Upplösning av en flottningssammanslutning

En flottningssammanslutning ska upplösas när det inte längre bedrivs samfällad flottning i ett vattendrag eller i en viss del av ett vattendrag. Om flottningssammanslutningens styrelse inte inom fem år efter avslutad flottning har vidtagit åtgärder som är nödvändiga för att upplösa sammanslutningen, ska den statliga tillsynsmyndigheten ansöka hos till-

ståndsmyndigheten om att flottningssammanslutningen ska upplösas och att styrelsen ska åläggas att vidta behövliga åtgärder, eller att likvidatorer ska utses. Även den styrelse som är verksam eller senast varit verksam för flottningssammanslutningen kan framställa ansökan om att sammanslutningen ska upplösas och likvidatorer utses. Likvidatorerna kan vara en eller flera beroende på hur omfattande uppgiften är. I sin uppgift har likvidatorerna samma befogenheter som styrelsen för flottningssammanslutningen.

När åtgärder för att upplösa en flottningssammanslutning har börjat vidtas utövar sammanslutningens styrelse eller de likvidatorer som utsetts för uppgiften den beslutanderätt som tillkommer flottningssammanslutningens stämma. Om ärendet gäller flottning som utförts under ett visst år, utövas dock den beslutanderätt som tillkommer flottningssammanslutningens stämma av dem som var medlemmar i sammanslutningen det året.

20 §

Likvidationsåtgärder

Lösöre och fast egendom som hör till en flottningssammanslutning och som inte behövs förvaras på vattenområdet med tanke på fortgående flottning ska realiseras. Den som ansvarar för likvidationsåtgärderna ska lägga fram ett förslag om realisering av flottningssammanslutningens fasta egendom och lämna in en ansökan om detta till tillståndsmyndigheten. Tillståndsmyndigheten ska bestämma vilken del av den fasta egendomen som ska realiseras. Resten av den fasta egendomen ska överföras till staten.

De medel som försäljningen av flottningssammanslutningens egendom ger ska användas till att betala sammanslutningens skulder. De resterande medlen ska användas till eftervården av flottningen på berörda vattenområde. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan av antingen den som ansvarar för likvidationsåtgärderna eller den statliga tillsynsmyndigheten bestämma att medlen ska överföras till den statliga tillsynsmyndigheten,

om denna åtar sig att sörja för den eftervård som avses i 21 §.

Likvidatorernas uppdrag upphör när alla flottningssammanslutningens tillgångar och åligganden har utretts eller när medlen har överförts till den statliga tillsynsmyndigheten i enlighet med 2 mom.

21 §

Eftervård

Om flottningen i ett vattendrag eller i en viss del av ett vattendrag har upphört och det inte längre finns någon fungerande flottningssammanslutning på området, kan den statliga tillsynsmyndigheten ansöka hos tillståndsmyndigheten om att de tillstånd som beviljats för verksamhetsställen för flottning ska upphöra att gälla.

Den statliga tillsynsmyndigheten ska vidta åtgärder för att avlägsna eller ändra anordningar och anläggningar som har anlagts för flottning som tidigare har bedrivits och som kan vålla fara eller olägenhet vid användning av vattendraget, samt åtgärder för att återställa förhållandena i en bädd sådana de var före rensningen. Om åtgärderna ger upphov till en sådan förändring eller följd som avses i 3 kap. 2 §, ska tillstånd för åtgärderna ansökas. Ärendet kan behandlas samtidigt som den ansökan som avses i 1 mom. eller separat.

10 kap.

Farleder och andra sjötrafikområden

1 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel tillämpas på allmänna farleder och övriga sjötrafikområden.

På inrättande av en allmän farled samt på byggande och underhåll av farleden gäller i tillämpliga delar det som föreskrivs om vattenhushållningsprojekt och tillstånd för ett sådant projekt, om inte annat föreskrivs i detta kapitel.

2 §

Inrättande av allmän farled

Tillsynsmyndigheten kan på ansökan av Trafikverket bestämma att en sådan del av ett vattendrag som det är nödvändigt att hålla öppen för allmän fartygs- eller båttrafik ska vara en offentlig farled.

Tillsynsmyndigheten kan på ansökan bestämma att en sådan del av ett vattendrag som inte hör till en offentlig farled, men som det är nödvändigt att hålla öppen för allmän fartygs- eller båttrafik, ska vara en allmän lokal farled. Till allmän båttrafik hänförs också trafik med fritidsbåtar.

En offentlig farled eller en allmän lokal farled kan inrättas även i ett vattendrag som har kungsådra.

3 §

Förutsättningar för inrättande av allmän farled

Den del av ett vattendrag som inrättas som allmän farled ska uppfylla de krav som med beaktande av trafiken i vattendraget skäligen kan ställas på en allmän farled. I tillståndsmyndighetens beslut ska den allmänna farledens sträckning anges. Om farledens sträckning i något avseende bestäms så att den avviker från det som anges i ansökan, ska sökanden ges tillfälle till bemötande innan beslutet fattas.

Ett beslut genom vilket en farled inrättas ska också innehålla bestämmelser om placering av muddringsmassa i vattenområdet och om andra åtgärder som är nödvändiga för byggandet av farleden. Tillståndsmyndigheten kan dock med beaktande av ärendets omfattning eller av någon annan orsak meddela ett särskilt beslut om farleden innan beslut om ovan nämnda åtgärder fattas.

Tillståndsmyndigheten ska i beslutet om inrättande av farled bestämma när den ska tas i bruk, om det är fråga om en allmän lokal farled. Trafikverket beslutar när offentliga farleder tas i bruk.

4 §

Ändring av beslut om allmän farled

Ett lagakraftvunnet beslut om en allmän farled kan på ansökan ändras eller farleden dras in med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om inrättande av en farled. Om den som är huvudman för farleden motsätter sig ett yrkande om att farleden ska ändras eller dras in, förutsätts det dessutom att farleden eller dess användning har en skadlig verkan som inte förutsågs när farleden inrättades, eller att förhållandena senare har förändrats väsentligt.

Den som är huvudman för en offentlig farled kan utan hinder av 1 mom. ändra farledens sträckning eller bredd i mindre omfattning, om det är nödvändigt för att upprätthålla sjösäkerheten eller av andra viktiga skäl och ändringen inte kränker allmänna eller enskilda intressen. Huvudmannen ska göra en anmälan om ändringen till den statliga tillsynsmyndigheten.

Huvudmannen för en offentlig farled kan tillfälligt ändra farleden, om det är nödvändigt för att upprätthålla sjösäkerheten eller av andra viktiga skäl.

5 §

Placering av säkerhetsanordningar

Huvudmannen för en allmän farled får på annans vattenområde placera ut rand- och raddmärken, flytande säkerhetsanordningar såsom bojar och prickar samt andra jämförbara anordningar som till sina verkningar är obetydliga. Huvudmannen för farleden får likaså i ett vattendrag eller på dess strand fästa hjälpanordningar till säkerhetsanordningar för sjöfarten, såsom ortlinjemärken för prickar, bultar, störar och andra mindre anordningar. Anordningar som avses i detta moment ska placeras så att de inte orsakar områdets ägare eller någon annan rättsinnehavare nämnvärd olägenhet.

Tillståndsmyndigheten kan ge huvudmannen för en allmän farled tillstånd att i ett vattendrag eller på dess strand placera andra säkerhetsanordningar för sjöfarten än sådana som avses i 1 mom. samt att avlägsna hinder

som skymmer säkerhetsanordningarna, om avtal inte har träffats om saken med ägaren till området. På ett område som tagits i särskilt bruk får tillstånd inte beviljas utan tvingande behov.

Trafikverket har under de förutsättningar som anges i 1 och 2 mom. rätt att utanför en allmän farled placera ut säkerhetsanordningar som behövs för att märka ut grund eller skär eller av annan motsvarande orsak.

I fråga om byggande av säkerhetsanordningar i en allmän farled eller på stränderna vid en allmän farled gäller dessutom det som särskilt föreskrivs om säkerhetsanordningar för sjöfarten.

6 §

Säkerhetsanordningar i en enskild farled

En liten säkerhetsanordning som är nödvändig med tanke på sjösäkerheten kan placeras på annans vattenområde för att märka ut en enskild farled, om placeringen inte orsakar nämnvärd olägenhet för områdets ägare eller för användningen av området i övrigt. Vattenområdets ägare ska underrättas om placeringen på förhand. I fråga om utmärkande av enskilda farleder gäller i övrigt det som föreskrivs särskilt.

7 §

Rätt till annans vattenområde i vissa fall

Utöver det som föreskrivs i 2 kap. 12 och 13 § om rätt till annans område, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bevilja nyttjanderätt eller lösningsrätt till ett vattenområde för ett allmänt lastnings- eller ankringsområde eller en allmän hamn i anslutning till en farled.

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja nyttjanderätt till annans vattenområde för ett enskilt lastnings- eller ankringsområde i anslutning till en farled. På ansökan av en strandägare kan tillståndsmyndigheten också bevilja nyttjanderätt till annans vattenområde för en enskild hamn, om det är fråga om trafik som ska anses viktig. Nyttjanderätt som avses i detta moment kan beviljas under

samma förutsättningar som tillstånd för vattenhushållningsprojekt enligt 3 kap. 4 §.

8 §

Vissa rättigheter som är nödvändiga med tanke på försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets åligganden

Försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet har rätt att för sina tjänsteåligganden varaktigt på någon annans område placera ut säkerhetsanordningar som avses i 5 § med iakttagande i tillämpliga delar av det som i nämnda paragraf föreskrivs om huvudmannens rättigheter i en allmän farled. Detsamma gäller i tillämpliga delar bultar och med dem jämförbara anordningar som behövs för tillfällig ankring eller fastgöring av fartyg. Om anordningen är obetydlig, ska det som i 5 § 1 mom. föreskrivs om hjälpanordningar till en säkerhetsanordning tillämpas, utom i fråga om ett område som tagits i särskilt bruk.

Tillståndsmyndigheten kan också i andra än de fall som avses i 7 § 1 mom. bevilja försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet en sådan nyttjanderätt eller lösningsrätt för ett lastnings- eller ankringsområde eller en hamn som behövs för deras åligganden.

Sökanden ska lämna tillståndsmyndigheten tillräcklig utredning om behovet av den rättighet eller åtgärd som ansökan gäller.

9 §

Ersättning för förlust av förmån

Ersättning ska betalas för sådan förlust av förmån som orsakas av åtgärder som med stöd av bestämmelserna i detta kapitel vidtas på annans mark eller vattenområde eller av en rätt att använda eller lösa in ett område som tillhör någon annan.

Huvudmannen för en farled är skyldig att reparera eller ersätta en förlust av förmån som orsakas av att en farled inrättas eller av sedvanlig användning av farleden, om det inte ska anses skäligt att skadan ska tålas. I beslut om farleden ska det finnas bestämmelser om reparation eller ersättning för sådana förluster av förmån som kan uppskattas på förhand. Tillståndsmyndigheten kan också be-

stämman att bestämmelserna om reparation eller betalning av ersättning separat ska ses över vid en tidpunkt som bestäms i beslutet. Om förlusterna av förmån inte kan beräknas på förhand, kan tillståndsmyndigheten ålägga farledens huvudman att inom en viss tid inlämna ett ansökningsärende för fastställande av ersättningen för de förluster av förmån som uppstår.

På ersättning för förlust av förmån som inte kunnat förutses tillämpas dessutom det som föreskrivs i 13 kap. 8 § 1 mom.

10 §

Avgift för användning av farled

Det får inte tas ut någon avgift för användningen av en farled i ett vattendrag. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja huvudmannen för en enskild farled, och kommunikationsministeriet huvudmannen för en allmän lokal farled, rätt att hos dem som använder farleden ta ut en avgift som ersättning för byggkostnaderna, om dessa kostnader är mycket höga. I beslutet ska avgiftens storlek och avgiftsgrunderna anges, liksom så den tid som rätten att ta ut avgifter gäller.

Ägaren till en sluss eller en annan anordning som hör till en enskild farled har rätt att ta ut en skälig avgift för tjänster i samband med att anordningen används. Ägaren eller den vars rätt eller fördel frågan kan gälla får ansöka om att tillståndsmyndigheten ska fastställa avgiftens storlek och avgiftsgrunderna.

I fråga om uttag av avgifter för nyttjande av allmänna kanaler och hamnar och i fråga om farledsavgifter enligt lagen om farledsavgift (1122/2005) gäller utan hinder av 1 mom. det som föreskrivs särskilt.

11 §

Statens inlösen skyldighet

Vid ändring av en enskild farled eller allmän lokal farled till en offentlig farled ska staten lösa in de anordningar som hör till farleden till deras värde vid tidpunkten i fråga, om anordningarna är behövliga med tanke på användningen av den offentliga farleden.

Om huvudmannen för en farled annars har använt medel till att bygga eller förbättra farleden, ska staten betala ersättning för dessa kostnader till huvudmannen för farleden till den del kostnaderna inte har täckts genom uttag av avgifter enligt 10 § 1 mom. eller för dem inte har beviljats stöd av statsmedel.

12 §

Underhållsskyldighet

Den som enligt ett beslut om inrättande av farled har rätt att bygga eller förbättra en farled är skyldig att underhålla farleden och anordningarna i den, med iakttagande i tillämpliga delar av 2 kap. 9 §.

11 kap.

Ansökningsförfarande

1 §

Tillämpningsområde

På behandlingen av ansökningsärenden hos tillståndsmyndigheten tillämpas förvaltningslagen (434/2003) och bestämmelserna i detta kapitel.

2 §

Anhängiggörande av ett ansökningsärende

Ett ärende inleds hos tillståndsmyndigheten genom en skriftlig ansökan.

3 §

Innehållet i tillståndsansökan

Tillståndsansökan ska innehålla

1) en sådan redogörelse för projektets syfte och projektets inverkan på allmänna intressen, enskilda intressen och miljön som är tillräckligt utförlig för att ligga till grund för avgörandet i ett tillståndsärende,

2) en plan över de åtgärder som är nödvändiga för att projektet ska kunna genomföras,

3) en beräkning av den nytta och de förluster av förmåner som projektet medför för

varje registerenhet och deras ägare samt varje person som lider skada,

4) en redogörelse för hur verksamhetens verkningar kontrolleras.

Om ansökan gäller beviljande av tillstånd för ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994), ska en konsekvensbeskrivning enligt nämnda lag fogas till ansökningshandlingarna. I den mån beskrivningen innehåller sådana uppgifter om miljökonsekvenserna som behövs för tillämpningen av denna lag behöver uppgifterna inte företes på nytt. Till ansökan ska vid behov fogas en bedömning som avses i 65 § i naturvårdslagen.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan och de uppgifter som ska fogas till ansökan kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Kompetensen hos den som upprättar ansökan

Den som upprättar ansökan ska med hänsyn till projektets natur, omfattning och verkningar ha tillräcklig sakkunskap för att upprätta ansökan.

Närmare bestämmelser om vilken sakkunskap som fordras av den som upprättar en ansökan kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Komplettering av ansökan

Om ansökan är bristfällig eller om särskild utredning krävs för att ärendet ska kunna avgöras, ska sökanden ges tillfälle att komplettera ansökan inom en viss tid som fastställs av myndigheten. Om ansökan inte kompletteras, kan ärendet lämnas utan prövning.

Om avgörandet av ärendet är av betydelse för det allmänna intresset eller om vägande skäl förutsätter det, kan sökanden åläggas att komplettera ansökan eller komma in med utredning som behövs för att ansökningsärendet ska kunna avgöras. Om sökanden inte gör detta, kan utredning inhämtas på sökandens bekostnad.

6 §

Utlåtanden

Utlåtande om ansökan ska begäras av den statliga tillsynsmyndighet inom vars verksamhetsområde projektets verkningar kan framträda och av behöriga myndigheter som bevakar det allmänna intresset, om det inte är uppenbart onödigt att begära utlåtande av dem. När det är fråga om sådana samhälleligt viktiga projekt av nationell betydelse som kan ha avsevärda eller omfattande skadliga verkningar ska utlåtande av statsrådet inhämtas.

Tillståndsmyndigheten ska dessutom begära utlåtande av den kommunala miljö- och vårdsmyndigheten i de kommuner där det i ansökan avsedda projektets verkningar kan framträda och av den kommun där projektet ska placeras samt vid behov av kommunerna inom projektets influensområde.

Om ett vattenhushållningsprojekt genomförs inom eller dess verkningar utsträcker sig till samernas hembygdsområde och detta kan påverka samernas rättigheter som urfolk, ska sametinget ges tillfälle att ge ett utlåtande.

Tillståndsmyndigheten kan även inhämta andra behövliga utlåtanden och utredningar i ärendet.

7 §

Anmärkningar och åsikter

Innan tillståndsmyndigheten avgör ett ärende ska den ge dem vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet kan beröra (*parterna*) tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av ärendet.

Andra än parterna ska ges tillfälle att framföra sin åsikt innan ärendet avgörs.

8 §

Sökandens förklaring

Sökanden och andra parter ska enligt behov ges tillfälle att ge en förklaring med anledning av de utlåtanden, anmärkningar och åsikter som gäller ansökan. Med anledning

av förklaringen kan en part ges tillfälle att bemöta förklaringen.

9 §

Myndigheternas rätt att föra talan

I ansökningsärenden förs parts talan av statliga myndigheter som inom sina respektive ansvarsområden bevakar det allmänna intresset och av de kommunala miljövårdsmyndigheterna till vars område verkningarna av det projekt som avses i ansökan kan komma att utsträcka sig.

10 §

Information om ansökan

Information om en ansökan ska ges genom en kungörelse på tillståndsmyndighetens anslagstavla och på anslagstavlor i kommunerna inom projektets influensområde. Av kungörelsen ska framgå vad som ska iakttas när anmärkningar görs och åsikter läggs fram samt andra omständigheter som anges genom förordning av statsrådet.

Kungörelsen ska vara framlagd till påseende under 30 dagar från den dag som tillståndsmyndigheten bestämmer. Tillståndsmyndigheten kan dock med hänsyn till ärendets art besluta att kungörelsen ska vara framlagd till påseende längre än 30 dagar, dock högst 45 dagar. Med tanke på delgivningen ska ett exemplar av ansökan och bilagorna tillställas kommunen i fråga för att hållas till påseende på den plats som anges i kungörelsen.

En annons om offentliggörandet av kungörelsen ska publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom projektets influensområde, om inte ärendet är av ringa betydelse eller det annars är uppenbart onödigt att publicera information.

Om ansökan gäller ett projekt som genomförs i Finlands ekonomiska zon, ska den kungörelse som avses i 1 mom. offentliggöras i de kommuner vid vars område projektet genomförs. En annons om offentliggörandet av kungörelsen ska dessutom publiceras i den officiella tidningen.

I ansökningsärenden av mindre betydelse och i ansökningsärenden där delgivning enligt 1 mom. eller 11 § inte behövs med hänsyn till ärendets art, kan information om ansökan lämnas på annat sätt. Om ärendet inte påverkar på något annat än sökandens rätt eller fördel, krävs ingen delgivning.

11 §

Särskild informering

Information om kungörelsen ska lämnas separat till de parter som saken särskilt berör.

Ett icke konstituerat delägarlag för en samfällighet kan utan hinder av 26 § i lagen om samfälligheter delges information om en ansökan genom offentlig kungörelse på kommunens anslagstavla på det sätt som föreskrivs särskilt. Om ärendet gäller delägarnas rättigheter i annan än ringa utsträckning, ska en annons om offentliggörandet av kungörelsen publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom verksamhetens influensområde.

12 §

Gemensam behandling av tillståndsansökningar

Om ett projekt omfattar åtgärder som kräver tillstånd enligt både denna lag och miljöskyddslagen, behandlas tillståndsärendena tillsammans på det sätt som föreskrivs i denna paragraf och i 39 § i miljöskyddslagen.

En tillståndsansökan enligt denna lag och i miljöskyddslagen avsedd tillståndsansökan enligt som gäller förorening av vatten och avser samma verksamhet ska behandlas tillsammans och avgöras genom samma beslut, om detta inte av särskilda skäl ska anses onödigt. Gemensam behandling behövs dock inte, om projektet utöver miljötillstånd endast förutsätter tillstånd enligt 4 kap. till uttag av vatten och det inte finns något direkt vattenhushållningssamband mellan uttaget av vatten och utsläppet av vattnet i vattendraget.

Om det vid behandlingen av ett ansökningsärende enligt denna lag visar sig att projektet kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen, ska tillståndsmyndigheten ålägg-

ga sökanden att inom rimlig tid lämna in en miljötillståndsansökan. I annat fall kan den tillståndsansökan som är anhängig lämnas utan prövning.

13 §

Gemensam handläggning

Om flera ansökningar har ett nära samband, kan tillståndsmyndigheten behandla ansökningarna samtidigt, förutsatt att detta ska anses ändamålsenligt och gemensam handläggning inte vållar oskäligt dröjsmål i handläggningen av ärendet eller orsakar annan olägenhet.

14 §

Inspektion

Tillståndsmyndigheten eller en tjänsteman som är anställd vid myndigheten kan förrätta inspektion enligt 39 § i förvaltningslagen. Inspektionsberättelsen ska fogas till handlingarna.

15 §

Muntlig bevisning

Tillståndsmyndigheten kan höra ett vittne under ed eller försäkran och en part under sanningsförsäkran i samband med förrättning av syn enligt 38 § i förvaltningslagen eller annars vid behov.

När ett vittne eller en part hörs vid muntlig bevisning ska parter som berörs av hörandet ges tillfälle att närvara.

16 §

Inhämtande av särskild utredning

Efter delgivning kan tillståndsmyndigheten besluta att särskild utredning som behövs för avgörandet av ärendet ska inhämtas, om utredningen inte annars kan fås utan svårighet. Vid inhämtandet av utredningen ska parterna vid behov ges tillfälle att bli hörda.

Utredningen tas fram av en tillräckligt sakkunnig person som är anställd inom miljö-

förvaltningen. Om utredningen tas fram av någon som inte är anställd hos tillståndsmyndigheten, ska han eller hon för uppdraget förordnas till föredragande i bisyssla vid tillståndsmyndigheten.

Utredningen utformas som ett utlåtande. Utlåtandet och övriga handlingar ska skickas till tillståndsmyndigheten inom tre månader efter det att tillståndsmyndigheten meddelat att ett utredningsförfarande påbörjas. Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas när särskild utredning inhämtas.

17 §

Beslutsprövning

Den myndighet som avgör ett ärende ska pröva utlåtandena och anmärkningarna i ärendet samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

I tillståndsärenden beviljas tillstånd för projekt som uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt i denna lag och enligt de förordningar som utfärdats med stöd av den.

Det är den som ansökt om ett tillstånd eller en rättighet som beviljas tillståndet eller rättigheten. Om det har bildats en sammanslutning för att genomföra ett projekt, ska tillståndet eller rättigheten beviljas sammanslutningen.

18 §

Avgörande av en viss del av ett ärende

Av särskilda skäl kan tillståndsmyndigheten i ett ansökningsärende meddela ett beslut om en viss sakfråga, innan ärendet avgörs till övriga delar. På ersättning tillämpas 13 kap.

Om en detaljerad utredning av de förluster av förmåner som projektet orsakar oskäligt fördröjer avgörandet av ärendet och om det är uppenbart att det finns förutsättningar för genomförande av projektet, kan ärendet avgöras till den del det inte gäller ersättningar för förluster av förmåner som projektet orsakar. Ersättning för inlösen av egendom eller

upplåtande av nyttjanderätt ska dock fastställas i samband med att tillståndet beviljas.

Av särskilda skäl kan tillståndsmyndigheten bestämma att frågan om ersättning av en skada som orsakas av en viss i ansökan avsedd åtgärd ska avgöras senare. När tillståndsmyndigheten avgör ärendet ska den ålägga den projektansvarige att inhämta utredning som behövs för avgörandet av ersättningsfrågan och att inom utsatt tid inleda ansökan om komplettering av ersättningsbeslutet. Ett beslut om att ersättningsfrågan ska avgöras separat hindrar inte den skadelidande att ansöka om ersättning i enlighet med denna lag.

19 §

Ändring av tidigare beslut

När tillståndsmyndigheten senare meddelar sitt beslut i ärendet till den del det ännu inte har avgjorts, kan myndigheten ändra sitt tidigare beslut endast i den mån det är nödvändigt för att avlägsna motstridiga eller uppenbart oändamålsenliga villkor.

Om tillståndsmyndigheten har fått ny utredning om grunderna för fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift som påförts genom ett beslut enligt 18 § 2 mom., kan myndigheten på tjänstens vägnar behandla ett ärende som gäller justering och komplettering av skyldigheten eller avgiften. Tillståndsbeslutet kan i detta fall ses över enligt 3 kap. 14 §, oberoende av det som i övrigt gäller i fråga om översyn av tillståndsvillkor.

20 §

Säkerhet

Om någon annan sökande än staten, en kommun eller en samkommun beviljas tillstånd i enlighet med 18 § 2 mom., ska sökanden ställa godtagbar säkerhet för att ersätta de förluster av förmåner som verksamheten orsakar. I fråga om ställande av säkerhet gäller i tillämpliga delar 3 kap. 17 § 1 mom.

Säkerheten ställs hos regionförvaltningsverket, som ska bevaka ersättningstagarens intressen vid ställandet av säkerheten och

som vid behov ska vidta åtgärder i syfte att realisera säkerheten eller fördela medlen. Säkerhetsbeloppet ska vid behov justeras.

Säkerheten ska friges när ersättnings-skyldigheten har fullgjorts, eller när ersättningsbeslutet har vunnit laga kraft och verksamheten inte har inletts före det. Om det bestäms att ersättningarna ska betalas periodiskt, ska säkerheten dock friges när ersättningsbeslutet vinner laga kraft, förutsatt att alla dittills förfallna poster har blivit betalda eller har deponerats med stöd av någon annan bestämmelse. I tillståndsmyndighetens beslut om att frige en säkerhet får ändring inte sökas genom besvär.

21 §

Beslutets innehåll

Ett beslut ska förenas med behövliga i 3 kap. 10—14 § avsedda villkor och andra bestämmelser om genomförande av projektet.

I beslutet ska ändamålet med ansökan förklaras. Ansökan kan också fogas till beslutet till den del det är nödvändigt. I beslutet ska specificerade yrkanden som har framställts i utlåtanden och anmärkningar bemötas. Om projektet orsakar sådan förlust av förmån som ska ersättas, ska beslutet innehålla bestämmelser om ersättningarna i enlighet med det som föreskrivs i 13 kap.

Om ansökan gäller ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, ska det framgå av beslutet på vilket sätt bedömningen har beaktats. Av tillståndsbeslutet ska det dessutom framgå hur den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen har beaktats.

22 §

Meddelande av beslut och information om beslutet

Beslut meddelas efter anslag och de som har rätt att överklaga anses ha blivit informerade om beslutet när beslutet har meddelats. Information om att ett beslut kommer att meddelas ska ges på tillståndsmyndighetens anslagstavla före den dag beslutet meddelas.

Beslutet ska skickas till sökanden. En kopia av beslutet ska skickas till dem som har begärt det, till tillsynsmyndigheterna och till de myndigheter som bevakar allmänna intressen i ärendet.

En kopia av beslutet ska sändas till kommunerna inom projektets influensområde för att där hållas framlagd till påseende. Tillståndsmyndigheten ska genom en offentlig kungörelse meddela att beslutet har lagts fram till påseende i dessa kommuner. I kungörelsen ska det meddelas när besvärstiden går ut. En kopia av kungörelsen ska skickas under känd postadress till de parter som avses i 11 §, till de myndigheter som avses i 9 § och till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet.

Information om beslutet ska dessutom publiceras i minst en tidning med allmän spridning inom projektets influensområde, om inte ärendet är av ringa betydelse eller der annars är uppenbart onödigt att publicera informationen.

23 §

Ersättning för intressebevakningskostnader

Parterna svarar för sina egna kostnader hos tillståndsmyndigheten.

En part har rätt att få ersättning för sina kostnader, om parten har blivit tvungen att vidta särskilda åtgärder för att bevisa att projektet vållar honom eller henne sådan förlust av förmån som ska ersättas, eller om det annars finns särskilda skäl att ersätta kostnaderna.

Om det på ansökan av den som lidit skada bestäms att den som vållat skadan ska betala ersättning eller vidta någon åtgärd, kan tillståndsmyndigheten ålägga den som vållat skadan att ersätta till den skadelidande för kostnader som uppstått i samband med att ärendet utretts. Om en part har beviljats rättshjälp enligt rättshjälpslagen (257/2002), ska tillståndsmyndigheten i samband med att ersättningsärendet avgörs fastställa biträdets arvode och rättshjälpsstagarens självriskandel samt ålägga rättshjälpsstagaren att betala denna självriskandel till sitt biträde i enlighet med det som föreskrivs i nämnda lag.

24 §

Behandlingen av ärenden vid den kommunala miljövårdsmyndigheten

På behandlingen av ett ärende hos den kommunala miljövårdsmyndigheten tillämpas det som i 1—11, 13, 14, 17 och 21—23 § föreskrivs om behandling av ärenden hos tillståndsmyndigheten.

12 kap.

Vattenrättslig sammanslutning

1 §

Vattenrättslig sammanslutning

En vattenrättslig sammanslutning som avses i detta kapitel kan bildas för följande gemensamma vattenhushållningsprojekt:

- 1) dikning enligt 5 kap.,
- 2) bestående ändring av medelvattenståndet enligt 6 kap.,
- 3) vattenreglering enligt 7 kap.,
- 4) timmerflottning enligt 9 kap., och
- 5) iståndsättande av vattendrag eller vattenhushållningsprojekt som genomförs för andra motsvarande ändamål.

På vattenrättsliga sammanslutningar tillämpas dessutom det som föreskrivs annanstans i denna lag.

Initiativet till bildande av en vattenrättslig sammanslutning kan tas av vem som helst som kan bli medlem i sammanslutningen.

2 §

Medlemskap i sammanslutningen och medlemsförteckning

Medlemmar i en vattenrättslig sammanslutning är ägarna av de fastigheter som drar nytta av ett projekt som avses i 1 §, användarna av konstruktioner som hör till projektet och övriga nyttotagare. Medlemmar i sammanslutningen är också andra parter i enlighet med det som föreskrivs annanstans i denna lag.

Sammanslutningens styrelse eller ombudsman ska föra en förteckning över sam-

manslutningens medlemmar för att organisera sammanslutningens verksamhet. I förteckningen ska medlemmarnas identifierings- och kontaktuppgifter anteckas. Uppgifter om en medlem ska avföras från förteckningen fem år efter det att medlemskapet har upphört. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (523/1999).

3 §

Konstituerande stämma

Inför bildandet av en vattenrättslig sammanslutning ska initiativtagaren sammankalla alla kända nyttotagare och andra potentiella medlemmar till konstituerande stämma. Den konstituerande stämman kan fortsätta vid den tidpunkt som stämman beslutar, utan att en ny kallelse sänds ut. Vid den konstituerande stämman ska det antas stadgar för sammanslutningen och utses en eller flera ombudsmän eller en styrelse. Vid den konstituerande stämman har varje medlem en röst.

Kallelsen till den konstituerande stämman ska kungöras i minst en tidning med allmän spridning på orten samt i ett kallelsebrev som sänds till de kända medlemmarna. En kallelse kan delges ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område i enlighet med det som anges i 26 § 3 mom. i lagen om samfälligheter eller genom att ett kallelsebrev sänds till de kända delägarna. Kallelsen har delgetts på behörigt sätt när breven har postats och kungörelsen publicerats minst 14 dagar före stämman.

4 §

Stadgar

I stadgarna för en vattenrättslig sammanslutning ska följande uppgifter nämnas:

- 1) sammanslutningens namn och den kommun, som är sammanslutningens hemort,
- 2) sammanslutningens ändamål,
- 3) grunderna för beräkning av medlemmarnas röstetal vid sammanslutningens stämma,

4) antalet ombudsmän eller styrelsemedlemmar som utses vid sammanslutningens årliga ordinarie stämma, antalet eventuella ersättare,

5) på vilket sätt ordförande och vice ordförande väljs till styrelsen samt deras mandatperiod och på vilket sätt deras arvoden fastställs,

6) på vilket sätt befogenhet i vissa ärenden tilldelas en eller flera ombudsmän eller styrelsemedlemmar,

7) på vilket sätt ombudsmännen eller styrelsen sammankallas samt förfarandet för beslutsfattande,

8) rätten att teckna sammanslutningens namn,

9) räkenskapsperioden samt inom vilken tid bokslutet ska fastställas och hur räkenskaperna revideras,

10) när sammanslutningens ordinarie stämma ska hållas,

11) när och hur kallelse till sammanslutningens stämma och övriga meddelanden ska skickas till medlemmarna,

12) grunderna för fördelning av de kostnader som ska tas ut av medlemmarna,

13) på vilket sätt verksamhetens finansiering ska ordnas.

5 §

Fastställande av stadgarna

Stadgarna för en vattenrättslig sammanslutning fastställs av tillståndsmyndigheten, om inte annat följer av 5 kap. 24 §. Stadgarna ska fastställas, om de överensstämmer med lag och inte medför skada för någon medlem. Små ändringar kan göras i stadgarna, om det krävs för att stadgarna ska kunna fastställas.

Sammanslutningens angelägenheter ska skötas enligt de antagna stadgarna redan innan stadgarna fastställs. De fastställda stadgarna ska följas även om fastställelsebeslutet inte har vunnit laga kraft.

När stadgarna ändras ska det förfarande som regleras i 1 mom. följas.

6 §

Register över vattenrättsliga sammanslutningar

De vattenrättsliga sammanslutningarna förs in i ett register över vattenrättsliga sammanslutningar. Registret över vattenrättsliga sammanslutningar utgör en del av datasystemet för miljövärdsinformation. Registret förs av miljöministeriet.

I registret över vattenrättsliga sammanslutningar ska följande uppgifter föras in:

- 1) basuppgifter om sammanslutningen,
- 2) sammanslutningens stadgar,
- 3) uppgifter om sammanslutningens styrelse och ombudsmän.

Personuppgifterna om en vattenrättslig sammanslutning gallras ur registret fem år efter det att sammanslutningen har upplösts.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i registret över vattenrättsliga sammanslutningar kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Registreringens rättsverkningar

En registrerad vattenrättslig sammanslutning kårar och svarar i ärenden som gäller sammanslutningens projekt. Sammanslutningen kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser i sitt namn i syfte att sköta de uppgifter som sammanslutningen har enligt denna lag.

8 §

Registrering av en sammanslutning

En sammanslutning som bildats förs in i registret över vattenrättsliga sammanslutningar av tillståndsmyndigheten. Om sammanslutningen har bildats och dess stadgar har fastställts vid en dikningsförrättning, svarar den statliga tillsynsmyndighet som har bestämt att dikesförrättning ska hållas för anteckningen av uppgifterna i registret över vattenrättsliga sammanslutningar.

9 §

Införande av uppgifter

En vattenrättslig sammanslutning ska underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om ändringar i de uppgifter som avses i 6 § 2 mom. Den statliga tillsynsmyndigheten för in ändringarna i registret över vattenrättsliga sammanslutningar.

Anteckningar som har sin grund i beslut som meddelats av Vasa förvaltningsdomstol eller högsta förvaltningsdomstolen förs in i registret över vattenrättsliga sammanslutningar av den statliga tillsynsmyndigheten.

10 §

Rätt att få upplysningar

Registret över vattenrättsliga sammanslutningar är offentligt. Var och en har i enlighet med det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) rätt att få uppgifter från registret och de handlingar som registret innehåller.

Tillståndsmyndigheten, den statliga tillsynsmyndigheten och den kommunala miljövrdsmyndigheten har rätt att avgiftsfritt få sådana uppgifter ur registret som de behöver för skötseln av sina uppgifter enligt denna lag.

11 §

Sammanslutningens stämma

En vattenrättslig sammanslutnings beslutanderätt utövas av sammanslutningens stämma. Vid sammanslutningens stämma fattas besluten med enkel majoritet.

Sammanslutningens ordinarie stämma ska hållas vid de tidpunkter som bestäms i stadgarna. Om det inte har sammankallats till stämma, har varje medlem rätt att yrka att en sådan ska hållas.

Sammanslutningen ska hålla extra stämma, om medlemmar som tillsammans företräder minst en tiondel av det totala röstetalet i sammanslutningen skriftligen kräver det för behandling av ett angivet ärende.

Om sammanslutningen har upphört med sin verksamhet, kan en medlem i sammanslutningen eller tillsynsmyndigheten kalla till stämma för att besluta om tillsättande av styrelse eller en eller flera ombudsmän för att sköta sammanslutningens åligganden.

12 §

Ärenden som ska avgöras vid sammanslutningens stämma

Vid sammanslutningens stämma ska det beslutas om

- 1) inledande och avslutande av medlemskap,
- 2) förvärv, överlåtelse och inteckning av fastighet samt överlåtelse av annan egendom som är viktig med tanke på sammanslutningens verksamhet,
- 3) fastställande av avgifter som medlemmarna ska betala,
- 4) val eller avsättning av ombudsmän, styrelse eller styrelsemedlemmar samt revisorer,
- 5) fastställande av bokslut och beviljande av ansvarsfrihet,
- 6) ändring av sammanslutningens stadgar, och
- 7) upplösning av sammanslutningen.

Styrelsen eller en ombudsman kan oberoende av det som föreskrivs i 1 mom. och med stöd av en bestämmelse i sammanslutningens stadgar besluta om försäljning, byte och inteckning av sammanslutningens egendom.

13 §

Styrelse och ombudsmän

Sammanslutningen ska antingen ha en styrelse eller en eller flera ombudsmän. Styrelsen ska ha en ordförande. Den som är omynlig eller försatt i konkurs får inte vara styrelsemedlem eller ombudsman.

Styrelsen och ombudsmännen har till uppgift att sköta beredningen och verkställandet av sammanslutningens beslut samt annan praktisk verksamhet. De ska sköta sammanslutningens förvaltning med omsorg och jämlikt beakta de intressen som sammanslutningens medlemmar har.

Styrelsen och ombudsmännen ska föra sammanslutningens talan i domstol samt företräda sammanslutningen i övrigt. En stämning eller något annat tillkännagivande anses ha kommit till sammanslutningens kännedom när tillkännagivandet i laga ordning delgetts någon av sammanslutningens styrelsemedlemmar eller någon av ombudsmännen.

14 §

Styrelsens beslutförhet och beslutfattande

Om inte något annat bestäms i sammanslutningens stadgar, är styrelsen beslutför då mer än hälften av det totala antalet styrelsemedlemmar är närvarande.

Som styrelsens beslut gäller den mening som majoriteten av rösterna har fallit på. I stadgarna kan det dock bestämmas att ett beslut ska fattas med kvalificerad majoritet eller enhälligt. Om rösterna faller lika, gäller den mening som ordföranden biträder. Om det är fråga om val och rösterna faller lika, ska valet avgöras genom lottning.

15 §

Bokföring

Handlingar som hänför sig till en sammanslutnings inkomster och utgifter samt verifikationer och korrespondens om affärstransaktioner ska sparas i åtminstone sex år räknat från slutet av det år då räkenskapsperioden avslutades. Bokföringsmaterialet ska ordnas så att sambandet mellan verifikationer och bokföring kan fastställas utan problem.

Om sammanslutningen är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1336/1997) för rörelse eller yrke, ska bokföringen ordnas på det sätt som föreskrivs i nämnda lag.

En medlem har rätt att ta del av sammanslutningens bokföring och andra handlingar som hänför sig till sammanslutningens verksamhet. En medlem har också rätt att anlita medhjälpare och att få kopior av bokföringen och av andra handlingar. Sammanslutningen har rätt att få ersättning av medlemmen för de kostnader som kopieringen och befordran av handlingarna har orsakat sammanslutningen.

16 §

Skadeståndsskyldighet

Sammanslutningens styrelsemedlemmar, ombudsmän och revisorer är skyldiga att ersätta skador som de uppsåtligt eller av vållande i sin verksamhet har orsakat sammanslutningen. Detsamma gäller skada som orsakats en medlem i sammanslutningen genom överträdelse av bestämmelser i denna lag eller sammanslutningens stadgar.

Bestämmelser om jämkning av skadestånd samt fördelning av skadeståndsansvaret finns i skadeståndslagen (412/1974).

Ersättning för skada som orsakats sammanslutningen eller dess medlem ska yrkas genon talan som väcks vid tingsrätten.

17 §

Klanderbara beslut

En medlem kan klandra ett beslut som fattats av sammanslutningens stämma, styrelse eller ombudsman, om beslutet inte har tillkommit i laga ordning, om det strider mot lag eller mot sammanslutningens stadgar eller om det kränker medlemmens rättigheter.

Ett i 1 mom. avsett ärende ska anhängiggöras genom ansökan hos tillståndsmyndigheten inom 60 dagar efter det att beslutet fattades. Om rättelseyrkande enligt 18 § har framställts med anledning av beslutet, har medlemmen dock rätt att anhängiggöra ärendet inom 30 dagar från delfäendet av det beslut som meddelats med anledning av rättelseyrkandet.

Tillståndsmyndigheten kan av särskilda skäl samtycka till att beslutet verkställs innan ärendet avgörs slutligt, om verkställigheten inte gör det meningslöst att söka ändring.

18 §

Rättelseyrkande

En medlem vars rättigheter berörs av ett beslut som sammanslutningens stämma, styrelse eller ombudsman har fattat kan obero-

ende av 17 § yrka på rättelse av beslutet i sammanslutningens stämma. Rättelseyrkandet kan framställas på den grunden att beslutet inte har tillkommit i laga ordning, att det strider mot lag eller sammanslutningens stadgar eller att det kränker medlemmens rättigheter. Om fastställelse för beslutet ska sökas hos tillståndsmyndigheten, får rättelseyrkande kan inte framställas.

Rättelseyrkande ska framställas inom 21 dagar från det att beslutet fattades. Inom 30 dagar från det att rättelseyrkandet framställdes ska sammanslutningens styrelse eller ombudsman sammankalla sammanslutningens stämma för att behandla rättelseyrkandet eller besluta att rättelseyrkandet inte förs till sammanslutningens stämma för behandling. Styrelsen eller en ombudsman har också rätt att själv inom nämnda tid avgöra ett rättelseyrkande om ett beslut som styrelsen eller ombudsmannen fattat.

19 §

Upplösning av sammanslutning

En sammanslutning kan inte upplösas, om den har skyldigheter eller ansvar som har sin grund i ett tillstånd eller en rättighet som beviljats för ett vattenhushållningsprojekt. En sammanslutning som är tillståndshavare i ett projekt som avses i 3 kap. 19 § kan upplösas, om tillståndsmyndigheten har gett tillstånd till att projektet avbryts.

När en sammanslutning har beslutat att upplösa sig ska sammanslutningens styrelse eller ombudsmän vidta de likvidationsåtgärder som upplösningen kräver, om sammanslutningen inte har utsett en eller flera andra likvidatorer för uppdraget. En sammanslutning som har fattat beslut om att upplösa sig får fortsätta med ekonomisk verksamhet i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver.

En sammanslutning som har beslutat att upplösa sig ska betala sina skulder och fullgöra de skyldigheter som tillståndsmyndigheten har ålagt sammanslutningen. Om sammanslutningens alla borgenärer inte är kända, ska sammanslutningen låta utfärda en offentlig stämning på de okända borgenärerna. Om

sammanslutningens tillgångar är större än skulderna och inte något annat följer av rättsförhållandena mellan medlemmarna i sammanslutningen, ska överskottet fördelas mellan medlemmarna i förhållande till röstetalen.

Den som ansvarar för likvidationsåtgärderna enligt 2 mom. eller någon av sammanslutningens medlemmar ska underrätta tillståndsmyndigheten om att sammanslutningen har upplösts inom 45 dagar efter det att likvidationsåtgärderna har slutförts. Till meddelandet ska fogas en slutrapport där det ska framgå att de åligganden som avses i 3 mom. har fullgjorts. Tillståndsmyndigheten ska granska meddelandet. Om likvidationsåtgärderna vid upplösning av sammanslutningen har vidtagits så som föreskrivs i 3 mom., ska tillståndsmyndigheten konstatera att sammanslutningen har upplösts och registrera detta i datasystemet för miljövärdsinformation.

13 kap.

Ersättningar

1 §

Lagligen orsakad förlust av förmån

Den projektansvarige är skyldig att så som det föreskrivs i detta kapitel ersätta förlust av förmån till följd av en åtgärd som vidtagits eller kommer att vidtas med stöd av denna lag eller ett tillstånd som beviljats med stöd av denna lag, om förlusten av förmånen orsakas av

- 1) ett vattenhushållningsprojekt som genomförs enligt tillstånd,
- 2) en rätt att nyttja eller lösa in egendom som tillhör någon annan,
- 3) en åtgärd som enligt 3 kap. 2 § kräver tillstånd, men tillstånd inte har sökts av den anledningen att åtgärden inte har kunnat antas ha sådana följder som avses i nämnda paragraf, och
- 4) åtgärder som avses i 2 kap. 5 och 6 §, 5 kap. 9 §, 10 kap. 9 § och 18 kap. 5 § samt sådana fall som avses i 9 kap. 8 § 1 mom.

2 §

Solidariskt ansvar

Om det finns flera projektansvariga, är de solidariskt skyldiga att betala ersättning. Om någon av de solidariskt ansvariga har betalat mera än sin andel av ersättningen, har denne rätt att kräva det överskjutande beloppet av de övriga solidariskt ansvariga.

Om någon av de solidariskt ansvariga uppenbarligen är insolvent eller dennes vistelseort är okänd eller om den som har betalat mera än sin egen andel av ersättningen kräver att någon annan betalar sin andel av den överskjutande delen och denne inte betalar sin andel inom en månad efter det att kravet framställdes, ansvarar de övriga solidariskt för denna andel.

3 §

Förlust av förmån i vissa särskilda fall

Förlust av förmån till följd av en funktionsstörning hos en vattenledning, ett avlopp eller någon annan sådan ledning, ett dike eller en i denna lag avsedd anordning eller anläggning som har uppförts eller är under uppförande i ett vattendrag eller på dess strand ska ersättas så som föreskrivs i 1 §, förutsatt att funktionsstörningen inte har en exceptionell yttre orsak.

Ägaren till och innehavaren av den anläggning eller anordning som avses i 1 mom. svarar solidariskt för ersättningen för förlusten av förmånen oberoende av vållande. Annan förlust av förmån än sådan som omedelbart har drabbat egendom ersätts dock enbart om ägaren till eller innehavaren av anläggningen eller anordningen har förfarit uppsåtligt eller oaktsamt.

Skador som har orsakats av att en anläggning har rasat eller andra oförutsedda skador ska ersättas enligt 1 § oberoende av om tillståndsbeslutet vunnit laga kraft.

Om den förlust av förmån som avses i 1 mom. följer av en miljöskada som avses i lagen om ersättning för miljöskador (737/1994), nedan miljöskadelagen, ska nämnda lag tillämpas på ersättningen för förlusten av förmånen.

4 §

Förlust av förmån till följd av samfärd i vattendrag

Om inte något annat följer av sjölagen (674/1994), ansvarar fartygets ägare för ersättning för förlust av förmån till följd av samfärd i ett vattendrag, om förlusten av förmånen har orsakats av uppsåtligt eller oaktsamt förfarande. Ersättningen fastställs så som föreskrivs i detta kapitel. På begränsning av redares ansvar och sjöpanträtt tillämpas sjölagen.

Förlust av förmån som orsakas ett föremål som olagligen lagts ut i kungsådra eller allmän farled ersätts inte. Detsamma gäller fångstredskap i vattendrag, om inte förlusten av förmånen har orsakats uppsåtligt eller av grov oaktsamhet.

Om bristfälligt skick eller bristfällig skötsel av den skadade egendomen har bidragit till uppkomsten av förlust av förmån, ska detta beaktas när ersättningen fastställs.

5 §

Förlust av förmån som orsakats genom en lagstridigt åtgärd

På ersättning för förlust av förmån till följd av en åtgärd som strider mot denna lag, mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller mot villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden som meddelats med stöd av den och på ersättning för personskada till följd av en åtgärd enligt denna lag tillämpas skadeståndslagen (412/1974). På ersättning för en miljöskada tillämpas miljöskadelagen.

6 §

Myndigheter och domstolar som behandlar ersättningsärenden

I detta kapitel avsedda ärenden som gäller ersättning för förlust av förmån avgörs av tillståndsmyndigheten, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Ersättning för förlust av förmån till följd av ett ärende som ska behandlas vid en dik-

ningsförrättning avgörs vid dikningsförrättningen. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten behandlar ersättningsärenden som har samband med ett tillstånd eller en rätt som den beviljat samt ersättningsärenden som har samband med ärenden som avses i 5 kap. 5 §.

Tingsrätten behandlar

1) ärenden som gäller ersättning för personskada,

2) ärenden som avses i 3 § 1 mom., om inte ärendet med stöd av 72 § i miljöskyddslagen ska behandlas av tillståndsmyndigheten,

3) ärenden som avses i 4 §, om inte något annat följer av sjölagen, och

4) ärenden som avses i 5 §, om inte något annat följer av 7 § 2 mom. eller förvaltningstvångärende som avses i 14 kap. 4 § har inledats.

7 §

Ersättningar i samband med ansökningsärenden

När tillståndsmyndigheten beviljar ett tillstånd eller en rätt enligt denna lag, ska den på tjänstens vägnar bestämma att förluster av förmåner till följd av projektet ska ersättas, om inte något annat följer av 11 kap. 18 §.

När tillståndsmyndigheten avgör ett ärende som avses i 1 mom. kan den också behandla ett yrkande på ersättning av en sådan förlust av förmån som orsakats i samma verksamhet före avgörandet i tillståndärendet eller till följd av en åtgärd som avses i 1 § 3 punkten.

Tillståndsmyndigheten ska behandla det yrkande som avses i 2 mom., om inte detta medför betydande dröjsmål. Om yrkandet inte kan behandlas i samband med tillståndärendet, ska ersättning yrkas genom en separat ansökan hos tillståndsmyndigheten. I ett avgörande om separat behandling av ett ersättningsyrkande får ändring inte sökas genom besvär.

8 §

Separata ersättningsärenden

Oberoende av ett tidigare avgörande kan ersättning för sådana förluster av förmåner som inte förutsågs när tillståndet beviljades

yrkas genom ansökan hos tillståndsmyndigheten. Om det tillstånd som orsakat förlust av förmån har beviljats av den kommunala miljövårdsmyndigheten, riktas ansökan till myndigheten i fråga.

Genom separat ansökan yrkas även ersättning för

1) förlust av förmån till följd av en åtgärd för vilken tillstånd enligt denna lag inte krävs,

2) förlust av förmån som avses i 3 § 1 mom., när det inte är fråga om ett ärende som ska behandlas av tingsrätten, och

3) förlust av förmån som avses i 7 § 2 mom., om ersättningsyrkandet inte kan behandlas i samband med tillståndsärendet.

Ersättning för i 6 § 2 mom. avsedda förluster av förmåner till följd av dikning yrkas genom ansökan hos den kommunala miljövårdsmyndigheten.

Ett ärende som avses i 1 mom. ska inledas inom tio år från det att anmälan om slutförande gjordes, om inte en längre tid har angetts i tillståndet. Om byggnadsarbetet inte har slutförts före anmälan om slutförande, räknas tiden från det byggnadsarbetet slutfördes. Oberoende av tidsfristen kan ersättning dock sökas för skador som har orsakats av att anläggningen har rasat och för andra oförutsedda skador.

9 §

Förluster av förmåner som ska ersättas

Om inte annat föreskrivs på något annat ställe i denna lag, ska som i 1 § avsedd förlust av förmån följande ersättas:

1) förlust av förmån till följd av en sådan nyttjanderätt eller rätt att lösa in fast eller lös egendom som har beviljats med stöd av denna lag,

2) förlust, skada på eller försämring av fast eller lös egendom eller del av sådan egendom av annan än i 1 punkten nämnd orsak, hinder för eller försämring av möjligheterna att nyttja egendomen, minskning av dess avkastning, minskning av egendomens värde till följd av ovan nämnda omständigheter samt förlust av annan sådan förmån med förmögensvärde som har sin grund i äganderätten, inklusive kostnader för att flytta egen-

dom och omvandla den till egendom av annat slag,

3) sådan minskning av bruksvärdet eller minskning av värdet hos fast eller lös egendom som hör till samma ägare, som följer av en i 1 eller 2 punkten nämnd förlust av förmån, eller kostnader för att flytta eller återuppföra en byggnad eller annan egendom,

4) förlust av servituts- eller nyttjanderätt, nyttjanderätt till vattenkraft, fiskerätt eller därmed jämförlig annan särskild rätt, hinder för eller försämring av möjligheterna att nyttja egendomen samt förlust av annan förmån med förmögensvärde som grundar sig på sådan rätt, i fråga om arrenderätt dock endast till den del arrendatorn inte har rätt till nedsättning av arrendeavgiften enligt 21 §,

5) förlust som uppstått genom att byggnad eller annan anläggning, anordning eller materiel blivit delvis eller helt onyttig på grund av sådan förlust av förmån som avses i 4 punkten,

6) hinder för eller avsevärd försämring för dem som nyttjar förmånen i fråga av behövlig tillgång till vatten eller av annan sådan viktig möjlighet att nyttja ett vattenområde eller dess strand som inte grundar sig på äganderätt eller i 4 punkten avsedd särskild rätt,

7) hinder för eller försämring av möjligheterna att bedriva renskötsel eller yrkesmässigt fiske även i andra än ovan nämnda fall, och

8) avbrott i driften av rörelse på den fastighet som är föremål för åtgärden i fråga, samt kostnader för flyttning från fastigheten.

Om förlust av förmån som ska ersättas med stöd av 1 mom. orsakas av buller, skakning, strålning, ljus, värme, lukt eller annan motsvarande störning, tillämpas 12 § i miljöskadelagen.

Ägaren till ett område har inte rätt till ersättning för vatten som tas på området. Sådan försämrad tillgång till vatten som föranleds av vattentagning och drabbar ägaren eller den som med stöd av annan särskild rätt nyttjar grundvattnet betraktas dock som förlust av förmån som ska ersättas, om inte försämringen är ringa. Vid fastställande av ersättning för nyttjanderätt ska även markens värdestegring till följd av möjligheten att ta grundvattnet beaktas.

10 §

Hinder för eller försämring av allmän rätt att nyttja vattendrag

Som sådan förlust av förmån som ska ersättas enligt 9 § betraktas inte ett hinder för eller en försämring av möjligheterna till samfärdsel eller flottning i ett vattendrag i enlighet med det som föreskrivs i denna lag om den allmänna rätten att nyttja vattendrag, om inte något annat följer av 9 § 1 mom. 6 eller 7 punkten.

11 §

Ersättningens belopp

En sådan förlust av förmån som avses i 9 § 1 mom. 1—5 punkten ska ersättas till fullt belopp, om inte något annat följer av 4 mom. eller 12 §. Ersättning för överlåtelse av fast egendom eller del av sådan egendom eller för upplåtande av nyttjanderätt till fast egendom ska fastställas i enlighet med lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Om den åtgärd som orsakat förlust av förmån medför omedelbar nytta för egendom som hör till den som har rätt till ersättning och ersättningstagaren inte är skyldig att ta del i kostnaderna för projektet på den grunden, ska den nytta ersättningstagaren fått skäligen jämkad beaktas när ersättningen fastställs.

För förlust av förmån enligt 9 § 1 mom. 6—8 punkten ska ersättning fastställas efter omständigheterna med beaktande även av den nytta som projektet omedelbart medför för den som har rätt till ersättning, om denne inte ska ta del i kostnaderna för projektet.

När rätt att lösa in, ta i varaktigt bruk eller till vattenområde ändra ett markområde som tillhör någon annan beviljas, ska förlust av förmån som avser marken samt på den befintliga byggnader, anläggningar och anordningar ersättas till en och en halv gång dess värde. Också nyttjanderätt till vattenkraft eller förlust av vattenkraft ska ersättas till en och en halv gång dess värde. Förlust av för-

mån till följd av rätt att nyttja eller lösa in område som behövs för dike, vattenledning, vattentäkt eller avlopp ersätts dock enligt det som föreskrivs i 1 mom.

12 §

Inlösenskyldighet

När mark som tillhör någon annan genom en åtgärd som grundar sig på denna lag försätts varaktigt under vatten eller annan avsevärd bestående olägenhet orsakas för nyttjande av någon annans fastighet eller ett område som hör till den, kan det på ägarens yrkande bestämmas att fastigheten, samfälligheten eller en del av dem ska lösas in. Om en del av ett sådant område löses in eller om ägaren förlorar möjligheten att nyttja denna del och detta orsakar avsevärd bestående olägenhet för nyttjande av den återstående delen, ska på ägarens yrkande bestämmas att det område som olägenheten omfattar ska lösas in.

På samma sätt kan det på ägarens yrkande bestämmas att fast eller lös egendom som blir onyttig och för vilken ägaren med stöd av 9 § 1 mom. 3 eller 5 punkten har rätt att yrka ersättning ska lösas in, om det inte kan anses rimligt för ägaren att nöja sig med ersättning för förlusten av förmånen.

Den ersättning som betalas med stöd av denna paragraf utgör en och en halv gång värdet när egendom är sådan som avses i 11 § 4 mom.

13 §

Överenskommelse om ersättning

Parterna kan komma överens om betalningen av ersättning och ersättningens belopp samt om övriga omständigheter som gäller ersättningen. Överenskommelsen ska ingås skriftligen.

Om överenskommelsen gäller intecknad fast egendom eller egendom som är föremål för företagsinteckning, ska rättsinnehavarens godkännande av överenskommelsen inhämtas.

14 §

Förebyggande eller minskning av förlust av förmån genom särskilda åtgärder

Den ersättningsskyldige ska, om detta ska anses skäligt, i stället för att betala ersättning åläggas att på sin bekostnad vidta de åtgärder som behövs för att förebygga eller minska den förlust av förmån som enligt denna lag ska ersättas, om kostnaderna för dessa åtgärder inte oskäligt överstiger beloppet av den ersättning som ska betalas för förlusten av förmånen.

15 §

Säkerställande av tillgången till vatten

Om ett tillståndspliktigt vattenhushållningsprojekt förhindrar eller avsevärt försvårar uttaget av vatten, ska tillståndsmyndigheten på yrkande av den som har rätt till ersättning bestämma att den ersättningsskyldige i stället för att betala ersättning ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillgången till vatten.

För underhållet av anordningar och anläggningar som uppförts med stöd av 1 mom. svarar den som har rätt till ersättning, om inte tillståndsmyndigheten med beaktande av förhållandena bestämmer något annat.

Om anläggningen eller nyttjandet av en vattentäkt orsakar förlust av förmån enligt 1 mom., kan tillståndsmyndigheten i stället för ersättning bevilja den som har rätt till ersättning rätt att från vattentäkten få en vattenmängd som högst motsvarar hans eller hennes tidigare förbrukning. Detta får inte föranleda oskäligen kostnader och inte heller äventyra vattentäktens användningsändamål. Rätten gäller så länge vattentäkten används. För det vatten rättsinnehavaren får ska rättsinnehavaren betala ett pris som motsvarar vattnets andel i vattentäktens driftskostnader. För anläggandet och underhållet av den vattenledning som behövs svarar den ersättningsskyldige.

Om en åtgärd som avses i denna paragraf medför större nytta än den förlust av förmån som avses i 1 mom., kan tillståndsmyndigheten när den beslutar om åtgärden ålägga den

som har rätt till ersättning att efter vad som anses skäligt bidra till kostnaderna för åtgärden med högst en andel som motsvarar den nytta som åtgärden medför för honom eller henne.

16 §

Betalning av ersättning

I ett beslut om ersättningsskyldighet ska det anges när och hur ersättningen ska betalas och att fastställd ersättning ska betalas i ett för allt, om inte särskilda skäl kräver att ersättningen betalas periodiskt. På yrkande av ersättningstagaren kan det bestämmas att en av tillståndsmyndigheten godkänd säkerhet ska ställas för ersättning som betalas periodiskt.

I beslutet ska det anges när det är tillåtet att vidta sådana på beslutet grundade åtgärder som det ska betalas ersättning för.

Det ska bestämmas att en penningersättning i ett för allt ska betalas eller behörigen deponeras hos regionförvaltningsverket inom en tid som tillståndsmyndigheten bestämmer och innan den åtgärd som medför ersättningsskyldighet vidtas, om inte parterna avtalar något annat eller något annat följer av 3 kap. 17 § eller 11 kap. 18 § 2 mom. Ersättningen ska dock betalas senast ett år efter det att beslutet har vunnit laga kraft. Ersättningen ska betalas inom 30 dagar från det att beslutet om ersättning meddelats i situationer enligt 1 § 3 punkten och i fall som avses i 11 kap. 18 § 2 mom., om den verksamhet som anses i tillståndet har påbörjats.

Det ska anges att ersättning för sådan förlust av förmån som avses i 8 § 1 och 2 mom. ska betalas inom 30 dagar från den dag då beslutet vann laga kraft. När det gäller ersättningar som ska betalas periodiskt tillämpas tidsfristen på 30 dagar dock endast på de betalningsposter som hänförs sig till tiden före ersättningsbeslutet.

17 §

Ränta som ska betalas på ersättning

När ersättning för sådan förlust av förmån som avses i 8 § 1 och 2 mom. fastställs ska

det samtidigt anges att sex procents årlig ränta ska betalas från och med den dag då ersättningsyrkandet framställdes hos myndigheten eller handläggningen av ersättningsfrågan annars blev anhängig till och med förfallodagen.

Om en åtgärd som föranleder ersättnings-skyldighet får vidtas innan ersättningen fastställs, betalas eller deponeras eller om den redan har vidtagits på det sätt som avses i 1 § 3 punkten, ska det anges att sex procents årlig ränta ska betalas på ersättningen från och med den dag då åtgärden vidtogs till och med förfallodagen.

När det gäller ersättningar som ska betalas periodiskt tillämpas 1 och 2 mom. dock endast på de betalningsposter som hänför sig till tiden före ersättningsbeslutet.

På tjänstens vägnar ska det meddelas att dröjsmålsränta enligt räntelagen (633/1982) ska betalas på ersättningen för tiden efter förfallodagen.

18 §

Återbetalning av ersättning

Om ersättning har betalats utan grund eller till ett för stort belopp, har betalaren rätt att yrka på återbetalning genom en ansökan som riktas till tillståndsmyndigheten. Tillståndsmyndigheten eller besvärinstansen kan med hänsyn till ersättningens belopp och omständigheterna bestämma att ersättningen inte behöver återbetalas.

19 §

Ersättning som ska betalas för intecknad egendom

Om det bestäms att ersättning i ett för allt ska betalas för överlåtelse av en fastighet eller ett område som hör till en fastighet, för upplåten nyttjanderätt till fast egendom eller för någon åtgärd som annars med stöd av denna lag hänför sig till fast egendom och in-teckning har fastställts i egendomen, ska tillståndsmyndigheten samtidigt förordna att ersättningen, sedan beslutet vunnit laga kraft,

ska deponeras hos regionförvaltningsverket och fördelas så som det föreskrivs om köpesumman för utmätt egendom. Innehavaren av panträtt har lika rätt till det deponerade ersättningsbeloppet som denne hade till den pantsatta egendomen.

Det ska inte förordnas att ersättningen ska deponeras, om innehavaren av panträtt samtycker till att ersättningen inte deponeras. Inte heller ska det förordnas att ersättningen ska deponeras, om säkerhetens värde inte har minskat nämnvärt på grund av att den förlust av förmån som ska ersättas är ringa eller av någon annan liknande orsak.

Om ersättningen för förlust av förmån avser intecknad fast egendom och föranleds av en sådan åtgärd som kommer en annan fastighet som tillhör samma ägare eller ett till sin natur självständigt projekt till godo, ska det i samband med att tillstånd till åtgärden beviljas fastställas en ersättning som motsvarar förlusten av förmånen och bestämmas att ersättningen ska deponeras i enlighet med 1 och 2 mom.

20 §

Ersättning som en förmån som hör till egendomen

Om en ersättning som ska betalas periodiskt har fastställts för förlust av förmån som orsakas fast egendom eller en inrättning i vilken in-teckning kan beviljas, är ersättningen en som hör till egendomen och kan inte lösgröras från den.

21 §

Nedsättning av arrendeavgift

Om en arrendator av ett område förlorar besittningen till eller möjligheten att nyttja en del av det arrenderade området till följd av en åtgärd som avses i denna lag, har arrendatorn rätt till en sådan nedsättning av arrendeavgiften som motsvarar förlusten. Ärenden som gäller nedsättning av arrendeavgift behandlas vid tingsrätten.

22 §

Upphävande av ersättningsskyldighet

Om tillståndshavaren ska betala ersättning enligt 16 § 3 mom. eller en del av ersättningen innan åtgärden vidtas och tillståndshavaren sedan meddelar sig avstå från ett projekt som inte har påbörjats, kan tillståndsmyndigheten när den beslutar att tillståndet inte längre ska gälla på ansökan av tillståndshavaren upphäva den ersättningsskyldighet som ålagts i tillståndet.

14 kap.

Tillsyn och förvaltningstvång

1 §

Tillsynsmyndigheter

Den statliga tillsynsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Bestämmelser om förfarandena i samband med tillsynen över efterlevnaden av lagen och ordnandet av tillsynen kan utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

2 §

Myndighetsåtgärder vid lagstridiga förfaranden

Om denna lag eller villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden som meddelats med stöd av denna lag inte har iaktttagits, ska tillsynsmyndigheten med hänsyn till sakens natur

1) uppmana den som bryter mot villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden att upphöra med förfarandet,

2) hos tillståndsmyndigheten väcka ett förvaltningstvångsärende som avses i 4 §, eller

3) anmäla saken till polisen för förundersökning, om inte gärningen med beaktande av förhållandena ska anses vara ringa.

3 §

Rätt att få upplysningar och göra inspektioner

Tillsynsmyndigheten eller en av denna förordnad tjänsteman eller tjänsteinnehavare har rätt att i tillsynssyfte

1) utan hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet få nödvändiga upplysningar av myndigheter och verksamhetsutövare,

2) röra sig på annans område,

3) göra inspektioner och undersökningar, utföra mätningar och ta prover,

4) få tillträde till platser där verksamhet bedrivs,

5) kontrollera en verksamhets konsekvenser.

Sådan i 1 mom. avsedd rätt som inte är förenad med utövning av offentlig makt har också andra personer som tillsynsmyndigheten har förordnat.

I hemfridskyddade utrymmen får i 1 mom. avsedda åtgärder vidtas bara om det är nödvändigt för att skydda liv, hälsa, egendom, säkerhet eller miljön eller om tillsynsmyndigheten har grundad anledning att misstänka att det förekommit brott mot denna lag eller mot villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden som meddelats med stöd av den.

4 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Om någon bryter mot denna lag eller mot villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden som meddelats med stöd av den kan tillståndsmyndigheten

1) förbjuda honom eller henne att fortsätta eller upprepa överträdelsen,

2) ålägga honom eller henne att fullgöra sin skyldighet, eller

3) ålägga honom eller henne att rätta till det som har gjorts i strid med villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden.

Ett förbud eller åläggande kan meddelas även fastighetens nya ägare eller innehavare,

även om denne inte själv är ansvarig för att den lagstridiga situationen uppkommit.

5 §

Förfarandet i förvaltningstvångsärenden

Innan ett förbud eller åläggande meddelas ska den som förbudet eller åläggandet gäller ges tillfälle att bli hörd. Vid behov ska också andra parter, tillsynsmyndigheter och myndigheter som bevakar allmänt intresse höras.

Vid behandlingen av sådana förvaltningstvångsärenden som avses i 4 § iakttas i tillämpliga delar det som i denna lag föreskrivs om behandlingen av ansökningsärenden. Beslutet delges som bevislig delgivning enligt förvaltningslagen.

I fråga om ersättning till en part för de kostnader som behandlingen av ett ärende har orsakat parten tillämpas i tillämpliga delar förvaltningsprocesslagen (586/1996).

6 §

Avhjälpande av naturskador

Om en sådan åtgärd i anslutning till upp-
dämning eller vattenuttag som strider mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den eller om en försummelse av skyldigheter förorsakar eller innebär ett överhängande hot om en betydande negativ förändring i vattendrag eller grundvatten eller en naturskada som avses i 5 a § i naturvårdslagen ska tillståndsmyndigheten, utöver vad som bestäms i 4 §, ålägga den som orsakat olägenheten att vidta behövliga åtgärder för att förhindra negativa konsekvenser eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt eller att vidta hjälpåtgärder som avses i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009). Ärendet ska behandlas på det sätt som föreskrivs i 5 § i detta kapitel.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också naturskador som förorsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet genom andra än i 1 mom. nämnda åtgärder i strid med denna lag eller med bestämmelser och föreskrifter som har meddelats med stöd av den, eller genom försummelser.

Vid en bedömning av hur betydande den i 1 mom. avsedda negativa förändringen i vattendrag och grundvatten är ska bland annat de omständigheter beaktas som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom projektets influensområde enligt vad som har angetts i den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen.

Närmare bestämmelser om bedömningen av hur betydande en negativ förändring är och om omständigheter som ska beaktas vid bedömningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Underrättande av naturskador

Den som orsakat olägenheter eller skador som avses i 6 § eller överhängande hot om sådana ska utan dröjsmål underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om ärendet och vidta behövliga åtgärder för att förhindra olägenheterna eller skadorna eller begränsa dem så att de blir så små som möjligt.

8 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Tillståndsmyndigheten ska, om det inte är uppenbart onödigt, förena ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av 4 eller 6 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller om att verksamheten avbryts. Tillsynsmyndigheten kan ges rätt att utföra den behövliga åtgärden.

I ett ärende som gäller vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande tillämpas viteslagen (1113/1990), om inte något annat följer av denna lag. I fråga om betalning av den kommunala miljövårdsmyndighetens kostnader när denna har getts rätten till tvångsutförande ska 17 § i viteslagen tillämpas på samma sätt som i ett ärende där beslut om tvångsutförande har fattats av en kommunal myndighet.

9 §

Anläggningar utan ägare

Om underhållet av en anläggning som avses i 2 kap. 9 § 1 mom. försummas och det inte är känt eller utan svårighet kan redas ut vem som är anläggningens ägare eller vem som annars har ansvaret för den, får tillsynsmyndigheten på ansökan ge en tillsynsmyndighet rätt att på statens bekostnad vidta behövliga åtgärder för att undanröja olägenheten eller faran. Tillsynsmyndigheten kan på ansökan av en tillsynsmyndighet bestämma att de kostnader som staten orsakats av åtgärderna helt eller delvis ska drivas in hos den som försummat underhållet, om det senare framgår vem denne är.

I fråga om behandlingen av ett ärende som gäller olägenhet eller fara tillämpas i tillämpliga delar det som föreskrivs i 11 kap. I fråga om verkställigheten tillämpas 15 kap. 8 §.

10 §

Tillsynsmyndighetens omedelbara åtgärder

Om en åtgärd eller försummelse i strid med denna lag eller i strid med villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud eller förordnanden som meddelats med stöd av den kan medföra omedelbar olägenhet eller fara för säkerhet, hälsa eller något annat viktigt allmänt intresse eller avsevärd fara för annans egendom, får tillsynsmyndigheten vidta behövliga åtgärder för att undanröja olägenheten eller faran.

Tillsynsmyndigheten ska efter en åtgärd som avses i 1 mom. utan dröjsmål inleda ett sådant ärende om förvaltningstvång som avses i 4 § 1 mom., om inte detta är onödigt.

11 §

Avbrytande av verksamhet

Tillsynsmyndigheten kan avbryta verksamhet som avses i 2 kap. 15 §, om verksamheten är uppenbart lagstridig. Tillsynsmyndigheten ska efter avbrytandet utan dröjsmål inleda ett sådant ärende om förvaltningstvång

som avses i 4 § 1 mom., om inte detta är onödigt.

Tillsynsmyndigheten kan besluta att en tjänsteman eller tjänsteinnehavare i dess tjänst meddelar det förordnande som avses i 1 mom.

12 §

Handräckning

Polisen är skyldig att ge handräckning för att säkerställa efterlevnaden av denna lag och villkor, bestämmelser, ålägganden, förbud och förordnanden som har meddelats med stöd av den. Samma skyldighet har tull- och gränsbevakningsmyndigheterna, var och en inom sitt behörighetsområde.

13 §

Åtgärder med anledning av anmälan om slutförande

Den statliga tillsynsmyndigheten ska offentliggöra en inkommen anmälan om slutförande genom offentlig kungörelse på anslagstavlorna i kommunerna inom projektets influensområde, om projektet i fråga har betydande eller vittgående miljökonsekvenser. En annons om offentliggörandet av kungörelsen ska ingå i åtminstone en tidning med allmän spridning inom projektets influensområde.

Tillsynsmyndigheten kan med anledning av anmälan förrätta en inspektion enligt 39 § i förvaltningslagen eller vidta andra åtgärder som avses i 3 § för att utreda huruvida projektet har genomförts enligt tillståndsvillkoren.

14 §

Rätt att inleda ärenden

Om ett ärende som avses i 4 eller 6 § inte har inletts på tillsynsmyndighetens initiativ, kan ärendet väckas skriftligen av

1) en part,

2) en registrerad förening eller stiftelse vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars stadgeenliga verksamhetsområde miljökonsekvenserna i fråga uppträder,

3) den kommun där vattenhushållningsprojektet är placerat eller av en annan kommun inom vars område projektets miljökonsekvenser uppträder,

4) en myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet.

15 kap.

Sökande av ändring och verkställande av beslut

1 §

Sökande av ändring

Ändring i beslut som tillståndsmyndigheten, den statliga tillsynsmyndigheten eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag och i beslut som har meddelats vid en dikningsförrättning söks genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol i enlighet med förvaltningsprocesslagen. Besvär över den avgift som tas ut för behandlingen av ett ärende anförs i samma ordning som besvär över huvudsaken.

En besvärsskrift som avser ett tillståndsbeslut och beviljande av rätt samt bilagorna till besvärsskriften ska inom 30 dagar från delfående av beslutet lämnas till den myndighet som fattat beslutet. En besvärsskrift som avser ett beslut som meddelats vid en dikningsförrättning eller i ett förvaltnings tvångsärende och dess bilagor ska dock tillställas Vasa förvaltningsdomstol.

Rättelse i beslut som tillsynsmyndigheten har meddelat enligt 3 kap. 11 § 3 mom. eller i beslut som fiskerimyndigheten har meddelat enligt 3 kap. 15 § 1 och 2 mom. kan sökas skriftligen hos tillståndsmyndigheten inom 30 dagar efter det att beslutet har meddelats. Ändring i beslut med anledning av rättelseyrkande söks enligt vad som föreskrivs i 1 mom.

2 §

Besvärsrätt

Ändring i beslut som meddelats med stöd av denna lag får sökas av

1) en part,

2) en registrerad förening eller stiftelse vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna i fråga uppträder,

3) den kommun där vattenhushållningsprojektet är placerat eller av en annan kommun inom vars område projektets miljökonsekvenser uppträder,

4) den statliga tillsynsmyndigheten samt den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten i den kommun där projektet är placerat och kommunerna inom projektets influensområde,

5) någon annan i 11 kap. 9 § avsedd myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet,

6) sametinget, om ett vattenhushållningsprojekt genomförs inom samernas hembygdsområde eller vars verkningar utsträcker sig till det och projektet kan påverka samernas rättigheter som urfolk.

3 §

Hörande med anledning av besvär

Den myndighet som har meddelat beslutet ska offentliggöra besvär genom att under minst 14 dagar kungöra dem på sin anslagstavla och på anslagstavlorna i kommunerna inom projektets influensområde. Besvärshandlingarna ska hållas framlagda i kommunerna i fråga under kungörelsetiden.

Myndigheten ska ge den som ansöker om tillstånd, de parter som saken särskilt berör samt de myndigheter som bevakar allmänna intressen möjlighet att avge bemötande med anledning av besvären, om detta inte är uppenbart onödigt. Sametinget ska ges möjlighet att avge bemötande med anledning av besvären, om ett vattenhushållningsprojekt genomförs inom samernas hembygdsområde eller dess verkningar utsträcker sig till det

och projektet kan påverka samernas rättigheter som urfolk.

Uppgifter om att besvär anförts ska för avgivande av bemötande meddelas så som föreskrivs i förvaltningslagen. Samtidigt ska myndigheten meddela var besvärshandlingarna är framlagda och till vem bemötandena kan lämnas inom den tid som satts ut för avgivande av bemötande.

Den myndighet som har fattat beslutet ska utan dröjsmål, dock senast inom 30 dagar från utgången av den tid som satts ut för avgivande av bemötande, lämna Vasa förvaltningsdomstol besvärshandlingarna, bemötandena och övriga beslutshandlingar samt vid behov sitt utlåtande i ärendet.

När ett beslut som har meddelats vid en dikningsförrättning har överklagats, ska Vasa förvaltningsdomstol för handläggningen av besvärssärendet beställa de handlingar som har uppstått vid dikningsförrättningen. Förvaltningsdomstolen ska ge parterna och myndigheterna möjlighet att avge bemötande i enlighet med som föreskrivs i 2 och 3 mom. Förvaltningsdomstolen ska offentliggöra besvär genom att under minst 14 dagar kungöra dem på de berörda kommunernas anslagstavlor.

4 §

Förfarandet i fullföljdsdomstolen

Vasa förvaltningsdomstol kan vid behov ge tillståndsmyndigheten eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten tillfälle att ge ett utlåtande om besvären.

Utöver det som i förvaltningsprocesslagen föreskrivs om syn kan Vasa förvaltningsdomstol eller, på förordnande av den, ordföranden för eller en ledamot som hör till den sammansättning som avgör ärendet, eller ärendet föredragande förrätta inspektion på platsen.

I fråga om besvär som gäller dikningsförrättningar tillämpas inte andra meningen i 74 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen.

5 §

Meddelande av beslut

Vasa förvaltningsdomstols beslut i ett ansökningsärende enligt denna lag ges efter anslag. Parterna anses ha fått del av beslutet när det gavs. Ett meddelande om beslutet ska dessutom utan dröjsmål anslås på anslagstavlan i den kommun där projektet är placerat samt på anslagstavlor i kommunerna inom projektets influensområde.

Beslutet ska ges till ändringssökanden och en kopia av beslutet till de parter som har bett om en sådan samt i ett tillståndsärende till den projektansvarige, om denne inte har sökt ändring. Bestämmelser om hur kopior av beslut lämnas till myndigheterna kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vasa förvaltningsdomstols beslut i ett förvaltningsstvångsärende enligt denna lag ska delges som bevislig delgivning enligt förvaltningslagen.

6 §

Sökande av ändring i Vasa förvaltningsdomstols beslut

Ändring i Vasa förvaltningsdomstols beslut söks hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

Besvär över en förvaltningsdomstols beslut som gäller tillstånd till förberedelser och över en förvaltningsdomstols beslut som enbart gäller verkställighet och där verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen endast i samband med huvudsaken.

I fråga om behandlingen av ärendet i högsta förvaltningsdomstolen gäller i tillämpliga delar det som föreskrivs i 4 § och 5 § 2 och 3 mom. om Vasa förvaltningsdomstol.

7 §

Verkställighet av beslut som inte har vunnit laga kraft

På beslut som fattas med stöd av denna lag tillämpas inte det som i 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen föreskrivs om verkställighet av beslut som inte har vunnit laga kraft.

Vasa förvaltningsdomstol kan på sökandens begäran i sitt beslut i huvudsaken fastställa att projektet får inledas enligt tillståndsbeslutet trots att besvär anförts. Det kan förordnas att beslutet ska verkställas helt eller delvis eller vid en viss tidpunkt, om det visas att det finns grundad anledning att inleda verksamheten, verkställigheten inte gör ändringssökandet onödigt och sökanden ställer godtagbar säkerhet för ersättning av de förluster av förmåner och de kostnader som en upphävning av beslutet eller en ändring av tillståndsvillkoren kan medföra. Säkerheten ställs hos regionförvaltningsverket. Kravet på ställande av säkerhet gäller inte staten och dess inrättningar och inte heller kommuner och samkommuner.

Högsta förvaltningsdomstolen kan besluta att förordnandet om verkställighet ska upphöra att gälla.

8 §

Verkställighet av beslut som gäller förvaltningsvång

Tillståndsmyndigheten kan på grund av ärendets brådskande natur eller av andra särskilda orsaker bestämma att ett beslut som avses i 14 kap. 4 § ska iakttas trots att ändring har sökts.

Fullföljdsdomstolen kan på motsvarande sätt bestämma att ett överklagat beslut ska verkställas innan ärendet avgörs eller att ett förordnande om verkställighet ska upphöra att gälla.

9 §

Verkställighet av beslut som gäller kontroll

När en myndighet godkänner en kontrollplan som förelagts den kan myndigheten bestämma att beslutet ska iakttas trots att rättelse har yrkats eller ändring sökts.

I fråga om fullföljdsdomstolens behörighet att bestämma om verkställigheten av ett beslut gäller det som föreskrivs i 8 § 2 mom.

16 kap.

Straffbestämmelser

1 §

Miljöbrott och allmänfarliga brott

Bestämmelser om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag finns i 48 kap. 1—4 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för sabotage, grovt sabotage, vållande av allmän fara eller grovt vållande av allmän fara genom åstadkommande av översvämning finns i 34 kap. 1, 3, 7 och 8 § i strafflagen.

2 §

Tillståndsförseelse enligt vattenlagen

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1) påbörjar ett projekt som avses i 3 kap. 2 eller 3 § eller 5 kap. 3 § utan tillstånd av tillståndsmyndigheten,

2) genomför ett projekt i strid med tillståndet eller försummar att iakttä tillståndsvillkoren,

3) äventyrar de naturliga förhållandena i de typer av vattennatur som avses i 2 kap. 11 § 1 mom. utan sådant undantag som beviljats av tillståndsmyndigheten,

4) försummar att slutföra ett tillståndspliktigt projekt på ett sätt som kan medföra olägenhet eller fara för någon annan eller för någon annans egendom,

5) försummar sin skyldighet enligt lag eller tillstånd att underhålla en damm, anläggning, anordning eller vall i eller utanför ett vattendrag,

6) försummar sin skyldighet enligt lag eller tillstånd att underhålla ett dike, en vattenledning eller ett avlopp,

7) försummar sin skyldighet enligt lag eller tillstånd att underhålla en farled, eller

8) påbörjar ett projekt som avses i 5 kap. 4 § utan något beslut som meddelats vid en dikningsförrättning eller genomför ett projekt i strid med ett beslut som meddelats vid en dikningsförrättning,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *tillståndsförseelse enligt vattenlagen* dömas till böter.

3 §

Brott mot vattenlagen

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1) i strid med 2 kap. 10 § hindrar vattnets fria lopp i en rännil eller ett dike så att gärningen kränker ett enskilt intresse mer än i ringa mån,

2) i strid med 4 kap. 3 § tar ytvatten från någon annans vattenområde eller i strid med 4 kap. 4 § tar grundvatten från någon annans område,

3) utan laglig rätt hindrar samfärd i ett vattendrag, flottning av virke eller annan sådan användning av ett vatten- eller jordområde som har sin grund i denna lag eller i ett tillstånd eller en rätt som meddelats med stöd av den,

4) missbrukar flottarens rättigheterna enligt 9 kap. 5 och 6 § eller handlar i strid med bestämmelserna i flottningsstadgan,

5) bedriver verksamhet i strid med ett beslut som den kommunala miljövårdsmyndigheten meddelat med stöd av 4 kap. 2 § eller 5 kap. 5 eller 9 §,

6) i strid med 2 kap. 3—8 § färdas i ett vattendrag, tar vatten, placerar en anläggning på någon annans vattenområde eller vidtar en åtgärd som avses i 2 kap. 6 §, eller

7) försummar att underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om en åtgärd i enlighet med det som föreskrivs i 2 kap. 15 § eller 5 kap. 6 §,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *brott mot vattenlagen* dömas till böter.

4 §

Åtalsrätt

Allmänna åklagaren får inte väcka åtal för en i 2 och 3 § avsedd gärning genom vilken endast ett enskilt intresse eller rätt har kränkts, om inte målsäganden anmäler gärningen till åtal.

5 §

Den statliga tillsynsmyndighetens rätt att föra talan

I ett brottmål som gäller en gärning som är straffbar enligt detta kapitel kan den statliga tillsynsmyndigheten föra målsägandens talan, om ett allmänt intresse har kränkts.

17 kap.

Fastighetsrättsliga bestämmelser

1 §

Anmälan om inlösen

Ett beslut genom vilket det har beviljats rätt eller förelagts skyldighet att lösa in en fastighet eller ett outbrutet område av en fastighet, ett för flera fastigheter samfällt område eller ett outbrutet område av ett sådant område eller ett biområde som avses i 2 § 2 mom. i fastighetsregisterlagen (392/1985) ska av tillståndsmyndigheten utan dröjsmål anmälas till inskrivningsmyndigheten för anteckning i lagfarts- och inteckningsregistret.

När inlösenbeslutet har vunnit laga kraft och den ersättning som fastställts i beslutet har betalats till ägaren eller deponerats på behörigt sätt, ska tillståndsmyndigheten underrätta inskrivningsmyndigheten om detta.

2 §

Övergång av äganderätten

Äganderätten till ett område som lösts in med stöd av denna lag övergår till mottagaren när en anteckning om avslutad inlösen har gjorts i lagfarts- och inteckningsregistret.

Inskrivningsmyndigheten ska underrätta den behöriga fastighetsregisterföraren om att den anteckning som avses i 1 mom. har gjorts.

3 §

Fastighetsbildning i fråga om ett inlöst område

Ett inlöst outbrutet område av en fastighet, ett för flera fastigheter samfällt område eller ett outbrutet område av ett sådant område eller ett biområde bildas till en fastighet genom styckning på det sätt som föreskrivs i fastighetsbildningslagen (554/1995).

Styckningsförrättningen inleds när inskrivningsmyndighetens underrättelse enligt 2 § 2 mom. har nått fastighetsregisterföraren.

4 §

Panträtt och andra rättigheter

Ett inlöst område blir fritt från belastande panträtt vid den tidpunkt som avses i 2 § 1 mom. Inskrivningsmyndigheten ska göra anteckningar om vilka objekt inteckningarna gäller och från vilka de avlyfts.

Om någon annan rättighet som avser en fastighet inte kan bibehållas till följd av genomförandet av ett projekt, eller om utnyttjandet av rättigheten avsevärt försvåras, och rättighetens innehavare yrkar att den ska lösas in, ska tillståndsmyndigheten i inlösenbeslutet fastställa att rättigheten ska sluta gälla vid den tidpunkt då beslutet vunnit laga kraft och ersättningen för förlusten av rättigheten betalats eller deponerats på behörigt sätt.

5 §

Införande av uppgifter i fastighetsdatasystemet

Tillståndsmyndigheten ska se till att en anteckning görs i fastighetsdatasystemet i fråga om ett sådant lagakraftvunnet beslut genom vilket det har beviljats rätt att

1) anlägga bädd eller uppföra annan anläggning på annans mark,

2) sätta annans område varaktigt under vatten,

3) använda vattenkraft som tillhör annans fastighet eller samfällt område,

4) annars fortgående utnyttja annans fasta egendom.

I fastighetsdatasystemet ska det dessutom göras en anteckning om

1) ett lagakraftvunnet beslut genom vilket ett område har avsatts till skyddsområde eller användningen av området annars begränsats,

2) en för ett tillstånd behövlig överenskommelse som gäller en enskild fastighet och som ger sökanden av tillståndet rätt att sätta annans område varaktigt under vatten.

En anteckning ska också göras om ett lagakraftvunnet beslut genom vilket en nyttjanderätt eller en begränsning av nyttjandet har ändrats.

Om rätten gäller rätt att lägga dike, vattenledning eller avlopp på annans mark, att hålla en mindre anordning eller anläggning på annans område eller annan sådan nyttjanderätt eller begränsning av nyttjandet som hänför sig till endast en ringa del av en fastighet, antecknas beslutet inte i fastighetsdatasystemet.

I fastighetsdatasystemet kan det även antecknas beslut som den kommunala miljö- och värdsmyndigheten meddelat och beslut som meddelats vid en dikningsförrättning. Den statliga tillsynsmyndighet som beslutat att en dikningsförrättning ska hållas ser till att det beslut som meddelats vid dikningsförrättningen antecknas i fastighetsdatasystemet.

6 §

Fastighetsförrättning

Om de uppgifter som avses i 5 § inte kan antecknas i fastighetsdatasystemet utan särskild utredning, ska lantmäteribyrån på ansökan av tillståndsmyndigheten förordna att fastighetsförrättning ska verkställas. På förrättningen tillämpas bestämmelserna om fastighetsbestämning i fastighetsbildningslagen.

Kostnaderna för förrättningen betalas av den som beviljats den rätt som ska antecknas i fastighetsdatasystemet eller på vars ansökan nyttjandet av fastigheten har begränsats. Om fastighetsförrättningen behövs för en utred-

ning som är viktig från allmän synpunkt, verkställs förrättningen på statens bekostnad.

7 §

Rättigheter och skyldigheter vid ägarbyten

Om en fastighet eller ett projekt, till vars förmån det har beviljats ett tillstånd eller en rättighet som avses i denna lag eller för vars räkning det har deltagits i en åtgärd som har medfört nytta för fastigheten, övergår till någon annan, övergår till denne även de rättigheter och skyldigheter som har hört till den som har beviljats tillståndet eller rättigheten eller som har deltagit i åtgärden.

Rättigheter som meddelats med stöd av denna lag och som avser en fastighet eller annan egendom som tillhör någon annan förblir i kraft trots ett ägarbyte.

Om ett tillstånd eller en rätt till vattenreglering eller uttag av vatten överförs till någon annan, ska förvärvaren underrätta den statliga tillsynsmyndigheten om överföringen. En anmälan om överföringen ska också göras om tillståndet innehåller en fiskevårdsskyldighet.

8 §

Beviljande av nyttjanderätt

Tillståndsmyndigheten kan på ansökan bevilja sökanden en sådan nyttjanderätt som avses i 2 kap. 12 och 13 §, om

1) sökanden har beviljats tillstånd enligt denna lag,

2) sökanden på annat sätt än med stöd av denna lag har fått rätt till det område som projektet förutsätter, men området med anledning av tvist, konkurs eller utsökning eller av annan orsak frångått den som området ansågs tillhöra när tillståndet beviljades, och

3) nyttjanderätten anses nödvändigt med beaktande av projektets art och betydelse.

Om en rätt till vattenkraft som har tagits i bruk för ett kraftverk har gått förlorad såsom nämns i 1 mom. 2 punkten, kan tillståndsmyndigheten på ansökan bevilja kraftverkets ägare en sådan ständig nyttjanderätt till vattenkraften som avses i 8 kap. 5 §. Ett tillstånd att bygga kraftverk förblir gällande trots att

rätten till vattenkraften eller till ett område som ska tas i bruk för kraftverket helt eller delvis gått förlorad av ovan nämnd orsak.

Den som beviljas ovan i 1 eller 2 mom. avsedd nyttjanderätt ska samtidigt åläggas att betala ersättning för nyttjanderätten så som förskrivs i 13 kap.

9 §

Säkerställande av en rätt som grundar sig på överenskommelse

När rätten till en åtgärd för vilken det kan beviljas tillstånd med stöd av denna lag grundar sig på en överenskommelse mellan parterna, kan dock tillstånd på ansökan beviljas för säkerställande av att rätten ifråga består också mot en ny ägare av fastigheten.

Bestämmelser om stiftande av servitut finns i fastighetsbildningslagen.

10 §

Byggnad eller inrättning på annans mark

Det som i denna lag föreskrivs om fastigheter gäller i tillämpliga delar även sådana byggnader eller inrättningar på annans mark som jämte besittningsrätten till marken kan överlåtas utan markägarens hörande.

11 §

Ägoreglering

Tillståndsmyndigheten ska sända ett laga-kraftvunnet tillståndsbeslut till lantmäteribyrån, om

1) en nyttjanderätt som avses i 6 kap. 6 § beviljas genom beslutet,

2) genomförandet av det projekt som beslutet avser innebär att ägorna splittras eller blir mindre, att förbindelser avbryts eller försvåras eller att någon annan motsvarande olägenhet orsakas enligt vad som avses i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragssprojekt.

Om det område som avses i 6 kap. 6 § och som sätts under vatten hör till en annan fastighet än ett allmänt område eller till ett annat samfällt område än samfälld skog och det

område som sätts under vatten gränsar till ett samfällt vattenområde med annan registerenhet, ska området ifråga fogas till det angränsande vattenområdet så att det blir en del av det.

Vid behandlingen av ärendet ska bestämmelserna om ägoreglering i lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt och bestämmelserna i 133 § 2 mom., 133 a och 134 § i fastighetsbildningslagen iakttas.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Uppgifter som ska antecknas i datasystemet för miljövärdsinformation

I det datasystem för miljövärdsinformation som avses i 27 § i miljöskyddslagen ska uppgifter antecknas om beslut som tillståndsmyndigheten, Vasa förvaltningsdomstol och högsta förvaltningsdomstolen har meddelat med stöd av denna lag.

I datasystemet för miljövärdsinformation kan dessutom uppgifter antecknas om

1) beslut som den kommunala miljövärdsinformation har meddelat med stöd av denna lag,

2) beslut som har meddelats vid dikningsförrättningar,

3) anmälningar till tillsynsmyndigheterna,

4) avgöranden som tillståndsmyndigheten meddelat med stöd av motsvarande äldre lagstiftningen.

I datasystemet kan parternas identifierings- och kontaktuppgifter antecknas. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas i datasystemet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Införande av uppgifter

Anteckningen i datasystemet för miljövärdsinformation görs av den myndighet som avgjort ärendet. Om ett ärende har avgjorts vid en dikningsförrättning, görs anteckningen

av den statliga tillsynsmyndighet som förordnat att en dikningsförrättning ska hållas.

Den statliga tillsynsmyndigheten ska också göra anteckning om ändring av en offentlig farled som avses i 10 kap. 4 § 2 mom. i datasystemet för miljövärdsinformation.

För anteckningar som har sin grund i beslut som Vasa förvaltningsdomstol eller högsta förvaltningsdomstolen meddelat ansvarar den myndighet som avses i 1 mom.

3 §

En myndighets rätt att få uppgifter avgiftsfritt

Tillståndsmyndigheten, den statliga tillsynsmyndigheten och den kommunala miljövärdsinformation har oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få sådana uppgifter ur datasystemet för miljövärdsinformation som behövs för skötseln av uppgifter som avses i denna lag.

4 §

Åtgärder för avvärjande av fara

Om exceptionella naturförhållanden eller någon annan övermäktig händelse leder till översvämning eller annan sådan förändring i vattendrag eller dess vattenförhållanden som kan orsaka allmän fara för människors liv, säkerhet eller hälsa eller stor skada för enskilda eller allmänna intressen, ska tillståndsmyndigheten ålägga den statliga tillsynsmyndigheten eller den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet att vidta nödvändiga temporära åtgärder för att avvärja faran eller begränsa skadorna. Åläggandet kan meddelas oberoende av vad som föreskrivs i denna lag eller bestäms i tillstånd eller beslut som meddelats med stöd av den.

Om det för att genomföra ett vattenhushållningsprojekt för vilket det har beviljats tillstånd krävs brådskande temporära åtgärder på grund av att torka, översvämning, ras, is eller någon annan exceptionell omständighet hotar projektet, kan tillståndsmyndigheten på ansökan ge den som ansvarar för vattenhushållningsprojektet rätt att vidta de åtgärder som behövs för att hindra negativa följder.

Ansökan om meddelande av ett åläggande som avses i 1 mom. kan göras av den statliga tillsynsmyndigheten. Om ärendets brådskan- de natur eller andra vägande omständigheter så kräver, kan en ansökan som avses i 1 och 2 mom. behandlas utan att bestämmelserna om behandling av ansökningsärenden i 11 kap. iakttas. Ett sådant beslut av till- ståndsmyndigheten som avses i 1 och 2 mom. får verkställas även om det överkla- gas.

5 §

Förhindrande av skada som orsakas av is

Ägare till inrättningar eller anläggningar, flottare samt statliga myndigheter har i syfte att förhindra skada eller olägenhet som orsa- kas av isbildning eller is rätt att spränga is, uppställa tillfälliga bommar och vidta andra nödvändiga åtgärder.

Vid sprängning av ishinder ska nödvändig försiktighet iakttas. Sprängningen ska utföras så att allmänna eller allmänt använda vin- tervägar inte utan tvingande skäl avskärs el- ler fiskbeståndet nämnvärt skadas. Polisen och den statliga tillsynsmyndigheten ska un- derrättas om sprängningen.

6 §

Förlust av förmån till följd av åtgärder för avvärjande av fara och förhindrande av ska- da

Förlust av förmån som direkt har drabbat egendom till följd av åtgärder som avses i 4 § 1 mom. ska ersättas av statens medel. Såsom skada som ska ersättas betraktas inte sådan förlust av förmån som orsakas av förlust av vattenkraft. Om den som har rätt till ersätt- ning har dragit nytta av en i 4 § 1 mom. av- sedd händelse eller av åtgärder för avvärjan- de av fara, kan ersättningen jämkas efter vad som är skäligt.

Förlust av förmån till följd av en åtgärd som avses i 4 § 2 mom. och 5 § ska ersättas på ansökan. Ersättningsskyldig är den som utför åtgärden.

7 §

Undersökningstillstånd

Om det inte avtalas om saken, kan till- ståndsmyndigheten på ansökan bevilja rätt att på annans område utföra sådana undersök- ningar av jordmånen, vattenmängden och an- dra förhållanden som behövs för att utreda konsekvenserna av eller möjligheterna att genomföra ett i denna lag avsett projekt eller för att utröna grundvattentillgångarna (*un- dersökningstillstånd*). Närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan och de ut- redningar som ska fogas till ansökan kan ut- färdas genom förordning av statsrådet.

Undersökningarna ska utföras på ett sådant sätt att de orsakar så lite olägenhet som möj- ligt för områdets ägare och användningen av området. Om inte något annat följer av sär- skilda skäl, ska områdets ägare eller inneha- vare underrättas om undersökningen på för- hand.

Ägaren till eller innehavaren av det område som är föremål för ansökan om undersök- ningstillstånd ska höras med anledning av ansökan. Undersökningstillstånd beviljas för viss tid och i tillståndet ska det ingå behövli- ga villkor för att undvika olägenheter. Förlust av förmån till följd av undersökningsarbetet ska ersättas.

Ett beslut om undersökningstillstånd får verkställas även om det överklagas. Full- följdinstansen kan förordna att arbetena ska avbrytas eller begränsas. Besvär som gäller undersökningstillstånd ska behandlas i brådskan- de ordning.

8 §

Meningsskiljaktigheter som ska avgöras av tillståndsmyndigheten

Tillståndsmyndigheten avgör på ansökan meningsskiljaktigheter som gäller behovet av tillstånd, tillämpningen av tillståndsvillkoren, genomförandet av ett projekt eller under- hållsskyldigheten, avlägsnandet av en inrätt- ning eller en anläggning eller återställandet av förhållandena, om avgörandet uppenbarli- gen kommer att påverka även andras än kärandens eller svarandens rätt eller fördel.

Om ett ärende som avses i 1 mom. har väckts vid tingsrätten, ska tingsrätten överföra ärendet till tillståndsmyndigheten till den del som avses i 1 mom. Ett ersättningsyrkande får inte avgöras av tingsrätten förrän en meningsskiljaktighet som avses i 1 mom. har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

9 §

Meningsskiljaktigheter som gäller nyttjande eller äganderätt

Om parterna blir oense om den nyttjande- eller äganderätt som beviljandet av ett tillstånd eller en rätt kräver, ska tillståndsmyndigheten, om den inte kan avgöra frågan såsom en prejudiciell fråga i samband med behandlingen av ansökan, genom sitt beslut anvisa parterna att inom utsatt tid väcka talan vid tingsrätt eller, om ärendet med stöd av 281 § i fastighetsbildningslagen ska avgöras vid en fastighetsförrättning, ansöka om en sådan förrättning.

Ett i 1 mom. avsett beslut hindrar inte fortsatt behandling av ansökan och avgörande av tillståndsärendet, om inte tillståndsmyndigheten anser att det föreligger vägande skäl att skjuta upp behandlingen tills meningsskiljaktigheten är avgjord.

10 §

Utlåtande av tillståndsmyndigheten

Om en allmän domstol handlägger ett tviste- eller brottmål som inte kan avgöras utan särskilda insikter i vattenhushållningsärenden, ska domstolen inhämta utlåtande av den tillståndsmyndighet inom vars verksamhetsområde vattenförhållandena påverkas.

11 §

Verkställighet av beslut i vissa fall

Om det i ett lagakraftvunnet beslut som meddelat med stöd av denna lag bestäms om nyttjande- eller lösningsrätt eller om ersättningar eller skyldigheter som avses i 13 kap., ska det som föreskrivs om verkställighet av

en lagakraftvunnen dom tillämpas i tillämpliga delar på beslutet till dessa delar.

12 §

Avgifter för behandlingen av ett ärende

För behandlingen hos tillståndsmyndigheten och hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten av ett ärende som avses i denna lag kan det tas ut en avgift. Ingen avgift tas ut för behandling av ett ärende som har inletts på initiativ av en myndighet eller på initiativ av en part som orsakats olägenhet. För behandling av ett ärende som har inletts på yrkande av någon annan får det tas ut en avgift, om det ska anses uppenbart att ärendet har väckts utan grund.

Den avgift som staten tar ut fastställs enligt lagen om grunderna för avgifter till staten och med stöd av den utfärdad förordning av statsrådet samt förordning av miljöministeriet. Den avgift som en kommun tar ut fastställs enligt den taxa som kommunen godkänner. Grunderna för den taxa som kommunen har godkänt ska i tillämpliga delar överensstämma med lagen om grunderna för avgifter till staten.

Tillståndsmyndigheten kan besluta att en förskottsavgift ska betalas för handläggningskostnader som avses i 1 mom. och samtidigt bestämma att behandlingen av ärendet inte fortsätter förrän betalning skett eller godtagbar säkerhet för betalningen ställts. Förskottsavgiften ska grunda sig på en uträkning som gjorts av tillståndsmyndigheten.

Avgift för beslut enligt 3 kap. 11 § 3 mom. och 15 § som en av tillståndsmyndigheten förordnad myndighet meddelar kan tas ut i enlighet med det som föreskrivs i 1 mom.

13 §

Indrivning av vissa avgifter

Följande avgifter är direkt utsökbara:

- 1) fiskerihushållningsavgiften,
- 2) avgifter som med stöd av 5 kap. 27 § tas ut av medlemmarna i en dikningssammanslutning,
- 3) avgifter som med stöd av 6 kap. 12 § tas ut av medlemmarna i en sammanslutning

som bildats för bestående ändring av medelvattenståndet, och

4) förskottsavgifter som avses i 5 kap. 39 § 3 mom. och 12 § 3 mom. i detta kapitel.

Vid indrivningen av de avgifter som avses i 1 mom. ska det iakttas som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Grundbesvär över debiteringen ska dock anföras hos Vasa förvaltningsdomstol.

14 §

Lämnande av uppgifter som berör havsskyddet

Miljöministeriet eller en av ministeriet förordnad myndighet ska lämna uppgifter om tillstånd som berör havsskyddet och som beviljats med stöd av denna lag samt om utredningar kring tillstånden i enlighet med det som föreskrivs i 13 § 1 mom. i havsskyddslagen (1415/1994).

I fråga om andra anmälningar gäller i fråga om Finlands territorialvatten och ekonomiska zon på motsvarande sätt det som föreskrivs i 13 § 2 och 3 mom. i havsskyddslagen.

15 §

Åtgärder enligt fiskevattendirektivet

För genomförande av rådets direktiv 78/659/EEG om kvaliteten på sådant sötvatten som behöver skyddas eller förbättras för att upprätthålla fiskbestånden föreskrivs genom förordning av statsrådet om grunderna för valet av vatten till fiskevatten, kraven på vattenkvalitet i fiskevatten och övervakning av kvaliteten samt de åtgärdsprogram som ska utarbetas för att förbättra vattnens tillstånd.

Miljöministeriet väljer vilka områden som ska betraktas som fiskevatten, bestämmer vilka analysmetoder som ska användas vid övervakningen och beslutar om att när övervakningen ska upphöra. Miljöförvaltningen ansvarar för ordnandet av övervakningen och utarbetandet av åtgärdsprogrammen.

16 §

Gränsvattendrag

Bestämmelserna i denna lag ska tillämpas även på vattendrag och vatten vid rikets gräns, om inte något annat föreskrivs med stöd av en överenskommelse med främmande stat.

Konsekvenser som ett vattenhushållningsprojekt har på vattendragen eller grundvatten i en annan stat ska vid tillämpningen av denna lag beaktas som motsvarande konsekvenser i Finland, om inte något annat följer av en överenskommelse med staten i fråga.

17 §

Utbyte av information mellan myndigheterna

När den statliga tillsynsmyndigheten får en anmälan som avses i 2 kap. 15 § ska myndigheten underrätta den kommunala miljövårdsmyndighet inom vars område åtgärden vidtas eller till vars område åtgärdens verkningar sträcker sig.

18 §

Fastställande av gränserna för ett vattenområde

Om den gräns mot land som avses i 1 kap. 5 § för ett vattenområde är svår att fastställa till följd av sådana växlingar i vattenståndet som orsakats av reglering av vattendraget, kan tillståndsmyndigheten i sitt tillståndsbeslut eller på särskild ansökan vid behov bestämma var gränsen ska anses löpa.

Om det är tillåtet att hålla vattnet på en bestämd högsta nivå under en betydande del av växtperioden, kan vattenområdets gräns mot land fastställas i enlighet med denna nivå. I annat fall ska tillståndsmyndigheten, när den fastställer gränsen, på behörigt sätt beakta tidpunkten för och varaktigheten av de högsta tillåtna vattenstånden under regleringsperioden.

19 kap.

4 §

Ikraftträdande*Tillämpning av äldre bestämmelser*

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §

Tidigare författningar

Genom denna lag upphävs vattenlagen (264/1961) av den 19 maj 1961 jämte ändringar, nedan den gamla vattenlagen.

Förordningar som utfärdats med stöd av den gamla vattenlagen samt beslut som meddelats av statsrådet och miljöministeriet förblir i kraft tills något annat bestäms med stöd av denna lag.

Om det i någon annan lag hänvisas till vattenlagen som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, ska denna lag tillämpas i stället för den.

3 §

Anhängiga ärenden

På ärenden som är anhängiga vid förvaltningsmyndigheter eller domstolar när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

Om en fullföljdsdomstol upphäver ett beslut på vilket bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande ska tillämpas och återförvisar ärendet att i sin helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras enligt bestämmelserna i denna lag.

På ett projekt eller en åtgärd som avses i denna lag och vars genomförande lagligen påbörjats före denna lags ikraftträdande ska motsvarande äldre bestämmelser och föreskrifter tillämpas, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

Ett vid denna lags ikraftträdande gällande tillstånd för ett projekt eller en åtgärd som avses i denna lag ska iakttas. På genomförandet av projektet eller åtgärden och över synen av tillståndet tillämpas motsvarande äldre bestämmelser och föreskrifter, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om ett tillstånd ska också tillämpas på andra beslut som en myndighet meddelat om ett projekt eller en åtgärd och som har vunnit laga kraft vid denna lags ikraftträdande.

5 §

Översyn av tillståndsvillkoren

Om det i ett före denna lags ikraftträdande beviljat tillstånd eller annat myndighetsavgörande som kan jämföras med tillstånd för ett vattenhushållningsprojekt har bestämts om översyn av tillståndsvillkoren, tillämpas på översynen det som föreskrivs i 3 kap. 21 §.

Om inte något annat följer av detta kapitel, kan tillståndsmyndigheten på ansökan se över villkoren i ett tillstånd som beviljats innan denna lag har trätt i kraft eller meddela nya villkor med iakttagande i tillämpliga delar av det som föreskrivs i 3 kap. 21 §. Det som i detta moment bestäms om tillstånd gäller också andra myndighetsavgöranden som kan jämföras med tillstånd.

Om översynen av villkoren eller meddelandet av nya villkor minskar den nytta som projektet medför och projektet inte kan genomföras på något annat sätt som motsvarar dess syfte, har tillståndshavaren rätt att få ersättning av sökanden för större än ringa förlust av den möjlighet till nyttjande som grundar sig på tillståndet eller yrka inlösen av projektet.

6 §

Tillsyn och förvaltningstvång

Bestämmelserna om tillsyn och förvaltningstvång i 14 kap. i denna lag tillämpas också på sådana vattenhushållningsprojekt som det har beviljats tillstånd eller rätt för eller som har påbörjats före denna lags ikraftträdande.

7 §

Vattenreglering

Om ett vattenregleringsprojekt som grundar sig på ett tillstånd som har beviljats före den 1 maj 1991 har betydande skadeverkningar för vattenmiljön eller dess användning, ska den behöriga statliga tillsynsmyndigheten utreda möjligheterna att minska regleringens skadeverkningar. Utredningen ska göras i tillräckligt samarbete med tillståndshavaren, dem som drar nytta av regleringen, kommunerna inom influensområdet och myndigheter som saken gäller. Den statliga tillsynsmyndigheten ska vid behov höra också andra parter.

När en utredning som avses i 1 mom. har gjorts, kan den statliga tillsynsmyndigheten, fiskerimyndigheten eller kommunen ansöka om att tillståndsvillkoren ses över eller att nya bestämmelser utfärdas, om skadeverkningarna inte annars i tillräcklig mån kan minskas.

En förutsättning för översynen är att den med hänsyn till omständigheterna medför avsevärd nytta för allmänna intressen. Översynen får inte heller avsevärt minska den nytta som vattenregleringen totalt medför eller väsentligt ändra det ursprungliga syftet med regleringen, om inte den redan förlorat sitt ursprungliga syfte. Om det är uppenbart att det finns förutsättningar för en översyn, kan tillståndsmyndigheten, om ansökningshandlingarna inte innehåller tillräcklig utredning, ålägga tillståndshavaren att lämna behövlig tilläggsutredning till tillståndsmyndigheten. I ett sådant beslut av tillståndsmyndigheten får ändring inte sökas separat. Om tillståndshavaren inte inom utsatt tid lämnar tilläggsutredning till tillståndsmyndigheten, kan

tilläggsutredning utföras på tillståndshavarens bekostnad. På översynen tillämpas i övrigt det som föreskrivs i 3 kap. 21 §.

Sökanden ska åläggas att med iakttagande i tillämpliga delar av 13 kap. ersätta förluster av förmåner som översynen leder till, om förlusterna inte är ringa. Ersättningarna betalas dock av statens medel, om inte översynen huvudsakligen har lokal betydelse. En ersättning för förlust av nytta som vattenregleringen har medfört kan jämkas med beaktande av den nytta och de förluster av förmåner som översynen leder till samt den tid under vilken nyttotagaren har kunnat utnyttja regleringen.

8 §

Tillståndsvillkor som inverkar på vattenståndet eller vattnets lopp

Sådana tillståndsvillkor som har verkningar när det gäller på vattnets lopp eller vattenståndet och som meddelats i ett tillstånd för något annat vattenhushållningsprojekt än reglering före ikraftträdandet av denna lag kan ses över eller nya villkor meddelas med iakttagande i tillämpliga delar av 7 §.

9 §

Kontrollskyldighet

Tillståndsmyndigheten kan på den statliga tillsynsmyndighetens ansökan ålägga kontrollskyldighet enligt 3 kap. 11 § även när det gäller ett projekt som grundar sig på ett tillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av denna lag. I fråga om åläggande och ändring av kontrollskyldighet gäller i tillämpliga delar 3 kap. 11 §.

10 §

Fiskevårdsskyldighet och fiskerihushållningsavgift

Tillståndsmyndigheten kan i enlighet 3 kap. 22 § på ansökan ändra också sådana villkor i fråga om fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift som har meddelats

med stöd av äldre lagstiftning som motsvarar denna lag.

Ändringen kan ske under förutsättning att den anses behövlig med hänsyn till ett allmänt intresse eller ett viktigt enskilt intresse. Tillståndsmyndigheten ska i sitt beslut beakta hur lång tid som har förflutit sedan fiskevårdsavgiften påfördes samt övriga synpunkter som påverkar saken.

11 §

Farleder

Det som föreskrivs i 10 kap. 4 § gäller i tillämpliga delar även ett lagakraftvunnet beslut om en allmän farled som meddelats före ikraftträdandet av denna lag.

Sådana beslut om inrättande av offentliga farleder som sjöfartsstyrelsen har meddelat före den 1 september 1992 förblir gällande. På dessa farleder tillämpas det som i denna lag föreskrivs om offentliga farleder.

12 §

Tidigare byggda anläggningar

Om ett tillstånd att bygga i vattendrag har beviljats med stöd av bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av den gamla vattenlagen, kan tillståndsmyndigheten på ansökan ålägga ägaren till en anläggning, som uppförts med stöd av tillståndet, att tillåta byggande av behövliga anordningar för bevarande av fiskbeståndet, säkerställande av trafiken, bedrivande av flottning eller säkerställande av vattendragets tillstånd och att avstå för deras nyttjande behövlig vattenmängd.

Förlust av förmån som till följd av åliggandet enligt 1 mom. har orsakats anläggningens ägare ska ersättas, om den inte är ringa. Om ägaren av anläggningen dock enligt äldre lagstiftning som avses i 1 mom. varit skyldig att utan ersättning avlägsna anläggningen och inte vill avlägsna anläggningen, kan tillståndsmyndigheten ålägga ägaren att på egen bekostnad uppföra behövliga anordningar och anläggningar.

13 §

Vattenrättsliga sammanslutningar

Bestämmelserna om vattenrättsliga sammanslutningar i denna lag tillämpas också på vattenrättsliga sammanslutningar som bildats före lagens ikraftträdande.

Om en sammanslutnings stadgar innehåller bestämmelser som strider mot denna lag, ska bestämmelserna i denna lag tillämpas i deras ställe.

14 §

Avledande av avloppsvatten

Om en åtgärd som avses i 10 kap. i den gamla vattenlagen har vidtagits före ikraftträdandet av denna lag eller om en bädd eller anläggning för avledande av avloppsvatten har tagits i bruk före den 1 april 1962, ska det som föreskrivs i 103 c § i miljöskyddslagen tillämpas.

15 §

Sökande av nytt tillstånd

Den som före ikraftträdandet av denna lag har fått tillstånd att genomföra ett vattenhushållningsprojekt eller som annars lagligen har vidtagit en åtgärd med stöd av äldre motsvarande bestämmelser kan på ansökan beviljas tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd som beviljas kan förenas med villkor som behövs för skydd av allmänna eller enskilda intressen och som inte nämnvärt äventyrar nyttan av projektet eller leder till kostnader som är oskäligen i förhållande till nyttan av projektet.

16 §

Förtydligande av tidigare beslut

Om det för ett vattenhushållningsprojekt med stöd av äldre lagstiftning som motsvarar denna lag genom beslut av en myndighet har beviljats ett tillstånd eller en rättighet och oklarhet råder beträffande tillståndets eller rättighetens innehåll eller tillstånds- eller rätts-

havarna, kan tillståndmyndigheten förtydliga beslutet eller ersätta det genom ett beslut enligt denna lag.

I beslutet ska enligt det som föreskrivs i 3 kap. 10—14 § i syfte att säkerställa allmänna eller enskilda intressen meddelas sådana behövliga villkor för att undvika olägenheter som grundar sig på eller preciserar det tidigare beslutet. Villkoren får inte avsevärt minska den nytta som nyttjandet av rättigheten medför, och de får inte leda till kostnader som är oskäligen i förhållande till nyttan av projektet.

Ansökan i ett ärende som avses i 1 mom. kan göras av tillstånds- eller rättshavaren, tillsynsmyndigheten eller den som äger ett område som omedelbart är föremål för projektet eller innehavaren av någon annan rättighet som hänför sig området. Tillståndsmyndigheten kan på eget initiativ ta upp ärendet till behandling, om det är nödvändigt på grund av ett annat ärende som är anhängigt hos tillståndsmyndigheten.

Det som föreskrivs ovan i denna paragraf gäller i tillämpliga delar också andra åtgärder som har genomförts lagligen med stöd av äldre lagstiftning som motsvarar denna lag.

17 §

Bestämmande av att ett tillstånd eller en rättighet som beviljats tidigare ska upphöra att gälla

Det kan beslutas att ett tillstånd eller en rättighet som grundar sig på ett beslut som har meddelats med stöd av äldre lagstiftning som motsvarar denna lag ska upphöra att gälla med iakttagande av det som föreskrivs i 3 kap. 24 och 25 §.

18 §

Nyttjanderätt till vattenkraft

En kraftverksägare som i enlighet med den lagstiftning som gällde före ikraftträdandet av den gamla vattenlagen har beviljats tillstånd att bygga ett kraftverk och i samband

med tillståndet rätt för viss tid att utnyttja vattenkraft som tillhör någon annan får i egenskap av initiativtagare inbjuda de andra delägarna i vattenkraften att delta i projektet på det sätt som bestäms i 8 kap. 8 §. Denna rätt tillkommer kraftverkets ägare även när dennes andel i vattenkraften är mindre än en femtedel.

Ansökan om kungörelse ska göras innan den för viss tid beviljade rätten upphört, när minst fyra femtedelar av tidsfristen har gått till ända. Initiativtagaren och de som har rätt att delta i projektet och vill göra det kan beviljas nytt tillstånd och ständig nyttjanderätt till vattenkraft som tillhör andra med iakttagande av det som föreskrivs i 8 kap. 2, 5 och 7 §.

19 §

Nyttjande av vattenkraft som tillhör någon annan

Om det vid ett kraftverk för vars byggande tillstånd har beviljats enligt den lagstiftning som gällde före ikraftträdandet av den gamla vattenlagen också utnyttjas vattenkraft som tillhör någon annan och det inte har förordnats eller överenskommits om kraftverksägarens rätt till vattenkraften, har kraftverksägaren sådan rätt som avses i 18 §.

Den som kan visa sin rätt till vattenkraft som har tagits i bruk för ett i 1 mom. avsett kraftverk kan genom ansökan begära att tillståndsmyndigheten ska utsätta en tid inom vilken kraftverksägaren ska inleda det förfarande som anges i 8 kap. 8 §. I fråga om behandlingen av ärendet gäller i tillämpliga delar det som i 14 kap. föreskrivs om förvaltningsång.

20 §

Vattenbeslutsregister

Det vattenbeslutsregister som avses i 12 kap. 11 § i den gamla vattenlagen blir en del av datasystemet för miljövärdsinformation.

2.

Lag**om ändring av miljöskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000) 3 § 1 mom. 6 och 8 punkten, 14 §, 19 § 2 mom. 4 punkten, 28 § 2 mom. 1 och 2 punkten, 31 § 1 mom. 3 punkten, 38 § 3 mom., 39 § 1 och 4 mom., 44 §, 46 § 3—6 mom., 48 och 49 §, 58 § 2 mom., 66 § 2 mom., 69 §, 74 § 2 och 3 mom., 84 § 3 mom. samt 103 § 2 mom.,

av dem 3 § 1 mom. 8 punkten och 46 § 4 mom. sådana de lyder i lag 506/2002, 31 § 1 mom. 3 punkten, 58 § 2 mom. och 84 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1590/2009, 38 § 3 mom. och 46 § 5 och 6 mom. sådana de lyder i lag 252/2005, samt

fogas till 3 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i nämnda lagar 506/2002 och 252/2005, en ny 9 punkt, till 27 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 252/2005, ett nytt 4 mom., till 58 § 1 mom. en ny 3 a-punkt samt till lagen en ny 103 c § som följer:

3 §

samhet som medför risk för förorening av miljön.

Definitioner

I denna lag avses med

14 §

6) *vattendrag* vattenområden som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i vattenlagen (/) samt de territorialvatten och den ekonomiska zon som nämns i 1 kap. 4 § i nämnda lag,

Mark, muddring och muddermassa

Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om

8) *utsläppsgränsvärde* det värde på ett i 1 punkten avsett sådant outspätt, direkt eller indirekt utsläpp i miljön som inte får överskridas under en eller flera tidsperioder och som anges som totalmängd, koncentration eller procent eller på annat motsvarande sätt,

1) de med tanke på olika markanvändningsändamål högsta tillåtna halterna av skadliga ämnen i mark eller de halter som läggs till grund för bedömningen av föroreningsgraden och saneringsbehovet,

9) *avloppsvatten* vatten som kan orsaka förorening av miljön och utgör antingen vatten som inte längre används, vatten som avleds från ett förorenat område eller vatten som avleds från ett område vilket använts för verk-

2) behandling och isolering av förorenade marksubstanser, om de tekniska krav som ställs på saneringen och om saneringsmetoderna samt om kontroll och övervakning,

3) omständigheter enligt 1 och 2 punkten när der gäller avlagringar på botten av vattendrag och i 1 kap. 3 § mom. 17 punkten i

vattenlagen avsedd muddermassa, samt om placering av muddermassa och förutsättningarna för dess placering.

19 §

Kommunala miljöskyddsföreskrifter

Föreskrifterna kan gälla

4) områden där det på grund av speciell risk för förorening av miljön är förbjudet att leda ut avloppsvatten i marken, ett vattendrag, ett dike, en källa eller en konstgjord damm eller i en sådan rännil som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen,

27 §

Datasystemet för miljövårdsinformation

Bestämmelser om vilka beslut enligt vattenlagen som ska antecknas i datasystemet för miljövårdsinformation finns i 18 kap. 1 § i vattenlagen.

28 §

Allmän tillståndsplikt

Miljötillstånd behövs dessutom för

1) verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag, då det inte är fråga om ett projekt som är tillståndspliktigt enligt vattenlagen,

2) avledande av avloppsvatten som kan orsaka förorening av ett dike eller en i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen avsedd rännil,

31 §

Behörig tillståndsmyndighet

Regionförvaltningsverket ska avgöra en ansökan om miljötillstånd, om

3) verksamheten utöver miljötillstånd kräver tillstånd enligt 3 kap. i vattenlagen eller att det enligt vattenlagen upplåts annan nyttjanderätt än för utloppsledning eller i 48 och 49 § i denna lag avsedd nyttjanderätt och om tillståndsansökningarna ska behandlas gemensamt i enlighet med 39 §, eller om

38 §

Information om tillståndsansökan

I fråga om hörande gäller i övrigt förvaltningslagen. När det gäller en samfällighets icke konstituerade delägarlag ska på delgivningen tillämpas 11 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen.

39 §

Gemensam behandling av tillstånd för en och samma verksamhet

En miljötillståndsansökan som gäller förorening av vatten samt en för samma verksamhet gjord tillståndsansökan enligt vattenlagen och en ansökan om nyttjanderätt som avses i 31 § 1 mom. 2 punkten ska behandlas tillsammans och avgöras genom samma beslut, om detta inte av särskilda skäl ska anses vara onödigt. Gemensam behandling behövs inte om verksamheten utöver miljötillstånd kräver enbart i 4 kap. i vattenlagen avsett tillstånd att ta ut vatten för användning såsom vätska, förutsatt att det inte finns något direkt vattenhushållningssamband mellan uttaget av vatten och återledning av vattnet till vattendraget.

Behövliga undantag från de skyddsområdesbestämmelser som avses i 4 kap. 12 § i vattenlagen ska avgöras genom samma beslut som ett anhängigt miljötillståndsärende.

44 §

Fiskerihushållningsvillkor

Om utsläpp av avloppsvatten eller andra ämnen kan ha konsekvenser som avses i

3 kap. 14 § i vattenlagen, ska miljötillståndet förenas med behövliga villkor om fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift. På villkoren tillämpas 3 kap. 14, 15 och 22 § i vattenlagen.

46 §

Kontrollvillkor

Tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet kan vid behov ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera konsekvenserna av sina verksamheter (*samordnad recipientkontroll*) eller för kontrollen av verksamheten godkänna deltagande i övervakningen inom området. Den samordnade recipientkontrollen kan också vara kontroll som grundar sig på denna lag och vattenlagen.

I tillståndet kan verksamhetsutövaren åläggas att för godkännande förelägga tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet en kontrollplan för en närmare organisering av den i 1 eller 3 mom. avsedda kontrollen i så god tid att kontrollen kan inledas samtidigt som verksamheten inleds eller vid någon annan tidpunkt som är ändamålsenlig med tanke på konsekvenserna av verksamheten. Kontrollvillkoren och den godkända kontrollplanen kan vid behov ändras trots att tillståndet är i kraft. Den myndighet som har godkänt den samordnade recipientkontrollen ska ändra beslutet, om en ny verksamhetsutövare har ålagts att delta i den samordnade recipientkontrollen.

I sådana fall som avses i 3 och 4 mom. ska beslut fattas med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs om miljötillstånd, om inte beslutet fattas i samband med att tillståndet beviljas eller ändras. Beslutet kan ändras på tjänstens vägnar eller på yrkande av tillståndshavaren, tillsynsmyndigheten, en myndighet som bevakar allmänt intresse, kommunen eller en part som orsakas olägenhet. Beslutet meddelas efter anslag och om beslutet ska informeras så som i 53 och 54 § föreskrivs om hur ett miljötillståndsbeslut ges och om information om miljötillståndsbeslut.

Rättelse i beslut enligt 4 mom. av en av tillståndsmyndigheten förordnad myndighet kan sökas skriftligen hos tillståndsmyndigheten inom 30 dagar efter att beslutet meddelats. Rättelseyrkandet framställs hos regionförvaltningsverket, om kontrollskyldigheten i fråga om någon verksamhet som omfattas av samordnad recipientkontroll har baserat sig på ett beslut som regionförvaltningsverket meddelat. Som rättelseyrkande kan också en sådan meningsskiljaktighet behandlas som gäller fördelningen av kostnaderna för den samordnade recipientkontrollen. Ändring i beslut med anledning av rättelseyrkande söks så som anges i 96 §.

48 §

Rätt att leda in avloppsvatten på annans område

I miljötillståndet är det möjligt att bevilja rätt att leda in avloppsvatten i ett dike eller en rännil på någon annans område, om avledningen inte medför oskälig olägenhet för andra och är motiverad i tekniskt och ekonomiskt avseende. Rätt att leda in avloppsvatten i ett öppet dike eller en rännil får inte beviljas, om diket eller rännilen befinner sig i omedelbar närhet av en tomt, en byggsplats, en badstrand eller något motsvarande område för särskilt bruk.

Om avledningen av avloppsvatten förutsätter att ett avloppsrör eller dike anläggs på någon annans område och denne inte ger sitt samtycke, ska i tillståndet under de förutsättningar som avses i 1 mom. beslutas om beviljande av nyttjanderätt till det område som behövs. På ersättning för skada, olägenhet och annan förlust av förmån tillämpas 13 kap. i vattenlagen. På nyttjanderätten tillämpas 2 kap. 12 och 13 § och 17 kap. i vattenlagen.

Måste det för avledning av avloppsvatten enligt denna paragraf anläggas ett dike eller ett rör under en landsväg, gata, järnväg eller annan rälsbana eller under en kabel eller ett gasrör, ska för ärendet behövliga villkor förenas med tillståndet. I fråga om anläggande och underhåll av ett dike eller rör gäller vad som bestäms i 5 kap. 13 § i vattenlagen. Är

det med beaktande av ärendets omfattning eller av någon annan orsak inte möjligt att avgöra ärendet i samband med miljötillståndet, ska ärendet på tjänstens vägnar hänskjutas till avgörande vid en dikningsförrättning eller till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten så som bestäms i 5 kap. 4 och 5 § i vattenlagen.

49 §

Villkor om avloppsrör

Tillståndet ska i enlighet med vattenlagen vid behov förenas med villkor om byggande av avloppsrör och om den nyttjanderätt som behövs för ändamålet. Villkoret meddelas med iakttagande av 3 kap. i vattenlagen. På ersättning för skada, olägenhet och annan förlust av förmån tillämpas 13 kap. i vattenlagen. På nyttjanderätten tillämpas 2 kap. 12 och 13 § och 17 kap. i vattenlagen.

58 §

Ändring av tillstånd

Den myndighet som har beviljat ett tillstånd ska på ansökan av tillståndshavaren, en tillsynsmyndighet, den myndighet som bevakar allmänt intresse eller den som orsakats olägenhet ändra tillståndet, om

3 a) grunderna för ett tillståndsvillkor visar sig vara felaktiga och en ändring av villkoret inte påkallar behov av att på nytt pröva förutsättningarna för beviljande av tillståndet,

När det gäller ändring av fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift gäller vad som föreskrivs i 3 kap. 22 § i vattenlagen. Om det vid ett sådant ersättningsförfarande som avses i 68 § har framkommit ny utredning om grunderna för fiskevårdsskyldigheten eller fiskerihushållningsavgiften, kan regionförvaltningsverket samtidigt på tjänstens vägnar ta upp ändringen av skyldigheten eller avgiften till behandling oberoende av vad som annars föreskrivs om ändring och översyn av villkor.

66 §

Tillämpliga bestämmelser

Vad som i detta kapitel föreskrivs om vattendrag gäller i tillämpliga delar också diken, källor och konstgjorda vattenområden samt sådana rännilar som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen.

69 §

Ställande av säkerhet i ersättningsärenden

I ett tillståndsbeslut som avses i 68 § ska andra sökande än staten, en kommun eller en samkommun åläggas att innan den i tillståndet angivna verksamheten inleds eller, om den redan har inletts, inom en av tillståndsmyndigheten bestämd tid ställa godtagbar säkerhet för att de skador som verksamheten orsakar blir ersatta. I fråga om ställande och frigivande av säkerhet samt justering av säkerhetsbeloppet gäller i 11 kap. 20 § i vattenlagen.

74 §

Behandling av ersättningsärenden hos tillståndsmyndigheterna

För avgörande av ersättningsfrågor som gäller förening av vattendrag kan det i enlighet med 11 kap. 16 § i vattenlagen beslutas att särskild utredning ska inhämtas.

På ersättningsärenden tillämpas dessutom 3 kap. 16—18 § i vattenlagen.

84 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Om åläggandet gäller tillståndspliktig verksamhet och tillståndsärendet enligt 39 § ska undergå gemensam behandling, meddelas åläggandet enligt bestämmelserna om förvaltningsstäv i 14 kap. i vattenlagen. Om åläggandet gäller endast iakttagandet av en

förpliktelse som anges i denna lag eller i bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, ska det emellertid meddelas i enlighet med denna lag.

103 §

Allmän skyldighet att rena avloppsvatten

Avloppsvatten från vattenklosetter och annat hushållsavloppsvatten ska, innan det leds i marken, ett vattendrag, ett dike eller en konstgjord damm eller en sådan rännil som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen, behandlas med metoder som är minst lika effektiva som sådan rening som avses i en förordning av statsrådet som har utfärdats med stöd av 18 §. Annat avloppsvatten än avloppsvatten från vattenklosetter får orenat släppas ut i marken, om mängden är liten och avloppsvattnet i fråga inte medför risk för förorening av miljön.

103 c §

Avledning av avloppsvatten på annans område

Om avloppsvatten leds in i ett dike eller en rännil på någon annans område, är den som avleder avloppsvattnet för sin del skyldig att dra försorg om underhållet av det dike eller den rännil som används för avledandet. Den som avleder avloppsvatten ska utföra de arbeten för utvidgning, istandsättning och underhåll av bädden som avledandet av avloppsvatten föranleder, samt även i övrigt se till att avledandet av avloppsvatten inte medför sådan olägenhet som till skäligen kostnader kan undvikas. Den som avleder avloppsvatten ska dessutom underhålla avloppsrör som anlagts på någon annans område samt

övriga rör och anläggningar som anlagts för avledande av avloppsvatten.

Om fler än en leder in avloppsvatten i ett dike eller en rännil eller om avledandet av avloppsvattnet medför en nytta för markägaren i form av dikning som inte är obetydlig, är nyttotagarna var för sig skyldiga att delta i dikesunderhållet på det sätt som i 5 kap. i vattenlagen bestäms om samfällad dikning. Andra än den som avleder avloppsvatten kan inte åläggas att delta i åtgärder som är nödvändiga för avledande av avloppsvattnet. Vid behov ska en dikningssammanslutning bildas i enlighet med 5 kap. i vattenlagen.

I miljötillståndet kan beslutas om det närmare innehållet i den skyldighet som åläggs den som avleder avloppsvatten. Om tillståndet inte innehåller behövliga villkor eller om avledandet av avloppsvatten grundar sig på något annat än tillståndspliktig verksamhet, beslutar den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten om det närmare innehållet i skyldigheten med iakttagande av vad som i 5 kap. i vattenlagen bestäms om dikning. En meningsskiljaktighet som gäller underhållet av bädden avgörs av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 5 kap. i vattenlagen bestäms om dikning.

Om rätt att leda in avloppsvatten i ett dike eller en rännil eller att anlägga avloppsrör eller dike har beviljats med stöd av 48 eller 49 §, får avledandet av avloppsvatten inte hindras eller försvåras på grund av byggande eller någon annan åtgärd. I fråga om dike och avloppsrör för avledande av avloppsvatten gäller dessutom vad som bestäms i 5 kap. 10 § i vattenlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av markanvändnings- och bygglagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i markanvändnings- och bygglagen av den 5 februari 1999 (132/1999) 161 §
 4 mom., sådant det lyder i lag 122/2001, samt
fogas till lagen en ny 161 a § som följer:

161 a §

Avledning av vatten och dikning

På placeringen i ett markområde av en vattenledning och mindre anordningar och konstruktioner som hör till ledningen tillämpas 161 §, om placeringen inte bestäms i ett i vattenlagen (/) avsett beslut om tillstånd att ta vatten.

Om det på ett detaljplaneområde finns behov av att på annans område anlägga ett dike eller placera en skyddsvall eller pumpstation som krävs för dikning, tillämpas 161 §. Ärendet avgörs av den myndighet som kommunen bestämmer.

Ett ärende som avses i 2 mom. avgörs dock i enlighet med 5 kap. i vattenlagen, om

1) ärendet gäller ett stranddetaljplaneområde enligt 10 kap. i denna lag,

2) dikningen tjänar torrläggning av jord- och skogsbruksområden som finns anvisade i en detaljplan,

3) dikningen till största delen sker utanför detaljplaneområde,

4) dikningen medför olägenheter eller behov av avledande av vatten för en fastighet som ägs av tredje man, eller

5) dikningen kräver tillstånd av regionförvaltningsverket eller beslut vid en dikningsförrättning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 20 maj 1988 om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/1988) 17 § 3 mom. och 23 §, sådana de lyder, 17 § 3 mom. i lag 567/1995 och 23 § delvis ändrad i sistnämnda lag,

ändras 1—5, 10, 12 och 14 §, 16 § 2 mom., 17 § 2 mom., 18 §, 20 § 1 och 2 mom. och 24 § 2 mom.,

av dem 2, 4 och 12 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 567/1995, 3, 10 och 18 §, 20 § 1 mom. och 24 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 567/1995 och 17 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1464/2009, samt

fogas till lagen en ny 19 §, i stället för den 19 § som upphävts genom nämnda lag 567/1995, som följer:

1 §

Om ett i vattenlagen (/) avsett vattenhushållningsprojekt orsakar avsevärd olägenhet för användningen av en fastighet eller en del av en fastighet till följd av att ägorna splittras eller blir mindre, förbindelserna avbryts eller försvåras eller annan motsvarande inverkan uppstår, eller jordägor varaktigt omvandlas till vattenägor, kan ägoreglering verkställas i enlighet med denna lag.

Det som i denna lag föreskrivs om fastigheter och fastighetsägare gäller även outbrutna områden och samfällda områden samt deras ägare, om inte något annat föreskrivs nedan.

2 §

Vid ägoreglering i enlighet med denna lag kan

1) ett ägobyte mellan fastigheter verkställas,

2) ett område överförs från en fastighet till en annan,

2 a) ett område fogas till ett samfällt vattenområde i enlighet med vad som föreskrivs i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen,

3) ett samfällt område eller en del därav inlösas och överförs till en fastighet,

4) skifte av tillandning verkställas, fristående tillandning ombildas till lägenhet samt tillandning inlösas,

5) ett servitut som avses i fastighetsbildningslagen (554/1995) stiftas, överflyttas och upphävas, samt

6) reglering av enskilda vägar företas.

Vid ägoreglering får dessutom sådana i fastighetsbildningslagen nämnda åtgärder vidtas som klarheten i registerväsendet och i fastighetssystemet förutsätter.

3 §

Ägoreglering verkställs vid en ägoregleringsförrättning. På förfarandet vid denna tillämpas vad som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om projektnyskifte, om inte något annat följer av denna lag. Förrättningsingenjören kan verkställa ägoregleringen utan gode män, om det inte är nödvändigt att anlita gode män och ingen sakägare fordrar att gode män anlitas.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska på de åtgärder som nämns i 2 § 1 mom. 1, 2, 2 a och 3—5 punkten tillämpas vad som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om dem och på reglering av enskilda vägar vad som i lagen om enskilda vägar (358/1962) föreskrivs om vägförrättning.

4 §

Rätt att ansöka om ägoregleringsförrättning har ägaren till en fastighet som avses i 1 § 1 mom. och den som genomför ett projekt som avses i 1 §.

När ett tillståndsbeslut som avses i 17 kap. 11 § i vattenlagen har inkommit till lantmäteribråan ska denna, om det behövs ägoreglering, utfärda förrättningsförordnande för ägoregleringsförrättning. Om det inte finns något uppenbart hinder för ägoregleringsförrättning, ska lantmäteribråan, när en i 5 kap. 38 § i vattenlagen avsedd dikningsplan inkommit till den, utfärda förrättningsförordnande som gäller ägoregleringsförrättning.

Yrkar ingen av fastighetsägarna under begynnelsesammanträdet vid en förrättning som inletts enligt 2 mom. att förrättningen ska verkställas, och är det inte fråga om en ägoreglering som avses i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen, ska förrättningen inställas. I ett sådant fall får dock de åtgärder som nämns i 2 § 2 mom. vidtas.

5 §

Ägoreglering får verkställas, om en i 1 § 1 mom. avsedd olägenhet kan undanröjas eller minskas väsentligt genom ägoreglering. Ägoregleringen ska verkställas så att den inte orsakar nämnvärd skada eller olägenhet för någon och så att den inte försvårar genomförandet av en detaljplan.

10 §

Om inte något annat föreskrivs i 7 eller 9 §, ska på förutsättningarna för åtgärder som nämns i 2 § 1 mom. 1, 2, 2 a och 3—5 punkten tillämpas det som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om dem. Åtgärderna förutsätter dock inte avtal mellan eller samtycke av fastighetens ägare.

12 §

I samband med ägoreglering kan styckning av outbrutet område verkställas och fastighetsbestämning förrättas utan särskilt förordnande, med iakttagande av fastighetsbildningslagen. Styckningen får dock inte nämnvärt fördröja ägoregleringen.

Ett överlätet outbrutet område styckas inom det område där ägoreglering verkställs i enlighet med den utsträckning det har i det

fastställda regleringsförslaget. De avslutande styckningsåtgärderna kan dock behandlas tillsammans med de avslutande ägoregleringsåtgärderna, om inte särskilda skäl kräver att styckningen avslutas tidigare.

14 §

Ett regleringsförslag som gäller ägoreglering ska uppgöras så att skiftesläggningen planeras utgående från de förhållanden som kommer att råda efter dikningen eller det projekt av annat slag som avses i 1 §.

Framgår det då ett regleringsförslag uppgörs att det för att skiftesläggningen ska bli ändamålsenlig är nödvändigt att avvika från en fastställd dikningsplan, gäller angående förutsättningarna för avvikelse vad som i 5 kap. 16 § 3 mom. i vattenlagen föreskrivs. Beslut om avvikelse fattas härvid i samband med att regleringsplanen fastställs.

När regleringsförslag enligt denna paragraf uppgörs ska sakägarna i dikningsärendet höras.

16 §

Gäller en fastställd regleringsplan en ägoreglering i samband med dikning, ska förrättningsingenjören lämna in regleringsplanen och i 14 § 2 mom. avsedda förslag till ändring av dikningsplanen till förrättningsmannen vid dikningsförrättningen eller till regionförvaltningsverket.

17 §

På de ersättningar som bestämts vid regleringsförrättning tillämpas det som i 199—206 § i fastighetsbildningslagen föreskrivs om ersättningar.

18 §

Verkställande av ägoreglering förutsätter inte samtycke av innehavaren av en servitutsrätt eller arrenderätt eller av andra särskilda rättigheter. Byter ett område ägare på grund av en regleringsåtgärd, ska ställningen för innehavaren av en ovan avsedd rätt ordnas med iakttagande av fastighetsbildningslagen.

19 §

En ägoregleringsförrättning får avslutas först efter det att det projekt med anledning av vilket ägoregleringen verkställs har slutförts.

20 §

Sakägarna ska betala förrättningskostnaderna för ägoregleringen på det sätt som de kommer överens om. Kan sakägarna inte enas om hur förrättningskostnaderna ska betalas, ska kostnader påföras varje sakägare enligt den nytta som ägoregleringen medfört. Förrättningskostnaderna för ägoreglering som verkställs på grund av dikning betraktas som kostnader för projektet i enlighet med 5 kap. 19 § 1 mom. i vattenlagen till den del som de ska betalas av sakägarna. På fördelningen mellan sakägarna av förrättningskostnaderna för en ägoreglering som avses i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen till den del som de ska betalas av sakägarna tillämpas samma fördelningsgrund som på kostnaderna för projekt för höjning av medelvattenståndet som avses i 6 kap. i vattenlagen. I övrigt tillämpas på förrättningskostnaderna och betalningen av dem vad som föreskrivs i fastighetsbildningslagen, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Vidtas i samband med en ägoregleringsförrättning åtgärder som avses i 2 § 2 mom. och

som är nödvändiga med tanke på klarheten i fastighetssystemet, betalas förrättningskostnaderna för dem i sin helhet av statens medel. Om en förrättning inställs med stöd av 4 § 3 mom., betalas alla förrättningskostnader av statens medel.

24 §

Medan en förrättning pågår får ändring dock sökas separat endast i ett avgörande genom vilket ett yrkande om rätt att vara sakägare vid förrättningen, en jävsanmärkning, ett yrkande om avbrytande av förrättningen eller ett yrkande om inställelse av förrättningen har avslagits. Dessutom får medan förrättningen pågår ändring sökas separat i ett avgörande som gäller en fastighetsbestämning som har verkställts i samband med förrättningen, avslag på ett yrkande om verkställande av en sådan fastighetsbestämning eller fastställande av en regleringsplan, om förrättningsingenjören finner det ändamålsenligt att tillåta sökande av ändring medan förrättningen pågår.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 3 och 12 § i lagen om Finlands ekonomiska zon**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 november 2004 om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) 3 §
 1 mom. och 12 § som följer:

3 §

*Lagstiftning som skall tillämpas på miljö-
 skydd och vattenbyggande*

I den ekonomiska zonen tillämpas lagen
 om förfarandet vid miljökonsekvensbe-
 dömning (468/1994), miljöskyddslagen
 (86/2000) och vattenlagen (/) samt be-
 stämmelser som utfärdats med stöd av dem.

12 §

*Tillståndsförseelse enligt vattenlagen i den
 ekonomiska zonen*

Till straff för tillståndsförseelse enligt vat-
 tenlagen i den ekonomiska zonen döms enligt
 16 kap. 2 § i vattenlagen.

Denna lag träder i kraft den
 20 .

6.

Lag**om ändring av 5 § i lotsningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lotsningslagen av den 21 november 2003 (940/2003) 5 § 1 mom. som följer:

5 §

Skyldighet att anlita lots

Fartyg ska i de i 1 kap. 3 § 1 mom.
 13 punkten i vattenlagen (/) nämnda
 lotspliktiga allmänna färlederna på finskt vat-
 tenområde och på den arrenderade delen av

Saima kanal anlita lots, om fartygets last är
 farlig eller skadlig eller om fartygets storlek
 det kräver.

Denna lag träder i kraft den
 20 .

7.

Lag**om ändring av lagen om stödjande av grundtorrläggning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 24 oktober 1997 om stödjande av grundtorrläggning (947/1997) 1 § 2 mom., 3 § 5 och 7 punkten, 4 § 3 punkten, 7 § 1 mom., 10—12 §, 14 § 1 mom. och 17 § 4 mom., av dem 3 § 5 punkten och 11 § sådana de lyder i lag 1481/2009, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Stöd kan beviljas en sådan för dikning, bestående ändring av medelvattenståndet eller vattenreglering bildad vattenrättslig sammanslutning som avses i vattenlagen (/) eller flera fastighetsägare för ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt. Ett projekt som understöds ska medföra nytta huvudsakligen för odlad mark och för flera än en gårdsbruksenhet.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *statsarbete* ett grundtorrläggningsprojekt som erhåller stöd enligt denna lag och som närings-, trafik- och miljöcentralen genomför för en dikningssammanslutning,

7) *dikesren* ett sådant sammanhängande, till ett dike hörande område på vardera sidan av diket som avses i 5 kap. 10 § 1 mom. i vattenlagen och som är täckt av permanent växtlighet, samt

4 §

Kostnader som finansieras

Stöd enligt denna lag kan beviljas för följande kostnader som föranleds av ett grund-

torrläggningsprojekt eller av en del av ett sådant projekt:

3) de kostnader som åsamkas sökanden på grund av ett förfarande för inhämtande av särskild utredning och på grund av dikningsförrättning enligt vattenlagen,

7 §

Ekonomiska förutsättningar

En förutsättning för beviljande av stöd är att kostnaderna för grundtorrläggningsprojektet är skäligen i förhållande till nyttan av projektet. Som nytta beaktas, utöver sådan nytta av dikning som avses i vattenlagen, den direkta och indirekta nytta som projektet medför i synnerhet för miljön och samhällsstrukturen.

10 §

Ändring av beslut om stöd

Ett finansieringsbeslut kan ändras på ansökan av dikningssammanslutningen eller en nyttotagare, om det medan arbetet pågår eller annars framkommer sådana omständigheter som, om de hade varit kända, hade kunnat inverka avsevärt på beslutet. Närmare bestämmelser om när ansökan ska inledas kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Överlåtelse av statsarbete

Sedan ett statsarbete blivit färdigt hålls ett överlåtelssammanträde mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och dikningssammanslutningen. Vid överlåtelssammanträdet fattas beslut om överlåtelse av arbetet till dikningssammanslutningen, som samtidigt övertar ansvaret för skötseln av projektet. Närmare bestämmelser om informationen om överlåtelssammanträdet och behandlingen av ärendet vid överlåtelssammanträdet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Underhåll av projekt

Dikningssammanslutningen eller, om någon sådan inte har bildats, nyttotagarna ska gemensamt ha hand om underhållet av ett grundtorrlägningsprojekt så som föreskrivs i vattenlagen.

14 §

Ansvar för statliga lån

Varje nyttotagare ansvarar för det lånebelopp som han ska betala enligt den fastställda fördelningen av kostnaderna i enlighet med 5 kap. 27 § 2 mom., 29 § samt 12 kap. 18 och 19 § i vattenlagen.

17 §

Anmälan till inskrivningsmyndighet

Anmälan enligt 1 och 2 mom. minskar pantansvaret enligt 5 kap. 30 § i vattenlagen med samma penningbelopp.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag**om ändring av 53 och 57 a § i naturvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i naturvårdslagen av den 20 december 1996 (1096/1996) 53 § 5 mom. 1 och 2 punkten och 6 mom. samt 57 a § 4 mom., sådana de lyder, 53 § 5 mom. 1 och 2 punkten och 6 mom. i lag 553/2004 samt 57 a § 4 mom. i lag 384/2009, som följer:

53 §

Statens ersättningsskyldighet

Om ett beslut som fattats med stöd av 66 § 1 mom. i ett tillståndsärende begränsar användningen av fastigheten så att detta för områdets ägare eller innehavaren av särskilda rättigheter har de följdverkningar som avses i 1 mom., och om det inte hade funnits andra hinder för att bevilja tillståndet, är staten skyldig att ersätta olägenheten om detta yrkas. Rätt till ersättning föreligger dock inte när olägenheten

1) orsakas av att ett tillstånd enligt vattenlagen (/) avslås,

2) orsakas av att ett tillstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000) avslås,

Om ersättning för olägenhet som orsakas av att ett tillstånd enligt markanvändnings-

och bygglagen (132/1999) eller marktäktslagen (555/1981) avslås föreskrivs särskilt. I 11 § i skogslagen bestäms på vilket sätt den i 10 § angivna särskilda förpliktelsen som gäller användningen av skogarna skall göras skälig.

57 a §

Förebyggande och avhjälpande av naturskador

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på naturskador vars förebyggande och avhjälpande regleras i miljöskyddslagen (86/2000), vattenlagen (/) eller gentekniklagen (377/1995).

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag**om ändring av 4 och 19 § i sjötrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjötrafiklagen av den 20 juni 1996 (463/1996) 4 § och 19 § 3 mom. som följer:

4 §

Rätt att färdas på vattenområden

I fråga om rätten att färdas på vattenområden gäller 2 kap. 3 § i vattenlagen (/), om inte något annat följer av denna lag.

bud och begränsningar iakttas vad som i 10 kap. 5 § i vattenlagen bestäms om rätt för den som är huvudman för en allmän farled att i vattendraget eller på dess strand placera ut säkerhetsanordningar för sjöfarten.

19 §

Utmärkning av förbud och begränsningar

_____ Denna lag träder i kraft den
Vid placeringen av märken som utvisar för- 20 .

10.

Lag**om ändring av 4 § i terrängtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i terrängtrafiklagen av den 22 december 1995 (1710/1995) 4 § 3 mom., sådant det lyder i lag 690/2000, som följer:

4 §

Rätt att färdas i terrängen

(/), om inte något annat följer av denna lag.

_____ Denna lag träder i kraft den
I fråga om rätten att färdas på isbelagda vattenområden gäller 2 kap. 3 § i vattenlagen 20 .

11.

Lag**om ändring av fastighetsbildningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fastighetsbildningslagen av den 12 april 1995 (554/1995) 75 §, 157 § 2 mom., 158 § 2 mom. samt 282 §, av den 75 § sådan den lyder i lag 96/2000, 157 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1159/2005 samt 158 § 2 mom. sådant det lyder i lag 273/1998, som följer:

75 §

Om en dikning gäller bara ett nyskiftesområde eller anläggande av ett dike som avses i 73 § 3 mom., beslutar förrättningsmännen om dikningen, såvida inte för dikningen behövs sådant tillstånd av regionförvaltningsverket som avses i 5 kap. 3 § i vattenlagen (/) eller undantag från ett sådant förbud som avses i 2 kap. 11 § i vattenlagen. Det samma gäller beslut om dikning även i de fall då ägare till fastigheter utanför nyskiftesområdet samtycker till samfällad dikning. I övriga fall fattas beslut om saken i enlighet med vad som i vattenlagen bestäms om samfällad dikning.

157 §

—————
Ett servitut får inte stiftas, om det enligt annan lagstiftning vore förbjudet att utnyttja det. Om det enligt annan lagstiftning fordras tillstånd av en myndighet för att utnyttja ett servitut, ersätter stiftandet av servitutet inte ett sådant tillstånd. Utnyttjandet av ett servitut som avses i 154 § 1 mom. 1 och 2 punkten förutsätter inte sådant samtycke av ägaren som avses i 4 kap. 4 § 3 mom. i vattenlagen.

158 §

—————
Förutsätter utnyttjandet av ett servitut eller av en rätt som avses i 156 § 3 mom. att en väg anläggs eller att en byggnad, konstruktion eller anordning byggs eller att servituts-

området istandsätts på något annat sätt, och är det inte fråga om en väg vars delägare bildar ett väglag eller om en rätt som tillhör delägarna i väglaget gemensamt, ska det vid förrättningen utfärdas behövliga bestämmelser om hur ägarna till de berättigade fastigheterna och ägaren till det belastade området ska delta i istandsättningskostnaderna, om någon av sakägarna fordrar detta eller om det annars behövs. Om sakägarna inte kommer överens om fördelningen av istandsättningskostnaderna, ska fördelningsgrunden vara den nytta som varje sakägare har av servitutet. I fråga om ett servitut som stiftats för torrläggning bestäms nyttan enligt 5 kap. i vattenlagen. I ett sådant fall kan det också bildas en dikningssammanslutning enligt vattenlagen. Vad som i detta moment bestäms om istandsättningskostnader tillämpas även på kostnaderna för underhåll av servitutsområdet. På underhållet av ett servitut som har stiftats för torrläggning tillämpas vad som i vattenlagen bestäms om underhåll av dike.

282 §

Om samfällad dikning företas vid en fastighetsförrättning, tillämpas på bildandet av en dikningssammanslutning i samband med förrättningen vad som i vattenlagen bestäms om bildande av dikningssammanslutning vid en dikningsförrättning.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag**om ändring av 2 och 4 § i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 27 mars 1991 om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen (1331/1991) 2 § 1 och 3 mom. samt 4 § 1 mom., sådana de lyder, 2 § 1 mom. och 4 § 1 mom. i lag 78/1995 och 2 § 3 mom. i lag 1467/2009, som följer:

2 §

Jord- och skogsbruksministeriet ska med iakttagande av vad som bestäms i 18 kap. 6 § 1 mom. i vattenlagen (/) ersätta skada, men och annan förlust av förmån som eventuellt förorsakas på finskt territorium till följd av verkställigheten av överenskommelsen.

Vid handläggningen av ersättningsansökningar samt när ersättningar fastställs och betalas tillämpas vattenlagen och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

4 §

Den som sköter avtappningen ska föra bok över datum för inledande och avslutande av avtappningar som avviker från det normala. Den närings-, trafik- och miljöcentral som avses i 3 § ska tillkännage dem med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 11 kap. 22 § i vattenlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag**om ändring av 3 § i dammsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i dammsäkerhetslagen av den 26 juni 2009 (494/2009) 3 § 1 mom. som följer:

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

På dammar i vattendrag tillämpas utöver denna lag vad som i vattenlagen (/) och

med stöd av den föreskrivs om byggande i vattendrag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag**om ändring av lagen om fiske**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 16 april 1982 om fiske (286/1982) 5 §, 24 § 1 mom. och 26 § 3 mom., av dem 24 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1462/2009, som följer:

5 §

Rätten att bedriva fiske och att bestämma om den tillkommer vattenområdets ägare, om inte denna rätt överlåtits till annan eller något annat bestäms nedan i denna lag. Rätten att fiska på ett vattentäckt översvämningssområde utanför den i 1 kap. 5 § i vattenlagen (/) avsedda gränsen för ett vattenområde tillkommer vattenområdets ägare.

26 §

Bestämmelser om vilka omständigheter som vid byggande i vatten och vid avledande av vatten från vattendrag ska beaktas för trygghet av fiskbeståndet och fiskens gång samt för skyddande av fiskets intressen finns i vattenlagen.

24 §

I älvar samt i sund eller trängre leder som avses i 1 kap. 6 § i vattenlagen ska en kungsådra hållas öppen för fiskens vandring på det sätt som bestäms i vattenlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 1 och 4 § i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 maj 2009 om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009) 1 §
 1 mom. 3 punkten och 4 § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avhjälpande av följande miljöskador:

3) betydande negativa förändringar i vattendrag eller grundvatten enligt 14 kap. 6 § i vattenlagen (/).

4 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

1) *naturreсурser*

a) i 5 a § 1 mom. i naturvårdslagen avsedda naturtyper och livsmiljöer för arter, arter

och deras förekomst-, föröknings- och rastplatser,

b) vattenområden enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i vattenlagen och grundvatten enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 7 punkten i vattenlagen,

c) territorialvatten enligt lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956),

d) den ekonomiska zonen enligt lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004),

2) *naturreсурsfunktioner* en naturreсурс värdefulla effekter på andra naturreсурser eller människor,

3) *ursprungligt tillstånd* det tillstånd som naturreсурserna och naturreсурsfunktionerna befann sig i före skadan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.**Lag**

om upphävande av 2 och 3 § i lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs 2 och 3 § i lagen av den 19 maj 1961 om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/1961).	Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 januari 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000) 3 § 1 mom. 6 och 8 punkten, 14 §, 19 § 2 mom. 4 punkten, 28 § 2 mom. 1 och 2 punkten, 31 § 1 mom. 3 punkten, 38 § 3 mom., 39 § 1 och 4 mom., 44 §, 46 § 3—6 mom., 48 och 49 §, 58 § 2 mom., 66 § 2 mom., 69 §, 74 § 2 och 3 mom., 84 § 3 mom. samt 103 § 2 mom.,

av dem 3 § 1 mom. 8 punkten och 46 § 4 mom. sådana de lyder i lag 506/2002, 31 § 1 mom. 3 punkten, 58 § 2 mom. och 84 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1590/2009, 38 § 3 mom. och 46 § 5 och 6 mom. sådana de lyder i lag 252/2005, samt

fogas till 3 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i nämnda lagar 506/2002 och 252/2005, en ny 9 punkt, till 27 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 252/2005, ett nytt 4 mom., till 58 § 1 mom. en ny 3 a-punkt samt till lagen en ny 103 c § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

Definitioner

Definitioner

I denna lag avses med

I denna lag avses med

6) *vattendrag* vattenområden som avses i 1 kap. 1 § 2 mom. vattenlagen (264/1961) och territorialvatten som avses i 1 kap. 3 § i samma lag,

6) *vattendrag* vattenområden som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i vattenlagen (/) samt de territorialvatten och den ekonomiska zon som nämns i 1 kap. 4 § i nämnda lag,

8) *utsläppsgränsvärde* det värde på ett i 1 punkten avsett direkt eller indirekt utspätt utsläpp i miljön som inte får överskridas under en eller flera tidsperioder och som anges som totalmängd, koncentration eller procent eller på andra motsvarande sätt.

8) *utsläppsgränsvärde* det värde på ett i 1 punkten avsett sådant utspätt, direkt eller indirekt utsläpp i miljön som inte får överskridas under en eller flera tidsperioder och som anges som totalmängd, koncentration eller procent eller på annat motsvarande sätt,

9) *avloppsvatten* vatten som kan orsaka förorening av miljön och utgör antigen vat-

ten som inte längre används, vatten som avleds från ett förorenat område eller vatten som avleds från ett område vilket använts för verksamhet som medför risk för förorening av miljön.

14 §

Mark

Statsrådet kan genom förordning utfärda bestämmelser om

1) de med tanke på olika markanvändningsändamål högsta tillåtna halterna av skadliga ämnen i mark eller de halter som läggs till grund för bedömningen av föroreningsgraden och saneringsbehovet,

2) behandling och isolering av förorenade marksubstanser, om de tekniska krav som ställs på saneringen och om saneringsmetoderna samt om kontroll och övervakning.

Statsrådet kan utfärda förordningar enligt 1 mom. som i tillämpliga delar även gäller avlagringar på botten av vattendrag.

19 §

Kommunala miljöskyddsföreskrifter

Föreskrifterna kan gälla

4) områden där det på grund av speciell risk för förorening av miljön är förbjudet att leda ut avloppsvatten i marken eller vattendrag eller i en sådan bädd som avses i 1 kap. 2 § vattenlagen,

14 §

Mark, muddring och muddermassa

Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om

1) de med tanke på olika markanvändningsändamål högsta tillåtna halterna av skadliga ämnen i mark eller de halter som läggs till grund för bedömningen av föroreningsgraden och saneringsbehovet,

2) behandling och isolering av förorenade marksubstanser, om de tekniska krav som ställs på saneringen och om saneringsmetoderna samt om kontroll och övervakning,

3) omständigheter enligt 1 och 2 punkten när det gäller avlagringar på botten av vattendrag och i 1 kap. 3 § mom. 17 punkten i vattenlagen avsedd muddermassa, samt om placering av muddermassa och förutsättningarna för dess placering.

19 §

Kommunala miljöskyddsföreskrifter

Föreskrifterna kan gälla

4) områden där det på grund av speciell risk för förorening av miljön är förbjudet att leda ut avloppsvatten i marken, ett vattendrag, ett dike, en källa eller en konstgjord damm eller i en sådan rännil som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen,

27 §

Datasystemet för miljövårdsinformation

Närings-, trafik- och miljöcentralerna och Finlands miljöcentral upprätthåller datasystemet för miljövårdsinformation, vilket innehåller behövliga uppgifter om

1) sådana beslut av miljötillståndsmyndigheterna och tillsynsmyndigheterna som avses i denna lag,

2) rapporter och observationer i samband med tillstånden och anmälningarna,

3) sådant som skall införas i det avfallsregister som avses i avfallslagen,

4) uppföljning och forskning som gäller miljöns tillstånd i samband med verkställigheten av denna lag,

5) de kemikalier som används inom verksamhet som medför risk för förorening av miljön, om de utsläpp och det avfall som uppkommer av verksamheten samt om det avfall som tagits emot inom verksamheten,

6) annat som behövs för verkställigheten av denna lag.

Kommunen skall utan hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) till datasystemet för miljövårdsinformation sända sådana i 1 mom. avsedda uppgifter som den förfogar över. Den kommunala miljövårdsmyndigheten har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få använda de uppgifter i datasystemet som den behöver för tillsynen och uppföljningen.

Om de registrerades rätt till insyn gäller personuppgiftslagen (523/1999).

27 §

Datasystemet för miljövårdsinformation

Bestämmelser om vilka beslut enligt vattenlagen som ska antecknas i datasystemet för miljövårdsinformation finns i 18 kap. 1 § i vattenlagen.

28 §

Allmän tillståndsplikt

Miljötillstånd behövs dessutom för

1) verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag, då det inte är fråga om sådan

28 §

Allmän tillståndsplikt

Miljötillstånd behövs dessutom för

1) verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag, då det inte är fråga om ett pro-

verksamhet som avses i 1 kap. 19 § vattenlagen,

2) avledande av avloppsvatten som kan orsaka förorening av en i 1 kap. 2 § vattenlagen avsedd bädd eller bassäng,

jekt som är tillståndspliktigt enligt vattenlagen,

2) avledande av avloppsvatten som kan orsaka förorening av ett dike eller en i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen avsedd rännil,

31 §

Behörig tillståndsmyndighet

Regionförvaltningsverket ska avgöra en ansökan om miljötillstånd, om

3) verksamheten utöver miljötillstånd förutsätter tillstånd enligt 2—9 kap. i vattenlagen eller att det enligt vattenlagen upplåts annan nyttjanderätt än för utloppsledning eller annan nyttjanderätt än sådan som avses i 10 kap. vattenlagen och om tillståndsansökningarna ska behandlas gemensamt i enlighet med 39 §, eller om

31 §

Behörig tillståndsmyndighet

Regionförvaltningsverket ska avgöra en ansökan om miljötillstånd, om

3) verksamheten utöver miljötillstånd kräver tillstånd enligt 3 kap. i vattenlagen eller att det enligt vattenlagen upplåts annan nyttjanderätt än för utloppsledning eller i 48 och 49 § i denna lag avsedd nyttjanderätt och om tillståndsansökningarna ska behandlas gemensamt i enlighet med 39 §, eller om

38 §

Information om tillståndsansökan

I fråga om hörande gäller i övrigt förvaltningslagen. När det gäller en samfällighets ickekonstituerade delägarlag skall på delgivningen tillämpas 16 kap. 8 § i vattenlagen.

38 §

Information om tillståndsansökan

I fråga om hörande gäller i övrigt förvaltningslagen. När det gäller en samfällighets icke konstituerade delägarlag ska på delgivningen tillämpas 11 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen.

39 §

Gemensam behandling av tillstånd för en och samma verksamhet

En miljötillståndsansökan som gäller förorening av vatten samt en beträffande samma verksamhet gjord tillståndsansökan enligt vattenlagen och en ansökan om nyttjanderätt som avses i 31 § 1 mom. 2 punkten skall behandlas tillsammans och avgöras genom samma beslut, om detta inte av särskilda skäl skall anses vara onödigt. Gemensam behand-

39 §

Gemensam behandling av tillstånd för en och samma verksamhet

En miljötillståndsansökan som gäller förorening av vatten samt en för samma verksamhet gjord tillståndsansökan enligt vattenlagen och en ansökan om nyttjanderätt som avses i 31 § 1 mom. 2 punkten ska behandlas tillsammans och avgöras genom samma beslut, om detta inte av särskilda skäl ska anses vara onödigt. Gemensam behandling behövs

ling behövs inte om verksamheten utöver miljötillstånd kräver enbart i 9 kap. vattenlagen avsett tillstånd att avleda vatten för användning såsom vätska, förutsatt att det inte finns något direkt vattenhushållningssamband mellan avledandet av vatten och återledandet av det till vattendraget.

Behövliga avvikelser från skyddsområdesbestämmelser som avses i 9 kap. 19 eller 20 § vattenlagen skall avgöras genom samma beslut som ett anhängigt miljötillståndsärende.

inte om verksamheten utöver miljötillstånd kräver enbart i 4 kap. i vattenlagen avsett tillstånd att *ta ut vatten* för användning såsom vätska, förutsatt att det inte finns något direkt vattenhushållningssamband mellan *uttaget av vatten och återledning av vattnet* till vattendraget.

Behövliga undantag från de skyddsområdesbestämmelser som avses i 4 kap. 12 § i vattenlagen ska avgöras genom samma beslut som ett anhängigt miljötillståndsärende.

44 §

Fiskerihushållningsvillkor

Om utsläpp av avloppsvatten eller andra ämnen kan ha verkningar som avses i 2 kap. 22 § vattenlagen, skall miljötillståndet förenas med behövliga villkor om fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift. På villkoren tillämpas 2 kap. 22 och 22 b § vattenlagen.

44 §

Fiskerihushållningsvillkor

Om utsläpp av avloppsvatten eller andra ämnen kan ha konsekvenser som avses i 3 kap. 14 § i vattenlagen, ska miljötillståndet förenas med behövliga villkor om fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift. På villkoren tillämpas 3 kap. 14, 15 och 22 § i vattenlagen.

46 §

Kontrollvillkor

Tillståndsmyndigheten kan vid behov ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera sina verksamheters miljöpåverkan.

I tillståndet kan verksamhetsutövaren åläggas att för godkännande förelägga tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet en kontrollplan för en närmare organisering av den i 1 mom. avsedda kontrollen i så god tid att kontrollen kan inledas samtidigt som verksamheten inleds eller vid någon annan tidpunkt som är ändamålsenlig med tanke på verksamhetens miljöpåverkan. Kontrollvillkoren och den godkända kontroll-

46 §

Kontrollvillkor

Tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet kan vid behov ålägga flera tillståndshavare att gemensamt kontrollera konsekvenserna av sina verksamheter (samordnad recipientkontroll) eller för kontrollen av verksamheten godkänna deltagande i övervakningen inom området. Den samordnade recipientkontrollen kan också vara kontroll som grundar sig på denna lag och vattenlagen.

I tillståndet kan verksamhetsutövaren åläggas att för godkännande förelägga tillståndsmyndigheten eller en av denna förordnad myndighet en kontrollplan för en närmare organisering av den i 1 eller 3 mom. avsedda kontrollen i så god tid att kontrollen kan inledas samtidigt som verksamheten inleds eller vid någon annan tidpunkt som är ändamålsenlig med tanke på konsekvenserna av verksamheten. Kontrollvillkoren och den

planen kan vid behov ändras trots att tillståndet är i kraft.

I sådana fall som avses i 3 och 4 mom. skall beslut fattas med iakttagande av förvaltningslagen, om inte beslutet fattas i samband med att tillståndet beviljas eller ändras. Beslutet kan ändras på tjänstens vägnar eller på yrkande av tillståndshavaren, tillsynsmyndigheten, en myndighet som bevakar allmänt intresse, kommunen eller en part som orsakas olägenhet. Beslutet meddelas efter anslag och om beslutet skall informeras så som i 53 och 54 § föreskrivs om hur ett miljötillståndsbeslut ges och om information om miljötillståndsbeslut.

Rättelse i beslut enligt 4 mom. av en av tillståndsmyndigheten förordnad myndighet kan sökas skriftligen hos tillståndsmyndigheten inom 30 dagar efter anslaget. Ändring i tillståndsmyndighetens beslut med anledning av rättelseyrkande söks så som anges i 96 §.

godkända kontrollplanen kan vid behov ändras trots att tillståndet är i kraft. *Den myndighet som har godkänt den samordnade recipientkontrollen ska ändra beslutet, om en ny verksamhetsutövare har ålagts att delta i den samordnade recipientkontrollen.*

I sådana fall som avses i 3 och 4 mom. ska beslut fattas med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs om miljötillstånd, om inte beslutet fattas i samband med att tillståndet beviljas eller ändras. Beslutet kan ändras på tjänstens vägnar eller på yrkande av tillståndshavaren, tillsynsmyndigheten, en myndighet som bevakar allmänt intresse, kommunen eller en part som orsakas olägenhet. Beslutet meddelas efter anslag och om beslutet ska informeras så som i 53 och 54 § föreskrivs om hur ett miljötillståndsbeslut ges och om information om miljötillståndsbeslut.

Rättelse i beslut enligt 4 mom. av en av tillståndsmyndigheten förordnad myndighet kan sökas skriftligen hos tillståndsmyndigheten inom 30 dagar efter att beslutet meddelats. Rättelseyrkandet framställs hos regionförvaltningsverket, om kontrollskyldigheten i fråga om någon verksamhet som omfattas av samordnad recipientkontroll har baserat sig på ett beslut som regionförvaltningsverket meddelat. Som rättelseyrkande kan också en sådan meningsskiljaktighet behandlas som gäller fördelningen av kostnaderna för den samordnade recipientkontrollen. Ändring i beslut med anledning av rättelseyrkande söks så som anges i 96 §.

48 §

Föreskrift om att bädd skall betraktas som avlopp

Om avledande av avloppsvatten till en bädd som avses i 1 kap. 2 § vattenlagen förorenar denna, skall i tillståndet samtidigt föreskrivas om bädden helt eller delvis skall betraktas som ett avlopp enligt 10 kap. 2 § vattenlagen.

48 §

Rätt att leda in avloppsvatten på annans område

I miljötillståndet är det möjligt att bevilja rätt att leda in avloppsvatten i ett dike eller en rännil på någon annans område, om avledningen inte medför oskälig olägenhet för andra och är motiverad i tekniskt och ekonomiskt avseende. Rätt att leda in avloppsvatten i ett öppet dike eller en rännil får inte beviljas, om diket eller rännilen befinner sig i omedelbar närhet av en tomt, en byggplats, en badstrand eller något motsvarande område.

de för särskilt bruk.

Om avledningen av avloppsvatten förutsätter att ett avloppsrör eller dike anläggs på någon annans område och denne inte ger sitt samtycke, ska i tillståndet under de förutsättningar som avses i 1 mom. beslutas om beviljande av nyttjanderätt till det område som behövs. På ersättning för skada, olägenhet och annan förlust av förmån tillämpas 13 kap. i vattenlagen. På nyttjanderätten tillämpas 2 kap. 12 och 13 § och 17 kap. i vattenlagen.

Måste det för avledning av avloppsvatten enligt denna paragraf anläggas ett dike eller ett rör under en landsväg, gata, järnväg eller annan rälsbana eller under en kabel eller ett gasrör, ska för ärendet behövliga villkor förenas med tillståndet. I fråga om anläggande och underhåll av ett dike eller rör gäller vad som bestäms i 5 kap. 13 § i vattenlagen. Är det med beaktande av ärendets omfattning eller av någon annan orsak inte möjligt att avgöra ärendet i samband med miljötillståndet, ska ärendet på tjänstens vägnar hänskjutas till avgörande vid en dikningsförrättning eller till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten så som bestäms i 5 kap. 4 och 5 § i vattenlagen.

49 §

Villkor om utloppsledning

Tillståndet skall vid behov, i enlighet med vattenlagen, förenas med villkor om byggande av en utloppsledning och om den nyttjanderätt som behövs för ändamålet. På ersättning för skada, olägenhet och annan förlust av förmån tillämpas 11 kap. vattenlagen. På nyttjanderätten tillämpas 12 kap. och 21 kap. 8 § vattenlagen.

58 §

Ändring av tillstånd

Den myndighet som har beviljat ett tillstånd skall på ansökan av tillståndshavaren, en tillsynsmyndighet, den myndighet som bevakar

49 §

Villkor om avloppsrör

Tillståndet ska i enlighet med vattenlagen vid behov förenas med villkor om byggande av avloppsrör och om den nyttjanderätt som behövs för ändamålet. Villkoret meddelas med iakttagande av 3 kap. i vattenlagen. På ersättning för skada, olägenhet och annan förlust av förmån tillämpas 13 kap. i vattenlagen. På nyttjanderätten tillämpas 2 kap. 12 och 13 § och 17 kap. i vattenlagen.

58 §

Ändring av tillstånd

Den myndighet som har beviljat ett tillstånd ska på ansökan av tillståndshavaren, en tillsynsmyndighet, den myndighet som be-

allmänt intresse eller den som orsakats olägenhet ändra tillståndet, om

vakar allmänt intresse eller den som orsakats olägenhet ändra tillståndet, om

3 a) grunderna för ett tillståndsvillkor visar sig vara felaktiga och en ändring av villkoret inte påkallar behov av att på nytt pröva förutsättningarna för beviljande av tillståndet,

När det gäller ändring av fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift gäller vad som föreskrivs i 2 kap. 22 § 4 mom. och 22 b § i vattenlagen. Om det vid ett sådant ersättningsförfarande som avses i 68 § har framkommit ny utredning om grunderna för fiskevårdsskyldigheten eller fiskerihushållningsavgiften, kan regionförvaltningsverket samtidigt på tjänstens vägnar uppta ändringen av skyldigheten eller avgiften till behandling utan hinder av vad som annars gäller om ändring och justering av villkor.

När det gäller ändring av fiskevårdsskyldighet eller fiskerihushållningsavgift gäller vad som föreskrivs i 3 kap. 22 § i vattenlagen. Om det vid ett sådant ersättningsförfarande som avses i 68 § har framkommit ny utredning om grunderna för fiskevårdsskyldigheten eller fiskerihushållningsavgiften, kan regionförvaltningsverket samtidigt på tjänstens vägnar ta upp ändringen av skyldigheten eller avgiften till behandling oberoende av vad som annars föreskrivs om ändring och översyn av villkor.

66 §

Tillämpliga bestämmelser

Vad som i detta kapitel bestäms om vattendrag gäller i tillämpliga delar också vatten som avses i 1 kap. 2 § vattenlagen.

66 §

Tillämpliga bestämmelser

Vad som i detta kapitel föreskrivs om vattendrag gäller i tillämpliga delar *också diken, källor och konstgjorda vattenområden samt sådana rännilar som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen.*

69 §

Ställande av säkerhet i ersättningsärenden

I ett tillståndsbeslut som avses i 68 § skall andra sökande än staten, en kommun eller en samkommun åläggas att innan den i tillståndet angivna verksamheten inleds eller, om den redan har inletts, inom en av tillståndsmyndigheten bestämd tid ställa godtagbar säkerhet för att de av verksamheten orsakade skadorna blir ersatta. När det gäller ställande av säkerhet, justering av dess belopp och befriande av säkerheten gäller i tillämpliga delar 16 kap. 24 § 3 mom. vattenlagen.

69 §

Ställande av säkerhet i ersättningsärenden

I ett tillståndsbeslut som avses i 68 § ska andra sökande än staten, en kommun eller en samkommun åläggas att innan den i tillståndet angivna verksamheten inleds eller, om den redan har inletts, inom en av tillståndsmyndigheten bestämd tid ställa godtagbar säkerhet för att de skador som verksamheten orsakar blir ersatta. I fråga om ställande och frigivande av säkerhet samt justering av säkerhetsbeloppet gäller i 11 kap. 20 § i vattenlagen.

74 §

Behandling av ersättningsärenden hos tillståndsmyndigheterna

Det kan bestämmas att ersättningsfrågor som gäller förorening av vattendrag skall behandlas vid utredningsförfarande eller syneförrättning i enlighet med vattenlagen.

I fråga om ersättningsärenden gäller dessutom i tillämpliga delar 11 kap. 14—14 c § vattenlagen.

74 §

Behandling av ersättningsärenden hos tillståndsmyndigheterna

För avgörande av ersättningsfrågor som gäller förorening av vattendrag kan det i enlighet med 11 kap. 16 § i vattenlagen beslutas att särskild utredning ska inhämtas.

På ersättningsärenden tillämpas dessutom 3 kap. 16—18 § i vattenlagen.

84 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Om åläggandet gäller tillståndspliktig verksamhet och tillståndsärendet enligt 39 § ska undergå gemensam behandling, meddelas åläggandet enligt bestämmelserna om förvaltningstvång i 21 kap. vattenlagen. Om åläggandet gäller endast iakttagandet av en förpliktelse som avses i denna lag eller i bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, ska det emellertid meddelas i enlighet med denna lag.

84 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Om åläggandet gäller tillståndspliktig verksamhet och tillståndsärendet enligt 39 § ska undergå gemensam behandling, meddelas åläggandet enligt bestämmelserna om förvaltningstvång i 14 kap. i vattenlagen. Om åläggandet gäller endast iakttagandet av en förpliktelse som anges i denna lag eller i bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, ska det emellertid meddelas i enlighet med denna lag.

103 §

Allmän skyldighet att rena avloppsvatten

Avloppsvatten från vattenklosetter samt annat hushållsavloppsvatten skall, innan det leds i marken, ett vattendrag eller en bädd eller bassäng som avses i 1 kap. 2 § vattenlagen, behandlas med metoder som är minst lika effektiva som sådan rening som avses i en förordning som har utfärdats med stöd av 18 §. Annat avloppsvatten än avloppsvatten från vattenklosetter får orenat släppas ut i marken om mängden är liten och avloppsvattnet i fråga inte medför risk för förorening av miljön.

103 §

Allmän skyldighet att rena avloppsvatten

Avloppsvatten från vattenklosetter och annat hushållsavloppsvatten ska, innan det leds i marken, ett vattendrag, ett dike eller en konstgjord damm eller en sådan rännil som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen, behandlas med metoder som är minst lika effektiva som sådan rening som avses i en förordning av statsrådet som har utfärdats med stöd av 18 §. Annat avloppsvatten än avloppsvatten från vattenklosetter får orenat släppas ut i marken, om mängden är liten och avloppsvattnet i fråga inte medför risk för förorening av miljön.

103 c §

Avledning av avloppsvatten på annans område

Om avloppsvatten leds in i ett dike eller en rännil på någon annans område, är den som avleder avloppsvattnet för sin del skyldig att dra försorg om underhållet av det dike eller den rännil som används för avledandet. Den som avleder avloppsvatten ska utföra de arbeten för utvidgning, istandsättning och underhåll av bädden som avledandet av avloppsvatten föranleder, samt även i övrigt se till att avledandet av avloppsvatten inte medför sådan olägenhet som till skäligen kostnader kan undvikas. Den som avleder avloppsvatten ska dessutom underhålla avloppsrör som anlagts på någon annans område samt övriga rör och anläggningar som anlagts för avledande av avloppsvatten.

Om fler än en leder in avloppsvatten i ett dike eller en rännil eller om avledandet av avloppsvattnet medför en nytta för markägaren i form av dikning som inte är obetydlig, är nyttotagarna var för sig skyldiga att delta i dikesunderhållet på det sätt som i 5 kap. i vattenlagen bestäms om samfällid dikning. Andra än den som avleder avloppsvatten kan inte åläggas att delta i åtgärder som är nödvändiga för avledande av avloppsvattnet. Vid behov ska en dikningssammanslutning bildas i enlighet med 5 kap. i vattenlagen.

I miljötillståndet kan beslutas om det närmare innehållet i den skyldighet som åläggs den som avleder avloppsvatten. Om tillståndet inte innehåller behövliga villkor eller om avledandet av avloppsvatten grundar sig på något annat än tillståndspliktig verksamhet, beslutar den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten om det närmare innehållet i skyldigheten med iakttagande av vad som i 5 kap. i vattenlagen bestäms om dikning. En meningsskiljaktighet som gäller underhållet av bädden avgörs av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 5 kap. i vattenlagen bestäms om dikning.

Om rätt att leda in avloppsvatten i ett dike eller en rännil eller att anlägga avloppsrör

eller dike har beviljats med stöd av 48 eller 49 §, får avledandet av avloppsvatten inte hindras eller försvåras på grund av byggande eller någon annan åtgärd. I fråga om dike och avloppsrör för avledande av avloppsvatten gäller dessutom vad som bestäms i 5 kap. 10 § i vattenlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av markanvändnings- och bygglagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i markanvändnings- och bygglagen av den 5 februari 1999 (132/1999) 161 §
4 mom., sådant det lyder i lag 122/2001, samt
fogas till lagen en ny 161 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

161 §

Placeringen av samhällstekniska anordningar

*På placeringen av en vattenledning och av-
lopp som hör till ett vattentjänstverk kan
1 mom. tillämpas, trots att den nödvändiga
rätten också kunde stiftas med stöd av be-
stämmelserna i vattenlagen (264/1961).*

(upphävs)

161 a §

Avledning av vatten och dikning

*På placeringen i ett markområde av en vat-
tenledning och mindre anordningar och kon-
struktioner som hör till ledningen tillämpas
161 §, om placeringen inte bestäms i ett i
vattenlagen (/) avsett beslut om tillstånd
att ta vatten.*

*Om det på ett detaljplaneområde finns be-
hov av att på annans område anlägga ett
dike eller placera en skyddsvall eller pump-
station som krävs för dikning, tillämpas
161 §. Ärendet avgörs av den myndighet som
kommunen bestämmer.*

*Ett ärende som avses i 2 mom. avgörs dock
i enlighet med 5 kap. i vattenlagen, om*

*1) ärendet gäller ett stranddetaljplaneom-
råde enligt 10 kap. i denna lag,*

*2) dikningen tjänar torrläggning av jord-
och skogsbruksområden som finns anvisade i
en detaljplan,*

3) dikningen till största delen sker utanför detaljplaneområde,

4) dikningen medför olägenheter eller behov av avledande av vatten för en fastighet som ägs av tredje man, eller

5) dikningen kräver tillstånd av regionförvaltningsverket eller beslut vid en dikningsförrättning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 20 maj 1988 om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (451/1988) 17 § 3 mom. och 23 §, sådana de lyder, 17 § 3 mom. i lag 567/1995 och 23 § delvis ändrad i sistnämnda lag,
ändras 1—5, 10, 12 och 14 §, 16 § 2 mom., 17 § 2 mom., 18 §, 20 § 1 och 2 mom. och 24 § 2 mom.,
 av dem 2, 4 och 12 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 567/1995, 3, 10 och 18 §, 20 § 1 mom. och 24 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 567/1995 och 17 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1464/2009, samt
fogas till lagen en ny 19 §, i stället för den 19 § som upphävts genom nämnda lag 567/1995, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Har byggande i vattendrag, dikning eller annat företag som nämns i vattenlagen (264/61) utförts eller kommer det att utföras så att det vållar betydande men för användningen av en fastighet eller en del därav till följd av att ägor splittras eller blir mindre eller förbindelser försvåras, kan ägoreglering verkställas i enlighet med denna lag.

Vad denna lag stadgar om fastigheter gäller även samfällda områden, om inte något annat stadgas nedan.

2 §

Vid ägoreglering i enlighet med denna lag kan

- 1) ett ägobyte mellan fastigheter verkställas,
- 2) ett område överförs från en fastighet till en annan,

- 3) ett samfällt område eller en del därav inlösas och överförs till en fastighet,

Föreslagen lydelse

1 §

Om ett i vattenlagen (/) avsett vattenhushållningsprojekt orsakar avsevärd olägenhet för användningen av en fastighet eller en del av en fastighet till följd av att ägorna splittras eller blir mindre, förbindelserna avbryts eller försvåras eller annan motsvarande inverkan uppstår, eller jordägor varaktigt omvandlas till vattenägor, kan ägoreglering verkställas i enlighet med denna lag.

Det som i denna lag föreskrivs om fastigheter och fastighetsägare gäller även outbrutna områden och samfällda områden samt deras ägare, om inte något annat föreskrivs nedan.

2 §

Vid ägoreglering i enlighet med denna lag kan

- 1) ett ägobyte mellan fastigheter verkställas,
- 2) ett område överförs från en fastighet till en annan,

2 a) ett område fogas till ett samfällt vattenområde i enlighet med vad som föreskrivs i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen,

- 3) ett samfällt område eller en del därav inlösas och överförs till en fastighet,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4) skifte av tillandning verkställas, fristående tillandning ombildas till lägenhet samt tillandning inlösas,

5) ett servitut som avses i fastighetsbildningslagen (554/95) stiftas, överflyttas och upphävas, samt

6) reglering av enskilda vägar företas.

På ett område där samfällad dikning skall verkställas i överensstämmelse med en vid dikningsförrättning fastställd dikningsplan kan i samband med dikningen verkställas ägoreglering enligt vad som stadgas nedan.

Vid ägoreglering får dessutom vidtas sådana i fastighetsbildningslagen nämnda åtgärder som klarheten i registerväsendet och i fastighetssystemet förutsätter.

3 §

Ägoreglering verkställs vid en ägoregleringsförrättning, angående vilken, om inte något annat följer av denna lag, i tillämpliga delar gäller vad fastighetsbildningslagen stadgar om nyskifte.

Om inte något annat stadgas i denna lag, skall på de åtgärder som nämns i 2 § 1 mom. 1—5 punkten tillämpas vad fastighetsbildningslagen stadgar om förfarandet vid dem samt på reglering av enskilda vägar vad lagen om enskilda vägar (358/62) stadgar om förfarandet vid vägförrättning.

4 §

Rätt att ansöka om ägoregleringsförrättning har ägaren av en fastighet som nämns i 1 § 1 mom.

Så snart de i 21 kap. 8 a § vattenlagen avsedda beslutshandlingarna har inkommit till lantmäteribyrån skall denna, om ägoreglering kan bli nödvändig, förordna om verkställande av ägoregleringsförrättning. Om det inte finns något uppenbart hinder för ägoregleringsförrättning skall lantmäteribyrån, så snart de i 19 kap. 5 a § 1 mom. vattenlagen nämnda handlingarna inkommit till den, utfärda förordnande om sådan förrättning. *I de fall som*

4) skifte av tillandning verkställas, fristående tillandning ombildas till lägenhet samt tillandning inlösas,

5) ett servitut som avses i fastighetsbildningslagen (554/1995) stiftas, överflyttas och upphävas, samt

6) reglering av enskilda vägar företas.

Vid ägoreglering får dessutom sådana i fastighetsbildningslagen nämnda åtgärder vidtas som klarheten i registerväsendet och i fastighetssystemet förutsätter.

3 §

Ägoreglering verkställs vid en ägoregleringsförrättning. På förfarandet vid denna tillämpas vad som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om projektnyskifte, om inte något annat följer av denna lag. Förrättningsingenjören kan verkställa ägoregleringen utan gode män, om det inte är nödvändigt att anlita gode män och ingen sakägare fordrar att gode män anlitas.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska på de åtgärder som nämns i 2 § 1 mom. 1, 2, 2 a och 3—5 punkten tillämpas vad som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om dem och på reglering av enskilda vägar vad som i lagen om enskilda vägar (358/1962) föreskrivs om vägförrättning.

4 §

Rätt att ansöka om ägoregleringsförrättning har ägaren till en fastighet som avses i 1 § 1 mom. *och den som genomför ett projekt som avses i 1 §.*

När ett tillståndsbeslut som avses i 17 kap. 11 § i vattenlagen har inkommit till lantmäteribyrån ska denna, om det behövs ägoreglering, utfärda förrättningsförordnande för ägoregleringsförrättning. Om det inte finns något uppenbart hinder för ägoregleringsförrättning, ska lantmäteribyrån, när en i 5 kap. 38 § i vattenlagen avsedd dikningsplan inkommit till den, utfärda förrättningsförordnande som gäller ägoregleringsförrättning.

avses i 19 kap. 5 a § 3 mom. och 21 kap. 8 a § 2 mom. vattenlagen skall förrättningsförordnande meddelas på de villkor som stadgas i dessa lagrum.

Yrkar ingen av fastighetsägarna under begynnelsesammanträdet vid förrättning som anhängiggjorts enligt 2 mom. att förrättningen skall verkställas, skall den lämnas därhän. Härvid får dock vidtas åtgärder som nämns i 2 § 3 mom.

Yrkar ingen av fastighetsägarna under begynnelsesammanträdet vid en förrättning som inletts enligt 2 mom. att förrättningen ska verkställas, och är det inte fråga om en ägoreglering som avses i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen, ska förrättningen inställas. I ett sådant fall får dock de åtgärder som nämns i 2 § 2 mom. vidtas.

5 §

Ägoreglering får verkställas, om ett i 1 § 1 mom. nämnt men därigenom kan undanröjas eller minskas väsentligt. Verkställande av ägoreglering i samband med dikning förutsätter dessutom att ägoregleringen främjar ett ändamålsenligt utförande av dikningen. Ägoregleringen skall verkställas så att den inte vållar nämnvärd skada eller nämnvärt men för någon och så att den inte försvårar genomförandet av en stads-, byggnads- eller strandplan.

5 §

Ägoreglering får verkställas, om en i 1 § 1 mom. avsedd olägenhet kan undanröjas eller minskas väsentligt genom ägoreglering. Ägoregleringen ska verkställas så att den inte orsakar nämnvärd skada eller olägenhet för någon och så att den inte försvårar genomförandet av en detaljplan.

10 §

Till den del inte något annat stadgas i 7 eller 9 § skall på förutsättningarna för åtgärder som nämns i 2 § 1 mom. 1—5 punkten tillämpas vad fastighetsbildningslagen stadgar om dem. Åtgärderna förutsätter likväl inte samtycke av fastighetens ägare.

10 §

Om inte något annat föreskrivs i 7 eller 9 §, ska på förutsättningarna för åtgärder som nämns i 2 § 1 mom. 1, 2, 2 a och 3—5 punkten tillämpas det som i fastighetsbildningslagen föreskrivs om dem. Åtgärderna förutsätter dock inte *avtal mellan eller* samtycke av fastighetens ägare.

12 §

I samband med ägoreglering kan styckning av outbrutet område och rågång verkställas utan särskilt förordnande, med iakttagande av fastighetsbildningslagen. Styckningen får dock inte nämnvärt fördröja ägoregleringen.

Styckning av ett överlåtet outbrutet område skall inom ett område där ägoreglering verkställs ske före de i 2 § nämnda åtgärderna. De avslutande styckningsåtgärderna kan likväl behandlas tillsammans med de avslutande ägoregleringsåtgärderna, om inte särskilda skäl kräver att styckningen avslutas tidigare.

12 §

I samband med ägoreglering kan styckning av outbrutet område verkställas och *fastighetsbestämning* förrättas utan särskilt förordnande, med iakttagande av fastighetsbildningslagen. Styckningen får dock inte nämnvärt fördröja ägoregleringen.

Ett överlåtet outbrutet område styckas inom det område där ägoreglering verkställs i enlighet *med den utsträckning det har i det fastställda regleringsförslaget*. De avslutande styckningsåtgärderna kan dock behandlas tillsammans med de avslutande ägoregleringsåtgärderna, om inte särskilda skäl kräver

att styckningen avslutas tidigare.

14 §

Ett regleringsförslag som gäller ägoreglering i anslutning till dikning skall uppgöras så att skiftesläggningen planeras utgående från de förhållanden som kommer att råda efter dikningen.

Framgår det, då ett regleringsförslag som nämns i 1 mom. uppgörs, att ändringar borde göras i den preliminära dikningsplanen för att en ändamålsenlig skiftesläggning skall fås till stånd, skall förrättningsmännen göra förslag till sådana ändringar.

Då regleringsförslag enligt denna paragraf uppgörs skall även sakägarna vid dikningsförrättningen höras.

16 §

Gäller en fastställd regleringsplan en ägoreglering i anslutning till dikning, skall förrättningsingenjören tillställa förrättningsmännen vid dikningsförrättningen regleringsplanen och de i 14 § 2 mom. nämnda förslagen till ändring av dikningsplanen.

17 §

Sjunker en fastighets värde till följd av en ägoregleringsåtgärd så att fastigheten inte längre utgör full säkerhet för de fordringar som den utgjorde pant för innan ägoregleringen verkställdes, ska det förordnas att den ersättning som vid förrättningen bestämts tillfalla ägaren jämte ränta skall deponeras hos regionförvaltningsverket. Innehavaren av en panträtt har samma rätt till den deponerade ersättningen som han haft i fastigheten. Kan den överlåtande fastighetens ägare inte visa att han har erhållit alla panträttsinnehavares samtycke till att lyfta den deponerade ersättningen, ska regionförvaltningsverket fördela medlen enligt utsökningsbalkens (705/2007) bestämmelser om fördelning av köpesumman för fast egendom.

14 §

Ett regleringsförslag som gäller ägoreglering ska uppgöras så att skiftesläggningen planeras utgående från de förhållanden som kommer att råda efter dikningen eller det projekt av annat slag som avses i 1 §.

Framgår det då ett regleringsförslag uppgörs att det för att skiftesläggningen ska bli ändamålsenlig är nödvändigt att avvika från en fastställd dikningsplan, gäller angående förutsättningarna för avvikelse vad som i 5 kap. 16 § 3 mom. i vattenlagen föreskrivs. Beslut om avvikelse fattas härvid i samband med att regleringsplanen fastställs.

När regleringsförslag enligt denna paragraf uppgörs ska sakägarna i dikningssärendet höras.

16 §

Gäller en fastställd regleringsplan en ägoreglering i samband med dikning, ska förrättningsingenjören lämna in regleringsplanen och i 14 § 2 mom. avsedda förslag till ändring av dikningsplanen till förrättningsmännen vid dikningsförrättningen eller till regionförvaltningsverket.

17 §

På de ersättningar som bestämts vid regleringsförrättning tillämpas det som i 199—206 § i fastighetsbildningslagen föreskrivs om ersättningar.

Förordnas det inte att ersättningen skall deponeras, gäller i fråga om betalningen av den vad fastighetsbildningslagen stadgar om detta.

(upphävs)

18 §

Verkställande av ägoreglering förutsätter inte samtycke av innehavaren av en lego- eller bruksrätt eller annan därmed jämförbar nyttjanderätt. Byter ett område ägare på grund av en regleringsåtgärd, skall nyttjanderättshavarnas ställning ordnas med iakttagande av vad som stadgas i fastighetsbildningslagen.

18 §

Verkställande av ägoreglering förutsätter inte samtycke av innehavaren av en servitutsrätt eller arrenderätt eller av andra särskilda rättigheter. Byter ett område ägare på grund av en regleringsåtgärd, ska ställningen för innehavaren av en ovan avsedd rätt ordnas med iakttagande av fastighetsbildningslagen.

19 §

19 § har upphävts genom L 12.4.1995/567.

19 §

En ägoregleringsförrättning får avslutas först efter det att det projekt med anledning av vilket ägoregleringen verkställs har slutförts.

20 §

Sakägarna skall betala förrättningskostnaderna för ägoregleringen på det sätt som de kommer överens om. Kan sakägarna inte enas om hur kostnaderna skall betalas, skall dessa påföras varje sakägare enligt den nytta som ägoregleringen medfört. I övrigt tillämpas på förrättningskostnaderna och betalningen av dem samt på ersättningarna vad som stadgas om dem i fastighetsbildningslagen, om inte något annat stadgas i denna lag.

20 §

Sakägarna ska betala förrättningskostnaderna för ägoregleringen på det sätt som de kommer överens om. Kan sakägarna inte enas om hur förrättningskostnaderna ska betalas, ska kostnader påföras varje sakägare enligt den nytta som ägoregleringen medfört. *Förrättningskostnaderna för ägoreglering som verkställs på grund av dikning betraktas som kostnader för projektet i enlighet med 5 kap. 19 § 1 mom. i vattenlagen till den del som de ska betalas av sakägarna. På fördelningen mellan sakägarna av förrättningskostnaderna för en ägoreglering som avses i 17 kap. 11 § 2 mom. i vattenlagen till den del som de ska betalas av sakägarna tillämpas samma fördelningsgrund som på kostnaderna för projekt för höjning av medelvattenståndet som avses i 6 kap. i vattenlagen. I övrigt tillämpas på förrättningskostnaderna och betalningen av dem vad som föreskrivs i fastighetsbildningslagen, om inte något annat föreskrivs i denna lag.*

Vidtas i samband med en ägoregleringsförrättning åtgärder som nämns i 2 § 3 mom. och som är nödvändiga med tanke på redan i registerväsendet och fastighetssystemet, betalas kostnaderna för dem i sin helhet av statens medel. Lämnas förrättning med stöd av 4 §

Vidtas i samband med en ägoregleringsförrättning åtgärder som avses i 2 § 2 mom. och som är nödvändiga med tanke på klarheten i fastighetssystemet, betalas förrättningskostnaderna för dem i sin helhet av statens medel. Om en förrättning inställs med stöd av 4 §

3 mom. därhän, betalas alla förrättningskostnader av statens medel.

3 mom., betalas alla förrättningskostnader av statens medel.

23 §

Då de åtgärder som hör till ägoregleringen har vidtagits förklaras ägoregleringsförrättningen avslutad och besvärkundervisning meddelas.

Ägorna får tillträdas när förrättningen har antecknats i fastighetsregistret.

(upphävs)

24 §

Medan en förrättning pågår får ändring likväl sökas särskilt endast i ett avgörande genom vilket ett yrkande om rätt att vara sakägare vid förrättningen, en jävsanmärkning, ett yrkande om avbrytande av förrättningen eller ett yrkande om inställelse av förrättningen har förkastats. Dessutom får medan förrättningen pågår ändring sökas särskilt i ett avgörande som gäller en rågång som har verkställts i samband med förrättningen eller förkastande av ett yrkande om verkställande av en sådan rågång, om förrättningsingenjören finner det ändamålsenligt att ändring får sökas medan förrättningen pågår.

24 §

Medan en förrättning pågår får ändring dock sökas separat endast i ett avgörande genom vilket ett yrkande om rätt att vara sakägare vid förrättningen, en jävsanmärkning, ett yrkande om avbrytande av förrättningen eller ett yrkande om inställelse av förrättningen har avslagits. Dessutom får medan förrättningen pågår ändring sökas separat i ett avgörande som gäller *en fastighetsbestämning* som har verkställts i samband med förrättningen, *avslag på ett yrkande* om verkställande av en sådan *fastighetsbestämning eller fastställande av en regleringsplan*, om förrättningsingenjören finner det ändamålsenligt att tillåta sökande av ändring medan förrättningen pågår.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 3 och 12 § i lagen om Finlands ekonomiska zon**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 november 2004 om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) 3 §
 1 mom. och 12 § som följer:

Gällande lydelse

3 §

*Lagstiftning som skall tillämpas på miljö-
 skydd och vattenbyggande*

I den ekonomiska zonen gäller vad som föreskrivs i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994), miljöskyddslagen (86/2000) och vattenlagen (264/1961) och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Föreslagen lydelse

3 §

*Lagstiftning som skall tillämpas på miljö-
 skydd och vattenbyggande*

I den ekonomiska zonen *tillämpas* lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994), miljöskyddslagen (86/2000) och vattenlagen (/) *samt bestämmelser* som utfärdats med stöd av dem.

12 §

*Tillståndsförseelse enligt vattenlagen i den
 ekonomiska zonen*

Till straff för tillståndsförseelse enligt vattenlagen i den ekonomiska zonen döms enligt 13 kap. 3 § i vattenlagen.

12 §

*Tillståndsförseelse enligt vattenlagen i den
 ekonomiska zonen*

Till straff för tillståndsförseelse enligt vattenlagen i den ekonomiska zonen döms enligt 16 kap. 2 § i vattenlagen.

*Denna lag träder i kraft den
 20 .*

6.

Lag**om ändring av 5 § i lotsningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lotsningslagen av den 21 november 2003 (940/2003) 5 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Skyldighet att anlita lots

Fartyg skall i de i 4 kap. 1 § vattenlagen (264/1961) nämnda lotspliktiga allmänna farlederna på finskt vattenområde och på den arrenderade delen av Saima kanal anlita lots om fartygets last är farlig eller skadlig eller om fartygets storlek det kräver.

Föreslagen lydelse

5 §

Skyldighet att anlita lots

Fartyg ska i de i 1 kap. 3 § 1 mom. 13 punkten i vattenlagen (/) nämnda lotspliktiga allmänna farlederna på finskt vattenområde och på den arrenderade delen av Saima kanal anlita lots, om fartygets last är farlig eller skadlig eller om fartygets storlek det kräver.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av lagen om stödjande av grundtorrläggning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 24 oktober 1997 om stödjande av grundtorrläggning (947/1997) 1 § 2 mom., 3 § 5 och 7 punkten, 4 § 3 punkten, 7 § 1 mom., 10—12 §, 14 § 1 mom. och 17 § 4 mom., av dem 3 § 5 punkten och 11 § sådana de lyder i lag 1481/2009, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Stöd kan beviljas ett sådant dikningsbolag, bolag för vattenståndsreglering eller bolag för vattenreglering som avses i vattenlagen (264/1961) eller flera fastighetsägare för ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt. Ett projekt som understöds skall medföra nytta huvudsakligen för odlad mark och för flera än en gårdsbruksenhet.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *statsarbete* ett grundtorrläggningsprojekt som erhåller stöd enligt denna lag och som närings-, trafik- och miljöcentralen genomför för ett dikningsbolag,

7) *dikesren* ett sådant sammanhängande, till ett dike hörande område på vardera sidan av diket som avses i 6 kap. 4 § vattenlagen och som är täckt av permanent växtlighet samt

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Stöd kan beviljas en sådan för dikning, bestående ändring av medelvattenståndet eller vattenreglering bildad vattenrättslig sammanslutning som avses i vattenlagen (/) eller flera fastighetsägare för ett gemensamt grundtorrläggningsprojekt. Ett projekt som understöds ska medföra nytta huvudsakligen för odlad mark och för flera än en gårdsbruksenhet.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *statsarbete* ett grundtorrläggningsprojekt som erhåller stöd enligt denna lag och som närings-, trafik- och miljöcentralen genomför för en *dikningssammanslutning*,

7) *dikesren* ett sådant sammanhängande, till ett dike hörande område på vardera sidan av diket som avses i 5 kap. 10 § 1 mom. i vattenlagen och som är täckt av permanent växtlighet, samt

4 §

Kostnader som finansieras

Stöd enligt denna lag kan beviljas för följande kostnader som föranleds av ett grundtorrlägningsprojekt eller av en del av ett sådant projekt:

3) de kostnader som åsamkas sökanden på grund av syne- och dikningsförrättning enligt vattenlagen,

4 §

Kostnader som finansieras

Stöd enligt denna lag kan beviljas för följande kostnader som föranleds av ett grundtorrlägningsprojekt eller av en del av ett sådant projekt:

3) de kostnader som åsamkas sökanden på grund av *ett förfarande för inhämtande av särskild utredning* och på grund av dikningsförrättning enligt vattenlagen,

7 §

Ekonomiska förutsättningar

En förutsättning för beviljande av stöd är att kostnaderna för grundtorrlägningsprojektet är skäligen i förhållande till nyttan av projektet. Som nytta beaktas, utöver sådan torrlägningsnytta som avses i vattenlagen, den direkta och indirekta nytta som projektet medför i synnerhet för miljön och samhällsstrukturen.

7 §

Ekonomiska förutsättningar

En förutsättning för beviljande av stöd är att kostnaderna för grundtorrlägningsprojektet är skäligen i förhållande till nyttan av projektet. Som nytta beaktas, utöver sådan *nytta av dikning* som avses i vattenlagen, den direkta och indirekta nytta som projektet medför i synnerhet för miljön och samhällsstrukturen.

10 §

Ändring av beslut om stöd

Ett finansieringsbeslut kan ändras på ansökan av dikningsbolaget eller en nyttotagare, om det medan arbetet pågår eller annars framkommer sådana omständigheter som, om de hade varit kända, märkbart hade kunnat inverka på beslutet. Genom förordning bestäms om anhängiggörande av ändring.

10 §

Ändring av beslut om stöd

Ett finansieringsbeslut kan ändras på ansökan av *dikningssammanslutningen* eller en nyttotagare, om det medan arbetet pågår eller annars framkommer sådana omständigheter som, om de hade varit kända, hade kunnat *inverka avsevärt på beslutet. Närmare bestämmelser om när ansökan ska inledas kan utfärdas genom förordning av statsrådet.*

11 §

Överlåtelse av statsarbete

Sedan ett statsarbete blivit färdigt hålls ett överlåtelssammanträde mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och dikningsbolaget.

11 §

Överlåtelse av statsarbete

Sedan ett statsarbete blivit färdigt hålls ett överlåtelssammanträde mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och *dikningssam-*

Vid överlåtelsesammanträdet besluts om överlåtelse av arbetet till bolaget, som samtidigt övertar ansvaret för skötseln av projektet. Om överlåtelsesammanträdet bestäms närmare genom förordning.

manslutningen. Vid överlåtelsesammanträdet fattas beslut om överlåtelse av arbetet till *dikningssammanslutningen*, som samtidigt övertar ansvaret för skötseln av projektet. *Närmare bestämmelser om informationen om överlåtelsesammanträdet och behandlingen av ärendet vid överlåtelsesammanträdet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.*

12 §

Underhåll av projekt

Dikningsbolaget eller, om något sådant inte har bildats, nyttohavarna skall gemensamt sörja för underhållet av ett grundtorrlägningsprojekt så som vattenlagen bestämmer.

12 §

Underhåll av projekt

Dikningssammanslutningen eller, om någon sådan inte har bildats, nyttotagarna ska gemensamt ha hand om underhållet av ett grundtorrlägningsprojekt så som föreskrivs i vattenlagen.

14 §

Ansvar för statliga lån

Varje nyttohavare ansvarar för det lånebelopp som han skall betala enligt den fastställda fördelningen av kostnaderna enligt 6 kap. 29 § 2 och 3 mom. och 30 § 1 mom. vattenlagen.

14 §

Ansvar för statliga lån

Varje nyttotagare ansvarar för det lånebelopp som han ska betala enligt den fastställda fördelningen av kostnaderna *i enlighet med 5 kap. 27 § 2 mom., 29 § samt 12 kap. 18 och 19 § i vattenlagen.*

17 §

Anmälan till inskrivningsmyndighet

Anmälan enligt 1 och 2 mom. minskar pantansvaret enligt 6 kap. 31 a § vattenlagen med samma penningbelopp.

17 §

Anmälan till inskrivningsmyndighet

Anmälan enligt 1 och 2 mom. minskar pantansvaret enligt *5 kap. 30 § i vattenlagen* med samma penningbelopp.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag**om ändring av 53 och 57 a § i naturvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i naturvårdslagen av den 20 december 1996 (1096/1996) 53 § 5 mom. 1 och 2 punkten och 6 mom. samt 57 a § 4 mom., sådana de lyder, 53 § 5 mom. 1 och 2 punkten och 6 mom. i lag 553/2004 samt 57 a § 4 mom. i lag 384/2009, som följer:

Gällande lydelse

53 §

Statens ersättningsskyldighet

Om ett beslut i ett tillståndsärende som fattats med stöd av 66 § 1 mom. begränsar användningen av fastigheten så att detta för områdets ägare eller innehavaren av särskilda rättigheter har de följdverkningar som avses i 1 mom., och om det inte hade funnits andra hinder för att bevilja tillståndet, är staten skyldig att ersätta olägenheten om detta yrkas. Rätt till ersättning föreligger dock inte när olägenheten

1) orsakas av att en ansökan om tillstånd att avvika från vattenlagens (264/1961) förbud mot förorening, ändring eller stängning avslås,

2) orsakas av att en ansökan om ett i lagen om miljötillståndsförfarande (735/1991) avsett tillstånd avslås,

Om ersättning för olägenhet som orsakas av att ett tillstånd enligt byggnadslagen (370/1958) eller marktäktslagen (555/1981) förvägras bestäms särskilt. I 11 § skogslagen bestäms på vilket sätt den i 10 § angivna särskilda förpliktelsen som gäller användningen av skogarna skall göras skälig.

Föreslagen lydelse

53 §

Statens ersättningsskyldighet

Om ett beslut *som fattats med stöd av 66 § 1 mom. i ett tillståndsärende* begränsar användningen av fastigheten så att detta för områdets ägare eller innehavaren av särskilda rättigheter har de följdverkningar som avses i 1 mom., och om det inte hade funnits andra hinder för att bevilja tillståndet, är staten skyldig att ersätta olägenheten om detta yrkas. Rätt till ersättning föreligger dock inte när olägenheten

1) *orsakas av att ett tillstånd enligt vattenlagen (/) avslås,*

2) *orsakas av att ett tillstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000) avslås,*

Om ersättning för olägenhet som orsakas av att ett tillstånd enligt *markanvändnings- och bygglagen (132/1999)* eller marktäktslagen (555/1981) avslås föreskrivs särskilt. I 11 § i skogslagen bestäms på vilket sätt den i 10 § angivna särskilda förpliktelsen som gäller användningen av skogarna skall göras skälig.

57 a §

Förebyggande och avhjälpande av naturska-
dor

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på naturskador vars förebyggande och avhjälpande regleras i miljöskyddslagen (86/2000), vattenlagen (264/1961) eller gentekniklagen (377/1995).

57 a §

Förebyggande och avhjälpande av naturska-
dor

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på naturskador vars förebyggande och avhjälpande regleras i miljöskyddslagen (86/2000), vattenlagen (/) eller gentekniklagen (377/1995).

Denna lag träder i kraft den
20 .

9.

Lag**om ändring av 4 och 19 § i sjötrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjötrafiklagen av den 20 juni 1996 (463/1996) 4 § och 19 § 3 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

4 §

*Rätt att färdas på vattenområden**Rätt att färdas på vattenområden*

Var och en har rätt att färdas på vattenområden så som stadgas i 1 kap. 24 § vattenlagen (264/61), om inte något annat följer av denna lag.

I fråga om rätten att färdas på vattenområden gäller 2 kap. 3 § i vattenlagen (/), om inte något annat följer av denna lag.

19 §

19 §

*Utmärkning av förbud och begränsningar**Utmärkning av förbud och begränsningar*

Vid placeringen av märken som utvisar förbud och begränsningar iakttas vad 4 kap. 5 § vattenlagen stadgar om rätt för den som sätter i stånd en allmän farled att i vattendraget eller på dess strand placera ut säkerhetsanordningar för sjöfarten.

Vid placeringen av märken som utvisar förbud och begränsningar iakttas vad som i 10 kap. 5 § i vattenlagen bestäms om rätt för den som är huvudman för en allmän farled att i vattendraget eller på dess strand placera ut säkerhetsanordningar för sjöfarten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag**om ändring av 4 § i terrängtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i terrängtrafiklagen av den 22 december 1995 (1710/1995) 4 § 3 mom., sådant det
 lyder i lag 690/2000, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Rätt att färdas i terrängen

Föreslagen lydelse

4 §

Rätt att färdas i terrängen

Var och en har rätt att färdas på isbelagda vattenområden så som bestäms i 1 kap. 24 § vattenlagen (264/1961), om inte något annat följer av bestämmelserna i denna lag. Behöver någon för att färdas eller för att utöva någon verksamhet tillstånd av vattenområdets ägare eller innehavare, skall beslut om samtycke av delägarlaget för ett samfällt vattenområde fattas enligt lagen om samfälligheter (758/1989). Är det fråga om ett allmänt vattenområde, fattas beslutet om tillstånd av den myndighet eller statliga inrättning i vars besittning området är.

I fråga om rätten att färdas på isbelagda vattenområden gäller 2 kap. 3 § i vattenlagen (/), om inte något annat följer av denna lag.

Denna lag träder i kraft den
 20 .

11.

Lag**om ändring av fastighetsbildningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fastighetsbildningslagen av den 12 april 1995 (554/1995) 75 §, 157 § 2 mom., 158 § 2 mom. samt 282 §, av dem 75 § sådan den lyder i lag 96/2000, 157 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1159/2005 samt 158 § 2 mom. sådant det lyder i lag 273/1998, som följer:

Gällande lydelse

75 §

Om en dikning gäller bara ett nyskiftesområde eller anläggande av ett dike som avses i 73 § 3 mom., beslutar förrättningsmännen om dikningen, såvida inte för dikningen behövs sådant tillstånd av miljötillståndsverket som avses i 6 kap. 2 § vattenlagen. Detsamma gäller avslutande av dikning även i de fall då ägare till fastigheter utanför nyskiftesområdet samtycker till samfälld dikning. I övriga fall fattas beslut om saken i enlighet med vad som i vattenlagen bestäms om samfälld dikning.

157 §

Ett servitut får inte stiftas, om det enligt annan lagstiftning vore förbjudet att utnyttja det. Om det enligt annan lagstiftning fordras tillstånd av en myndighet för att utnyttja ett servitut, ersätter stiftandet av servitutet inte ett sådant tillstånd. Utnyttjandet av ett servitut som avses i 154 § 1 mom. 1 eller 2 punkten förutsätter dock inte sådant samtycke av ägaren som avses i 9 kap. 4 § 3 mom. i vattenlagen.

158 §

Förutsätter utnyttjandet av ett servitut eller av en rätt som avses i 156 § 3 mom. att en väg anläggs eller att en byggnad, konstruktion eller anordning byggs eller att servitutsområ-

Föreslagen lydelse

75 §

Om en dikning gäller bara ett nyskiftesområde eller anläggande av ett dike som avses i 73 § 3 mom., beslutar förrättningsmännen om dikningen, såvida inte för dikningen behövs sådant tillstånd av *regionförvaltningsverket* som avses i 5 kap. 3 § i vattenlagen (/) eller undantag från ett sådant förbud som avses i 2 kap. 11 § i vattenlagen. Detsamma gäller beslut om dikning även i de fall då ägare till fastigheter utanför nyskiftesområdet samtycker till samfälld dikning. I övriga fall fattas beslut om saken i enlighet med vad som i vattenlagen bestäms om samfälld dikning.

157 §

Ett servitut får inte stiftas, om det enligt annan lagstiftning vore förbjudet att utnyttja det. Om det enligt annan lagstiftning fordras tillstånd av en myndighet för att utnyttja ett servitut, ersätter stiftandet av servitutet inte ett sådant tillstånd. Utnyttjandet av ett servitut som avses i 154 § 1 mom. 1 och 2 punkten förutsätter inte sådant samtycke av ägaren som avses i 4 kap. 4 § 3 mom. i vattenlagen.

158 §

Förutsätter utnyttjandet av ett servitut eller av en rätt som avses i 156 § 3 mom. att en väg anläggs eller att en byggnad, konstruktion eller anordning byggs eller att servituts-

det iståndsätts på något annat sätt, och är det inte fråga om en väg vars delägare bildar ett väglag eller en rätt som tillhör delägarna i väglaget gemensamt, skall vid förrättningen utfärdas behövliga bestämmelser om hur ägarna till de berättigade fastigheterna och ägaren till det belastade området skall delta i iståndsättningskostnaderna, om någon av sakägarna fordrar detta eller om det annars behövs. Om sakägarna inte kommer överens om fördelningen av iståndsättningskostnaderna, skall fördelningsgrunden vara den nytta som varje sakägare har av servitutet. I fråga om ett servitut som stiftats för torrläggning bestäms nyttan enligt 6 kap. vattenlagen. Härvid kan också ett dikningsbolag enligt vattenlagen bildas. Vad som i detta moment bestäms om iståndsättningskostnader tillämpas även på kostnaderna för underhåll av servitutsområdet. På underhållet av ett servitut som har stiftats för torrläggning tillämpas vad som i vattenlagen bestäms om underhåll av dike.

området iståndsätts på något annat sätt, och är det inte fråga om en väg vars delägare bildar ett väglag eller om en rätt som tillhör delägarna i väglaget gemensamt, ska det vid förrättningen utfärdas behövliga bestämmelser om hur ägarna till de berättigade fastigheterna och ägaren till det belastade området ska delta i iståndsättningskostnaderna, om någon av sakägarna fordrar detta eller om det annars behövs. Om sakägarna inte kommer överens om fördelningen av iståndsättningskostnaderna, ska fördelningsgrunden vara den nytta som varje sakägare har av servitutet. I fråga om ett servitut som stiftats för torrläggning bestäms nyttan enligt 5 kap. i vattenlagen. I ett sådant fall kan det också bildas en dikningssammanslutning enligt vattenlagen. Vad som i detta moment bestäms om iståndsättningskostnader tillämpas även på kostnaderna för underhåll av servitutsområdet. På underhållet av ett servitut som har stiftats för torrläggning tillämpas vad som i vattenlagen bestäms om underhåll av dike.

282 §

Om samfälld dikning företas vid en fastighetsförrättning, tillämpas på bildandet av ett dikningsbolag i samband med förrättningen vad som i vattenlagen stadgas om bildande av dikningsbolag vid en dikningsförrättning.

282 §

Om samfälld dikning företas vid en fastighetsförrättning, tillämpas på bildandet av *en dikningssammanslutning* i samband med förrättningen vad som i vattenlagen *bestäms om bildande av dikningssammanslutning* vid en dikningsförrättning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag**om ändring av 2 och 4 § i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 27 mars 1991 om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Sovjetunionen om en avtappningsstadga för Saimen och Vuoksen samt om tillämpning av överenskommelsen (1331/1991) 2 § 1 och 3 mom. samt 4 § 1 mom., sådana de lyder, 2 § 1 mom. och 4 § 1 mom. i lag 78/1995 och 2 § 3 mom. i lag 1467/2009, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Jord- och skogsbruksministeriet skall ersätta skada, men och annan förlust av förmån som eventuellt förorsakas på finskt territorium till följd av verkställigheten av överenskommelsen, varvid 12 kap. 19 § 2 mom. vattenlagen iakttas.

Vid handläggningen av ersättningsansökningar samt när ersättningar fastställs och betalas tillämpas vattenlagen (264/1961) och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

4 §

De som sköter avtappningen skall föra bok över datum för inledande och avslutande av avtappningar som avviker från det normala. Den regionala miljöcentral som avses i 3 § skall tillkännage dessa datum, varvid stadgandena i 16 kap. 25 § vattenlagen skall iaktas i tillämpliga delar.

Föreslagen lydelse

2 §

Jord- och skogsbruksministeriet ska *med iakttagande av vad som bestäms i 18 kap. 6 § 1 mom. i vattenlagen (/)* ersätta skada, men och annan förlust av förmån som eventuellt förorsakas på finskt territorium till följd av verkställigheten av överenskommelsen.

Vid handläggningen av ersättningsansökningar samt när ersättningar fastställs och betalas tillämpas vattenlagen och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

4 §

Den som sköter avtappningen ska föra bok över datum för inledande och avslutande av avtappningar som avviker från det normala. Den *närings-, trafik- och miljöcentral* som avses i 3 § ska tillkännage *dem med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 11 kap. 22 § i vattenlagen.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag**om ändring av 3 § i dammsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i dammsäkerhetslagen av den 26 juni 2009 (494/2009) 3 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Förhållande till annan lagstiftning

På dammar i vattendrag tillämpas utöver denna lag vad som i vattenlagen (264/1961) och med stöd av den föreskrivs om byggande i vattendrag.

På dammar i vattendrag tillämpas utöver denna lag vad som i vattenlagen (/) och med stöd av den föreskrivs om byggande i vattendrag.

Denna lag träder i kraft den
20 .

14.

Lag

om ändring av lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 16 april 1982 om fiske (286/1982) 5 §, 24 § 1 mom. och 26 § 3 mom.,
 av dem 24 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1462/2009, som följer:

Gällande lydelse

5 §

Rätten att bedriva fiske och att bestämma därom tillkommer vattenområdets ägare, om inte denna rätt överlåtits till annan eller nedan i denna lag annat stadgas. Rätten att fiska på vattentäckt översvämningsområde utanför den i 1 kap. 6 § 1 inom vattenlagen (264/61) nämnda gränsen för vattenområde tillkommer vattenområdets ägare.

24 §

I älv samt i sund eller trängre led som avses i 1 kap. 13 § vattenlagen ska kungsådra hållas öppen för fiskens vandring på det sätt som är stadgat i vattenlagen.

26 §

Om anordningar vilka behövs för att hindra fisk att komma in i kanal, som leder vatten till kraft- eller annat verk, eller i vattenledning ävensom därom vad vid byggande i vatten samt vid avledande av vatten från vattendrag även i övrigt skall beaktas för tryggande av fiskbeståndet och fiskens gång samt för skyddande av fiskets intressen är stadgat i vattenlagen.

Föreslagen lydelse

5 §

Rätten att bedriva fiske och att bestämma om den tillkommer vattenområdets ägare, om inte denna rätt överlåtits till annan eller något annat bestäms nedan i denna lag. Rätten att fiska på ett vattentäckt översvämningsområde utanför den i 1 kap. 5 § i vattenlagen (/) avsedda gränsen för ett vattenområde tillkommer vattenområdets ägare.

24 §

I älvar samt i sund eller trängre leder som avses i 1 kap. 6 § i vattenlagen ska en kungsådra hållas öppen för fiskens vandring på det sätt som bestäms i vattenlagen.

26 §

Bestämmelser om vilka omständigheter som vid byggande i vatten och vid avledande av vatten från vattendrag ska beaktas för tryggande av fiskbeståndet och fiskens gång samt för skyddande av fiskets intressen finns i vattenlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag**om ändring av 1 och 4 § i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 maj 2009 om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009) 1 §
1 mom. 3 punkten och 4 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avhjälpande av följande miljöskador:

3) betydande negativa förändringar i vattendrag eller grundvatten enligt 21 kap. 3 c § i vattenlagen (264/1961).

4 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

- 1) *naturreсурser*
- a) enligt 5 a § 1 mom. i naturvårdslagen, naturtyper och livsmiljöer för arter, arter samt deras förekomst-, föröknings- och rastplatser,
- b) vattenområden enligt 1 kap. 1 § 2 mom. i vattenlagen och grundvatten enligt 1 kap. 4 § i vattenlagen,
- c) territorialvatten enligt lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956),
- d) den ekonomiska zonen enligt lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004),
- 2) *naturreсурsfunktioner* en naturresurs värdefulla effekter på andra naturresurser eller människor,
- 3) *ursprungligt tillstånd* det tillstånd som naturresurserna och naturresursfunktionerna befann sig i före skadan.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avhjälpande av följande miljöskador:

3) betydande negativa förändringar i vattendrag eller grundvatten enligt 14 kap. 6 § i vattenlagen (/).

4 §

Definitioner

I detta kapitel avses med

- 1) *naturreсурser*
- a) i 5 a § 1 mom. i naturvårdslagen avsedda naturtyper och livsmiljöer för arter, arter samt deras förekomst-, föröknings- och rastplatser,
- b) vattenområden enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i vattenlagen och grundvatten enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 7 punkten i vattenlagen,
- c) territorialvatten enligt lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956),
- d) den ekonomiska zonen enligt lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004),
- 2) *naturreсурsfunktioner* en naturresurs värdefulla effekter på andra naturresurser eller människor,
- 3) *ursprungligt tillstånd* det tillstånd som naturresurserna och naturresursfunktionerna befann sig i före skadan.

Denna lag träder i kraft den 20 .